

Zur
Gräfl. vom Hagen'schen

Majorats - Bibliothek

MÖCKERN

gehörig.

N° 879

W

R

[54409]

138 / 14045

Z

i 9. 8. ll

LIBRO

DE

...

...

...

...

...

...

SEDIS RO-
MANÆ

- I. POTESTAS.
- II. SANCTITAS.
- III. FIDES.

EX GENVINIS ANTIQVITATIS
Ecclesiastica monumentis demonstrata

AUTHORE

JACOBO CAPPELLO.

— (:) —

HEIDELBERGÆ,

Impensis JONÆ ROSÆ Librarii Francofurt.

Typis Iohannis Lancelloti, Academiae Typogr.

ANNO MDCCXIX.

ULB Sachsen-Anhalt
Ausgeschieden

AB 17 0633(1)

L43,

JACOBVS CAPPELLVS

JUL. CÆS. BULENGERO S.

Ontroversiæ ad juris divini quæstionem pertinentes ex authenticis divini juris instrumentis, iisq; solis decidi possunt, quam etiam in iis utiliter consuluntur sacrarum Synodorum consulta, fidorum interpretum lucubrationes, responsa prudentum ac juris divini consultorum. Quæ verò pertinent ad quæstionem facti, si quis exigat, ut Scripturæ solius auctoritate decidantur, is ludibrium debeat. Si quærat, quænam debeat esse Sedis Rom. potestas, id pertinet ad quæstionem juris. In ea videndum, quid Scriptura sanciat. Si verò quærat, quænam olim fuerit Sedis Rom. potestas, sanctitas, ac justitiæ soror, incorrupta fides, id omnino pertinet ad quæstionem facti, quæ non nisi ex antiquitatis ecclesiasticæ monumentis decidi potest. Ea tibi, BULENGERE, nota, lecta, chara esse nullus dubito. Eò lubentiùs te selegi, non tam adversus quem ea de re scriberem, quàm cum quo familiariter & amicè differerem, ac pervestigarem, uter veriùs, & ecclesiæ praxi convenientiùs quæstionem hanc pertractârit, Casaubonus *ὁ μακαρίτης* adversus Baronium, an tu, Baronius, aut quisquam eorum qui pro Baronio scripserunt, adversus Casaubonum. Nec enim tuas tantum, Sed & illorum præcipuas rationes expendimus. Sed ne quod rei debetur, præfationum involucris impendatur, ad rem ipsam aggredior,

):(2

Epistola Jacobi Cappelli

Quisquis omissis, vel molli brachio pertractatis iis, quæ potissimum ad rem faciunt; operosè probat, quod ab adversario non negatur, is controversiæ statum vel ignorat, vel sciens intervertit, eoque laterem lavat aut fucum facit.

In hunc lapidem impingunt omnes Pontificiæ sanctitatis ac dominationis patroni. Tu quoties in eum impegeris, Bulengere, numerare, non minus inutile sit, quàm operosum. Erroris tamen huius vel toties iterati vel perpetuò fere continuati summa capita notare, plurimum ad rem faciet. Igitur frustra millies ad ravim intonat, ad nauseam ingeminat Papa voces illas: *Tu es Petrus, tibi dabo claves, Pasce oves meas*, quasi quisquam eorum, cum quibus Papæ, tibi, vel cuivis alteri Papæ patrono res est, sit, qui sacrosanctas illas voces vel ignoret, vel infimulet falsi. De Papa, non de Petro cum agatur, tuum erat docere, non quid de Petro, sed quid de Papa pronuntiarit Spiritus sanctus. Etiam si de Petro quæstio esset, tamen frustra sexcenties repetis ea Scripturæ loca, quæ probant, Petrum inter Apostolos eximum & ordine primum fuisse, cum id ultro fateantur ii, quibus bellum indicis.

Frustra contendis & Scripturæ Patrum vé testimoniis probas, Petro commissam totius Ecclesiæ curam. Quis enim eorum, adversus quos disputas, negat Petrum Apostolum fuisse? Apostolis autem omnibus in solidum commissam totius Ecclesiæ curam profitemur & probamus ex Matthæi XXVIII. Quidni possit igitur id tam de Petro quàm de Matthæo, vel Johanne prædicari?

Frustra nobis ostentas Episcoporum Romanorum dicta, quibus plurimum sibi tribuunt. Fatemur enim *plerunq; pedissequam honoris arrogantiam esse*, ut Salviani verbis utar, huius vitii nusquam plura quàm Romæ extare documenta. Simul ac illius sedis historia è tenebris incipit

incipit emergere, nihil in ea prius, nihil manifestius elucet quam fastus. Quis autem dubitet Thrasoni, quò plura sibi tribuit, eò minus fidei deberi?

Frustra conquiris loca, quæ Romanum Episcopum Christi vicarium vocant, cum ita dici possit quivis pastor, respectu sui gregis. Quærendum igitur, an & quo jure dicatur Papa generalis, universalis Christi vicarius omnium Ecclesiarum, Christianorum omnium respectu.

Frustra convasas undique Patrum testimonia, quibus probes, Romanum Episcopum eximium inter reliquos & ordine primum fuisse, cum solarum imperii Romani Ecclesiarum historia vobis nota sit. Quid mirum autem, si intra fines imperii Romani Roma quavis aliâ civitate, eoque Romanus Episcopus quovis alio fuerit notior, illustrior, potentior?

Frustra præsidium ponis in iis Patrum locis, quæ vel Petrum, vel Romanum Episcopum reliquorum Principem, verticem, caput vocant, aut quid simile, cum iidem reliquos Apostolos Petri, reliquos Episcopos Romani collegas vocent. Nihil dominatui, nihil principatui propriè dicto magis adversatur, quam collegæ nomen. In quovis autem collegio, qui simul & dotibus eximius est & ordine primus, vel alterutro modo præcipuus, is impropiè quidem, sed non infrequenter tamen dicitur reliquorum princeps, caput, coryphæus, &c.

Frustra gloriaris, quoties legis aliquem nuncupantem Romam Petri cathedram, aut Romanum Episcopum Petri successorem, cum quivis fidus pastor sit Petri successor, ac imprimis hoc elogio decoretur is, qui pastor est eius loci, in quo Petrus quoque pastor fuisse & supremum diem obiisse creditur. Το κεινόν μὲν igitur est, an quisquis Petri successor dicitur, sit etiam hæres omnium Petri prærogativarum.

Epistola Jacobi Cappelli

Quidnam sibi potissimum impugnandum proposuit Casaubonus? Doctrinam scilicet illam, quam Hildebrandinam vocat. Qualisnam illa sit, audiamus. Hildebrandus, qui se Gregorium VII. vocari iussit, quasi Dictatorem agens edidit canones quosdam, quos vocat, **DICTATUS PAPÆ**. Hos refert Baronius A. D. 1076. S. 31. 32. 33. li sunt: *Quod Ecclesia Romana à solo Domino sit fundata.* Obsecro, cur Romana potiùs, quam Hierosolymitana, quàm Antiochena, Cæsariensis? *Quod solus Romanus Pontifex jure dicatur Universalis.* At hoc soli petitionis filio vel patri convenire contendebant olim Pelagius II. Gregorius I. *Quod ille solus possit deponere Episcopos vel reconciliare.* Huic axiomati repugnat continua totius Ecclesiæ praxis totos minimum sexcentos annos. *Quod Legatus eius omnibus Episcopis presit in Concilio, etiam inferioris ordinis gradus, & adversus eos sententiam depositionis possit dare.* Quàm id non crederent Ecclesiæ Africanæ, constat ex Actis Concilii Carthaginensis A. D. 419. habiti, quo Faustinus Picenorum Episcopus Sedis Rom. legatus sedit post Aurelium Carthaginensem, & Valentinum Numidiæ primatem, nec propterea Sedi Rom. injuriam fieri questus est. *Quod absentes Papa possit deponere. Quod cum excommunicatis ab illo inter cetera nec in eadem domo debemus permanere.* Hæc omnia cum nova sciret Hildebrandus, ut uno verbo contradicturos compesceret, addidit: *Quod illi soli licet pro temporis necessitate novas leges condere, &c. Quod solus possit uti imperialibus insigniis. Quod solus Papa pedes omnes Principes deosculentur,* hoc est, deosculari debeant, quantò magis inferioris dignitatis viri? insuper pro-

ad Jul. Caf. Bulengerum.

prohibeatur, ne quis patiatur hunc sibi cultum exhiberi. *Quod illius solius nomen in Ecclesiis recitetur. Quod unicuique nomen est in mundo, Papa videlicet. Quod illi liceat Imperatores deponere. Quod illi liceat de sede ad sedem necessitate cogente, (hoc est, quoties illi libuerit dicere necessitatem ita postulare) Episcopos transmittere: Quod de omni Ecclesia quocumque voluerit, clericum valeat ordinare. Quod nulla Synodus absque eius precepto debeat generalis vocari. Quod nullum Capitulum nullusque liber Canonicus habeatur absque illius auctoritate. Quod sententia illius à nullo debeat retractari, Et ipse solus omnium retractare possit. Quod à nemine ipse judicari possit. Quod nullus audeat condemnare Apostolicam sedem appellantem. Quod maiores cause cujuscumque Ecclesie tam sub Antarctico scilicet, quam sub Arctico polo sitæ ad eum referri debeant. Quod Romana Ecclesia, hoc est, Romanus Episcopus; (nam sibi soli tribuit jus retractandi omnium sententias) nunquam erravit, nec in perpetuum, Scriptura testante, errabit. Quod absque Synodali conventu possit Episcopos deponere Et reconciliare. Quod Catholicus non habeatur, qui non concordat Ecclesie Romanae. Quod à fidelitate iniquorum (non hæreticorum igitur tantum) subjectos potest absolvere. Hæc omnia fere Bonifacius VIII. paucis verbis complexus est de necessitate salutis esse omni humanæ creature subesse Ecclesie Romanae, hoc est, Romano Pontifici.*

Hæc illa sunt, quæ Casaubonus passim Hildebrandina vocat, quæ cum ab eo vexari tam ægrè feras, tuum erat illa singillatim probanda suscipere; si quid novi, si quid, quod ad rem faceret, præstare velles. Tu, cum vi-

Epistola Jacobi Cappelli

deres, quàm difficile sit ea concoquere, quantò difficilius ea probare; maluisti silentio transmittere, quàm frigidè propugnare. *Et qua desperas tractata nitescere posse, relinquis.* Prudentiam laudò, sed ea saltem tibi solidè fuerant confirmanda, quæ toties affirmas, nempe; *Sedem Romanam non tantum inter Patriarchales primam habitam, verum & omnium Ecclesiarum Dominam Romano Pontifici primatum à veteribus tributum, non ex eo tantum, quod Roma Sedes esset imperii, vel quod Petrus Roma mortuus sit, at quod Petrus à Christo Princeps Ecclesie constitutus Roma imperii Ecclesiastici domicilium posuerit.* Hoc illud est, quod cum à nostris potissimum impugnari scias, quàm lubentissime, quam solidissime propugnasses, si quid falsi solidè propugnari posset.

Ordinem quod attinet, cur tua vestigia non sim secutus, causæ sunt gravissimæ.

Baronius in suis annalibus, quoties occasio tulit, vel libido fecit auspiciam, latissime vagatus est in Pontificii dominatus assertionem. Baronii vestigiis insistens Casaubonus coactus est ab eo, quem rei natura postulat, ordine sæpe discedere. Tu non eo tantum nomine vagus es, quod eum insequeris, qui vaga Baronii vestigia premebat; sed & quod passim, quidquid calamo suppeditavit memoria, quidquid suggestit ille, quo raperis potius quàm duceris, impetus, id tuis eruditissimis quidem illis, sed limam desiderantibus schedis inseruisti, ut illius Arabici proverbium veniat in mentem, quod refert Erpenius centuria 2. prov. 89. *Cum errat eruditus, errat errore erudito* Quoties ad Pontificii dominatus propugnationem accingeris, aut redis, toties, sive rem, sive methodum spectem,

ad Jul. Caf. Bulengerum.

Item, video perpetuum quendam in scriptistuis, sed eruditum errorem. Si te tam vagè, tam liberè deerrantem insequar κατὰ πόση, quo tandem abibit πολυπλάγη? ista deerratio? Prodidit fanè verborum Ilias, errorum Odyssæa. Ut igitur aliquanto propius ad eum ordinem, quem rei natura postulat, accederem, immensam illam, sed confusaneam tuam modo rationum, modo testimoniorum sylvam coactus sum velut in saltus aut classes distribuere, ut primum in genere dispicerem, quænam Petri, dein quænam Episcopi Romani fuerit potestas, seculo primo, secundo, & sequentibus ad sextum usque, speciatim autem quo jure nitatur temporalis Papæ potestas, ejusque dominatus in Synodos, in Reges, adeò ut velit ab illis osculum figi pedibus suis. Expendimus præterea quàm meritò tantam sanctitatem sibi tribuat., ut unum haberi se velit veræ fidei indicem & judicem, extra reprehensionis & erroris omnis aleam positum. His probandis cum vera deessent, falsa supposuit antiquitatis monumenta, quam ob causam tertio loco consideramus Sedis Romanæ stellationatus. Ita quid supererit, nisi ut Papam Papæ Simplicii I. verbis condemnemus? Is epistola 2.

*Privilegium, inquit, meretur amittere,
qui permissâ sibi abutitur
potestate.*

INDEX CAPITVM,

Argumentum trium librorum p. 1.

L I B E R I.

Argumentum libri primi 1

EXPLICANTUR CHRISTI VERBA

1. Vocaberis Cephas	1
2. Tu es Petrus	7
3. Super hanc Petram	8
4. Tibi dabo claves	20
5. Pasce oves meas	24
6. <i>Bulengeri rationes pro dominatu Papa.</i>	33
7. <i>Homonymia vocum universalium.</i>	36
8. <i>Episcoporum elogia.</i>	38
9. <i>Apostolatus Papa.</i>	43
10. <i>Vicariusus Papa.</i>	47
11. <i>Petri successor.</i>	50

PAPÆ POTESTAS SECULO

12. <i>Primo</i>	51
13. <i>Secundo</i>	56
14. <i>Tertio</i>	58
15. <i>Quarto</i>	70
16. <i>Quinto</i>	107
17. <i>Sexto.</i>	138

GREGORII I. POTESTAS

18. <i>Intra Diocesim.</i>	155
----------------------------	-----

19. <i>Extra Diocesim.</i>	157
20. <i>Erga Principes.</i>	165
21. <i>Papa gladius temporalis.</i>	167
22. <i>Papa potestas in Synodos.</i>	176
23. <i>Papa potestas in Reges.</i>	180
24. <i>Pedum osculum.</i>	199
25. <i>Attributa divina Papa data.</i>	205

L I B E R I I.

Argumentum libri II. 218

1. <i>An Papa sit obnoxius censura.</i>	219
2. <i>An possit errare</i>	224
3. <i>Infalibilitatis Pontificia specimen.</i>	225
4. <i>Sedis Rom. Schismata.</i>	272
5. <i>De Roma sanctitate veterum testi- monia.</i>	275
6. <i>Sanctitatis doctrina Pontificia spe- cimen.</i>	288
7. <i>Babel avnaxaλειστου.</i>	297

L I B E R I I I.

Argumentum libri III. 302

PSEUDEPIGRAPHA AGNITA.

1. <i>A Sixto Senensi.</i>	303
2. <i>A Baronio.</i>	304
3. <i>A Bellarmino.</i>	306
4. <i>Varii canonum codices.</i>	308
5. <i>Epi-</i>	

Index Capitulum.

5. <i>Epistola Rom. Episcopis afficta.</i>	314	24. <i>Eutychnano</i>	341
6. <i>Puti Clementi I.</i>	319	25. <i>Cajo</i>	341
7. <i>Anacleto</i>	321	26. <i>Eusebio</i>	342
8. <i>Evaristo</i>	325	27. <i>Marcello</i>	343
9. <i>Alexandro</i>	326	28. <i>Constantino</i>	345
10. <i>Sixto I.</i>	327	29. <i>Liberio</i>	350
11. <i>Telesphoro</i>	328	30. <i>Damaso, ubi rursus de donatione & baptismo Constantini.</i>	353
12. <i>Higino</i>	329	31. <i>Sylvestro I.</i>	365
13. <i>Pio I.</i>	330	32. <i>Iulio I.</i>	373
14. <i>Aniceto</i>	331	33. <i>Felici II.</i>	ibid.
15. <i>Soteri</i>	333	34. <i>Athanasio</i>	375
16. <i>Eleutherio</i>	334	35. <i>Synodo Nicena I.</i>	377
17. <i>Victori I.</i>	335	36. <i>Depravationes apud Gratianum.</i>	
18. <i>Zepherino</i>	336	383	
19. <i>Vrbano</i>	337	37. <i>Afficta Gregorii I.</i>	390
20. <i>Fabiano</i>	338	38. <i>VViclefo</i>	392
21. <i>Cornelio</i>	339	39. <i>Heshuffo</i>	394
22. <i>Stephano</i>	340	40. <i>Conclusio totius operis.</i>	395
23. <i>Sixto II.</i>	ibid.		

Page	Text	Page	Text
101	1. The first...	102	2. The second...
102	3. The third...	103	4. The fourth...
103	5. The fifth...	104	6. The sixth...
104	7. The seventh...	105	8. The eighth...
105	9. The ninth...	106	10. The tenth...
106	11. The eleventh...	107	12. The twelfth...
107	13. The thirteenth...	108	14. The fourteenth...
108	15. The fifteenth...	109	16. The sixteenth...
109	17. The seventeenth...	110	18. The eighteenth...
110	19. The nineteenth...	111	20. The twentieth...
111	21. The twenty-first...	112	22. The twenty-second...
112	23. The twenty-third...	113	24. The twenty-fourth...
113	25. The twenty-fifth...	114	26. The twenty-sixth...
114	27. The twenty-seventh...	115	28. The twenty-eighth...
115	29. The twenty-ninth...	116	30. The thirtieth...
116	31. The thirty-first...	117	32. The thirty-second...
117	33. The thirty-third...	118	34. The thirty-fourth...
118	35. The thirty-fifth...	119	36. The thirty-sixth...
119	37. The thirty-seventh...	120	38. The thirty-eighth...
120	39. The thirty-ninth...	121	40. The fortieth...
121	41. The forty-first...	122	42. The forty-second...
122	43. The forty-third...	123	44. The forty-fourth...
123	45. The forty-fifth...	124	46. The forty-sixth...
124	47. The forty-seventh...	125	48. The forty-eighth...
125	49. The forty-ninth...	126	50. The fiftieth...

SEDIS RO-
MANÆ

POTESTAS.

IACOBVS CAPPELLVS

JUL. CÆS. BULENGERO S.

Romæ, quatenus imperii sedes fuit, amplitudinem, maiestatem, potestatem descripserunt innumeri scriptores; imprimis autem nostro seculo tres, Onuphrius in libris, quibus titulum fecit *Vrbs, civitas, imperiū*; Rosinùs in antiquitatibus suis, & tu, BULENGERE, nuper in tuis de Romano Imperatore libris, in quibus etiam quæ Romam, quatenus Episcopatus sedes fuit, spectant, nonnunquam attingis, sed obiter. Non obiter autem, sed seriò, copiosè, doctè postremum istud argumentum pettractarunt, cùm alii multi, tum imprimis BARONIUS in suis annalibus. CASAVBONUS in suis in Baronium exercitationibus, & tu, quasi Baronii patronus in tuis in Casaubonianas exercitationes diatribis. Multa quidem alia passim adspergitis erudita, scitu digna, sed tamen veluti *παρέρχων*, cùm vobis unum fuerit *ἔργον* illud, ad quod subinde recurritis, ut videlicet dispiceretis, quænam sit, quænam olim fuerit Romæ, quatenus Episcopatus sedes fuit, potestas? Nos igitur *παρέρχων* illis omissis, hoc unum *ἔργον* vestrum hoc libro considerabimus; tum, inquam, Romanæ sedis, tum eam insidentis Episcopi, potestatem. Faxit Deus, ut eò nos ducat non studium partium, non contentionis cæstrum, non ambitionis aculeus, sed domus divinæ zelus, Christi gloria, veritatis & Ecclesiæ sincerus amor.

Caput I.

VOCABERIS CEPHAS.

Roma B. Petri primatum quantum potest, extollit, quasi quidquid Petro seritur, id sibi metat.

Qui paralogismus, quam sit fraudulentus, B res ipsa clamat. Tamen ut edeliquidus pateat conclusionum Pontificiarum falsitas, operæ pretium est videre, quam sit falsum non tantum consequens, sed etiam antecedens. Non jam igitur quæro, cur Roma Petri potius quam Hierosolyma Christi sit hæres, sed quæro, cur hæreditas illa commentitia Romanum Episcopum faciat Episcoporum, Christianorum omnium dominum, cum Petrus in Apostolos, in Christianos dominatum nullum unquam acceperit, nullum exercuerit? Accepit, inquis, cum Christus illi dixit: Tu vocaberis Cephas. Joh. 1. 43. At fuit hæc, non ad Apostolatam, nedum ad dominatum in Apostolos, sed ad discipulatum vocatio. Vocationem enim ad Apostolatam hac posteriorem & temporis ac loci circumstantiis dissimilem describit Matthæus c. 4. v. 18. vel 10. 1. Itaque quod elogium Simoni tribuit Christus hac nominis mutatione, illud idem Petrus fidelibus omnibus tribuit 1. Pet. 2. v. 4. 5. quibus verbis innuit sibi Petri nomen inditum, ut Christiano, non ut Apostolo. Probant hoc ipsum ii, quos laudas, Augustinus, Ambrosius, Chrysostomus, cum Simonem aiunt dictum Petrum à devotione, ab ignito zelo, à firmitate fidei. Nam cum hoc nomen acceperit, antequam ullum harum virtutum specimen edidisset, cum etiam post acceptum hoc nomen quædam admisent, quæ titulis istis non satis conve-

Bul. p. 107.

A niunt, hinc colligitur nominis illius impositionem fuisse *vs demulw*, exhortatoriam, potius quam encomiasticam. Et licet inde petant homines etiam encomiorum argumenta, tamen Deum si spectes, ut reliquis, sic & Petro, quod nomen imponit, id facit, ut & illos & in illorum persona nos omnes admoneat officii. Pii patres cum quemlibet Episcopum sanctissimum vocabant, imprimis cum ita se vocari videbant, accipiebant id ut commonitorium potius quam ut encomium.

Urget Baronius, non à Christi nomine, sed ab ipso Christo dictum Cepham, quasi nomina rebus convenient *φύσιν*, non *ἦσιν*, quasi Suius à suis nomine, ab ipso vero à sue Scropha nomen acceperit, aut Asinius quidem ab Asini nomine, ab asino verò ipso nomen mutuatur Afellus, quod absurdum esse quis neget? Illud quoque Baronii, & Eudæmono Johannis quis probet? cum Optatum *κηφᾶν à κεφαλῆ* pueriliter deducentem laudavit. *Christum, in-* p. 108, *quis, ipsum petis, cuius sapientia nomen Cephe Simoni dedit, quod Petram apud Hebræos significaret, & à Græca voce ductum κεφαλῆ, caput notaret.* Itane? Ergo quoties ineptient homines, in confingendis etymologiis, tu jubebis me labellum digito compescere, & humanæ stoliditati mysterii divini sapientiam ad fingere?

Sed & iniquus est Turriano Jesuitæ Baronius, cum Optatum huius etymologiæ primum authorem facit. Turrianus enim volebat eius authorem Anacleum credi. Re verà Vigilius ab Optato, Pseudoanacleto à Vigilio, Innocentius III. à Pseudoanacleto puerilitatem istam mutuati sunt.

Sed tibi non minus placet, quod Cephas Petram significet, quam si *κεφαλῆ*, Baron. A. caput significaret. *Cephas*, inquis, Syriacè *D 31. § 111* *linguà non Petrum, sed Petram significat.* *Habes id à Baronio: Cephas*, inquit, cum Syriacè *§ A. D. 33* & 19.

petram significet, non tamen quamlibet petram, A sed que sit omnium durissima, nempe caudem. Ita quilibet Episcopus Rom. tibi jam est, non alter Petrus, sed Marpesia cautes. Sed imposuit Baronio Canisius, illi forsan alius.

P. 108.

Vox, inquis, Πέτρ@ apud Græcos significat petram, nec ante B. Iohannis aetatem vox illa unquam aliter accipitur.

Imposuit hîc tibi, ni fallor, Henricus Stephanus tum in Thesauro, tum in novi Testamenti concordantia, properantiùs quàm accuratiùs voces istas interpretatus. B Sed ne modò in Orientalibus, modò in Occidentalibus linguis insidias struere pergas, paulo alitùs rem repetam.

Hebræis, Syris, Arabibus, Græcis, Latinis ternę sunt voces quę videri possunt synonymę, quę tamen commodè distinguui possunt. Latina lingua nobis interpret esto.

Hebræis Eben, Sela, Tsur ita distingui possunt, ut eben propriè lapidem, Tsur rupem significet, sela saxum, sed ita ut sæpe pro rupe, nonnunquam pro lapide sumatur. Certè cum sela pro semunciali pondere sumitur, lapidi quàm saxo, nedum rupi propiorem significationem habet. Vox autem CIPH, à qua cepha ducit originem, à R. Isaac & à R. Davide Kimchi exponitur sela. Vicissim Paraphrastes chaldæus, eum occurrit vox sela, vertit cepha. Repertur autem in sacro contextu bis tantum. Jobi 30, 6. ubi 70, vertunt petram, & verus interpret glaream. & Jeremię 4, 29. D ubi 70, vertunt ἄλσιν, vetus interpret rupem.

Syris quoq; sunt tres voces Cipho, Schuho, Abno, vel si mavis, Cepha, Shuba, Abna. Et Abna quidem Hebræis frequentissima vox, ac lapidem significans, apud Syros est rarissima. Certè mihi semel tantum occurrit 1. Pet. 2. 8. idque pro petra.

Schua, paulò frequentius occurrit & petram quoque significat Matthæi 7, 24. 25. 13, 5. 20. Marci 4, 5. 16. 15, 46. Lucæ 6, 48. 8, 6. 13. Superest Cepha, quod petram

quidem aliquando significat, ut Matthæi 16, 18. 27, 51. 60. Rom. 9, 33. & 1. Cor. 10, 4. Alioqui quæties Græcus contextus habet λίθον, Syrus habet Cepha.

Arabs etiam tres voces habet Chagiar, tsacharat, tsepha. Et chagiar quidem passim sumitur pro lapide, tum Proverbiorum Arabicorum Centuriâ primâ Prov. 13, & 19. tum passim in Psalmis & novo Testamento. Tamen etiam pro petra sumitur Psalmo 78, 20. 80, 12. Tsacharat ut plurimum rupem aut saxum significat, ut Psal. 78, 16. 141, 6. Matthæi 7, 24. 25. 16, 18. 27, 51. 60. Marci 15, 46. Lucæ 6, 48. 8, 6. Rom. 9, 33. 1. Cor. 10, 4. 1. Pet. 2, 8. Sic & petrosus locus vertitur Tsacharat Matth. 13, 5. 20. Sed & λίθ@, lapis ita vertitur Lucæ 24, 2. Act. 17, 29.

Vox Tsepharior est. Ita vertitur petra Psal. 40, 3. Lucæ 8, 13. Marci 4, 5. 16.

Quod Johan. 1, 42. Arabs vertit, Tu vocaberis Tsepha, fecit affinitas vocis Arabicę non procul à Syriacâ, Græcâ, Latinâ, abluentis.

Quòd autem Matthæi 16, 18. Arabs vertit, Tu es tsacharato, & super hanc tsacharati adificabo meam Ecclesiam, fecit quia vox tsacharat notior & usitator est quàm tsepha, significantior autem & ἐμφατικώτερος quàm chagiar, quòd sciret interpret πέτρ@ν significare rupem, vel saxum, potiùs quàm quemvis lapidem.

Græca voces λίθ@, πέτρ@, πέτρα propriè significant lapidem, saxum, rupem.

De priore voce litem, credo, non movebis. Nam etiam si possit nonnunquam occurrere pro rupe, tamen fateberis, opinor, eam vocem significare propriè vel minutiozem lapidem, vel lapidem in genere.

Πέτρα vicissim aliquando quidem saxum significat, ut apud Hesiodum πέτρας ἠλιβάτας σιδεραῖς ἐν χερσὶν ἔχοντες. apud Plutarchum de Pyth. orac. πετρῶν ἢ Φλεγμονῶν, ἐπὶ πνεύματι ἀναρίθμεις. apud Xenon-

Xenophontem lib. 4. ἀναβάστωσ πλέον ἢ δέκα ἄμαξαι πέτρων ἀνηλίστοντο, quanquam duobus illis locis crediderim legendum potius πέτρων. 70. certe πέτρων usurpant pro lapide Job. 22, 24. χεμαίρης πέτρων & Exod. 4, 25. Λαβῆσαι Σεπφώρας πέτρων, quanquam emendatiores codices legunt ψήφον. Hesiodus Idyllio xii. Lydium lapidem dixit λυδίω πέτρων.

Propriè tamen πέτρα rupem significat, ut eum Diodorus lib. 17. p. 607. & 608. Arrianus lib. 4, p. 98. & q. 8. rupem ἄσρονον vocant πέτρων. Diodorus quidem decies, Arrianus duodecies. Sic Diodorus p. 606. rupem caucaseam πέτρων vocat. Sic Siracida 40, 17. & 2. Mac. 14, 46. Sic 70, nonagies circiter πέτρων usurpant pro rupe, novum Testamentum quater & decies, & Theocritus Idyll. 1. 7. 8. q. 21. 26. Homerus passim.

Πέτρα Ⓞ fœminino quidem genere sumitur pro rupe. Onestus epigrammaton lib. 3, c. 22. ep. 54. — ἡ δὲ περὶ αὐτῆς

Πέτρα Ⓞ ἐγὼ τ' ματίω χεμαίρη τυπωθεὶ ἔχω.

Perfesibid. ep. 30. — αἰγίλιπ Ⓞ δὲ Πέτρα ἀλιβερέκτω κῆσαι ὑπὸ πρόποδι.

Antiphilus l. 1. c. 68. ep. 4. Αἰγίλιπα χροίνω πέτρον ἐπερχόμεθα. —

At πέτρα Ⓞ masculino genere vel apud oratores, an usquam occurrat pro rupe, haud scio, pro saxo verò propriè sumi docent hæc exempla. Iliad. π. ἐτέρηφι δὲ λάξετο πέτρον. Iliad. η. βαλὼν μυλοειδέϊ πέτρῳ. Iliad. ν. ἐπεσθόμενον βάλε πέτρῳ. Xenophon. ἀναβάστω Ⓞ l. 4. p. 199. εἰδὲς ἐπὶ πέτρα Ⓞ αἰώθεν ἠέχθη. & ἐλληνικῶν l. 2. p. 277. ἡμεῖς δ' εἰς τὸ κἀκόντες καὶ δόρατα ἀφιέντες, καὶ ἀκόντια, καὶ πέτρας. & l. 3. ἐπεκλίνδων πέτρας. —

Sic 2. Mac. l. 16. βάλοντες πέτρας & c. 4, 41. συναρπάσαντες οἱ μὲν πέτρας. Theocritus Idyllio 22. — ἦ ὅτε πέτροι ὀλοοίτροχοι, ἔστε κελίνδων χεμαίρης ποῦ μὸς μεγάλας πελέξεσε δίνας. Author βατραχομομαχίας. Τρωγλοδύτιω πέτρῳ μυλοειδέϊ

τραῶσεν Ἰπφιάς. Agathias l. 1. c. 5. epigr. 4. Πέτρον ἀκονησιῶ σήτε Ⓞ Ἐκπρέν.

Et Sophocle quod profers πέτρα φύσιν p. 123. σὺ γ' ἀρχαίνας, tam ad saxum quam ad rupem referri potest.

Et lib. 2. ἐλληνικῶν p. 277. ἡμεῖς δ' εἰς τὸ κἀκόντες καὶ δόρατα ἀφιέντες, καὶ ἀκόντια, καὶ πέτρας, & c.

Sed Grammaticam mittamus, rem ipsam videamus. Cum Ephes. 2, 20. dicimur inædificari, superstrui fundamento Prophetarum & Apostolorum, 'ecquis horum dici poterit rupes? Apocal. 19, 14. 19. describitur Ecclesia triumphans quidem, sed ab iis dotibus, quarum initia militans acceperat. Hinc Ecclesiæ tribuuntur duodecim tantum lapides fundamentales. Tu dixeris forsan hos lapides posse dici totidem rupes. Sed Apostolus eos describit v. 19. non ut cautes, sed ut exquisitos & expolitos λίθους, lapides. In eo numero. situ, dispositione ne primatui quidem est locus. Nam aut octo sunt angulares, aut nullus præter Christum, qui solus est universale totius Sionis fundamentum, omnes angulos, omnes & totos parietes, totam denique totius huius ædificii molem fulciens; Eoque solus Christus est simpliciter lapis angularis, Psal. 118. Solus domus suæ fundamentum, 1. Cor. 3. quia solus omnes angulos, solus totam domum firmat, omnia sustentans verbo potentia suæ. Quoties Papa se totius Ecclesiæ fundamentum universale prædicat, toties Christum, quod in se est, abolet, & commentitii vicariatus obtentu se quasi Christum, quasi Deum ostentat. Quod si non inter se, sed cum hostibus Apostolos compares, tum omnes & singuli dici poterunt fuisse non tantum lapides, filices, saxa, sed & petra, rupes, cautes, quibus Deus immotam, invictam, inflexam firmitatem præbuit, cum Paulus descriptis fidelium certaminibus addat, Sed in his omnibus plus quam victores sumus per eum qui nos dilexit, Rom. 8, 17.

Caput II.

TU ES PETRUS.

Um Synodus Tridentina vulgatam versionē authenticam, ac nullo prætextu recusandam pronuntiet, Baronius tamen ausus est veterem interpretem damnare, quòd verterit Matth. 16, *Tu es Petrus*, quali vertere debuerit *Tu es Petra*. Ita per veteris interpretis latus Pontifices multos, Latinos doctores omnes confodit, quòd hunc crasum scilicet veteris interpretis errorem secuti sint.

At quod multo gravius est, & planè sacrilegum, eodem telo petit ipsum Spiritum sanctum per Matthæum Græcè dicentem *ὁ ἀρχιεπίσκοπος οὗ ἐστὶν Πέτρος*, καὶ ὁ θεὸς τῆς πέτρας. Matthæi Græcum contextum securas esse Græcas Ecclesias non est dubium. Ita tam Latinas quàm Græcas omnes Ecclesias damnat Baronius, quòd Petram à Petro distinguunt, quòd discrimen non habent quidem, aut non ita manifestum habent, Syrus, Arabs; sed ideo non habent, quia distinctionem illam non admittit eorum lingua; distinctionem, inquam *ἁλώσεως*. Distinctionem enim generis habent & illæ.

Sed etiamsi Spiritus Sanctus per Matthæum loquens, & omnes totius orbis Ecclesiæ Christi verba sic, ut tu flagitas, vertissent, & Simonem constanter vocassent Petram, non autem Petrum, num ideo desineret is impius esse, qui vult Simonem eadem quàm Christum ratione Cephæ dictum, quòd eadem sit utrobique vocis terminatio? Quid? apud Syros quàm multis inditum Cephæ nomen? Syrorum Cephæ, multo minus augustum est quàm Hebræorum Tsur. Tamen Tsur nuncupatus est pater Cosbi. Numer. 25, 15. & Midianitarum rex. Num. 31, 8. Josuæ 13, 21. & Gabaonita quidam 1. Chron. 8, 30. 9, 36.

A Inter Dei nomina recensetur *Elkana*, Deus zelotes. Exodi 20, Nomen habuit hoc pater Samuelis. 1. Sam. 1, 1.

Inter Dei quoque nomina recensetur *Baruch*. h. e. Benedictus. Jeremiæ scriba dictus est Baruch. Ab. hinc annis mille quot Benedictos habuit orbis Christianus? Num tamen quisquam eò dementiæ venit, ut diceret hos omnes aut ullum eorum eadem quàm Deus ipse ratione dici Tsur, El-kanna, Baruch 7. Benedictos?

B Pontifices 13, an sis excepturus? vide. *Mysterium habebis Babylone dignum*. Nam *Benedictus* efficit numerum 666. Ita cum velis Pontificibus omnibus convenire ipsissimum Dei nomen, habes ex Dei nominibus unum, quo tredecim Papæ gavisi sunt, efficiens numerum Bestiæ. Qualis fuerit Vigilus 1. docent ipsius res gestæ. Tamen quasi fuerit alter Petrus, alter Christus, de eo sic Baronius A. D. 552 §. 9. *Sciebat se maiore fulciri quàm Hieremiam auctoritate. cui à Domino dictum c. 1. Ecce constitui te super gentes, &c. Tanto namq. ipse potentior est Prophetis effectus, quanto differentius præ illis nomen hereditavit. Cuinam aliquando Prophetarum dictum Tu es Petra? &c. Quid superest, nisi ut quemvis Papam omnibus Angelis anteponat Baronius, quomodo Christum Paulus, cuius Hebr. 1, 5. verba mutuatur?*

Caput III.

SUPER HANC PETRAM.

D Ic à contumeliis Baronius a A. D. 33. temperare non potuit: *Novatores*, inquit, *eo amentia pro-* art. 21. *veffi sunt, ut dicere non erubescerent hanc petram non esse intelligendam de Petro, sed de Christo in alienum prorsus sensum & longè à vero diversum abstrahere hæc verba non veriti sint, adeò ut non magis Petri quàm aliorum Christianorum hominum, de quibus Apostolus dicit, Et vos coadificamini in habitaculum Dei in Spiritu Sancto, velint habitam esse rationem.*

Vides,

Vides, Lector, modestiam, patronorum sedis Romanæ, qui nos Novatores, corruptores, amentes vocant, quod unum Christum totius Ecclesiæ fundamentum esse contendamus. At quod nobis affingitur, quis nostrum dixit? Simonem quidem, quâ fidelis, non quâ Apostolus à Christo Petri cognomen accepisse dicimus. Non idèò Petrum, in fidelium simpliciter, sed in Apostolorum ordinem cogimus. Fideles omnes sunt lapides vivi, omnes Apostoli lapides fundamenti, sed singulares & in solidum ex æquo omnes. Unus Christus non tantum lapis est, sed & Petra, cautes, rupes, cui reliqui fundamenti lapides, & tota ædificii moles innititur. Hæc fides, hæc, si lubet, amentia nostra est.

Videamus quibus nixus rationibus pronomen HANC ad Petrum referre malis, quàm ad Christum. Casaubonum ita compellas:

Quod ais vocem HANC vim relativi habere, ut referatur ad id, quod precedit, verum est; sed, quod proximè precedit, est Petrus; Refertur igitur ad Petrum. Nam qui referunt ad verba præcedentia, Tu es Christus, &c. nimium remota arcessunt.

Casaubonus non simpliciter affirmat id, quod ab illo dicis affirmari. Sed quia Maldonatus id contendit, largitur id illi Casaubonus his verbis: *Esto, concedamus pronomen HANC positum esse loco relativi, ut vult Maldonatus. Et paulo post Duobus modis potest accipi αὐτὰ φιλῶς, relative, vel demonstrative.* Etiam si relativè sumatur, ad Christum posse referri meritò contendit, id quæ dupliciter, referendo videlicet ad versum proximè præcedentem, aut ad vocem inclusam in illa voce Petrus. q. d. *Tu es Petrus ita dictus à me Petra, super quâ, &c.* Posteriolem hanc interpretandi rationem ingeniosam, subtilem, exemplis minimè carentem, sed subobscuram esse fateor ac duriusculam. Illustria sunt exempla quæ profert Casaubonus ex Iliad. *ω. σάωσεν δὲν καὶ αὐτὸς: Servavit civitatem*

Ἐπιστολῶν, nempe cives, & ex Athenzilib. 14. πανήγυρις γίνεται πολυήμερος, ἢς ἐν μιᾷ. nempe ἡμέρας. Tertium exemplum quod profert ex Johannis 8, 44. mihi non fatiscit. Quotiescunq; loquitur mendacium, inquit Christus de Diabolo, de suo loquitur, quia mendax est, & eius, nempe mendacii, pater.

Quod autem durum tibi videtur, si verbum 18. exponens relativum pronomen referam ad antecedens versu 17, versu proximè præcedente expressum, in eo quis te neget iniquum? 2. Thess. 2, 9. proximum antecedens est Christus; remotius est perditionis filius, ὁ ἀνομος, ad quem tamen referendum pronomen relativum cuius.

Hebr. 9, 4. pronomen ἐν ᾗ, in qua urna aurea referendum non ad proximum antecedens ad *arcam faderis*, sed ad remotius ex versu tertio arcessendum *σηνή ἢ λεγομένη ἀγία ἀγίαν.* Colligitur id ex 1. Reg. 8, 9. & 2. Chron 5, 10. cum tamen Hebr. 9, 5. *ὑπεράνω δὲ αὐτῆς* sit referendum ad *κεκλιτὸν*, non ad *σηνήν*.

Sed mihi nihil convenientius videtur quàm ut pronomen, HANC demonstrativum cum sit, demonstrativè sumatur. Habet autem insignem quandam venustatem oratio, cum scribens, quanto magis cum loquens seipsum, aut sui corporis partem aliquam demonstrat. Id quia novum quibusdam videri potest, aut rarum, non pigebit hîc verba Casauboni referre exercit. 15, 5. 12. p. 395. *Ita, inquit, interpretati sunt veteres Critici illud Comici, Tu si hic sis, aliter sentias. Hic, ὁ ἐμὸς, ego. Apud Sophoclem in Oedipo Coloneo Polynices petit à patre, ut ignoscat ὀμωμῶν. Τῷ δ' ἀνδρὶ δὲ μὲν ποικαστήν τε πῖον huic viro. id est mihi ruenti ad ultionem fratris mei. Et paulo post. Ὡ παῖ εὐ, ἦαι τῷ δ' ἐπ' ἀνδρὶ Ἰεσφάτος Βίβ πελωτι. O liberi venit huic viro. i. e. mihi prædicta oraculo mors. In Trachiniis. Μὴδ' εἰ π' δρῶσι, τῆς ἢ γέλοισ ἐπ. Si quid mali paras in meos, ne feceris hac i. e. me superstitè. Ita omnino accipiendum quod ait Dominus Iudæis Johannis 2, 19. Solvite templum hoc,*

P 124

P 393.

P 394.

hoc corpus suum indicans. Hæc Casaubonus. His exemplis addamus alia. Jobi 19, 26. *Vbi post pellem meam istud os vel corpus contritum fuerit.* 1. Cor. 15, 53. *Oportet hoc corpus corruptibile induere immortalitatem.*

Nec absimiles sunt illæ locutiones quibus qui loquitur, non quidem se, sed aliquid demonstrat de quo antehac non fuerat locutus, velut intento digito nescio quid indicans ut Psal. 28, 8. *Dominus fortitudo illorum.* Id cum 70. durius putarent, pro *Lamo* legerunt *Ammo*, quod securus est vetus interpretes & Arabs. *Dominus est fortitudo plebis suæ.* 34, 7. *Iste pauper clamavit.* Ruth. 4, 15. *Nurus tua quæ te diligit,* ורתי, genuit hunc.

Ovidius Tristium lib. 1. elegia 1. *Venit in hoc in meum illâ fulmen ab arce caput.* Servus apud Plautum: *Hero parata sunt verba, huic homini* (de se loquitur) *verbera.*

Sardanapalus apud Ciceronem in Tusculanis:

*Hæc habui quæ edi, quæq; exsaturata libido
Hæc hausit, at illa jacent pulchra & præclara relicta.*

p. 125.

Quis te certum fecit Christum deικτως de se dixisse super hanc petram, quæ ego sum, & seipsum δακτυλοδεικτων & veluti digito notasse? Hæc omnino somnia sunt vigilantium.

Idem profanus aliquis dixerit de locis illis Scripturæ, quæ recensuimus, quibus eandem interpretandi rationem convenire perspicuum est iis, qui non sponte cœcutiunt. Sed quidni possim ego quoque rogare, quis te certum fecit, hæc verba *super hanc petram*, significare *super te*. *ô Petre?* Cum multo veriùs Christo quàm Petro superstructa dicatur Ecclesia, quæ tandem hæc est blasphemia somnio deputare, quod ad Christum potius quàm ad Petrum referamus hanc superstructionem?

p. 125.

Fero tamen & laudo Patres hoc & illo modo verba Christi interpretantes.

Videlicet Patres ad Christum id referentes ita fers, ita laudas, ac si laudes vigilantem aliquem argutè somniantem. Quotò veriùs id non somnio, sed credu-

litati deputarim, cum passi sunt à sede Romana sibi persuaderi hæc ad Petrum referenda, cum interim sedes Romana non vigilans somniaret, sed somniantibus illuderet?

Si Christus Syriacè dixit: Tu es cepha, & super hac cepha, &c. omnino secundum cepha de eodem p. 125. dictum est, de quo primum cepha.

Quum sit invalidum consequens tuum, vide. Alibi, *Christus*, inquis, *est cephas genere fœminino, Petrus est cephas genere masculino.* p. 112. Christus dixit, *super hac cepha*, quod & tu fateris & id Syrus docet vertens *VEAL HADA CEPHA.* Est autem *HADA* pronomen fœminini generis. Utraque præmissarum cum sit tua, quid superest, nisi ut nobiscum agnoscas Christum de se, non de Petro loqui?

Præterea super uno lapide non potest integra domus ædificari; super unâ rupe potest.

At tu fassus es, *Christum esse rupem, Petrum lapidem excisum ab illa rupe.* Proprius igitur p. 122. & literalis, non, ut tu vis, allegoricus sensus flagitat, ut dicamus Christo superstruendam hîc doceri Ecclesiam.

Tertiò, cui superstruitur Ecclesia, debet esse simpliciter, absolutè, modis omnibus immotus, tam respectu morum, quàm respectu fidei, cum non minus vitiosa vita quàm prava fides Satanæ nos mancipet. At quamcunq; tandem ἀρχιεπιστοίας tribuas sive Papæ, sive Petro respectu fidei, certè respectu morum fateris neutrum esse simpliciter immotum. Igitur sibi, non Petro, nedum Papæ superstruendum se dicit Christus Ecclesiam suam, si proprium, & genuinum sensum quærimus.

Quartò, cui superstruitur Ecclesia, debet habere vim sufficientem præstandæ omnibus & singulis totius ædificii partibus invictæ firmitati. Hæc virtus cui mortali convenire potest? Quis igitur te neget esse blasphemum, cum genuinum verborum Christi sensum mavis ad Petrum, ad Papam quàm ad Christum referre?

Chri-

p. 125.

Christus vult gratiam reponere Petro.

Quid? an non gratiam longè maximam reponit, cum cum docet, sibi superstruetam ecclesiam invictam à se fieri? Huius invictæ virtutis etiam Petrum participem fieri, beatitudine nunquam periturâ donari, an non est amplissimæ mercedis loco? Hæc tibi frigent, nisi Petri nomen mentienti tribuatur id quod uni Deo convenit? Sed & affingis verbis Christi cum ais, dicere Christum: *& ideo tibi dico Petre.* Nam Christi verba sonant: *Ego verò tibi dico.*

p. 132.

Initium verborum Christi, *Tu es Petrus*, audientium animos erigit, ut aliquid de Petro audiant.

Imò Christi præcedens interrogatio discipulorum animos erexerat, ut aliquid eximium audirent de Christo. Si quid etiam de Petro dicit Christus, ut illud: *Tu es Petrus, tibi dabo claves*, an hinc sequitur ad Christum nihil, ad Petrum omnia referenda? Expendi tamen bona fide tuas omnes rationes, quibus persuadere conaris, pronomen HANC ad Petrum potius quam ad Christum referendum. Testimonia quod attinet, fateor à Patribus Petrum sæpe petram, sæpe fundamentum vocari: Sed nec omnes qui sic loquuntur censent continuò pronomen HANC ad Petrum esse referendum. Fieri potest, ut id colligant ex his verbis: *Tu es Petrus*: nec omnes qui voces has *super hanc*, &c. ad Petrum retulerunt, continuò putarunt hunc esse proprium verborum Christi sensum: nec quisquis credit hunc esse proprium verborum Christi sensum, continuò putat Petrum esse totius Ecclesiæ: totius, inquam, simpliciter & absolutè fundamentum. Nam omnes Apostoli dici possunt totidem fundamenti lapides, totidem petrarum fundamentales totius Ecclesiæ. Unum video, quem mihi potissimum opponas.

p. 122. 127.

132.

Ambrosius, inquis, *In sermone de fide Petri: Petra dicitur eò, quòd primus in nationibus fidei fundamenta posuerit, & tanquam saxum immo-*

A bile totius operis Christiani compagem molemq, contineat. Atqui saxum unum domus integræ fundamentum esse non potest. Sed Ecclesia considerari potest instar concameratæ fornicis, cuius hic est genius, ut omnes & singuli lapides totius operis compagem molemq, contineant. Ita fere nostrum non Pantheon, sed *παι αἱον* templum considerat Paulus Eph. 2. 21. & c. 4, 16. Constat autem ex sermone XL VIII. illos sermones, qui tribuuntur Ambrosio, non omnes ejusdem hominis esse: Sermonis, quem laudas, (is est XL VII.) initio legimus: *Petrum in Salvatoris passione sine erroribus profecisse.* Legendum suis. Sic enim paulò post: *Petrus tentationibus suis proficit.* Quæ verba docent petram illam non fuisse semper immotam. Addit, *Tanquam bonus pastor tuendum gregem accepit, ut qui sibi ante infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum, & qui ipse interrogationis tentatione nutaverat, ceteros fidei stabilitate fundaret. Deniq, pro soliditate devotionis Ecclesiarum petra dicitur.* Ne post Christi quidem resurrectionem simpliciter immotam fuisse petram illam docet Paulus Gal. 2. Igitur Petrus omnes firmat tum exemplo conversionis, tum doctinâ prædicationis, quam epistolis suis inseruit, quomodo non tantum Paulus, Jacobus, sed & Job, Jonas, &c. nobis omnibus sunt firmamento. Omnibus scilicet indefinitè, non omnibus & singulis absolutè, quod cum Papæ tribuis, tum demum blasphema reddis ea, quæ piè dicta fuerant à Patribus.

C **D** Cum Basiliius in Joh. 1. 2. c. 12. à te laudatus ait: *Si enim Petra, non ut Christus est Petra, sed ut Petrus petra, ἡ πέτρα ἡ ὄψις πέτρας ἀπέκλεισται. Christus autem revera est petra inconcussa, πέτρα ἡ δὲ λέξις τῆς πέτρας, Petrus autem propter petram. Nò hoc tantum sibi vult Christum per se, Petrum autem per Christum esse petram; sed & Christum simpliciter, ἀπλῶς, absolutè petram inconcussam esse, Petrum autem secundum quid, quatenus in martyrio constantem & in-*

victum eum reddidit Dei virtus, ut & reliquos Apostolos ac fideles innumeros. Quin & cum Petrum Petram vocat Basilii, perspicuum est, eum per concessionem id facere. Eodem modo multi Patres loquuntur. Quoties Petrum Petram dici posse largiti correctionem adhibent, satis innuunt, id ei se largiri, quem videbant hac hypothese abuti. Quod largiuntur, id paci largiuntur. Quod correctionem adhibent, id dant veritati.

Unus Augustinus instar multorum esse potest, qui cum aliquoties curiæ Romanæ fraudulentum stylum imprudens secutus esset, tandem Retractionum lib. 1. cap. 21. Non est, inquit, dictum Petro, Tu es Petra, sed tu es Petrus. Petra autem erat Christus, quem confessus est Simon, sicut eum tota Ecclesia confitetur.

p. 124. 128.

Sic & curiæ Romanæ stylum (quem frustra nobis objicis) imitatur Origenes. At in Matthæum tractatu I. locum hunc Matthæi 16, 18. explicans ita disserit, ut perspicuum sit eum adversus aliquem disputare, quem honoris & pacis causa nominare non vult, qui videlicet hoc obtentu jam tum abutebatur. Romanus Episcopus jam tum dicebat: Uni Petro dictum est: Tu es, &c. Origenes respondet, Si dixerimus ita quemadmodum dixit Petrus, &c. sumus & ipsi, quod fuit Petrus. Petra est, (Origenes fortasse scripsit πέτρα) quisquis Christi discipulus est ex quo biberunt de spiritali consequente petra Super talem petram, non super Petrum, aut non super unum Petrum, constituitur omnis Ecclesiastica doctrina, & secundum hanc vitam institutio. q. d. Omnibus & solis his apratur hoc elogium, quorum tam doctrina quam vita convenit confessioni Petri. Addit: Quod si super unum illum Petrum tantum existimas edificari totam Ecclesiam, quid dicturus es de Iohanne filio tonitruum & Apostolorum unoquoque? Quin alioqui num audebimus dicere quod adversus Petrum unum non prevalitura sint porta inferorum, adversus ceteros autem perfectos (ita veros, adul-

tos, præstantes Christianos vocat, ut & Paulus Hebr. v. 14.) prevalitura sint, ac non potius in omnibus ac singulis eorum? An vero soli Petro dantur à Christo claves caelorum? Quod si dictum hoc TIBI DABO, &c. ceteris quoque commune est, cur non simul omnia & quæ prius dicta sunt, & quæ sequuntur, velut ad Petrum dicta, sunt omnium communia?

Anastasius Antiochenus Patriarcha Gregorii I. PP. σύγγραφοι in ἐξαιρέσεων lib. 1. Magnam necesse est ruinam esse domus illius, qua non est adificata super Petram fidei Petri.

Bibliotheca Patrum to. 1. col. 86.

Paulinus Sulpitio epist. 2. Ita fundatus Paulus in Petra, ut etiam in infirmitatibus gloriarietur, & cum infirmatur, tunc potens sit, omnia potens, ut ipse profitetur, in eo, qui confirmat suos, Christo.

to. 3. col. 148.

Idem ep. 12. Petra Christus est extra quem nemo potest stabilem domum fundare. & ep. 30. col. 265. Sit nobis finis ipse, qui initium est, caput & fundamentum corporis sui Petra Christus, illa Petra, super quam domus stabilita non corrui.

col. 213.

Victor Antiochenus in Marci cap. 3. Quia Christus Dominus supra Petram, hoc est, infractam sanamque Petri doctrinam inconcussamque eius fidem Ecclesiam suam edificaturus erat, ob id Prophetico Spiritu Petrum illum appellat.

Bibliotheca Patrum to. 1. col. 148.

Anastasius ex monacho Sinaita factus Antiochenus Patriarcha circa sexcentimum annum Christi in ἐξαιρέσεων lib. 2. Firmi sumus & stabiles super Petri fundamentum & immobilem illius fidei constantiam, h. e.

super inconcussam veritatem, quam Petrus fide complexus est. Passim autem relatorum unum pro altero ponitur. Omnia sunt possibilia credenti. h. e. Deo in quem credimus. Zeno Veronensis de Abrahamo ferm. 3. Nihil est difficile fidei, quæ tantum habet, quantum credit. Matthæus Blastares M. S. vult lapides Ecclesiæ fundamentales esse canones Ecclesiasticos. εἶποι ὅδ μοι δοκεῖτε εἶναι, inquit p. 2. οἱ πολὺ μὲν τῆς καὶ περικύλου καὶ ἀσφόρου ἔχοντες τιμῆς λίθοι, μίαν δὲ τὴν τῆς ἐκκλησίας ὑφαίνοντες ἀμοιβομίαν, σωτηρίων καὶ σωσεμολογῶν, ὡς τὰς τῶ ἀδελφότητος πύλας

tom. 2. col. 1187.

πύλας

πύλας μήποτε καταχρῆσιν ὁ σωτῆρς ἡμῶν ἀπε-
φῆνατο.

cap. 5. Ambrosius: Petrus respondit praeceteris
Apostolis, imò pro ceteris, & idè fundamen-
tum dicitur. Et mox: Fides ergo est Eccle-
sia fundamentum. Non enim de carne Petri,
sed de fide dictum est, quia porta mortis ei non
prevalebunt, sed confessio vicit infernum. Et
hac confessio non unam haeresim excludit,
Roni. 3, 24. Apostolus cum ait, Spes qua videtur, non
est spes: Voce spei metonymicè intelligit, id
quod speratur. q. d. Quod speratur, ubi
videri incipit, sperari desinit. Sic & Am-
brosius hîc fidei vocabulo intelligit, non
actum, non habitum, sed objectum fidei.
q. d. Hoc axioma: Jesus est Christus, filius
Dei viventis, non unam haeresim excludit,
sed omnes, & ut ut oppugnetur, tamen
nullis hominum conatibus, nullis Satanae
viribus expugnari unquam poterit. Sic
Eph. 2, 20. Apostolus ait, Ecclesiam superstruit fundamen-
to Apostolorum & Prophetarum, quia doctri-
na, quam Prophetæ, quam Apostoli præ-
dicarunt, est fundamentum Ecclesiae. Cy-
pr. de u-
nitate Ec-
clesiae. prianus, cum unitatis causâ primatum Petro
datum dicit, satis explicat se primatum ordi-
nis, non ullam in reliquos domina-
tionem intelligere, maximè cum ibidem di-
cat: pari consortio honoris & potestatis pradi-
tos fuisse omnes Apostolos. Sic Hieronymus: Su-
per Petrum fundatur Ecclesia, licet id ipsum in alio
L. 1. c. 14. 10. super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves regno-
rum accipiant, & ex aequo super eos Ecclesia forti-
tudo solidetur; tamen propterea inter duodecim
3. E. 16. unus elegitur, ut capite constituto schismatis tollatur occasio. Cujuscunq; rei prima pars caput dicitur, quia ab illa parteprehenditur, ab illâ initium capitur. Sic ensis capulum, sic anni caput dicimus, cum tamen reliqui dies primo nihil debeant, & præcipua gladii vis sit in mucrone, non in manubrio. Itaque ne quis ordinis vocabulo abutens prætexat, Petrum habuisse potestatem ordinandi Apostolos, aut in ordinem cogendi, loco movendi, aut quid simile, Ambrosius etiam ordinis primatum Petro ne-

gar, solum obedientiae, & fidei, non imperii primatum agnoscit, quod Christo obsequium & fidem debent omnes, atque imprimis Petrus. Taces, inquit, Simon, & respondentibus aliis adhuc taces, cum ipse primus
de incar-
nat. c. 4. sis? q. d. cum primus Christo testimonium perhibere debeas, quî sit, ut tamdiu taceas? Tum sic Petrum se excusantem inducit: Idè non respondeo, quia non interrogor meam, sed alienam sententiam. Erit tempus, quando respondeam. Interrogabor & ipse, quid sentiam. Tum ipse excusationem Petri confirmat: Non pigrior sensu, voce tardior taceret, nec quasi fastidiosus differt vocis obsequium, sed quasi cautus periculum vulgaris opinionis evitat. Alias exilit è navi ut occurrat Domino, non gloria cupidus, sed obedientia pramaturus. Deniq; ubi audivit, Vos quid dicitis me esse, statim loci non immemor sui primatum egit. Primatum confessionis utiq; non honoris, primatum fidei, non ordinis hoc est dicere. Nunc nemo me vincat, nunc mea partes sunt, debeo compensare, quod taceui. Ita, si Christo servien- dum, obsequendum, confitendum, primus se offert Petrus. Si hominibus imperandum, ne primatum quidem ordinis Petro defert Ambrosius.

Non video, quomodo qui locoprimum erat, pri-
mus ordine non fuerit. p. 131.

Dupliciter accipi potest primatus ordinis. Est enim vel collateralium, collegarum, vel subordinatorum. Inter collegas licet alter alterum aliquo modo præcedat, tamen eo ipso quod collegæ sunt, sunt ejusdem ordinis. Negare potes inter eos esse primatum ordinis propriè dictum. At si Petrum Stephano compares, Petro sanè convenit primatus ordinis, quia Diaconatus ordinem antecedit Apostolicus ordo.

Nec defuerunt, etiam inter ipsos Cardinales, qui agnoscerent nihil hic singulariter Petro collatum. Nic. Cusanus de concordantiâ Catholica lib. II. fol. 23. Nihil est dictum ad Petrum, quod aliis dictum non sit. Nonne sicut Petro dictum est, quodcumq; ligaveris super terram: Ita aliis, quæcumq; ligaveritis, &

quam Petro dictum est: Tu es Petrus, & super hanc petram, tamen per petram Christum, quem confessus est, intelligimus. Etsi Petrus per petram tanquam lapis fundamenti Ecclesie intelligi deberet, tunc secundum sanctum Hieronymum ita similiter alii Apostoli fuerunt lapides fundamenti Ecclesie, &c. Hæc Cusanus pro Constantienfi Synodo disputans quæ finita est A. D. 1418.

Claudius Seifelius Taurinensis Archiepiscopus adversus Valdenses disputas, cum Lutheri nō meminerit, videtur absolvisse librū suum A. D. 1516. qui post obitum demū eius editus est A. D. 1520. Eius libri fol. 20. Pontificis quantumvis vitiosi dignitatem propugnans sic ait: *In eo, velut instrumento Ecclesie virtus Christi exercetur, propter quod quum Petro dixit: Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo ecclesiam meam, non super ipsum Petrum edificaturum se Ecclesiam intellexit; sed super se ipsum, qui est vera Petra, sicut dicit Paulus, &c.*

Quid quod Hildebrandus ipse, velut alter Caiphas prophetans, veritati testimonium perhibet? Is Rodolphum ad perduellionem incitans A. D. 1077. carmen hoc ad eum cum corona misit:

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodolpho.

Videlicet ne tum quidem Romæ deerant, qui monerent in Christi verbis Petrum à Petra distinguendum, quos hinc fecutus est Gregorius VII. non cogitans quò pertineat ista distinctio. Quid? quod tu quoque veluti vero victus tandem das manus? Sic enim quasi largiens aliquid Casaubono compellas illum, *Vt ipse tu loqueris, Christus est rupes, Petrus est lapis ab illa rupe excisus. Christus est fortitudo ipsa, ἀνοδιωαίς: Petrus est διωαίς, fortis, quia accipit vires à Petra. Christus est cephas genere feminino, Petrus est cephas genere masculino. Aut si Petrus est petra, per participationem est petra. Idèd negat Augustinus Petrum esse petram per essentiam & excellentiam, quæ petra Christus est, sed per participationem.*

Hæc tibi vis invictæ veritatis expressit:

ex quibus quid sequatur, vide. Petrus est sanè lapis excisus à rupe, sed & fideles omnes ab eadem rupe sunt excisi. Lapis excisus est πέτρα, ipsa rupe est πέτρα. Lapis unus omnibus unius ædificii lapidibus firmitatem dare non potest, rupe potest. Non igitur sufficit Petrum à Christo distinguere, quòd Christus per essentiam sit petra, Petrus per participationem: nam sic etiam à divinitate Christi distinguitur eius humanitas. Sed omninò tibi, velis nolis, admittenda distinctio nostra, Christum omnium, Petrum non omnium respectu petram esse.

Denique cum negare neque possis neque velis, Patres multos affirmare; Christum dicere se sibi superstruendum Ecclesiam, cum vicissim negare nec possimus, nec velimus, Patres aliquando dicere Petro superstruendam Ecclesiam, superest una quaestio, utram harum duarum interpretationum magis propriam esse censuerint. Solutio non est difficilis. Quis pius ac prudens proprium, genuinum, literalem sensum neget, ut allegoricum, aut minus proprium adstruat? Patres nostram interpretationem nusquam negant, ut tuam adstruant, sed sæpe tuam negant, ut nostram adstruant. Nostram igitur, non tuam esse censent propriam, genuinam, literalem.

Caput IV.

TIBI DABO CLAVES.

Ecce verba, T. D. C. principatum & imperium significant. p. 127.

Petrus non ut Jacobo, non ut Johanni cælum aperiret, accepit claves. Jam enim cælum illis referaverat ipse

Christus. Sed tam Johannes, quam Petrus accepit claves, ut cælos aperirent iis, quibus adhuc clausum erat cælum. Neque tamen huius referationis obtentu sibi principatum, dominatum, imperium ullum in quemquam, arrogavit Petrus, nedum

dum in omnes, cum iis quibus claves illas resignat disertè dicat I. Pet. 5, 3. *μηδ' αὖς κατακυριεύοντες τῶν κληρῶν.* Vetus interpres: *Ne sitis ut dominantes in clericis.* Traditio clavium ne solis quidem Apostolis, nedum uni Petro convenit.

P. 271. *Qui asserunt hoc aliis Apostolis à Christo dictum, aut locum ex Evangelio, ubi dictum sit, asserant, aut imponere se faveantur.*

His verbis quàm multos Patres falsi damnas? Nusquam quidem id totidem verbis aliis Apostolis à Christo dictum. Sed dicimus cum Patribus peccato nobis occludi cælum, eoque peccatorum remissionem, vinculorum peccati solutionem esse cæli relevationem, eoque Christum idem omnib. Apostolis conjunctim mandare, quod hic Petro nominatim.

P. 272. *Optatus Milevit. l. 2. Bono unitatis B. Petrus, cui satis erat, si postquam negaverat, solam veniam consequeretur, & præferri omnibus Apostolis meruit, & claves regni cælorum solus accepit.*

Hoc est, illi soli nominatim dictum: *tibi dabo claves*, factus est Apostolorum primus, idque ne *πρεσβυτερ* affectatio vinculum unitatis infringeret.

P. 272. *Vis uno verbo expedire te, dic mentiri Optatum, & claves aliis Apostolis à Petro communicatas esse nega.*

Nego sane, pernego fultus autoritate longè graviore quàm Oprati, quem etiam si falli, improprie locutum, plusculum curiæ Rom. blanditum dicerem, nihil alienum à ratione dicerem. Tu vide, velisne Paulum mentitum cum negat sibi ab ullo vel præstantissimorum Apostolorum quidquam collatum. Gal. 2, 6. Quinam enim sint *οἱ δοκῶντες* explicat v. 2. & 9. nempe Jacobus, Cephæ, & Johannes. *Ab his, inquit v. 6. εἰδὲν μοι Ἀλεξάνδρον, nihil mihi discrepat.* Ne Milevitanus quidem ipse dicit claves reliquis Apostolis à Petro datas, multò minus id dicit Scriptura, & tamen *fateor, inquis, Patre eandem interdum Apostolis in grege Dei pascendo potestatem, eundem cla-*

A *viu usum tribuere.* Ubinam verò non à Christo, sed à Petro claves illas Apostolis collatas contendunt Patres? Si vel unum Patrum id affirmantem animadvertisses, tu nobis id decies objecisses.

Non tamen unum in Ecclesia caput esse negant, à quo efficientia omnis & virtus in reliqua membra derivetur.

B At ecquem dabis Patrem, qui contendat, Petrum ita reliquorum Apostolorum esse caput, *ut ab eo efficientia omnis & virtus in reliquos Apostolos derivaretur?* Etiam cum Petrus Babylone, Thomas in India prædicaret, à Petro scilicet omnis efficientia, virtus omnis in Thomam derivabatur? O te miserum, hæc si credis, miseriorem; si cum non credas, scribere tamen verecundaris!

S. Maximus serm. ult. de Petro & Paulo: Petro clavis potentia, Paulo clavis sapientia data est. **P. 274.**

C Non septimi demum seculi vir unus, sed sex priorum seculorum omnes synodi debuerant hanc distinctionem agnoscere, si quid in eâ veri subesset. Quid? Petro negatur clavis sapientiæ, Paulove clavis potentia, qui potentiùs, efficacius quàm quisquam alius tot Gentibus regnum cælorum aperuit?

Augustinus in Ioannem tract. 50. & 124. docet: Dei Ecclesiam in Petro claves accepisse, & in se Petrum totius Ecclesie figuram representasse. **p. 275.**

D Sic & in Andrea, non minus quàm in Petro pastores omnes facti sunt piscatores hominum, Matth. 4. Non ideo tamen huic piscationi faciendæ Johannes aut Jacobus ab Andrea Petrove, sed ab ipso Christo retia spiritualia acceperunt. Idem autem præstant hæc retia quod claves. Tum demum enim eripimur pelago, cum inserimur cælo. Sic & in Timotheo, in Tito prædicandi verbi, rebelles reprehendendi, censuris Ecclesiasticis subijciendi jus acceperunt omnes pastores, cum eos S. S. per Paulum loquens instruit autoritate sui muneris executioni necessariâ. Num ideo tamen per Titum, per Timo-

theum, aut à Timotheo Τίμβε potestatem suam accipiunt omnes? An idè Creta vel Ephesus dominatum aut etiam primatum aliquem accepit super omnes Ecclesias?

p. 277.

Claves Petro promittuntur singulariter, Matthæi 16. Dantur communiter cum aliis Apostolis, Ioh. 20.

Nominatim quidem Petrum alloquitur Christus Matth. 16, 18. Sed non idè singulariter Petro convenit quod Petro promittit. Nam & nominatim Petro dicit Matth. 16, 17. *Beatus Simon.* Nec tamen hæc beatitudo convenit illi singulariter, sed communiter cum omnibus iis quæ verâ fide Jesum ut Christum & Dei filium amplectuntur. Sic & Timotheum, Titum nominatim alloquitur S. S. in Paulinis epistolis. Non idè singulariter illis convenit, sed communiter cum aliis auctoritas pascendi, quam eis tribuit S. S. Sic & traditionem clavium Petro cum reliquis Apostolis communem esse rectè colligis ex Joannis 20.

p. 277.

Omnino Apostoli, quanquam non inter se pares fuere, claves tamen accepere.

Variæ quidem fuerunt dotes ingenii, quibus hunc plus, illum minus exornavit Deus. Sed si non alias claves accepit Johannes quàm Matthæus, cur alias accepit Matthæus quàm Petrus? Imparitatis illius limites, modos, gradus, quibus Scripturæ, quibus ullius œcumenicæ Synodi, quibus ullius veteris Ecclesiæ Doctores D

p. 278.

Omnes Apostolos eandem in oves Christi potestatem habuisse pronuntio, fuisse tamen inter se pares districte nego:

At quis prudens dixerit quenquam in regno potestatem in subditos habere parem Regiæ? Si Petrus est Rex, Monarcha, Dominus, multò minorem in oves habebunt potestatem quàm Petrus. Quis nostrum negat Petrum fuisse primum? In hoc certè pares illi non fuerunt reliqui. Sed primatum illum constituere diversi-

A rateum clavium, jurisdictionis, ordinis, Petro dare dominatum in reliquos Apostolos, hoc illud est, quod non ullius Pontificis, sed Synodorum aliquot œcumenicarum decreto, vel potius ipsius Scripturæ testimonio fuerat confirmandum.

Habent Apostoli reliqui claves à Christo, sed per Petrum.

At hoc nusquam Scriptura, nusquam ulla Synodus Ecclesiæ primitivæ sanxit. Sed nunquid etiam beatitudinem à Christo suam acceperunt Apostoli per Petrum?

Petrus Ecclesia figuram gerebat, ait Aug. serm. 13. de verbis Domini.

Etiam Antiochus Antichristi figuram gerebat, nec tamen per Antiochum accipit aut impietatem, aut damnationem suam Antichristus. Pastorum omnium figuram gerebant Timothæus, Titus, cum illos autoritate publica per Paulum instruebat S. S. nec tamen aut illi in omnes Episcopos, aut illorum Ecclesiæ in omnes Ecclesias dominatum ullum acceperunt.

Caput V.

PASCE OVES MEAS.

Baronius ex his verbis: *Pasce oves meas*, mira conatur expiscari. Huius gloriationem eruditè, disertè, solidè confutantem Casaubonum adi, & τὸν πᾶν Archiepiscopum Antonium de Dominis. Interim Cardinali Baronio Cardinalem Cusanum opponimus: *Si Petro dictum est: Pasce oves, tamen manifestum est, quòd illa pascencia est verbo & exemplo. Ita etiam scilicet Aug. in glo. super eodem verbo omnibus idem præceptum est ibi: Euntes in universum mundum, &c. nihil reperitur Petro aliud dictum, quòd potestatem importet aliquam. Idè rectè dicimus omnes Apostolos in potestate cum Petro aequales.*

Nicolaus de Cusa de concordia Cath. l. 2.

Ecqui autem tam impiè vesanus est, ut credat

credat Petrum, cui à Christo adjunguntur socii æquales, pares, esse parem, æqualem ipsi Christo Domino, ac Redemptori suo, qui est *ὁ θεὸς πατὴρ* Deus in secula benedictus?

Baronius tamen ita loquitur, ac si credere nos jubeat, quod nemo pius non potest non abominari. *Munere suo*, inquit, *Christus jam prope perfunctus consulturus Ecclesia sua, eandem, quam ut homo accepit à Patre, potestatem dimittendi peccata per Spiritum sanctum, quem insufflationis visibili signo est impartitus, transfudit in discipulos suos, & illi in posteros succedentes sibi invicem ad præsentem usq; diem.*

Hic Casaubonus meritò monet, à Baronio potestatem eandem appellari non solum ab eodem principio manantem, verum etiam parem & æqualem.

Aliã interpretationẽ admittere Baronii verba non possunt. At si cuivis Presbytero parem Christi potestati potestati largiatur Baronius, Pontificis majestatem quantam faciet? Ut jam Presbyteros, Episcopos omittam, qui potest Thomas, aut Thaddæus eandem cum Christo potestatem habere? Annon maior est omnium Apostolorum simul congregatorum, quàm singulorum? Unus verò Christus etiam quã homo nunquid universis Apostolis, universis etiam Prophetis major est? An non Pater illum unxit oleo lætitiæ supra sodales? Distinguenda quidem semper, sed nunquam disiungenda Christi divinitas ab ejusdem humanitate. Itaque quoties Christi potestas cum creaturarum potestate comparatur, considerandus semper est ut *θεὸς ἑμπεριστατός*, Emanuel, Deus & homo. Sed & ipsam humanam Christi naturam tantis donis locupletavit Deus, ut ea cujusvis Angeli, nedum hominis, quin & omnium simul Angelorum præstantiam longè superet. Instat Baronius: *Si Deus auferens de Spiritu qui erat in Moyse ac tradens LXX. viris eandem prophetandi gratiam in illos contulit, quomodo non magis decuit Spiritum Christi in posteros propagari?* Contra si pro-

A phetarum illorum LXX. nullus habuit eandem gradu parem, æqualem Mosi prophetandi gratiam, quanto minus ullus Apostolus acceperit potestatem æqualem potestati Christi? aut ullus Episcopus potestatem Apostolicæ parem? Moyse ministerium erat præstantius ministerio LXX. seniorum. Christus verò licet ratione Patris sit minister, tamen ratione nostri Magister est, atq; ad eò solus Magister. Itaque rectè Scholastici ministerii claves

B Apostolis traditas ajunt, uni Christo competere claves autoritatis. Christo cum tribuitur pascendi, cælum aperiendi, remittendi peccata potestas, tum vox illa potestas *δύναμις, ἐξουσία, ἀποκριτικῆς* significat. Hominibus cum tribuitur hæc potestas, ea significat officium, ministerium, obsequium, ut eruditè Casaubonus confirmat autoritate Patrum. Hieronymus: *Pro officio suo cum audierint peccatorum*

C *varietates, sciunt qui ligandus sit, quive solvendus; imò ne id quidem semper sciunt, sed tenentur inquirere, scrutari, pendere.* Ambrosius: *In remissione peccatorum ministerium suum exhibent, non jus alicuius potestatis exercent. Isti rogant, divinitas donat. Humanum enim obsequium, sed munificentia est suprema potestatis.* Imprimis Chrysostomi, quo potissimum abutitur Baronius, autoritate Baronium confutat Casaubonus exercitatione 16. §. 130: Tu, Bulengere, nobis opponis Ambrosium in c. ult. Lucæ dicentem: *Petrum à Domino nobis relictum quasi vicarium amoris sui, Chrystomum dicentem, hæc Domini verba Principem Apostolorum Petrum constituunt, & universi gregis curam gubernationemq; mandant lib. 2. de Sacerdotio; Sed nihil promotes. Nam Christus ita Petrum amoris sui veluti vicarium nobis reliquit, ut reliquos etiam Apostolos quasi totidem amoris sui vicarios nobis reliquerit, ita Petrum Apostolorum Principem his verbis institutum ait Chrysostomus, ut hæc institutio spectet Apostolatam, non illum, quem somnias, dominatum. Exciderat*

Hieron in
Matt c. 16.

Ambros.
de S. Spiritu
l. 3. c. 19.

Γ. 45.

Bar. A. D.
34. §. 197.

Cas. exercit.
16. §.
127.

derat enim per abnegationem Apostolatus jure. Christus his verbis Petrum Apostolum instituit, hoc est: Apostolatam Petro restituit.

Pascendi munus cum Deo Patri, Filiove Scriptura tribuit, tribuit id illi simpliciter, omnium hominum respectu singulariter. Micheæ v. 2. Matthæi 2, 6. Ex te, ô Bethlehem, oriatur *ἡ γένηται* ὁ εἰς τοὺς αἰῶνες *ἡ γένηται* ὁ εἰς τοὺς αἰῶνες, dux qui pascet populum meum Israel. Psal. 23, 1. Dominus est pastor meus. Johannis 10, 11. Ego sum pastor ille bonus. Bonus ille pastor ponit animam pro suis ovibus, inquit Christus, cui convenit utrumque; *κυριως ἀπαλῶς*, singulariter. At Ephesinis pastoribus cum dicitur Act. 20. *Pascite gregem qui est à vobis*, convenit id illis communiter, quatenus id illis est commune cum reliquis pastoribus, Episcopis, Presbyteris. Cum autem illorum pabulum sit Dei verbum, cum illorum pascere, sit docere Dei verbum, prædicare Evangelium, quando Christus ait Petro: *Pasce oves meas*, non aliud officium illi mandat, quam quod & reliquis Apostolis, cum ait illis: *Docete omnes Gentes*, &c. Baronius autem, cum inquit A. D. 34. §. 207. *Non nisi omnium ovium dicat Christus Iohan. 10, 16. unum ovile esse futurum, unumque pastorem, cuius Dominus oves suas, omnes & agnos cura subjecerit, illum ipsum fuisse Petrum, nec alium præter ipsum eadem potestate, quàm ipsum, in universali Ecclesiâ unicum institutum esse pastorem. Ex his que dicta sunt, neminem puto, nisi forte delirum. & mente*

captum, non intelligere. Baronius insanos, Roma cruciarios omnes pronuntiat, quotquot dubitant an pascendi munus, auctoritas, potestas tam singulariter Petro, & Papæ Petri successorem se dictitanti conveniat, quàm ipsi Christo, quod perinde est ac si contendat Baronius, Papam tam verè Deum esse quàm Christum ipsum.

Christus respiciens mandatam singulari, quod dum in terris versabatur, obiturus erat, ait Matthæi 15, 24. *Non sum missus, nisi ad oves que perierunt ex domo Israel.*

A At ne verborum horum obtentu crederemus, ut Josuæ, sic Jesu potentiam Chanaanæ finibus circumscriptam post resurrectionem ait: *Omnis potestas mihi data est, tam in cælo, quàm in terrâ.* Petro nihil tale dictum, quàm minus Papæ! Baronius tamen in Petri persona num Pontificem Christo æquare pergens: *Non quia Petrus, inquit, eos potissimum, qui ex circumcissione erant, erudiendos suscepit, angustioribus finibus Apostolatam suam coarctavit.* Christus quidem *ὁ ἐκ γουικῶν* ad tempus suam missionem intra Judæos coarctavit. Non ita Petrus, cuius coarctatio non ab ipso, sed à Christo facta, non ita quidem, ut solis Judæis, sed ut Judæis potissimum Petrus prædicaret. Chrysostomus in Galat. 2. *Judæos Petro tradidit Christus, Græcis Paulum profecit.* Dixeris: Quando nam distributionem illam instituit Christus? De tempore non constat. Divisionem autem ab Apostolis authore Christo factam, non est dubitandum. Quin & eo ipso quod Christus ante resurrectionem Judæorum peculiariter pastor fuerat, hinc Apostoli meritò collegerunt Judæos peculiariter Petro commissos à Christo, cum ille dixit: *Pasce oves meas.*

Quod autem ter id repetit, ter interrogat Petrum: *Méne diligis?* Oecumenius sic interpretatur: *ὁ ἦ Πέτρος ὁ κού σικλωῶ, ἡ πῶς τῆ δὲ ἀσκαίλῃς ἀφ' τῆ τελαοῦ τῆς ἐρωτῆσεως: ἀνακέκληται.* Chrysostomus fufius in Johannem hom. 87. *Ἐκκεῖτος λέ τῶν ἀπεστόλων &c.* Eximius erat inter Apostolos, os discipulorum, *ἡγευφῆ ἡ χορῆ*, Chori choriphæus. Quamobrem & Paulus eum præter alios invisit. Simul & indicat: *ὅτι ἡ στερρεῖν τ' λοιπῶν, ὡς τῆς ἀρνήσεως ἐξελήλαμθῆς ἐγγχεῖ ζεττω τῶν πρῶτων σίαν τῶν ἀδελφῶν, debere deinceps ipsum animo bono esse, quippe depulsá abnegatione primatum inter fratres ipsi committi. q. d. Christus idem ter repetit, tum quia Petro quid eximium conferebat, tum quia Petrus ter Dominum abnegaverat.*

Chrysostomus ad cap. 21. Iob. ait: *ὡς τῆς ἀρ. p. 127. 132.*

νήσιος ἐξελλαμμένης ἐγχερίζεται τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν ἀδελφῶν. Si praefectura ei reliquorum Apostolorum commissa est, imperium in Apostolos & fratres ei datum.

Contra cū Christum his verbis doceat Chrysostomus expunxisse Petri negationem, satis indicat, non dominatum novum ei datum, sed restitutum id, quod per abnegationem amiserat. At fateris ipse, Christo cum discipulis versante, alio Dominum tum opus non fuisse. Ergo ne postea quidem dominatum ullum Petro dedit, sed Apostolatum restituit. Προσέσιον autem jam habebat, Nam & primus nominabatur, & primus loquebatur, saltem ut plurimum. Nihil igitur hinc novi datur. Quin & ipse negabas ante solum πρεσβυτέρῳ, ἢ πρῶτον προσέσιον Petro datam, sed & imperium. Tum igitur, cū illa scriberes, vis veritatis tibi dictabat, aliud esse πρεσβυτέρῳ, aliud imperium sive praefecturam. Præterea fratrum nomine potissimum eos intelligit Chrysostomus, quos Christus

Vni Petro datam dicunt omnium ovium πρεσβυτέρῳ, praeposituram.

Petro datam dicunt; uni Petro datam, non dicunt. Omnibus in solidum Apostolis datam fateris omnium ovium curam sub uno quidem pastore, principe, capite. Sed is est Christus unus, si propriè loqui volumus. Etiam Petrum caput Apostolorum vocant. Vocant, sed ut primum, non ut Dominum, nec propriè loquendo, sed figuratè, sed hyperbolicè, ut in encomiis fieri amat.

Cum Petrus appelletur à Patribus coryphaeus, magister, cantus, chorodidascalus; aliquam ei praefecturam attributam esse oportet.

Quanquam ministerio Praefecturae nomen non satis conveniat, tamen demus vocabulum convenire. Accepit Petrus Praefecturam in oves Christi, quibus Evangelium praedicavit, ut Johannes in eas

A quibus praedicavit. Cū simul erant, ne semper quidem primus loquebatur Petrus, aut primus nominabatur, tantum abest ut Apostolis imperaret instar Praefecti, Prætoris, aut Regis. Ubi suam quisque provinciam sortitus est, tū primatus, ne dum principatus aut dominatus, ne minimum quidem usquam comparet vestigium, nec in sacris, nec in Ecclesiasticis scriptis. Itaque demegoricas illas, allegoricas, encomiasticas loquendi formulas ad vivum refecare, urgere, id verò est Patribus vim inferre, cū ipsi, quibuscunque tandem titulis Petrum cohonestent, disertè testentur, Petrum nihil αὐθεντικῶς, nihil ἀρχοντικῶς egisse, prout Casaubonus appositè notat exercit. 15. §. 12. p. 375. Comelini codex habet ἀρχικῶς. & pro eo quod Casauboni codex paulo post subjicit εὐκρίτως πρῶτος τῷ πρᾶγματι αὐθεντεῖ, ἀπὲρ αὐτὸς πάντας ἐγχερίζεται. Comelini codex habet βλέπει πῶς μετ' ἐγχερίζεται τὸν λόγον in Actor. 1. hom. 3. p. 468. Erasmus interpretatur: Vide quo pacto dicendi sumat exordium. Meritò tamen contendit Casaubonus licere multis αὐθεντεῖν πραγμάτων maximè quorundam, quibus nullo modo liceat αὐθεντεῖν σωέδρων.

Quod Chrysostomus ait Petrum nihil facere αὐθεντικῶς cum autoritate, ἀρχοντικῶς imperiosè, pro jure Magistratus, quod Oecumenius dixit εὐκρίτως πρῶτος, neg. pro imperio aliquid fecisse, modestia adscribendum est.

D. Debuiſti scribere αὐθεντικῶς, & εὐκρίτως. Sed & Chrysostomi verba fidelius reddit Erasmus, quàm tu. Sic enim vertit: Considera quàm Petrus agit omnia ex communi sententia discipulorum, nihil autoritate sua, nihil cum imperio. Hæc non soli modestiæ tribuit Chrysostomus. Et quis prudens laudet Ducem in bello, Regem in regno, Patrem familiàs in ædibus suis, nihil autoritate sua, nihil cum imperio, μηδὲν αὐθεντικῶς, ἀρχικῶς, μετ' ἐξουσίας facientem? Quis Papa putet ita sibi faciendum? Imò fatuum se credat, non modestum, si sic se gerat. Petrus

autem ita se gessit, quia sciebat sibi commissum ministerium, non imperium, se non Dominum, sed collegam Apostolorum esse. Quamobrem illis non imperat, sed suadet cum alibi, tum imprimis Actor. 1. Ne nominat quidem ordinandos, non eligit, sed quales eligendi sint, monet. Tum v. 23. Lucas ait: *καὶ ἐστήσαντο δύο, statuerunt igitur duos.* Hic Chrysoctomus: *Quid? an non licebat ipsi eligere? Licebat & quidem maxime.* Certè tam illi licebat, quàm iis qui elegerunt; quicumque tandem illi fuerint. Verum id non facit, ne cui videretur gratificari. Quamquam alioqui nondum erat particeps Spiritus; Adde, ne sibi videretur omnia vindicare. Non eos ipse statuit, ἀλλὰ πάντες, sed cuncti. Caterum sententiam ipse protulit, sed hanc quoq; declarans suam non esse, sed è supernis profectam juxta prophetiam: *ὡσεὶ ἐξ ἡγῆτις γέγονεν, & διδάσκαλος.* Itaq; recitator fuit, non preceptor. Certè simplicium ovium respectu διδάσκαλος, preceptor erat: Apostolorum respectu non erat, quanto minus princeps propriè dictus, Dominus, Monarcha?

p. 271.

Os fuit Apostolorum, ut ait Chrysoctomus: Os vero in capite esse amat. Os quidem est in capite, sed non est caput. Lycaonii credebant Paulum os esse Barnabæ, nec tamen credebant illum esse caput Barnabæ, sed contra. Aaron erat os Moſis, sed Moſes erat caput Aaronis. Tamen quidquid aliquo modo primum est, id aliquo modo caput dici potest. Sed ut Doctor, sic caput & pastor propriè fuit Petrus eorum, quos in Christo genuit, qui tam reliquis Apostolis, quàm Petro comparati erant oves Christi. Si mutuum pabulum spectes, tam Paulus Petri, quàm Petrus Pauli fuit pastor. Si quid non mutuum Petro dari pertendis, cum Christus illi dixit: *Pasce oves meas*, eos designat Christus, qui tantum erant oves.

p. 269. 274.

Quid amabo de te male meruerunt Apostoli, ut eos è grege Christi submoveres?

A Non submoveret Casaubonus, non ego. Sed *κνείας*, propriè Petro commissas oves dicimus, quæ *κνείας* oves sunt, & tantum oves, non etiam Apostoli. Sic opus habuit Petrus aliquando fratrum suorum Apostolorum consolatione, consilio, confirmatione, quin & censura, prout constat ex Galat. 2. Fuit hoc mutuum charitatis & pietatis officium. Quod si quid non mutuum Petro datur, cum conversus confirmare fratres jubetur Luc. 22. eos propriè designat Christus, quos lapsuros, sed reversuros ad pœnitentiam prævidebat. Hos confirmaturus erat Petrus, sed non solus, non ab illis confirmandus.

Chrysoctomus ait fratrum *πρεσβυτερίαν* præfecturam illi commissam. p. 269.

Προσβυτερίαν illam nego collegarum respectu præfecturam fuisse propriè dictam. Apostolos inter se si compares, alter alterum mutuo pavit, docuit, confirmavit.

Nunquam Petrus de Iohanne interrogasset, si putasset omnibus dictum: *Pasce oves meas.* p. 271.

Sciebat sibi nominatim id dictum, idq; ter, quod lapsui suo ter repetito ternam instaurationem convenire sentiret. Iohanni vero, quod reliquis junior, & Christo charior esset, credidit aliquid speciatim à Christo reservari.

Augustinus sive quis alius est auctor questionum veteris & novi Testamenti quæst. 75. Sicut in Salvatore erant omnes cause magisterii, ita & post Salvatorem in Petro omnes continentur. p. 273.

D Nunquid & post Christum à Petro redimuntur omnes? Absit. At ut in Petro, sic in Tito, Timotheo, Philemone continentur omnes pastores, omnes patres familiæ. Quod tribus illis, quod horum uni dicitur, omnibus dicitur. Non ideo tamen horum quisquam dominatum ullum in omnes Ecclesias obtinuit.

Caput VI.

BULENGERI RATIONES PRO
DOMINATU PAPÆ.

Actenus de Petro potissimum egimus, de Papa nunc agendum, ac videndum, an necesse sit utrumque polum uni Papæ subesse. Nos negamus, Deum hanc legem utriusq; poli incolis tulisse, negamus Deum unquam permisisse, ut omnes utriusque poli Christianas Ecclesias unus Papa regeret. Tantum autem abest, ut id expediat, ut id piis optandum sit, ut contra nunquam pejore loco fuerit res Christiana, quam cum latissimè dominabatur Papæ: Cum autem non magis Arctici, quam Antarcticæ poli incolis imperarit Deus, ut Papæ subsint, quam iniquè suum in multas Ecclesias dominatum usurpavit Papa, tam licuit nobis, tam omnibus licet tyrannicum illius jugum excutere. Videamus, quænam contra sint tuæ rationes quibus dominatum Papæ propugnas. *Non est, inquis, potestas, nisi à Deo. Quæ à Deo sunt, ordinata sunt, qui resistit potestati, resistit ordinationi Dei.* Vera sanè sunt hæc axiomata Paulina, Rom. 13. Sed, iis quam turpiter abutaris, vide. Mahometes contendit se missum à Deo. *Resul allatri.* Nihil amplius illi tribuunt, qui Mahometi sacramento dicunt. Hoc prætextu magnam potestatem est consecutus. Num idè qui resistit illius potestati, resistit ordinationi Dei? At quem titulum à Christo Petrove profert Romanus Episcopus, ut doceat se generale esse Christi vicarium, potiùs quam Mahometes, ut persuadeat se Dei legatum esse? Neuter certè titulum hujusmodi potestatis habet à Deo. Uterque mortalibus imposuit. Igitur utriusque potestati per vim & imposturam usurpatæ licet resistere.

Sed ad rerum, inquis, civilium administra-

tionem, ad corporum gubernationem ordinaria & legitima potestas necessaria est, si Duces, Reges, Imperatores in rebus publicis & imperiis publica saluti procuranda instituendi sunt, in animis & eorum salute procuranda quæ longè corporum salute dignior est, non erit unus aliquis in quo summa potestas reperietur, qui summo jure præsit?

Erit certè, nec unquam deest. Isest Christus in secula benedictus. At ut Deus ex quo mundum post diluvium reparavit, nunquam passus est unum hominem esse Regem omnium Regum, sed hunc honorem uni sibi reservavit, sic, ex quo per totum orbem promulgavit Evangelium, non passus est Deus unum Episcopum Episcoporum omnium Episcopum esse, multò minùs Christianorum omnium, quæ Christiani sunt, Dominum: hunc honorem uni Filio suo reservavit, nec eum potest mortalis ullus sine sacrilegio sibi vindicare.

Suum aves, suum apes regem, suum in aquis p. 17. ingentia cete, suum quadrupedes agnoscunt.

Quem regem pisces, quem quadrupedes agnoscant, tu videris. Sed nec apes, nec grues omnes unum regem agnoscunt, sed apum, sed gruum singuli greges suum.

Homerus omnis eruditionis antistes, inquis: p. 17. & 119. ἢ ἀγαθὸν πολυκοιρανίῳ, εἰς κοίρανον ἔσω.

Εἰς βασιλίδε. Huc pertinet oraculum Apollinis: *Εὐδαίμων πολίτερον ἐνὸς κήρυκα ἢ ἀκέρυ.* Lycurgus cum moneretur populare imperium Sparte instituere, dixit monitori, *fac prius domi tue democraticam.*

Habet sanè Democraticus, habet Aristocraticus status incommoda sua: sed habet & Monarchicus sua, quæ Samuel quovis Homero, quovis Apolline, quovis Lycurgo sapientior Israelitis edisserit ipsius Dei nomine, cum vocat Regum *Mischpath*, *עשׂו* id quod pleriq; Reges in consuetudinem quasi jus facientem converterunt. Habuit Roma quadringentos circiter annos, habuit diu tota ferè Græcia, habent Veneti jam ab hinc mille ducentis annis, habent Helvetii trecentis ab hinc annis suas ra-

tiones, cur suum statum Monarchico præferant, quas expendere quid opus est? Quem authorem alicuius nominis dabis, qui necessarium aut optandum censuerit, ut mortalis unus utrumque polum regat?

p. 11. 236.

Cùm Monarchiæ primæ partes deserenda sint, omnino in Ecclesia singulare imperium & agnoscendum & summo studio retinendum.

Habet omnino totus orbis, habet Ecclesia tota suum Monarcham. Sed quid necesse est, ut omnes Ecclesiæ, potiùs quàm omnes provinciæ generalem habeant Vicarium? maximè cùm toties increpauerit Christus discipulos de primatu disputantes? cùm illis ministerium indixerit, dominatum interdixerit, ut toties monet Bernardus?

a

Cùm hæc Ecclesia sit apud nos visibilis, caput habeat aspectabile necesse est.

Omnes Ecclesiæ Christianæ post Evangelii promulgationem nulli mortali fuerunt unquam visibiles, nullus eas videre, sed ne fama quidem nosse potuit omnes. Quid igitur opus fuit, immò quomodo fieri potuit, ut haberent omnes unum caput aspectabile?

p. 11.

Christus ad Patrem abiens, Ecclesia visibili caput visibile Petrum, ac deinde successores eius attribuit.

De successoribus illis, quos somnias, ne verbum quidem unquam protulit Christus aut quisquam Apostolus. Petrum verò nominatim quidem officii sui sæpe monuit Christus, sed ne quis somnio tuo locus esset, cùm terras reliquit, non Petro separatim, sed omnibus Appstolis conjunctim totius Ecclesiæ regimen commisit Matth. 28.

p. 12. & 18.

In Ecclesia Iudæa, quam umbram & typum Ecclesiæ Christianæ fuisse fateris, unus Pontifex fuit, in quem spiritualium ac divinarum rerum cura incumberet, una civitas, ubi Sacerdotij caput esset.

Aaron ejusque posterij Judæorum summi sacerdotes fuerunt typi quidem, sed unus Christus, qui solus est Ecclesiæ Chri-

stianæ Rex simul & sacerdos propriè dictus, ut docet Apostolus ad Hebræos copiosè. Aaronem autem fuisse figuram Petri, nusquam dicit Scriptura, multò minus fuisse figuram eius, qui se mentitur hæredem Petri: Hodie, cùm unus quisq; grex Christianus sit instar Sionis, eius quoque præfert imaginem, ut cuique gregi sit suus Pastor, ut Hierosolymis fuisse erat sacerdos summus. Hinc est quòd Patres sibi persuaserunt, cujusq; civitatis unum tantum Episcopum esse debere, prout Hierosolymis unus tantum erat sacerdos summus. Hoc porissima, cùm nusquam extet in fœderis novi tabulis, possumus uno verbo dicere cum Scholasticis, Theologiam Symbolicam argumentativam non esse. Habuit speciosum titulum, habuit suum usum hic ordo, sed non necessarium, non in æternum obligatorium, quia nihil æternam omnibus hominibus necessitatem imponit, nisi quod est divinitus institutum. At certè multò minus obligatorium est illud porissima, quod nec Deus præscripsit, nec puriora Ecclesiæ Christianæ secula prædicaverunt unquam aut agnoverunt. Contra contestatur passim Cyprianus: unum Episcopatum esse, cuius in solidum pars ab omnibus tenetur, tam à Carthagenensi scilicet Episcopo quàm à Romano.

Caput VII.

HOMONYMIA VOCUM UNIVERSALIVM.

D

Atequam singillatim expendamus, quænam fuerit primis seculis sedis Romanæ potestas, prius generales quædam observationes nobis sunt præmittendæ, ac imprimis quis sit vocum universalium usus. Vocum universalium alius est usus in cuiusvis disciplinæ præceptis, alius in historicis. In fidei dogmatis, in tra-

den-

dendis disciplinis, in legibus ferendis voces universales verè, propriè, simpliciter sunt universales. In historicis varias pro ratione subiecti restrictiones admittunt.

1. Thess. 1, 8. *A vobis, inquit Paulus, non solum personuit sermo Domini in Macedonia, & Achaia, verum etiam in omni loco fides vestra, quae est in Deum, dimanavit. Quid opus est, ut quæramus, quomodo potuerit jam tum ad Mexicanos aut id genus populos pervasisse Thessalonicentium fama? Sufficit, ut intra totum orbem Romanum celebris esset Thessalonicensium fides. Idem dici potest de verbis Rom. 1, 8. Fides vestra prædicatur in toto mundo. & Rom. 10, 18. In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terrarum verba eorum. Etiam si nondum ultra fines imperii Romani processisse prædicationem Apostolorum fateri cogemur, tamen Pauli verbis constaret sua fides.*

At cum Christus ait Matth. 24, 14. & prædicabitur istud Evangelium regni in universa terra, jam id dogmaticum est, non historicum tantum, eoque non est universalis illa particula finibus imperii Romani concludenda.

Exempla consimilia tu ipse Bulengere suppeditas, cum laudas Gregorium Nazianzenum dicentem: Cyprianum præfuisse non Carthagini tantum, sed universis totius Occidentis, ac pene dixerim, Orientis, Austri, Septentrionis Ecclesiis: dicentem Athanasio commissam Alexandria, hoc est: Τῆς ἐκκλησίας παύσης Ἀριστοίας, totius orbis præfaturam: cum laudas Constantinum Eusebio scribentem: *Beatum te in hoc existimato, quod testimonio universi orbis, ut uno verbo dicam, dignus habitus es, qui sis παύσης ἐκκλησίας Ἀριστοίας* & omnis Ecclesiae Episcopus. Melius vertisses totius quam omnis. Nec Eusebius opinor orbi toti notus fuit, nec Antiochia totius orbis, ne Romani quidem principatum unquam obtinuit. Sed hujusmodi locutiones hyperbolicae scriptoribus omnis generis frequentes sunt in rebus hi-

A storicis. Jam aliquot exempla ad præstantium pastorum encomium pertinentia produximus antecedenti capite. Superest, ut alia quaedam insuper adjiciamus.

Africani codicis canone xxii. Aurelius Carthaginensis ita loquitur: *Ego cunctarum Ecclesiarum dignatione Dei, ut scitis fratres, sollicitudinem sustineo. Numidius Episcopus: fuit semper hæc licentia huic sedi, ut unde vellet, & de cuius nomine fuisset conventus, pro desiderio cuiusq; Ecclesia ordinare Episcopum posset.* In Græco Tili codice canon hic est LVI. Hunc codicem qui transcripsit absurdam arbitratus Aurelii propositionem, pro πάντων omnium posuit πολλῶν multarum. Justellus noster nec in Græcâ, nec in Latinâ editione quidquam mutatum voluit & merito. Sed certè Numidii responsio Latinam editionem confirmat. Igitur universitas illa concludenda limitibus quibusdam. Quibusnam autem? Sustinebat Aurelius sollicitudinem omnium Ecclesiarum, quarum pastores videbat Synodus, quam alloquitur. Toletanum Concilium tertium A. D. 589. can. 3. *Permaneant in suo vigore conciliorum omnium constituta.* Quid? etiam ab Arianis, aut aliis hæreticis habitorum? Absit. Sed δεικτικῶς indicabant codicem canonum continentem aliquot conciliorum collectionem, quorum omnium statuta deinceps volebant Hispani vim legum obtinere.

D Gregorius I. A. D. 593. Mauritio A. scribens ep. 100. *Ex illo jam tempore Dominus meus fuisti, cum Dominus omnium non eras.* Atqui ne vicesimam quidem totius orbis partem obtinebat Mauritius.

Caput VIII.

EPISCOPORUM ELOGIA.

Vi titulos sibi cum collegis communes ad se trahit, is hominibus est injurius, qui hominum collegam se dedignatur, Dei collegam atq;

adeò Deum se facit. Multos titulos magnificos Episcopis Romanis, dum veræ fidei patrocinabantur, tribuerunt veteres; sed eo ipso, quod eosdem titulos cum multis aliis communicabant, docebant quàm procul abessent ab eâ sententiâ, quàm illis affingunt Papæ patroni, cum volunt hæc elogia totidem esse supremi, quem in omnes Christianos sibi vindicat Papa, dominatus argumenta. Exemplis aliquot id confirmare plurimum ad rem faciet. Ex quo visum est expedire, ut cuique gregi plures quidem Diaconi, plures Presbyteri, sed Episcopus unus assignaretur, ut quævis Christiana civitas esset velut altera Jerusalem: hinc factum ut Diaconi quidem Levitæ dicerentur, Presbyteri Sacerdotes, Episcopus verò summus Sacerdos, vel Pontifex Maximus. Sidonius Domino Papa Græco l. 7. ep. 2. *Oneras consummatissime Pontificum, verecundiam meam multifaria laude cumulando. Vos Eustachium Pontificem (is erat Massiliensis Episcopus) ex asse digno hæredede decessisse monstrabit, si ut propinquis testamenti, sic clientibus patrocinii legata solvatis.* Vasionensem Episcopum ita compellat: *Domino Papa Fontejo S. ep. 4. Nec tamen ex hoc quicquam Pontificali deperit persona, quod sacerdotii fastigium non frangitis comitate, sed flectitis ep. 5. Bituricas decreto civium petitus adveni. Causa evocationis titubans Ecclesie status, qua nuper summo viduata Pontifice utriusq; professionis ordinibus. h. e. tam monachis quàm clericis ambiendi sacerdotii quoddam classicum cecinit. Biturigas ipsos ita compellat: Mihi peculiariter pagina decretalis oblatu Pontificis eligendi mandastis arbitrium coram sacrosancto & Pontificatu maximo dignissimo Papa: qui cum sit provincia sue caput, &c. Senonensem intelligit. ep. 6. Burdegala, Petrogorii, Ruteni, Lemovices, Gabalitanii, Helusani, Vasates, Convenæ, Auscenses, multoq; major numerus civitatis (summis sacerdotibus ipsorum morte truncatis, nec ullis deinceps Episcopis in defunctorum officia successis, per quos utiq; minorum ordinum ministeria (subrogabantur) latum spiritua-*

lis ruina limitem traxit. Claudianus Mamerci Viennensis Episcopi frater, Presbyter cum diceretur, tamen Episcopale munus obibat. De his Sidonius l. 4. ep. 11.

Germani decus & dolor Mamerci

Mirantum unica gemma episcoporum

Hoc dat cespitem membra Claudianus

Antistes fuit ordine in secundo

Fratrem fasce levans Episcopali.

Nam de Pontificis tenore summi

Ille insignia sumpsit, hic laborem.

B De Lugdunensi Episcopo sic loquitur l. 2. ep. 10.

Quisquis Pontificis patriq; nostri

Collaudus Patientis hic laborem.

Bibliothecæ Patrum tom. 2. col. 276.

Gaudentius Brixianus serm. 17. Tali conclusus articulo & autoritate sanctorum presulum: subjugatus suscepi hoc summi sacerdotii munus, h. e. Brixianum Episcopatum. Tomo 3. col. 540. Hieronymus Theophilo Alexandrino: *Si quam habes epistolam Synodalem, mitte, ut tanti Pontificis autoritate confirmatus, &c. ô Beatissime Papa.* De hac voce

C Baronius in Martyrologio Januarii X. *Transit in dignitatis nomen, ut clerici venerandi, eo nomine appellarentur. Postea tamen nomen illud cepit esse peculiare Episcoporum, ut idem Papa dicerentur. Sunt de his innumera exempla apud Cyprianum, Hieronymum, Augustinum, Rufinum, Prudentium, Sulpitium Severum, Sidonium Apollinarem, Venantium Fortunatum, & novissime apud S. Eulogium Cordubensem, qui floruit anno Domini 850. Vsq; enim ad illud tempus id nomen commune fuit omnibus Episcopis, licet frequentius ac peculiariter tribui consuevisset Romano Pontifici. Quid mirum, si tanto potentis urbis Episcopo frequentius tribueretur hic honoris titulus quàm inferiorum civitatum Episcopis? Quod autem peculiarius huic quàm illis tribui solitum vult, id confirmandum fuit, non simpliciter affirmandum. Pontificis vocem quod attinet, Baronius in Martyrologium Aprilis 9. vult cum Scævola Pontificem dictum à posse facere potius quàm ut Varro*

linguâ Latinâ lib. 4. Dionysius Halicarnassensis lib. 2. & Zozimus à ponte faciendo, verbumque *facere* vult tum idem significare, quod sacrificare, eodem sensu Lucæ 22, 19. cùm Christus ait: *Hoc facite in mei memoriam.* Sed perperam argumentatur Baronius. Nam neq; Græcæ voces τὸ ποιῆσαι, nec Syriacæ ܩܘܪܒܢܐ ܩܪܒܢܐ significationem illam admittunt. Sed nec Latinè quisquam simpliciter dixit: *Hoc facito*, pro sacrificato, maximè si de re quis loquatur, quæ naturâ suâ propriè loquendo sacrificio non est apta. Sed tum deum facere sumitur pro sacrificare, cùm additur quid aptum ad restringendum generalem vocis significationem, ut apud Centorinum c. 1. *facere hostiâ*, apud Virgilium ecloga 3. *Cùm faciam vitulâ*, apud Varonem lib. 5. *facere diis manibus*, apud Ciceronem pro Muræna *facere Iunoni.* Quod autem apud Plautum Aululariâ Scenâ 18. servus ait *facere fideliam*, id est vernilis licentiæ, quæ vocis proprietati demonstrandæ nullo modo convenit.

Igitur si rectè Pontificem Scævola deducit à *posse facere*, tum generali significatione dictum crediderim, cui licet id facere, quod alteri non licet. Sic & pontificium est ἐξουσία, faciendi potestas, auctoritas apud Symmachum passim lib. 3. ep. 17. lib. 7. ep. 27. lib. 10. ep. 44. & c. Th. de fide catholicâ lege 1. Neq; his penitus obtinendarum pontificium facultatēve permitti. Consimilia plura colligit Juretus in Symmachum lib. 7. ep. 27. Colligis tu quoq; nonnulla Imperatoris tui lib. 1. cap. 18. Quod autem Bernardus de considerat. l. 2. Papæ primatum vocat *singulare Pontificium Petri*, fecit id pro recepto jam pridem errore. Et erat sanè non vulgaris hic honor; sed quem honorem ais à Basilio defetri Damaso, eundem & multo majorem defert A. D. 370. Athanasio ep. 49. ὅσον τῶν ἐκκλησιῶν τὰ ἀρχιερέματα ἑπὶ τὸ μείζον πρόβεισι, ποῦ τιν πάντες ἑπὶ τῷ σὺν ἑπισκοπόμεθα πλείοντι, μίαν ἑαυτοῖς ὑπολείπει τῶν

A δεινῶν ᾧ Ἰουμυθίαν, τῷ σὺν πρεσβυτέρων πεπαισκηότις. Antuerpiensis editio Latina Budæus harum epistoliarum interpretarem laudans sic habet ep. 43. *Quanto Ecclesiarum languores auctiores evaserunt, tanto universi ad tuam convertimur integritatem, unam nobis malorum consolationem in tuâ tutelâ relictam esse credentes.* & ep. 48. ὡσαύτῃ τὸ πλὴν τῆς λυπῆς τῷ σὺν πλείοντι περιίσκωται, ἕτως ἡ γέμεθα πρεσβυτέρων καὶ τῆς ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν μερίμνης τὸ πλέον τῆ σὺν ἀγαθῶν φρονήσει.

B Budæus ep. 42. *quemadmodum multa tuam integritatem mœstitia occupatur, ita arbitramur & prudentia tua competere, ut excellentem de conservandis Ecclesiis sollicitudinem adjunctam habeat.* ep. 51. ὅταν πρὸς τῷ σὺν ἀπίδωκεν σμυνοπέπταν, καὶ λογιώμεθα, ὅτι σε ἰατρὸν τῶν ἐν τῆς ἐκκλησίας ἀρρώσθημάτων ὁ κύριος ἡμῶν ἐταμίωσεν, ἀεὶ ἀλαμβάνομεν ἑαυτῶν τὴν λογιώμεθα, καὶ ἐκτὸς τῆς τῷ σὺν ἰσχυροσιν πῶμαί τε πρὸς τῷ ἐκτίδαι τῶν χεριστέρων ἀνασιμέμεθα.

C ep. 45. *Quando ad honestam illam gravitatem tuam convertimur, ac cogitamus quod te Ecclesiasticarum infirmitatum Dominus noster medicum constituerit, animos resumimus, & ex desperationis lapsu ad spem rerum meliorum erigimur.* Sic & Matthæus Blastares Athanasium vocat τὸ τῆς ἐκκλησίας ἔρεισμα. *Ecclesia firmamentum, cujus trophæis pleni sunt maria, & τὸ ἕπαι, pleni sunt terra, & mare dicit.* Basilise ep. 75. Nec cæsaream vocat σεμνοτάτῳ τῶν πόλεων urbium maximè venerabilem, ἡμῶν ἑπισκοπῶν, πονηρότατοι ἀδελφοί, ἐφ' ἑαυτῶν ποιήσατε τῶν ἐγκαλεσμένων ἡμῶν τῷ ἐξέτασιν.

D ep. 69. *Vobis, fratres desideratis simi, permitto, ut inter vos ipsos eorum, de quibus incusamus, examen faciatis.* Rursus Athanasium ita compellat ep. 52. τῶν μὲν ἀλλῶν τοῖς πλείστοις ἰξαρκεῖ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκασον περισκοπεῖν, σὺ δ' ἔχει ἰκανὸν τῆσιν, ἀλλ' ἡ μερίμνα σὺ πᾶσῶν τῶν ἐκκλησιῶν ποιούτη, ὅση καὶ τῆς ἰδίας ᾧ τὰ κρινεῖ δεσποτῆ ἡμῶν ἐμπροσθεσίης ἑπικεινται, ὅση ἔδεικα χρονον ἀγαλλίης ἀγαλλεζόμεθα, νεφετῶν, ἑπιστάτων, ἐκπέπτων πῖνας ἕκασο τε τὴν ὑποθέμεθες τὰ βέλπετα. h. e. Reliquis pleris-

plerisq; sufficit sua quemq; circumspicere, Occidentales innuit & Damasum imprimis, cui satis erat, si posset aduersus Ursicinum se tueri. Tibi verò non sufficit hoc, sed tantam Ecclesiarum omnium curam geris, ut non cesses disserere, mōnere, scribere, mittere quotidie quosdā, qui optima quaq; suadeant; ὁ θεὸς ἐνομισημὸν ἐπιτιμῶσθε τὴν ἀρχὴν τοῖς πρῶτοις δῶσθιν, εἰ ὡσαύτως ἐπι κερυφῶ τῶν ὄλων τῶν σὺν ἀναδράμοισιν τελειῶσθε, καὶ σοὶ συμβεβῆκαι τεχνησαίμεθα καὶ ἡγεμόνι τῶν πρῶτων. Budæus ita vertit ep. 46. Accommodissimum rebus istis initium fore arbitrati sumus, si velut ad omnium nostrum verticem, ad tuam integritatem refugiamus, regē, & consultore, & rerum gerendarum duce & Principe utamur. Huiusmodi laudes cum Episcopo Rom. tribuuntur, non magis illi quàm Neocæsariensi, vel Alexandrino Præsuli dominatus asseritur in omnes Christianos, aut in omnes Episcopos.

Caput IX.

APOSTOLATUS PAPÆ.

p. 114.

A saubonum meritò laudas, quod doceat propriè Apostolos dictos, qui à Christo immediatè electi & missi sunt, ut testes essent eorum quæ viderant, ut per uniuersum orbem Christi fidem disseminarent.

Hoc modo post Johannis obitum Apostolum nullum vidit orbis terrarum, sed vidit Apostolorum successores, quot vidit fidos verbi divini præcones. Analogicè tamen Apostoli dicuntur Junias Rom. 16, 7. Epaphroditus Philip. 2, 25. Timotheus à Salviano scribente ad Salonium p. 318. Apostolus etiam is dici quodammodo potest, qui potestatem habet id faciendi, quod in Apostolatu fuit præstantissimum. Id autem est Evangelii prædicatio, Sacramentorum administratio, eoque lupos & hircos à Sacramentis arcendi, placidas oves ad spirituale pabulum, ad Sacramentorum communionem admittendi pote-

stas. Hanc auctoritatem habet quisvis Ecclesiæ Christianæ pastor. Hinc est quod olim Apostoli vel Apostolici dicebantur omnes Episcopi. Sidonius l. 6. ep. 4. Domino Papa Lupo (Trecensis erat is Episcopus) Præter officium, quod incomparabiliter eminenti Apostolatu tuo sine fine debetur, etsi absq; intermissione solvatur, &c. Idem ep. 1. Benedictus Spiritus sanctus & pater Dei omnipotentis, quod pater patrum, & episcopus episcoporum, & alter seculi tui Iacobus de quadam specula charitatis nec de inferiore Ierusalem tota Ecclesia Dei nostri membra superinspicis, dignus qui omnes consoleris infirmos, quiq; meritò consularis ab omnibus. Ergone, cum sis procul ambigüe primus omnium toto, quæ patet, orbe Pontificum, cum prærogativa subjiatur, cum censura tua attremat etiam turba collegii, cum in gravitatis vestra comparationem ipsa etiam grandævorum corda puerascant, cum post desudatas militia Livinensis excubias, & in Apostolicâ sede novem jam decursa quinquennia, utriusq; ordinis quendam te conclamatisimum primipularem spiritualia castra venerentur, &c. Quis unquam plura tribuit ulli Romano Pontifici, saltem ante quàm hæc scriberet Sidonius, h. e. ante A. D. 480. vel circiter? Idem Vasionensem Episcopum ita compellat. l. 6. ep. 7. Domino Papæ Fontejo. Ad Apostolatus tui notitiam pleniorum cum prærogativa domestica familiaritatis accedo. & lib. 7. ep. 4. postquam affabilitatem Fonteii commendavit: Nec tamen, inquit, ex hoc quicquam pontificali deperit persona, quod Sacerdotii fastigium non frangitis commitate, sed fleclitis. Apostolatus vestri patrocinium copiosum, &c.

Pacianus A. D. 388. ep. 1. Bibliothecæ Patrum tom. 3. col. 420. Deniq; & Episcopi Apostoli nominantur, sicut de Epaphrodito Paulus disserit Philip. 2. &c. Quod etsi nos ob nostra peccata temerariè vindicamus, Deus tamen illud, uti sanctis & Apostolorum cathedram tenentibus non negabit, qui Episcopis etiam unici sui nomen indulst. Legendum videtur, qui Episcopi etiam unico suo nomen indulst.

Tertullianus de præscriptionibus Apostoli-

stolicas cathedras, matrices Ecclesiarum vocat eas, quas Apostoli fundarunt. Apostolicæ quoque dicuntur omnes Ecclesiæ, quæ doctrinam Apostolicam profitentur, licet ab Apostolis non fundatæ. Alexandrinam Ecclesiam à Marco fundatam constat: Tamen apud Theodoretum l. 1. c. 9. Synodus Nicena bis Alexandrinam Ecclesiam vocat Catholicam & Apostolicam.

Nilus Archiepiscopus Thessalonicensis de primatu Papæ l. 2. A. D. 1360. probabat ex Sexti Conalii, quod habitum est A. D. 681. actis, quinque primarias sedes, sive Patriarchatus passim dici solitas Apostolicas: Sozomenus hunc illis titulum dat l. 1. c. 16.

A. D. 507. Clodoveus Rex Francorum Aurelianensem, quæ prima dicitur, Synodum compellans: *Dominis, inquit, Sanctis Episcopis Apostolicâ sede dignissimis.* A. D. 596. Indictione XV. Gregorius I. lib. 6. ep. 37. Eulogio Episcopo Alexandrino: *Suavissima mihi Sanctitas vestra multa in epistolis suis de sancti Petri Apostolorum Principis cathedra locuta est, dicens: quod ipse in ea nunc usq; in successoribus suis sedeat. Et quidem ego indignum me esse non solum in honore presidentium, sed etiam in numero stantium agnosco. Sed cuncta, quæ dicta sunt, in eo libenter accepi, quod ille mihi de Petri cathedra locutus est, qui Petri cathedram insidet. Cum multi sint Apostoli, pro ipso tamen principatu sola Apostolorum principis sedes in auctoritate convaluit, qua in tribus locis unius est:* q. d. Ut Petrus fuit Apostolorum primus, sic primariæ cathedræ sunt Petri cathedræ: cumq; tres sint primariæ cathedræ, trium illarum *19. ὁ Φαβιανός*, primatus unius Petri primatum unum repræsentat. Nugæ! Eulogius idè Petri cathedram insidebat, quia Petri doctrinam docebat. Sed hunc titulum primariis potissimum ac potentioribus Ecclesiis deferebant. Inferiores speciatim Apostoli vocantur, qui mittuntur ad imbuendas vera fide gentes, quæ vel Christum proorsus ignorabant, vel et-

iam scedis erroribus diu manserant obstinæ. Hujusmodi missionis dandæ potestatem habet quævis Ecclesia Christiana, quin & id procurare quævis Ecclesia debet, quoties ei Deus viam ad tantum opus aperit. Nam cum omnes dicere teneantur: *sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum*, etiam tenentur omnes amplificandæ Dei gloriæ, propagando Christi regno pro virili incumbere: Id credidisse primitivam Ecclesiam docet eius praxis, quam

B ne tu quidem aususes diffiteri. *Pantavum*, p. 114.

inquis, à *Demetriano Alexandria Episcopo missum esse in Indiam, ut Christum apud Brachmanas predicaret, Frumentum à S. Athanasio Episcopo factum, & in Indiam missum ad predicandum Evangelium, Episcopos à Patriarcha Constantinopolitano ad Abasgos & Barbaras ad Euxinum & Maotim gentes missos, à populis quibusdam ex illa barbarie legatos venisse, qui à Iustiano Episcopos peterent, non diffiteor. Sed hoc assero, si locorum temporumq; ratio fert, ut Episcopi à Romano Pontifice commode peti possent, qui barbaris & ignotis gentibus Evangelium predicent, ab eo potius petendos, quàm ab aliis Patriarchis.*

C Omnino si Carthaginem hodie mittendus esset aliquis Apostolus, à Romano forte potiùs quàm ab ullo alio Patriarcha peteret Apostolum Africa, quod id postulet loci commoditas. Tamen nec Carthaginem, nec in ullam Africæ partem misit Apostolos Roma, prout ex Augustini ep. 162. colligi potest, tantum abest, ut ulla D trans Cancri tropicum, vel trans Euphratem Ecclesia sibi persuaserit à solâ sede Romanâ, vel à Romanâ potiùs, quàm ab ulla aliâ civitate sibi petendos Apostolos. Sed licuerit Romam ignorantibus jura Romanæ sedis ignorare, quæ sit ut non magis intra quàm extra Romanum imperium ulla totis quadringentis & amplius annis Ecclesia prædicaverit Papæ Soli, vel Papæ *κατ' ἐξαιρέτην* convenire jus illud, quod hodie sibi vindicat, faciendi Apostolos? Vel hinc colligas per illa secula nullam Ecclesiam, id, quod vis agnovisse,

nempe Papam universalis Ecclesie caput esse, totius Ecclesie Dominum. Apostoli, inquis, dicuntur non tantum æquivocè, verum & univocè, qui missi à Pontifice Rom. &c. Nempe si mittantur ab aliis, quantumvis munere suo probè fungantur, vel Apostoli nullo modo dici debent, vel æquivocè tantum. Hoc discrimen velim alicuius Ecclesie præter Romanam testimonio confirmes intra sex octòve priora secula.

Quo longius discedis ab eorum mente, qui titulum Apostolatus æquivocè sumptum multis præter res dædixæ tribuerunt, eò propiùs accedis ad mentem Papæ, qui tantam vult credi suam auctoritatem, ut possit facere Apostolos propriè, *κλειως*, univocè dictos. Quid superest, nisi ut ipse credatur non tantum univocè, sed eminenter, antonomastice, *κατ' ἐξαιρετον* Apostolus? Hinc est quod non tantum Apostolicum se dici velit, aut sedem suam Apostolicam, palatium suum Apostolicum, notarios suos Apostolicos.

Qui Petrum, Paulum, Johannem viderunt, nec ædibus, nec famulis eorum hos titulos tribuerunt.

Ita cuius Papæ tribuitur Apostolatus eminentiore modo quàm Paulo, Petrove. Superest, ut eo quo Christus Hebr. 3, 1. modo dicatur à suis Apostolus.

Caput X.

VICARIATUS PAPÆ.

Inter elogia collegarum quæ Romanus Episcopus iniquè sibi soli vindicat, etiam illa sunt, quod vult se credi solum saltem jurisdictionis ratione Petri successorem, Christi vicarium, & ita quidem, ut sit non tantum hominibus iniquus, injurius Deo, sed & sibi discors. Quippe qui se modo huius, modo illius vicarium facit, docet se neutrius esse vicarium. Papa modo Christi, modo

A Petri, modo Romæ vicarium esse clamat. Igitur etiam ipse nos imprudens docet, se non magis Christi, quàm Petri vicarium esse. Romæ vicarius sit, per nos licet. A. D. 729. Gregorii II. factio cultum imaginum adversus Leonem III. Imp. propugnans sic exclamat, & acclamationem illam tu nobis ostentas: *Nos sedem Apostolicam, quæ est P. 57. caput omnium Dei Ecclesiarum, judicare non audemus. Nam ab ipsa nos omnes & vicario suo judicamur, ipsa autem à nemine judicatur.* Quo turpiùs adulatori sedit Romanæ Romanum istud conciliabulum, eò minus tibi licet testimonium illius respuere. A. D. 592. Gregorius I. Indictione X. lib. 2. ep. 33. *Nos, qui (licet immeriti) sedem Apostolicam vice Petri Apostolorum principis suscepimus gubernandam.* Bibliothecæ Patrum tom. 3. col. 584. 585. Symmachus Anastasio Imp. scribens circa quingentesimum annum Christi, modo Petri, modo sedis Apostolicæ Vicarium se nuncupat. D. 63. can. 30.

C Sic Ludovicus I. Imp. loquens inducitur: *Ego Ludovicus Imp. Rom. Augustus status & concedo per hoc pactum confirmationis nostræ tibi beato Petro Principi Apostolorum, & per te vicario tuo Domino Parchali & successoribus eius in perpetuum.* Atqui multa fecit Ludovicus huic decreto pugnantia, ut meritò credatur esse supposititium. Ut ut sit, hinc colligimus, quis sit curiæ Rom. stylus, ut passim Papam vocet Petri vicarium.

Sed ne videamus in verbis insidias collocare, demus varias illas loquendi formas ita posse conciliari, ut quod frequentius usurpat, id semper intelligat Papa, se videlicet propriè loquendo generalem esse Christi vicarium, Petri successorem, ac hæredem & quidem ex assè. Saltem quàm id meritò sibi tribuat, & quo jure debuerat id disertissimis, tum Scripturæ, tum celeberrimarum quarumque Synodorum & Ecclesiarum testimoniis confirmare.

In Constitutionibus Imperatorum Orientis *Μετ. κέ.* Sic legimus apud Balsamonem

monem in Photium tit. 2. p. 39. ἐὰν τις
 γράψῃ τὴν δεσπότην χριστὸν κληρονόμον, μὴ
 παροτρύνῃς διὰ τῆς παροτρύνσεως, ἢ ἐκκλησίας
 τῆς τῆς, καὶ τὴν ὁ περὶ τῆς δοκῆς γράψῃ θάου.
 Agylæus sic interpretatur. p. 57. Si quis
 Christum Dominum heredem scripserit, neq. o-
 ratorii appellationem addiderit, ecclesia loci, in
 quo defunctus habitabat, scripta videtur.

Quod Paulus suo & Timothei nomine
 Corinthiis dicebat 2. Cor. 5. 20. id quivis
 Pastor gregi suo dicere potest, tum suo,
 tum collegarum nomine, *ὡς ἐξ ἡμεῶν* B
περὶ τοῦ κυρίου pro Christo, (vel Christi nomine)
 legatione fungimur, Deo vos precante (vel hor-
 tante) *ὡς ἀποστολῶν* per nos reconciliamini
 Deo. Etiam Christianus quivis fratrem
 suum officii monens hac in parte quo-
 dammodo Dei vices agit, & Dei nomine
 legatione fungitur apud fratrem. Sed
 quod privatus privatim ex officio charita-
 tis ut Christianus, ut frater agit, id publicè
 Pastor agit, non tantum officio charitatis,
 zelo pietatis impulsus, sed & autoritate C
 publicâ, quâ pastor, instructus. At cum
 Christus nusquam dixerit necessarium esse,
 vel expedire, ut unus Vicarii generalis
 nomine, præsit omnibus & singulis totius
 orbis Christiani gregibus, nemo titulum
 hunc sibi potest arrogare sine tyrannide,
 sine læsæ majestatis crimine.

Paulus Ephesinæ civitatis Ephesios ita
 compellat, Act. 20, 28. *Attendite vobis &*
universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus consti-
tuit Episcopos ad pascendam Ecclesiam Dei, quam
proprio sanguine acquisivistis. His verbis ita
 suum cuique pastori gregem commendat,
 ita vetat nos *ἀλλοτρεοποιεῖν, φιλοπρω-*
τελεῖν, 1. Pet. 4, 15. & 3. Johan. 9. h. e. in
 alienam messem curioso vel ambitioso
 spiritu falcem immittere, ut tamen ju-
 beat nos meminisse communionis san-
 ctorum, *episcopatum unum esse cuius in solidum*
pars ab omnibus tenetur, ut toties Cyprianus
 affirmat. Fidis igitur pastor conatur pro-
 desse non tantum suæ, sed & omnibus,
 quod in se est, Ecclesiis. 1. votis & preci-

bus. 2. charitatis officiis ac eleemosynis
 etiam ad longinquas Ecclesias missis, ut
 Patiens Lugdunensis apud Sidonium.
 3. sanctitate morum & exemplo. 4. con-
 siliis, si forte consulatur. 5. monitioni-
 bus, si fortè justa se præbeat occasio. Ut
 etiam non rogatus det consilium. 6. scri-
 ptis, quibus non tantum in præsens, sed
 & in posterum omnibus utilia tradat do-
 cumenta. Hoc modo fidissimi quique
 pastores olim, prout vel pluribus polle-
 bant dotibus, vel potentioribus præside-
 bant Ecclesiis, conabantur pluribus pro-
 desse, eoque nomine vel à pluribus con-
 sulebantur, vel pluribus elogiis à collegis
 cohonestabantur.

Caput XI.

PETRI SUCCESSOR.

Christus se futurum in
 æternum cum Aposto-
 lis pollicitus, nec uni
 promissionem suâ ad-
 stringit, nec Apostolis
 solis fidem suam ob-
 stringit. Igitur quis-
 quis in Evangelici muneris executione
 præsens numinis auxilium experitur, is in
 eorum est numero, quibus in Apostolo-
 rum persona favorem hunc pollicetur
 Christus. Vicissim hunc obligat Christus
 ad fidem sui muneris executionem, quo-
 ties sive Petrum nominatim, sive cunctos
 Apostolos conjunctim alloquitur Chri-
 stus. Ita quivis fidelis Ecclesiæ pastor est
 Apostolorum, est Petri successor, sive
 mandatum generale spectes, quod fit A-
 postolis, sive promissionem huic mandato
 conjunctam. Hoc ipsum agnoscunt Pa-
 tres. Ambrosius, sive quis alius de dignit.
 sacerdot. c. 2. *Quas oves, quem gregem non solus*
tunc beatus suscepit Petrus, sed & nobiscum eas
suscepit, & cum illo eas suscepimus nos omnes, &
 c. 1. *Claves regni caelorum in B. Petro Apostolo*

cuncti suscepimus Sacerdotes. His verbis docet Ambrosius pastores omnes esse totidem Christi vicarios, totidem Apostolorum, totidem Petri successores. Hinc est, quod Gregorius I. lib. 6. ep. 37. faceret Eulogium Alexandrinum Episcopum in Petri cathedra sedere. Mox tamen restrictionem adhibet absurdam, de qua præcedente capite diximus. Sed Eulogius cum scripserat, se Petri cathedram in suis successoribus insidere, veram potius quam falsam Gregorii rationem respexerat. Hieronymus ad Evagrium ep. 85. laudatus à Gratiano D. 93. c. 24. *Potentia divitiarum & paupertatis humilitas, vel sublimiorem, vel inferiorem episcopum non facit. Cæterum omnes Apostolorum successores sunt.*

Caput XVII.

PAPÆ POTESTAS PRIMO SECULO.

Pater cœlestis, cùm Filium suum in terras misit, non contentus hunc adventum ante tot secula prædixisse, voluit eum ab *αὐτοπῆαις* & omni exceptione majoribus testibus prædicari, mortales omnes disertè commonefieri, Jesum Nazarenum esse Messiam promissum; Dei Filium, Regem Israelis, atque adeo totius orbis, veritatem hanc miraculis infinitis ac planè stupendis confirmavit.

Si voluisset Episcopum Romanum haberi pro PAPA, h. e. ut ipse jam interpretatur, pro Patre Dominoque totius orbis Christiani, pro solo Petri successore, privilegiorum ejus omnium herede, Christi vicario generali, quod tu, Bulengere, vis persuadere, Deus ille *φιλαυθροπῆαις*, ac misericordiarum Pater, qui Filii proprii sanguini non pepercit, ut nos servaret, num prædictionibus, monitionibusque disertis pepercisset, ut rem tanti momenti testa-

tam & indubitatam redderet per Prophetas, per Apostolos, per eos qui Christum & Petrum viderunt? At tantum abest, ut tale quidquam fecerit Deus, ut contra præsuâ providentiâ voluerit nullû extare Petri seculo scriptorem, qui dixerit Episcopum Rom. ullo, nedum eo, quem Papa vult, modo Petri successorem esse: qui dixerit, se Petrum Romæ vidisse, vel Petrum Romanam ivisse, vel Episcopum Romanum dominatum ullum, primatum ullum Christi, Petri ve jussu consecutum. De privilegiis omnibus, quæ sibi nunc arrogat Episcopus Romanus altum apud Apostolos, altum apud omnes genuinos Apostolici seculi scriptores, silentium. Contra, ne quis huic suspitioni locus esset, voluit Deus Johannem Petro superstitè esse triginta circiter annos, & in Asiâ vel in insula Pathmo procul ab Italia degere, Romæ nusquam nisi sub Babylonis elogio meminisse. Johanne vivente, quis Christianus ab eo provocasset ad Papam?

Initium affectata monarchia Romanis Pontificibus ab Anacleto Papa petis, & tamen eius decretalem 3. atq; adeo omnes primorum Pontificum epistolas veluti spurias, adulterinas, supposititias repudias. Facile te multis difficultatibus uno verbo expedis.

Cur literas, quæ Clementi, Cleto, Anacleto, cæterisque Romanis Episcopis Sircium antegressis tribuuntur? A. D. 68. Nautici faciam, cùm eas ne Romana quidem sedes nullo loco, nullo numero habuerit ante Leonem IV? Scilicet, si tum exstitissent, exclusisset eas à suo codice Leo IV. earum nullus Doctor, nullus E. R. rationem habuisset ante Leonem IV. ante A. D. 855? Annon agnoscis in his barbariem nono seculo, non trium priorum seculorum ulli convenientem?

Græcis verbis primum scripta, deinde parum politè rudiori seculo Latinitate donata sunt.

Commentum istud multa refellunt.

I. Cùm nec interpretem proferas, nec seculum, nec locum, in quo Latinitate donata

nata

natae sunt, nec Graecum ullum codicem, ex quo petita videri possint: quo jure jubes haec me credere? 2. Cum Episcopi Romani Latine scribant, etiam cum ad Synodos Graecas scribunt, quo jure me jubes credere, triginta circiter Episcoporum Rom. omnes literas Graece primum scriptas? 3. Cum haec litera totis octo minimis seculis, non minus Graecis quam Latinis scriptoribus ignota fuerint, quis cordatus credat eas tum apud Graecos potius quam apud Latinos extitisse? 4. Ubi vetus interpret Latinus a Graeca versione differt, harum literarum author semper veterem interpretem sequitur, nusquam Graecam editionem, & tu me tam fatuum esse vis, ut credam has quisquillas Graece primum scriptas?

p. 128.

Hic, tu, Bulengere, suppetias venis, sed invalidus. Quid, inquis, fidei tribuis Isidoro qui vixit sub annum Christi 615. & apud omnes magna auctoritatis habetur? In prooemio collectanei sacrorum canonum ait: se à concilio 80. Episcoporum collegisse canones Epistolarum Clementis, Anacleti, Eucharisti & aliorum Pontificum Rom.

Pro concilio scribere voluisti consilium. Quin & precibus potius quam consilio tot Episcoporum ad id inductum refert hic Isidorus, quem tu vis Hispalensem Episcopum esse. Nec desunt quae tuae sententiae faveant. Non extat haec collectio typis edita, sed eam egregie manuscriptam habet Bibliotheca Sedanensis. 1. Titulus praefert nomen Isidori Episcopi. 2. Cum constet duabus partibus, posterior conciliorum seriem perducit tantum ad secundum usque concilium Hispalense, cui praefuit Isidorus Hispalensis. 3. Dicit se collegisse literas Pontificum ad sanctum usque Gregorium, sub quo floruit Isidorus Hispalensis. Sed omnino mendum est, & scribendum secundum pro sanctum, vel sancti nomine intelligit secundum, non primum. Nam columnam 911. refertur concilium habitum Leonis sexto, Constantini secundo, cui Gregorius II. praefuit.

A Convenit id A. D. 722. Adduntur quidem eodem volumine col. 924. & 928. quaedam Nicolai II, & Gregorii VII. decreta. Sed haec non Isidori, sed alicuius Isidoro recentioris esse constat. Nam antiquiorem Gregorio septimo collectionem hanc vult Baronius A. D. 865. §. 5. & probat autoritate Hincmari Rhemensis, qui Laudunensem Hincmarum, quod has literas laudasset, ita reprehendit: *Sicut de libro collectarum epistolarum ab Isidoro, quem de Hispania allatum Riculfo Moguntinus Episcopus in huiusmodi, sicut & in capitulis regis studiosus obtinuit, & istas regiones ex illo repleti fecit. In cuius praefatione Isidorus dicit, de canonicis Apostolorum, &c.* Riculfum hunc ibidem Baronius docet subscripsisse testamento Caroli magni, qui mortuus est A. D. 814. ad Moguntinum autem Episcopatum evectum A. D. 786. Addit: *Audisti ne res illas Isidori Mercatoris per eundem Riculfum primum illatas in Gallias ex Hispania, ne quis calumniari possit, ab Ecclesia Romana aliquid huiusmodi commentum esse? Demus in Hispania confictas illas epistolas, & ab Hispano. Quisquis fuerit impostor ille, in cujus gratiam imposturam fecit? Num in Hispanorum? At in illis literis Hispaniae nihil feritur, metitur nihil. In sedis Romanae gratiam, ad evehendam illius sedis amplitudinem confictae sunt: Eo tendunt omnia. Cujus igitur nisi Romanae sedis arte, iustaque confictae dici possunt, haec quae Baronius ipse agnoscit esse spuria scripta? Sed fuit non levis ars Sedis illius. Jam extabant illae literae, priusquam Riculfo fieret Moguntinus Episcopus, h. e. ante A. D. 786. Itaque Adrianus I. A. D. 787. ad Nigenam II. Synodorum scribens fabulorum Sylvestri actorum meminit. Eorundem meminit Leo IV. D. 20. c. de libellis, & tamen ea suo codici inferere non ausus est, nec reliquorum ejusdem nominis scriptorum meminisse, volens videlicet, ut prius à peregrinis aliquot susciperentur, & pro probis haberentur,*

quàm Romę difertè propugnarétur. Postquam autem vidit Isidorum Mercatorem in Hispania, Riculsum in Germaniâ, Hincmarum Laudunensem in Galliâ venales obtrudere merces illas, tum demum adversus Hincmarum Remensem illas propugnavit Nicolaus I. A. D. 865.

p. 11.

Eusebius, inquis, lib. 5. c. 6. scribit: sub Clemente Petri successore, cum fides Corinthi collabasset, Romanam Ecclesiam misisse scripta opportuna & idonea Corinthiis, quibus eos inter se conciliaret, eorumq; fidem innovaret, & traditionem quam non ita pridem ab Apostolis acceperant.

A. D. 68.

Miserit. Quid hoc non dicam ad dominatum, sed ad primatum ullum Episcopo Rom. adstruendum? Nonne potest etiã inferior superiorem consolari, docere, monere? Vel hinc colligat lector, quàm te deficiant primo seculo, quod reliquorum omnium validissimum esse debuit, solidæ rationes. Festucas videlicet istas colligeres & nobis objiceres, si quid solidi tibi suppeteret? Ut autem scias, nos non solo primi seculi silentio niti, accipe paucas, sed quovis Senatus, Synodive consulto longè validiores primi seculi decisiones. CHRISTUS Matthæi 20, 25. Marc. 10, 45. tuum illum dominatum funditus uno verbo subvertit. De primatu cum disceptarunt Apostoli, & Zebedæi filiis primarum exambientibus succenserent, Scitis, inquit Christus, quia principes gentium dominantur eorum, & qui maiores sunt (Melius dixeris magnates) potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos, sed quicumq; voluerit inter vos major fieri, sit vester minister, & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus, nempe quomodo Cain & Esau dicuntur futuri servi, h. e. mancipia maledicta. Genes. 9, 25. 27, 29. 37. quomodo minimus ἐλάχιστος, sumitur pro nullo, ἑπιδανῶ. Matth. v. 19. Ita non dominatum tantum, sed & aliquam primatus speciem dominatu minorem ab Apostolis usurpari vetat, quanto magis prohibiturus, ut

unus universis totius orbis Ecclesiis imperitet? PETRUS I. V. 2. *Pascite Deum gregem, qui penes vos est*, ἑπισκοποιῦντες μὴ ἀναγκαστῶς. ἀλλ' ἐκαστως, μὴδ' ὡς καὶ τὰ κτελεῖοντες τῶν κληρῶν, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τῆ ποιμνίης: quibus verbis dominatum & auctoritatem coactivam difertè pastoribus negat, Petrus, tantum abest, ut sibi vel cuiquam sibi successurò tribuat, supremum in omnes greges dominatum, & vim coactivam. PAULUS Rom. 11, 20. *Μὴ φιλοφρονέι: Ne effertor animo*, q. d. cave ne tibi dominatum, αὐτοκράτωρ, ἀναμαρτυσίαν arroges. JOHANNES ep. 3. *Scripti Ecclesia, cujus videlicet membrum erat Cæjus*. Ea fuerit Romana, vel Corinthiaca, nihil refert. *Sed Diotrophes ὁ φιλοπελάδων αὐτῶν ἐκ ἐπιπέχεται ἡμᾶς, qui primatum inter illos ambit, non recipit nos, & eos qui volunt nos recipere, prohibet, & ex Ecclesia ejicit*. Si suspicari licet, quem audaciæ tantæ potius insimulabimus, quàm Clerum, quem ex albo Romanorum Episcoporum, forsitan ὡς αἰνημὸς ὄπτην, expungunt Irenæus l. 3. c. 3. Augustinus ep. 165. Sed quisquis ille fuerit, hæc singularis enuntiatio supeditare potest universalem hujusmodi sententiam, quisquis vult inter pastores primus esse, respuit Apostolicam doctrinam. Si Pastoribus non licet φιλοπελάδην, καὶ κτελεῖν, κατἑξουσίην, ἀναγκαστῶς ἐπισκοπεῖν, quantò minus despoticum in omnes imperium sibi arrogare?

D

Caput XIII.

PAPÆ POTESTAS SECUNDO SEculo.

Miserit, inquis, Romanum Pontificem Ecclesia caput agnovit & appellavit.

Omen hoc non abominaris? Primus Episcopo Romano dominatum aliquem adstruere conatus est hæreticorum perditissimus.

Sed

P. 52.

A. D. 146.

Sed infelici planè successu, quod nondum A iniquitatis mysterio tantum studuerat clericus Romanus, ut tanto impuro monstro vellet manum porrigere, necdum ea cleri Romani potestas erat, ut posset hominem tam justas ob causas damnatum, Episcopatum suo, vel Ecclesiæ communioni restituere.

Mirror, inquis, te, Casaubone, cum adverte- ris Romanam sedem primam inter Patriarchales habitam, non item attendisse eandem à Patribus vocari omnium Ecclesiarum, qua toto orbe sparsa sunt, dominam & parentem. Certè D. Irenæus l. 3. c. 3. errorem tuum ante mille quingentos annos clarissimè damnavit, his verbis: Ad hunc Apostolatus Petri principatum propter, &c.

A. D. 180. Atego te, Bulengere, miror tam confidenter loqui, cum duobus primis seculis unicum testem proferres, eumque turpiter à te corruptum. Hoc ipso capite, quod tu laudas, profiteretur Irenæus scribere se post obitum Soteris, qui mortuus 1445. circiter annos, antequam hæc scriberes.

Itaque vix 1430. annis ante te scripsit Irenæus. Quid attinebat addere LXX. circiter annos? Sed tibi liceat hæc insuper habere. Non puduit te voces Irenæo, quibus non usus est, affingere? Sensus ab illius mente alienum comminisci? Ali- bi recitas Irenæi locum integrum: Ad hanc

Ecclesiam, inquit, (non, ut tu bis refers, ad hunc Apostolatus Petri principatum) propter potentioris principalitatem necesse est omnem con- venire Ecclesiam, hoc est, eos, qui sunt undiq; fi- deles, in qua, semper ab his, qui sunt undiq; con- servata est ea, qua est ab Apostolis traditio. Romanæ testimonium Ecclesiæ duobus no- minibus commendat Irenæus, 1. quod ad eam undecunque confluerint omnes Apostolorum traditiones, h. e. scripta. 2. quod ad eam tum quoque confluerent undecunque fideles multi. Romanorum more loquitur, qui passim totius orbis no- mine Romanum designabant imperium. Igitur undiq; Romano more significat ex toto Romano imperio. Sic Germanus

dixerit: Francofurtum undiq; concurrere mercatores.

Jam utriusque prærogativæ causam ad- scribit, non ulli dominatui cleri Romani in reliquas Ecclesias; sed potentiori principa- litati urbis, h. e. non quod Petri, sed quod imperii Romani sedes esset. In illa enim, inquit Theodoretus in Rom. c. 1. Impera- tores regiam suam habebant, & illinc mitteban- tur & qui gentibus præessent, & qui vectigalia à civitatibus exigent. Iam verò in illam quoq; B decurrebant omnes, qui regalia proficebantur be- neficia. Sic concilium Antiochenum c. 9. vult Metropolitanum curam suscipere to- tius ἐπαρχίας provinciæ, ἂν τὸ ἐν τῇ μη- τροπόλει πάντων ἔχον σωτηρίαν τῶν τριγύμων ἔχοντων, quod ad metropolim undiq; ex tota provincia concurrant, quibus est aliquod ne- gotium.

Eusebius, inquis l. 5. c. 6. scribit: Victorem p. 11. & 49. quartodecimanos in Asiâ piorum communionem movere voluisse, quod quartadecimâ Lunâ Pascha celebrarent.

Voluit, ἐπειροῦτο, tentavit, sed temerita- tem ejus tam iniquam, quàm ambitio- sam & insuper habuerunt, & fortiter re- presserunt, non tantum Asiatici, quos la- cessebat Victoris superbia, sed etiam Galli Lugdunensis Irenæi calamo Papæ fastum retundentes, ut ibidem docet Eusebius.

Caput XIV.

PAPÆ POTESTAS TER- TIO SEculo.

ertullianus de præscript. c. 20. Tot ac tanta Ecclesia una est illa ab Apostolis prima, ex qua omnes. Sic omnes prima, omnes Apostolica, dum unam omnes pro- bant unitatem. OMNES, inquam, transeu- phratenfes & transmeroënfes non minùs quàm ciseuphratenfes & cismeroenfes. Ecquæ tamen transeuphratensium aut transmeroensium Ecclesiarum Romanâ norat?

norat? Si nihilominus tam ultra quam cis Euphratem & Cancrum meritò dicuntur omnes prima, omnes Apostolica, quæcunque retinent Apostolicæ doctrinæ puritatem & unitatem, non potest Roma sibi principatum Monarchicum in alias omnes sibi arrogare. At Baronius A. D. 45. §. 3. *Si ex omnibus Apostolicis una est constanda, atq; una demonstranda Ecclesia, eam non alterius esse posse, quam eius, qui inter Apostolos primatum gerebat, nemo non videt, nisi qui suâ ipsorum malitiâ excæcantur & offenduntur, & quod est in Psalmis: oculos habent & non vident.* David Psalmo 114. cæcitatibus huius damnat omnes statuarum cultores, non minùs quam statuas ipsas. Quod crimen nullè jam Ecclesiæ fœdiùs incurrunt, quam Romana, & quas sibi subjecit, ut vel hinc constet, illam Apostolicam dici non posse, nedum Apostolicarum omnium principem. Principatum illum, quem somniat, nulli prorsus Ecclesiæ tributum à Christo videret Baronius, nisi cæcitate, quam nobis objicit, laboraret.

p. 7. 45. 49. Tertullianus, inquis, de pudicitia lib. 1. cap. 128. 132. 276.

A. D. 286. Quo plures congerit hujusmodi voces Tertullianus, eò luculentius impugnat Papæ dominatum. Nam hæc omnia Tertullianus ironice dicit, Zepherini factum fugillans, ambitum increpans, adulationes gnatonum zepherini *μυνητικῶς* traductens, denique Zepherini scriptum, quocum mæchis, quam cum iis, qui per vim idolis sacrificaverant, clementius agebat, quam vehementissimè potest exagitans:

Tert. p. 742 *Idololatram, inquit, & homicidam semel damnas, mæchum verò de medio excipis? Persona acceptatio est, miserabiliores personas reliquisti. Si presumis, & ad te Ærivasse solvendi & ligandi potestatem, id est, ad omnem Ecclesiam Petri propinquam, qualis es evertens atq; commutans manifestam Domini intentionem personaliter hoc Petro conferentem? Super te, inquit, edificabo*

A *meam Ecclesiam, & dabo tibi claves, non Ecclesia. Et quæcunq; solveris vel alligaveris, non quæ solverint vel alligaverint: Ecclesiæ videlicet. Non opponit Tertullianus Petrum Apostolis, sed Ecclesiis, sed Episcopis sui temporis. Quod dicit super te, *σὺ γὰρ κεντρικῶς* dicit, ut sit sensus, demus hæc verba, super hanc petram, significare super te. Saltem id erit personaliter intelligendum de Petro, quatenus erat vir sanctus, aut Apostolus, aut propheta, non transferendum id in quamvis Ecclesiam, vel in eas omnes, quæ se Petri propinquas gloriantur. Hinc colligere potes Zepherinum gloriatum non suam solam, sed omnes à Petro fundatas Ecclesias habere, nescio quid, eximium. Quid nunc, inquit, & ad Ecclesiam, & quidem tuam Psychice? Secundum enim Petri personam spiritualibus potestas ista conveniet, non tui similibus, aut Apostolo aut Propheta. Hæc cum*

Bul. p. 130.

C peccabat Zepherinus, tum in doctrinâ, quod moechum voluntarium veniâ digniorem crederet, quam idololatram coactum, tum in vita, quam sic describit Tertullianus de jejunio. p. 781. *Ita passim indagandis turdis studes: apud te agape in caccabis fervet, fides in culinibus calet, spes in ferculis jacet.* Hinc est quod Psychicum vocat Tertul-

Tert. p. 778
p. 779.

D *clerum. Planè vestrum est, inquit, in carceribus propinas exhibere martyribus in certis. Psallere non facile nosti, nisi quo tempore cum pluribus cœnas.* Nimis parum pastoribus tribuebat Tertullianus. Sed nimium sibi tribuebat Zepherinus, licet multo minus sibi tribueret quam hodiè Papa.

Tertullianus lib. de præscript. *Statu felix ecclesia, cui doctrinam totam Apostoli cum sanguine profuderunt.* Doctrinam totam transmiserunt, dominatum nullum. Sed quam adulterari jam inciperet hæc doctrina Romæ, docent ea quæ diximus ex Tertulliano de pudicitia, de jejunio.

Bul p. 131.

Quam alienum esset tertium seculum ab

ab eâ sententiâ quam propugnâs, vel hinc A liquet, quòd tertii seculi Patres Romanum Episcopum passim vocant fratrem, collegam. At Dominum si vocarent, tu nobis id ad nauseam plus decies objecisses.

p. 126. 127. *Vocatur, fateor, à Cypriano frater & collega, sed in illo pietatis collegio superiorem omnes eum agnoscunt. An quia Christus se fratrem nostrum appellat, inde sequitur, eum nobis non esse superiorem?*

A. D. 251. Imò toties se Romano pares contendunt, quoties reliquos Apostolos Petro fuisse pares affirmant. Imperator milites suos subinde commilitones appellat, & Rex subditos suos eminentioris dignitatis cognatos suos nuncupat. An idem sibi vicissim licere putant homines cordati? Si Cornelius Cypriani Dominus fuisset, si talem eum Cyprianus credidisset, an ausus fuisset eum simpliciter fratrem, collegam, idque passim nuncupare?

p. 129. 271. Principatum, quem Pontifex Rom. *αρχιεπισκοπῆς*, evertit Cyprianus libro de unit. Ecclesiæ. Tu post Pamelium vocas ep. 59. & passim urges quasi Papæ dominantium adstruentia. *Hoc erant, inquit, utiq; & ceteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis, sed exordium ab unitate proficiscitur. Primatus Petro datur, ut una Christi Ecclesia & cathedra una monstratur. q. d.*

Ut constet omnium Ecclesiarum unum caput esse Christum, in unaquaque Ecclesiâ primatus uni dandus, ut in Hierosolymitanâ primatus Petro datus. Hic primatus cuicumque datur in quacunq; tandem Ecclesiâ, huius cathedra vocatur cathedra Petri. Siquidem *Episcopatus*, inquit, *unus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur.* Ubi semel alicui delatus est ille primatus, Episcopatus ille, sive Romæ, sive Carthagine, quicumque in illum insurgit, is Cypriano cathedram Petri dicitur deserere, in Petri cathedram insurgere, eoque jam in Ecclesia non esse. Iraque de tuæ, non minùs

quàm de Romanæ cathedræ desertoribus loquens: *Qui Ecclesia, inquit, renititur & resistit, in Episcopum ab eâ ordinatum insurgendo, qui cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit in Ecclesia se esse confidit?* Hæc nominatim Novatiano & Novato Romanæ adversus Cornelium Ecclesiæ perturbatoribus applicat lib. 1. ep. 11. Fortunato verò suæ, Carthagenensis, inquam, Ecclesiæ turbonibus applicat lib. 2. ep. 3. & lib. 3. ep. 8. 9. 10. Sed imprimis

B lib. 1. ep. 3. in qua metuens ne Fortunatus Cornelium in suas partes pertraheret; plusculum illi tribuit, *Pseudepiscopo sibi ab hæreticis constituto.* Fortunato *navigare audent, & ad Petri cathedram, atq; Ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotalis exorta est à schismaticis & profanis literas ferre, nec cogitare eos esse Romanos, quorum fides, Apostolo prædicante laudata est, ad quos perfidia habere non possit accessum,* nempe quandiu talis erat illorum fides, qualem laudavit Paulus, qualem optabat ac exigebat Cyprianus. Hæc autem verba *unde unitas*, &c. docent Româ profectum ordinem illum, qui specie univertatis in una quaque civitate, dein & provincia primatum aliquem uni deferendum censuit. In hujus ordinis institutione, quo spectaret Satan per Rom. Episcopum, non est obscurum, nempe ut ordinis specie tyrannidem illam, quam debellamus, inveheret. Nondum tamen tantum fastigium arrogabat sibi Romanus Episcopus, nedum illi deberi contenderet Cyprianus, ut tu vis.

C *Cyprianus, inquit, l. 3. ep. 11. ait unum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere, à quo ceteri pendeant.* p. 45.

Hæ voces, à quo ceteri pendeant, sunt tuæ, A. D. 251. non Cypriani, nec lucem affundunt, sed tenebras offundunt Cypriani verbis. Qui Cornelii loco Novatianum eligendum censuerant, ii dicebant Cornelium Episcopum indignum, perperam institutum, eoque nec Episcopum esse, Ecclesiam Catholicam, h. e. orthodoxam vocabant

eam quæ Novatiano, non quæ Cornelio parebat. In eo fuerant errore Maximus, Urbanus, Sidonius, confessores; & Africùm essent, Africanas aliquot Ecclesias suis literis in Novatiani partes abduxerant. Tandem Carthaginem delatos Cyprianus l. 3. ep. 11. sic locutus refert: Nos Cornelium Episcopum sanctissima catholica Ecclesia evedum à Deo omnipotente & Christo Domino nostro scimus. Nos errorem nostrum confirmemur, &c. nec ignoramus unum Deum esse, & unum Christum esse Dominum, quem confessi sumus, in vinculis scilicet, unum Spiritum sanctum, unum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere, h. e. in una quaque civitate vel Ecclesiâ bene constitutâ.

P. 49.

Cyprianus, inquis, ait eos esse Romanos ad quos perfidia habere nõ possit accessum. Illud autem non possit, pro non debeat accipi, docent sequentia, in quibus non obscure de Cornelio conqueritur, quum addit: *Qua autem causa veniendi ad te & pseudepiscopum contra episcopum contra me factum nunciandi?* Ergo nec tibi, Corneli, fuit turbones istos admittendi causa. *Aut enim placet illis, quod fecerunt, & in suo scelere perseverant, aut si displicet & recedunt, sciunt quò revertantur, ad me videlicet. Nam cum statutum sit nobis omnibus, & æquum sit pariter ac iustum, ut uniuscujusq; causa illic audiatur, ubi est crimen admissum, & singulis pastoribus portio gregis sit adscripta, quam regat unusquisq; ac gubernet, rationem sui actus Domino redditurus, oportet utique eos, quibus præsumus, non circumcursare, &c.* Viden' ut neget Cyprianus cuiquam extra suam Diocesim constituto jus esse judicandi de iis, quæ ipse de consilio episcoporum suæ dioceseos judicavit? Quod si non licuit hostibus Cypriani circumcursare, & episcoporum concordiam coherentem subdola & fallaci temeritate collidere, ne Cornelio quidem licuit circumcursatoribus illis aurem præbere. Hæc certè tui Pontificis dominatum non stabiliunt, sed evertunt. Fallis igitur, Bulengere, cum laudas hæc ex eadem epistolâ Cypriani verba: Neque

P. 9.

A enim aliunde hereses oborta sunt, aut nata schismata, quam inde, quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Ecclesiâ ad tempus Sacerdos, & ad tempus iudex vice Christi cogitatur: quasi de Cornelio, de Româ loquatur Cyprianus, cum de se, de suâ sede loquitur, conquerens quod sibi non obtemperetur, & quod Cornelius aliquo modo faveret rebellibus.

Decretum, inquis, (hoc Cypriani est Fabiani Martyris in epist. ad Hilarium, ubi hæc verba habentur: *Peregrina iudicia salva in omnibus Apostolica auctoritate generali sanctione prohibemus, &c. Bene & vere sentiunt SS. Cyprianus & Fabianus. Non ideo tamen vel in civilibus, vel in Ecclesiasticis iudiciis appellatio ad superiorem iudicem est tollenda. At Romanum Pontificem in Ecclesia supremum iudicem esse, probavi: Non Cyprianus à Fabiano decretum suum mutuatus est, sed is, qui Romanis priorum trium seculorum Episcopis affinxit epistolâ, ex Cypriano mutuatus est hoc decretum; sed ita ut seculi, quo vivebat Constantinus, barbariem adaspergeret, & restrictionem illam adhiberet, quæ profus adversatur Cypriani menti. Non tollebat Cyprianus omnem appellationis usum, sed volebat ut à minore sede ad majorem ejusdem dioceseos sedem fieret provocatio, puta ab Hipponensi ad Carthaginensem; deinde, si esset opus, ad Synodum Dioceseos totius. Ultra diocesim appellationes porrigere, quod tentaverant illi, qui volebant auctoritate Cornelii Carthaginensis Ecclesiæ decretum evertere, id Cyprianus vocat *coherentem Episcoporum concordiam collidere*, & Ecclesiasticæ disciplinæ Episcoporum omnium suffragiis confirmatæ fundamenta labefactare. Non agnoscebat igitur Cyprianus Romanum Episcopum, ut supremum iudicem. Ne ducentis quidem post Cyprianum annis id ab Africanis obtinere potuit Papa, nedum id obtinuerit ante Cyprianum. Primatum quidem illum etiam ante Cyprianum exambiebat, sed illius ambitum*

P. 9.

P. 49.

A. D. 357.

bitum

bitum represserunt Irenæus, Tertullianus, A Cyprianus. Quam ob causam tu ipse relicto Casaubono cogere Cyprianum ipsum confutare. Quam feliciter, videamus.

P. 49. *Addit*, inquis, B. Cyprianus, nisi paucis desperatis & perditis videtur esse minor autoritas Episcoporum in Africa constitutorum, qui jam de illis judicaverunt, &c. *Respondeo* minorem non esse auctoritatem ceteris Africa Episcopis, qui ad hoc iudicium advocati non sunt, sed minorem esse Petri successore, quem Dominus Ecclesia caput constituit. *Pergit* B. Cyprianus. Nemo nostrum Episcopum se Episcoporum constituit, aut tyrannico more ad obsequendi necessitatem adigit. *Agnosco & aio Rom. Episcopum, licet à Christo Episcopus Episcoporum constitutus sit, quenquam tyrannico more ad obsequendi necessitatem adigere, sed eo more qui pastori consentaneus est. Iterum* B. Cyprianus *addit*, quando habeat quis Episcopus pro licentiâ libertatis & potestatis suæ arbitrium proprium, tamque judicari ab alio non possit, quàm nec ipse potest alterum judicare. *Respondeo verba Cypriani estimanda esse ex re, de qua agitur, &c. Hic tamen mihi nota Rom. Pontificem à B. Cypriano Episcopum Episcoporum vocari.*

Videlicet eo modo Tertullianus & Cyprianus Romanum Episcopum vocant Episcopum Episcoporum, quomodo Paulus Corinthiis dicit, 1. Cor. 4, 10. *Nos infirmi sumus, Vos autem validi, &c.* Increpant eum, quod sibi, nescio quid, supra alios arrogaret. Ac si Episcoporum Episcopus esset, Cyprianus hanc usurpationem tyrannidem vocat: Negat Episcopo Rom. jus esse judicandi de Carthaginensi, quomodo nec Carthaginensi jus est judicandi de Romano: & consequenter negat, eum esse caput totius Ecclesiæ, cum ne uni quidem Africanæ Ecclesiæ imperandi jus habeat. Hæc autem contestatur Cyprianus non suo tantum, sed Africanarum Ecclesiarum nomine. Eandem autem fuisse omnium Ecclesiarum fidem, hinc

constat, quòd eo nomine nemo Cyprianum damnavit. Damnarunt quidem Cyprianum quidam, quod ab hæreticis baptizatos rebaptizandos crederet: At eum nemo damnavit, ne Romanus quidem Episcopus, quod dominatum in omnes Ecclesias sibi jure divino debitum ausus esset, vel prorsus negare, vel in dubium revocare. Si conquestus eo nomine fuisset Cornelius, nihil nisi ludibrium debuisset. Maluit igitur tacere, & alia via per cuniculos tentare, quod apertè non audebat profiteri.

At enim, Cyprianum lib. 2. ep. 8. tu Bulengere, vis asserere, *Deum unum esse, Christum unum, unam Ecclesiam, & cathedram unam super Petrum Domini voce fundatam, aliud sacerdotium constitui non posse.* Multiplex hinc error est, fraus multiplex, Bulengere. Quod librum secundum pro primo notas, potest is error esse calami, vel typographi. Alibi cum Pamelio, cum Coccio notat epistolam XI.

Quod autem *super Petrum* scribis, in eo Pamelium aut Coccium secutus es. Nam & illi ita scribunt. At editio, quam Antuerpiæ Crinitus exhibuit A. D. 1541. quæ in libros quatuor Epistolas Cypriani distribuit, habet *super Petram*, non *super Petrum*.

Sed etiam, si plures codices & meliores haberent *Petrum*, etiam si Cyprianus ita scripisset, tamen id ad Episcopi Romani dominatum asserendum nihil faceret. Nam quæ tua tuorumq; præcipua fraus est, tu perinde gloriaris, ac si de Roma Cyprianus loquatur. De suâ, de Carthaginensi cathedra loquitur, non de Romanâ, nec Romanam, sed *suam* plebem alloquitur adversus Ἀδωρομον Felicissimum, à cujus factione jam aliquot annos turbabatur. *Conjuratiōis*, inquit l. 1. ep. 8. p. 49. *sua memores & antiqua illa contra Episcopatum meum, imò contra suffragium vestrum & Dei iudicium venena retinentes, instaurant veterem contra nos impugnationem suam.* Si quis So-

phista diceret, Cyprianum Ecclesiæ Carthaginensis primatum adstruere, multò probabiliùs loqueretur, quàm tu. Sed & is ridiculus esset. Hoc unum vult Cyprianus, in unâ quaque Ecclesiâ sive Carthagine, sive Cæsareæ cathedram unam, unum sacerdotium, unum Episcopum esse debere. Eò legitimè semel constituto, criminis nullus reo, si quis alium Episcopum obtrudat, quod infelicissimè tentaverat Felicissimus, eum cathedram novam, altare novum erigere. Idem affirmat Augustinus ep. 162. de Majorino adversus Cæcilianum, Carthaginis Episcopum insurgente.

P. 7. 45. 128.
132. 278.

Ut ut sit, inquis, Cyprianus l. 4. ep. 8. Romanam Ecclesiam, ab omnibus aliis pro matrice & radice Catholica Ecclesiæ esse agnoscendam. Atqui nec ita loquitur Cyprianus, nec eo, quo vis, sensu. Cyprianus eo loco comparat non Romanam Ecclesiam cum reliquis, sed in Ecclesiâ Romanâ Novatiani factionem cum Cornelii communicatione. Illam schismaticam vocat, hanc matricem & radicem ejus Ecclesiæ, quæ Romæ pro catholicâ, pro orthodoxâ haberi debebat. Mentem suam explicat, cum ait: placuit ut per omnes omnino in provincia ista positos litera fierent, sicuti sunt, ut te universi collega nostri & communicationem tuam, id est, catholicæ Ecclesiæ unitatem pariter, & charitatem probarent firmiter, ac tenerent. Novatiani fautores haberi volebat Cyprianus pro turbonibus, Cornelii fautores pro patronis unitatis & concordia. De his igitur non cum totius orbis Episcopis, sed cum Novatiani parte comparatis ait singulis in Italiam navigantibus, ne cum ullo scandalo navigarent, rationem reddidisse nos scimus & hortatos esse, ut ecclesiæ Catholicae matricem & radicem agnoscerent ac tenerent, h. e. ut tibi potiùs adhærerent, quàm Novatiano. Ex his, & aliis, quæ à nobis expensa sunt, locis, vide, Bulengere, quàm meritò tuum illud porisma colligas. Si quid in te oris esset, inquis Casaubono homini candidissimo,

A agnosceres utiq; in veteri Ecclesiâ Romanam sedem non modo inter Patriarchales primam habitam, verum & omnium Ecclesiarum Dominam ac parentem, quod disertè Patres supra docuerunt. Atqui Patrum, quos laudasti, nullus dominatum ullum in alias Ecclesiæ Romanæ tribuit. Falsò quoque Baronius A. D. 58. §. 52. colligit ex his Cypriani verbis Africam à Petro, quin & à Romanis Evangelium accepisse, cum id neget Augustinus ep. 165. neque multo plus fidei Gregorio I. lib. 2. ep. 75. habendam puto dicenti: Numidas à Petro suam ordinationem accepisse.

Stephanus, inquis, ut patriâ curâ consuleret P. 19. & 50. Asiæ Ecclesiis, scripsit se cum iis non communicaturum esse, quia hæreticis respicientibus baptismum iterarent Eusebio teste, l. 7. hist. c. 5.

Erat hoc mutuum. Nam quisquis A. D. 255. animadverterat hæresim ab una vel aliquot Ecclesiis, ab uno vel aliquot Episcopis foveri, ne latius serperet malum, ab innovatorum communione sese subducebat, ac etiam vicinos, ut idem facerent, monebat, in hæresiarchas aut schismatis authores sententiam ferebat, quo modo Hilarius in Lyberium, Cyprianus, & multi, tum Africæ, tum Asiæ Præfules, in Stephanum eodem jure quo Stephanus in illos.

Nihil mirum, si malam causam propugnanti P. 230. verba quadam minus ferenda exciderint.

D At ne Stephanus quidem aufuse est contendere non ferendum esse fastum tot Africanarum, tot Asiaticarum Ecclesiarum, quod putarent tam sibi licere in sedem Rom. quàm sedi Rom. in illas sententiam ferre. Audeat hodie tale quidpiam Rhemensis, Senonensis, Colonienfis Episcopus, quas turbas sedet Romanus?

Errones nostri sæculi, qui B. Stephanum, quod P. 50. hac autoritate usus sit, ut Helenum & Firmilianum communione Ecclesiæ excluderet, Antichristum egisse aiunt, ipsi totius Ecclesiæ iudicio, quæ B. Stephani decretis acquievit, sunt Antichristi.

Ergone

Ergone Cyprianum Antichristum pronuntiavit Ecclesia tota? Ne una quidem Ecclesia, (nedum omnes) tam tristem sententiam tulit. Utrimque peccatum. Stephanus nullos rebaptizandos pronuntiabat, Cyprianus omnes, Neutrum Ecclesia. Quin potius Synodus Laodicena & duæ Nicenæ propius ad Cypriani, quàm ad Stephani sententiam accedunt. A. D. 325. 368. & 789. concilium inquam Laodicenum can. 8. Nicenum I. can. 19. Nicenum II. can. 7. Sed ut demus vero propiorem fuisse Stephani quàm Cypriani sententiam, tamen tam Stephani, quàm Victoris temeritatem, damnarunt Ecclesiæ multæ, laudavit nulla. Tam Stephanum, quàm Victorem indebitum sibi; us usurpare contestatæ sunt Ecclesiæ multæ, negavit nulla.

p. 19. & 50.

Aurelianus, inquis, Imp. Antiochia iussit Paulum Samosatenum Ecclesiâ cedere, eius gubernationem permitti, cui visum esset Rom. Pontifici, quem summum esse intellexerat.

A. D. 264.

Tuum est istud glossema quem, &c. Quid mirum, si Romanus Imp. Romanum quàm Samosatenum Episcopum pluris faciat? & tamen non hæc sola causa movit Aurelianus, sed quod sciret Paulum à Synodo damnatum, *περὶ τῶν νεῖμαι τῶν οἰκον, οἷς αὐτὸς οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Ρωμαίων Ἐπίσκοποι τὸ δόγματος ἠπιστάσαν.* Eusebio teste l. 7. c. 30. h. e. *jubenseum Ecclesiam iis tradere, quos scripserunt Episcopi dogmatis in Italia & Roma probati.*

Damnatus est autem Paulus Samosatenus primùm A. D. 264. dein A. D. 270. quo sententiam Ecclesiarum confirmavit Aurelianus. Damnatus, inquam, fuit Episcoporum Orientalium sententiâ, qui pro seculi more, simul ac resciverunt, quam hæresim doceret Paulus, Antiochiam confluerunt, non expectatâ Præfulis Rom. sententiâ, ut docent Eusebius, Matthæus Blastares, alii. Sed cùm prætereret Paulus ab Orientalibus injuriam sibi fieri, quid mirum, si decreverit Aure-

A. lianus ab Occidentalibus rem denuò ventilari?

Athanasius ait Pentapolitanos accusasse Roma Dionysium Alexandrinum apud Dionysium Rom. Pontificem, tanquam apud primarium omnium Episcoporum iudicem.

Illud, *tanquam, &c.* tuum est, non Athanasii. Cùm potentissimæ quæque civitates potentissimos etiam haberent Episcopos, cujus potius quam Romani potentis & vicini sententiam rogare poterant Pentapolitani? Num quisquis consultitur, continuò princeps est eorum, à quibus consultitur? Contra quantò pluris fecerint Ecclesiæ Dionysium Alexandrinum, quàm Romanum hinc collige, quod Alexandrini, non Romani responsa canonibus ecclesiasticis accensuerint. Sic & Gregorii Neocæsariensis Thaumaturgi, dein Petri, qui quarto post Dionysium loco præfuit Alexandriæ, quædam epistolæ canonicis annumeratæ sunt, Romani Pontificis nullæ, qui quidem intra tria prima secula decesserit. Causa discriminis non inde tantum pendet, quod illi tres Episcopi pluris fiebant, quàm Romani temporis ejusdem Episcopi, sed & quod trium illorum epistolæ fuerint Synodicæ. Romanorum verò tribus primis seculis ea fuit superbia, dicam an supinitas, ut vix ullam Synodum habuerint, prout illis exprobrat Tertullianus adversus psychicos p. 779. quo nomine Romanos designari, quod illis Sabbathi jejunium exprobrat, quod tum sola Roma celebrabat.

A. D. 265.

C

D

Caput XV.

PAPÆ POTESTAS QUARTO SECCULO.

I quando, inquis, apud Eusebium aliosq, nonnullos, de potestate sedis Apostolica paulò obscurius agi videris, sic habeto, ante beatum illud Constantini secu-

p. 27.

lum Christi Domini Ecclesiam, velut in tenebris delituisse, neq; Pontificum in illa perturbatione temporum in perpetuis illis crucium ac suppliciorum certaminibus eam fuisse amplitudinem, qua postea data est.

A. D. 301.

Frigidum est commentum tuum. Nam nec semper crucibus infesta fuerunt illa tria secula, & quo furiosius grassabatur Ethnicorum in Christianos tyrannis, eo constantius à Christianis propugnabatur supremus Christi dominatus. Quidni potuissent igitur eadem constantiâ Papæ quoque dominatum propugnare? Sed ut demus excusandos fuisse Christianos, quod eorum nemo contenderit, Papæ competere dominatum illum, quem in Reges sibi vindicat, quidni saltem inter se propugnassent, agnovissent dominatum illum, quem in Episcopos sibi vindicat? Certè si tam Papæ, quàm Christi dominatum esset juris divini, ut Christi, sic Papæ dominatum nunquam illustrius enituisse, quàm tribus primis seculis. Sed age videamus, quanto felicius dominatum illum sis demonstraturus quarto seculo, quàm tribus primis.

p. 57.

De Miltiade quod obijciunt, evincitur illis Optati verbis lib. 1. Cæcilianus omnium supra memoratorum sententiis, innocens est pronuntiatus etiam Miltiadis sententiâ, quâ iudicium clausum est. Vnde sequitur controversias de fide Miltiadis Rom. Pontificis sententiâ decisas esse ante Constantini Magni ætatem.

A. D. 313.

Itane? Miltiades ætatem antecessit Constantini? Atqui, quod Miltiades de causâ Cæciliani cognovit A. D. 313. Octobris secundo, feriâ sextâ, fecit id, ut ad eam rem à Constantino delegatus cum Arelatensi, Murino, Augustodunensi Rhætico, & Agrippinensi Materno, & aliquot Episcopis Italiæ: quod ex eodem Optato discere potueras. Cùm jam toto septennio conflagraffet illud incendium, & non semel pronuntiatus fuisset innocens Cæcilianus, quid mirum, si Miltiades quoq; Cæcilianum absolvit? At num ideò cau-

A sam decedit Miltiades, aut major eius quàm aliorum fuit autoritas? Imò minor. Continuo post recruduit incendium, & Synodi Arelatensis autoritate Donatistarum protervia compescenda fuit A. D. 314. Fuit hæc ultima cognitionum Ecclesiasticarum. Nam quæ secutæ sunt, imperiales potius fuerunt quàm Ecclesiasticæ. Certe multo iustius Synodus Arelatensis, quàm Romana dici potest Donatistarum causam decidisse. Sed Optatus passim de sede Romanâ, cùm loquitur, adulationis est manifestus. Habebat enim clerus Romanus etiam in Africa gnatos suos.

In Arii causa sub annum 318. Alexander A. P. 51. alexandrinus Episcopus, scripsit literas ad Sylvestrum Papam, quibus ea quæ gesserat, probaret. Rationem facti sui inferior apud superiorem, ut oportuit, reddebat.

At superioritatem illam nusquam prædicat, nusquam agnoscit Alexander, nunquam agnovit Alexandria, sed ut ad alios, imprimis ad 14. imperii Rom. Dioceseon Exarchos, sic & ad Sylvestrum scripsit Alexander. A. D. 318.

Nicena Synodi canon 6. act. 16. concilii Chalcedonensis ita concipitur, Ecclesia Romana semper habuit primatum. Mos autem perduret, &c. Item: In Synodi Nicena can. 6. desiderantur in ipso vestibulo verba maximi ponderis, quæ citantur in Concilio Chalcedonensi à Paschasio Episcopo, Act. 16. Ecclesia Romana semper habuit primatum.

At hæc verba non conficiunt partem canonis, sed suat instar rubricæ, quàm dolose cum ipso textu confundebat Paschasius, vel Lucentius Leonis I. legatus à Faustino Bonifacii I. legato stellionatum edoctus. Paschasini fraudem licet fannis non exceperint Chalcedonenses patres, tamen ipso facto falsi conuicti erunt productis & recitatis authenticis Synodi Nicenæ exemplaribus, in quibus illud Paschasini assumentum non habetur. Sed Synodi Nicenæ autoritas invitat nos ad cano-

canonem hunc paulò penitùs introfpi- A
ciendum, quem obfcurum reddidit, tum
interpretum varietas, tum etiam quatuor
vocum adjectio. In codice Tiliu verba
Græca fic habent: τὰ ἀρχαῖα ἐστὶ κρεττέ-
ρω τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πεντάπολει
ὡς ἐστὶν ἐν Αλεξάνδρεια ἑπισκοπος πάντων τῶν
ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῶ ἐν Ρώμῃ ἑπι-
σκοπῶ τῶ πᾶσι ἐστὶ. Apud Gratianum
fic habetur D. 65. c. 6. *Mos antiquus perdu-
ret in Aegypto vel Lybia & Pentapoli, ut Alexan-
drinus episcopus horum omnium habeat potesta-
tem, quoniam quidem & Romano Episcopo pa-
rilius mos est.* Ita nunc habent plerique co-
dices Græci, & Latini. Etiam Gelafius
Cyriconus, nisi quod habet *Λιβύαις* pro
Λιβύῃ & omittit vocem *τῶν* planè ne-
cessarium: Pentapolis etiam ac Lybiæ
meminit manuscripta Cresconii colle-
ctio.

Ego quatuor has voces καὶ Λιβύῃ καὶ
πεντάπολει & Lybia & Pentapoli non à Nice-
nis Patribus expressas, sed ab aliquo no-
tatas ad marginem, atque hinc pridem in
contextu illapas puto. Suadet id primùm
Constantinus Secretarius concilii Chal-
cedonenfis act. 16. qui canonem hunc re-
citans, quatuor istas voces non apponit.
Secundò Leonis I. legatus, qui quantum-
vis *ἡρώχως* citans hunc ca-
nonem, tamen ne ipse quidem harum vo-
cum ullum habet vestigium.

Tertiò Rufinus quoque lib. 1. cap. 6.
folius Ægypti meminit. Quartò folius D
Ægypti meminit huius canonis paraphra-
sis, quam habemus in canonibus Alexan-
drinis à Turriano Nicenorum nomine
promulgatis can. 8.

Sed sive Pentapolis & Lybiæ diserte
meminerint Niceni, sive quatuor istas vo-
ces expunxeris, omninò credo voces istas
πάντων τῶν, horum omnium, non ad loca
referendas esse, sed ad res can. 14. & 5.
memoratas, ut videlicet Patrum Niceno-
rum mens sit esse penes Alexandrinum
Episcopum κῆρ, jus confirmandi o-

mnès Episcoporum in Ægypto factas or-
dinationes, judicandi περὶ τῶν ἀγριωνήων,
sive ἀποσωαγῶων, h. e. de excommuni-
catis, ac denique binas quotannis in dice-
cesi sua synodos convocandi, quod Ro-
manus etiam Episcopus eadem in sua Di-
cesesi jura habeat.

Ita verba canonum horum concisa sunt,
sententia tamen non est ambigua. Sicut
& manifestum est crimen falsi, quod ad-
misit Leo Papa, qui in Chalcedonenfi Sy- Chalc. syn.
nodo per legatum suum Paschasinum ca- act. 16.
nonem hunc recitans contra codicum o-
mnium fidem præmisit hæc verba: *Quod
Ecclesia Romana semper habuit primatum.* De-
in sequentia pro arbitrio intervertit hoc
modo, *tenuit autem & Ægyptus, ut Episcopus
Alexandria omnium habeat potestatem, quo-
niam & Romano Episcopo est hæc consuetudo,*
quæ non tam falsum sentum continent,
quàm nullum. Leonis falsitas, etsi non si-
bi lis excepta, patuit tamen omnibus op-
positâ lectione eius articuli ex archivis, in
quo hoc Leonis additamentum non erat. C
Baronius vult mutilata fuisse archiva illa. §. 125.
Sed oculis & mente captus sit, necesse est,
qui non videat Baronium scientem men-
tiri, cum hodieque innumeris codices tam
Latini, quàm Græci, Leonem & Baro-
nium mendacii convincant, sive tomos
Conciliorum sive Photium, sive Gratia-
num ipsum consulas Dist. LXV. ca. VI.
Obiter monebo plerosque Latinos inter-
pretes ita vertisse, ac si Græca sic haberent:
τὰ ἀρχαῖα ἐστὶ κρεττέρω ἐν Αἰγύπτῳ, &c.
Nam alii verterunt: *Antiqui mores serventur
in Ægypto,* alii: *Antiqua consuetudo servetur.*
Alii: *Mos antiquus perduret,* pro quo Gra-
tianus & alii ineptè legunt, *perdurat.* Græci
verò codices habent: *τὰ ἀρχαῖα ἐστὶ κρε-
τέτω τὰ ἐν Αἴγ.* Quod discrimen tamen
exiguum est.

Nicenorum patrum mens perspicua est,
ut quisque Metropolitanus Episcopus, si-
ve is Alexandrinus, sive Romanus, sive
Antiochenus aut Cæsariensis iisdem fini-
bus

bus circumscribatur, quibus civilis illius urbis præfectus. Cùm ergo Augustalis Alexandriae præfectus non modo Ægyptum, sed & Lybiam & Pentapolim regat, iisdem quoque provinciis Niceni præfesse volunt Alexandrinum Episcopum Hujus canonis condendi causam præbuerunt Meletiani, qui Thebaidem ab Alexandrini Episcopi jurisdictione subducere volebant. Hujus interpretationis Rufinum & alios auctores habemus. Baronius pro sua modestiâ eam fatuam, delirius ac somniis simillimam vocat. Baronii dictatorius factus tolerabilior esset, si saltem Nicenos patres suâ linguâ loquentes intelligeret. Rufinus hist. l. i. c. 6. canonem hunc sic explicat: *Vt apud Alexandriam, & in urbe Româ vetusta consuetudo conservetur, ut vel ille Ægypti, vel hic Ecclesiarum Suburbicariarum sollicitudinê gerat.* Hic Baronius A. D. 325. §. 133. *Horum, inquit, verborum, nec ullus quidem sensus elicitur.* Imò commodus, siquidem eo seculo & sequentibus, vel sæpe sumebatur pro &. Præcipua quæstio est, quid per suburbicarias Ecclesias Rufinus intelligat. Erant in imperio Rom. quatuor Præfecti Prætorio.

Jam ut intelligas non tam Græca Nicenorum verba, quàm Rufini paraphrasin, res nobis est paulò altius repetenda.

Romæ præter Præfectum Prætorio duo erant alii Præfecti, Urbarius, & Annonarius. Erât cuiq; sui officiales, Urbaniciani, & Annonarii. Valentinianus Imp. jubet: *ut Præfectus urbi Participe Præfecturâ annonariâ omnia disponat.* Codice Theodosiano lib. XI. tit. XIV. lege 1. & 2. Urbicariæ regiones propriè suberant Præfecto Annonario, & ad species horreaticas pertinebant. Honorius Imper. Ibid. lege XIII. *Quod de Annonariis functionibus per urbicarias regiones clementia nostra concessit.* & lib. XIV. Tit. XV. lege 3. idem Honorius: *si quid frumenti vel olei urbicarii canonis remissione indultum est.* Et lib. XIV. Tit. XV. lege 6. *Quos ex urbicario canone quidquam usurpasse*

A *confiterit, in quadruplum præsumpta posscantur.* Titulus autem est: *De canone frumentario urbis Romæ.* Huic canoni potissimum obnoxiaerant regiones maritimæ & fecundæ, puta Byzacena, Ægyptus. Italiam Urbicariam non fuisse docet Constantinus Imp. Cod. Theod. lib. XI. Tit. XVI. lege 9. *Non n. inquit, per Italiam tantum, sed etiâ per urbicarias regiones & Sicilia patrimonialiu & emphyteuticorû fundorû vires servandas esse perspeximus.* Sic Imp. Gratianus ad Probû

B *item præfectû Prætorio scribens: Igitur, inquit, sinceritas tua id ipsum per omnem Italiam, tum etiâ per urbicarias, Africanasq; regiones, ac per omne Illyricû prælata oraculi huius autoritate firmabit.* Etiam si igitur Baronio daremus urbicarium idem significare, quod suburbicarium, tamen extra urbicarium canonem videmus collocari Siciliam, Illyricum, Africam, ac proinde multas alias regiones. Sed omnino aliud est urbicarium, aliud suburbicarium. Nam ab urbicario canone tam

C Italiam ipsam, quàm Siciliam eximi videmus. At suburbicario canoni subiacebant Italiae regiones, eæque non omnes. Urbicarius canon annonam, suburbicarius tributa respicit. Honorius Palladio P. P. Præter consules, inquit, *functiones Compania, quam & vetustatis onerat adscriptio, & post hostium vastavit incurfio, per æquatis territoris nonam partem tantummodo præteriti asis publicarum toleret functionum.* Picenum verò & Tusciam suburbicarias regiones septimam tributorum ad

D *supputationem professionis antiquæ per universos titulos jubemus agnoscere.* Viden' Campaniam extra suburbicarium canonem constitui, eoq; definiti non annonæ, sed census & tributi modum? Urbicarii igitur canonis cura erat penes Præfectum annonæ, suburbicarii penes Præfectum Urbi, utriusque penes Præfectum Prætorio. Canon septimus Nicenus, est velut sexti exceptio. *Ἐπειδὴ σωθήσα κεκαίτηκε καὶ παρὰ τοὺς δέχαια, ὡς τὸν ἐν Αἰλίᾳ ὀπίσκοπον πικροῦ, ἔχεται τῶ ἀνελεθῆαι τῆς πικρῆς, τῆ μητροπόλεω σωζομένης τὰ δικαίαι ἀξιώματα &.*

C. Th l. 1.
tit. 3.

C. Theod.
lib. 21. tit. 28
leg. 12.

Photii interpres sic vertit: *Quoniam obtinuit consuetudo, & antiqua traditio, ut qui est in Aelia Episcopus, honoretur, habeat honoris consequentiam, Metropoli propria dignitate servata.* In Græco & Latino mendum est, quod virgula ponitur post Metropoli. Melius in conciliorum tomis ambiguitatis vitandæ caussâ vertitur: *salvâ Metropolis propriâ dignitate, h. e. Hierosolymitanus Episcopus retineat eum honorem, quem hætenus consecutus est, nempe ὡς ἐπιδριαν, Metropolitanano, h. e. Cæsariensi in reliquis servato suo jure.* Hanc esse Synodi mentem, patet ex eo, quod in Synodi subscriptionibus inter Palæstinæ Episcopos, primus nominatur Macarius Hierosolymitanus. Et in Epistolâ Synodicâ ad Sylvestrum, post Hofuni Synodi patronum nominatur Macarius, ante legatos Episcopi Romani. Idem docet sequentium Synodorum praxis. Malè ergo Baronius: *Quid, inquit, contulit Magna Synodus Hierosolymorum Episcopo? Nihil profus.* Hunc canonem ita ὡς ἐξ ἐπιδριαν Alexandrini, verbis Synodo Nicenâ multò recentioribus utentes: *Quia est consuetudo honorandi Episcopum Aelia nomine Patriarchæ, cum est dignus honore, propter sanctitatem loci, & propter probitatem eius, præsit illi provincia & locis ei vicinis, reddatq; Archiepiscopo eius loci debitum honorem, & vocetur ille Exarchus, id est, maior, quàm Archiepiscopus. h. e. Cæsariensis quidem Metropolitanus jus retinebit in reliqua suæ provinciæ loca, exceptis iis, quæ Hierosolymis sunt propiora, in quibus Hierosolymitanus obtinebit jus Exarchi.*

Inter quarti seculi testimonia primo locotibi, Bulengere, memorandum fuerat, si modo genuinum esset, quod auctore Gennadio p. 10 & Imperatoris tui lib. 1. cap. 3. p. 37. laudas Constantini decretum. Vultigitur Gennadius Constantinum ita loqui: *Ἀπὸ Φανόμεθα, ἵνα ἡ ἐπαρχία ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία πῶς ἀρχὴν ἔχῃ, ὡς ὅτι πᾶσα ῥοσι θεοῦ τοῖς ἀλεξάνδρειαις, ἀντιοχείαις, ἱερουσαλήμ,*

A *Κωνσταντινῆ πόλεως, ἕτοιμα ἐν πάσις ἑκατόμβαις ἐκκλησίαις.* Si Constantinus edicto publico subjecisset Ecclesias omnes Romanæ, maluissent ne Zozinus & Bonifacius Nicenæ Synodo falsum canonem affingere, quàm sui dominatus tam insigne decretum proferre? Non vides hæc petita ex commentitio Constantianæ donationis instrumento, fabulis scatenti, quarum quadringentis annis post Constantini mortem meminuit nemo, quas falsi damnant tot Constantiniani seculi scriptores? **B** *Hanc, inquis de Imperatore Romano, l. 1. c. 4. Constantini donationem Isidorus Hispalensis ante mille plus minus annos veram & legitimam esse asseruit, cuius instrumentum Latinis verbis expressit, & disertis verbis in historia sua Sylvestro Papa factam à Constantino firmavit. Nauclerus generatione secunda Isidori verba adfert, quæ sic habent: Constantinus Vrbe cecidit Pontifici ornamentisq; imperialibus, diademate videlicet & equo albo, quo vectabatur. Photius* **C** *Patriarcha Constantinopolitanus haud equidem ille Pontificia dignitatis assertor, equalis Caroli Crassi temporibus Nomocanonis c. 1. donationem hanc legitimam adstruit. Nolim ego hic in re obscura & ancipiti quidquam temerè adstruere, maximè cum nec Constantinus ipse, nec ceteri deinceps Imperatores donationem hanc aut agnoverint, aut ratam habuerint. At ἰσοβόλος, qui donationem illam confinxit, inducit Constantinum æternis flammis addicentem eos, qui vel hilum huic suæ donationi subducere tentaverint. Isidorus Hispalensis obiit A. D. 635. Isidorus autem ille, quem laudat Nauclerus, Mercator dicitur, floruitque post Gregorium II. qui decessit A. D. 731. cum eius constitutionem inferuerit collectioni suæ. Omnino, quisquis hanc donationem confinxit, id eo fecit animo, ut quod Gregorius II. Leoni III. subduxerat, & sibi vindicare tentaverat, id jure factum videretur. Hæc donatio fragmentum est fabulorum Sylvestri actorum, quorum, opinor, nemo meminit ante Adrianum I. ad Synodum Ni-*

cenam II. scribentem A. D. 787. Post eius obitum annis circiter LXX. suum Nomocanonem scripsit Photius, & quidem, ut videtur, antequam Patriarchatum esset adeptus, & consequenter, antequam eam ob causam, à sede Rom. infestaretur, antequam sedi Rom. infensus esset. Tamen, quod instrumentum illud Photii Nomocanoni legitur insertum, fecit id non Photius circa A. D. 860. Sed Balsamon circiter A. D. 1190. Is donationis huius meminit in Photii Nomocanone tit. 1. cap. 36. p. 27. & tit. 8. cap. I. pag. 62. Et Græci quidem fortè potuerunt huius instrumenti falsitatem subolfacere, sed quandoquidem eo gloriante videbat Romanam sedem, & ipsi non recusarunt eo saltem κατὰ συγχώρησιν uti, quod scilicet, ut Balsamon ipse p. 27. notat, diserte sancitum sit, ut iisdem privilegiis fruatur nova, quibus vetus Roma, in duabus scilicet Synodis œcumenicis secundâ & quartâ. Quamobrem Michael Ὁ κλέριος, vel, ut alii scribunt, Cerularius, qui Michaelem VI. & Isaacium Comnenum coronavit A. D. 1065. & 1057. & alii quidam Patriarchæ Constantinopolitani commentitiæ donationis huius figmentis abutentes ἐπεχειρήσαντες τῆς αὐτοῖς δοτοσεμνυνομένου θεονομίου, & γέροντες αὐτοῖς εἰς καλὸν ἢ ἐγχειρήσεις, tentarunt iisdem sese decorare privilegiis iisdem ornamentis uti, quæ sibi concessa à Constantino fingit sedes Rom. Sed hic conatus illis non bene celsit, ut monet Balsamon in Photium tit. 8. cap. I. pag. 64. Tu, quo literarum humaniorum peritior es, eo liquidius vides, quàm A. D. 308. 313. 315. quàm etiam seculo Constantini non convenienti ista pro continuatione luminariorum, cuncta signa atq; banna, tenentes frenum equi ipsius, per pragmaticum constitutum decrevimus disponenda, in byzantiæ provinciæ optimo loco nomini nostro civitatem adificari, & nostrum illic imperium constitui prospeximus.

Inter argumenta falsi non minimum illud est, quod præbet exemplorum di-

versitas. Aliter donationem illam referunt Latinæ editiones, aliter Græcæ. Inter Latinas aliter Gratianus, aliter Isidorus Mercator, aliter Conciliorum collectiones Colonienfes. Inter Græcas, aliter Balsamon, aliter Marquardus Freherus eam refert, aliter tu. Quam tu refert ex Bibliotheca Regiâ, sic habet inter cætera: καὶ ὅς αἰαίροις το κληρικὸς, ἐκ τῆς ἡμῶν σωγκλήτης γενέσθαι τῶν θεῶν τινος μηδαμῶς ἐγγεσθαι. Tu sic vertis: eum qui lectus sit clericus Romanus, à nemine impediri posse, quo minus sit Senator. Quàm id sit alienum ab illius seculi moribus, vide. Salvianus inter cæteras sui seculi, quod à Constantiniano non multum abest, corruptelas etiam hoc memorat de gubernatione Dei lib. 4. p. 110. Iam illud quale, quàm sanctum, quod si quis ex nobilibus converti ad Deum ceperit, h. e. clericus fieri, statim honorem nobilitatis amittit, aut quantus in populo Christiano honor Christi est, ubi religio ignobilem facit? Consumiles quarimonias habet in suo Timotheo.

Patres, inquis, Niceni Concilii in Synodica Epistola ad Alexandrinos scribunt: id apud omnes in Oriente Provincias de Paschate se perfecisse, ut easi Romanis consentirent, & eorum fidem sequerentur, teste Theodoretto hist. 1. c. 10.

Imò Papæ dominatum jugulat hæc epistola. Nam is dominatur Episcopis, cuius jussu congregantur Episcopi. Profitentur autem Nicæni, se congregatos à Constantino, Sylvestri, ne meminerunt quidem. 2. quod Alexandrum Alexandrinum Episcopum, vocant κύριον καὶ τιμωτάτην συλλεξεργόν, Dominum, & honoratissimum collegam ac fratrem. Addunt: Is omnia vobis accuratius renuntiabit ἅπε δὴ κύριος καὶ ἡγεμώνος τῶν γεννημένων τυγχάνων. Ut qui fuerit Dominus & particeps eorum quæ gesta sunt. Si de Sylvestro Silo locuti fuissent Nicæni, quos plausus ederes? Secunda Synodus œcumenica Damasci quidem eadem tribuit elogia, sed & Ambrosio, Brittoni, &c. apud Theodoretum l. 5. c. 9. Quoties igitur de Romanis Episcopis tale quid-

piam dicunt Synodi posteriores, non erit opinor, quod putes dominatum propriè dictum ab illis intelligi, sed honoris titulum, cum etiam Gregorius I. A. D. 592. ep. 91. Constantinopolitanum Patriarcham sic compellet: *Et semel, & bis sanctissimo fratri meo, Domino Iohanni scripsi.* Titulum hunc, tum Græci, tum Latini tam frequentem reddiderunt, ut hinc natus sit ille jocus:

— *ὡπὲρ ἔγωγε*

Οὐκ ἐθέλω Δόμινε, εἰ δὲ ἔχω δόμνα. Arii dogma vel Pascha quod attinet, nihil plane tribuunt authoritati Papæ, sed vestris, inquit, precibus controversia de Paschate suscepta, prudenter & commodè sedata est: *ὡσεὶ τὸς τῆς ἐώας ἀδελφὸς τὸς μετὰ τῶν Ἰουδαίων τὸ πρότερον ποιῆσας σύμφωνα Ῥωμαίοις, καὶ ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς ἐξ ἀρχῆς φυλάττει τὸ Πάσχα ἐκ τῆ δευτέρου μεθ' ὑμῶν ὄραν.* Sicenim potius quam, ut tu, legendum, h. e. aded ut fratres Orientis, qui prius cum Iudæis Pascha faciebant, deinceps vobiscum celebrant, convenienter Romanis, nobis & omnibus iis qui retinent id, quod à principio fuerat constitutum. in Palæstina scilicet Synodo, circa ducentimum annum Christi, dein A. D. 314. in Arelatenſi Synodi, quæ Romanum ipsum Pontificem iussit Synodi decretum significare & exequi.

Marcus ad S. Athanasium scribens Ecclesiæ Rom. principatum adstruit his verbis, &c. Sic & Iulius, &c.

Has literas suppositas esse, nobiscum agnoscere, si verum amares.

Epistolam Iulii cur oppugnent, non video, nisi quia vera oppugnare amant. Adit Iulius potestatem convocandarum generalium Synodorum penes sedem Apostolicam residere.

A. D. 336. At vel hinc quis veritatis studiosus colliget, quàm falsò tribuantur hæc Iulio, quàm multis post Iulii mortem seculis hæc conficta sint? Nam quæ poterit Iulius, aut quisquam quatuor, ne quid amplius dicam, priorum seculorum Episcopus id affirmare, cum ne unam quidem

extra Diœcesim suam Synodum convocarit Episcopus Romanus intra priora quatuor secula?

Theodoretus l. 2. c. 4. Eusebius inquit, ad Iulium misit criminationes adversus Athanasium. Iulius secutus legem Ecclesiæ ipsos Romam venire iussit & Athanasium in jus vocavit. Paruit ille, & maius imperium agnovit, ut debuit.

Athanasius Alexandria pulsus Romam quidem bis confugit, sed nec in exilio suo, nec unquam testatus est clerum Romanum Alexandrino, Antiochenone imperandi jus habere. Eusebius autem cum suis ad Iulium literis videretur consentire, ut Iulius contentionis esset sequester, meritò Iulius negavit eâ de te se statuere posse, nisi tam reum quàm accusatores audiat. Quam igitur utrique parti diem dicit, id facit, ut arbiter ab utraque parte electus, ut utriusq; partis literis hanc mentem affingens, & suæ sedis dignitatem, quantum poterat, extollens. Athanasio verò jam suâ sede pulso, quod aliud opportunius patebat per fugium? Tamen ne Romæ quidem id, quod sperabat, invenit.

Per literas, inquis, confessi sunt Ecclesiam Romanam omnibus honori & reverentiæ esse. Imò negant A. D. 342. apud Sozomenum l. 3. c. 8. se δὲ περιεῖα Φέρειν inferiores esse, quod Ecclesiæ magnitudine superarentur cum ipsi virtute præstarent, Romam πᾶσι Φέρειν φιλοτινῶν ambitione sua molestam omnibus esse, quasi sit Apostolorum Metropolis, pietatis Metropolis, reverentiam Christiani dogmatis authores ab oriente profectos. Dein Iulium ipsum Episcopum Rom. excommunicarunt, A. D. 347. καθεῖλον, ἀβδύκαρον ὡς ἄξιον τῆς πρὸς αὐτὸς κοινωνίας, ut qui primus cum illis Athanasio & Asclepa communicasset, cum Osium Confessorem, dein Maximum Treviris Episcopum, quod primus cum Paulo Constantinopolitano communicarat, & eius Constantinopolim reversionis author extiterat, & Protogenem Sardicensem, quod Marcelli suscepisset patrocinium, teste Sozomeno l. 3.

cap. 10. Non jam quàm rectè fecerint, quæro. Certum est utrinque peccatum. Tàm enim indignus erat Marcellus, qui restitueretur, quàm Athanasius, qui pelle- retur. Sed, si potestatem spectes, major fuit Trevirensis potestas, qui jam Paulum Constantinopolitanam sedi restituerat, quàm Julii, qui nondum potuerat Athanasium Alexandrinæ sedi restituere.

p. 19. & 51.

Concilium, inquis, Sardicense can. 4. jubet ut si quis, &c. & can. 9. ibidem precipitur iis, &c. Item: c. 3. & 4. conceditur appellatio ad Rom. Pontificem ab omnibus Episcopis, velut ad supremum judicem. Synodum Sardicensem nuper edendam curavit, & eruditis notis illustravit Chr. Justellus, amicus noster,

347.

Ecclesiasticæ politiæ peritissimus, quem tu vide: Paucis tantum & obiter monebimus. 1. mirum mihi videri, qui fiat, ut ex quatuor canonibus Synodi Sardicensis in gratiam Episcopi Rom. sancitis vel confictis tibi satis fuerit tres tantum laudare? 2. quî fit, ut vix tandem memineris eos in medium proferre? Certè videris tu quoque canones illos parvi facere, ut multis eruditis jure merito suspectos, canonum certè tertii & quinti lacinias eas, quæ plurimum Episcopo Romano tribuunt. Has omninò puto spurias, & adjectitias esse, &c. Cur ita credam, hæ causæ sunt: 1. Si jam censuisset Synodus id quod habet, illud tertii canonis additamentum, *εἰ δ' ἄρα ἴς*, &c. frustra Gaudentius id rogasset, quod quarto canone postulat. At eùm prima tertii canonis pars Gaudentio non satisfaceret, hinc occasionem accepit postulandi privilegii cujuspiam saltem ad tempus, ut sibi vicinisve suis ob Valentis & Ursacii viciniam ac potentiam necessarij. Non generalem canonem, sed topicum & speciale privilegium à Gaudentio postulari docent ipsius verba: *εἰδὼς τις ἑπίσκοπος ὁ καθαιρεθῆναι τῆ κελευθ τῶν τῶν ἑπίσκοπων τῶν ἐν Ἀσίᾳ*, (vel ut habet manuscriptus Bibliothecæ Palatinæ codex *Ἀσίας*) *πυγμαλόνων, καὶ φάσκυ, &c.*

A Emphasin pronominis *τῶν* imprudentes an scientes omiserunt Latinæ versiones, quæ nunc extant. Sed pronomen illud arguit *δεικτικῶς* indicari vicinos quosdam præpotentes, à quibus sibi male metuebat Gaudentius, Episcopus Urbis Naïssø in Mysia. Ii qui sint, non est difficile conjicere. Vicinos habebat Gaudentius, Valentem & Ursacium Ariatorum & pessimos & potentissimos. Adversus hos sibi vel aliquot suis vicinis specialis alicuius privilegii præsidium postulat. B Tu petitionem illam ita laudas, quasi non Gaudentii, sed ipsius Synodi verba contineat. Imposuit tibi Zonaras, qui brevitate studio tertio, quarto, quintoque canonibus interlocutorum nomina detraxit, quæ tamen extant tum in Tiliï codice Græco, tum in Latinis editionibus collectionum Coloniensium, ex quibus titulis colligitur, quid Hofio Synodi præsidii, quid postulantibus, quid ipsi Synodo tribui debeat? C Cùm autem speciale privilegium postulet Gaudentius, tale quoque privilegium annuit Hofius, quo nihil aliud Episcopo Romano largitur, nisi ut rogatus ab eo qui sibi injuriam fieri conquestus fuerit in Mysia, scribat ad aliquot Mysiæ vicinos Episcopos, ac roget, ut accuratiùs indagatâ rei veritate sententiam ferant. Quod additur de legatis à latere Româ, si Papæ lubeat, mittendis, id adulterinum esse contendimus, quod Africani disertè contendant de legatis hujusmodi nihil quidquam in ulla Synodo constitutum, cum tamen interfuisset Sardicensi Synodo Gratus Carthaginensis Episcopus vix septuaginta ante contestationem illam annis mortuus. Ex canone nono p. 19. Synodi Sardicensis quod petis, id Episcopi Romani primatum parum admodum juvat. Agitur de duobus ejusdem *ἐπιτοχίας* Episcopis inter se litigantibus, & Cæsarem appellantis. Non prohibentur, non jubentur litigantes Episcopi Rom. sententiæ stare. Nihil minus. Sed ad

Comi-

Comitatum profecturis jubetur Episcopus Metropolitanus, Diaconum & δειότες, h. e. supplices ad Imperatorem libellos suppeditare, tum etiam Commendatitias ad Episcopos & amicos literas, si modo Metropolitanus norit aliquos Episcopos aut illustres viros eo loci, circa quem tum fuerit Imperatoris comitatus. Quod si litigantibus, ut ad Principis aulam perveniant, Româ transeundum sit, tum dilecto fratri nostro & coepiscopo Iulio, quas habuerint petitiones, h. e. libellos supplices prabeant, ut prius eas expendat ei μή τις ἐξ αὐτῶν αὐαρχιωταῖον, Interpres perquam ineptè vertit: si honesta & justa fuerint, cum verba Græca significant, nisi quedam eorum, nempe litigantium impudentes fuerint, h. e. Si modo litigantium utraq; pars consenserit, ut Romanus Episcopus prius expendat petitiones illas, ἡ ἕτως πλεῖ ἐαυτῶν ἀρεσκίαν καὶ φροντίδα παρέχων εἰς τὸ σπᾶτ' πιδόν αὐτῶς δόξεσθαι. h. e. tum demum arbitrium suum ac curam adhibeat, ac eos ad comitatum dimittat. Ecquis est iste dominatus, cui nec contumaces ac impudentes coercendi jus sit, nec de causa partibus invitis cognoscendi. Imò, qui, ne si quidem partes consentiant, ut petitiones expendat, potest institutam semel appellationem ad Cæsarem irritam facere, de causâ definire, sed tenetur rem integram ad comitatum deferre? Certè tenebatur Episcopus Romanus etiam in manifestissimâ causâ dicere, quod Actorum 26, 32. dixit Agrippa Festo: *Dimittipoterat homo iste, nisi appellerasset Cæsarem.*

Sardicense concilium Oecumenicum vocant Socrates. l. 1. c. 16. Augustinus p. 51. ep. 162. Eulpirius hist. l. 1. Athanasius apologia 2.

Certe Constantis & Constantii sanctionem si spectes, tam Oecumenicum fuit, quàm Nicenum I. Sed oborta dissensio fecit, ut neutra pars dissentientium, neutra Synodi pars œcumenica censeretur.

Quin vide quantula fuerit Synodi Sar-

A dicentis autoritas. Statim initio pronuntiat, ne laicæ quidem communicationis participes eos esse debere, qui transiliunt ab urbibus minoribus ad majores. Tamen duodenonagesimo post anno cum A. D. 434. Proclus Cyricenus Episcopus factus fuisset Constantinopolitanus Patriarcha, nemo translationem illam improbari sibi testatus est, ut ex Socrate colligimus l. 7. c. 40.

Sed circa quingentesimum annum Christi Ferrandus Carthaginensis Diaconus Sardicentium canonum aliquoties meminit suæ breviationis tit. 19. & 20. quo notatur Sardicentis concilii canonum duo & vicesimus, qui tamen est duodevicesimus, & §. 42. notatur Sardicentis concilii canon nonus, qui septimus dici debuerat. Quamobrem §. 59. & 60. laudat Ferrandus Sardicentis concilii canones 5. & 6. quos Zosinii Bonifaciique legatus Faustinus, Synodi Nicenæ nomine laudaverat; unde colligimus sedem Romanam etiam Carthagine tum habuisse fautores aliquot & in eo numero Ferrandum fuisse.

Socrates. l. 2. c. 8. refert Eusebiam Antiochia p. 10. & 57 Synodum habendam curasse, qua nihil facta est, quia neq; Iulius maxima Roma Episcopus aderat, nec quenquam, qui suas vices ageret, miserat, cum tamen canon Ecclesiasticus vetaret, ne prater sententiam Romani Episcopi Ecclesia canones & decreta facerent.

D Socrates refert summam epistolæ Julii, A. D. 348. qui pro cæterâ sedis suæ calliditate sibi vindicat, quod ipsi cum reliquis Patriarchis erat commune. Non licebat, inquam, καὶ νομιζέτω ἐκκλησίαις canones Ecclesiæ totius imperii Romani præscribere, nisi in Synodis, ad quas invitati fuissent omnes quatuordecim imperii Romani Diœceseon Exarchi, quin & omnes aut pleriq; Metropolitanæ. Tu καὶ νομιζέτω pejus vertis p. 11. quàm p. 10. Nam p. 11. vertis: *decretum aliquod & canonem condere: Malè. Quis Episcopus, certè quis*

Metropolitanus, quivis Exarchus potuit aliquos canones, quædam decreta condere, sed intra suæ diœceseos, ἐπαρχίας suæ, suæ παροικίας ambitum. Κανὼν δὲ ἐκκλησιαστικῆς augustius aliquid sonat, nempe canones omnibus imperii Rom. Ecclesiis præscribere. Præterea cum duos Patriarchas exauthorassent Orientales, Constantinopolitanum, & Alexandrinum, non debuerunt certè rem tantæ molis tentare sine Diœceseon Occidentalium sententia.

p. 10. & 50.

Socrates l. 2. c. 11. ait *Iulium αὐτὸν Θερόμιον τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας ἁρχέσις*, cum privilegiis Romana Ecclesia emineret, per literas libertate & potestate plenissimas confirmasse multos, ad Orientem remisisse, suo cuius loco restituto, & iis acerrimè correptis, qui temerè Episcopos sustulerant. Addit Sozomenus l. 2. c. 8. mandasse, ut pauci ex omnibus statò die Roma adessent.

p. 11.

Athanasius Alexandriae cum esset, eadem fere ratione vicinis ac remotis opem ferebat, quo nomine Basilii illum, ut Ecclesiarum omnium parentem veneratur. Julius quasi pietatem Athanasii imitaturus ambitioni suæ velificabatur, & obtentu charitatis sedis suæ Θερόμιον, prærogativas auctum ibat. Qualia sint hæc privilegia, Roma probavit nunquam, cum interim ea subinde crepans tam dignis quàm indignis, ut Marcello, & Euphrati opem ferret. Socrates autem & Sozomenus pro more referunt summam literarum Julii novis usurpationibus Θενοπιων veterum jus affingentis. Sed Julii minas & prærogativas insuper habuerunt & riserunt orientales. *Quamobrem*, inquit Sozomenus l. 3. c. 9. cum videret se nihil apud Orientales proficere apud constantem Imp. egit pro Athanasio & Paulo.

Sic Basilii can. 47. & Gregorius Nyssenus can. 6. *ὅχι ὁφ' ἐνὸς ἁποστολικῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῆς κοινότητος οἱ κανόνες ἐκτίθενται*. Non ab uno, quisquis ille sit, Episcopo, sed communi decreto canones conduntur.

p. 11.

Socrates, inquit, l. 4. c. 12. docet Orthodoxos dixisse oportere confugere ad Valentianam

A Imp. & ad Liberium Episcopum. Liberium fa- A. D. 355. teor apud bonos in pretio fuisse, quandiu viderunt eum Orthodoxum, in exilium ab Arianis pulsum. Sed ubi subscripsit Arianorum perfidiæ, Symboloque quod Sirmii conscripserunt A. D. 357. quod trium Sirmianorum, forsan & omnium Arianorum Symbolorum longè pessimū est, tum Pictaviensis Hilarius non expectatâ Synodi in Liberium sententiâ non dubitavit eum diris devovere, terq; quaterq; tremendum illud carmen intonare:

Anathema tibi à me, pravaricator Liberi.

ut patet ex Hilarii fragmentis editis à Nicolao Fabro. Ubinam tum locū habebat gloriatio tua, cum ais: *quæ à Romanis Pontificibus decreta sunt, quia ex autoritate à Christo dat a legitime decreta sunt, à nemine unquam retractari, infirmari, improbari jure potuerunt*. Sanè veritas à nemine potest infirmari. Sed cum à veritate deficere possit tam Episcopus & clerus Romanus, cuiusquâ alterius decreta legitime possunt irrita fieri. p. 137.

Postquam Constantius, cuius jussu Liberius in exilium pulsus fuerat, obiit A. D. 361. Julianus ὁ Ὀρθόδοξος iis quos relegaverat Constantius, redeundi potestatem fecit, sperans eo pacto Christianorum diffensiones incrementum accepturas. Tum verò Liberius videns, sibi tam liberum esse bonis quàm malis favere, ut in gratiam cum Ecclesiâ suâ rediret, Arianos infensius quàm pridem damnare cœpit, ac imprimis Arminensem Synodum, A. D. 359. habitam. Vicissim Orientales orthodoxi lubenter ambabus ulnis eum exceperunt, & in Occidentem legatione, quam Socrates describit l. 4. c. 10. missa A. D. 365. legatos suos monent: *μη ἀφελθῆναι, ὡς λιβέριον πρὸ πίστεως*. h. e. ne quid eorum quæ turpiter egerat Liberius A. D. 357. exprobrarent ipsi, quæ certe moderationem orientalium, non ullum Liberii dominatum arguunt.

Ammianus, inquit, Marcellinus ait l. 15. de p. 19. Constantio. *Autoritate quâ potiuntur æterna urbis*

Budæus sic vertit: *Cum itaq; ad hunc modū se habeant res nostra, debent continuè à dilectione vestra ex sinceris fratribus aliqui mitti, qui nos afflictos & oppressos inviserent, & multò crebrius amica ad nos vestra destinari litera, quibus vel in proposito confirmaremur, vel, si qua in re offendimus, corrigeremur.*

Quod σιωχέστερον Budæus vertit multò crebrius, vertendum potius erat frequenter. Conqueritur enim Basilius se non raras, sed nullas accepisse literas. αὐτὸν ἐπιδοῦν τὸν πρὸς τὰς χεῖρας, ἢ ἀλλὰ τὸ μὴ σιωπεῖν τὸ πρὸς τὸν πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἢ ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν ἀδελφότητα εἰς τὰς καθ' ἡμῶν ἀγαθολογίας, ὅτι ἐνομιμάσθε ἡμᾶς ἀξίως εἶναι ἀγαπητικῆς ἑπισκέψεως, ἰδὲ νῦν καὶ κατὰρχομεν ἕξ ἡμεῶν αὐτῶν. *Non estis dignati nos visitatione vestra, videlicet neque per internuntios, neque per literas. Alioqui literis illorum responderet Basilius.*

Nihilominus suam Occidentalibus causam committit, ut ep. 75. Neocæsariensibus: *μόνον ἐὰν κατὰ δέχωνται ὃν ὑβρίζοντες ἡμᾶς ἀνὴρ ἑσώσωπι ἡμῖν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας διαλαθείας κατὰ σῆμα. modo ii qui nobis convitiantur, admittant, ut in conspectum nostrum coram vestra pietate constituentur. Videlicet Occidentales non habebant jus sistendi coram se Basili calumniatores, nisi vellent ipsi tam spontè, quàm Basilius Occidentalium iudicio se submittere. Ἐὰν ἡ πρὸς τῶν ἐλέγχων κατὰδικάζητε ἡμᾶς, ἡμεῖς μὲν εἰδὲν ἐσώμεθα ἢ δικημελώμεν ἐκ τῆς ζήμιασθῆναι τὸ πάντων ἡμῶν πριμώτατον κτήμα τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀγάπην. καὶ ὑμεῖς ἡ ἕξ αὐτῶν πείσοθε, ἡμᾶς ὅσον ἔχοντες, καὶ τῷ διαγγελίῳ δόξεθε μὴ χεῖρα. Quod si ante convictionem condemnatis nos, nos quidem non ledemur, nisi quod possessione omnium pretiosissima nostro videlicet erga vos amore multabimur. Vos autem eodem afficiemini damno, nos non habentes, & constabit vos adversus Evangelium pugnare. Hæc, si quis insolentius dicta putat, meminerit Cæsaream, cuius Episcopus erat Basilius, fuisse non tantum Metropolitum ἐπιτορχίας, sed*

A caput Dioceseos, & Basilium non suæ tantum Dioceseos, sed multarum nominè loqui. Et quia Valens quidem Ariani, Valentinianus orthodoxis favebat, Orientalium vexationem insuper habebant Occidentales. His Basilius: *μηδὲ ἐκείνῳ ὑμᾶς ὁ λογισμὸς καταχέτω, ὅτι οἱ τὴν ὀρθολογίαν οἰκάντες ἕξω ἐσώμεθα ἢ πάθος τῶν πολλῶν, καὶ εἰδὲν τῆς περὶ ἑτέρον ἑπισκέψεως δεόμεθα. ὡς περὶ ἡμῶν χεῖρα τῆς πρὸς ὑμῶν κωνωνίας; Neg, vestros animos hæc cogitatio subeat,*

B *Nos transmarini calamitatum illius vulgi sumus exortes, nec indigemus aliorum auxilio. Quid igitur nobis opus est aliorum communicatione? Et quia Valens Imperium Orientis acceperat à fratre Valentiniano, tanto iustius Occidentales sibi deberi primas partes arbitrabantur, ac sibi videbantur esse capitis instar. His rursus Basilius: εἴτε κεφαλῶν ἐαυτῶν τῆς καθόλου ἐκκλησίας λογίζεσθε, εἰ δὴ αὐτῶν ἡ κεφαλὴ εἴπῃ τοῖς ποσὶ, χεῖραν ὑμῶν ὅσον ἔχω. Quod si vos arbitramini caput esse totius Ecclesie, non potest caput pedibus dicere, opus vobis non habeo. Dixervis, fatetur hîc Basilius Romanam Ecclesiam esse caput reliquarum. Sanè Romanam potissimum tangit hæc censura, & hinc colligi potest, eam sibi tale quidpiam arrogasse. Sed hoc non admittit Basilius, nisi per fiduciarum probationem, & ut tanto acrius Damalium excitet ad officium, Dominandi jus nullum arrogat, sed ἐπιζητήμεν, inquit, τὴν συμπνοίαν ὑμῶν. ὁ δὲ αὐτὸν ἰδὲν ὅτι καὶ μὴ περὶ τῶν σώματι, τῆ ἀλλὰ τῶν ἀχρῶν ἐπιτορχίας μετὰ παρῆξετε ἡμῖν ἐν τοῖς ἀναγκαστοῦσιν καιροῖς ὁφείλομεν. ὑμᾶς ἡ ὅσον ἐστὶν ἕτερον ἄνθρωποις ἀπέπεσε, εἰδὲ τῷ Θεῷ διαρεσεν πικρῶς κεχρησθε φωναίς, αἷς εἰδὲ τὰ ἐθνη κέρχρησθαι τὰ μὴ ἐνδοῦσιν τὸν Θεόν. Desideramus conspirantem nobiscum vestram benevolentiam. Scimus enim vos utut absentes corpore vestrarum precum auxilio multum adjumenti nobis in molestissimis his temporibus allaturos. Preces intelligit tum apud Deum, tum apud Valentinianum, quas tamen impetrare non poterunt Orientales. Nec apud homines honestum,*

nec Deo gratum est vos iis vocibus uti, quibus ne Gentes quidem Deum ignorantes utuntur: Σοπι-
 τιμονομι εαυτῶν τ' δικαιοσύνης, ἢ ἕτε ἐπαρχω-
 μεθα τῇ μονῶσι. Separamus nos ab orbe, nec so-
 litudinis nostrae nos pudet. Nos, h. e. Vos.
 Has literas per Petrum Diaconum, Alex-
 andrinum scripserat Basilius, quo rever-
 so Basilius videns se nihilo magis secundā
 quam primā profecisse, decretum Doro-
 theum in Occidentem per Alexandriam
 mittere A. D. 371. Per eum sic ad Atha-
 nasium scribit ep. 51. ἐφάνη δ' ἡμῖν ἀκάλυ-
 θον ἄπισται τῷ Ἐπισκοπῶν Ρώμης, Ἐπισκοπέσασθ
 τὰ ἐκ τῶν ἡμεῶν, καὶ δοῦναι γράμματα. ἵνα ἐπεδῆ ἡ
 κρίσις καὶ συνοδικῆ δόγματι Σοπιταλῆται πνας
 δύσκολον τῶν ἐκείθεν, αὐτὸν αὐθεντήσῃ πρὸς τὸ
 πρῶτον. Budæus ita vertit ep. 46. Visum
 est mihi consentaneum, ut scriberetur Episcopo Ro-
 mae, ut, quae hic geruntur, consideret, detq; consi-
 lium, ut quoniam difficile est, ut communi ac Sy-
 nodico decreto aliqui illinc mittantur, ipse sua
 auctoritate in hac causa usus viros eligat, &c.
 Difficultatem cogendæ Synodi tum igna-
 viæ, tum ambitioni suæ prætexebat Da-
 masus, alioqui cum Orthodoxus esset Va-
 lentinianus Imp. Ocidentis, quid vetabat
 quo minus illius permisso cogeretur Sy-
 nodus, & tum Valentiniani, tum Synodi
 nomine legati mitterentur ad Valensem
 & alios Orientis incendiarios? Hæc Basili
 ad Damasum literæ non extant quod
 sciam. Sed extant eæ quas per eundem
 Dorotheum scripsit Basilius ep. 70. episco-
 pis per Galliam & Italiam constitutis, ubi
 videtur Italiæ nomine peculiariter intelli-
 gere Diœcesim Mediolanensem: Ετε
 οὖν, inquit, εἰ δὴ αὐτῶν ἡ κεφαλὴ τῶν ποσῶν
 εἶπεν χρεῖαν ὑμῶν ὅσα ἔχω, πάντως εἰδ' ἡμεῖς
 αὐτοῖς ἐπιπέσειν ὑμῶν. Cum caput pedi-
 bus dicere non possit, opus vobis non habeo, ne vos
 quidem sustinebitis nos abigi: ἀλλὰ τὸ σῶτον συμ-
 πνεῖσθαι ἡμῶν τῶν θλίψεσι, αὐτὸν παρεδόθημεν
 διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, ὅσων καὶ ἡμεῖς συγ-
 χαινομεν ὑμῖν δοξαζομένοις ἐν τῇ εἰρήνῃ, ἢ ἐ-
 χαριστοῦν ὑμῖν ὁ Κύριος. ἢ ἡ καὶ οὐκ ἀπὸ τε
 ἐπιπέσειν ὑμῶν τῶν ὑμετέρων ἀγαπῶν εἰς ἀντι-

ληψαν ἡμῶν ἢ συμπαθήσασ, αἰτια πάντως διὰ
 τὸ μὴ ἀναπαύωσθαι τῶν ἐκδικησῶν ἡμῶν, εἰ σὺ
 ἐχωρήθητε διὰ τὸ ἀναπαύωσθαι τῶν ἀπὸ τῆν
 Ἐπιζητήμεν γὰρ μάστιγι καὶ τῶν τῶν κρετα-
 ῶν τῆς καθ' ὑμῶν δικαιοσύνης φανεροῦν γενέσθαι
 διὰ τῆς ὑμετέρας ὀλιγαρίας, τῶν ἡμετέρων
 σύγχυσι. Εἰ εἴτε εἶπε δύσκολον, ἀλλ' εἶδεν π-
 ναὶς παρ ὑμῶν. εἰς ἄπισται καὶ παρεμυθία
 τῶν θλιβομένων, ἵνα ὀφθαλμοῖς ὑποβλέψωσι
 τὰ πρὸς τῆς ἀναπαύσεως, ὅπως ἀκούσῃ ἀδωχίαν
 ὀφθαλμοῦ, τῶν μὴ ἐνα λῶσον διελισσέσθαι ἐ-
 μαρτύριον περιπέσειν ὑμῖν τῶν ἡμετέρων. Budæus
 ita vertit ep. 64. Tantum vos ad commiserationem
 commovebit afflictiones nostra, quibus
 propter peccata nostra traditi sumus, quantum
 nobis congratulationis adfert, quod in pace, quam
 vobis largitus est Dominus, celebres estis. Hæc itaq;
 ratione & nunc & aliis dilectionem vestram vo-
 ce lugubri opploravimus, ut nostra miseria conde-
 leatis ac succurratis. Verum plane prohibiti estis,
 ne ad iuvandum nos excitaremini, propterea quod
 ultio divina, quæ castigandi eramus, nondum esse
 impleta. Nam hoc potissimum est, quod requiri-
 mus, ut ipsi quoq; Imperatori Valentiniano per
 vestram pietatem innotescat orbis nostri pertur-
 batio, confusioq; Valentis persecutio. Hoc si
 factum difficile fuerit, ut vel aliqui vestrum ad vi-
 sendum & cōsolandum afflictos veniant, propter
 ea quod nullo vobis sermone res nostras dilucidè
 exprimere possumus. Quàm surdas aures na-
 ctus sit Basilius, mox videbimus.

Damasus, inquis, Apollinarem & Timotheum καθελῶν ἀπεκήρυξε folio deturbavit, &
 Dætu piorum movit, scripsitq; ad Orientales Epi-
 scopos: ὅτι τῇ Ἀποστολικῇ καθεδρᾷ τῶν ὀφθαλμο-
 μύλων αἰδῶ ἢ ἀγαπῶ ὑμῶν ὁπότε μὴ, εἰ αὐτῶν τῶ
 πλείων παρέχετε, ὑπὸ τιμωρίαισι: quod Apo-
 stolica cathedra debitam reverentiam vestra cha-
 ritas tribuit, vobis ipsis plurimum prestatis, filii
 charissimi, teste Theodoretolib. 5. c. 9.

Adde Theodoretum hæc dicturum
 vocare Damasum πινδύφημον. Sed eo
 modo πινδύφημον vocat, quomodo Pau-
 lus ait Act. 26, 25. καὶ περὶ φῆστε. Quod
 Theodoretus ait: καθελῶν ἀπεκήρυξε si-
 gnificat, pronuntiavit tam abdicatione,

quàm excommunicatione dignū. Quidni A verò Damasus in Apollinarem & Timotheum hanc sententiam ferret, cum eandem tulerit Hilarius Pictaviensis in Liberium Episc. Rom? Jam autem Timotheum abdicaverant, Apollinarem damnaverant Orientales; sed quo plus ponderis haberet eorum sententia, cupiebant etiam ab illustrissimis quibusque Præfulibus eam confirmari, prout ferebat temporum illorum consuetudo. Commodum igitur accidit, ut Romæ tum esset Petrus Alexandrinus, de cujus & cleri Rom. sententia pronuntiatum καθαιρεσεως & αποκηρυξεως decretum, h. e. confirmata Timothei tum abdicatio, tum excommunicatio. Hæc Ecclesiarum inter se societatem testantur, non ullum Romanæ dominatum in reliquis.

Id disertè testatur Basilius Episcopis per Galliam & Italiam constitutis ep. 70.

Θ Κύριε ημών ιησους χριστος σωμα εαυτε καθεδεξαμεν ονομασθαι τω πασω Θεε εκκλησιαν, η τες κατ'ενα ημων αιδηλων στοδοδεξας μελη, εδωκε και υμιν ωθε παντως εχη οικειως η τω των μελων συμφωνιασ. Διόπερ ει και πλείον αιδηλων διαλεσμεθα τως οικησεν, αιθα τω γελογω της σιωαφειας, ενλυς αιδηλων εσμεν. Επει εν ε δωλωται η κεφαλή τοσ ποσιν ειπεν, χρεϊαν υμων οσκ εχω, &c.

Budæus ita vertit ep. 64. Dominus noster Iesus Christus, quoniam omnem Ecclesiam Dei suum ipsius corpus nominari sustinuit, & unum quemq, nostrum alterius membrum declaravit, dedit quoq, nobis, ut erga omnes juxta membrorum consensum amice simus affecti. Quapropter etiamsi habitationibus sumus alter ab altero quam longissime distiti ac dirempti, ratione tamen conjunctionis huius propinqui sumus invicem. Quoniam igitur pedibus caput non potest dicere, non estis mihi necessarij, &c. q. d. Si ne caput quidem pedibus id dicere potest, quanto minus vos nobis? At de Damaso nominatim, quid sentiret, satis indicat, ex quo Dorotheum reducem vidit A. D. 372. & meditantem alteram in Occidentem

professionem cum sanctesimo, sive sanctissimo. τινα ουδ δει θπιστευει διαωτων, inquit Eusebio Samosatensium Episcopo ep. 10. η τοις θπιστευεισ πως σωθεισ, αυτος μεν απορω. εαν θθεσ εν τω χη τες ωθεσ ημασ αφικνεμεν εσ, καθεξισσεν ημιν γνωσασ. Quid per illos Dorotheum & sanctissimum sit scribendum, quomodo qui mittunt eos agere debeant, ambigo. Simul ac inveneris eos qui venturi sunt ad nos, dignare nobis declarare quid & quomodo scribendum putes.

B Εμοι μεν γδ, το ε Διαμιθεωσ επερχεται λεγαν, μη θφελεσ λισασθαι, διοτι φησιν αγνωωσ ενσιν ο αιηε. Mihi quidem illud Diomedis occurrit, Noli precari, propterea quod, inquit, superbus est ille vir. Αγνωωσ quidem aliquando generosum significat. Eustathius autem in hæc Homeri verba Iliad. ι. Αγνωωσ ενσιν ε η ψυγον, ο αγαν ηνορεη χρωμεν. h. e. Αγγνωωσ aliquando vitio vertitur, quasi qui sua virilitate nimis utitur, qui viribus suis abutitur. Sed eo loci pro superbo poni docet ipse

C Basilius, addens: Τω οντι γδ θεροποδουμωσ πα εσπερηφανα ηθη εαυλων εσπεροπικωτερε γινεσθ πεφυκε. και γδ εαν μεν ιλασθ ημιν ο κύριε, ποιασ επερασ ωροθ ηκησ δεόμεθα; εαν δι θπισμεινη η εργη ε Θεε, ποια βοθηθα υμιν της ολυμπησ θφρουσ; ει το γε αιληθεσ ετε ισασιν, ετε μαθειν ανεχοντασ, ψαδσει δι εσποικιασ ωρεζημμελοι εκεινασ παιδασ νω, ασπετερον θπι Μαροκελω. περσ μεν τες τω αιληθηαν αυτοισ απωγλεπονωσ φιλονεκησωντες, τω δι αιρεσιν δι εαυλων βεβαιωσωντες. Εγω μεν γδ αυτοσ

D αυτοεσ κεινεσ ρημασ εβελόμενω αυτων θπισειλαι τω κερυφαιω, ωει μεν των εκκλησιαστικων εδεν, ειμη οσεν ωθρανιξαοδι, οπ ετε ισασιν των κερ ημιν τω αιληθηαν, ετε τω οδδν, δι ησ αν μαρτσιεσ καθεδεχοντασ, καθηλα δε ωει ε μηδειν εσπο των περασμων ταπη ωθεισιν θπισησθ, μηδε αιζιαμα κελιν, εσπερηφανιασ αιμαρτημασ και μονον αρκον εχθεσιν ποιησασ εις θεον. Locum hunc integrum eo lubentius descripsimus, quod vidimus hanc epistolam ab Andrea Schotto Jesuita sublatam ab epistolis Basilii, quas Antuerpiæ cum reliquis operibus ejus edendas Latine curavit

ravit A. D. 1616. Specimen fidei Jesui- A
tarum.

Revera, Basiliius ait: Superbi mores si colan-
tur, insolentiores evadere solent. Enimverò si
Dominus nobis fiat propitijs, quonam alio nobis
opus est additamento? Si verò Dei permaneat
ira, quam nobis opem feret Occidentis superci-
lium? cum illi verum neq, sciant, neq, dicere su-
stineant, sed falsis suspicionibus preoccupati, ea
nunc faciunt, quæ prius A. D. 347. in Marcello,
contentiosè disceptantes adversus eos qui verita-
tem docebant, heresim autem, Marcelli videli-
cet, auctoritate sua confirmantes. Ego quidem
ipse non quasi publicam Orientis personam gerens
volebam illorum Coryphæo, Damaso, scribere, de
rebus quidem Ecclesiasticis nihil, nisi ut innue-
rem eos neq, scire rerum quæ apud nos geruntur
veritatem, neq, viam admittere, quæ possint eam
addiscere. In genere verò non esse calamitosi &
afflictis insultandum, neq, putandum superbiam
esse dignitati, cum vel unum hoc peccatum suffi-
ciat ad nos invisos Deo reddendos. Hinc collig-
is astu fastuque tum Auxentii Mediola- C
nensis, quem Arianum fuisse constat, tum
Damasii factum, ut tribus in Occidentem
legationibus ne potuerint quidem illud
Orientales obtinere, ut vel Valentinianus
rogaretur, ut apud fratrem Valentem pro
tot Ecclesijs intercederet, vel per legatos
visitarentur Orientales ab Occidentali-
bus, vel denique consolatorijs saltem li-
teris cohonestarentur.

P. 14. Pontifex Rom. ut universa Ecclesia curator
Basili petitionem non pro nihilo duxit, sed duos
Episcopos misit, Luciferum & Eusebium, qui tu-
multus Ecclesia Casarensis in Cappadocia seda-
rent.

Paucis lineis vide quot errores conge-
ras. 1. Athanasius & Basiliius curatores
universæ dici poterant Ecclesiæ per ea
tempora; Damasus verò proditor potiùs
quàm curator. 2. Lucifer & Eusebius in
Orientem venerunt, ut exules & à Con-
stantio relegati, non ut à Liberio, nedum
Damaso legato. 3. Basiliius totius Orien-
tis non iux tantum Ecclesiæ calamitatem

lugebat. 4. Lucifer & Eusebius turba-
runt Orientem, ejsque tumultus auxe-
runt potiùs quàm sedarunt. 5. Ut ut ani-
mum habuerint sanandi, tamen quidquid
illud est, quod præstiterunt, fecerunt id
sub Constantio, sub Juliano. Basiliius au-
tem Occidentis opem implorabat decen-
nio circiter post obitum Juliano sub Va-
lente. Gennadius, quem deinde laudas, p. 15.
recentior est, & addictior aulæ Pontificiæ,
quàm ut ejus aliqua ratio nobis sit habenda.
Quid ille Cyrillo, quid Gregorio Na-
zianzeno, quid Theodoro Studitæ affin-
gat, insuper habemus, cum ne Theodori
quidem ipsius, ut qui mortuus sit A. D.
826. magna sit auctoritas.

Athanasius ad Felicem. Ob id vos in sum- p. 127. 276.
mitatis arce constituit, &c. In epistolâ B. Ste- P. 52.
phani & Epistola Damasi ad eundem Stephanum
tom. 2. concil. Pontificis Rom. principatus luculen-
ter asseritur, quas epistolas ne adversarii quidem
falsi damnare audent.

Conjunctim hæc duo testimonia juvat A. D. 375.
expendere, quia sunt ejusdem farinae. Qui
responsa, quæ Felici II. quæ Damaso af-
finguntur, falsi damnarunt, fecerunt au-
tem id nostri non semel, saltem ἐν τῷ 826.
Eusebius, eadem operâ falsi damnarunt eas li-
teras quibus rescriptis finguntur Felix II.
Damasus I. Quod si nominatim has lite-
ras nostrorum nullus falsi damnavit, fecit
id non argumentorum penuriâ, sed evi-
dentiâ rei, quam quia dissimiles, paucis
eam demonstremus.

Athanasius Felicem II. ita compellans
inducitur: Scimus in Nicena Synodo magnâ
318. Episcoporum ab omnibus concorditer esse ro-
boratum, non debere absq, Romani Pontificis sen-
tentia concilia celebrari. Si verum id esset, an
passa fuisset sedes Romana sui primatus
tam studiosa commendatrix potestatis
sux tam illustre momentum ita penitus
intercidere, ut ejus neque vola neque ve-
stigium usquam extet? Quid? quod A-
thanasio vivente quæque provincia bina
concilia quotannis celebrabat ex decreto

Synod. Nicænæ, cùm tamen ne unum quidem legatur à Rom. Pontifice coeundi licentiam postulasse?

II. *O sanctissime pater patrum, abscinde blasphemias & jactantiam vaniloquiorum & insidiantium, Arianorum scilicet infestationes.* At sciebat Athanasius, & id se scisse refert Felicem ab Arianis ordinatum ac substitutum Liberio, quem Constantius Imp. Arianus in exilium miserat.

III. *Antiquis regulis censitum est, ut quidquid quamvis remotis aut longinquis positis provinciis super Episcoporum querelis aut accusatoribus ageretur, non prius tractandum vel accipiendum esset, quam ad notitiam alma sedis vestra fuisset deductum.* Hoc ipsum Stephanus Damaso scribere fingitur. At qui potuit hoc Athanasius dicere, cùm quotidie videret in unaquaque provincia tam Episcoporum quam inferioris ordinis Ecclesiasticorum controversias à Synodis non tractari tantum, sed & decidi? Eequam vero causæ cognitionem Romam delatam dabis à provinciis transeuphratæis ante mortem Athanasii? Si quid usquam tale sancitum fuit, quò sit ut in Zozimi, Bonifacii, Celestini cum Africanis contestatione regularum istarum nemini venerit in mentem? Impostor forte respiciebat Sardicenses canones. Sed neque tantum illi tribuunt curiæ Romanæ, & quomodo poterant antiqui dici, cum Felix decennio post illam Synodum obierit?

IV. Quid? quod nesciebat quidem impostor, quænam Indictio Felicis episcopati conveniret?

In epistola quæ Stephano tribuitur ad Damasum hæc sunt falsi notæ: I. Africanus non vocabant se Archiepiscopos. II. Tribus Africanæ provinciæ conciliis præerat Carthaginensis non Mauritaniam primas. III. Nec concilii, nec provinciæ se dicebant Archiepiscopos, sed huius aut illius urbis Episcopos. IV. Romanam quidem sedem vocabant Apostolicam, Episcopatum ipsum Romanum Aposto-

latum non dicebant. Recentior est, opinor, phrasis hæc Damasi seculo. V. Antiquas illas regulas, quas laudat hic impostor, jam explosimus in examine literarum, quas Athanasius Felici scripserat. VI. Quod iisdem verbis utraque periodus constat, quum idem utriusque epistolæ sit stylus & scopus, utriusque unum eundemque authorem esse liquido constat.

In veteri commentario de rebus gestis Damasi hæc leguntur: *Sententiam de damnatione Macedonii & Eunonii Damasus confirmari præcepit etiam in sancta Synodo Secunda, quæ præcepto & autoritate eius apud Constantinopolim celebrata est. Idem discis ex Synodo sexta act. 18. & concil. Chalcedon. act. 1.*

Quisnam sit veteris ille codex, videris. Chalcedonenensis Synodus hoc, quod vis, non ait. Si Damasus Constantinopolim Synodum convocasset, eò potissimum Occidentales Episcopos misisset. Cùm vix ullus ex Occidente profectus sit eò, vel hincliquet non jussu, non sponte Damasi convocata in Oriente Synodus, cujus convocationem in Occidente fieri maluisset. Alioqui desultoriam Damasi levitatem non dissimulassent Orientales ad Occidentis Episcopos scribentes. Hoc ipso silentio & quum à Theodosio se Romam invitatos docent Orientales, satis protestentur, à Theodosio se Constantinopolim quoque convocatos non consilii mutatione, sed quod videret, tam paucos Occidentales in Orientem profectos, curasse, ut etiam altera Synodus in Occidente fieret. Secundam Synodum à Theodosio convocatam affirmat Socrates l. 5. c. 8. Sozomenus l. 7. c. 7. Nicephorus l. 2. c. 10. Synodi sextæ actione xviii. Dicitur Theodosius & Damasus obstitisse Macedonio, Constantino & Sylvester Ario, &c. Quin & de Romana Synodo, quæ coit A. D. 382. loquens Hieronymus ad Eustachium: *Cum Orientis, inquit, & Occidentis Episcopos ob quasdam Ecclesiarum dissen-*

diffusiones Romani imperiales litera contraxif-
fens, &c.

Cum apud Theodoretum l. 5. c. 8. dicantur O-
rientales ab Occidentalibus Episcopis Synodicam
epistolam accepisse, qua hortabatur, ut Romam
venirent: Per Episcopos Occidentis Romanum
Pontificem intellige.

A. D. 382. Satis pro imperio. Sed quo jure? Ha-
betur Romæ Synodus. Ea scribit ad O-
rientales, invitatur eos, ut & ipsi Romam se
conferant. Tu Pontificis unius Romani
vis imperium intelligi. Contra licet unius
Damasi mentionem fecisset Theodoretus,
tamen ratio suaderet, ut crederemus
totius Synodi nomine scriptas fuisse li-
teras.

Iidem Orientales apud Theodoretum l. 5. c. 9.
Scribunt ad Damasum & Ambrosium: quando
Synodum Romam Dei voluntate indicentes &
nos ut membra propria invitastis per literas Regis
Dei cari.

A. D. 382. Non duorum tantum, sed septem Epi-
scoporum Occidentalium nomina po-
nunt Orientales, prout septem erant in
Occidente Diœceses. Nihil igitur exi-
mium hîc habet Romana Diœcesis, nisi
quod prima nominatur. Neque verò cum
membra se vocant Orientales, capitis po-
testatem Occidentalibus tribuunt. Sed
profitentur tam Orientales quàm Occi-
dentales Ecclesias ejusdem corporis esse
membra, sed sibi jam non licere novam in
Occidente generalem Synodum conficere,
cum anno superiore Christi 381. jam in
Oriente generalem Synodum habuerint.
Regis cum meminerint, innuunt illius au-
thoritate se invitari, & consequenter illius
authoritate etiam eos convenisse, qui jam
Romam ad venerant.

Apud Theodoretum l. 5. c. 9. secundum ge-
nerale concilium Rom. fuit à Damaso congrega-
tum, Sic enim ait: Quandoquidem Synodum
Romanam Dei voluntate indicentes & nos vo-
castis, ut propria membra per literas Imperatoris
Deo charissimi.

A. D. 382. Paucis lineis multa peccas. I. Conci-

lium illud Romanum non fuisse secun-
dum generale. Secundum habitum est
A. D. 381. Romanum illud A. D. 382.
quod inter generalia nunquam fuit nu-
meratum. II. Male vertis indicentes.
Quotquot Episcopi conveniunt ad Sy-
nodum, dicuntur Synodum συγκαλέειν
conficere. At Synodos generales indice-
bat unus Imperator, quod & innuunt illa
verba per literas Imperatoris. Indicant enim
illos convenisse jussu Theodosii. III. Non
solum Damasum alloquuntur Orientales,
sed omnes Occidentales à quibus invitati
fuerant ad Synodum, quam Romam in-
dixerat Theodosius I. IV. Cum mem-
bra se vocant, non agnoscunt Occidenta-
les pro suo capite, sed profitentur se cum
illis unius ejusdemq; corporis esse mem-
bra. V. Secundo concilio generali præfuit
non Damasus, sed primò Gregorius Naz-
ianzenus, dein cum ultro abdicasset, Ne-
ctarius licet in ipso concilio baptizatus.
Matthæus Blasteres: Νεκρῶν ἀπὸ τῆς
τῶν κατηχημένων ἀγέλης ἀφοσιώσεως, καὶ τῶ
θεῶν λήθη τὸν τῷ βίβις ῥύπον ὑποπλάσσωσάντων
καθάρου ἤδη τὸ καθαρὸν τῆς ἱεραρχίας ἀξιώματι
ἐπιβάλλεται, καὶ αἶμα τῆς πειραστικῆς ἐπι-
σκοπίας, καὶ τῆς σιωπῆς ἕνεκα ἐχρημάτισε.

Hieronymus in dialogo adversus Luciferianos p. 7. 126.
c. 4. Ecclesie salus à summi sacerdotis dignitate
pendet, cui, si non exors quædam & ab homini-
bus eminens donatur potestas, tot in Ecclesiis effi-
cientur Schismata, quod Sacerdotes.

Quid hoc testimonio gloriaris, cum il-
lic non agat Hieronymus de Româ, sed
de Antiochiâ, conquerens non quod Da-
maso, sed quod Meletio facta sit injuria,
quem in hæreseos suspicionem adductum
temerè submoverit Lucifer A. D. 362. &
illi Paulinum suffecerit. Meletius substi-
tutionem illam nihili fecit, & meritò Pau-
linus interim factione suâ pacem Ecclesie
turbavit. Disputat Hieronymus hac oc-
casionè quæ sit dignitas, non Episcopii
Romani supra reliquos, sed in singulis ur-
bibus cujusvis Episcopi supra regem aut

A. D. 382.

clerum, quod & agnoscit Baronius A. D. 58. §. 6. De dominatu, quem propugnas, quid sentiat Hieronymus, satis indicat ad Evagrium ep. 85. laudatus etiam à Gratiano D. 93. can. 24. *Ubiunq; fuerit Episcopus, sive Romæ, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Rhegi, sive Alexandria, sive Tanis, ejusdem est meriti, ejusdem & Sacerdotij.*

P. 44.

Hieronymus ep. 99. Pontificis Romani sacerdotium appellat Summum: Omnium, inquit, pene judicio summo sacerdotio dignus decernebar.

A. D. 382.

Hieronymus ita loquitur, non ut Episcopatum Romanum cuivis alteri, sed Episcopatum Presbyteratui Diaconatuiq; præferat, prout ferebat praxis illorum temporum haud multò post Apostolorum obitum nata. Baronius in Martyrologium Rom. April. IX. Fuit olim vetus ille usus in Ecclesia, ut Episcopi omnes, non tantum Pontifices, sed & summi Pontifices dicerentur. Dein citatis, quæ tu laudas, Hieronymi ad Afellam verbis: *Hæc, inquit, verba, qui antiquum illum loquendi usum minus callent, ad Pontificatum Romana Ecclesia referunt.*

P. 44. 126.

276.

Idem Hieronymus in Iovinianum lib. 1. c. 14. At dicis super Petrum fundatur Ecclesia, licet id ipsum alio loco super omnes Apostolos fiat, & claves cuncti regni accipiant, & ex aquo super eos Ecclesia fortitudo solidetur, tamen propterea ex XII. unus eligitur, ut capite constituto schismatis tollatur occasio.

A. D. 390.

Hunc locum jam supra laudavimus, sed dignus est qui non semel expendatur. Jovinianum damnat Hieronymus, quod contenderet conjugalem castitatem nihilo minoris esse pretii quàm virginalem. Id probabat, quod Petri disertius quàm cujusquam alterius Apostoli conjugium memoretur in Scriptura, cum tamen super Petrum ædificatam Ecclesiam contenderet Roma. Quàm benè Joviniani mentem affecutus sit aut expresserit Hieronymus, hîc non quærimus. Certè quod clero Romano cœlibatum ab Ecclesiasticis exigenti Jovinianus objicit: *Super Petrum fundatam Ecclesiam*, argumentatur, ut

A Scholæ loquuntur, ad hominem. Itaque non Jovinianum, sed clerum Romanum ferit Hieronymi censura, cum ait *alibi super omnes Apostolos, &c.* Quæ certè supremam illam in omnes jurisdictionem, dominatum illum, quem Petro, quem Papæ vindicas, evertunt. Primatus autem quem Petro largitur Hieronymus, est simplex *ἡγεμονία*, quod confusionis ac dissensionis vitandæ causâ rationi consentaneum esset, ut constaret, quisnam prior sederet, ingrederetur, egrederetur, &c. Id delatum Petro vult Hieronymus ob ætatem. Alioqui *Petrus, inquit, Apostolus tantum: Iohannes & Apostolus & Evangelista & Propheta.*

Optatus, inquis, lib. 2. Parmenionem ita compellat: Negare non potes scire te in urbe Româ Petro primò cathedram Episcopalem esse locatam, in qua sederit omnium Apostolorum caput Petrus, unde & Cephas appellatus est, in qua una cathedra, unitas ab omnibus servaretur.

p. 9. 132.

276.

Romæ videlicet ita loqui didicerat Optatus, cujus testimonium disertè falsi damnatur Joh. 1, 43. & à tota Johannis vitâ, quandiu Petro superstes fuit. Quantò enim melior, quantò potentior, illustrior, efficacior unitatis custos erat Johannes, ubicunque tandem sederet, quàm quisquam eorum qui Romæ vivente Johanne sedebant? Poterit tamen Optati verbis aliqua constare veritas, si dicas, ideò voluisse Christum, ut Petrus esset Apostolorum primus, ideò cessisse veteres Episcopo Romano *ἡγεμονία* jure, ut tantò liquidius constaret quàm charum nobis esse debeat unitatis studium. Ne verò sedes ulla primatum suum in dominatum mutaret, prospexit A. D. 397. Carthaginensis Synodus, quæ vulgo tertia nuncupatur, cui poterit Optatus ipse subscribere, can. 36. *Vt primæ sedis Episcopus non appelletur princeps Sacerdotum, aut summus Sacerdos, aut aliquid ejusmodi, sed tantum primæ sedis Episcopus.* Hinc probabiliter colligas Augustini mixtas ex utroque testamento quæstiones ante Synodum hanc scriptas, cum

A. D. 391.

cùm quaestione centesima dicat : *Quid est aliud Episcopus, nisi primus Presbyter, hoc est, summus Sacerdos?* Quanquam præcipua Synodi mens est, ne quis quenquam Episcopum vocet summum, aut principem aliorum Episcoporum respectu. Nam Presbyterorù respectu quomodo nuncuparentur Episcopi, non tanti videbatur interesse. Quomodo nuncuparetur Episcopus à suis ovibus, à suo clero, in parœcia suâ, parvi referre videbatur. In eo potissimum laborabat Synodus, ut prospiceret, quibus extra parœciam suam elogiis insigniretur.

p. 50. & 53.

Verba tertii concilii Carthaginensis provincialis, qua contra Pontificem Romanum facere videntur, solos Africæ spectant Episcopos, de solis Africæ Metropolitæ exaudienda.

A.D. 397.

Universalis interdicti lex neminem excipit. Legem fert Synodus non minus Carthaginensi, quàm Hipponensi Episcopo, vult ut Metropolis dicatur prima sedes *ἐπαρχία*, ut Exarchatus dicatur prima sedes *διœκλῆσις*, vel *ἀρχαία*, prima sedes. Nam tuum quæq; Diœcesis orbem quodammodo constituerebat. Illud verò factor non hanc fuisse Diœceseos Africanæ mentem, ut leges aliis Diœcesibus ferret, sed hoc certè satis testatur se non magis alterius Diœceseos imperio subesse, quàm ipsam aliis Diœcesibus imperare vel earum cuiquam. Jam cùm Oriens hunc canonem inseruerit codici suo, canonum videlicet Africanorum c. 39. cùm Occidens D etiam eund. m. inseruerit codici suo, puta Polycarpus lib. 2. tit. 22. Ivo p. 5. c. 34. Pannormitanus l. 4. c. 25. Gratianus D. 99. c. 3. hinc satis testatus est totus orbis certè Romanus, quàm sibi non displiceret Afrorum illa sanctio, nullam diœcesibus suis, nullam cuiquam diœcesi, nullam sedi cuiquam ab Afris factam injuriam. Afrorum autem constitutioni, & Pelagii II. contestationi contendenti adversus Johannem jejunatorem nullum omnino, ne Romanum quidem Episcopum Gene-

ralem, universalem, Oecumenicum dici debere, his, inquam, omnibus ut faceret fucum Gregorius I. egregium illud elogium commentus est, ut se servum servorum diceret, quo modo Chanaan à Noâ nuncupatur. Ita, quod obstare non poterat, videri voluit non invita Romana sedes annuere, ut etiam hic canon tam in Occidente, ac Oriente quam Meridiem versus locum haberet. Hujus inter cæteros canonis beneficio factum, ne Papa sui dominatus usurpationem ultra mare mediterraneum posset extendere, vel, si quando limitem illum excederet, quamprimum intra septa recluderetur. Sed nec Alpes transilire potuit ille dominatus, nisi serò post sextum demum seculum, quamquam in id semper totis viribus incubuerit clerus Romanus, ut primæ sedis titulum, quem invadebat illi nemo, commutaret in principatum propriè dictum, quò vel maximè respexit Spiritus Sanctus, 2. Thess. 2. 7.

Nondum pervaserat in Galliam canon Carthaginensis seculo quinto, multo verò minus Papæ dominatus, cùm toties Episcopos vocet summos sacerdotes, & Lupum Trecentem Episcopum Episcoporum, ut supra docuimus.

Sed ubi codici canonum Ecclesiæ universæ cœpit etiam Africanorum canonum codex adjungi, tum demum his vocibus abstinere cœperunt Episcopi pleriq; præter Romanum & ejus adulatorem.

Alioqui quemadmodum tres erant gradus distributionum. 1. *παροικία*, parœcia, 2. *ἐπαρχία*, provincia. 3. *διœκλῆσις*, Diœcesis. Sic tres erant dignitatum Presbyteratu superiorum nuncupationes, 1. Episcopus, 2. Archiepiscopus vel Metropolitæ, 3. Exarchus. Quanquam Exarchi vocem ut politicam & superbam quidam refugisse videntur. Itaque Mediolanensem Episcopum Ambrosium Athanasius ad solitariam vitam agentes vocat Metropolitam Italiæ, cùm tamen

Italiæ

Italiae nomine designet non unam *ἐπαρχίαν*, provinciam, nec quidquid ab Alpi-
bus ad Siciliam porrigitur, sed Diocesim
illam, quæ peculiariter Italiae nomine gau-
debat. Secunda Synodus œcumenica
can. 2. τὸς, inquit, *ὡς ἐρ διοίκησιν ἑπισκό-
πῳ, &c.*, non autem *ἐξάρχῳ*.

Contrà Synodus Sardicensis Metro-
politam vocat *ἐξάρχῳ ἐπαρχίας*. Sic &
Matthæus Blastares M.S. Bibliothecæ Jac.
Aug. Thuani V. Cl. p. 4. αἱ ἵ ἑπικρατοῦ
δοι ὡς ἑπικρατοῦ ἑπικρατοῦ αἱ τε μίας ἐπαρχίας ἑπι-
σκόπων ὡς τὸν αὐτὸν ἐξάρχον σπουδαίου.

Quantquam potuit hic Blastares non Ex-
archum pro Metropolita, sed *ἐπαρχίαν* pro
Diocesi sumere.

Nam quas Synodos topicas vocat eo-
dici canonum infertas, ex vel omnes, vel
pleræque constabant multis unius dice-
ceseos provinciis.

Caput XVI.

PAPÆ POTESTAS QUIN- TO SECCULO.

p. 8.

Raci recentiores, inquis, prima-
tum Romane sedis, non à B. Pe-
tro, sed à principatu urbis Romæ
petendum putarunt. Sic Anna
Alexij Imp. filia lib. 1. Alexiadis,

p. 9. 1

sic Barlaam, sic Nilus Thessalonicensis, quod &
Græci plerique omnes nostra ætate mordicus tenent.
Sed veteres Patres non ex eo tantum, quod Romæ
mortuus sit Petrus, Romano Pontifici principa-
tum attribuunt, at quod Petrus à Christo prin-
ceps Ecclesiæ constitutus Romæ imperii Ecclesiastici
domicilium posuerit, qui principatus in successo-
res eius transit. B. Augustinus ep. 162. qui posset
non curare conspirantem multitudinem inimi-
corum, cum se videret Ecclesiæ Romane, in qua
semper Apostolica cathedræ viguit principatus, per
communicatorias literas esse conjunctum.

A. D. 402.

Quam vocas Græcorum recentiorum
sententiam, ea fuit etiam vetustiorum Au-
gustino, tum Latinorum, tum Græcorum

A. sententia. Sic enim secunda Synodus Oe-
cumenica sanxit A. D. 381. τὸν μὲν τοῖ
Κωνσταντινουπόλεως ἑπίσκοπον ἔχειν πρῶτος τῆς
πᾶσι μετὰ τὸν τῆς Ρώμης ἑπίσκοπον, ἀλλ' τὸ
εἶναι αὐτῷ νέαν Ρώμην. Sichabet Orienta-
lis Ecclesiæ codex, quem Tilius edidit
Parisii A. D. 1540. Quæcuniorum collectio
Colonienfis A. D. 1538. sic vertit: *Con-
stantinopolitanus Episcopus habeat honoris pri-
matum post Romanum Episcopum, propterea
quod urbs ipsa sit junior Roma: h. e. Primum*

B. locum obtinet Roma, quia est prima se-
des imperii, secundum igitur obtineat
Constantinopolis, cum sit secunda sedes
imperii. Tu quidem falsum esse canonem
hunc suspicaris, sed suspicionem tuam fal-
si damnat Synodus Chalcedonenfis A. D.
451. quæ canonem hunc & laudat & con-
firmat actione XVI. & c. 28. nec quic-
quam obloquentibus Leonis I. legatis.
Sic Antiochena Synodus A. D. 344. §. 9.
vult Metropolitanum totius provincie curam su-
scipere, quod ad metropolim ex tota provincie
concurrant, quibus est aliquod negotium. Sic
cum Ambrosii tempore inter Arelatum
& Viennam orta fuisset contentio de pri-
matu, Synodus Taurinensis decrevit, ut
qui ex iis comprobaverit suam civitatem esse me-
tropolim, is totius provincie honorem primatus
obtineat, & ipse, juxta præceptum canonum, or-
dinationum habeat potestatem. Hanc tot Sy-
nodorum, tam Orientis quam Occiden-
tis, & omnium quocunque tandem secu-
lo Græcarum Ecclesiarum sententiam

C. confirmant potius quam evertunt ea quæ
laudas Augustini verba, modo non muti-
lata, sed integra legantur, & cum aliis ve-
terum sententiis conferantur. Igitur de
Carthagine loquens Augustinus ep. 162.
Erat, inquit, transmarinis vicina regionibus &
fama celeberrimâ nobilis, unde non mediocri us-
que authoritatis habebat Episcopum Cæcilia-
num, qui posset non curare conspirantem multi-
tudinem inimicorum duce secundo Tigistano
Numidiæ primatæ, cum se videret & Ro-
mana Ecclesiæ, in qua semper Apostolica cathedræ
viguit

viguit principatus & ceteris terris, unde Evangelium ad ipsam Africam venit per communicatorias literas, esse conjunctum. Qui fiebat, ut Cæcilianus posset non curare Secundi factionem? 1. quod primates Africæ fuerint semper illustriores quàm primates Numidicæ. 2. quod Secundo nullus primas faveret, Cæciliano vel omnes, vel plurimi. Non minus autem præsidii fiducia; ponebat Cæcilianus in Ecclesiarum, à quibus Evangelium acceperat Africa, quàm in Ecclesiæ Rom. communicatoris literis.

Quid autem sibi volunt hæc: in qua semper Apostolica cathedra viguit principatus? videlicet, cum omnes orthodoxæ Ecclesiæ dicerentur Apostolicæ, tamen inter eas principatum obtinebant, & eo titulo κατ' ἐξουσίαν cohonestabantur potentissimarum quarumque urbium Ecclesiæ, Alexandria, Antiochena, Constantinopolitana.

Sed hunc principatum, hoc ἀξίωμα, Constantinopoli non semper viguisse, sciebat Augustinus. Antiochiæ verò justius quàm Romæ dicere poterat hunc principatum semper viguisse. Imperii verò, quod somnias, Ecclesiastici domicilium à Petro Romæ positum, nec Augustinus usquam ait, nec quisquam Augustino vetustior.

In Carthaginensi Synodo sub B. Augustino can. 57. Aurelius Primas Carthaginis & Africa vocat Anastasium adorandum, & sanctum Apostolica cathedra Episcopum. Et can. 135. Vocat eum Dominum & Patrem, & à sententiâ cætorum ad Rom. Episcopum promoveri posse significat.

Quàm diligenter, quàm bonâ fide canones hos citaveris, vide. Aurelius sanè can. 57. vocat Anastasium θεοσωτηρόν ἀγαθόν. Ita Græcè verterunt vocem Latinam: venerandum. Sed ibidem Venerius Mediolanensis Episcopus, vocatur ἀγιώτατος, sanctissimus. Anastasium autem vocat Aurelius σὺνιερέα & μακαριώτατον ἀδελφόν. 66. beatissimum fratrem & sacerdotem. Canone vero 135. non Anastasium, sed Bonifacium compellat Aurelius, qui se-

A dere cœpit A. D. 419. cum Anastasius obiisset A. D. 402. Bonifacium autem Dominum quidem, sed fratrem, ἀδελφόν, non patrem, ut tu vis. Cum autem Dominum fratrem dico, posterius epithetum prioris est ἐπὶ πανωρθωτικόν, quemadmodum quum hominem pictum dico, nec eam, quam fingis, potentiam tribuit Episcopo Romano, sed contra eam Zozimus, dein Bonifacius contenderent eam sedi suæ tributam à Synodo Nicena, pernegarunt Africani tale quidquam in Synodi Nicenæ veteris exemplaribus inveniri, estq; hoc præcipuum literarum, quas ad Bonifacium, dein ad Celestinum scripserunt.

Theophilus Patriarcha Alexandrinus Synodo provinciali inconsulto Rom. Pontifice Origenistas damnavit & damnare potuit, sanctus tamen Hieronymus eius acta confirmari à Rom. Pontifice cupit ep. 78. ad Pammachium.

Rectè dixisti damnare potuit, & id à te verè dictum velim probè memineris, ne quoties occurrit hæreticus aliquis ab Episcopo Rom. damnatus, hinc sumas argumentum asserendi dominatûs, quem tuus Pontifex sibi vindicat. Confirmationem autem quod attinet eam non postulat Theophilus Alexandriæ, non Epiphanius Cyprî Episcopus, quin potius exultans ait Hieronymo ep. 73. Scito, fili charissime, Amalech usque ad stirpem esse deletum, &c. nec quiquam ab Innocentio postulat Hieronymus, quod ab Hieronymo non postulet Epiphanius Generalis, inquit, epistola, h. e. Synodica tum Theophili, tum reliquorum Ægypti Episcoporum, quæ ad omnes Catholicos scripta est, ad te proprie pertinet, qui zelum fidei adversus cunctas hereses habes, & Origenis proprie & Apollinarij discipulis adversaris. Jam Origenem ab Anastasio, qui mortuus est A. D. 402. damnatum audierat Hieronymus, ut ipse profiteretur in eâ, quam laudas epistola: Sed Epiphanius teste nihil actum erat, nisi potentiore manu debellaretur hæc hydra. Ipsam, inquit, ad vos scriptam Theophili Synodi-

cum direxi, ut scire possitis, quæ nobis scripserit, & quantum boni ultima ætati mea. Jam trigesimo antè anno scripserat suum adversus hæreses panarium, concesserit Dominus, ut, quod semper clamabam, tanti Pontificis, Theophili, testimonio probaretur. Cæterum, Paschaliæ Theophili literarum, quæ Bibliothecæ Patrum tomo tertio leguntur, ea quæ primum locum occupat, tertio debuit esse, quæ tertium, primo. Primam scripsit A. D. 399. secundam A. D. 401. Tertiam A. D. 402. ut ex Paschatum notatione liquet.

p. 53.

Milevitana & Carthaginensis Synodus sub annum CCCXVI. Pelagium & Celestinum merito damnavit non expectata sententiâ Rom. Pontificis, quia nascenti morbo erat occurrendum. Idem tamen Patres Innocentium rogant, ut sua mediocritatis statuti etiam Apostolicæ sedis adhibeat auctoritatem.

Melius anno 402. quàm 416. Milevitano concilio assignasset.

402.

Cæterum non recenserat Origenis librorum vitium, cum eos Theophilus damnavit annis amplius 160. post Origenis mortem. Damnasse dicebatur eos Anastasius. Tamen nullius erat hæc censura ponderis, nisi Theophili testimonium accessisset, qui ne meminit quidem Anastasianæ sententiæ, ut quæ nullo loco, nullo numero haberetur. Sed videlicet nihil actum putabant veteres, nisi nascentes aut pullulantes hæreses plurium sedium insignium diœceson aliquot, Synodorum etiam aliquot auctoritate damnerentur. Nec tenebatur ulla Diœcesis meminisse, quid de hoc vel illo jam statuisset altera Diœcesis, ne videretur præiudicio potius quàm iudicio sententiam ferre.

p. 53.

B. Augustinus ep. 161. scribit Cæcilianum ad Romanam Ecclesiam, in qua semper Apostolicæ cathedræ viguit principatus, ubi causam suam ageret, appellandi jus habuisse.

402.

Epistola 161. ne verbum quidem ul- lum de his, quæ nobis ostentas, habet. Epistola 162. nonnihil quidem habet tale,

A sed & illi nonnihil affingis. Nam appellationis illius, quam nobis obtrudis apud Augustinum, neque voia neque vestigium extat.

Objectant can. 22. Concilii Milevitani, quo p. 53. severè prohibentur appellationes extra Africam. Respondeo prohiberi quidem appellationes inferioris ordinis Clericis, non Episcopis, ut verba ipsa indicant.

402.

Videlicet ut huic suffugio locus esset, canonem hunc corruperunt quidam aulæ Pontificiæ gnationes. Sed huic falsitati revincendæ, plus satis idonea supersunt veteris ac veræ lectionis vestigia. Editiones Colonienfes, ita quidem, ut tu vis, habet: Item placuit, ut Presbyteri, Diaconi, vel ceteri inferiores clerici in causis, quas habuerint, si de iudicio episcoporum suorum questi fuerint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quidquid est, finiant, adhibiti ab eis ex consensu Episcoporum suorum. Quod si & ab eis provocandum putaverint, non provocent nisi ad Africana concilia, vel

C ad primates provinciarum suarum. Sic legitur textus Colonienfis. At in margine legitur: non provocent ad transmarina iudicia, sed ad primates provinciarum, sicut & de Episcopis sepe constitutum est: Præcipuum vitium est, in ommissione verborum illorum: sicut, &c. Huic ommissioni Gratianus ad stipulatur causa 12. q. 6. c. 35. & causa 11. q. 3. c. 34. quin & Bartholomæus Caranza in conciliorum epitome. Sed ommissionem illam falsi damnatum Græcus Tiliæ codex Africanorum canonum c. 28. tum universalis illa denuntiatio, quam omnes codices ha-

D bent: Ad transmarina autem qui putaverint appellandum, à nullo intra Africam in communione suscipiatur: quibus verbis cum Gratianus adjecisset de suo: nisi forte Romanam sedem appellaverint, codices aliquot, puta Parisiensis A. D. 1522. ita legebant, ac si non Gratiani, sed canonis hæc essent verba, cuius mendii an mendacii sceditatem puduit Sixtum Fabrum & veram lectionem restituit. Ultimæ quidem huic periodo, non autem penultimæ, sed res ipsa veræ lectioni, quam

quam docuimus, patrocinator. Romanus Episcopus primò conatus fuerat Episcopos Africanos sibi subijcere, puta Stephanus & Cornelius Cyprianum, nec dubium quin etiam postea non semel idem tentaverint Episcopi Rom. Sed quoties id tentarunt, toties illius usurpationi restiterunt Africani, damnatis appellationibus omnibus transmarinis, quâ voce Romam designari solitam ab Africanis copiosè probat Justellus noster in suis pereruditis, in canones Africanos, notis. Romam solum videmus harum usurpationum ream. Cùm videret elerus Romanus Episcopos Africanos libertati suæ pluribus canonibus consuluisse, quàm ut hæc claustra posset perfringere, alia viâ tentandum sibi putavit aditum in Africam. Omissis in præfens Episcopis, saltem inferiorum ordinum clericis sibi conatur subijcere. Prætextus erat speciosus. Clericus aliquis ab Episcopo suo damnatus prætexebat serum esse provocationis ad proximam Synodum subsidium. Quotidie navibus Romam fiebat iter. Perditissimus quisque confidentissimè elamitat injuriam sibi fieri. Hujusmodi querimoniis admittendis patulas semper aures præbuit Absalon Romanus, miram integritatem promittens, si posset Africanum illud regnum invadere. Sed Africani non minus in parvis, quàm in magnis causis transmarinarum appellationum usu penitus interdixerunt. Tum verò perfricandam frontem censuit Babylon, & totam semel & simul Africam invadendam, obtentu canonum quorundam, quos Nicenæ Synodo affinxit Zozinus.

Io. Chrysofomus Synodi decreto exul Innocentii Pontificis operum provocatione interposita imploravit, ut patet ex Epistola Chrysofomi ad Innocentium.

Chrysofomi ad Innocentiū literæ non provocantis ad illum, sed conquerentis apud illum & provocantis ad Synodum Oecumenicam, sunt literæ, simul & ro-

gantis non Innocentium solum, sed omnes Occidentis Episcopos, ut eorum precibus compelleretur Honorius Occidentis Imp. ut Arcadii fratris iram leniret, & Synodum Oecumenicam convocaret. Et Sozomenus quidem l. 8. c. 28. Innocentium ait ad Honorium & Arcadium misisse *σώζον ἀιτήσοντας καὶ κἀρὸν ταύτης καὶ τὸν* nuntios Synodum rogaturos ejusq; *tempus ac locum.*

Videlicet ut Socrates, ita Sozomenus hauserunt multa ex Romanæ regestis curiæ, quæ passim arrogabat sibi soli, quod tamen non sola fecerat. Palladius autem non solum Romæ, sed Italiæ Episcopos refert Honorio supplicasse, ut ad Arcadium scriberet, ut Synodi convocationem imperaret.

Innocentius apud Sozomeum l. 8. c. 26. *Necessaria est, inquit, Synodica cognitio, quam olim dixeramus convocandam. Indixerat igitur Synodum Innocentius, ut de Chrysofomi negotio cognosceretur.*

Imò contrarium planè sequitur. Sequitur, inquam, Innocentium pridem censuisse convocandam Synodum: necessariam censuisse convocationem illam. Sed cùm indicendi Synodos extra suam Diocesim jus nullum haberet, & votum & sententiam illius frustra fuisse. Itaque *μὴ ἐστὶν ἡ διωκετὴ τοῖς κινήσει τῶν τοιούτων κατηγίδων κατὰ σείλαι, ἥς ἵνα τύχωμεν, χρησιμὸν ἐστὶν ἐπιφύσει τῶν ἰατρῶν, &c.* Sola Synodus œcumenica potest hos fluctus compescere, quam ut obtineamus, expedit medelam committere voluntati Dei, &c. Nam nos quoq; *πολλὰ συνεβουήσα* multum deliberamus, quomodo Synodus Oecumenica congregari possit, h. e. quam ratione possimus illius convocationem ab Imperatoribus impetrare. Difficultatis hæc erat causa. Theophilus contendeat Jo. Chrysofomum juridicè fuisse damnatum de sententiâ Synodi totius Orientis, nec legitimam subesse causam, cur Occidens Orientis rebus sese immisceret, cur Honorius irrita redderet, quæ frater eius Arcadius in Oriente statuerat.

Innocentius hic neque jus, neque vim, nec *ἐξουσίαν*, nec *δυναμίαν* ullam sibi vindicat, sibi præter vota iuvandique studium nihil tribuit. Phaleras enim sui primatus non lubens ostentat clerus Rom. nisi cum imposturæ faciendæ spem affulgere videt.

p. 53.

In actis Concilii Toletani primi patres profitentur se Paternum Episcopum suam in communionem recepturos, quando sedes Apostolica rescripserit.

405.

Neque tale quicquam habent acta, nec ullius Paterni meminerunt; Sed Patroni, qui præfuit Toletano Concilio, tantum abest, ut de eius communionem dubitaretur.

p. 45.

Innocentius in epist. 1. dist. 1. ait omnes ad occasum & meridiem Ecclesias à Petro & eius successoribus propagatas.

416.

Refert hæc Gratianus D. II. c. quis enim nesciat & est epistolarum Innocentii prima, sed malè, si modo scripsit eam Theodosio VII. & Palladio Coss. h. e. A. D.

416. Ut ut sit, hoc prætextu volebat saltem Occidentales Ecclesias sibi subiceré. At si simpliciter omnium Ecclesiarum dominus à Christo fuisset constitutus, nihil opus fuisset hac allegatione, maximè cum sit falsi manifesta. Quot enim Ecclesias in Occidente propagavit Paulus? Et Augustinus ep. 162. distinguit Italicas Ecclesias ab iis, quibus Evangelii propagationem debebat Africa. Quid? quod Hispani Jacobum Apostolum, Massilienses Lazarum suarum Ecclesiarum fundatorem gloriantur? Itaque dum Baronius hanc Innocentii Jactantiam gloriabundus refert A. D. 58. §. 92. magnam Legendarum partem unâ liturâ delet & falsi damnat.

p. 36.

Episcopi jurisdictionem suam proprie & peculiariter universo Ecclesia pastoris B. Petro Romanisq. Pontificibus referunt acceptam, Augustino teste ep. 93. ad concilium Milevitantum.

416.

At hæc epistola legitur quidem cum aliis epistolis Augustini, tamen Augustini non est, sed Innocentii I. pro more sedis suæ nihil non arrogantis A. D. 416. sed

nihil probantis, & ea blaterantis, quæ siquido constet esse falsissima.

Sollicitudo nos manet, inquit, omnium Ecclesiarum super anxiiis rebus, quæ sit tenenda Ecclesia, antiquæ scilicet regule formam secuti, quam toto semper ab orbe mecum nostris esse servatam.

Vis verum dicat Innocentius? Ita loquatur: Vos quidem mecum nostris ne unam quidem unquam Ecclesiam trans Meroem, trans Euphratem sitam nostræ sedis oracula consulisse, & in orbe Romano semper hæctenus servatum, ut una quæque provincia controversias apud senatas consopiat, quod in se est; sin minus ad Synodum œumenicam referat, aut arbitros eligat pro arbitrio, scitis nihilo majorem à Deo mihi datam autoritatem in Africanas Ecclesias, quàm Carthagini in Italicas, sed ambitioni meæ pulchrè consulueritis, si vobis patiamini jugum appellationis imponi consultationum obtentu, quas cum frequentiores habeam, quàm ut iis satisfacere possim, tamen multò numerosiores credi volo, ut numerosiores indes fiant. Pergit Innocentius: Scientes quod per omnes provincias de Apostolico fonte petentibus responsa semper emanent, præsertim quoties fidei causa ventilatur, arbitror omnes fratres & cœpiscopos nostros non nisi ad Petrum, h. e. sui nominis & honoris auctorem referre debere. Veriùs dixisset: Scitis ad Christum vestri nominis & honoris auctorem omnia referenda, Romam titulum tantum tenus Petri cathedram esse potiùs quàm Joppem: sed optarim vos omnes petras fieri, ut credatis me ipsissimum esse Petrum aut Christum vestri nominis & honoris auctorem, ut omnia vos omnes ad me referatis.

D

Objiciunt: Patres Concilii Carthaginensis, p. 53. quod vulgo sextum dicitur, in epistola ad Celestinum dicere: Ut aliqui tanquam à sua sanctitatis latere mittantur, nullâ invenimus patrum Synodo constitutum. Credibile est eos Synodum Sardicensem præ manibus non habuisse, in cuius canone 7. legatum à latere Apostolico mittendum disertè legitur. Legi-

Legitur id in quinto, non in septimo canone. Sed falsitatis unius manifestum quidni possim duarum falsitatum habere suspectum? Priorem ne tu quidem audes negare, quod Sozimi, Bonifacii, Celestini legati continuos aliquot annos perseverarint in obtrudendis canonibus Sardicenis Nicenorum nomine. Altera verò falsitas minus quidem evidenter convincitur. Sed si saltem Sardicensis Synodus legatos à latere quoquo versus mittendi facultatem clero Romano præbuisset, adeone dignitatis & existimationis suæ securus erat ille clerus, ut non continuo regeret in Nicenis quidem canonibus non extare lateralis huius legati mentionem, sed in Sardicenis saltem canonibus eam disertè reperiri? In huiusmodi contestationibus, qui tacet, consentire merito judicatur. Silentium, inquam, Celestini satis evincit, Africanos verè dixisse lateralis illius legati concessionem in nulla Synodo reperiri. Nihilominus hæc Synodi Sardicensis additamenta Romæ retenta, & centesimo circiter post anno cum genuinis canonibus à Cresconio, Dionysio, dein & ab aliis promulgata. Sed ut eò liquidius constet, quàm fraudulentus, & irritus fuerit Zozimi, Bonifaciique conatus, paulò plenius videamus, quid illorum successori Celestino respondeant Africani, quorum potentissimus erat Aurelius, celeberrimus Augustinus. *Præfatio debita salutationis officio impendio deprecamur, ut deinceps ad vestras aures hinc venientes nõ facilius admittatis.* Fraudulentam huiusmodi admissionum facilitatem Cornelio pridem exprobrarat Cyprianus l. i. ep. 3. *nec à nobis excommunicatos in communionem ultra velitis excipere, quia hoc etiam concilio Niceno definitum facile advertet venerabilitas tua.* Canonem quintum designant. *Nam etsi de inferioris clericis vel laicis videtur ibi præcaveri, hæc occupatione seicis Romanæ cavillo respondent, quanto magis de Episcopis voluit Nicæna Synodus observari, ne in sua provincia*

A *communione suspensi à tua sanctitate vel festinatoprapropere (Hæc vox prapropere videtur adjectitia) vel indebitè videantur communioni restitui: Presbyterorum quoq; & sequentium clericorum improba refugia (sicut te dignum est) repellat sanctitas tua.* (Improba videlicet vocant omnia refugia eorum, qui sedem Rom. appellabant) *quia & nulla patrum definitione hoc Ecclesia derogatum est Africana & decreta Nicæna sive inferioris gradus clericos, sive ipsos Episcopos suis metropolitanis aperitissimè commiserunt. Prudentissimè enim iustissimeq; viderunt quæcunq; negotia in suis locis (ubi orta sunt) finienda, nec unicuiq; provincie gratiam Spiritus sancti defuturam, qua æquitas à Christi sacerdotibus eò prudenter videatur & constantissimè teneatur.* His verbis innuunt, se ius suum constanter propugnaturus, maxime quia unicuiq; concessum est, si iudicio offensus fuerit cognitorum, ad concilia suæ provincie (sic ἐπαρχίας designant) vel etiam universale, hæc. totius diœceseos, provocare. Ad Synodos ex pluribus diœcesibus constantes provocare non cuivis licebat, sed primarum tantum sedium Episcopis, maxime patriarchis.

Ut autem Africani libertati suæ consulebant, sic Græci suæ. Quippe Theodosius II. Imp. suo & Honorii patris nomine legem tulit A. D. 421. Eustathio & Agricola Coss. quam refert eoque probat Justinianus I. Imp. sui codicis l. i. tit. 2. lege 6. cuius hæc sunt verba: *Omni innovatione cessante vetustatem & canones pristinos ecclesiasticos, qui usq; nunc tenuerunt, etiam per omnes Illyrici provincias servari præcipimus, ut si quid dubietatis emerferit, id oporteat (non absq; scientia viri reverendissimi sacrosanctæ legis antistitis ecclesie urbis Constantinopolitane, quæ Romæ veteris prærogativæ latatur) conventui sacerdotali sacroq; iudicio reservari.* Quis erat innovator iste, qui cogitabat Illyricum sibi subicere? Idem omnino, qui Carthaginem & Africam subigere cogitabat Sardicensis Synodi canonibus abutens. Sed Sardicenses illi canones nullius hæctenus

authoritatis fuisse satis docet Theodosius I. L. contendens Illyrici controversias hæcænus Constantinopolim, non Romam fuisse perlatas, eam ipsam, quæ Romana sedes abutebatur, ob causam. Nam ut Roma vetus provinciarum Occidentalium causas, quantum poterat, ad se vocabat, sic volebant Imperatores Orientis provinciarum Orientalium, etiam Orientalis Illyrici causas ad novam Romam, ut Orientalis imperii sedem, deferri. Eadem lex laudatur in Photii Nomocanone tit. 8. cap. 1.

p. 7. 6. 276

430.

Audi, inquis, Prosperum dicentem sedes Roma Petri, &c. Imperatores Occidentis, cum viderent, imperium suum indies corruiere post Valentis obitum, qui miserè cum exercitu profligatus est à Gottiis A. D. 378. ut quod vi retinere non potuerant, id religionis obtentu conservarent, exquisitis honoribus Episcopum Rom. afficere cœperunt, & ea passim Petri præconia celebrare, quorum obtentu Romanus Episcopus dominatum ambibat. Hinc natum illud quod ex Prosperi libro de ingratis paucis paginis bis citas.

p. 7. & 16.

Sedes Roma Petri, que pastoralis honoris Facta caput mundo, quidquid non possidet armis Religionem tenet. h. e. retinere cupit.

Sed ut falsus erat obtentus, sic & Imperatorum spes sefellit eventus. Quamquam hic erit stylus cleri Romani potius quam Imperialis aulæ, prout patet ex iis quæ Leo I. Prosperi *συγγρον* ait serm. 1. de S. Petro: *Per sacram B. Petri sedem caput orbis effecta Roma latius presidet religione divina, quam dominatione terrenâ, quibus verbis cum gloriaris, non vides te Prosperi testimonio nervos succidere, ut qui versibus exprimat, quæ Romæ jactari non semel audiverat. Addis: hoc idem Oecumenica concilia, hoc beatos Patres definivisse, qui quo propius aberant ab ortu fidei, eò melius videbant, quæ vera erant. At ne Prosper quidem, ne Leo quidem id definit: Nec enim definiti dicitur quidquid asseritur, sed id demum*

p. 12.

A quod præcunte deliberatione, rationibus in utramque partem productis & expensis, concluditur. At quod Leo, quod Prosper ait, id antea nemo dixerat, nedum subductis utrimque rationibus definiverat. Et tamen id quoque plurimum abest ab eo, quod vis. Tuum enim dominatum non propugnat, sed evertit.

Arcadius, inquis, in tertia Synodo dixit: Ut noritis quantam de omnibus Ecclesiis sollicitudinem habeat Celestinus Apostolica Cathedra Episcopus. p. 15.

B Quid mirum, cum ipsa Synodus prima titulum Apostolicæ cathedræ det etiam Alexandrinæ sedi? Sollicitudinem omnium Ecclesiarum quod attinet, quo cuique plus erat pietatis aut ambitionis eò plurimum Ecclesiarum curam habebat, non jure dominatus, sed officio charitatis, aut ambitionis cestro percitus. 430.

In actis Ephesina Synodi p. 183. Iohannes Antiochus Episcopus à patribus Synodi arguitur, qui coacta manu Episcoporum irritam Synodum Ephesinam facere conatus sit, qui debuerit revereri solum Romanum, cuius autoritate Synodus celebraretur. p. 47.

C Cum duo Patriarchæ Nestorius Constantinopol. & Johannes Antiochenus haberent multos Episcopos hæresi suæ faventes putabant non posse se damnari à Synodo, cui duo tantum Patriarchæ, Cyrillus Alexandrinus, & Juvenalis Hierosolymitanus intereant. 431.

D Respondet Juvenalis etiam Romanum Patriarcham interesse, cum vices suas Cyrillo mandârit: *Debit igitur, inquit, cogitare Synodum hanc esse sanctam, magnam & œcumenicam, καὶ τὸν δεσποτικὸν θρόνον οὐνοῦ καὶ γῆς ἡμῶν τῆς μερόλης ῥώμης, quæ verba non id quod vis, significant, sed Apostolicum magnæ Romæ thronum nobis aspidere, non presidere, καὶ τῷ δεσποτικῷ τῆς ἀγίας Ἱεροσολύμων ἔθου ἐκκλησίας ὑπακῶσαι καὶ πᾶσι: Ὁ Ἀποστολικὸς Ἁγία Θεοῦ Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας θρόνος ἀκούων ἐστίν, εὐμῶς, revereri. Alioqui cum ipse fatearis bis profiteri Synodum ipsam p.*

178. &

178. & 181. se jussu Cæsarum coactam, cum omnes Synodi, quas tam Oriens quam Occidens pro Oecumenicis agnoscit, ab Imperatoribus convocatae sunt, quo jure sperasti nos credituros Celestini potius quam Imperatorum autoritate coactam Synodum Ephesinam? Ipse quem laudas Theophanes, aliquid quidem Celestino tribuit, quod locupletio- rem testem desiderat, tamen jussu Theodolii coactam Synodum fatetur.

Convocabant Synodos Imperatores illi, non quod jure divino vel Ecclesiastico ea potestas in illos conveniret, sed quod eorum autoritas in imperio major omnium Pontificum autoritate esset.

A. D. 433. Omnino per illa secula, sequentibus multo puriora, Cæsaris unius major erat autoritas quam omnium Episcoporum simul: tantum abest ut tum unus Episcopus imperandi Cæsari sibi jus arrogaret. Ecquis autem vel Papa, vel pius Doctor contestatus est Imperatoribus neque divino nec Ecclesiastico jure competere potestatem convocandi Synodos? Contra, cum Leo I. Valentinianum III. ep. 22. rogat, ut cogat Synodum, cum idem passim rogant pii patres, an non hoc ipso factis agnoscunt, tam Ecclesiastico divinoque quam Cæsareo jure potestatem hanc illis convenire? Hic Sixtus III. utut dolose causam suam agens & sibi falso plus, quam par est, arrogans, tamen ex parte veritati militare cogitur. Sic enim ait Orientalibus Episcopis A. D. 433. cap. 1. laudatus à Nicolao I. ad Michaellem ep. 7. & à Gratiano 2. q. 5. can. 10. *Mandastis, ut scriberem vobis qualiter instans surgium contra me suscitatum sit, vel à quo, ut vestro adminiculo pelleretur, & causa mea firmaretur. Scitote me criminari à quodam Basso & injustè me persequi. Quod audiens Valentinianus Augustus nostra auctoritate Synodum congregari jussit. Quod sibi Sixtus arrogat, id quo jure credere tenemur? Quod Imperatori, quod Orienta- libus tribuit, id quo jure tu negare possis?*

Synodis, inquis, Oecumenicis ac consiliis alii Patriarcha sibi honori ducebant, si absentis Pontificis Romani vices eius mandatis gerent, & eius nomine praesent, ut indicat Evagrius hist. l. 1. cap. 4.

Hinc colligas & calliditatem & *ὑπερβίαν*, non dominatum Episcopi Rom. Quippe Celestinus cum videret A. D. 430. controversiam inter Cyrillum Alexandrinum & Nestorium Constantinopolitanum excitatam, ipse quidem Cyrillo favore maluit, quam Nestorio, sed eâ mente, ut veritatis patrocinio ad suam sedis amplitudinem abuteretur, non imperans quidem, sed rogans Cyrillum, ut vicem suam in Ephesinâ Synodo suppleret, fatis sciens futurum, ut etiamsi deesset illi Legati titulus, tamen Synodo praesent Cyrillus potius quam hæresiarcha Nestorius. Celestinus fecit, ut videretur Cyrillus non suo, sed Legati nomine Synodum Ephesinam moderatus.

Synodi Episcopi se coactos aiunt canonibus, tum epistola sanctissimi Patris, & in sacro ministerio socii ac collega Cælestini Romani Episcopi Nestorium Episcopatu pellere, Evagrius l. 2. c. 11.

Collegam cum vocant, *συνάδελφον*, dominatum illius evertunt, nec ajunt se coactos, sed *καταπειχθέντες*, impulsos. Secundum canonum autoritatem Episcopi Romani meminerunt, tum quod abesset, tum quod primæ sedis esset Episcopus. Coactivam aut *δυναμίδα* vim nullam ibi tribuunt.

Eadem Synodus vocat Epistolam Leonis I. ἡ ἡμετέρα ἐπιστολή. Episcopi acclamarunt: ita credimus ut Leo credit.

Ita quisvis hodieque dicere potest, ut Athanasius, ut Basilus, ut Irenæus in plerisque scriptis credunt, ita credo, neque tamen ullum Alexandrinæ, Cæsariensis, Lugdunensi sedi dominatum affinger, & Symbolum Athanasii apud plerasque tam Occidentis quam Orientis Ecclesias majoris est fidei quam Leonis ad Synodum Chalcedonensem epistola. Quis

tamen

tamen Alexandriam hinc colligit esse do-
minam omnium Ecclesiarum?

Perigenes Patria Episcopus ordinatus erat, quem cum non admitteret civis, Pontifex Romanus iussit eum Corinthi Metropoleos Episcopum esse, cui Ecclesia toto vita tempore presuit.

Socrates septimum suum librum ex cuius capite 36. testimonium hoc petis inchoat ab A. D. 407. finit in A. D. 437. Pertinet igitur id ad quintum seculum, nec tamen id ad rem facit. Nam nec jubere, nec καλεσθαι semper dominantis est vox. Horatius.

— nec avarum

Cum veto te fieri, vappam jubeo aut nebulonem,

Quam frequens est comicum illud :
Salvere te jubeo :

Iliados λ. Nestor Achilli & Patroclo dicit :

ἦρχον ἐγὼ μὲν τοιοῦτον καλεῶν ὑμῶν ἀμ' ἔπειθε.

In eum locum Eustathius p. 836. τὸ καλεῶν φανερώς ἡ δεσπολικὴ λέξις ἐστὶ. Φιλικῶς δὲ, ἡ μὲν ὡς δεσπότης ἐκέλευεν ὁ Νέστωρ.

Si que inter alios Episcopos controversia de jure aut fide exorta essent, acquiescebant illi & stabant Romani Pontificis decreto, teste Socrate lib. 7. c. 40.

Plus dicis quàm Socrates. Agit enim illic non de fide, sed de jure, eoquē positivo. Cum A. D. 434. Aprilis XII. feriã quintã decessisset Maximianus Constantino-
polis Episcopus, confestim Theodosius Imp. illi substituendum curavit Proclum antehac Cyzicenum Episcopum. Cum hujusmodi translationes essent novæ, periculosa, vetitæ, meritò dubitari poterat, an id rectè atque ordine factum esset. Celestinus apud Cyrillum Alexandrinum, Johannem Antiochenum, Rufum Thesalonicensem Episcopos in Procli gratiam ita intercessit, ut persuaserit ab hac translatione nihil esse metuendum. Hæc indicant Episcopos illos in hoc negotio non minus juris habuisse quàm Romanum, tantum abest ut dominatum, quem hodie sibi vindicat, adstruant.

Ambrosius lib. 2. de vocatione Gentium. Roma per Apostolici sacerdotii principatum amplior facta est arce religionis, quàm solio potestatis.

Hi libri si verè tribuerentur Ambrosio qui mortuus est A. D. 394. pertinerent ad quartum seculum. Sed quinto demum seculo prodierunt Pelagiani, quorum hic author meminit l. 1. c. 7. Idem l. 2. c. 10. Barbari, dum Romanis auxiliantur, quod in suis locis nosse non poterant, in nostris didicere regionibus, & ad sedes suas cum Christiana religionis institutione remearunt. Nec Ambrosius, nec quisquam quarti seculi scriptor hoc meã quidem sententiã dicere potuit. Post Leonem sæpe contigit, id quod hic noratur. Sed quicumque tandem sit author huius scripti meritò dicere potuit honorabilius sibi videri quod in rebus Ecclesiasticis Roma sit prima sedes, quàm quod in rebus politicis sit prima sedes imperii.

In Novella Theodosii tit. 14. hæc leges decernimus, &c. Novella Valentiniani de ordinandis

Episcopis hæc verba habentur. Cum igitur, &c.

At non sunt hæc duæ leges, sed una nec XIV. sed XXIV. titulo. Ea cum sit omnium, quas obtinuerat Episcopus Rom. amplissima, digna est, quæ propiùs inspiciatur. Impp. Theod. & Valentinianus AA. Actio. Certum est & nobis & imperio nostro unicum esse præsidium in superna divinitatis favore, ad quem promerendum, h. e. consequendum, præcipuè Christiana fides & veneranda nobis religio suffragatur. Cum igitur sedis Apostolica primatum sancti Petri meritum, qui Princeps est Episcopalis corone, & Romana dignitas civitatis, sacra etiam Synodi firmiter autoritas, ne quid præter auctoritatem sedis istius illicitum præsumptio adtemptare nitatur. Tunc enim demum Ecclesiarum pax ubiq; servabitur, si rectorem suum agnoscat universitas. Hæc cum hæcenus inviolabiliter fuerint custodita, Hilarius Arelatensis, sicut venerabilis viri Leonis Romani Papa fidei relatione comperimus, contumaci ausu inlicita quædam præsumenda temptavit, & ideo transalpinas Ecclesias abominabilis tumultus invast, quod recens maxime testatur exemplum, &c. His talibus

& con-

& contra imperii majestatem, & contra reverentiam Apostolica sedis admittis, per ordinem religiosi viri urbis Papa cognitione discussis certa in eum, ex his quos male ordinaverat, lata sententia est. Et erat quidem ipsa sententia per Gallias etiam sine imperiali sanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Ecclesias non liceret? Sed nostram quoque preceptionem hac ratio provocavit, nec ulterius vel Hilario, quem ad huc Episcopum nuncupari sola mansueti præsulis permittit humanitas, nec cuiquam alteri, Ecclesiasticis rebus arma miscere, aut preceptis Romani Antistitis liceat obviare. Ausibus enim talibus fides & reverentia nostri violatur imperii, nec hoc solum, quod est maximi criminis, submovemus. Verum ne levis saltem inter Ecclesias turba nascatur, vel in aliquo minui religionis disciplina videatur, hoc perenni sanctione decernimus, nequid tam Episcopis Gallicanis, quam aliarum provinciarum contra consuetudinem veterem liceat sine viri venerabilis Papa urbis aeterna auctoritate temptare. Sed illis omnibus pro lege sit, quidquid sanxit, vel sanxerit Apostolica sedis auctoritas, ita ut quisquis Episcoporum ad iudicium Romani Antistitis evocatus venire neglexerit, per moderatorem ejusdem provinciae adesse cogatur, per omnia servatis qua divi parentes nostri Romana Ecclesia detulerunt. Et paulo post. Dat. VIII. Id. Jun. Roma Valentiniano A. VI. Conf. h. e. A. D. 445. Quo plura Leoni tribuit Valentinianus, eò liquidius constat hanc constitutionem à Leonis gnatone conscriptam, cum uterque Principis inexperti imbecillitati fraudulenter illuderet. Theodofii quidem nomen præfert pro more, quod utervis Imperator utriusque nomine suas leges conderet. Sed cum Romæ lata sit, à Valentiniano, qui præerat Occidenti, latam esse constat, & in Occidente solo vim habuisse, si modò vim aliquam habere debuit, quod per imposturam impetratum fuerat. Imposuit Leo Valentiniano I. Tantum esse Petri meritum, ut ubi mortuus creditur, ibi debeat esse primatus Ecclesiastici sedis. Quantò justius hunc primatum acquisivisset Hierosoly-

A mis, tum Christi, tum tot Prophetarum & Apostolorum meritum? 2. Imposuit Leo Synodum aliquam antonomasticè dictam, immensum, nescio, quod privilegium, sedi Romanæ largitam Sardicensem forsitan innuebat. Sed & Sardicensibus affingebat multa sedes Romana, & Synodi Sardicensis nulla tum erat auctoritas. Quam ob causam nomen Synodi dissimulare maluit quàm exprimere. 3. Imposuit Leo se rectorem universi, suos antecessores tales semper habitos, pacem Ecclesiarum aliter servari non posse, cum ante Leonem nulla Synodus, Ecclesia nulla extra Diocesum Romanam hunc titulum sedi Rom. tribuerit, cum ne post Leonem quidem rectoratus huius tanto captati ambitu semissem unquam consequi potuerit, cum eo semper deteriore loco fuerint Ecclesiæ, quo latius dominatum suum expandit Papa. 4. Imposuit Leo magnitudinem suam esse securitatem imperii, cum nulla capitalior imperii Rom. perniciēs fuerit, quàm incrementum dominatus Pontificii. 5. Imposuit Leo sanctionem hanc niti consimilibus parentum Valentiniani decretis, cum nec parentes, nec majores, nec antecessores Valentiniani consimilem unquam tulerint constitutionem.

D Utur sit, cum ne Valentinianus quidem dicat, Christum, Petrumve tale quidpiam postulasse, certum est ne Leonem quidem ausum id confingere. Itaque vel ipso Valentiniano teste totum illud privilegium humano, non divino jure, nititur. Quin & tot ethnicis scæter extrema constitutionis pars, ut satis constet, quàm neophytus fuerit Valentinianus in mysterio pietatis, alienis oculis videns, nec suarum nec divinarum rerum peritus.

Decrescebat indies Imperatorum in Occidente potissimum potestas, vixque supererat Valentiniano Galliæ pars trans Ligetini sita, Illyricum, Italia, Africa. In his provinciis si majorem quàm pridem po-

restatem optinuit Papa, vides cui debeas id acceptum ferre, vulpinæ videlicet Leonis calliditati, & invalidi Valentiniani simplicitati, cui cum fucum factum esse sit perspicuum, spectanda mens illius potius quam oratio. Mens illius est, ne quid usquam à quoquam tentetur contra privilegia, quæ vel ipsius majores, vel Synodorum approbatarum decreta, vel vetusta consuetudo sedi Romanæ detulerant. At nihil horum faver, sed contra multis modis hæc adversantur dominatui, quem Leo I. ambibat, quem hodie sibi vindicat Papa.

p. 36. 128.

Leo ep. 99. Huius muneris sacramentum ita Dominus ad omnes Apostolicum officium voluit pertinere, ut in B. Petro Apostolorum summo principaliter collocaret, ut ab ipso capite dona sua velut in omne corpus diffunderet. Hac ille piè verè. Ratio est, quod Christus non nisi per caput visibile in membra visibilia influat, vimq. suam & gratiam transmittat.

445.

Ut plenius constet quid sibi velit Leo, videamus quid addat ep. Don. 99. sed. 87. cuius verba velut aurea Gratianus inseruit decreto D. 19. c. ita Dominus. Vult igitur Leo se quidè haberi quasi Petrum ipsum, Christum autem ab hoc Petro quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffundere, ut intelligeret se mysterii exortem esse divini, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium individue unitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo: Tu es Petrus, &c. Hæc iis demum

p. 36. 128.

non putent, quibus præjudicium veri gustum pervertit. Quis nisi bliteus neget vim & efficientiam à capite in reliqua membra influere? Impietatis hæc damnare non potest, nisi impius. Hæc certè, si vera sunt, possunt esse pia, sed falsa cum sint, non possunt esse non impia. Videamus 1. quam veri speciem hæc habeant. 2. quam sint falsa. 1. Fideles omnes Christus sibi per fidem unit quasi sua membra, ut à capite proprie dicto defluant in eos omnia sua dona. Sed hoc caput unicum est, nempe Christus

A ipse, succum illum immittit S.S. non ulla creatura. Quisquis hanc vim sibi vindicat, is se Deum facit majore blasphemiam, quam unquam ullus Caligula, Domitianus ullus. 2. quivis fidelis esse debet alter Petrus, æmulari debet Petri fidem, zelum, firmitatem, ut docetur 1. Pet. 2. 5. Sed nunquid ullus fidelis arrogabit sibi firmitatem ædificio toti statuminando parem? Hanc cum sibi, cum sedi suæ firmitatem vindicat Papa, perditionis filium agit. 3. Quivis Pastor legitimus ac fidus est alter Petrus, Petri cathedram insidet, ut Phariseus quivis, quandiu Mosis ipsius doctrinam proponebat, insidebat cathedræ Mosis. Quis tamen eorum æquabat authoritatem Mosis? Quis vicissim post Apostolorum obitum æquavit authoritatem Petri, Pauli, Johannis? 4. Christus an eorum tantum est servator, qui polum Arcticum spectant, quive sub hoc polo sunt cis Euphratem? Ubi sunt autem illa dona quæ Leo, vel quisquam antecessorum eius diffundebat in Ecclesiis sub Antartico polo, vel etiam sub nostro trans Euphratem sitas? Quis igitur Leonem neget esse mendacii manifestum, eoquæ blasphemum, ut flammis æternis addicentem tam eos qui Romam, quam eos, qui Christum ignorant? Qui fit autem ut tam grandiloquas voces eructet Leo? Videbat se niti lege, quæ eodem anno fuerat expiscatus à Valentiniano III.

Flavianus Episc. Constant. à Concilio Ephesino 2. ad Leonem Pontificem Rom. provocavit, ut ipse Leo docet ep. 25. ad Theodosium, eundem Theodoretus Cypri Episcopus à concilio Ephesino damnatus appellavit, ut ait Liberatus Breviarium cap. 12.

Cicero pro P. Quintio Nevium alloquens: Opinor, inquit, tuum testimonium, quod in aliena re leve esset, id in tuâ, quoniam contra te est, gravissimum debet esse. Quid sibi tribuat gloriabunda Roma, quis prudens morabitur? At si quid adversus se dicat, quo jure repudiabit? Leo I. Theodosium

449.

fium II. alloquens ep. 23. *Episcopale concilium, inquit, quod haberi apud Ephesum præcipit. Penes Imperatorem igitur erat, non penes Papam dominatus in Episcopos. Quam prædatoria fuerit illa Synodus satis docet ipse Leo. Alios, inquit A.D. 449. rejectos, alios didicimus intronissos, qui pro supra dicti, Dioscori, sacerdotis arbitrio impie subscriptionibus captivas manus dederant. Ibidem de Diacono suo loquens: vix, inquit, ne subscribere per vim cogeretur, effugit. Quid mirum, si Legati Leonis protestati sunt, nequamquam id, quod constituebatur, sedem Apostolicam recepturam? Si Leo Theodosio dixerit: Removete, quasumus, à vestra pietatis conscientia periculum religionis & fidei: obsecramus, ut omnia in eo statu manere jubeatis, in quo fuerunt ante omne, h. e. ante totum istud, judicium, donec major ex toto orbe sacerdotum numerus congregetur. Omnes partium Ecclesiastrarum, omnes mansuetudini vestra cum gemitibus & lacrymis supplicant sacerdotes, ut quia & nostri fideliter reclamaverunt, & eisdem libellum appellationis ad Imp. scilicet & Synodum Oecumenicam Flavianus Episcopus dedit, generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari, &c. Hæc scilicet sunt hominis in Episcopos, in Synodos, in Imperatores dominatum exercentis verba? Interim vulpeculam agebat Leo. Dei zelum prætexit, veram sui doloris causam dissimulat, quam docet Liberatus c. 12. *Ecclesia Romana diaconi vices habentes papæ Leonis assistere non passi sunt, h. e. noluerunt, eò quòd non fuerit data præfessio sanctæ sedis eorum. Scilicet diaconus Leonis legatum se ferens, ante omnes Episcopos sedisset. Quo jure? ubi tandem hoc unquam obtinuerat Episcopus Romanus? In Africana Synodo, cui præfuit Aurelius Carthaginensis A.D. 451. post Aurelium & Valentinum Numidia Primatem sedebat Faustinus Potentianus Episcopus sedis Rom. legatus, neque tamen testatus est ullam sibi, sedive Rom. fieri injuriam. Sed indies cum potestate crescebat superbia. Illa justior conquerendi causa fuit,**

A quod non lecta fuisset Leonis Eutychem damnantis ad Flavianum epistola. At enim Liberatus ait: *Flavianus contra se prolata sententiâ per eius legatos Apostolicam sedem appellavit libello. At meminere, quàm sæpe perplexus sit Afrorum stylus. Liberati mens, est Flavianum, dato Leonis legatis libello, testificatum appellare se, nempe quomodo solebat appellatio fieri. Profer quenquam antiquiorem Leone I. qui dixerit, Papam appello: At ipse Paulus quadringentis propemodum ante Synodum illum annis dixit: *Cæsarem appello. Flavianus addere potuit: & Synodum Oecumenicâ. Potuit etiam Patriarcha Constantinopolis Alexandrino Patriarchæ contestari majorem esse duorum Patriarcharum, quàm unius autoritatem.**

Leo I. ep. 9. 24. 33. *petit ab Imp. Theodosio, ut intra Italiam concilium cogeretur, quia solus Imperator cogere poterat Eutychianos, ut comparerent, non quia Imperatoris esse crederet cogere concilium.*

C Has exceptiones multo post Leonis obitum confinxit cleri Rom. superbia, quæ semper erunt inanes & falsæ, cum & Reges Israelitarum David, Salomon, Josaphat, Ezekias, Josias eadem usi sint autoritate: cum Imperatores Christiani nemine reclamante, cunctis approbantibus, ducentos amplius annos usi sint hoc jure: cum ipse Leo tuum commentum evertat: quum simpliciter dicat ep. 24. *Si pietas vestra suggestioni ac supplicationi nostræ dignetur annuere, ut intra Italiam haberi jubeatis episcopale iudicium, citò (auxiliante Deo) poterunt omnia scandala rescari. Idem Romana Synodus petit à Pulcheria Martiani conjugæ, Theodosii II. sorore. Ac rursus ep. 33. *Vniversale concilium, inquit Leo, clementiâ vestra annuente, haberi intra Italiam iubeatur. Igitur etiam ex Leonis sententiâ, quum Imp. Theodosius & Martianus convocandi concilii jus sibi tribuerunt, quum etiam nutum suum interposuit Pulcheria, non usurpationis, sed pietatis & clemen-**

tia fuit hoc opus. Aliter ante Leonem sensisse, scripsisse quem invenies? Enimvero cur solus Imperator Eutychianos cogere poterat, ut extra Diocesim comparerent, quia nemo quenquam extra suam Diocesim citandi jus habebat præter Imperatorem, nedum ab Oriente in Occidentem, vel contra jus suum eò luculentius testatū fecerint Imp. Valentinianus & Marcianus. Quod concilium indixerunt, non in Italia, quod postulerat Leo, sed primò Ephesum A. D. 449. dein A. D. 451. Nicenam, tertio, Chalcedonem.

Itaque Synodus Chalcedonenfis statim initio profiteretur se coactam ex decreto piissimorum Imp. &c. Et Imperatores quidem quoties hujusmodi Synodos indicebant, toties Indictiones suas omnibus imperii sui Diocesibus significabant, ut non mirum sit, si Leoni quoque significarit Theodosius II. se concilium Ephesi indixisse. Leo nihilominus, ac si sibi speciatim habitus esset hic honos, ita sibi gratulatur ep. 15. *Religiosa clementissimi principis fides sciens ad suam gloriam maximè pertinere, si intra Ecclesiam Catholicam nullius erroris germen exurgeret, hanc reverentiam divinis detulit institutis, ut ad sanctæ dispositionis effectum auctoritatem Apostolicæ sedis adhiberet, &c. Quomodo? an ut Ephesinæ Synodo præfesset? Nihil minus. Nam si iussisset id Imperator, quis ausus fuisset obniti? Et Leo, cum nihil gravius ferret quàm quod Ephesina Synodus *Ἐπιτολῆν* legato suo negasset, tamen non Imperatori, sed sibi factam injuriam dixit. Dioscorum Alexandrinum Synodo præfecerat Theodosius, ut ipse fateris p. 54. Quid igitur aliud Leoni, quàm quod & reliquis Dioceseon Exarchis mandaverat Theodosius, ut videlicet Ephesum irent aut Legatos mitterent?*

p. 9. 15. 54. Valentinianus ad Theodosium scribens, ait, 276. 277. Imperatoribus competere, ut non tantum fidem illasam, sed & dignitatem propriæ venerationis B. Apostolo Petro intemeratam conferrent, qua-

A *tenuis beatissimus Romana civitatis Episcopus, cui principatum sacerdotii super omnes antiquitas contulit, locum habeat & facultatem de fide & sacerdotibus indicare.*

Aliquando ut p. 276. 277. tribuis hæc verba Synodo, quæ Valentiniani ad Synodum esse verba agnoscis ipse p. 54. Ad eò te fugit memoria? Scripsit hæc Valentinianus III. A. D. 450. Romæ ad consobrinum focerumque suum Theodosium II. Ibidem eodè tempore consimilia ferè scribit ad eundem Theodosium eius amita Galla Placidia Valentiniani III. mater, suggerente procul dubio Leone I. quem urebat nò tam quod fidem læsisset, quàm quòd sedis Rom. *Ἐπιτολῆν* temerasset Ephesina II. Synodus. Facile fuit Leoni credulis fucum facere, sed & facile nobis est in his literis nomine quidem Cæsareo, sed stylo gnatonum Leonis scriptis agnoscere, quòd potissimum conniteretur clerus Romanus, ad dominatum videlicet, quem modò Petri, modò totiùs antiquitatis suffragiis sibi deberi contendebat. Hic utrumque connectit pari vanitate. Illam autem de omnibus judicandi facultatem, quàm falsò, quàm infeliciter arrogavit sibi Leo, vel hinc constat, quòd tum primà, tum ultimà Synodi Chalcedonenfis actione quædam enixe postulavit, quæ non potuit impetrare.

Dioscorus, inquis, *incusatur quòd secundà p. 10. Synodo Ephesinà Leonis veteris Roma Episcopi totum orthodoxæ fidei regulam non admiserit. Subjungunt: Quare Sanctissimus & Beatissimus Episcopus magna & veteris Roma Leo per nos & presentem Synodum unà cum ter beatissimo & bene nominato & celeberrimo Petro, qui est Petra & fundamentum Catholicæ veritatis & basis orthodoxæ fidei spoliavit Nestorium Episcopali dignitate?*

Quid hæc nisi fastum & fraudem Leonis produnt? Ut Dioscorus Alexandrinus Patriarcha damnaretur, opus erat aliquot Patriarcharum auctoritate. Operam non negat Leo, sed nec gratis id facit, hac occasione

450.

451.

casione suas ampullas projiciens, quibus A confutandis, si voluisset Synodus immorari, Dioscorus interim & Eutyches evassissent.

Interim Bellarmini candorem vide, qui de Pontifice Rom. l. 1. c. 10. verba Leonis per Legatos in Synodo loquentis ita laudat, ac si non Leo sibi, sed ipsa Synodus Leoni tribueret hæc elogia. Tamen primatum Leonis ita concedit Synodus actione XVI. ut Romæ Constantinopolim æquent, quod utraque sit sedes imperii Romani, quod ita jam cautum fuerit Oecumenicæ Synodi secundæ decreto. Ita docent primatum Episcopi Rom. deberi, non Petro, sed quod esset imperii sedes, quod & posthac constanter contenderunt Græci, quod tu quoque profiteris, & quod negare non poteris, ultrò fateris Leonis legatos Chalcedonensis & Constantinopolitani concilii decretis obloquentes frustra fuisse.

B. Gregorius l. 4. ep. 38. scribit per Synodum Chalcedonensem Romano Pontifici nomen universalis oblatum esse. Certè act. 3. Chalced. concil. extant tres Orientalium ad S. Leonem libelli, quibus universalis Episcopus vel Patriarcha vocatur. Paschasinus Episcopus Ecclesie Lilybetane vice Beatissimi atq; Apostolici universalis Ecclesie Papæ urbis Romæ Leonis sanctæ Synodo præsidens subscripsit.

At hoc ipso falsi Gregorium I. insimulas. Itaque rectius l. 7. ep. 30. factum id ait in Synodo, non à Synodo. Consimile falsi crimen habes apud Bellarminum de Pontifice Rom. l. 1. c. 10. Totum, inquit Bellarminus, Chalcedonense concilium DCXXX. Patrum act. 3. appellat Petrum petram & crepidinem Ecclesie. At hunc titulum Leoni tribuit non Synodus, sed Paschasinus in Synodo. Tu quoque falsus es. Nam Synodo præfuit Magistratus, non Paschasinus, nec quæritur, quid in Synodo prolatum sit à Paschasino, à tribus Orientis monachis, aut ab alio quopiam, sed quid à Synodo probatum sit, & sancitum.

Ipsi judices dixere, perpendimus omnem primatum & honorem præcipuum, secundum canones, antiqua Roma à Deo amantissimo Archiepiscopo deberi.

Rectè, magistratus pronuntiat conferendum Episcopo Romæ tributum, qualem canones illi tribuit, (Nam Scripturâ sciebant nihil alii tribuere) sed ita ut Constantinopolis, iisdem *πρεσβείαις*, iisdem primatibus decoretur, propterea quod sit nova Roma. Videlicet videbant Petrum & Paulum plurimas Ecclesias fundasse, quæ nullis hujusmodi primatibus fruerentur, eòq; totum illum, quantum quantum est, primatum, quo fruebatur Episcopus Rom. ei deberi, quod esset sedes imperii. Jurisdictionem quod attinet, ampliolem, latius patentem largitur Synodus Constantinopolitano, quam Romano, nempe tres Dioceses, Thraciæ videlicet, Asiæ, Ponti. Romanus vicissim hoc ipso, quod æquari sibi videbat Constantinopolim, putavit sibi deberi minimum. Tres itidem Dioceses Suburbicariâ, Mediolanensem, & Orientalis Illyrici, nismalis ideo tres Dioceses assignatas Constantinopolitano, quod jam tres invasisset Romanus Valentini III. literis abusus.

In epistola Synodi Chalcedonensis ad S. Leonem hæc verba leguntur, quibus tu quidem, sicut membris caput, præeras

Quisquis prima um aliquem obtinet, is aliquo modo caput est. Synodo præfuit Magistratus ac omnia præsidis munia gessit. At inter Episcopos primus confedit Paschasinus Lilybetanus Episcopus, ut Leonis I. legatus. Jubendi tamen jus nullum nec habuit, nec sibi vindicavit; sed unus Magistratus, tum primâ. tum ultimâ sessione, & passim aliàs potestatem hanc exercuit improbante nemine. Quo loco tam Romanam quam Constantinopolitanam sedem habuerit Synodus Chalcedonensis satis docuit can. 28. cum ait à Secundæ Synodi Patribus A. D. 381.

data Seniori Romæ τὰ πρεσβεία Διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην quod sit urbs regia, juniora Romæ data, τὰ ἰσὰ πρεσβεία, quod & ipsa sit urbs regia & Senatū habeat.

p. 54.

Leo ep. 93. ad Turibium Asturicensem Episcopum c. 17. concilium Hispaniū indicit.

453.

Videlicet quia Leo I. hac epistola copiosè refellit Priscillianistas, adversus quos potissimū congregatum est concilium Toletanum, quod primum dicitur. Pontificii dominatūs assertores tū huic epistolæ, quā concilio Toletano periodum affinxerunt, quā persuaderent jussu Leonis indictam Toletanam illam Synodum.

Toletani concilii subscriptionibus hæc affuerunt: *Regula fidei contra omnes hereses maximè contra Priscillianistas, quas Episcopi Tarraconensis, Carthaginensis, Lusitani & Beticī fecerunt, & ex præcepto Papa Leonis ad Balconian Episcopum Gallicia transmiserunt.*

Epistolæ Leonis xci. consimiliter addiderunt. *Dedimus itaq; literas ad fratres & coepiscopos nostros Terraconenses, Carthaginenses, Lusitanos, atq; Gallicos, eiq; concilium Synodi generalis indiximus, &c.* Horum additamentorum falsitatem multa convincunt. 1. quod ne trecentis quidem post Leonis obitum annis Sedes Romana potestatem habuit indicendi Synodos in Hispania. 2. quod ne in Italia quidem generalem Synodum indicendi potestatem habebat, sed eius indictionem ab Imp. Theodosio II. suppliciter petens ep. 9. impetrare non potuit A. D. 449. 3. Quod nusquam comparent illæ Leonis ad Terraconenses, &c. literæ, quæ tamen vel maximè conservari debuerant, ut essent documentum Papalis in Hispania jurisdictionis. 4. quod dicitur primum Toletanum concilium, habitum est temporibus Arcadij & Honorij Stilichone Consule. h. e. anno Domini 405. annis 35. antequam Pontificatum adipisceretur Leo.

p. 54.

Non esset rata Acacij Antiocheni antistitis ele-

A *ctio, nisi illa à Simplicio Rom. Papa confirmaretur.*

450.

Fuit hæc Simplicii, fuit hæc cleri Rom. simplicitas, ut in dominatus argumentum omnia raperet & torqueret, quæ fuerant aliorum instituta.

Cujuslibet Diœceseos Exarchus tenebatur ordinationem suam cū omnibus suæ Diœceseos Metropolitanis, tum omnibus Diœceseon Exarchis significare, fidei suæ formulam ad illos mittere, conservandæ scilicet unitatis ac doctrinæ puritatis ergo. Clerus Rom. omnes hujusmodi literas quasi totidem servitutis ac fidei præstitæ syngraphas interpretabatur.

B *Inscias ire nolim Episcopos tum ad Ortum, tum ad Occasum olim aut à populo, aut à clero, aut à Metropolitibus, aut ab aliquot ejusdem provincie Episcopis electos ac consecratos esse. Huic enim rei fidem adstruit Cyprianus l. 1. ep. 4. Theodoretus hist. l. 1. c. 9. & l. 5. c. 9. cateriq; Patres ubiq; testantur: sed id factum assero non divino, sed humano jure.*

454.

C Scilicet, Christus voluit ut omnes gentium omnium Episcopi suam ordinationem ab Ep. Romano peterent, & tamen id rescivit nemo, totos quadringentos annos, quin potius contrarium omnes Ecclesias sensisse, docet continua primorum seculorum praxis, & ut loqueris, omnes ubiq; Patres, Theodoro saltem antiquiores aut σύγχρονοι, ne verba tua latius quàm orationis tuæ series postulat, extendam.

D Theodoretus autem quinto seculo vivebat. Ne verò, quod hîc fateris, alibi neges, memineris quàm id sit copiosè solidèque demonstratum, tum ab aliis, tum nuper à nobis elogiorum Babylonis cap. 14. 33. 34. 75. Sed age licuerit reliquis omnibus Ecclesiis jus illud divinum, cuius ne apex quidem usquam unquam comparuit, ignorare, per multa secula non debuit papæ saltem innotuisse? Quæ fit igitur, ut continuam illam omnium Ecclesiarum per quinque saltem secula praxin ne Papa quidem ullus damnarit? ut nullus

nullus eorum contestatus sit Petro, Christo, juri divino fieri manifestam injuriam, nisi quotquot sunt ubique terrarum, omnes Episcopi suam ordinationem à Papâ, vitæ spiritualis influxum ab illo capite petant? Petrum quidem passim crepabat fastus Romanus, sed nondum eò processerat impudentiæ, ut hoc obtentu Continuum Ecclesiarum omnium præxin auderet impietatis aut injustitiæ damnare? Sensim & quasi sine sensu fuit illi irrependum, & incautorum cervicibus imponendum jugum prioribus seculis ignotum.

P. 45.

Itaque vide quàm dolosa sânt verba tua, cum ais: D. Leo *serm. 3. in assumptionem suam ad Pontificem hac verba: Pascere oves meas, accipienda ostendit, cateriq; Patres consentiunt, qui Rom. gregem Ecclesia commissum asseverant: eius est Episcopos constituere, solio pellere, restituere, &c.*

P. 36.

Certè Romanus Episcopus Ecclesiæ Romanæ regimen accepit, eoq; Petri cathedram insidet, ut & reliqui pastores. At quod huius esse vis Episcopos constituere, &c. quasi Patres id *ὁμοῦ φωνῆ, ἰσοψωνῆως* profiteantur, id quàm falsum sit, ex tuis ipsius verbis colligi potest. Unde seqtur, Patres credidisse, Romanum accepisse regendam Ecclesiam suam, non totam, non omnes Ecclesias, quàm plurimarum ne nomina quidem ad ipsius aures pervenissent. Sed ipsius imperii Romani Ecclesiæ quàm contrariam tuæ sententiam haberent, vide A.D. 476. Imp. Zeno sic sancit: *Sacro-sanctam huius religiosissima civitatis, Constantinopoleos, Ecclesiam, & matrem pietatis, & Christianorum Orthodoxæ religionis omnium, in imperio scilicet Romano viventium, & eiusdem regie urbis sanctissimam sedem, privilegia & honores omnes super Episcoporum creationibus & jure ante alios residendi, & cetera omnia, quæ ante nostrum imperium vel nobis imperantibus habuisse dignoscitur, habere in perpetuum, firmiter regie urbis intuitu iudicamus & sancimus. Dat. XVI. Kal. Ian. Armatio V. C.*

A *Conf. h. e. quindecim diebus ante finem anni, quo Romam & Italiam invaserat Odoacer, unde concludebat Zeno. Cum Constantinopolis & Roma simul essent imperii Romani sedes, harum urbium Episcopos reliquis omnibus antestare voverunt Oecumenicæ Synodi A. D. 381. & 451. Nunc cum sola Constantinopolis sit imperii mei sedes, huius Episcopum simpliciter omnibus, in imperio videlicet viventibus, meo non tantum antestare, sed & præesse volo.* Imperatores autem huiusmodi constitutiones vix unquam faciebant, nisi de Synodorum sententia. Utut sit, nemo comparet eò proxime seculo, qui decretum istud improbârit. Contra, qui Zenoni successit, Anastasius A. D. 491. Zenonis decretum ita confirmat: *Privilegia magna Ecclesia Constantinopoleos, & sub ipsa administratarum & sustentatarum venerabilium domorum custodiuntur.* Et quæ sub Justino Anastasii successore convocata est Constantinopolitana Synodus A. D. 518. cum Patriarcham Constantinopolitanum vocat Oecumenicum, omnino Zenonis constitutionem sibi placere testata est. Idem testatus est Justinianus I. A. D. 530. & seqq. Imperatores, tum eò quod titulum hunc Episcopo Constantinopolitano continuarunt, tum eò quod Zenonis Constitutionem Codicis Justiniani lib. I. tit. 2. lege 16. insertam cum aliis ratam & gratam habuerunt.

D

Caput XVII.

PAPÆ POTESTAS SEXTO SEculo.

*P*ates quarta Synodi Romanæ p. 55. statuta Basili dicunt nullius roboris esse, quod nullius Romani Pontificis subscriptione firmata sint.

In hac Synodo, in eius Præside Symmacho specimen habemus insigne, tum imbe-

507.

imbecillitatis, tum vitiorum cleri Romani. Infirmitas patet, quòd ne Romæ quidem Synodum ex regionibus extra Romanam Diœcesim satis constantem convocare posset, sed ad id opus haberet decreto Theodorici, quantumvis Ariani Gothorum Regis. Sic enim incipiunt acta Synodi: *Sancta Synodus apud urbem Romam ex præcepto gloriosissimi regis Theodorici diversis regionibus congregata in Christi nomine dixit: Cum ex diversis provinciis ad urbem Romam convenire sacerdotes regia præcepisset autoritas, De evocatione Synodali clementissimo Regi gratias retulit. Digna res visa est maximo Sacerdotum numero. Decernere tamen aliquid Synodus sine regia notitia non præsumpsit. Iussus est regis præceptionibus Papa Symmachus. Iterum nos ad iustitiam contulimus principalem. Vnum tantæ rei restabat, unde Deo pareremus, inquit ipse Symmachus, scilicet ut sancti principis, qui amen Arianus erat, voluntate invitaremus Senatam amplissimum.*

Jam quidem A. D. 499. habuerat Synodum Symmachus, huiusmodi præfatione carentem, quod ex sua tantum Diœcesi eam convocasset. At hanc licet ex duarum tantum Diœcesion Mediolanensis scilicet & Romanæ provinciis ex Italia solâ conflata, ut convocaret opus habuit autoritate regiâ, quod videlicet fuisset hæc hæctenus perpetua praxis Ecclesiæ, ex quo Principes christianos habere cœpit. Rati patet, ne Diœcesis in Diœcesim insurgeret, quoties ex pluribus Diœcesibus erat convocanda Synodus, fiebat id Principis tam huic, quàm illi Diœcesi imperantis autoritate. Quæ dicuntur tertiæ & quartæ Synodi Romanæ re verâ sunt unius actiones duæ præpostero ordine collocatæ. Quæ quarta dicitur, habita est *Ruso magno, Fausto Avieno Coss. X Kal. Nov. A. D. 501.* Quæ tertia dicitur, habita est iisdem Coss. *VIII Idus Nov.* In ea sessione lectum damnatumque decretum, quo Basilius Ecclesiasticorum bonorum alienationem omnem prohibuerat

A tempore Simplicii I. Quàm vitiosus tum esset clerus Romanus, docet ambitus inter Laurentium & Symmachum tam furiosus, ut eius occasiones, cædes, rapinas, & innumerabilia perpetrata testentur Theodorus, Anastasius, Platina. Et illi quidem præcipuam in eum, qui credere coactus est, culpam conterunt, sed fastus Symmachi per Ennodium, causam tuam agentis, satis testatur Symmachi deterio- rem fuisse causam. Quin & quàm bonâ fide Symmachi Synodus ageret, hinc collige. Dum Theodoricum videbat, nihil non deferebat illius autoritati, clementiæ, sanctitati. Simulac digressum vidit: *Dicite, inquit, vobis quid videtur? De melicuit laico legem dare? Sancta Synodus dixit: Non licuit.*

Hem, sanctitatem! Theodosianum codicem videbant præsertim libro XVI. plenum legibus à laicis, si modò Principes laicos vocare licet, latis tam circa res Ecclesiasticas, quàm circa res politicas. Uni Basilio non licuit de rebus Ecclesiasticis leges ferre? Quid? quod Basilius legem illam non ferebat propriè, sed rogabat. Sic enim Synodo dicebat: *Si amplitudini vestra, vel sanctitati placet, &c.* Deinde, cum videri velint idem sancire quod Basilius, quid erat causæ cur Basilio, cur Odoacro pridem defunctis tantopere succenserent? Causam vide dignam astu, dignam fastu Romano. Quandiu sola Synodus vetat ne quis Ecclesiæ bona vendat, putat futurum ut sibi liceat, quoties voluerit, exceptiones legibus se satis apponere. At cum Basilio rogante, Synodo annuente, dein Odoacro confirmante lex ferebatur, ne Synodo quidem fiebat potestas Ecclesiastica bona dilapidandi, sed, si quid expediret vendere, permissione Principis opus erat. Quidni? Quod Princeps largitus est, quidni vetet, ne sine suâ permissione distrahatur à quoquam? Interim hoc frenum decoctoribus injectum urebat licentiæ cupidos Episcopos, & dum duo-

duorum Principum defunctorum cineribus insultant, putabant futurum, ut in posterum nihil tale statueret quisquam princeps. Sed frustra fuerunt. Nam multis adhuc post Symmachi mortem seculis obtinuit id quod abolitum volebat Symmachus.

In exordio actorum eiusdem Concilii, hæc leges: Memorati Pontifices, quibus allegandi imminabat occasio, suggererunt; Symmachum, qui dicebatur impetitus, debuisse Synodum convocare.

Poteest id intelligi de Synodo, quam Symmachus habuit A. D. 499. quam sanè Synodum, cum ex sola Diœcesi Romana convenisset, potuit & debuit Symmachus convocare. Alioqui locus ille, quem laudas, variis lectionibus & mendis ita scæret, ut quid sibi velit Synodus, non facile sit divinare. Deinde, non si quis in Synodo plusculum tribuit sedi Rom. continuo sequitur hanc totius Synodi fuisse sententiam.

Iohannes Episcopus Constantinopolis, Hormisdam vocat Patrem Patrum adorandum.

Johannes fortè scripserat *ἡγεμονικόν*, qua voce quilibet honor civilis designatur. Tamen editio Colonienſis anni 1538. f. 560. sic habet: *Hormisdæ sancto & beatissimo fratri & Papæ magnæ Romæ*. Ibidem Justinus Imp. Hormisdam vocat *Archiepiscopum ælæ urbis Romæ & Patriarcham*. & f. 563. *Hanc chartulam vobis merito dirigendam credidimus, ut à vestra sede etiam tenor eius admissus ad colligendas proficiat, & adornandas ubiq; venerabiles Ecclesias & Hierosolymitanam præcipuè, cui tantum omnes favorem impendunt, quasi matri Christiani nominis, ut nemo audeat ab ea sese discernere. Quis ante Justinum Princeps, alicujusve nominis Doctor tantum tribuit sedi Romanæ?*

Pompeius vir apud Iustinum Thracem præcipue auctoritatis Hormisdam vocat *Archiepiscopum universalis Ecclesiæ*.

Græcè scripserat *καθολικῆς*. Pridem obtinuerat, ut *Orthodoxi* dicerentur *Catholici*. Latini durius dixerunt *Vniversales*. Sed

plus tribuit Episcopo Constantinopolis Synodus A. D. 518. habita. Vocat enim eum *Vniversalem*, sive *mavis*, *Oecumenicam Patriarcham*; qui titulus deinceps cœpit esse tralatitius, cuius antehac usus mihi quidem nusquam occurrit, nisi in adulatorio trium monachorum libello, quem obtulerunt Leoni I. quem act. 3. Concilii Chalcedonenſis lectum supra meminimus.

Iustinianus ep. ad Iohannem Papam Ecclesiam Romanam caput omnium Ecclesiarum vocat, ad cuius notitiam omnes de rebus Ecclesiasticis controversias referre oporteat. Idem Iustinianus Imp inquis, Constantinopolitano Patriarchæ docet egisse perpetuè, ut pacem & conjunctionem Ecclesiasticam cum Romano Pontifice integram conservaret. Nec enim, inquit, volumus quicquam eorum, quæ ad Ecclesiæ statum pertinent, èd inconsultò decerni, cum ipse sit caput omnium Dei Sacerdotum, quoniam hoc semper servatum est, si quando ad ortum hæreses exorta sunt; ut non nisi ex eius sententia profligarentur.

Non desunt, qui literas illas sublesta fidei credant esse, quod etiam post, sed imprimis ante Constantinum hæreses multæ damnatæ sunt inconsulto Pontifice Rom. imprimis cum ipse Pontifex damnabatur, ut Victor ab Asiaticis & Irenæo, Stephanus à Cypriano; Marcellinus ab omnibus piis, Liberius ab Hilario, Zozimus & Bonifacius ab Africanis. Præterea ipse Iustinianus passus est Vigilium ab uxore Theodora male tractari, sine per plateas raptari, quin & eum ipse curavit excommunicandum ab Oecumenicâ Synodo V. & in exilium ablegavit, donec Synodi placitis acquievit ac subscripsit. Tertio Iustinianus Nov. 123. cuiusque Diœceseos exarcho summum jus intra suam Diœcesim tribuit in rebus Ecclesiasticis. Sed ut demus hæc à Justiniano scripta, saltem ex iis quæ diximus, colligere possumus, qua mente, quo sensu scripserit. Adulatorio videlicet animo scripsit Romani Pontificis ambitioni gratificans,

ut eius beneficio amissum urbis Romæ principatum recuperaret. Sensus verborum hic esse potest: Episcopum Rom. omnium in imperio Romano degentium Episcoporum esse caput, h. e. primum, quoties ad jugulandas hæreses Occumenicæ, hoc est, ex omnibus imperii Rom. provinciis congregatæ fuerunt Synodi, ad eas & invitatum & invitari debuisse Romanum Episcopum. Alioqui quam hæresim jugulâret, quod dominatûs primatûsve specimen unquam ediderat in Ecclesiis trans Euphratem, trans Cancri tropicum sitas? Sed Justinianum ipsum audiamus. Ita dicitur Johanni scripsisse C. de Summa Trinit. lib. 1. lege 8. *Omnes sacerdotes Vniversi Orientalis tractûs & subijcere & unire sedi vestra sanctitatis properavimus. Non suberant igitur illi, & quod properanter fecit Justinianus, id re maturius deliberatâ mutare potuit, & mutavit omnino, nisi subjectionis huius vocabulo fatearis nihil aliud intelligi, nisi ut sedes Constantinopolitana sit secunda, non prima. Non patimur quicquam, quod ad Ecclesiarum statum pertinet, quamvis manifestum & indubitatum sit, quod movetur, ut non etiam vestra innotescat sanctitati, quæ caput est omnium sanctarum Ecclesiarum.* CAPUT. h. e. prima sedes. Alioqui cum videret se nihil his blanditijs profecisse, post Johannis I. mortem A. D. 530. Lampadio & Oreste Coss. ita sancit C. de Episcopis lib. 1. lege 24. *Constantinopolitana Ecclesia omnium aliarum est caput.* Recuperato verò Romæ principatu, ut eam sibi redderet obsequentiorum, tum rursus A. D. 541. Basilio Cos. Novella 131. sancit: *Senioris Romæ Papatem esse primum omnium sacerdotum, sanctissimum verò Constantinopolis Archiepiscopum secundum locum obtinere, ac reliquis omnibus anteferri.*

Sed quoscunque tandem titulos sive novæ, sive veteri Romæ daret, jurisdictionis illorum limites ita definit A. D. 530. sui codicis lib. 1. tit. 4. lege 29. *Sancimus,*

A ut nemo venerabilis clericus ab aliquo sive clerico, sive laico ab initio apud beatissimum provincie Patriarcham accusetur, sed prius juxta sacra instituta apud Episcopum civitatis, in qua clericus versatur, tum si is suspectus sit, apud metropolitanum episcopum reum agat. sed si forte ne ei quidem, actori videlicet, accusatio placuerit, ad sacram eius regionis Synodum accusatum deducatur, & cum Metropolitano tribus convenientibus religiosissimis episcopis, qui ceteris propter ordinationem preferuntur, de causa coram tota Synodo cognoscatur. **B** Jubetur tota Synodus cognoscere, tres verò vetustiores Episcopi cum Metropolitano jubentur litem instruere, & si quidem ei, qua judicata erunt, placuerint, ab accusando discedat. Si verò se ledi existimaverit, provocet illius provincie beatissimum Patriarcham, atq; iis, que ipse judicaverit, omnino pareat, perinde ac si ab initio iudicem esset consecutus. Nam contra horum antistitum sententias non esse locum appellationi, à majoribus nostris constitutum est, nempe si judicaverit ex Synodi Dioceseos sententiâ. **C** Quod si solus judicaverit, sive Patriarcha, sive Metropolitanus, tum locum habebat id quod addit ibidem Justinianus, imprimis si qui condemnabatur, esset Episcopus. Enimverò si remissa causâ ad sanctissimum Patriarcham, aut ad aliquem ex religiosissimis Metropolitanis, aut ad alium Dei amantissimum Episcopum sententiâ lata sit, quæ alicui parti displiceat, ac provocetur, ad Archiepiscopalem hanc sedem, Constantinopolitanam videlicet, **D** referatur appellatio, in qua, ut adhuc servatum est, lis cognoscatur. Ita, cum olim Metropolitanus non nisi de Synodi suæ consilio sententiam ferrent, Episcopi non nisi de sui Presbyterii consilio, ac vicissim à Metropolitanis sententiâ non daretur provocatio, nisi forsân ad Synodum Dioceseos: paulatim factum ut Episcopi, Metropolitanus, Exarchi vel Patriarchæ soli non rogatâ sui Senatûs sententiâ judicarent, ac vicissim ab omnibus illorum sententiis daretur provocatio, præterquam à Constantinopolitani Patriarchæ in Oriente, vel

vel à Romani in Occidente sententiâ. Ita A videtur conciliandum τὸ ἐναντιοφανὲς legis Justinianæ, nisi quis dicere malit adversus Patriarcharum sententias non esse locum appellationi, ὅτε ἐκκαλεῖσθαι τοὺς τῶν πατριάρχων ψήχης, ut loquitur Photii κείμενον tit. 9. cap. 6. pag. 81. cum Patriarcha Metropolitanam sententiam confirmaverat, quod si eam infirmasset, & is, quem Metropolitanus absolverat, contenderet injuriam à Patriarchâ vel Exarcho sibi factam, tum illi licebat ab inferioris Exarchi B five Patriarchæ sententiâ provocare saltem in Oriente ad Constantinopolitanum Patriarcham.

smate incrustat Baronius: *Vniversalem*, inquit, *h. e. subiectarum sibi provinciarum*. Quid verat igitur, quo minus etiam Eugabinum Episcopum *Vniversalem* voces, ut *univrsarum sibi subiectarum ovium pastorem*?

Quinta Synodus act. 4. per Menam Patriarcham Synodi Præsidentem ita loquitur: Nos Apostolicam sedem sequimur, & obedimus, & ipsius communicatores habemus communicatores: & condemnatos ab ipsa etiam nos condemnamus. p. 277.

Sanè Synodo quintæ præfuit Mena, non Episcopus Rom. Sed, cum aliàs Mena vocetur Patriarcha, dubitari potest, an Archiepiscopus, qui, quæ laudas, dixit, sit Mena. Si Mena non est, sedes Apostolica dici poterit hic Constantinopolitana. Sed demus Menam loqui & Romanam sedem intelligere, non est hæc universalis, sed singularis enuntiatio; cuius hic sensus est: Scimus Anthimum eiusq; complices ab Agapeto meritò damnatos, quam ob causam eos nos quoque damnamus. Sed vide, quantò tum pluris fieret Imperatoris, quam Papæ sententia. Anthimum damnaverat Agapetus causæ cognitionem illi tribuente Justiniano: Sententiam Agapeti confirmaverat Synodus Oecumenica jussu Justiniani convocata: Tamen pendet adhuc Synodus ab Imperatoris nutu: Nihil inquit hic ipse, quem laudas, eorum quæ in sanctissima Ecclesia moventur: Convenit fieri præter opinionem & jussu Imperatoris. Rogamus itaq; vestram charitatem in præsentia quiescere, ut nos tempus accipiamus, adducere ad pias suas aures ea, quæ à nobis exclamata fuerunt.

Nicephorus l. 17. c. 26. author est Menam à p. 56. Vigilio communionem pulsus.

Quando testis hic tibi placet, integrum eius testimonium audi. Ed, Vigilius, insolentia progressus est, ut & Menam à communionem quatuor mensibus excluderet. Idem sanè & Menas adversus illum fecit. Sed enim Justinianus rebus huiusmodi ad iram commotus, qui eum comprehenderent, misit. Vigilius autem sibi metuens ad Sergii Martyris aram confugit, &

p. 45-55-56. Iustiniani avo Anthemius Constantinopolis Episcopus Apostolicum patrem Agapetum I. ceteris Episcopis superiorem expertus est, à quo ut Monothelita sacro Magistratu abire coactus, ut Zonaras & Cedrinus.

535. Anthemius Patriarcha cum esset, non poterat à paucis aut infimi subbelli Episcopis sede moveri. Cum igitur Agapetus Constantinopolim venit, licet Ariani Regis Gothorum Theodari legatus, tamen quia se profitebatur Orthodoxum, huius & aliquot Episcoporum iudicio damnatus est Anthemius & sede pulsus, eiq; substitutus Menas A. D. 536. quomodo paulò post, tum Menæ, dein Eutychiei, tum aliquot Episcoporum iudicio Vigilius E. R. damnatus est.

p. 56. Anthemius prius ab Agapeto, quam à Synodo damnatus est & solio pulsus.

Ita nihil egerat Agapetus, nisi sententiam eius subsecuta Synodus confirmasset.

p. 56. Agapetus vocatur Episcoporum Princeps in monumento ex Vaticanâ Bibliothecâ.

535. Quid? nescis cuius fidei sit dixόθεν μαρτύρο; Potest is te jugulare, juvare non potest, maximè testis, quem laudas, adulationis scdissimæ manifestus. Tamen hic quoque testis Menam Episcopum Constantinopolitanum vocat Apostolicum & Vniversalem; quem titulum egregio Sophi-

sacris ibi fistulis implicatus, non prius inde extractus cecit, quam illas evertit. Erat namq, magnus & corporis statu vastus. Postea vero cum eius rei Iustinianum poeniteret, partibus suis interponente Imperatrice Theodora Vigilium suscepit, atq, ille rursus Menam ad communionem admisit, hoc est, alter alterum solvit & admisit. Quum Vigilio succensebat Theodora, Vigilium eam Justiniani beneficio sibi conciliavit. Ubi Justinianum sibi sensit infestum, eius iram Theodoræ beneficio placavit, quam Eutychnam fuisse non dubium est. Neque multò post rursus à Synodo damnatus, in exilium relegatus non prius relaxationem obtinuit, quam pollicitus est se, pariturum Synodo, quod & præstitit. Hæc erat Vigilii sanctitas, ut non nisi malo coactus officium faceret.

Vigilii successor Pelagius ep. 16. Childeberto Francorum regi fidei suæ rationem reddit, non ut rege inferior, quod inscitè volunt adversarij, sed ut quintam Synodum jure se probasse ostenderet:

At quoties Regi quis minimè regis dignitatis ostendit se rectè fecisse, facit id ut inferior. Demus tamen invalidum esse *περισυα*, tamen erit hæc tuorum, non nostrorum inscitia. Nam tui, quoties aliquis Episcopus Episcopo Rom. rationem fidei suæ reddit, protinus concludunt eum id facere, ut inferiore.

Cum uterque sit ejusdem sacerdotii, perineptum est tuorum argumentum: sed in tuos appositè retorquetur, maximè cum novum non sit Episcopum inferiorem esse rege. Cæterum vide, quam prudenter moneas à Pelagio probatam Synodum, quæ Vigilium anathematismis adegit ad obsequium sibi debitum. Sed quidquid obtenderet Pelagius II. damnatus est ab Istris, Venetis, Africanis, tum ipse, tum Vigilium, quod subscripsissent actis Synodorum habitaram annis 536. & 553. Imprimis improbatur damnatio trium capitulorum, Theodoretici scilicet, Theodori Mopsestensis & Ibx,

A quod ea pertinere videretur ad contumeliam Synodi Chalcedonensis. Quam obrem A. D. 593. Constantii Mediolanensis Episcopi consecrationem improbarunt aliquot Episcopi & Theodelinda Longobardorum Regina, quod diceretur Constantius in damnationem trium capitulorum consensisse, Romæ sub Pelagio II. quo nomine Constantium excusans Gregorius I. lib. 3. ep. 2. 3. 4. 33. 37. non profiteretur discretè subscriperit, nec ne Constantius huic B trium capitulorum damnationi, sed hoc tantum exsertè contestatur, se fidem Chalcedonensis Synodi Sanctæ per omnia illibatam custodire, sciens videlicet quam non tantum Constantio, sed & sibi necessaria esset hujusmodi protestatio. De quinta vero Synodo sic Constantio respondet ep. 37. Nos sicut voluistis, ita fecimus, ut ejusdem Synodi mentionem nullam faceremus.

Aiunt Gallia Episcopos ab obedientia Romani Pontificis semper fuisse liberos. Contra pronuntiat ep. VI. Pelagij primi restantis se maiorum exempla suas vices injungere Sapando Arelatensi.

Quos majores suos intelligat Pelagius A. D. 555. I. non est obscurum, Symmachum videlicet & Hormisdam, à quibus idem tentatum monuimus. Utrumque videre potuerat Pelagius. Sed quod semel atque iterum usurpavit Romana sedes, id continuo veluti vetustum & seculorum aliquot præscriptione firmatum ostendat. In D titulis istis offerendis docuit Roma, quam ambitiosa, quam insidiosa sit eius liberalitas. Quidni verò potuerunt legationes istæ tum esse jurisdictionis omnis expertes, ac nuda ministeria ad significandum, cui diei Paschatis celebrationem assignasset Alexandrinus Patriarcha, vel tale quidpiam? Interim quam pulchrè suum ipse dominatum imprudens evertat Pelagius, vide. *Quamvis, inquit d. 21. Universe per orbem catholica & Apostolica constituta ecclesia unus thalamus Christi sit, tamen sancta Rom. Ecclesia catholica & apostolica nullis Synodicis*

constitutis ceteris Ecclesiis prælata est, sed evangelica voce Domini & Salvatoris nostri primatum obtinuit. Tu es, inquit, Petrus, &c. At quidquid his verbis Petro promittat Christus, nihil hîc, nihil usquam alibi promittit Romæ, Romanove Præfuli. Licet autem primatum ordinis Episcopo Rom. concesserint potius, quàm decreti deliberatione constituerint Synodi, tamen primatum potestatis, quem sedes Rom. sibi vindicat, in omnes Ecclesias meritò dicit Pelagius à nulla Synodo tributum sedi Rom.

Sub Pelagio Ioannes jejunator Vniversalis & Oecumenici Patriarchæ sibi sumpsit titulum, quem ne Romanus quidem Pontifex ita usurpat, ut despectis fratribus Episcopus appetat solus vocari ait S. Gregorius l. 4. c. 38. quasi ceteri sint eius vicarij; Sed universalis dicitur, quia per universum orbem propagata Ecclesia pastor est. Pelagius II. & Gregorius I. nusquam ajunt sibi, sed Antichristo, Luciferove convenire titulum hunc. Nunquam Johannes dixit, se solum Episcopum; nullo argumento probat Pelagius aut Gregorius Johannem fratres despiciere, nisi quia titulum hunc sibi tribuebat, quem ad reliquorum contumeliam pertinere contendebat Gregorius, quia si quis est Oecumenicus aut Universalis Episcopus, reliqui jam titulo tantum tenus sunt Episcopi, quod in Papam multò meliùs convenit, quàm in Johannem. Nam dominatus, quem Papa sibi tribuit, is est, ut reliqui, qui jugum illud subeunt, sint tantum Vicarii Papæ, adè ut vel Diacono, quem Legati titulo cohonestaverit, cedere debeant. Itaque tu disertè, *fallum est*, inquit, omnes Episcopos ex aequo Christi vicarios esse, quia scilicet vis unum Papam Christi, reliquos omnes Episcopos Papæ vicarios esse. Johannes nec sibi titulum illum assumpsit, sed eius usum à Synodis & Imperatoribus ante LXX circiter annos sedi suæ tributum cum invenisset, non putavit sibi sedem suam obtentu modestiæ, spolian-

A dam elogio, quo pridem pacificè fruebatur, nec aliud innuebat nisi se Patriarcham esse civitatis imperantis *ἀρχιεπίσκοπος*. Sic enim passim vocabatur imperium Romanum, tam Orientale, quàm Occidentale. Quod autem Papæ tribuis, id illi nec divino, nec humano jure convenit.

Isidorus lib. 2. Chronici de concilio Tolitano p. 52. tertio loquens, sic inquit: Interfuit tunc dignitate primus ille Catholicus & Orthodoxus Leander Hispanensis Archiepiscopus, & Romana Ecclesia legatus.

B Hæc habes à Baronio, qui commentum istud affingit Isidoro, cuius opera Lutetiæ bis edita sunt, sed in neutro comparent hæc quæ laudas. In Chronico Gotthorum Reccaredum & Synodorum ab eo celebratum memorat; Leandri non meminit; in Scriptoribus Ecclesiasticis Leandri res gestas celebrans huius concilii non meminit. Conciliorum editiones Colonienses anni 1538. & 1551. huius Leandri ne nomen quidem habent. Per errorem omissum vult Baronius A. D. 589. §. 44. Sed cur Præsidis potius quam subsequenti Episcoporum nomen fuisset silentio transmissum? At enim Baronio suffugium istud eripit conciliorum editio Coloniensis anni 1606. quæ Leandri nomen subscriptionibus inserit, sed quarto loco. Quartum quoque Locum Leandro dant rerum Hispanicarum scriptores Taraphæ, & Mariana. Si Roma legatum habuisset D Leandrum apud Reccaredum Regem, fuisset illi notissimus Reccaredus. At biennio post hanc Synodum erat adhuc illi profusus ignotus. Quippe Gregorius I. A. D. 591. lib. 1. ep. 41. de Reccaredo scribens ad Leandrum: *Huius, inquit, dum mihi per scripta vestra mores exprimitis, amare me etiam, quem nescio, fecistis.* Videlicet ita loqueretur Gregorius, si Pelagio, cui nuper successerat, suam ad Orthodoxam fidem conversionem & huius concilii convocationem deberet Reccaredus & totum eius regnum? Sed cui extra regnum Hi-

spaniæ debetur hæc laurea: Gallia possit eam multò justius sibi vindicare, quod Reccaredo nupsisset filia Childeberti, nepotis Sigeberti Mediomatricum regis. Concilii convocationem, & regni reformationem uni secundum Deum sibi vindicat Reccaredus, concilium ita compellans: *Non incognitum vobis esse reor, reverendissimi Sacerdotes, quòd propter instaurandam disciplinam Ecclesiasticam formam ad nostram vos serenitatis presentiam evocaverim, & quia decursis retro temporibus hæresis imminens in tota Ecclesia Catholica agere Synodica negotia denegabat: Deus, cui placuit per nos eiusdem hæresis obviam depellere, admonuit instituta de more Ecclesiastico reparare. Ergo sit vobis jucunditatis, sit gaudij (malim jucunditati, gaudio) quòd nos canonicus prospectu Dei per nostram gloriam ad paternos reducitur terminos. Sub finem: Flavius Reccaredus Rex hanc deliberationem, quam cum sancta definivimus Synodo, confirmans subscripsi. Omisisti verò quæ multò speciosius allegare potueras hæc verba, quæ leguntur in primo canone: *Permaneant in suo vigore conciliorum omnium constituta, simul & Synodica sanctorum Presulum Romanorum epistola.* Sed addititiæ esse voces istas, simul, &c. quidni credam, cum sequentium decem Toletanorum conciliorum nullum huiusmodi decretalium meminerit, aut ullam Sedi Romanæ potestatem in Hispanicas Ecclesias tribuat?*

p. 50.

Oecumenici, sive Vniversalis Episcopi titulum B. Gregorius in Episcopo Rom. probat ep. 32. l. 4. quia Petro totius Ecclesia cura commissa est à Domino.

593.

Nos quidem fatemur Gregorium & Pelagium invidiæ potiùs quàm pietatis stimulis incitatos, ut titulum hunc Constantinopolitanæ sedi ereptum irent, quâ ob causam clamores eorum nihili fecerunt pii. Sed veras tamen voces illis expressit hæc invidia, quæ Bonifacii III. ejusque successorum damnationi sufficiunt. Petro, Paulo, Johanni, reliquis omnibus Apostolis in solidum totius Ec-

clesiæ cura commissa est. Sed perpetuus hic est imposturæ Pontificiæ cavillus, quòd Papa credi vult, alter Petrus, alter Christus.

S. Gregorius ep. 64. l. 7. Indict. 2. De Sede, inquit, Constantinopolitana quis dubitet, eam Apostolicæ sedi esse subjectam?

596.

Totus Oriens dubitat, imò pernegat, & jam tum pernegabat. Constantinopolis Secundam Sedem se fatetur esse, non primam. At non quivis secundus cuius primo subjectus est. Hinc collige, quanto plus imposturæ, plus superbiæ fuerit in Gregorio I. quàm in Johanne, Cyriacove, quos damnabat; ut non mirum sit, si clamores eius frustra fuerint. Illud magis mireris, quòd de Johanne, qui Gregorii diras contempserat, ita loquatur l. 6. ep. 6. *Johanne sanctæ memoria de hac luce subtracto, &c.* Cyriaci sanctitatem primo prædicat, gratulans quòd Johanni successisset l. 6. ep. 6. & 7. mox ep. 24. 28. 30. profanum Oecumenici titulum rursus impugnat pari successu, nisi quòd Eulogius Alexandrinus testatus; se titulum illum Constantinopolitano non amplius tribuere, eundem Romano tribuit, quòd Gregorius averfatur l. 7. ep. 30. Nullus, inquit, *decessorum meorum uti hoc unquam vocabulo voluit.*

Gregorius Magnus, inquit, lib. 4. ep. 54. Vigilio Arelatensi Episcopo usum sacri pallij ac vices Sedis Apostolicæ & potestatem in Ecclesiis Gallias largitur.

Sub annum 415. Leo I. Viennensibus faverat adversus Arelatenses. Postquam plus subsidij, plus obsequij speravit ab Arelatensibus Romæ, titulum legationis invenit, cuius vi Viennenses Arelatensibus subiceret.

593.

Quenam primò fuerit hujusmodi vicariatus potestas, non satis constat. Gregorius autem lib. 4. ep. 51. 52. 53. quàm amplissimam poruit, eam effecit, honestis Childeberti Francorum regis literis; conquerentis de regni sui vitiis. Ideo, inquit, *fratri nostro Vigilio Arelatensis civitatis Episcopo vices*

vices nostras juxta antiquum morem & excellentie vestrae desiderium, Deo favente, commisimus. Consilium petebat Childebertus, dominatorem mittit Gregorius, & pallio donato, tum Arelatensem, tum reliquos Galliarum Episcopos sibi subicere molitur. Quid molitus sit, perspicuum; quantum promoverit, incompertum. Quem Leo I. ne Viennensis quidem provinciae Metropolitanam agnoscere voluerat, hunc Galliae Metropolitanam nuncupat l. 5. ep. 53.

At si conferendi pallii jus, si primates, Archiepiscopos Vicarios provinciales instituendi potestatem divinitus accepit Papa, qui fit, ut eius exemplum nullum extet intra quinque priora, tam pauca; sexto Seculo, nulla profus trans Euphratem & Meroem totis quindecim seculis?

Doleant, & audiant eundem eodem lib. ep. ad Brunehildam Reginam Francorum, qua petierat ab eo, ut talem in Gallias personam mitteret, qua facta Synodo cuncta, qua contra sacratissimos canones perpetrantur, omnipotent: Deo auxiliante, possit corrigere.

En quod discordia cives perduxit miseros! Duarum foeminarum Brunehildis Hispaniae, & Fredegondis impotentia Romanae sedis in Galliam usurpationibus viam aperuit. Brunehildis non aliud spectabat, quam ut authoritate peregrinorum ipsa peregrina suam potentiam adversus Fredegondem confirmaret. Te verò ex quo caelum Italicum spirasti, Galliarum tuae mala non tangunt.

Idem ep. 52 l. 11. Indict. 6. Iohannem defenso-rem in Hispaniam legat, ut causam Ianuarii & Stephani Episcoporum cognoscat.

Titulus quidem epistolae 54. id, quod vis, praese fert. Sed titulorum horum author potuit Hispaniam vocare tractum aliquot Insularum, quae non procul ab Hispania sunt, in quas ut & in Sardiniam, Corsicam, Siciliam facile fuit Episcopo Rom. suam Diocesim expandere. Certe Malacitana civitas, cuius Episcopus erat Ianuarius, nusquam mihi comparet in

A Hispania. Potuit igitur esse civitas insulae Capricanae, cuius monachos à Johanne castigari jubet Gregorius I. ep. 52. Eò minus mirum videbitur, si Johannes hic ep. 53. dicat: Nullam in ante dicto Ianuario culpam, quae exilio vel depositione digna esset, puniri. Alioqui ne post Gregorii quidem obitum in Hispania Synodos convocabat Papa; sed Rex, ut videre est ex conciliis Toletanis V. & VI. quae dicuntur Dei & Regis Sunitae nutu congregata. Sunitam

B Tarapha regnare coepisse notat A. D. 626. Sic septimum dicitur habitum studio Chindasundi regis A. D. 690. octavum jussu Reccesvinti regis A. D. 706. nonum canonicae definitionis edicto septimo Reccesvinti regis anno Christi 708. decimum voto regis ejusdem A. D. 709. quae variae loquendi formulae unum idemque significant, nempe jussionem Principis. Quod si tum in Hispania Pontifex Rom. habuisset legatos suos, Vicarios, defensores jurisdictione, quam sibi, talibusque personis tribuit, instructos, an omisissent illi suam, suique Pontificis jura?

Dolent S. Gregorium ep. 10. l. 10. Indict. 6. p. 57. Xenodochio Augustodunensi varia privilegia indulgisse.

D Dolemus sanè Gallicanas Ecclesias sexto vel potius septimo seculo (Nam Indictio sexta convenit anno 603.) non eandem mentem habuisse, quam quinque prioribus seculis habuerant, ac tandem passas esse sibi privilegiorum & donationum obtentu capistrum imponi. Nec enim aliò tendunt insidiantis omnium libertati sedis Romanae dona, quae cum revera sint *adversus*, superstitione fecit adoranda. Tamen scimus affingi quaedam Gregorio I. & privilegium quod S. Medardo Suesionensi, largitus dicitur esse falsi manifestum.

Gregorio Magno Ecclesiam regente Iohannes P. 46. Patriarcha Constantinop. & Cyriacus eius successor, de principatu cum Romano Pontifice contenderunt, ait Gregor. l. 4. c. 76. 78. sed Iustini-

niani,

niani, Iustini, ceterorumq; Imp. iudicio B. Petro Romanoq; Pontifici prima sedes adjudicata est, deinde sub Phoca res iterum definita, & Bonifacius III. Constantinop. Patriarche, ut debuit, prælatus est.

606.

Quomodo potuerunt Justinianus, Justinus Gregorio I. primatum adjudicare, Johannis ambitum reprimere, cum tot annis ante Johannem & Gregorium mortui sint? Neque verò rectè controversiæ statum inter Gregorium I. & Johannem jejunatorem, explicas. Jam A. D. 518. tribuebatur in Constantinopolitana Synodo titulus Oecumenicæ Patriarchæ Constantinopolitano. Deincepsque passim hic titulus illi tribuitur in Synodis. Sed fortè primus Johannes ad Gregorium I. scribens, subscriptioni suæ titulum hunc adjecit. Quanquam id ab illo factum nolim affirmare. Ut ut sit, vel hanc, vel aliam quamvis occasionem arripuit Gregorius damnandi tituli quasi novi, superbi, diris configendi. Gregorii diræ frustra fuerunt, quandiu vixit Mauritius. Sed postquam eum insignito parricidio jugulavit Phocas, tam magnificis elogiis, tot adulationibus execrandum, illud caput demulsit Gregorius, ut Phocas gratiam relaturus Episcopi Generalis & Oecumenici titulum non Constantinopolitano detraxerit, sed cum Rom. Pontifice communicârit. Vide plura Babylonis elogiorum cap. XVI.

Caput XVIII.

GREGORII I. POTESTAS INTRA SUAM DIOECESIM.

Gregorii Diœcesis, ut ex imperii notitia liquet, completabatur Hetruriæ partem, & quidquid in Italia porrigitur ad Siciliam usque, tam ultra quam cis Apenninam, dein Siciliam, Sardiniam, Corsicam, & aliquot alias il-

lius tractus insulas. Intra diœcesim hanc summum, ut ita dicam, imperium obtinebat Gregorius, jubebat, imperabat. Quamobrem A. D. 590. Gregorius I. misit Petrum Subdiaconum suum in Siciliam, qui Vicarii nomine quotannis Synodos convocet. Ita Petrus Vicarii nomine diem & locum indicebat, Synodis præerat, dominatum exercebat.

Hunc designare videtur, cum Justino Siciliæ Prætori scribit: *Ad regendum verò Sicilia patrimonium talem (ut existimo) virum Deo auctore transmissi, cum quo vobis, si, (ut ego expertus sum) recta diligitis, omnino conveniat.* Habebat clerus Rom. multis locis latifundia, quibus administrandis præficiendi Vicarios, aut Oeconomos jus habebat. Itaque Petro huic commendat curam Saloniaci in Panormitano territorio fundi, quem dicit esse juris Ecclesiæ Rom. commendat Marcellum Panormitanum.

Neesse, inquit, habemus strenuitati tuæ præsentis iussione præcipere.

Penes Prætorem autem erat judiciaria potestas. Huic enim Justino Gregorius, *ad quem quandoq; ituri estis iudicem, qui judicariam geritis potestatem judicate.* Mittebatur is ab Imperatore Constantinopolitano. *Cum, inquit: Vos venisse cognovi ad administrandam Præturam Sicilia, valde gavisus sum.* Huius inter cætera munus erat, ut Romæ frumentum suppeditaret. Id ut sedulo curet Justinus, *per omnipotentem, in-*

quit, Dominum rogo, &c. quia solummodo tanta frumenta transmissa sunt, quæ pro transacta indictionis anni 598. debito ad replendum Sitonium (sic Græca voce dicebatur horreum quod Sicilia replere tenebatur) sufficerent. Justinum rogat, imperat Petro. Sic & Honorato Archidiacono Salonitano: *Te in officio ordinis tui administrare præcepimus.*

Vice dominum eum Anatoleum constituimus, cuius arbitrio episcopum commisimus disponendum. De quonam Episcopatu loquatur, incertum est.

Demetrio Neapolitano. *Nostra fide, nostro-*

nostroque sicut videntur, poposcisse periculo, eos in fidem catholicam suscipite.

15. Balbino Rosellano. Pervenit ad nos quod Populonensis Ecclesia sit sacerdotis officio destituta. Unum Cardinalem illic Presbyterum & duos Diacones ordinabis.

Populonium & Rufellas in Thuscia locat Ptol.

40. Anthemio Diacono commendat monachos Surrentinæ Diœcesis. Ea est Picentinorum.

52. Johanni E. Surrentino præcipit consecrationem monasterii.

47. Januarium Caralitanum E. commendat Honorato Diacono adversus oppressionem Theodori magistri militum in Sardinia.

60. Januario Caralitano Catellum commendat.

51. Felici E. Sipontino Canusinam Ecclesiam commendat. Hæc loca sunt in Apulia.

55. Severo visitationem Ariminensis E. injungit.

Plura Gregorianarum hujusmodi iussionum intra suam Diœcesim exempla colligere nihil est necesse, cum hæc ad specimen sufficiant, ad demonstrandum, quantus esset illius intra suam diœcesim dominatus. Extra diœcesim verò suam sibi quidem non parum arrogabat; potestatem autem multò minorem habebat, ultra Mare quidem Ægeum propemodum nullam, cis Ægeum pelagus in iis provinciis, quæ supererant Imperatori, majorem, quàm in iis, quas pridem amiserant Imperatores; & tamen in iis quoque multò minorem, quàm intra suæ diœceseos ambitum. Ad id probandum aliquot exempla sufficient ex ipsius epistolis petita.

Caput XIX.

GREGORII I. POTESTAS
EXTRA DIOECESIM SUAM.

A Nno D. 590. Severo Aquilegensi E. I. 16.

Iuxta Christianissimi & Serenissimi rerum Domini iussionem ad B. Petri Apostoli liminam cum tuis sequacibus venire te volumus, ut auctore Deo aggregata Synodo de ea (quæ inter vos vertitur) dubietate, quod iustum fuerit, judicetur.

Universis Episcopis Italiæ.

Vestram fraternitatem decet cunctos per loca vestra Longobardos admonere, ut, quia ubiq; gravis mortalitas imminet, filios suos in Arriana hæresi baptizatos ad catholicam fidem concilient.

B Romano Patricio & Exarcho Italiæ.

Pervenit ad nos, Blandum Episcopum Hortensis civitatis longo jam tempore in civitate Ravennate à vestra excellentia detineri, & si, ut Ecclesia sine rectore, & populus quasi sine pastore grex consistens destuat. Oportet ut habitâ Synodo palam fiat, si quod in eum crimen intenditur.

Malcho Ep. Dalmatiensi.

C Iohannes, vir eloquentissimus, consiliarius viri excellentissimi Dn. Georgii præfecti per Italiam, insinnavit nobis contra Stephanum Scodensis civitatis Episcopum, quorundam se negotiorum habere controversias: petiit inter eum & se iudicium debere consistere. Propterea fraternitatem tuam præsentis præceptione curavimus admonendam, ut prædictum E. ad eligendum compellas venire iudicium.

Episcopis per Illyricum.

D Iobinus excellentissimus vir, filius noster præpositus per Illyricum, scriptis suis nobis indicasse dignoscitur ad se sacris apicibus destinatis iussum fuisse, &c.

Gennadio Patricio & Exarcho Africæ.

Consilium Catholicorum Episcoporum admoneri precipite. Ex concilio vero Numidiæ, si qui desideraverint ad Apostolicam sedem venire, permittite, & si quilibet eorum via contradicere voluerit, obviat.

Universis E. Numidiæ.

Verat ne primates Donatistas constituent. Petistis per Hilarium Chartularium nostrum à Beata memoria decessore nostro, ut omnes vobis retrò temporum consuetudines serventur,

- hoc est, contenditis vobis ea jura confer-
vanda, quæ constanter propugnarunt Cy-
prianus, Aurelius, alii. Id se concessurum
profiteretur Gregorius, sed verbo tenuus.
- II. 14. 37. A. D. 592. Natalem E. Salonitanum
acriter increpat.
15. Universis E. Dalmatiæ repetit easdem
Natalis reprehensiones.
28. Johanni E. Ravennati mandat, ut de
causa Violandi & Gaviniani judicet.
36. Universos per Hyberniam constitutos
hortatur, ut redeant ad Ecclesiam, ut desin-
nant Ecclesiæ Romanæ communionem
averfari.
45. 46. A. D. 593. Johannem E. primæ Justi-
nianæ triginta dierum spatio communio-
ne privat, ob Hadrianum E. Thebanum
iniquè damnatum, & Johanni E. Larif-
sæ malè minatur ob eandem causam.
78. Universis E. Corinthiis de eodem, ut
videtur, Adriano scribit.
68. 69. 70. Mediolanenlem E. consecrandum à
Johanni Subdiacono mandat.
- Necesse fuit, inquit, pro servanda consuetudi-
ne militem, hoc est, Subdiaconū, Ecclesiæ no-
stra dirigere, qui cum, in quo omnium voluntates
atq; consensus concorditer convenire cognoverit,
a suis Episcopis, sicut vetus mos exigat, cum nostro
tamen assensu, faciat conservari. Quantum-
vis nuperum morem, modò dominatui
suo faventem, vetustum semper videri vo-
lunt Episcopi Rom.*
91. Apud Joannem E. Constantinopolita-
num conqueritur, quòd negasset se scire
quid sibi vellet Gregorius, cùm illi pro-
poneret querimonias quorundam Isauriæ
monachorum, quorum unus Constanti-
nopoly fuerat fustibus cæsus.
102. Narfæ de eadem agens causâ, Johannem,
inquit, asseris velle canones custodire. Si videro
sedi Apostolicæ canones non servari, dabit omni-
potens Deus quid contra contemptores eius fa-
ciam. Erant hæ minæ verbosæ, sed irritæ.
- VII. 7. Amos Hierosolymitanum E. rogat, ut
fugitivum acoluthum ad se remittat.
15. Rogat E. Numidiæ diligenter inqui-
rant, an ea Crifonio facta sit injuria, quam
dicebat.
- Columbo E. Numidiæ Paulum E. 16.
commendans: hortatur, inquit, dilectissime
frater, ut ei, in quibus fuerit justitia ratio mani-
festa, manum decenter præbere solatii velis.
- Eulogium Alexandrinum E. ita com- 30.
pellat: *Indicare quoq; vestra beatitudo studuit,
jam se quibusdam non scribere superba vocabula.*
hoc est, Se jam Oecumenici titulum E.
Constantinopolitano non tribuere, quæ ex
vanitatis radice prodierunt, & mihi loquitur, di-
cens: *Sicut iussistis; quod verbum
justionis peto à meo auditu removeri, quia scio, qui
sim, qui estis. Loco enim mihi fratres estis, mo-
ribus patres. Non ergo iussi, sed quæ utilia visa
sunt, indicare curavi. l. 7. c. 64. Titulus per-
peram habet de Constantinopolitano Episcopo.*
In quodam, inquit Gregorius, crimine Bi-
zancenus in Africa, non Byzantius in Thra-
cia, primas fuerat accusatus, & piissimus Impe-
rator cum iuxta canonica per nos voluit iudicari.
- C Sed acceptis decem auri libris tunc Theodorus Ma-
gister obstitit, ut minime fieret. Tamen piissimus
Imperator admonuit, ut transmitteremus, Judi-
ces videlicet in Africam de causa cognituro-
ros, & quidquid esset canonicum, faceremus. Sed
videntes contrarietatem hominum, eandem cau-
sam inire volumus. Videtur legendum, no-
luimus. Vides Gregorium etiam extra
Dioccesim suam multa molientem, sed
tentantem potius quàm id, quod molieb-
batur, exequentè, nisi quoties videbat se
D Cæsaris autoritate munitum, qui quo-
ties lubebat, rem in unâ diocesi judica-
tam, in altera rursus judicandam curabat,
id quæ plurimum per Romanum in Occi-
dentalibus, per Constantinopolitanum
Patriarcham in Orientalibus provinciis.
At quantum abesset etiam in Occidenta-
libus imperii Rom. provinciis Gregorii I.
potestas ab eo dominatu, quem Gregorius
VII. eiusque successores sibi vindicant,
vel unum docebit exemplum.
- Cùm Salonitanus Episcopus esset Dal-
matia Primas, hunc sine consensu suo or-
dinari

dinati sub finem anni 592. vetat Gregorius l. 3. ep. 16. B. Petri Principis Apostolorum auctoritate precipimus, ut nulli penitus extra consensum permissionemq; nostram, quantum ad Episcopatus ordinationem pertinet, in Salonitana civitate manus presumatæ imponere, nec ququam in civitate ipsa aliter, quàm diximus, ordinare. Et sub finem. Sin verò in qualibet persona ita voluntarius omnium consensus fuerit, ut auctore Deo digna sit, & non sit, qui ab eius ordinatione dissentiat, hanc vobis in eadem Salonitana Ecclesiâ ex presentis epistola nostra concessâ licentiâ volumus consecrari, exceptâ duntaxat persona Maximi (vel Maximiani) de qua ad nos multa mala perlata sunt, &c. Iniquam hanc prohibitionem insuper habuere Dalmatæ, Maximiq; consecrationem ab Imp. Mauritio confirmandam curarunt, quod fiebat non quidem in omnibus, sed in precipuarum sedium Episcopis. Huic Gregorius ep. 20. Cognovimus, quod vel surreptâ, vel simulatâ p̄sũuorum Principum iussione, dum vitâ dignus non fueris, te ad sacerdotii ordinem cunctis venerabilem prorupisse. Serenissimi Imperatoris animum non ignoramus, quod se in causis sacerdotalibus miscere non soleat, ne nostris in aliquo peccatis gravetur. Cur potius Imperatori verendum fuit, ne gravaretur peccatis subditorum suorum, quàm Gregorio, ne gravaretur peccatis eorum, quibus novum jugum imponebat? Cur minus licuit Mauricio de Maximi, quàm de Gregorii electione cognoscere? At ipse l. 1. ep. 5. Dominus, inquit, Imperator fieri Simiam Leonē iussit, hoc est, ordinationem meam ratam esse iussit. Sic ep. 53. Episcopis Illyrici gratulatur, quod in personam Iohannis illorum & Serenissimi Principis consensus convenisset. Is erat Episcopus primæ Justinianæ, ut ex ep. 59 constat. Is primas cum esset, tam Imperatoris confirmatione opus habebat, quàm Salonitanus, Romanus & alii primarum sedium Episcopi. Pergit Gregorius: Adiditur inauditum nefas, quod post interdictionem quoq; nostram, quæ sub excommunicatione tua

A ordinantiumq; te facta est, casus presbyteris, diaconibus ceteroq; clero manu militari ad medium diceris deductum. Falsa hæc esse constat, cum eundem apud Constantiam Augustam accusans solam Simoniam, & inobedientiam objiciat, & tamen hoc ipsum nefas non semel viderat Roma Damaso suam electionem adversum Ursicinum propugnante, Symmacho adversus Laurentium. Quodnam igitur erat illud inauditum nefas? quod Dalmatæ Gregorii prohibitionem contempserunt. Quid si nec Gregorius, nec Romana sedes unquam quidquam tale Dalmatis imperasset? Inauditam iussione quidni potuit inaudita subsequi inobedientia? Ut tamen etiam fugiens minaci vultu cedere videretur: Precipimus, inquit, ut usq; dum Dominicis, hoc est, imperialibus, vel responsalis nostri cognoverimus apicibus, quod non surreptitia, sed verâ fueris iussione ordinatus, nullatenus tu ordinatoresq; tui atrectare quicquam presumatæ sacerdotalis officii. Idem scribit Marcello Scholastico ep. 38. & Constantiæ Augustæ ep. 78. Serenissimus Dominus discurrente iussione precepit, ut eum venientem cum honore suscipiam. Sed valde grave est, de quo tanta nuntiantur, cum ante requiri & discutiri debeat, honoretur. Et paulò ante: Nunc usq; missas facere presumit, atq; ad me venire secundum iussione Dominorum noluit. Tandem A. D. 595. ipsi Maximo scribens l. 5. ep. 3. Hortamur, inquit, ut ad nos venire omni postpositâ excusatione festines, quatenus servatâ iustitia hæc & cognoscere & finire secundum canonica instituta Christo revelante possimus. Dein ep. 25. Quod indicas serenissimos Dominos, ut illic debeat esse cognitio, precepisse, nos quidem nullas eorum alias de hac re, nisi ut ad nos venire debeat, iussiones accepimus. Urebat maxime Gregorium, quod in tanto, qui Salonitano subeunt, Episcoporum & clericorum numero duo tantum essent, qui dirarum Gregorianarum rationem habuissent, Paulinus scilicet Episcopus & Honoratus Archidiaconus, ut ipse conque-

ritur ep. 26. lib. 5. Iteratas Gregorii minas nihilò pluris fecit Dalmatia quàm pridem, si Sabinianum Jadrentinum Episcopum excipias, quem eo nomine laudat Gregorius l. 6. ep. 17. quòd Maximi contumaciam improbarer. Vetat igitur ne nominis eius inter Missarum solennia mentionem faciat. Eundem l. 7. ep. 12. bono jubet animo esse, quod ob initam cum Maximo communionem sibi malè metueret, & culpam deprecaretur, l. 7. ep. 25. Eundem collaudat & de Maximi contumacia conqueritur: Nunquam clementior est sedes Romana, quàm cum vindictam exercere non potest. Igitur ubi vidit Gregorius Maximum excusantis specie recusantem id, quod jubebatur, recusationem hanc excusationis instar interpretatus tandem ita scripsit A. D. 598. l. 7. ep. 81. *Quamvis culpabilibus ordinationis tue primordiis grave malum per inobedientia culpam addideris, nos tamen sedis apostolica autoritate usq; ad hoc (ut causa posebat) exarsimus, &c. At ubi tandem salubri consilio usus, jugo te obedientia humiliter submitisti, & tua dilectio pœnitentiam agens, digna se (ut putavimus) satisfactione purgavit, redditam tibi gratiam fraternam charitatis intellige, atq; in nostro te receptum Consortio gratulare.* Si Romam venisset Maximus, ut à Gregorio jussus fuerat, nihil opus fuisset hac epistolâ. Nam præsentis satisfactioe præsentem gratiam impetrasset. Si quid aliud eorù quæ jubebatur, præstitisset Maximus, non dissimulaturus id fuisset Gregorius; sed cum nihil præter verba à Maximo posset impetrare, honesta verba loco satisfactioe accepit, & deinceps quem subigere non potuerat, amicum habere conatus est ep. 36. l. 8. Vel hoc unum exemplum sufficit ad demonstrandum, quantò minorem potestatem haberet Gregorius, extraxim intra Diocesim suam, etiam in iis provinciis, quas Imperator in Occidente reliquas habebat, quasque regebat Præfectus Prætorio Italiae. Quantò minorem habebat in iis

A quas regebant alii Præfecti Prætorio, potissimum in Oriente? Quantò minorem in iis, quæ pridem imperii Romani jugum excusserant?

Quidnam Bonifacio III. largitus sit Imp. Phocas, non satis constat, quia sacerdotiam illius sacram etiam Romanam sedem puduit. Eam certè suppressit Bonifacii III. vel successorum eius calliditas, ut quòd ignotior, eò videretur angustior, amplior, justior. Sed irrita fuerunt omnia tam portentosi Principis acta. Quænam deinceps in Oriente saltem fuerit Constantinopolitani Patriarchæ potestas ad annù usq; 1335. quo scribebat Matthæus Blastares, ex illo discere possumus. Is litera π. cap. 8. sic ait: Ὁ κωνσταντινουπόλεως θρόνος βασιλεία ἑπισημασμένοις, ταῖς σωθεκαῖς ψήφοις πρῶτ' αἰνηγοροῦν. αἱς οἱ θεῖοι καὶ θεοῦ ἐπισημασμένοι νόμοι καὶ ταῖς ἐπὶ τὴν ἐπίσκεψιν θρόνον γενόμεναι ἀμφισβητήσις ἐπὶ τῶν ἐκείνους πρῶτον τῶν ἀναφύεσθαι ἀφ' ἡνῶσιν καὶ κείσιν. Πάντων τῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπείων καὶ μοναστηρίων τε καὶ ἐκκλησιῶν ἡ ἐξουσία καὶ φροντίς, ἐπὶ τῶν κείσιν καὶ κατὰ κείσιν καὶ ἀδωσῶσι τῶ δικαίῳ πατερικῆς ἀνάκτατι. Τῶ δὲ κωνσταντινουπόλεως πρῶτον ἐξέστ' καὶ ἐν ταῖς τῶν ἀλλῶν θρόνων ἐσοταῖς, ἐν οἷς ὅσα ἐστὶ καὶ διέρωσι καὶ ἀνταρροπῆσαι διδόναι. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀλλοῖς θρόνοις γενόμενα, ἀμφισβητήσις ἐπισημασμένοι καὶ διορθῶσιν, καὶ πρῶτον ἐπισημασμένοι τῶν κείσιν. ὡσαύτως καὶ μετὰ τοῖς καὶ ἐπιστροφῆς ἀμαρτημάτων καὶ ἀρεσῶν αὐτῶν τε καὶ

D μόν' ἀκαθίσταται ἀφαιρητῆς καὶ γυνάμων.
Crucis usum, tam transvolantis, quàm stantis, vetustum esse non negamus. Itaq; Justinianus Novella 131. In Photii Nomocanone tit. 3. cap. 14. τὸ κείμενον iubet in consecratione templorum crucem ab Episcopo figi. Quod si cessaret, visum est, ut in quavis Orientalis imperii provincia crucis figendæ ius esset penes Episcopum Constantinopolitanum. Hoc inter cætera subinnuit Blastares: *Sedes, inquit, Constantinopolitana, cum imperii sit sedes, Synodorum suffragii prima declarata est, quibus*

concinentes divina Imperatorum leges etiam controversas in aliis sedibus exortas ad huius cognitionem & iudicium revocari iubent. Omnium Metropoleon, Episcopatum, monasteriorum & ecclesiarum inspectio & cura, iudicium, condemnatio & absolutio proprio Patriarcha reservatur. Constantinopolis autem praesulis licet etiam in aliarum sedium finibus, in quibus templorum consecratio nulla est, cruces figere. Quin & in aliis sedibus exortas controversas observare, dirigere, finem litibus imponere. Similiter & in poenitentia vel conversione peccatorum & haereson idem isq; solus est arbiter & norma.

A illo jam tempore Dominus meus fuisti, quando adhuc Dominus omnium non eras. Longino viro clarissimo Stratore veniente Dominorum, Mauricii videlicet & cyprius filii Theodosii, legem suscepi, ad quam fatigatus tunc aegritudine corporis respondere nil valui. Et paulo post: Ego vero hac dominis mei loquens, quid sum nisi pulvis & vermis? Requiritat togo Dominus meus, quis prior Imperatorum talem legem tulerit, & subtilius astimet, si debuit dari. Ego quidem infirmo subiectus eandem legem per diversas terrarum partes transmitti feci, & quia lex ipsa omnipotenti Deo minime concordet, ecce per suggestionis meae paginam serenissimis Dominis nuntiavi. Vtrobique, quae debui, exolvi, qui & imperatoribus obedientiam praebui, & pro Deo quod sensi minime tacui.

Caput XX.

GREGORII I. POTESTAS ERGA PRINCIPES VIROS.

Anno D. 590. Imp. Mauricii sorori Theodictae sic scribit: Mens mea vestra venerationi quanta devotione substernitur, explere verbis nequeo.

Ecce serenissimus Dominus Imperator fieri simiam leonem iussit, h. e. me iussit Episcopum fieri.

A. D. 591. Sebastiano E. Reginensi.

Indico suggestionem me apud piissimos Dominos summis precibus plenam fecisse, ut virum beatissimum Dominum Anastasium Patriarcham concessio usui pallii, ad B. Petri Apostolorum Principis limina mecum celebraturum solemniter missarum transmittere debuisset. Quatenus si ei ad sedem suam minime reverti liceret, saltem mecum in honore suo viveret, hoc est, si non vult Imperator Anastasium sedi suae restitui, saltem patiatur eum titulotenus Patriarcham agere, & si non Antiochia, saltem Romae cum honore vivere.

Mauricio A. Omnipotenti Deo reus est, qui serenissimis Dominis in omne, quod agit & loquitur, purus non est. Ego autem indignus pietatis vestrae famulus in hac suggestione neq; ut Episcopus, neq; ut servus iure Reip sed iure privato loquar: quia, Serenissime Domine, ex

Eidem. In ep. 75. In serenissimis iustionibus suis Dominorum pietas dum me de quibusdam redarguere studuit parcendo mihi minime pepercit. Nam in eis urbana simplicitatis vocabulo me fatuum appellat. & ep. 76. Ego Dominorum iustionibus obedientiam praebens praedicto consacerdoti meo, Johanni Constantinopolitano, & dulciter scripsi & humiliter, ut ab hac inanis gloria appetitione sese emendet, admonui, h. e. ut abstineat ab Oecumenici titulo, cui monitioni licet non paruerit Johannes, multo minus Imperator, tamen nec in Johannem, nec in Episcopos Johannis fautores, multo minus Imperatorem anathematis ausus est Gregorius ferre sententiam. Imperatores quod attinet ante Gregorii I. mortem multi fuerant vitiosi, multi multa scelera, multa nefanda patraverant, contra jus divinum & humanum, contra bonos mores, contra fidem ipsam, & tamen in eorum nullum anathematis sententiam ferre sustinuit ullus Episcopus Rom. intra sex, imò septem priora secula. Episcopos autem quosvis, quoties fidem infigitâ quâdam perfidiâ, pravariatione vel haeresi temeraverant, poterat alter Episcopus anathemate percellere, & proximas quasque provincias, ut ab eius communione se subducerent,

L. 5.

27.

100.

monere. Sed hujusmodi monitionum frequentior multò fuit usus tertio, quartoque seculo, quàm sequentibus, quòd tum Episcoporum plerorumque major esset zelus, major æqualitas, dominatus minor. Postquàm verò Valentinianus III. Romanum, Martianus, Zeno, Justinus, & sequentes Imperatores Constantinopolitanum Episcopos in tantum fastigium extulerunt, ut alteruter vel utervis in solidum omnibus imperii totius Ecclesiis præfesset, ex illo ruere & retro sublapsa referri Omnia, frigere fides, in dominatum omnia vergere cœperunt; sed ita tamen, ut Constantinopolitanus Orientalibus, Romanus Occidentalibus potissimum imperii Rom. provinciis præfesset, idque velut ab Imperatoribus delegatâ potestate, qui subinde frenum injiciebant ambitioni, & eorum dominationi metas ponebant, ut quam extra suarum diœceseon ambitum non à Synodis, sed ab Imperatoribus accepissent.

Caput XXI.

PAPÆ GLADIUS TEMPORALIS.

Vem post septimum decimum seculum exerere cœpit Papa gladium temporalem, eius exerendi jus sibi perpetuò convenisse contendit. Videamus quibus id rationibus adstruas.

p. 30.

Omnium pene gentium, inquis, ea fuit consuetudo, ut sacerdotibus judicia committerentur.

Falsum certè! Romæ judicia penes Equites aut Senatores, non penes Pontifices erant. Athenis penes ἀρχοντας, non penes ἱεροδουλοῦς, Lacedæmone penes Reges & Ephoros, non penes sacerdotes. Idem videas apud plerasque nationes, quarum notæ nobis sunt res gestæ.

A *Druida iudicis in Galliæ præerant. In Pædalii Indica gente mos idem fuit. Turcis Muphti, summus Pontifex obtinet iudicia. Caliphæ solim Mahometis locum tenuit, Sultaniq; omnibus ac præfectis jus dixit. Quid si Pædalii sacris operabantur, quæ Principes, ut Noe, Melchisedek, Abraham? non contra? Druidas certè auctoritatem suam, ut vates, nò ut sacerdotes obtinuisse constat. Chalipharum exemplum placet. Ab illis enim didicit Episcopus Rom. Sultani, hoc est, Imperatoribus imperare, cum ante Calipharum, ante Mahometis exortum non tantum Imperatoribus, sed etiam Imperatorum Legatis subesset, ut ex Concilii Chalcedonenis actione XVI. constat, & ex multis apud Mauritium Imp. Gregorii I. submissionibus iam nato, iam ex ephebis egresso Mahomete. Nos autem quærimus, non quid Dæmonum, quid Mahometis, quid latronum speluncam, sed quid Ecclesiam Christi deceat.*

C. *Deut. 17. inquis, in disium capitis in Pontifices collatum, quibus, si abessent, Levitæ iudicis præerant, quæ non nisi duobus Levitis assessoribus exerceri poterant, ait Iosephus l. 4. c. 8.*

Imponis Mosis, Venies, inquit Deut. 17. 9. ad Sacerdotes Levitici generis & ad iudicem qui fuerit illo tempore. Facies quodcumq; dixerint, qui præfunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius, Qui autem superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio, nempe tali, quod ex Legis divinæ præscripto pronuntiaverit, decreto iudicis morietur homo ille.

Moses disertè iudicem à Sacerdote distinguit. Sacerdotis erat docere: Judicis sententiam ferre capitis in eum, qui documento sacerdotis, hoc est, legis præscripto rebellis erat.

Inferiores autem sacerdotes, quos Judæi vocant שׂוֹטְרֵי הַדָּוָר, eligi sanè poterant, qui iudiciis, sive civilibus, sive capitalibus interessent. Quidni? Duas tantum, ad summum tres quot annis hebdomadas imponebant sacerdotalis muneris exercitio, reliquum anni tempus, quidni secundu-

secularibus curis impendissent? II. Judæis unicum ius erat, civile simul & canonicum, Pentateuchus scilicet Moſis, aut totum vetus instrumentum, cui vix tandem acceſſerunt ea quæ *Misnaioth* vocant, Hieronymus δὲ ἑρπύδης interpretatur. Ego potius verterim documento, quibus tandem, sed quingentesimo demum post Christi nativitate anno acceſſit *Gemara*, hoc est, perfectio, quæ cum *Misnaioth* cōiuncta Talmud Babylonicum efficit, hoc est, Judæorum Pandectas tam politicas, quàm Ecclesiasticas. Nihiligitur mirum, si synedriis Judæorum interessent tam Aaronis aut Levi, quàm Beniaminis aut Judæ filii.

Iosaphat constituit iudices ex Sacerdotibus & Levitis. In curia Sapientum apud Hebræos, quæ Nacamim dicta, Sacerdotes & Levita principem locum tenebant, ait R. Maimon. l. 3.

Tam Iosaphato, quàm filio Maimonis imponis. *Iosaphat Hierosolymis constituit Levitas & Sacerdotes & principes familiarum ex Israel, ut iudicium iudicarent, &c. 2. Chron. 19. 8.* Reliquis tribubus imperabat non Levi, sed Juda; nec ex sola tribu Levi, sed etiam ex tribu Levi colligebantur Iudices. Judæorum Pandectæ sapientum sæpe meminerunt, quomodo Justinianus memorat responsa prudentum. Curiam prudentum sapientumve non magis Hierosolymis invenies, quàm Romæ. Sed erat sanè Synedrium quoddam Hierosolymis solis sacerdotibus constans, id quæ XXIV. virale procul dubio, prout erant 24. familiæ sacerdotales. At erat id infra, non supra LXX. virales Synedriū, penes quod erat autoritas summa. *Misnaioth & Talmudis tractatu Ioma. c. 1. §. Summo sacerdoti seniores Synedrii, nempe LXX. virales tradunt legem, & dicunt ei, Lege, & §. 5. Tradunt eum seniores Synedrii senioribus sacerdotii, hoc est, LXX. viri LXXIV. viris & ascendere iubent in cœnaculum domus Antonie, & adiurant eum, ac discessuri dicunt illi: Vir mi, sacerdos magne, nos sumus לויז legati Sy-*

nedrii, Tu autem es legatus noster, & legatus Synedrii, Adiuramus te per eum, cuius nomen insidet huic domui, ne quidquam immutes eorum, quæ tibi dicturi sumus. Magnum autem, sive LXX. virale Synedrium constabat non solis Sacerdotibus, sed & Levitis, & cuiusvis alterius tribus viris, קראוים לכהונה hoc est, qui digni censebantur, quorum filii nuberent Sacerdotibus, hoc est, qui nec spurii, nec infames essent, ut docet R. Moſes de Kotli affirmativo mandato XC VII.

Quis nescit lege Moſis civile ius esse comprehensum, & eius intelligentiam à sacerdotibus petendum, ad quos ipsius Legis verbis provocatio data est?

Verba Legis Deut. 17. non ad solas sacerdotes provocationem dant, sed à minoribus Synedriis ad maius aliquod constans ex Sacerdotibus, Levitis ac Iudicibus, prout & docet perpetua Judæorum praxis, quam unde nam potius hauriemus quàm ex Judæorum Digestis?

Ecclesia controversiarum omnium disceptatrix ipſo Domini ore constituta est Matth. 18. 1. Cor. 6.

Hem! opportunè. Jam ipsos canonicas adulando superabis. Quid iam vetat, quo minus facessere iubeas omnia Magistratum tribunalia, Prætoria, subsellia, ut una Romæ rota controversiarum omnium sit disceptatrix? Sed illud incommodè, quod Christus, quod Apostolus nullus dixit Romanum clerum de Corinthiorum potius, quàm Corinthiacum clerum de Romanorum controversiis disceptandi jus habere. Atenim scito nec Romano, nec Corinthiaco, nec Hierosolymitano clero tributam potestatem de controversiis, sed ne de peccatis quidem omnibus, sed de criminibus atrocibus & manifestis iudicandi. Quid n. si clerus, sive Romanus, sive Parisinus iubeat Regè Philippum Valeſium Eduardo Angliæ Regi Franciæ regnū sibi deberi contestanti credere, cedere, regnum tradere, si tum Philippus neget

neget id se facturum, num continuò tibi A
sicut Ethnicus erit, aut sicut publicanus?
At si palàm Philippi fratris uxorem ducat
Herodes, licebit certè Johanni dicere, non
tibi licet habere fratris uxorem; abnuenti, ac
nihilominus Baptisum flagitanti jure
meritò negabit Johannes. Idem de con-
similibus esto iudicium.

P. 34.

Ethnicus est, qui Ecclesia non parer.

Antequam Ethnicus pronuntieris ab
Ecclesiastico iudicio, duo requirit Chri-
stus Matth. 18. primùm, ut constet te pec-
care: secundùm, ut sæpiùs admonitus om-
nes, quibus ab illius peccati continua-
tione abstinere iuberis, monitiones insu-
per habeas. Ut autem te peccare con-
stet, oportet constet de divinæ Legis, non
humanæ transgressione, alioqui Christus
docet Matth. 15. frustra se coli ab iis, qui
mandatis humanis non secus ac divinis
alligantur.

P. 34.

*Ipsa lex civilis obstringere nos necessitati lethi-
feri peccati potest, ut & imperium patris.*

Omninò multum reverentiæ debet fi-
lius patri, subditus Principi, ovis pastori.
Sed nunquid pater, nunquid Rex potest
facere, ut id, quod per se licitum erat, fiat
peccatum propriè dictum? Quantò mi-
nus id possunt ii, quibus ministerium in-
dicitur, dominatus interdicitur?

P. 22.

Ut regiam Episcoporum opulentiam
tuearis, *Auctoritas*, inquis, *in egestate nulla
est.* Dominatrix certè nulla. Christus au-
tem voluit omnes Episcopos in egestatis
scholâ ducentos circiter annos erudiri.
Nullam igitur dominatricem authorita-
tem illis contulit, aut illis conferri, iudica-
vit è re Ecclesiæ esse. Nunquam peius a-
ctum est cum Ecclesiâ, quàm cum mini-
sterii humilitas in dominatûs sublimita-
tem vertit.

*Pius I. ep. 2. pradiorum meminit A. D. 158.
qua jure Ecclesia tenerentur.*

Tene virum eruditum in tanta litera-
rum luce non pudet rancidas istas episto-
las sexcentis ampliùs post Pii I. mortem

annis confictas nobis obtrudere? Sed
demus clerum Romanum ante trecente-
simum, ante ducentesimum Christi an-
num non contemnenda latifundia posse-
disse, tamen idem poterit de clero Româ-
no, tum dici quod olim de totâ Româ.

Privatis illis census erat brevis

Commune largum.

Illud autem commune de clero totius,
non de Pontificis unius sententiâ dispen-
satur, & agros feraces, non gladii jus
habebat.

*Constantinus imp. iudicium & iurisdictionem P. 31.
Episcopis mandavit, ait Nicephorus l. 7. c. 76.
(Imo 46.) in clericos, si quidem civilium iudi-
cium cognitionem declinare vellent.*

Judices civiles intelligit, qui de causis
civilibus, non criminalibus judicant, qui-
que causas Ecclesiasticas volebant iudi-
care, non minùs, quàm quasvis alias. Nam
hoc privilegium largiebatur clero Con-
stantinus, ut eum à forensium formula-
rum tumultu liberaret, non ut tumultum
illum in Ecclesiam inveheret, aut ut im-
punitatis spe clerum ad proterviam ani-
maret.

*Concilium tertium Carthaginense can. 9. Sa- P. 31. & 35.
cerdotibus causarum dat cognitionem.*

Cùm laicus adversus clericum dispu-
tans tam benè sentit de clero, ut ab eo
rem amicè componi malit, quàm publicis
iudiciis se committere: si contra clericus
de suo clero tam malè sentiat, ut nolit ab
D eo rem judicari, tum Synodus eum ut li-
tigiousum, & suo clero iniquum, ac contu-
meliosum vult victoriæ læ, si fortè cau-
sam obtineat, fructu carere, quod sæpe
quidem habet justitiæ rationem, aliquan-
do tamen potest iniquum esse, eùm nus-
quam frequentior sit invidia, quàm inter
pares & collegas.

*Constantinus voluit à civili iudicio ad Episco-
pos provocari posse. Sozomeno narrante l. 1. c. 9.
In codice Theodosiano multa clericis in-
dulgisse legitur Constantinus, tale nihil.
Nolim tamen falsi Sozomenum insimulare,*

lare, sed potuit Constantini mentem vel non satis intellexisse, vel non satis liquidò explicasse, ut generaliori quàm par sit eius assertioni, sit ex sequentium Imp. eiusdem seculi constitutionibus adhibenda restrictio. Verba Sozomeni sic interpretatur Christophor: *Illis, qui erant in iudicium vocati, dedit potestatem, si modo animam inducerent, civiles Magistratus reuicere, ad Episcoporum iudicium provocandi, & eorum sententiam esse firmam.*

Επιταλῆς sanè nonnunquam significat provocare post litem ab inferiore iudice iudicatam: at hîc certum est eam provocationem designari, quæ sit ante litem Ecclesiasticæ, vel civilis, vel capitalis contestationem, si modo litigantium pars altera contenderet, se malle, Christiana cum sit, à Christianis quàm ab Ethnicis iudicibus, quales erant plerique sub Constantino, iudicari.

At si quis clericus ante definitivam sententiam frustratoria dilationis causa, ad appellationis auxilium convolaverit, multâ quinquaginta librarum cogatur expendere. Cod. Justin. l. i. tit. 4. §. 2. Firmitatem quoque quam intelligat Sozomenus, docent Imp. Arcadius, Honorius & Theodosius II. A. D. 408. ibidem §. 8. *Episcopale iudicium ratum sit omnibus, qui se audiri à sacerdotibus elegerint, eamq; illorum iudicationi adhibendam reverentiam esse habemus, quam vestris necesse est deferri potestatibus, à quibus non licet provocare.* Si tu me à iudicio forensi renitentem abduxeris ad Episcopalem audientiam, & ea te damnaverit, æquum est, te provocationis beneficio privari, me verò non est æquum. Quamobrem iidem §. 7. *Si qui ex consensu apud sacra legis antistitem litigare voluerint, non verabuntur, sed experientur illius in civili duntaxat negotio more arbitri sponte residentis iudicium. Quod his obesse non poterit, nec debebit, quos ad predicti cognitoris examen conventos potius adfuisse (sic enim legendum) quàm spontè venisse constiterit.* Si tam ultrò consensu quàm tu, Episcopi sententia no-

A bis erit eiusdem authoritatis, quæ solet arbitrorum esse. Sed etiam, si conventus à te coram Episcopo quidem adfuerim, sed non spontè, tum mihi provocationis beneficium erit prorsus integrum.

Id jam olim soleme fuisse discas ex Augustino p. 31. ep. 167. Ambrosio ep. 78. ad Theophilum concilio Milevitano c. 13.

Augustinus ep. 162. nihil habet, quod vel in speciem ad eam rem pertineat. De eo jam egimus supra. Ambrosius ep. 78. & 79. de causis simpliciter Ecclesiasticis agit: Erant in Oriente magni tumultus, quòd Ariani sub Valente diu tenuissent Ecclesias. Imprimis Antiochenam vexabant Flavianus & Evagrius. A. D. 389. Synodus Capuensis obtulit portum tranquillitatis, ut omnibus per totum Orientem daretur communio catholicam confidentibus fidem, & duobus istis, Flaviano scilicet & Evagrio, tue sanctitatis, Theophilum Alexandrinum alloquitur, examen impartiretur fratribus & sacerdotibus nostris Ægyptiis pariter confidentibus. Hîc addit Baronius A. D. 389. §. 67. ita tamen, ut ipsorum iudicium postea confirmandum esset à Romana sedis Antistite. At hoc non adjecerat Synodus; sed quia Flavianus Alexandrini Patriarchæ iudicium refugiebat, & Imperatorem appellabat, rogatus sententiam Ambrosius suadet, ut Theophilus quidem de re totâ iudicet authoritate, quam ipsi dederat Synodus, sed majoris confirmationis ergo suadet, D ut iudicii sui ratihabitionem ab Episcopo Rom. petat. Quidni? De Patriarchæ causâ cum ageretur, quid mirum, si duorum Patriarcharum authoritate compefcendum Flavianum putet Ambrosius? Milevitani concilii canon XIII. salva cuique primatui sua vult esse jura, quæ pridem intervertit Ep. Romanus. Ita laudas ea, quæ causam tuam evertunt.

Iustinianus Novell. 133. §. si quis contra p. 317 monachos & clericos à necessitate iurisdictionis civilium magistratuum liberos esse declarat. Idem statuit Carolus magnus, &c. Idem certè Ca-

p. 321.

rolus, quod Justinianus. Sed hinc quis possit te crimine falsi liberare? Justiniani verba sunt: Εἴ τις κατὰ τὴν Θεοκλήματι ἢ μοναρχίᾳ ἢ Διοκλητιανῆς ἢ μοναστείαις ἢ αἰσινεταῖς ἔχοι πνα ἀγωγῶν, διδασίεται πρεσβυτερον τὸν δ-στωτατον Ἐπισκοπον, ὡς τινι τέτων ἕκαστος ἐπι-κειται, ὃς ἡ πρᾶγμα μετὰ αὐτῶν Διοκλητιανῶ. καὶ εἴ μὴ ἐκάτερον μέτε εἴη συχᾶσι, κελδο-μῶ Δεῖ δὲ τὴν τὸταν ἀρχοντος ἐκβίβασμῶ πλείω πρὸς ἀλλοδοσι. εἰ δὲ τις τῶν δικασμῶν ἐντός δέκα ἡμερῶν ἀντίπει τοῖς κεκεμῆσι, πη-νικαῦτα ὁ τῶν τῶτων ἀρχῶν τὸ πρᾶγμα ἐξετά-ζτω. J ubet quidem Justinianus clericum prius apud Episcopum, quàm apud Magistratum conveniri, sed ita ut utrique parti liberum sit appellationis ad Magistratum auxilium. Nec verò quamlibet causam complectitur vox ἀγωγῆ, sed civilem.

p. 35.

Haud inficior Rabulas & Causidicos foren- ses aris sui parcos, alieni profusos, Roma per- aequè atq; in Gallia reperiri. Sed an consenta- neum est, quod à Causidicis illis peccatur, eius in- vidiarum in Pontificem trahere, quo nolente, quo nesciente multa prater jus & equum fieri ne- cesse est?

Cur potius est consentaneum Rabula- rum prævaricationes Regi, quàm Papæ fraudi esse? Nam certè quantum Romam defertur, tantum Regi regnoque detra- hitur.

Et succus pecori & lac subducitur agnis.

Præterea quid causæ est, cur Dei lega- tum, quo nolente, quo nesciente talia per- petrantur, eum credam, cui ne titulum quidem scriptura tribuit, ut eum defrau- dem, cui vectigalia me solvere jubet scri- ptura, quem non frustra gladium gestare testatur?

Quo iurè Regum quidem nostrorum subsellia vocas corrupta iudicia, Papæ verò Rotam integerrimum pastoris iudicium, cum illa Rota tam avidè rodat, tam iniquè iu- dicet, quàm quæ corruptissima censentur apud nos iudicia? Sed aliud quæritur, aliud respondes. Quæritur, an Episcopo Romano, quatenus Episcopo, conve-

niat ius gladii temporalis, ius vitæ & ne- cis: tu leges Theodosiani vel Justiniani codicis allegas, quæ sanè privilegia magna tribuerunt Ecclesiasticis personis: gladii verò temporalis ius nullum, cum constet vix ducentis post Justinianum annis Epi- scopos Romanos cœpisse gladii tempora- lis ius sibi arrogare.

S. Bernardus ad Eugenium lib. 7. Ste- tisse lego Apostolos iudicandos, sedisse iudicantes non lego. lib. 2. fol. 66. Disce sarculo tibi opus esse non scepro. Blanditur cathedra? Specula est. Inde deniq; superintendis sonans tibi Episcopi nomine, non dominium, sed officium. Planum est: Apostolis interdicitur dominatus Ergo tu & tibi usurpare aude aut dominans apostolatam, aut apostolicus dominatum. Forma apostolica hac est, dominatio interdicitur, indicitur do- minatio.

Caput XXII.

C PAPÆ DOMINATUS IN SYNODOS.

Ravis, inquis, est questio, & p. 31. apud Theologos diu multumq; agitata, sed quæ Christi Domini verbis stare debeat: Tu es Petrus, &c.

At neque Petro dominatum ullum in Synodum ullam, nedum Oecumenicam tribuunt hæc verba, neque quærimus, quid Petro, sed quid Papæ conveniat iure divino, neque Papæ competere tuum il- lum, quem Papæ vindicas in Synodos do- minatum, aut ἀνελεῖα agnovit ulla Sy- nodus ante septimum seculum, cum etià septimo seculo damnetur hæreseos Ho- norius A. D. 681. & Ecclesia Romana, quod Sabbathi ieiunium pervicaciter propugnaret, A. D. 671.

Concilio Chalcedonensi act. 3. prius appellatur p. 31. Pontifex, quàm Concilium nemine reclamante. Idem habes in Ephesino.

p. 32.

Nugæ. Prius iubentur absentium literæ legi,

legi, quàm rogari præsentium sententia. Sed Synodi Chalcedonenſis aſtione xv. nec quicquam obloquentibus ac reclamantibus Leonis I. legatis æquatus eſt Conſtantinopolitanus Epiſcopus Romano, nec abrogationem aut immutationem ullam huius decreti potuit impetrare Leonis, quantumvis ringentis, rugitus, qui cùm ad blaſphemias uſque prorumpat, nihil mirum, ſi ſequentes Pontifices in peius quotidie proficientes nihil non ſibi tribuant. Sed quò plura ſibi vindicant, eò maniſteſtius faciunt quàm ſibi convenient filii perditionis elogia, ſive Thraſoniſmos ſuos blaterent ipſi per ſe, ut Gregorius II. ut Nicolaus I. ſive per gnationes ſuos, ut Symmachus per Ennodium ſuum Diaconum 9. q. 3. c. 4. aliorum hominum, inquit Ennodius, *cauſas Deus voluit homines terminare, ſed ſedis iſtus præſulis ſuo ſine quaſtione, reſervavit arbitrio. Voluit B. Petri Apoſtoli ſucceſſores cælo tantum debere innocentiam.* Si voluit, quò fit, ut voluntatis huius neque vola neque veſtigium uſquam extet? quin potiùs cum nuſquam teſtatus ſit id ſe velle, quàm fronte poteſt id aſfirmari?

Celeſtinus, inquis, Ephesine Synodo ſcribit: Miſimus ad vos legatos noſtros, qui actis concilii intererunt, & ea qua iam ante à nobis definita ſunt, explicabunt, quibus aſſenſum præbitum iri à ſanctitate veſtra non dubitamus, omnes Epiſcopi exclamarunt, hoc iuſtum eſt iudicium, &c. Legatus Papa dixit: gratias vobis ago, quòd cùm reſtarentur vobis literæ ſancti & beati Papa noſtri, ſancta membra ſanctis veſtris vocibus ſancto capiti & ſanctis veſtris acclamationibus attuliſtis. Non enim ignorat beatitudo veſtra, quòd caput totius fidei & Apoſtolorum eſt B. Petrus Apoſtolus.

Synodus Ephesine cœpit A. D. 430. X. Kal. Julias, ut docent *μενεαλινα*. hoc eſt, *Acta Synodi.* Legati Celeſtini undevicesimo demum poſt die VI. Idus Julias adfuerunt, & ſui Pontificis literas legi poſtularunt, quibus perlectis Synodi Patres vi-

A dentes eadem à Celeſtino doceri, quæ iam ipſi ſtatuertant, exclamant: *Iuſtum eſt hoc iudicium, Vnu eſt Celeſtinus, unus Cyrillus, una fides Synodi, una totius orbis fides, h. e. idem nobiſcum ſentiunt Celeſtinus, Cyrillus, omnes pii.* Quid interfaretur Philippus Presbyter Celeſtini legatorum unus, ideò mitiùs curavit Synodus, quòd nihil ad rem faceret, quòdque non minus *επιεβατωδης*, an fructuoſa, quàm *πομφολυγωδης*, ampulloſa eſſet illius oratio. *Τα ἀγία μέλη τῆς ἀγίας ὑμῶν Φωαίς τῆ ἀγία κεφαλῆ καὶ τῶν ἀγίων ὑμῶν ἐπιθεῖσταν ἐναντι χριπ.* Ne Loxias quidem, aut Tiberius magis ſuſpenſis, perplexis, ambiguis vocibus uſus eſt. Unum ſuper eſt plus ſatis conſpicuum, quòd ineptit aut blaſphemat hic gnato. Sed num illius ergo venerunt tot Epiſcopi maturum ad ſuos reditum flagitantes, ut ſingulas omnium morionum ſuæ ſedis epiſcopis abblandientium ineptias ventilarent? Quòd addit Philippus, *Petrum eſſe caput fidei*, quàm ſtolidum aut blaſphemum eſt? Quò tandem ſpectabant omnes illi fumi? Celeſtinus eſt Epiſcopus primæ ſedis, igitur æquum eſt, ea quæ iam à vobis acta ſunt, nobiſcum communicari. Concluſionem non abnuitt Synodus. Præmiſſarum fatuitatem in ſuper habuit, non minus quàm Jacob Labanis iactantiam, Genef. 31, 43.

Athanaſius Epiſcopus Alexandrinus, & Paulus Patriarcha Conſtantinopolitanus, à Concilio Sedis honore ſpoliati Julium Pontificem appellarunt, & ab eo in integrum reſtituti ſunt. Imò Paulus à Maximo Trevirenſi, Athanaſius ab Imp. Conſtante reſtitutus eſt, neuter à Julio. Itaque vide quàm ſolida ſit argumentatio tua. Patriarchæ duo ſedibus ſuis à concilio non Oecumenico pulſi cupiunt interceſſione Julii, Maximi, & aliorum, auctoritate Conſtantis & Synodi generalis ſedibus ſuis reſtitui. Ergo Papa ſummum ius obtinet, in quamvis Synodum, etiam Oecumenicam.

Dices, inquis, Concilij Baſilienſis Patres de-

crevisse Pontificem concilio inferiorem. Verum hoc concilium legitime quidem inchoatum est, sed finis eius ab ordine legitimo abhorruit. Decretum autem illud Pontifices Eugenius & Leo X. improbarunt.

Quis factum, ut Pium II. omiseris? qui bis impium se prodidit, cum perfricta negavit, quod toties Sylvius affirmaverat? Videlicet legitimum erat Basileense concilium, ex quo veritatem hactenus à tot Synodis constanter propugnatam, à nullâ negatam prædicare cœpit, illegitimum evasit. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus à Frisiis occisus dicitur A.D. 755. & eam ob causam martyr nuncupatur. Sed Papæ potius quam Christi martyr fuit. Huius aliquot voces adulatorias suo canonum libro inseruit: Deus dedit, à Gregorio VII. Cardinalis factus A. D. 1073. Ex huius Bonifacii rebus gestis petitum notat Sixtus Fabri canonem, quem Deus dedit lib. 1. c. 231. Juo p. 5. c. 23. Gratianus D. 40. c. Si Papa decretis suis inferuerunt. Sic igitur inquit Bonifacius ille: Si Papa sua & fraternalis salutis negligens deprehenditur inutilis, & remissus in operibus suis & insuper à bono taciturnus (quo magis officit sibi & omnibus) nihilominus innumerabiles populos secum ducit primo mancipio gehennæ, cum ipso plagis multis in æternum vapulaturus. Huius culpas istic redarguere præsumit mortalium nullus, quia cunctos ipse iudicaturus à nemine est iudicandus, nisi deprehendatur à fide devius. Potest igitur etiam ex huius adulatoris & canonicistarum sententia non tantum in via morum errare, sed etiam in fide, potest, saltem cum à fide devius est, censuræ subijci. Videlicet sciebat Bonifacius jam ducentis, antequam hæc scriberet, annis, multos Papas tales fuisse, quales hîc describit, suæ & fraternalis salutis negligentissimos, innumerabiles populorum catervas secum in æternum exitium abduxisse. Sciebat eorum turpem vitam à nemine reprehendi, quasi præsumptionis id esset illicitæ. Sed & sciebat Honorium non ita pridem in

A Synodo damnatum A. D. 682. quod comperitus fuisset à fide devius, ut omittam exempla vetustiora. Hoc Synodo licuisse credit Bonifacius, quantumvis Pontificibus addictus, hoc ante Bonifacium Synodis licere nemo negaverat. Ibidem ejusdem Bonifacii sententiam laudat Sixtus in hæc verba: Sicut eius gloria iuxta Apostolum, 2. Cor. 1. Conglorificantur, sic eius deiectione deijciuntur, ut illud propheticum in eo præcipue compleri deprehendatur Esaiæ primo: B Omne caput languidum, & omne cor mœrens, a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Et revera tanta reverentiâ apicem præfata Apostolica sedis omnes suscipiunt, ut nonnullam (legendum videtur nonnulli) sanctorum canonum disciplinam, & antiquam Christianæ religionis institutionem magis ab ore præcessoris eius, hoc est, huius præfulis, quam à sacris paginis & paternis traditionibus expetant, illius velle, illius nolle tantum explorant, ut ad eius arbitrium suam conversationem aut remittant aut intendant. C Videlicet hæc erat causa, cur à plantâ pedis ad verticem usque jam tum octavo scilicet seculo non esset in Ecclesiâ sanitas, quod tam multi crederent, tam impurum caput suum esse caput, omnibus pendendum à capite tam ulceroso.

Caput XXIII.

PAPÆ DOMINATUS IN REGES.

Naturâ ita comparatum est, ut inferiora superioribus, minus digna dignioribus serviant, & ad eorum utilitatem se commodent. p. 29.

Hæc est causa cur omnis creatura creatori servire debeat, & ad eius gloriam sua consilia referre. Sed cum tam Princeps quam Pastor sit Dei minister eis τὸ ἀγαθόν, in bonum, ut loquitur Apostolus Rom. 13. In bonum, inquam, hominum tam animâ, quam corpore constantium, certè pasto-

pastores iis cedere, subesse, servire debent, quos ibidem Apostolus vocat *ἐπισημοὺς ἐκκλησιαστικῶν*, eminentes potestates, quibus reliquos omnes subijci jubet.

Atqui civilia bona cœlestibus inferiora nemo dubitat. Nemo certè. Sed ut Christianus Christianorum Princeps, quâ Christianus non tantum civilia, sed & cœlestia bona fectatur, sic quâ Christianis imperat, non tantum civilibus, sed etiam cœlestibus civium suorum bonis consulere debet.

Non partes illa sunt Pontificis, ut in rebus temporariis ac civili negotio passim auctoritatem suam interponat, quod ab eius instituto alienissimum videtur. Quâ tamen Ecclesia periculum imminet ex projecta Reip. administratione, munus eius est, ut has etiam partes attingat, & in exortu suo pestem opprimat erumpentem.

Ecquis verò Rex suos Magistratus, duces, viros illustres passim loco moveret? quis eorum actionibus ac iudiciis passim auctoritatem suam interponit? Id verò facit, quoties metuendum, ne quid detrimenti Resp. capiat. Eandem tu Papæ auctoritatem in Reges, quam Regibus in suos Magistratus, ut Papæ liceat Regem opprimere, quotiescum habuerit pro peste, quoties pro peste habendum iudicaverit. At hoc ipsum est, quod modo negabas Papam sibi vindicare. Hoc illud est, quod contendimus esse contrarium totius Ecclesiæ praxi sexcentos amplius annos, imprimis totius Orientalis Ecclesiæ praxi, quamdiu principes Christianos habuit. Matthæus Blastares A. D. 1335. litterâ π. c. 8. Τῆς πολιτείας ἐν μερῶν ἡ μορίων, ἀλλόλογος τῶ πνι ἀνθρώπων πινισα μῆνης τὰ μέγιστα ἢ ἀνὰ γὰρ αὐτῶν τὰ μέρη βασιλεύς ἐστὶ ἢ πατριάρχης. Διὸ καὶ ἡ κτ. Συζητῶ καὶ σῶμα τῶν ἰστανδῶν εἰρήνη καὶ ὁδοιμονία βασιλείας ἐστὶ ἢ ἀρχιερωσύνης ἐν πείσῃ διὰ φροσύνη καὶ συμφωνία. Resp. non secus ac hominis due maxima, maximeq. necessaria partes sunt Rex & Patriarcha. Quamobrem civium tam anima quam corporis respectu pax & felicitas a regni & sacerdotis concordia & symphonia pendet. His verbis

A Blastares animam Patriarchæ, corpus & animam Regi commendat. Eam ob causam ubique Patriarchæ regem anteponit, secutus continuam ad sua tempora totius Orientis praxim, quam Innocentius III. centum amplius annis Blastare vetustior negare cum nō posset, impugnare maluit.

Imperatores Romani summi Pontifices fuerunt.

Fuerunt, quod scilicet viderent sibi sui dominatns rationem constare non posse, nisi jus haberent imperandi tam Sacerdotibus quàm Magistratibus. In Ecclesiâ Dei nihil opus fuit isto commento. Nam eo ipso, quod Deus Josuæ, Regibusq. jubet utramque Legis suæ tabulam tradi, satis docuit summum Magistratum etiam summo sacerdoti posse imperare, quod in Ecclesiâ Dei plusquam mille post Mosem annis semper obtinuit, quod etiam in Ecclesia Christianâ sexcentos minimum annos observatum est.

Merito servatum est id ab ultima pene antiquitate, ut à Regibus omnibus Christi cultoribus ad Pontificem Rom. provocare, eumq. arbitrum ac iudicem summum appellare eius esset.

Ultima certè sunt antiquitatis illa quæ profers exempla tribus ab hinc ad summum seculis. Primis verò seculis quinque vel sex tale nihil occurrit. Sed ne posterioribus quidè seculis ea, quæ laudas, exempla continent provocacionem propriè dictam, sed amicam ex consensu partium electionem arbitri cuiusdam. Rebus sanè compositis, si qua pars fœdus initum violer, tum interpellatur sequefter semel electus, ut fœdistragam partem cohortetur, ac, si possit, compellat ad servanda pacta conventa, ut nuper Rex Galliarum ab Allobrogum Duce interpellatus est, daret operam, ut Rex Hispaniæ pactis conventis staret, quod & præstitit. Num idè gener in socerum sibi jus dominatns arrogat?

Litera sacra Pontificem rege superiorem indicant c. 27. Numer. ubi dicitur imperio Pontifi-

eis Eleazari, tum Iosue Principem, tum populum A
universum ingredi vel egredi debere.

Etiamsi Josuæ quàm Eleazari minor fuisset potestas, tamen non valeret argumentum tuum; cum Regis quàm Josuæ potestas major fuerit. Quantò falsius erit consequens tuum, si falsum sit ipsum antecedens? Ue id liquid us constet, notandum summi Sacerdotis auctoritatem fuisse vel ordinariam, vel extraordinariam. Extraordinaria fuit, cum, ut per Natanem, sic per Abiatharem aliquando futura prædicabat Deus. At hîc Abiatharis quàm Natanis minor erat potestas. Natan enim Davidem adibat iniussus, Davidem increpabat, Abiathar non nisi iussus à Davide Dei voluntatem per Urim & Tummin sciscitabatur. Rex ipse per Sacerdotem interrogabat os Dei, Rex obsequabatur non Sacerdotis, sed Dei modo per Natanem, modo per Abiatharem loquentis imperio. Idem iudicium de Josuâ faciendum, docet contextus ipse quem allegas: *Iosue stabit*, inquit Deus Num. 27. *coram Eleazaro & omni multitudine*, videlicet ut totius Israelis & ipsius antistitis antistes, & dabis ei præcepta cunctis videntibus & partem gloria tua, ut audiat eum omnis Synagoga filiorum Israel. Et consequenter Eleazar ipse. Hactenus utriusque potestas ordinaria: Sequitur extraordinaria. Pro hoc si quid agendum erit, quoties id visum fuerit, non Eleazaro, sed Josuæ, *Eleazar sacerdos consulat Dominum, & ad verbum eius*, Domini scilicet, non Eleazari, *egredietur & ingredietur ipse Josue & omnes filij Israel cum eo*. Egredi & ingredi dicitur in Scriptura Dux Rex, Regisve præcipuus Minister. Num quia Regibus responsa dabat Sacerdos Pythia continuo dices eam Regibus omnibus imperasse? De dæmone per eam loquente verè id dixeris, de mulierculâ perinceptè. Semper quidem Eleazar ante Josuam nominatur, Ut Josuæ 14, 20. 51. 21, 1. Numer. 24, 17. Post Moysen verò semper Numer. 26, 3. 63. 27, 2. 31. 12.

13. 31. 51. 32. 2. & quoties aliquid est imperandum, id fit à Mose, dein à Josuâ, etiam eum totus populus est circumcidendus; Quippe dixerat illi totus Israel cap. 1. *Quidquid præceperis nobis, faciemus, quocumq; nos miseris, ibimus. Sicut obedivimus Mose, sic obediemus tibi, quisquis rebellaverit imperio tuo, qui tibi dicto non fuerit audiens, in omnibus, quæ præceperis ei, morietur.*

Itaque cum mittendi sunt ad tribus trans Jordanem sitas legati, mittitur inter alios etiam Phinees Eleazari filius summus sacerdos. Josuæ cap. 22. Sic enim legunt plerique versionis vulgati codices, non autem Sacerdotes, quòd videlicet tum jam Phinees ipse summus Sacerdos esset. Abiathare verò quanto superior fuerit Salomon, res ipsa docet.

Salomon non ut Rex, sed ut Propheta sententia Dei executor Abiatharem solio dejecit. P 41.

Atqui Scriptura dicit 1. Reg. 2. 25. *Abiathari verò Sacerdoti dixit Rex Ananias, abi agrum tuum, quia vir mortis es, sed hodie te non interficiam, quia portasti Ephod coram patre meo.* In hac oratione singula verè verba commentum tuum jugulant. Nec enim Salomon hoc imperare dicitur ut Propheta, sed ut Rex, alioqui propheticæ, non regie dignitatis facta fuisset mentio.

In veteri instrumento Pontificem rege superiorem fuisse docet Philo de victimis: Procopius in c. 4. Levitici. P 38.

Nihil amplius illi dicunt, quàm quod D ipse Moses ait Levitici 4, 22. Is præscribit quid pro suo peccato sacrificare debeat summus Sacerdos, populus, NAST. Philo LXX Seniores secutus venit 29. 20. Vetus interpres, Princeps. Nemo regem. Et rectè quidem notat Philo minorem hostiam à privato requiri, quàm à Magistratu, eandem autem hostiam à summo sacerdote requiri, quàm à populo, *δὸν τῶ ἑβραίων ἀρχιερέως ἐστὶ. τὰς ἑβραίων ἀρχιερέων ἀπὸ τοῦ λαοῦ ποιεῖται. & ἡ ἑβραίων ἀρχιερέων ἑστὶν ἡ ἀρχιερέων ἑστὶν ἡ ἀρχιερέων* quod minister sit populi, publicè vota faciens solvenda totius gentis nomine. Rex autem est Dei quidem minister

nister, populi verò Princeps, Rom. 13. A

Sive Pontifice Iudei jam à Mose nunquam, sine rege saepe fuerunt.

Sed nec sine Levitis, sine Licторibus, sine scribis unquam fuerunt, an ideo quis aut ullus simplex Levita, licтор, scriba maior est Rege?

Quanto major fuit Regum quam Sacerdotum autoritas, cum etiam Josuæ maior esset potestas quam Eleazari?

Post reditum ex Babylone, qui populi gubernationi praeerant, iidem summum sacerdotium tenuisse deprehenduntur.

Imò tum quoque Zorobabel, Mardochæus, Nehemias sui temporis Sacerdotibus imperabant. Ubi verò Judæis defuerunt Prophetæ, tum paulatim summi Sacerdotes auxerunt potestatem suam, imprimis post Antiochi τὸ ἑπιφανές, dicam an ἑπιφανές tempora, donec Aristobulus etiam diadema capiti suo imponere ausus paulo post justo Dei judicio sublatus est, annis circiter centum ante nativitatem Christi, quadringentis amplius post laxatam captivitate annis.

Imperator, inquis, est populi caput, ut tamen ordinibus populi conspirantibus inferior sit, quod jus illud capiti à populo ipso acceperit. Ius autem in Pontifice Rom. non ab homine, sed ab ipso Deo constitutum est.

Contrà, magnificum elogium Imperatori tribuit Scriptura, Papæ nullum, nisi quod perditionis filium eum vocat, qui sese quasi Deum ostentat, quod omninò facit is, qui cum ne manus quidem elogiū divinitus acceperit, audet tamen sibi capiti in totā Ecclesiam jus arrogare.

Ambrosii iussus, inquis, audiebat Theod. maior, Ecclesia, aditu exclusus, ad lachrymas confugiebat.

Videlicet Ecclesiasticæ disciplinæ ritus hic erat, ut excommunicatio criminis alicuius infandi, puta vel unius homicidii reos excluderet, tam ab aditu Ecclesiæ, quam à Sacramentorum communione. Theodosius autem Thessalonicā Mediolanum veniebat A. D. 390. non unius san-

guinis reus. Hanc ob causam arcet eum Ambrosius ab Ecclesiæ limine multis ad eam rem cleri Rom. literis fultus, quippe qui tantum iuris haberet in Mediolanensi Diocesi, quam Syricius in Romana. Alioqui, non tantum si de rebus civilibus; sed & si de rebus Ecclesiasticis ageretur, Imperator Episcopos convocabat, Synodos Oecumenicas indicebat, diem & locum præscribebat, ut docet continua praxis Ecclesiæ, cuius nunc quidem testem proferte sufficiet Matthæum Blasterem M. S. p. 3. Is de Synodis Oecumenicis loquens: ταύτω, inquit, ἐπανομίαν εὐληφαστή κελύσθη τῶν καὶ ἑκείνο τὸ καιρὸ βασιλέων, ἀικτό προν δὲ εἰπὲν τὸ ἀγίον πνεῦμα ὁ σωδεδραμηκέναι ἐς πνα πῶν τὸς αὐοὶ πᾶσι τῶ. Ἐπὸ Ρωμάοις ἀρχῶν πύμνης πρεσβυτέρ. Oecumenica dicta sunt, que iussu Imperatorū, vel, ut magis propriè dicam, sancti spiritus impulsu cōcurrerunt ex omnibus imperii Romani provinciis.

Innocentius Alexio dicebat: Si per hoc quod Apostolus dixit, subditi estote, sacerdotibus voluit imponere iugum subiectionis, & eis praelationis auctoritatem adferre, quibus eos subiectos esse monebat, sequeretur ex hoc, quod etiam quilibet servus in Sacerdotes imperium accepisset, cum dicitur, omni creatura.

Prudentiùs pudendam hanc Innocentiū III. stoliditatem vel affes, quam revelaffes. Quippe 1. Pet. 2. 13. κτίσις ἀθεωτήνη, humana creatura dicitur, non quisvis homo, sed opponuntur humanæ creaturæ divinis. Dei creaturæ sunt non tantum omnes homines, sed quælibet entia; Hominum creaturæ sunt Magistratus. Quippe Prætor, Consul, Imperator creati dicitur, cum instruitur auctoritate publicâ, cum id sit hominum voluntate, quod antea non erat, ac velut è nihilo ad dignitatis alicuius splendidæ fastigiū subvehitur. Cum autem ex ingenuo sit servus, capite minui, non creati dicitur. Antequam à Græcis discedam, solvendum est nodus quem auctore Balsamone forsan nexurus es. Is circiter A. D. 1170. dicebat in Photii

Nomo-

Nomocanonem tit. 1. cap. 2. *Canones plus posse quam leges.* Quin & paulò ante laudantur Græcæ constitutiones, dicentes : *κανόνων οἱ νόμοι ἀνελευθέριον, & οἱ τοῖς κανόνων ἐναντιώμενοι πραγματικῶς τυποὶ ἀκυροὶ εἰσιν.* *Leges sequuntur canones, & pragmatica forma, qua canonibus adversantur, irrita sunt.* At huius disparitatis causam hanc reddit ipse Balsamon, quòd videlicet canones Patrum simul & regum autoritate firmati sint, leges Regum tantùm. Ita non anteponitur episcopalis autoritas regiæ, sed id quod Rex solus, vel etiam inferior Magistratus sanxerit ei, quod Rex tam de politici, quàm de Ecclesiastici ordinis sententiâ sanxerit, ac solemnî ritu promulgaverit, quomodo promulgati fuerant illi canones, quibus tribuitur illa dignitas. Alioqui, quàm multi canones antiquati sunt, aut etiam statim repudiati? Tum demum legum vim obtinebant, cùm accesserat principis *ἑπικυρωσις*, ratihabitio, ut docent Oecumenicarum Synodorum acta, imprimis tertiæ, quartæ, sextæ.

Cùm autem Imperator legem aliquam ad res Ecclesiasticas pertinentem, prior condiderat, tum id jubebat Patriarcham Constantinopolitanum Synodo, Synodi patres, Metropolitanas quidem suis provinciis, Episcopos vero suis paræciis significare. Quamobrem Imperatoris Synodicas constitutiones *ἑπικυρωῦν*, confirmatio dicebatur *ἱεροῦ πρῶταξίς*, sacra iussio. Synodi verò constitutiones Imperatoris approbantis actio dicebatur *σημειώματα συνοδικῶν*, significatio Synodica. Et *σημαίνειν* quidem aliquando significat imperare, ut cùm Agamemnon ait Iliada: *Πατρῶν μὲν κροτέειν ἔτελεθ, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν Πᾶσι δ' ἑ σημαίνει.* Verbum verò *σημαίνειν* significandi tantùm, non etiam imperandi vim habet. Huiusmodi *σημανώσεων συνοδικῶν*, Synodaliū significationem exemplā passim habes apud Balsamonem in Photii Nomocanonem tit. 1. cap. 34. p. 25. tit. 8. cap. 2. pag. 67. & tit. 13. cap. 2. p.

138. Imprimis notanda sunt p. 140. à Balsamone laudata Alexii Comneni verba dicentis: *ἡ δὲ ἑπι τῶ μακαρίτη πατριάρχη κυρίως Ἰωάννη τῷ Ἐπιφιλίνῃ συνοδικῇ ἀποστολῇ σπουδαίως ἐπισημειώσας, ἣ καὶ ὁ ἐν βασιλεύσει αἰοῖδημῶ κυρίως Νικηφόρος ὁ Βοτανάτης ἀπὸ χειρὸς ἄλλοις γραφῆς τὸ κῆρῶ ἀποδίδεται χαρτομαθῶ.* Quod igitur Synodicam Patriarchæ Constantinopolitani Lucæ constitutionem anno mundi secundum Græcos *σχῶ!* legendum *σχῶδ* 6674. Indictione XIV. factam sequitur tit. 13. cap. 2. p. 138. *ἑπικυρωθῆναι* Manuelis Comneni *πρῶταγμα*, iussio confirmatoria, fiebat id antiquo, maiestatique Cæsareæ debito ritu. Quod autem ibidem Manuel Patriarcham vocat suum *δεσπότην*, Dominum, id voluntariæ submissionis fuit, & nuperum.

Apud Sozomenum l. 3. c. 7. Patres dicunt: p. 41. *Nosti Rex non esse Imperatorum, statuere de sacra Ecclesia dogmatibus, sed Pontificum, qui securè & tutò decerneret de rebus fidei volunt.*

Sanè Rex prudens & pius de fidei dogmatibus non iudicabit ipse, sed ut à fidis pastoribus rectè atque ordine de iis iudicetur, amabit. At multò minus Episcopus de regnorum translatione sententiam ferre debet. Si quod privilegium hac in parte Romano Pontifici largitus est Deus, quî fit, ut totos sexcentos annos nullum eius vestigium extet, ne in Pontificum quidem de suo primatu tantoperè gloriantium literis? Primus, ni fallor, Honorius de regum dissensionibus iudicare aggressus A.D. 624. de quo sic Paulus Diaconus lib. 5. cap. 43. *Cùm Adebaldus eversa mente insaniret, postquam cum matre decem regnaverat annis, de regno eiectus est, & à Longobardis eius loco Ariobaldus substitutus est.* Fecerunt id Longobardi, quod reges suos eligendi, eòq; si regno viderent inutiles, deponendi jus haberent. Placuit id regni tum proceribus, tum Episcopis plerisque. Sed quia Theudelinda sub Agilulpho marito multa donaverat Ecclesiæ Rom. visum

visum est Honorio partes illius & Adalvaldi suscipere, quod etsi non admodum feliciter ipsi successerit, tamen ab hoc tyrocinio Romana sedes auspicata majora deinceps sperare cœpit. In Imperatores verò Dominos suos tale quidpiam nihil dum audebant. Contrà licet Constans imperium adeptus A. D. 641. palam esset Monothelita, licet Theodosium Diaconum fratrem suum occidisset, licet Martinum V. Papam in exilium misisset A. D. 650. eiusque successorem Eugenium suscepisset A. D. 654. dein Vitalianum A. D. 657. tamen, quia debitis submissionibus non satisfecerat Vitalianus, eius nomen ex Ecclesiæ diptychis avelli iussit. Dein A. D. 663. Romam pergit. Tantò submissiùs obviam Constanti venit Vitalianus cum toto clero ad tertium usque lapidem, Romam præcipuis ornamentis suis spoliari passus est, adeo ut septiduo plura Româ Constans abstulerit, quàm barbari 250. circiter annis. Neque prius reverentiam Imperatoribus debitam exuerunt Pontifices Rom. quàm Benedictus II. A. D. 684. ab Imp. Constantino V. per dolum impetravit, ut persona qui electus fuerit, (sunt hæc Anastasii verba) ad sedem Apostolicam, è vestigio absq; tarditate Pontifex ordinetur, cum antea confirmatio Principis esset expectanda. Quàm inconconsulta fuerit hæc concessio, docuit sequentis Pontificis electio reliquarum omnium antecedentium turbulentissima, cum nec Petrus à clero, Theodorus à militibus electus fuisset, & neuter alteri cederet, utroque deterior electus fuit Conon, cuius prævaricationes fecerunt, ut Imp. Justinianus II. Constantini V. concessionem revocaret, & Cononem carceri manciparet A. D. 686. Sed cum idem in Sergium tentasset A. D. 692. Sergius rebus suis ita prospexit, ut Zacarias à Justiniano II. Romam ad capiendum Sergium missus fugâ salutem quærere coactus fuerit, cum hæc tenus *Episcoporum arma lacrymæ*

A fuissent, ut aiebat Hieronymus, quod etiam Gratianus inseruit decreto suo D. 36. c. *si quis vult*. Sed A. D. 710. Constantinum Papam Constantinopolim adventum Justinianus II. osculo pedum excepit, eique reddidit, quod A. D. 686. eripuerat, ut deinceps Papa censeretur Imperatoris confirmatione non indigere. Vix ferulæ manum subduxit sedes Rom. cum in Principem ausa est talum attollere adversus Philippicum Bardanem A. D. 712. dein sub Gregorio II. adversus Leonem III. A. D. 726.

Is. Casaubonus dixerat: *Pontifex Romanus dandi & auferendi imperia, regnaq; instituendi & destituendi potestatem & jus sibi uni & soli vindicat*. Tu verò Diatribâ sextâ: *Falleris, inquis, Casaubone, & malo more imponis. Non sibi jus id vindicat Romanus Pontifex, quod ne Christus quidem sibi vindicavit, Regnum, inquit ille, meum non est de hoc mundo, sed hoc sibi jus vindicat ad occasum in coronandis & inaugurandis Imperatoribus, quod usurpatum est primum ab Episcopis & Patriarchis Orientis in imperio Constantinopolitano, & potiore juri vindicat, ut antiquior, ut dignior, ut totius Ecclesiæ caput.*

Uter imponat orbi Christiano Casaubonus, an Papa & tu, videamus, cum multo maiorem per suos Canonistas sibi vindicet potestatem, quàm tu fingis, tu certè nobis imponis. At etsi nihil amplius sibi vindicaret, quàm id quod tu fateris, tamen ab imposturæ crimine liberari non posset.

Non moror, inquis, homines in Scholis contentiosos, qui hoc nostro seculo Pontifici recusanti nec agnoscanti jus illud scriptis suis adstruere conati sunt.

Vis tibi credam? Fac ut unum aliquem horum adulatorum scripto publico damnet Papa. Quandiu verò videbimus eos in aulâ Pontificiâ non tantum impunè regibus obloqui, sed & optima beneficia consequi: patere nos credere, illos potiùs quàm te ex Pontificis sensu loqui, maximè

cum ipsi Pontifices aliquando suorum Canonistarum stylum imitentur, vel potius cum Canonistæ suas adulationes à Pontificibus hauserint, ex Gregorii VII. dictatibus, Bonifacii VIII. decretis & tot Pontificum exemplis. At vide, quàm nobis imponas, & quanto deterior sit Papæ, quàm Patriarchæ Constantinopolitanæ causa. Hic nunquam usurpavit auctoritatem destituendi Imperatores Orientis. Occidentis autem Imperatores destituendi jus quoties usurpavit sibi Papa? Hodie licet id tentare nō audeat, tamen id sibi per Canonistas vindicare non desinit.

Quin & tu tuam ipse refellis sententiam, cum ais: *Vulgò jactatum Romanum Pontificem Imperatores Occidentis instituere, destituere, quod ab eo coronari & inungi satagerent Imperatores, imò, quod jus omne, quantum illud est, quod in imperio sibi vindicant, à Pontificibus acceperint.* Hæc impostura nova priorem jugulat! Nam cum ore tuo gloriatur Papa totum jus imperii sibi deberi, eadem operâ gloriatur se præditum esse potestatem regna, tum imperia conferendi, transferendi de gente in gentem, quod à Papa sibi vindicare modo negabas. Sed ut falsò potestatem illam sibi vindicat, sic & falsò gloriatur sibi deberi totum jus Occidentalis imperii. *Quid factum, ut Carolus dictus sit Imperator? quia potentiam æquabat Orientalis Imperatoris, imò superabat, multis visum est rationi consentaneum, ut Imperator Occidentis diceretur.* Huius autem tam latè patentis potentia ne minimam quidem particulam Leoni II. debebat Carolus. Multa donavit Carolus Leoni, Leo Carolo nihil dedit, præter verba & unctioem Judaicam, quam non sine causa fugillat Manasses, ut à Leone primùm in Christianissimum iavectam

Οὐ μὲν αἰεὶ ἀχρησάμενος ἢ νόμοις Ἰσραήλων
 Ἐκ κεφαλῆς μέγχι ποδῶν ἐλαίω τῶν χερσῶν
 ὅτι οἶδα τίσι λογισμοῖς ἢ ποίαις ὀπινοῖαις.
 Hinc Imperatoris sui lib. 2. cap. 3. rectè

colligis *primum omnium Carolum Magnum inunctum.* Postea quidem quasi correctionis instar addis *ante Carolum in Gallia Clodoveum inunctum.* Sed prius oportuerat docere quis scriptor Carolo magno vetustior unctioem Clodovei meminerit: Gregorius certè Turonensis non meminit.

Omniò post Turonensem Gregorium, post Carolum magnum nata Remensis ampullæ cælitus delapsæ, quâ Clodoveum inunctum ferunt, fabula, ut velut ex compacto Remensis Regibus Franciæ, Romanus Episcopus Imperatoribus Occidentis unctioem impertiendæ, & imponendæ coronæ jus sibi vindicarent. *Hoc jus, ais, ab Ep. Constantinopolitano primum usurpatum in Oriente, multoq; iustius id in Occidente deberi Romano, quàm in Oriente Constantinopolitano Patriarchæ.* Utrumque falsum. Nam coronabantur quidem, sed non ungebantur Imperatores ante Carolum Magnum & eos coronandi jus non usurpatum à Constantinopolitanis Episcopis, sed ab Imperatoribus ipsis concessum, & meritò. Nam si jus hoc erat alicuius sedis Episcopo tribuendum, cui potius id tribuissent, quàm illius urbis Episcopo, quæ sedes erat imperii? Romanus autem Episcopus hoc, quod illi tu vindicas, jus nec à Deo, nec ab hominibus accepit, sed usurpavit nullo jure, Principum abutens tum facilitate, tum credulitate. Nam cum ab hinc annis plus mille Romanus nullius imperii sit sedes, & imperium Occidentis fictione tantum juris & titulo tenus sit Romanum, nulla fuit causa legitima, cur Imperatores Occidentis ungenti, coronandi; jus arrogaret sibi Roma. *Hoc, inquis, illi debetur, quod sit totius Ecclesiæ caput:* At hoc est imposturam imposturæ superstruere. Si totius Ecclesiæ caput est Romanus Episcopus, & eam ob causam illi debetur jus coronandi Reges, Imperatores, quid sit, ut trans Jonium mare regis nullius coronandi jus unquam habuerit toto seculorum undecim curriculo? trans

Euphratem autem & cancri Tropicum A nunquam?

20. & 37. *Carolus, inquis, non Italos in armis socios, at Longobardos Italorum hostes vicerat. Non igitur victoria jure, sed auctoritate Pontificis Imperator electus est.*

Imo Senatûs populique Romani, non Pontificis auctoritate. Spontè quidem Leonis id factum. Quæ ritus externos & verba spectant, horum pleraque lubenter procuravit Leo. Auctoritas verò penes S. P. Q. R. erat. Neque verò suis meritis B indebita postulabat aut accipiebat Carolus. Cùm in suum ipsius focerum arma cepisset, ut populi, cleri que Romani precibus obtemperaret, cùm in Romano-rum gratiam suis armis foceri sui regnum evertisset, quidni protectoris saltem ac defensoris nomine jus aliquod obtinuisset Romæ? Hanc igitur rationem invenit Roma Longobardorum metu liberata, ut specioso titulo videretur magnum ali-quid Carolo largita. Præcipuum verò ti-tularis huius liberalitatis fructum aucupabatur vulpi quàm Leoni propior Ponti-fex, & eius clerus, non tantum quia norat Caroli liberalitatem, à quâ mercedem amplam sperabat, sed & quia videbat fu-turum, ut titularis huius Collationis be-neficio posset olim sibi totius imperii con-ferendi jus arrogare, non secus ac si quis phaleris donatis speraret & equum & phaleras sibi vindicare.

20. *Quis nescit à Francis, quorum omne jus impe-rii fuit, ad Germanos opera Romani Pontificis imperium translatum?*

Quid? an omnes quorum operâ pro-curatur alicuius beneficii collatio, confe-rendi beneficii jus vel collati gratiam sibi possunt vindicare? Deficiente Ca-roli stirpe cùm jam non semel proprium Regem habuissent, etiam in posterum ha-bere voluerunt Germani arbitrati nihilo magis necessarium esse, ut Germania Gal-liæ, quàm ut Gallia Germaniæ pareret. Suos igitur Reges eligebant, Regiâ, sive

A mavis imperatoriâ auctoritate instrue-bant, nonnunquam & phalarum Ro-mani Pontificis additamentum in super habebant. Plerosque tum ambitio, tum superstitio movit, ut sibi viderentur augu-stiores acceptis illis crepundiis. Imprimis cùm ambigua videbatur electio vel suc-cessio, tum qui prior occupaverat hæc no-minum inania, credi volebat ea magni momenti esse, quem errorem sedulo fovit clerus Romanus.

Electores, inquis, imperij jus illud suum Ro-manis Pontificibus acceptum ferunt.

Scilicet Palatinum, Saxonem, Brande-burgicum sententiam roga. Quis eorum non sannis excipiet temeritatem tuam? Jus illud habent tum illi tres, tum reliqui quatuor, quâ Principes, quâ totius Ger-maniæ suffragiis hac auctoritate præditi. Quod etiam approbationem suam adje-cit Papa, fraudulentum fuit, non necessa-rium. Videlicet, quod mutare non po-est, id appellatione suâ sibi vindicare co-natur. Sed non solo nomine Cæsaribus Germanis, vel solis illis Cæsaribus se præ-fert Papa. Gregorium VII. audi lib. 8. ep. 21. laudatum ab Anselmo lib. 1. cap. 84. Ju-ne part. 5. cap. 368. Pann. lib. 5. c. 108. Gratiano D. 96. can. 9. *Quis dubitet, in-quit, Sacerdotes Christi regum & principum omniumq; fidelium patres & magistros censeri? Nonne miserabilis insania esse cognoscitur, si filius patrem, discipulus magistrum sibi conetur subin-D gare, & iniquis obligationibus illum sua potestate subdicere, à quo credit non solum in terra, sed etiam in cælo se ligari posse & solvi? At enim, Gregori, vel hinc agnosce quam misera-bilis sit insania tua, qui velis quemvis Principem cuius Presbytero, quanto magis tibi subdicere, cùm Scriptura disertè Principem populi sui patrem vocet, Jo-luæ 7, 19. eius ministros vocet *ἄρχοντας ἑξουσίας* vocet Rom. 13, 1. eminentes po-restates, eis que subijci velit omnem ani-mam.*

Potestas, inquis, illa instituendi Imperatores p. 10 & 27.

Pontificibus Romanis non directo & ordinario jure, sed indirecto & extraordinario per causam religionis & fidei competit.

Imò Canonistis placet etiam directo jure potestatem illam Papæ convenire. Idem quoque Bellarmino præfat. contra Barcla. Casaubonus autem, quem imposturæ damnabas, non conquerebatur, quod directo jure, sed quod quocunque tandem modo potestatem illam arrogant sibi Pontifices Romani. Enimvero quò pertinet nuperum illud sophisma, nisi ut veterem imposturam novo, sed per quam inepto testorio incrustet? Regnum Navarra Regis nostri proavo per summum scelus ereptum est. Nostrâ quid refert, directo an indirecto jure sibi jus huius iniuriæ faciendæ Julius arrogarit? Eâdem impietate Romani Pontifices, quod in ipsis fuit, duos Henricos olim imperio, nuper regno spoliârunt. Magnâ certè consolatione demulisset eorum animos tui sophismatis epithema: Quin potiùs quis injuriam patienti conatur sophismatis os oblinere, is iniuriæ contumeliam adjicit.

Sub annum, inquis, 820. mortuo Sanctio Principe Navarra, 4. annis interregnum fuit, donec à Pontifice Rom. decretum allatum est, quo Ennicus Arista primus Navarra Rex appellatus & unctus est.

Integrâ fere centuriâ, quin & toto cælo erras. Quem tui figmenti laudaturus sis authorem, videris. Ego Taraphæ Barcinonensis verba referam. Ennicus, inquit, cognomento Arista ex Gothica gente, vel, ut alii volunt, ex comitatu Bigorrensi anno Domini DCCCCXII. ex montibus Pireneis cum exercitu descendens, magnas Maurorum copias delevit, & victor in Navarram rediens, princeps à Navarris & Arragombus eligitur, ubi armorum certaminibus ardens satis concessit, & Garfiam Ennicum filium reliquit.

Sed ut demus & Aristam hunc & omnes eos, quos coacervas, Reges ac Imperatores admisisse, vel etiam postulasse

consecrationem Pontificiam, fecerunt id ultrò, non coacti, non ullius juris divini vel humani legibus ad id obligati, nec posteris suis exemplo suo consecrationis huius petendi necessitatem imposuerunt, sed nec imponere potuerunt.

Indignum est, inquis, in Ecclesia capite pri- p. 27. vilegia longa annorum serie firmata in quaestionem vocari, cum aliorum principum jura prescriptione longi temporis corroborata in controversiam non adducantur.

B Non est eadem ratio: Regnum aliquis sive fraude, sive per vim usurpavit. Huius filio cum ultrò fidem & obsequium pollicentur, cives non habent deinceps jus obijciendi vitium usurpationis paternæ filio, multò minus eius posteris. At si tam filius quàm pater vim aut imposturam faciat, tam filio quàm patri potest eripi jus vulpinâ fraude per circumscriptionem occupatum. Tam falsus autem est & fallax Paulus V, quàm quisquam antecessorum, cum se caput Ecclesiæ mentitur, **C** Quidquid igitur expiscatus est huius nominis obtentu, potest id illi, non secus ac malæ fidei possessori subduci, maximè cum illius impostura sit non tantum iniusta, sed blasphema.

Tam diuturno rerum usu probatum est jus illud, ut iam in controversiam vocari non debeat, ubi salus Ecclesia agitur. p. 27.

D Imò saluti consulunt tum Ecclesiæ, tum Reip. quotquot commentitiis, quibus gloriatur Pontifex, titulis larvam detrahunt. In Photii Nomocanone tit. 2. p. 34. Constitutionum Imperialium tit. 3. Const. 9. Sic refertur τὰ ἱερωὶ ἔχοντες καὶ χρόνιος μονῆς, hoc est, Diuturnitate temporis non acquiruntur res sacræ. Balsamon monet hanc constitutionem haberi syntagmatis alterius l. 5. o. tit. 3. cap. 9. his verbis: καὶ χρόνιος νομῆς δεσπότησαν, τὰ σωματικὰ χωρὶς ἱερῶν ἢ ἀγίων, ἢ δημοσίων, ἢ δήμου Ρωμαίων, ἢ πόλεως, ἢ ἐλευθέρων ἀνθρώπων, hoc est: *Vsucapiuntur corporalia præter res sacræ aut sanctas, aut publicas, aut quæ sunt populi Rom.*

Rom. vel urbium, vel hominum ingenuorum. Vides quàm inuita non possint *τὸ ἐξουσιάζειν*, usucapi. At qui conscientiarum libertas, in quas dominationem usurpavit Rom. sedes, est res spiritualis. Regia majestas est res sacra, cuique regno res sua publica tam Sacrosancta est, quàm olim in imperio Rom. res populi Rom. Nihil igitur eorum potuit Pontifex Rom. usu capere. Nicolaus I. Hincmaro Remensi laudatus à Gratiano D. 8. *Mala consuetudo non minus quam perniciosa corruptela abjicienda ac vitanda est, quæ nisi radicibus citius evellatur, in privilegiorum jus ab impiis assumitur. Ibidem laudatur Augustinus, dicens lib. 2. de bapt. parvulorum: Qui contempta veritate presumit consuetudinem sequi, aut circa fratres invidus aut malignus est, quibus veritas revelatur, aut circa Deum ingratus est.*

Non sibi, sed Ecclesia saluti consulunt. Nam quæ regna per vim & iniuriam suis illis potentissimis edictis ad Ecclesia Romane ditionem aggregarunt?

Faciunt illi, non quid quid volunt, sed quod possunt. Si directa sibi, suæ sedi tot provincias aggregare voluissent, frustra fuissent. Eas tamen plus satis sibi vindicant, cum persuadent illis se caput Ecclesiæ totius esse, cum hoc prætextu vectigalia maxima ex provinciis illis expiscantur, cum, quoties libido fecerit auspiciam, & exsequendi consilii nefarii spes, rege legitimo spoliato regem alienum imponunt.

Quæ Romani Pontifices hodiè tenent angustiora longè sunt, quàm à Principibus olim acceperint.

Videlicet hic est ambitiosorum genius, *Quærere ut absument, absumpta acquirere certant. Atq; ipsa vitii sunt alimenta vices.*

Quæ vis vel fraus occupavit, ea luxuriam decoquit. Quæ sedi suæ quæsierunt, ea quod in ipsis est, spuris, scortis, exoletis suis largiuntur. Ita Regum nostrorum Carolingiorum amplissima donaria turpiter cum prodegissent, non minori turpitudine minora quidem, sed magna ta-

men latifundia Gregorius VII. emunxit Cleopatæ suæ, quæ Mathildis dicebatur. Ea rursus alii vel imminuerunt vel resarferunt, prout aliis alii profusiores aut tenaciores fuerunt.

Age verò, regna omnia Christiana cogitatione percurrito, eorum nomina citato, in quorum corpora & fortunas impotens Pontificis Romani dominatus immodicè grassatur.

Imò tu, Bulengere, secula priora cogitatione percurrito, cogita quàm impotenter in Germaniam, in Angliam, in Italiam grassata sit Romani Pontificis ambitio totos quingentos plus minus annos. Cogita nunc quoque quàm horrenda sit in Hispaniâ potissimum, Inquisitionis Pontificiæ tyrannis ab hinc annis ferè quadringentis. Lege, scis, quæ non ita pridem scriptissimus de perfidiâ, superbiâ, tyrannide Pontificum Romanorum, de Inquisitione carnificinæ barbaricæ, & id genus aliis ad eam rem pertinentibus, quæ multò quidem illustrius, ornatiùs, copiosius ab aliis, à nobis tamen bona fide, nec sine labore sunt enarrata in elogiorum Babylonis descriptione. Quod si moderatior est aliquanto Papæ potestas hodiè quàm pridem, id ex parte debet nostris Ecclesiis, à quibus paratum videt auxilium: à Germanis, inquam, Anglis, Belgis, si vellent eandem, quâ pridem impotentiam grassari, Tamen quid nuper in Venetos, quid in Anglos tentarit, non est obscurum.

Erat Anglia veterum Regum voluntate, ac iudicio Pontificibus vectigalis, &c. unde atrocior est Iacobi magne Britannia Regis iniuria, qui non modo Pontificiæ ditionis in avito regno jugum excusserit, sed ipse pro Pontifice se gerat.

Non jam quæro quàm proba sint donationum illarum instrumenta. Sufficit illa juris etiam Canonici regula: *Mala fidei possessor nullo tempore prescribit.* Quidquid Reges Episcopo Romano donarunt eo nomine, quod illum heredem Petri, generalem Christi Vicarium putarent, id iure meritissimo possunt repetere: *Qui errat,*

non consentit. Plus satis illi sit, quod imposturæ suæ fructibus tot annos potitus est. Hodie Reges Angliæ excusso Romani Pontificis jugo non pro Pontificibus se gesserunt, sed in Anglia sibi competere jus illud contendunt, quod Judææ regibus in Judæâ, nec aliud quidquam titulis, quibus insigniuntur, significatum volunt.

Jugum autem Papæ tantò justius, tantò miraculosius excussit Eduardus A.D. 1547 quàm Henricus VIII. A.D. 1534. quò patre junior erat, quoq; liquidius ipsi quàm patri constabat, quàm nullo jure Papa se dicat heredem Petri, Christi Vicarium generalem. Serenissimus autem magnæ Britanniæ rex cum nihil innovarit, cum scriptis publicis testatus sit, quàm non sit ignarus sui juris, quid causæ est cur illum infimules atrocis in Papam iniuriæ? Non negamus multas urbes, provincias integras pridem sedi Romanæ donatas à Principibus, sed hæc omnia quum per imposturam emunxerit, & iis in Ecclesiæ perniciem per summum sacrilegium ac tyrannidem abusa sit, jure merito moveat cornicula visum Furtivis nudata coloribus.

Caput XXIV.

PEDUM OSCULUM.

Si dominatûs indicium hoc inter cætera voluit esse Gregorius VII. A.D. 1076. quod iussit unius Papæ pedibus osculum figi tam à Principibus, quàm ab aliis. In quo palam facit Papa, quanto se Petro sublimiorem faciat, cum inferiorem multò submissiorem respuerit Petrus. Sed quia nemo repente fuit turpissimus, Videndum quibus gradibus ad hoc fastigium ascenderit, quo prætextu tantam superbiam tueatur, unde denique natus sit iste ritus.

Mos, inquis, ex eo fortè an ortus quod prisca supersticio deorum pedes aut manus osculabatur.

Dignum certè patellâ operculum, digna tam fortente rivo scaturigò. Sed Deorum manus sæpius quàm pedes osculabantur Ethnici. Papa non manibus, sed pedibus suis osculum figi vult. Igitur hac in parte docet, quàm ipsi conveniat quod de perditionis filio dicitur 2. Thefl. 2. quod extollit se supra omne id quod dicitur Deus aut numen, maximè cum deorum pedibus tum demum oscula figerentur, cum supra terram extrabant, ut facilius esset illorum pedes osculari, quàm manus.

Priamus Achillis genua osculatus est.

p. 30.

Nempe nulli melius quàm Papæ convenit Achillis elogium, de quo sic Agamemnon Iliad. 2.

Ἀλλ' ὄσ' ἀνὴρ ἐθέλει ὡς εἰ πάντων ἔμμενοι ἀλλῶν Παντῶν μὲν κροτέειν ἐθέλει, πάντας ἰὸ' ἀνείσσειν Πᾶσι δ' ἠσπιάνειν, ἀπὶ δ' ἑπελάσσει δῖον.

Tamen ne Achillis quidem tanta fuit, quanta Papæ superbia. Manus enim eius, non pedes osculatus est Priamus.

ἤρπεν Ἀχιλλῆος λάβε γενεῖτ, ἢ κύστε χεῖρας. Manibusprehendit genua Achillis & manum

Est osculatus. Perlustra quaslibet apud Ethnicos gentes, invenies quidem genuflexione, adgeniculatione, totius corporis nonnunquam in terram usque deiectione Principibus honorem exhiberi solitum, imprimis à supplicibus.

Ut autem non nisi perreptato de geniculis, cubiculo, osculoq; pedibus admortò quisquam ad colloquium Principismitteretur, nullam, opinor, gentem invenies, à quâ ritu hunc se didicisse prætexere possit Roma. Sed ne Roma quidem ethnica nisi perrarò pedum osculum usurpavit. Tu tres tantum Imperatores Ethnicos, eosque reliquorum deterrimos laudas, qui ritum hunc exegerint aut admiserint, Caligulam videlicet, Maximini filium, Diocletianum. Itaque veterrimum eumq; teterrimum huius ritus authorem a Caligulam habebit Papa. Quanquam etiam Caligulæ plerunque satis fuit, si quis manum eius oscularetur.

p. 6. & 29.

Cali-

Caligulæ detestatio fecit, ut successorum eius plerosque puderet tantæ vesaniæ. Ne tamen hic ritus prorsus obsolesceret, fecit Satan, ut saltem à servis hunc honorem exhiberi sibi paterentur ingenui quidam. Salvianus uxorem suam Palladium hortatur, ut quantâ maximâ submissione parentum iram leuiat. *Osculare*, inquit, quia absens labiis non valet, saltem obsecratione pedes parentum tuorum quasi ancilla; manus, quasi alumna: ora, quasi filia.

In Ecclesia tu quidem vis iam inde à Clementis temporibus id usurpari cœptum, & laudas authorem vitæ Dionysii, dicentem: ὁ Σισίννιος Φίλος τῶ Νερού π-
 50 πους τῷ Θεῷ ἠΨάτο τῶν μακαρίων ἐκείνων
 τῶ Πατρὶαρχῆς ποδῶν. Tu sic vertis: *Exosculatus est Sissinnius beatus Clementis pedes*, ommissa voce Patriarchæ, quæ sufficit ad docendum quanto Clemente recentior eoque sublestæ fidei sit hic narrator, cùm nec Eusebius, nec Nicena Synodus, nec eâ vetustior quisquam scriptor Christianorum ullum Episcopum vocet Patriarcham. Antiquissimum pedibus osculum figendi vestigium occurrit in Ecclesia quidem apud Tertullianum de pudicitia. Et tu quidem, inquit, Zepherinum Episcopum Romanum alloquens, *pœnitentiam mæchi ad exorandam fraternitatem in ecclesiam inducens conciliatum* (legendum puto *conciliatum*) & *concineratum cum dedecore & horrore compositum prosterrens in medium ante viduas, ante Presbyteros, omnium lacrymas suadentem, omnium vestigia lambentem, omnium genua detinentem*. Et reliqua quidem multis genibus in supplicatione communia, vetustaque fateor. Illud Romanum & neperum erat *omnium vestigia lambere*. Quamquam omnium, hoc est, cuiusvis potiùs quàm Episcopi tum vestigia lambebantur à pœnitentibus, non quod ab iis quisquam hoc postuleret, sed quia nihil non excogitabant, ut quamprimùm impetrarent suam cum ecclesiâ reconciliationem.

A Philippus Imperatorum primus Christi fidem p. 30. amplexus, reverenter ad Flaviani Rom. Pontificis pedes se provolvit.

Nec adgeniculationis istius meminit Eusebius l. 6. c. 27. & quod ait: κατέχρησθη, rumor obtinuit Philippum fidem amplexum, id fabulosum esse, docet tum Ethnicorum historicorum ea de re silentium, tum quod seculares ludos Romanorum omnium superstitionissimos celebravit Millesimo Urbis conditæ anno, Christi

B 247. quibus vix dum exactis supremum diem obiit Fabianus Episcopus Rom. Deinde pedum osculum adgeniculationi simplici immane quantum discrepat.

Constantinus Magnus statoris munus apud p. 30. Sylvestrum Pontificem obiit teste Photio. Imposuit Photio commentitiæ Constantini donationis author centum circiter annis ante Phorium confictæ. Tamen ne fictitium quidem hoc instrumentum pedum osculum commemorat, fortè quia tum pauci adhuc Principes Pontificum pedes exosculati fuerant, cùm instrumentum illud confictum est, nempe sub Zaccaria, qui sedere cœpit A. D. 741.

C Ambrosius, inquis, de dignit. sacerdot. c. 2. p. 30. Regum colla, &c. Si verè sunt hæc Ambrosii.

Locus illustris est, sed quò turpiter abutuntur lupæ Romanæ iustra. Sublimitas, inquit, episcopalis nullis poterit comparationibus adæquari. Si regum fulgore compares & principum diademata, longè erit inferius, quàm si plumbi metallum ad auri fulgorem compares. Quippe cùm videas regum colla & principum submitti genibus sacerdotum, & exosculatis eorum dexteris, orationibus eorum credant se communiri.

D His verbis sua constare potest veritas, non eo quem Papa vult, sed eo, quem recta ratio dicitur, modo. Episcopatus regno dicitur esse potior. Quidni? Cùm etiam Christianum esse, potiùs sit quàm regem esse. Quis verè Christianus dignitatem suam cum Neronis diademate commuta-

tam velit? Sed Ambrosius non ait se potiore esse Theodosio, neque certè dicere debuit. Nam Theodosius & Christianus fuit, & pastor, & Sacerdos, ac insuper Imperator. Reges quippè pastores dicuntur, & à sacris & ab exoticis scriptoribus. Quis Christianus, quàm talis, etiam Sacerdos est, atque adeo Rex. *Vos estis*, inquit Petrus non pastoribus, sed ovibus, *regale Sacerdotium*. Johannes Apocal. I. fidelium omnium nomine *Fecit*, inquit, *nos Reges & Sacerdotes*. Etiam Episcoporum suorum Episcopus debet esse Rex verè Christianus. At in Synaxin sacram non ingreditur Princeps, quàm Princeps, sed quàm Christianus, nec ut pastor, sed ut ovis. Id ut testetur, de geniculis adoratur & inferiore loco, Pastor stans & de ambone. In hoc actu vel Diaconus ut Rege, sic Episcopo maior est, quia tum Episcopus non Episcopum agit, sed ovem. Quamobrem tum ut Regis sic Episcoporum colla genibus orantis Diaconi sunt inferiora. Quod si tralatitius, ut Ambrosius innuere videtur, mos fuit, ut baptismum suscepturus baptizantis manum exoscularetur, tam Presbyteri, quàm Episcopi manum exosculari potuit. At num jubebat Ambrosius, ut ad se veniret Theodosius, an non contra Theodosium adibat Ambrosius & honorem habebat illi, qualem subditus suo Regi? qualem Tsadok & Natan Davidi, Salomoni? Certè tum etiam Ecclesiarum agri tributum pendebant Imperatori, ut ipse docet Ambrosius ep. 33.

Hanc, quam diximus, Ambrosii mentem esse docent sequentia c. 3. *Ne sit gradus excelsus, & deformis excessus. Ne habeatur in ecclesia cathedra sublimior, & conscientia sacerdotis reperiat humilior*. In eandem Synaxin si convenirent Episcopi multi, Rex unus, nunquid omnium Episcoporum quàm Reges erant sublimiores cathedræ? Quis id credat? Eius verò qui moderabatur actionem, quàm cuiusvis alterius am-

A bonem sublimiorem fuisse, nihil mirum est. Fateor tamen illam inter Episcopum & Regem comparationem vitio non carere. Si Theodosius Ambrosium eo nomine culpare voluisset, quem vindicem laudare potuisset? quem Martyrem? quem Apostolum? quem Prophetam? quem doctorem intra 1800. annos, qui fluxerunt ab Aaronis obitu ad Ambrosium usque? Contra tam novi, quam veteris testamenti tabulæ Regiam dignitatem passim anteponunt Sacerdotali, postponunt nunquam. Etiam Judæorum rituales libri docent quæ fuerit hac in parte praxis Israeliticæ Ecclesiæ. Multis autem nominibus regem anteponunt summo Sacerdoti, tractatu de Synedrio cap. 2. Vis dicam quod sentio? Nec modestiam, nec seculum Ambrosii sapit liber ille.

Apud Suidam Leontius Antiochenus *Eusebia* p. 30. Constantij uxori roganti, ut se inviseret, respondit: *Has leges tibi dico, ut Episcopis autoritas sua integra sit, è folio tuo descendas, obviam mihi procedas, & caput meum manibus subjicias*.

C Tripoleos non Antiochiæ vocat Episcopum Suidas, aitque Leontium addidisse: *Ego quidem sedebo, tu verò stabis verecunda, ac tum demum, cum iussero, sedebis*, quæ quo sunt impudentiora, eo fide sunt indigniora: Constantius scilicet, qui tot Episcopos & Liberium ipsum Rom. Episcopum iniustus ob causas in exilium misit, passus fuisset, ut vult Suidas, Tripolitani Thrasonem sibi, suæ coniugi tam petulanter inequantem.

D *Valentinianus Imp. obtestatur Episcopos, ut Mediolani eum eligerent Episcopum, cui ritè caput submittere possent*. Theodoretus l. 4. c. 5.

Hoc est, ut ipse Valentinianus addit, cuius censuram æquo possimus animo pati.

Guanias Tyrannus Chrysostrum legatum excipiens dextram eius ad oculos suos adduxit, filiosq, ad sacra eius genua admovit, teste Theodoretus l. 5. c. 33.

Fuit hic extraordinarius impetus, qualis

lis Nabuchodonosoris erga Daniele[m], A quem idè notant historici, quòd esset extraordinarius. Quem autem honorem Chrysofomus habuerit Guaniæ, non notant, quòd esset ordinarius.

Iustinus Imp. dans honorem Deo, humiliavit se pronus, & adoravit beatissimū Papam Iohannē.

Ita refert Anastasius Papæ, Bibliothecarius Papæ, perpetuus adulator, eoquē meritò suspectus.

Anno salutis 538. Iustinianus magnus Imp ad Agapeti Pont. pedes accidit, ut prodit Naucerus. B

O testem locupletem! nongentis amplius post Justiniani mortem annis natum! At vide, quantum ab eo fastigio tum adhuc abesset Papa. Gregorius I. A. D. 593. ep. 103. Theodoro medico: *Quanta bona omnipotentis Dei & serenissimi Domini mei Imperatoris habeam, lingua mea non sufficit explere. Pro quibus bonis quid est meum retribuere, nisi vestigia eorum purè amare?* Hellenismus, *amare, φιλέιν, osculari. Φίλημα,* osculum.

Nolim tamen ex hac phrasi colligere Mauricii pedibus osculum figi solitum, non dicam à Gregorio, sed à quovis alio subdito suo. 1. Sam. 25, 41. Abigail ait Davidi: *Ecce famula tua sit in ancillam, ut lavet pedes servorum Domini mei.* Non dixeris tamen Davidem tale quidquam passum.

Ut sit, ante sexcentimum annum Christi nullum Principem Christianum, nullum Episcopum invenies, ne Romanum quidem Pontificem ullum, cui passim is honor exhiberi solitus fuerit, quem D hodie flagitat Papa.

Caput XXV.

ATTRIBUTA DIVINA PAPÆ DATA.

Vi supra omne id quod dicitur Deus tantopere se extollit, ut etiam à Regibus velit suis pedibus osculum figi, quid superest, nisi ut

exæquet solum Jovæ & cœlestia tentet? Facit autem id non tantum eo nomine, quòd hanc pedum suorum exosulationē adorationem vocat, cum cuiusvis alterius principis, Reg's, Imperatoris honorem ita nuncupari nolit, sed & eo, quòd quamplurima, quæ soli Deo conveniunt, attributa, mortali quidem nullo velit ea tribui, sed ea sibi vel tribuit ipse, vel ab aliis passim tribui gaudet. Id quia pertinet ad summum vel potestatis, vel impietatis, vel superbiæ Pontificiæ fastigium, dignum est, quòd à nobis accuratè perpendatur.

Qui ne suo quidem sanguini pepercit, ut nos redimeret, quantò magis cum illo cætera quoque nobis gratificaturus est? inquit Apostolus Rom. 8. Inter illa, quæ nobis largitur Deus, non sunt pro nihilo ducenda magnifica, quibus Ecclesiam suam cohonestat, elogia, quibus tum suam in nos gratiam testificatur, tum revelandam in nobis gloriam adumbrat.

C Sed quò liberalior erga nos est Deus, tantò sincerius agnoscere debemus, quanto discrimine differant hæc elogia, cum Deo, cum Christo, & cum Dei servis, Christi membris tribuuntur. Alioqui, si titulis, quibus Deus suos afficit, abutamur ad nos, vel quosvis alios homines Deo æquandos, fimus vel Diaboli superbiæ, vel gentium Idololatriæ consortes. Tu quidem, Bulengere, passim fateris hæc attributa Deo convenire primariò, per essentialiam, eminenter, creaturis per participationem: quòd sanè verum est. Sed id non sufficit. Nam ut omnes creaturas, non tantum à divina, sed & ab humanâ Christi naturâ distinguas, addendum, creaturas quidem *κατὰ τὴν*, secundum quid, quarundam perfectionum respectu, & cum quibusdam creaturis comparatas ornati præstantibus illis divinis attributis. Ea verò Deo, Christo *ἁπλοῦς* convenite tum perfectionum, quas illæ voces exprimere possunt, tum creaturarum omnium respectu.

p. 22. 724.
126 274.

PAPA PER-
PERAM DI-
CITUR EC-
CLESIAE
SOL.

Deus unus est Ecclesiae Sol, lumen. A
Cùm Psalmo 27, 1. David Deum suam
esse lucem prædicat, docet id ita se Deo
tribuere, ut nemini præterea conveniat.
Itaque Jacobi primo Deus vocatur pater
luminum, quod ab eo sit omne bonum.
Sic Johannes Evangelista statim initio
negat Johannem Baptistam esse τὸ φῶς,
lucem antonomasticè dictam, sed venisse,
ut de luce testaretur: Christum autem esse
lucem illam, quæ illuminat omnem ho-
minem venientem in hunc mundum. B
Cùm igitur ait Matth. 5. *Vos estis lux mundi:*
communiter id intelligendum de omni-
bus Apostolis, ratione sequentium Pasto-
rum; de pastoribus omnibus, ratione suo-
rum gregum: de pastore quovis, quantum-
vis eximio, respectu paucorum aliquot
hominum; de fidelibus omnibus infide-
lium habita ratione, vel etiam fratrum,
cum quibus versantur, quibus exemplo
faciem allucere debent, ut Pastores tum
exemplo, tum doctrinâ.

Petrus nusquam vocatur lux. Sed etsi
lux diceretur, nemo pius dubitaret id illi
convenire communiter cum reliquis Ap-
postolis, & eorum, quibus Evangelium
prædicavit, respectu, quo modo Paulus,
non minus quàm Petrus fuit instar lam-
padis, instar syderis. Tamen, quasi Petrus
singulariter & absolutè sit totius mundi
lux, Ecclesiae totius, quasi quivis Episco-
pus Rom. sit idem planè quod Petrus,
Bonifacius VIII. sciscit duò quidem lu-
minaria magna condita primitus à Deo,
sed luminare minus esse Imperatorem, lu-
minare maius esse Papam, quasi fontem
scilicet totius luminis, caloris, vitæ spiri-
tualis, cuius particeps sit Ecclesia. Hoc
certè non est Phosphorum, sed Luciferum
agere, lucem suam auferre Deo, mundo
tenebras offundere.

PETRA.

Deus unus est Ecclesiae Petra. Deut. 32.
Petra, qua te genuit, oblitus es. LXX. θεὸν τὸν
γενήσαντα ἃ σέ ἐγένετο πέτρας, & ita vicies vocem
Hebraeam T S U R, quæ propriè *petram* si-

gnificat, verterunt θεὸς, κύριος, ἄγιος. Chri-
stus unus, ut Deus & homo, lapis est ille
reprobatus quidem ab hominibus, sed fa-
ctus in caput anguli. Psal. 118. hoc est, in
principem totius domûs. Nam in Scri-
ptura Principes vocantur קְנִיָּוִת, anguli.
Nec tantum unius anguli caput, sed to-
tius ædificii basis simul & culmen, omnia
fulciens verbo potentiae suæ. Hebr. 1.
omnia verò καὶ ὑπερβαλλὼν εἰς ὑπερβαλλὼν
supereminens gloriæ suæ majestate. Itaq;
nemo potest aliud fundamentum pone-
re. Cùm igitur Simon filius Jonæ vocatur
Petrus, intelligendum id communiter
cum omnibus fidelibus, ut ipse explicat
statim initio suæ prioris epistolæ, vel com-
muniter cum aliis Apostolis, ut explicant
Paulus Ephes. 2. & Johannes Apoc. 20.
eorum denique respectu, quorum fidem
exemplo, verbo, miraculis statuminavit.
Papa verò nō tam Petrum, quàm seipsum
eo modo Petram facit, quem blasphemiae
C meritò damnat Casaubonus. Hic tu sic
in eum insurgis:

Si ex rei veritate, inquis, Petrus Ecclesiae fun- Bul. p. 108.
damentum appellari potest, cur Deo hac appella-
tione iniuriam fieri contendis, cur maiorem bla-
sphemiam esse ais, quàm ut in ore cuiusquam ferri
debeat, cùm in ore tuo reperitur? At nec Ca-
saubonus, nec quisquam pius Petrum eo
modo Petram, vel fundamentum vocat,
quo Papa se Petrâ vocat. Fundatorè fuisse
dicimus Petrum earum Ecclesiarum, qui-
bus primùm Evangelium prædicavit, non
autem omnium. At Patres Ecclesiae fun- p. 122.
damentum eum vocant, nonnunquam &
totius Ecclesiae. Rarum id. Tamen etiam
totius Ecclesiae fundamentum fatebor
posse dici, modo fatearis eū fuisse funda-
mentum Ecclesiae totius indefinitè sum-
ptæ, quomodo Paulus quoque, Johannes
& reliquorum quisque fuit indefinitè to-
tius Ecclesiae fundamentum. Apostolatus
enim unus est, cuius in solidam pars ab
omnibus tenebatur. At tu vis Petrum,
Papam, Paulum V. esse simpliciter, uni-
versa-

verſaliter, abſolutè totius Eccleſiæ fundamentum. Hoc illud eſt, quod blaſphemum eſſe pertendimus.

Principi à ſubditis vel à Principe peregrè profiſcente majori natu, vel unico filio ſuo tribuuntur claves urbis in teſtimonium ſupremæ poteſtatis. Hoc modo Pater cœleſtis maximo, quin & unico filio ſuo claves tradidit. Apoc. 3, 7. Singulariter videlicet, & omnium hominum reſpectu, ut unus hic cùm aperit, claudere poſſit nemo; cum claudit, aperire nemo queat. A Principe verò, cùm tribuuntur ſubdito claves, id eſt indicium, non ullius in reliquos ſubditos ſupremæ poteſtatis, ſed miniſterii, non inhoneſti quidem, ſed alligati tamen huic ſolicitudo tam ſtrictò vinculo, ut non niſi certo capitis periculo ſuum hoc miniſterium in ſuper habere poſſit. Hoc modo claves Petro tribuuntur à Chriſto. At ut in pleriq; paulò munitioribus urbibus, non uni tribuuntur claves, ſed pluribus conjunctim, ut horum nullus portam urbis aperire ſolus poſſit, ſed tum demum cùm conjuncti fuerint: Sic & quandiu ſimul Hieroſolymis fuerunt Apoſtoli, nullus horum ſolus habuit jus clavium, ſed ſimul omnes conjunctim hoc munere fungebantur. Ubi verò ſejuncti toto paſſim orbe prædicabant, tum non ut à Petro, ſed ut à Chriſto delegati, ſoli Chriſto poteſtatem clavium eodem jure ſinguli exercebant, quo ſimul omnes conjunctim, cùm Hieroſolymis eſſent. At nec ſimul conjunctim univerſi, nedum ſinguli ſeorſim in totum gregem, immò nec in ullam gregis partem monarchicum jus habuerunt.

Quod claudendi & aperiendi, id deſignat ligandi ſolvendiſque poteſtas, Deo Patri, Chriſtoſque Filio conveniens non minus ſingulariter quàm reliqua, quæ recensuiſmus elogia, quod ut planiùs fiat, reſpiciendum non tantum quid fiat inter homines liſtorum quidem manu, ſed

A Magiſtratùs juffu pro jure quod accepit à ſupremo Principe, ſed imprimis ſpectandum jus Legislatoris, penes quem unum eſt ſciſcere quid vetitum, quid licitum ſit. Id Judæi dicunt ligare, ſolvere. Vide cum primis R. Moſem affirmativo mandato cxi. & in Miſnaioth ac Talmude paſſim. Eſt autem Chriſtianis unus Legislator, qui poteſt ſervare & perdere, Jac. 4. 12. Hoc modo ligandi, legibus æternis conſcientias & totam Eccleſiam alligandi poteſtatem nulli mortali tribuit Deus. Uni Chriſto ſingulariter competit hoc ligandi ſolvendiſque jus. Liſtoribus verò cùm ligandi ſolvendiſque jus tribuit Princeps, id tribuit nulli ſingulariter, ſed multis communiter, utpote miniſterium, officium non dominatum. Cùm autem homo corporeus non poſſit animæ, quæ ſpiritualis eſt, injicere vincula, quæ ſpiritualia quoque ſunt, cùm homini tribuitur jus ligandi ſolvendiſque, tum illa ligatio ſolutioſque ſumitur eo ſenſu, quo paſſim in Scripturâ נָקַטְהוּ אֶת הָאָרִיזֹן juſtificare, Græcis ἀδικουσαν. In oppoſitò verò paſſim eadem ratione dicunt Hebræi הָרַשָׁיִעַ חָטְאָהוּ. Græcis, Latinisſque deſunt vocabula propria, Quis enim audeat dicere reſiſcare, malificare vel improbiſicare, peccatiſicare? Ut ut ſit, in omnibus huiusmodi verbis facere, nihil aliud ſignificat quàm declarare. Solus peccator ſe propriè loquendo reum, improbum, peccatorem facit. Talem autem illum declarat Deus ſupremo jure, Paſtor verò delegato, quaſi miniſter, diſpenſator, œconomus, non ut Dominus. Sic, cùm varias Rabbiorum ſuorum ſententias refert Talmud, dicit, ille quidem אִסָּר ligat, ille verò שֹׁלֵט ſolvit, hoc eſt, pronuntiat ille quidem nefas, ille verò licitum hoc & illud eſſe. Petro ſanè jus ligandi, ſolvendiſque datum à Chriſto, ſed ut omnium nomine Jeſum fuerat confeſſus Dei filium, ſic & omnium nomine jus illud tum clavium, tum vincolorum accepit, quæ non ſunt duo jura, ſed unum aliter atque

aliter adumbratum. Ne verò Petrus, vel A potius quispiam alius Petri nomen mentiens jus istud quasi Petro, Petrique successoribus singulariter conveniens in Tyrannidis instrumentum verteret, quod vinculorum, eoq; clavium jus Petro commiserat Christus Matth. 16. id omnibus Apostolis æquo cum Petro jure commisit, Joh. 20. Qui verò singulariter id obtentu Petri Romano Pontifici vindicant, eoq; vinculorum titulo nullum non dominandi jus complectuntur, quasvis leges figendi refigendiq; potestatem Papæ quasi supremo totius Ecclesiæ Legislatori tribuunt, ii non minus blasphemus, non minus idololâtras se produnt, quàm in reliquis supra memoratis elogiis. Quippe, si per auditorum vecordiam liceat illis disfertè prodere, quid velint, tandem eò cum Canonistis delabentur, ut dicant posse Papam de injustitia facere jus, non causam facere causam, & id genus alia, quæ si strictissimè accipiantur, ne Deus quidem sibi vindicat, ut qui juris & injusti fines nunquam permisceat, nec in illa permixtione ponat ullam sui dominii, suæ majestatis supremæ partem.

PASTOR.

Pascendi munus omnibus quidem Episcopis convenit, atque ad eò Presbyteris. Sed cum Scriptura passim Christum Pastorem simpliciter vocet, & ἀρχιποιῦν, 1. Petri 5, 4. Satis docet sui quenque gregis respectu, pastorem esse, Christum unum gregum omnium, pastorem omnium respectu, Pastorem esse. Eundem titulum cum Papa sibi, cum Baronius Papæ tribuat A. D. 34. §. 207. cum tu quoq; passim idem facias, ut in aliis elogiis, sic etiam in hoc quoq; Papa blasphemè sibi tribuit, quod uni Christo convenit.

SPONSUS.

Eandem blasphemiam admittit, cum se vocat, aut vocari patitur totius Ecclesiæ sponsum.

Criminantur, inquis, Oecumenico Concilio Lugdunensi Pontificem sponsum Ecclesiæ vocari, blasphemiam committi aiunt, quod solus Christus

fit sponsum Ecclesiæ. Admitto, si primum sponsum dicunt: Pontificem secundarium sponsum esse non diffitemur. Ita Deus primaria lux, Apostoli secundaria.

Quid? Ecclesiæ digama duobus nupta? Cum Johannes Evangelista cap. 1. negat Johannem Baptistam esse lucem, ut hoc tantum vult non fuisse primariam lucem? Itane Christo quidem, quatenus homo, lucis nomen conveniet, cum Pater certè, cum tam Patris, quàm Filii, Spiritusque sancti divinitas sit primaria lux. Christus autem lux dicitur, non tantum quæ Deus, sed & quæ homo, quod etiam illius humana natura supra quamvis Angelicam lucem sit evecta. Unus Christus est, ut lux, sic & sponsum totius Ecclesiæ. Quilibet pastor est, esse certè debet ut sponsum. Sic lux gregis sui. Totius Ecclesiæ sponsum neminem præter Christum vocare potes sine blasphemia. Si secundariæ lucis titulum merentur omnes Apostoli, quid habet commentitius hæres Petri, cur sit secundaria, vel centenaria, millefimave lux potius quàm Johannis, Bartholomæi, Thomæ successor? Oecumenicæ verò Synodi titulum frustra das Lugdunensi A. D. 1274. habitæ, cum eam Oriens nunquam admiserit, cum eam detestetur Occidentis maxima pars.

Regem Regum se dicitabant Nabuchodonosor, Sennacherib, alii, sed ethnicâ loquendi ratione, quam nemo pius Princeps usurpaverit. Tamen potuit illorum superbia tolerabilior esse Pontificiâ. Nam ideò se Reges Regum dicebant, non quod omnibus, sed quod multis regibus imperandi jus haberent. Papa Regibus, non multis tantum, sed omnibus imperandi jus sibi tribuit, quod & tu quoque Papæ tribuis. Oblatrant, inquis, in cap. periculoso de statu regularium in 6. dicere Papam totius mundi principatum tenere. Agnosco, sed spirituales, ut Christi Vicarium. At hoc est Chimaram chimarâ superstruere. Non magis enim probas Papam esse generalem Christi-

Christi Vicarium, quàm mundi Dominū. **A** mens hæc est: Antioch⁹ ille, cuius impietas & superbia tanta fuit, ut dici voluerit Deus. Huius impietatis etiam apud Ethnicos **DEUS.** rara sunt exempla, si Romam excipias, quæ frequenter suis Imperatoribus tribuit, ut divinos honores, sic & Dei nomen ut plebs Narbonensis in voto quod *Augusti numini* suscepit A. D. II, V. C. 764. ut refert Rosinus Antiquit. Rom. lib. 2. c. 2. p. 90. Docent id imprimis Poëtæ: Virgilius.

O Melibœæ Deus nobis hæc otia fecit.

Namq; erit ille mihi semper Deus. Augustus videlicet. Sic Horatius l. 2. ep. 1.

Præsenti tibi maturos largimur honores

Iurandasq; tuum per nomen ponimus aras.

Ovidius ut Augustum placaret, Deum passim indigetat Tristium l. 1. elegia 1.

Vivere me dices, saluum tamen esse negabis,

Id quoq; quod vivam, munus habere Dei.

Elegia 2.

Placato possim non miser esse Deus.

Elegia 3.

Et mecum magno pareat illa Deo.

Elegia 4.

Hac offendatur ne pietate Deus.

Alia complurima nobis ipse suppeditas Imperatoris tui lib. 1. cap. 13. Huiusmodi voces averfabatur Tiberius. Itaque Romæ propemodum obsoleverat hic stylus, cum eum frequentiore quàm pridem reddiderunt, Caligula, Nero, Domitianus, cuius patri satis erat, si post obitum Deus diceretur, quod innit fœditati suorum adulatorum illudens ipse, cum ait moribus. *Vt puto, Deus sio.* Vide Dempsterum Antiquit. Rom. lib. 3. cap. 18. p. 225. & seqq. Nihil ergo mirum, si mysterium iniquitatis jam tum efficaciter agi moneat Paulus 2. Thess. 2. quod cum multis aliis, tum vel hoc nomine verum esse cordati vident. Nihil quoque mirum si bestię prioris typo totū Reip. Romanæ regimen à Romulo ad Odoacrum complectatur Johannes Apocalyp. 13. cum etiam Christiani Imperatores se tuasq; statuas adorari passim sint, ut elogiorum Baby-

CHRISTUS.

Sic & Patris nomen simpliciter & absolute sumptum uni Deo convenit, quod unus Deus sit pater, Spirituum omnis carnis, Num. 16, Matth. 5.

PATER.

Pater verò quisque dicitur eorum respectu, quos pascit; quos genuit, sive secundum carnem, sive secundum spiritum, quorum denique regimen sive politicum, sive Ecclesiasticum accepit à Deo. Itaque regibus Gerari convenienter & *vsq; hucus* imponebatur illud nomen, ut omnes dicerentur, Abi-melee, ut meminissent sibi paternum affectum potius quàm herile supercilium induendum. Græci lectores aut alios huiusmodi minores ordines vocant *Αιρετάρχης*, ut Balsamon in Photii Nomocanonem tit. 1. cap. 34. & hodieq; Germani simplices Presbyteros vocant Papas. Olim Episcopus quivis gregis sui respectu dicebatur Papa. Id annos circiter octingentos obtinuit, actum habebat hæc nuncupatio sumum usum. At ex quo Gregorius VII. A. D. 1073. titulum hunc uni sibi vindicavit, ut ab aliis hoc veluti proprio nomine discerneretur, quod vellet se simpliciter & absolute Papam omnium, omnium parentem, adeoq; Dominum, Regem, Monarcham haberi, dici, coli, ex eo cepit maximè blasphemus esse titulus hic. Itaque sciat se *συγγενηλως* à nobis Papam dici, quomodo Soteris Antiochi filius ab historicis etiam Christianis *υιουληως* dicitur Antiochus ò sede. Est hæc contracta loquendi ratio, cuius

lonis cap. 113. multis exemplis docuimus, quibus addere potes quod Theodosius Pacatum patienter audiit, dicentē: *Deum dedit Hispania, quem videmus, quodq; suū numen, suas statuas adorari vult* C. Theod. lib. 15. tit. 4. Idem Symmachum non reputat, dicentem l. 10. ep. 21. *Hac aternitas vestra venerabilis, &c. expectamus oraculum, quo salutariter ut vestro numini familiare est, patrum decreta firmetis.* Hæc piis illis principibus proculdubio nō placebant, sed in ethnicorū, gnatonumq; tantā turbā, quæ vix poterāt emendare, toleranda putabant. Interim principi non imēritō tribuitur, quidquid eius autoritate firmatur. Hunc certē stylū imitari non debuerunt Romani Pōtifices.

Hic Resureidus Casaubono tabula V. *Cum Divi & Criticorum grege qui piam proponuntur, minimè stomachus tuus nauseat. Legistine de Scaligero amico tuo, ab amico Lipsio dictum? Genus Deorum. An excidit illud, quod quidam è vestris Heinſius lib. 1. eleg. 1.*

Iam mihi Burdenos mens est deducere Divos.

Lipsio quod objicis, id tuo potiùs quàm nostro probro cedit. Heinſius illa cū scriberet, juvenis admodum erat. Et pleriq; Pōetæ putant hac in parte multū sibi licere. Putant à se quemlibet Principem, à Principibus ortū vocari posse Deum, ac genus Deorum. Hac mente Scaligero tribuerunt hæc elogia, quæ à Veronenābus Principibus ortū, & dotibus humanū propemodū captū superantibus præditū sciebant. Pontificū pleriq; cū sint terræ filii, longè alia mente Dei nomē illis tribuitur.

Pessimum factū clamant, quod Constantinus M. omnes Episcopos vocarit Deos apud Rufinum hist. l. 1. c. 2. Respondet Dominus ipse: ego dixi, Dii estis, & filij altissimi omnes.

At hæc verba Psal. 81. non Sacerdotibus dicuntur, sed Principibus ac Magistratib⁹, q̄ si Constantinus adhuc catechumenus ignoravit, excusatione dignus est. Sed *pessimum factum* meritō contendere possumus, quod Constantino persuasum est, quisquis tandem fraudis illius primus author fue-

rit, hæc sacerdotibus & episcopis dici. Imprimis pessimum factum dicimus, quod Nicolaus I. ad Michaelē scribens, & ab Anselmo lib. 1. c. 71. Gratianoq; D. 96. can. 7. laudatus ita ratiocinatur: *Satis evidenter ostenditur à seculari potestate, nec solvitur prorsus, nec ligari pontificē, quem constat à pio principe Constantino Deum appellatū, cū nec posse Deum ab hominibus judicari manifestū sit.* Argumentū Nicolai tale est: Deus à nullo mortali judicari potest. Ego sum Deus. Ergo nec à te, Michael, nec ab ullo mortali judicari possum. Cū ita de se locutus sit Nicolaus, cū ita loquens laudetur in Canonico sedis Romanæ jure, nihil mirum si Canostitas huius vecordix non puduit.

Mentiuntur splendide Canonistas Pontificem p 62. Deum essentia facere: imò imitatione, & delegata ab ipso Deo jurisdictione. Imò tu splendide nobis imponis. Sed potesne verè dicere canonistas Papæ minus tribuere, q̄ Judæos Herodi? Herodes cū ab Angelo percussus est, an dixerat: Ego sum essentia Deus? an illi dixerat populus; Tu es essentia Deus? Nilominus sensit ultricē Dei manū. At Canonistarū, q̄ Judæorū adulationes sunt multò detestabiliores, eoq; Pontif. Rom. multò damnabiliores Herode. Nam populus id semel dixit impetu potiùs quàm consilio. Canonistarū natio sepè blasphemias suas repetiit, & propugnavit.

Illā ego nō tulerim, qua computat & scelus ingens, Sana facit. Harum adulationū aliquot

exempla proferrē, nisi nuper id fecissē elogiōrū Babylonis c. 96. Eas aliquādo videri vis improbare. Tu tñ. paria facis. *Deus, inquis, Papa, omnīū in Ecclesia iudex, quia Vicarius Christi, Deus participatione.* Nō quisvis Vicarius Christi, Deus per participationem. Nā nec tu Dei titulū patienter feras cū reliq; Episcopis comunicari, multò min⁹ eū Magistratu politico, cū tñ. huic ppriè vocē *Elohim* tribuat Scriptura. Vicariatus ille specialis, vel universalis, quæ sibi vindicat Papa, planè fictitius est. Deus igitur est p̄ imposturā, p̄ usurpationē, p̄ blasphemiam.

SEDIS RO-
MANÆ

SANCTITAS.

IACOBVS CAPPELLVS

JUL. CÆS. BULENGERO S.

Vam sedi Romanæ sanctitatem tribuas, BULENGERE, non satis disertè exprimis. Sed quid illa sibi tribuat, vel te tacente satis cõstat. Pelagius I. vel, ut alii volunt, Gelasius I. D. 21. c. *quamvis, &c. Petrus, inquit, & Paulus Romanam Ecclesiã Christo Domino consecrarunt, eamq; omnibus urbibus in universo mundo sua presentia atq; venerando triumpho pratulerunt. Est ergo prima Apostoli Petri sedes Rom Ecclesia non habens maculam neq; rugam, nec aliquid eiusmodi. Vides quantò pluris faciat Roma Petri Paulique sanguinem, quàm tot Prophetarum, tot Apostolorum & ipsius Christi, qui tum præsentia suã, tum martyrii suo triumpho Hierosolymitanam Ecclesiam Deo consecrarunt, neque tamen illam reddiderunt erroris & lapsus omnis expertem, cum id sibi concessum contendat Roma, non ullo Christi, Petri, Paulive mandato, (Deus enim pro suã providentiã prospexit, ne tale mandatum ullum auderet Roma comminisci) sed hoc solo nomine, quod Romæ prædicarunt, & martyrium fecerunt Apostoli duo sanè præstantissimi. Cùm ergo, ne Roma quidem ausã sit ullum ullius Apostoli, Christiue decretum fingere, quo talis sanctitas sedi Romanæ vel eius Episcopo tribuatur, ut ne rugæ quidem, nedum maculæ sit capax, videndum quid in hac parte docere nos possit ratio, seculorum sedecim experientia, & Patrum consensus.*

Capit. I.

AN PAPA SIT OBNOXIUS
CENSURÆ.

Papa nullo jure sibi vindicat idem jus in omnes totius orbis Episcopos, quod Deus summo sacerdoti tribuerat in reliquos unius civitatis, unius templi, Sacerdotes. Quantò injustius plus juris sibi tribuit Papa, quàm Deus Aaroni? Igitur si Deus Aaronem, B quantò magis Papam obnoxium esse censuræ voluit? Atqui Moses Aaronem, Joas Jojadam increpat, Salomon Sadokum exauctorat, Nehemias Jojadæ filium Samaballathi generum excommunicat. Id enim innuunt verba Nehemiæ 13, 28. *והיה אהרן יחיה* fugavi eum à me. Quod si summus sacerdos abuteretur Malachiæ verbis c. 2. dicentis: *Labia sacerdotis custodient scientiam, & ex eius ore requirent Legem.* Nam est Angelus Domini exercituum, tum quid respondendum sit, docet Talmud tractatu *Moed kathon* cap. 3, fol. 17. a. *Si similis sit Angelo Domini, si se præbeat Angelum lucis, ex eius ore requirent legem. Sin minus, ex eius ore non requirent legem, sed שפחהו excommunicat illum.*

Fiebat tamen id sanè rariùs, nec nisi graves admodum ob causas. De Synedrii verò Principe, quem vocant *patrem domus judicii*, Sic ibidem Talmud, *Pater domus judicii שרם ferociens tyrannum agens, vox est originis Arabicæ, non excommunicatur* *אחרון סכרין אהרן* sed illi dicitur, ut olim Joas Amaliciæ 2. Reg. 14, 10. *Contentus esto gloriâ tuâ, deniq; te contine.* Quod si rursus labatur, ne Dei nomen prophanetur, excommunicatur. Vides etiam Synedrii principem excommunicationi subjici, sed relapsum demum, & minorè, quæ dicitur *נרדי Niddui*, summum verò sacerdotem etiam non relapsum, & omnium maximæ excommunicationis formulæ, quæ dicebatur *שפחהו schaminata*, obnoxium fuisse. At D. 40. c. non nos. Glossa sic ait: *Sacrilegii instar esset disputare*

A de facto Papa, ut XVII. q. 4. §. qui autem. Facta Papa excusantur, ut homicidia Samsonis & furta Hebræorum, & adulterium Iacob, ut extra. de divortii. §. gaudemus.

Petri jura nullo jure sibi vindicat Papa. Quanto minus id quod ne Petrus quidem sibi vindicavit? Atqui, quod Cornelium baptizasset accusatus, non utitur exceptione fori, sed facti rationem reddit, Actorum 11. à Paulo reprehensus non respondit, Gal. 2. non conqueritur à *עובדי בניו* dominatum suum à Paulo labefactari. Quin & Victor, Stephanus, Marcellinus, cum damnantur ab Irenæo, Cypriano, Sinveffanâ Synodo, non contendunt se nulli factorum suorum rationem reddere teneri. Nec Liberitis injuriarum Hilarium postulavit, à quo tam liberè fuerat anathemate percussus, hec Agatho conquestus est sedi suæ factam injuriam, quod cum alijs Monothelitis etiam Honorio nigrum thera præfixisset sexta Synodus A. D. 681.

C *Pessimum factum clamant, quod Constantinus Magnus apud Rusinum lib. 1. c. 2. & c. Huic allegationi tuæ jam supra respondimus. p. 59.* Sed addi multa possunt. Igitur quod Constantinus putavit de Sacerdotibus intelligendum, quod Psalmo 82. legimus: *Ego dixi, dii estis*, fuit hæc non tam Constantini culpa, quàm Sylvestri, vel quisquis alijs hoc Constantino persuasit. Quam hinc elicit conclusionem, ea Constantini modestiæ deputanda. Deus, inquit, vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoq; judicandi, & ideo nos à vobis rectè judicamur. Vos autem non potestis ab hominibus judicari. Propter quod Dei solius inter vos expectate judicium, & vestra jurgia quacunq; sunt, ad illud divinum reserventur examen. Hac oratione, cum Papa veluti signatis tabulis utitur, ut Cæsari suum jus eripiat, ac sibi vindicet, vide quàm sit iniquus, I. Quo jure Papa sibi potissimum hoc vindicet, cum illi cæteri non interesset Sylvester? II. Benhadadis immodestiam

imitatur, qui cum Achab amicè dixisset: *frater meus, Benhadad, adhucne vivit?* continuo supplicis habitum exuens, non ut captivus, sed ut par cum Achabo voluit agere. 1. Regum 20, 32, 33. III. Potest sane pastor in quibusdam rebus judicare de rege, non rex de pastore, puta sitné ad Sacramentorum communionem admittendus, an excludendus. Sed vicissim multa sunt, in quibus Rex de pastore, tanquam subdito suo judicat. Quod licet hinc Constantinus dissimulet, tamen alibi rebus ipsis præstitit, cum videlicet de controversiis inter Donatistas & Cæcilianum Carthaginensem Episcopum judicavit, tum per alios A. D. 313, 314. in Synodis Romanâ & Arelatenſi, tum ipse, cum leges multas Ecclesiasticas tulit, quod exemplum successorum eius optimi quiq; sunt imitati.

P. 47.

Audi Patres Sinveſſano Concilio, sub Diocletiano, quid in causa Marcellini Pontificis agnoverint. Prima sedes, inquit, à nemine judicatur, concilium Rom. sub Sylvestro, Nemo judicabit primam sedem.

At horum acta conciliorum tot mendis, tot mendaciis scatent, ut eorum etiam Baronium ipsum pudeat. Ut igitur alia multa, sic etiam id quod laudas, assutum est horum conciliorum fragmentis, eo prætextu, quòd Synodus diu laborarit in adigendo ad confessionem delicti sui Marcellino, quomodo judices quidam quantumvis convictum reum ad crucem non adigunt nisi confessum. Hæc certe non Romanæ sedis *ἀνάμνησις* aut *ἀνύπνοδος*, sed impudentiam Marcellini demonstrant, qui diu pernegavit, quòd Sole meridiano clariuserat. In hac contumacia si perstitisset, an ideo mansisset ex parte censuræ? quin potius an non tantò justius, tantò constantius fuisset piorum omnium suffragiis damnatus? Veræ Patrum Sinveſſanorum voces hæc sunt: *ex tuo ipsius ore condemnaberis.* Hinc autem aliquis ad marginem corollarium hoc elicit: Pri-

ma sedes à nemine judicatur: quæ non fuit mens Sinveſſanorum patrum; sed ut inficiatorem ad veritatis agnitionem & peccati confessionem adducerent. Sic Talmudis tractatu *Moed Kathon* cap. 3. fol. 17. docetur, quo modo sit agendum cum iis, qui semel in discipulorum sapientum catalogum admissi fuerant: *Discipulus sapiens non excommunicatur* כפרקסיא עו תאפניתיא, aperte. Scribitur enim Osea 8, 5. *Cades die, propheta verò nocte.* Operito igitur eum tanquam nocte. Item: *Discipulus sapiens excommunicat se ipsum, & seipsum operit cineribus.* Idem ut faceret Marcellinus, obtinuit tandem tum Synodi patientia, tum veritatis evidentiâ.

Dioscorus & Epbefina Synodus 2. damnantur, P. 47. quod de Leone Pontifice sententiam tulerant. Damnantur quoque quod de Flaviano sententiâ tulissent iniquam. Illi videlicet Flavianum innocentem per vim oppreſſerant, & fidem adulteraverant. Si quid ab iis etiam in Leonem tentatum, potuit esse vel censei eiusdem cum reliquis eius Synodi molitionibus notæ.

Nicolaus I. epist. ad Michael. Imp. 8. Synodo P. 47. act. 7. Romanus Pontifex de omnium Ecclesiarum presulibus judicat, de eo nemo unquam judicavit legitime.

Vocem illam *legitime*, non satis legitime addis, ut Nicolai I. mendacium incurstes. Cedemus Nicolaum ita locutum, aut ita sensisse. Quid cum A. D. 691. D 787. Honorium damnarunt Oecumenicæ Synodi tres, quis ante Nicolaum definivit id illegitime factum? aut quo jure Nicolao sedi suæ testimonium perhibenti credemus potius quàm tribus eo vetustioribus Synodis Oecumenicis? Quid? quòd etiam octava Synodus, ad quam scribit Nicolaus I. anathematis sententiâ in Honorium latam, confirmavit A. D. 869. & 879? An non eadem opera Thraſonicam Nicolai I. jaçantiam mendacii convicit? In sequentibus seculis ea P. 47. narras ipse, quæ satis docent, quàm pauci cre-

cre-

crediderint illud *αι το δδωον & αι α- A*
μαρτυρι, quod Papa sibi vindicat, ne tum
quidem cum Papæ potestas ad id fasti-
gium pervenisset, quod diu retinere non
potuit.

47. *Afferis merum esse mendacium, quod vulgò*
jaçtatur Apostolicum Patrem ab homine judicari
non posse, cum nullo Concilio jus illud ei sit arro-
gatum. Quid audio, mi Casaubone, æquumne
esse censet, ut jus à Deo concessum ab homine fir-
metur?

Atqui vestri Doctores etiam Sacrorum B
librorum autoritatem à Conciliis, à Pa-
pa pendere volunt, saltem quoad nos. Et
certè tot hominum Scripturam agno-
scentium consensus rem quidem ipsam
non firmat, sed fidem nostram. Etiam si
totus orbis in Samosatani verba jurasset,
nullum tamen detrimentum passa fuisset
Christi divinitas. Sed Deus, qui Chri-
stum à nobis adorari, suscipiq; vult, ut Fi-
lium suum, ut *ὄντως* Deum, effecit ut nul-
la non Synodus Divinitatem illius adora- C
ret. Si voluisset Papam etiam à nobis
suscipi, ut *αι το δδωον, αι α αοιγτητον*, ex-
tra omnem erroris aleam positum, nullius
censuræ obnoxium, nulla non Synodus
jus illud prædicasset. Hoc jus illi cum
nulla Synodus Oecumenica tribuat, a-
gnoscat nulla, certum est ne Dei quidem
mentem fuisse, ut talis à nobis haberetur,
maximè cum huiusmodi privilegii ne mi-
nimum quidem extet vestigium in Scri-
ptura. Sed eò protervix venit Papa, ut
non tantum censuræ, sed etiam errori se
negaret obnoxium. Certè, si ne falli qui-
dem potest, quo jure censuræ subjiceretur?
Sed illud videndum imprimis,
quàm verè humani quid-
piam à se alienum
putet.

Caput II.

AN PAPA POSSIT
ERRARE.

Vò deteriores fiunt homi-
nes, quò magis à majorum
suorum virtute degenerant,
eò solent insolentius de ma-
jorum meritis gloriari. Id si
vitiosum est in iis potestatibus, quas lege
naturæ filius accipit à patre, multò vitio-
sius est in iis, quæ simpliciter fiunt per ele-
ctionem. Si ne Principes quidem decet
superbia, quantò minus Episcopos? At
nusquam major, nusquam diuturnior ap-
paret superbientis titulo majorum gloria-
tionis continuatio, quàm in Papatu Ro-
mano, tanto indies insolentior, quo fiebat
indies sedes illa vitiosior.

Circa quingentesimum annum Chri-
sti sic gloriabatur Symmachus, ore cala-
moque sui patroni, sui Diaconi Ennodii:
Non nos beatum Petrum, sicut dicitis, à Domino
cum sedis privilegiis, vel successores eius peccandi
judicamus licentiam suscepisse. Ille perennem
meritorum dotem cum hereditate innocentia
misit ad posteros. Quod illi concessum est pro a-
ctuum luce, ad illos pertinet, quos par conversa-
tionis (legendum videtur consecrationis)
splendor illuminat. Quis enim sanctum esse du-
bitet, quem apex tanta dignitatis attollit? in
quo si desunt bona acquisita per meritum, suffi-
ciunt qua à loci decessore præstantur. Aut enim
claros ad hac fastigia erigit, aut qui eriguntur,
illustrat. Orationis huius hæc est summa.
Videbat Ennodius se crimina, quæ Sym-
macho permulta objiciebantur, diluere
non posse. Ea non fatetur quidem, sed
perinde ratiocinatur ac si dicat. Etiam si
Symmachus hæcenus sanctus non fuisset,
nunc certè sanctus est, sanctum illum
præstat ac reddit Petrus. Hæc Ennodii
sententia tantoperè placuit Pontificiæ se-
dis adulatoribus, ut eam decretis suis in-
feruerint Polycarpus l. 3. 7. & Gratianus

D. 40. c. non nos. Non absimilia tu quo- A que scificis.

scopi Rom. fuerint infallibiles, labis & lapsus omnis expertes.

P. 26.

Bene est, Casaubone, quod Pontificem Romanum Ecclesia caput agnoscis. Sed non video, quam in capite Ecclesie reformationem desideres? in fide ne an peccat in moribus? At tantum abest, ut Romanus Pontifex in rebus fidei peccet, ut convertere fratres, si lapsi fuerint, erigere teneatur.

Fides Petri in successores eius transit, in quibus p. 132. & eadem prerogativa transit.

Cum Casaubonus ait frustra postulatam & promissam per tot secula, tum in capite, tum in membris Ecclesie reformationem, non ex suo, sed ex postulantium ac promittentium sensu vocat Papam caput Ecclesie, quomodo nos quoque, cum Papam vocamus eum, quem tyrannum scimus.

Quisquis in pastoralis muneris functione Petri fidelitatem imitatur, is demum est verus Petri successor. Petri prerogativam nullam, nedum omnes Episcopo Rom. pollicitus est Deus. Si Petri fides in sedem illam transiisset, etiam morum sanctitas transiisset. Fides enim deficit non minus in eo, cuius mens impia, vita scelerata vel flagitiosa est, quam in eo, cuius mentem occupat aliquis error in doctrina. Neutra Apostolicæ sanctitatis partem in Episcopos Rom. transiisse, res ipsa docet.

P. 275.

Αναμαρτυριαν accepit Papa, cum Christus dixit: Oravi pro te, Petre.

P I U S I. A. D. 143.

Pro quovis fidei Christus orat, ne fides eius deficiat: Joh. 17. Quivis fidelis tenetur, quoties lapsus fuerit ad Deum converti, & conversus fratres suos confirmare. Non ideo tamen omnibus fidelibus aut cuiquam fidei pollicetur Deus αναμαρτυριαν. Cum ipse Petrus in fide peccarit, quo jure Papa, qui se Petro parem nunquam demonstravit, αναμαρτυριαν ullam sibi vindicabit?

Ubi Victore primum, ais Casaubone, mysterium iniquitatis operari cepisse, cum B. Paulus 2. Theff. 2. disertè scribat, mysterium iniquitatis suo tempore operari, ut necesse sit velte, vel B. Paulum falsi argui posse. De Simone Mago, A. D. 196.

Cerintho, Ebione taces, de Victore Pontifice Rom. & martyre clamas. Jam pridè tacent, ut extincti sunt illi, cum quibus nos luctari jubes. Romani verò Pontificis factus adhuc & clamat, & pugnat. Quid mirum, si quàm pridem Ecclesie nocuerit ille fastus, sedulo conquirimus? Sed quia criminacionem tuam fusiùs enarrat, & acriùs urget D Gretserus in Plessæum V. Cl. juvat ipsium Gretserum audire.

Caput III.

INFALLIBILITATIS PONTIFICIÆ SPECIMEN.

Rebus novis nova sunt in denda vocabula. Αναμαρτυρια, quam Papa sibi tribuit, nulli mortali contigit. Igitur huic tam novæ, tam inauditæ perfectioni novum vocabulum fuit affictum. Novitas vocis excusari potest, dum de rei veritate constet. Videntur igitur quid secularis sedecim experientia nos doceat, an, inquam, omnibus aut ptimis certè purioribusq; seculis Epi-

Cum, inquit, Paulus 2. Theff. 2. disertè scribat Mysterium iniquitatis jam suo tempore operari cepisse, mirari subit, quomodo Plessæus asserat mysterium hoc potiùs operatum esse, & os faciendam, suam exeruisse in illis, qui dictabant: Ego quidem sum Pauli, &c. quàm in Simone Mago, &c.

In promptu ratio est. Non erat Plessæo propositum omnes, aut foetidissimas quasque abominaciones conquirere, sed quæ magis ad rem faciebant.

Oculus

Oculos in solam sedem Apostolicam intentos A
habet.

Nempe hoc ipsum agitur, quibus gradibus mysterium pietatis, quod Romæ severat Christus, in mysterium Babylonium, quod 2. Thess. 2. & Apoc. 17. describitur, fuerit transformatum. Hæc verba 2. Thess. 2, 7. τὸ ἰδὸν μυστήριον ἧδὴ ἐνεργεῖται τῆς ἀνομιᾶς vetus interpret vetuit: *jam enim mysterium iniquitatis operatur*, subintelligendo videlicet ex versu sexto pronomen *ille*. Sed verbum Græcum potest accipi passivè. Ambigua vox est Arabica, quam hic usurpat Arabs interpret. Tremellius Syriacam versionem ita reddit perappositè: *Iam enim incipit efficax esse mysterium iniquitatis*. Videlicet nihil necesse est, ut jam tum natum dicamus filium perditionis. Sed eius parens huic operi jam tum inæmbebat efficaciter vel assiduè, quod propriè sonat Syriaca vox. Ubinam autem primum orsus sit telam illam, nihil est necesse nos divinare, non magis quàm ubinam tum ageret Φιλοπεωτίας Diotrophes. Sufficit quod jam Apostolorum tempore Christianis aliquot insufflaverat illud Φιλοπεωτίας virus, ut ex 1. Cor. 1, 9. constat & ex tertiâ Johannis epistolâ. Romæ verò si non Episcopus, saltem Episcopi frater iniquitatis mysterio non leve pondus adjecit etiam ante Victorem. Origenes putat Hermam, cuius mentio fit Rom. 16, 14. authorem esse libri, qui Pastor inscribitur, quem & utilem & divinitus inspiratum putat. Origenem secuti sunt Eusebius hist. l. 3. c. 5. & Hieronymus de scriptoribus Ecclesiasticis. Sed obstat ratio temporis. Nam Hermam huius authorem libri Tertullianus in suis adversus Marcionem versibus lib. 3. & Damasus docent fuisse fratrem Pii I. qui secundum Damasum, Panvinium, Costerum sedere cœpit A. D. 143. Si Pius fratrem seriò rogasset, Quid? An hæc Angelus, ut profiteris, tibi revera dictavit? pudivisset Hermam in mendacio perstare.

Quod ni humanitus aliquid passus fuisset Pius in tolerandis aut extollendis potiùs quàm tollendis piis, ut vulgo vocant, fratris fraudibus, nunquam hunc Ἀδοπιμδία Origenes sibi, Eusebio, Hieronymo persuasisset esse Ἰερὸν δόσον. Qui Romæ propiores erant, Afri fraudem huius commentitii Pastoris subolfecerunt sagaciùs & fortiùs damnarunt. Tertullianus Montanista quidem, sed hac in parte non Montanista Zepherinum alloquens A. D. 216. *Cederem tibi, si scriptura Pastoris, qua sola mæchos amat, divino instrumento meruisset incidi, si non ab omni concilio Ecclesiarum inter apocrypha & falsa judicaretur*. Tertulliano suffragatur, quod ipsa Roma Mercuriales stationes, quas hic Pastor ab Angelo imperatas mentiebatur, damnavit. Itaque disertè Gelasius I. circa A. D. 493. D. 15. e. hunc Hermæ Pastorem Apocryphis, i. e. *Sanctam*. Pseudepigraphis & adulterinis libris accenset. Præcipuus huius impostoris error est, quod Angeli mandatum mentitus iussit, ut qui post baptismum vel semel in idololatriam, homicidiù, aut id genus crimen atrox lapsus fuerit, quivè bis in mæchiam aut scortationem impegerit, is ad pacem cum Ecclesia nunquam admittatur, quem errorem diu propugnavit Romana sedes, & exemplo suo celeberrimas quasque Synodos ac Ecclesias in eundem errorem traxit. Errorem tamen esse jam totus, ni fallor, Christianus orbis agnoscit. In Zepherino vide plura.

VICTOR I. A. D. 186.

Victor Pascha Dominico die celebrandum *Greßer p. 3*
statuit, Asiaq; Ecclesias huic decreto acquiescere nolentes, sed Quartâ decimâ Lunâ Pascha cum Iudæis celebrantes communionem Catholicam seiunxit. *En enormem Mysterij iniquitatis operationem!*

Omninò censura dignum est hoc Φιλοπεωτίας temerariæ, quæ tandem in tyrannidem Babyloniam evasit, epichirema,

non putidius quidem Simonis Magi, Menandri, Cerinthi, & id genus pestium recrementis, sed quod notare Plessæus debuit potius quam ἀπεροδόνουσα illa, quæ passim obtrudis. Si Pastoris liber Angelicæ fuisset autoritatis, ut mentiebatur Hermas, Deo per Angelum voluntatem suam significanti obloquentes Asiaticos merito potuisset Victor anathemate percellere. Silentium Victoris testatur eum imposturæ Mercurialis conscium agnovisse librum hunc non ἑρμαιον, non genuinum, sed spurium ac λιβθῆλα κρηματῶ σκύβαλον fuisse. Supererat igitur humana tantum autoritas, cui non cedebat perpetuus Ecclesiarum Asiaticarum usus exemplum secutus B. Johannis Apostoli, à cuius obitu nondum centesimus currebat annus, cum Victorem non puduit Judaismi damnare tot Ecclesias, quæ in Paschatis celebratione, non Judæos, sed Apostolum imitabantur. Demus Petrum aliter Romæ vel alibi facere solitum. Hoc ipsum erat argumento, posse multas varietates in Ecclesiâ salvâ concordia tolerari, Apostolos ipsos libertatem hanc exemplo suo confirmatam voluisse.

A nicanus Asiaticis displicebat, nunquam Victoris factum pro Mystery iniquitatis operatione habuerunt.

Bonum factum nemo, multi temerarium, & iniquum contestati sunt. An autem temerarius ille Sedis Romanæ factus in eam tyrannidem, quam hodie videmus, erupturus olim esset, hoc ab illis non prævisum, non prædictum quis miretur? Non manent exempla, ubi cœperunt. Sed ne Victor quidem quidquam tam tetrum sibi præposuit, quale nunc Hildebrandini lupi propugnant, quorum numero Victorem non accensemus, licet illi Victoris exemplo abutantur. De Calendarii Gregoriani ἀστυχηφισμοῦ, à Clavio tam pervicaciter propugnatis, quam temerè promulgatis, à Mæstlino, à Calvisio, quem videris ignorare, solide confutatis, non est hic disceptandi locus.

Adiaphora ante præceptum mutantur post Greiser. p. 5 Superioris præceptum in necessaria.

C Hoc ipsum Diotephis φιλοπεπρωτόν & Johannem non a mittentis factum sapit, quod ita Victor in eos superiorem agit, in quos superioritatis nullum jus accipit.

In Ecclesia multa antea non satis explorata Greiser. p. 5 ex tenebris in lucem fuerint extracta.

Scilicet in tenebris versabatur B. Johannes Apostolorum Christo dilectissimus, versabantur omnes ab illo conditæ, tot annos ab illo rigatæ Ecclesiæ, donec Bruti fulminis coruscatione lucem illis affunderet Victor.

ZEPHERINUS A. D. 198.

Tertullianus à Montano deceptus Zepherinum in eo putabat errare, quod semel in scortationem aut adulterium post baptismum lapsis ac respicientibus veniam promitteret. Revera Zepherinus errabat, quod semel tantum huius beneficii spem faceret, quod lapsis in homicidium aut idololatriam idem beneficium

Greiser p. 3 Concilium Nicanum pro Victore sententiam tulit.

Bulenger. p. 49.

Ut Victor, sic & Nicena Synodus Palæstinæ Synodi sententiam probavit. Probamus & nos. Bruti fulminis, quod Victor in aliter sentientes jaculatus est, temeritatē damnarunt Ecclesiæ multæ, pbavit nulla. Quam multi Victoris impotentiam damnarint, ac compescuerint, ex Eusebio lib. 5. c. 22. plus satis demonstravit Heros ille, in quem tam frustra deblateras, quam Victor in Asiaticos. Quartadecimæ videti sunt & hæreticis annumerati, non qui Victoris proterviam compescuerunt, sed qui Synodorum Arelatensis & Nicenæ A. D. 314. & 325. habitaram sententiam Imp. Constantini edicto sancitam in super habuerunt.

Greiser p. 4 Etiam ii, quibus Victoris zelus in excommu-

nefium negaret. Utut sit, Tertullianum hac occasione, de Zepherino quid sentiat, differentem audiamus. Is in libro de pudicitia sic argumentatur A. D. 216. p. 742. *Idololatram & homicidam semel damnas, moechum vero de medio excipis? Persona acceptatio ista est, miserabiles personas reliquisti. p. 769. Quaecumq; autoritas, quaecumq; ratio moecho & fornicatori pacem Ecclesiasticam reddit, eadem debet & homicida & idololatra poenitentibus subvenire: certè negatori & utiq; illi quem in prelio confessionis tormentis conluctatum sevitia deiecit. Ceterum indignum Deo & illius misericordia, qui poenitentiam peccatoris morti praevertit, ut facilius in Ecclesiam redeant, qui subando quàm qui dimicando ceciderunt. De jejunio p. 781. Deus tibi venter est & pulmo templum, & aqualiculus altare, & sacerdos cocus, & sanctus Spiritus nidus, & condimenta charismata, & ructus prophetia. Vetus es, vera si velimus dicere, tu qui tantum gula indulges, & meritò te priorem iactitas, semper agnosco sapere Esau venatore ferarum, ita passim indagandis turbis faves. q. d. Tu gloriaris tuam Ecclesiam nostra vetustiore, primatum tuum ostentas: age prior sis, sed ut Esau, cuius mores plane refers: Si tibi lenticulam defruto infrusatam obtulero, statim totos primatus tuos vendes: apud te agape in cacabis fervet, fides in culinibus calet, spes in ferulis jacet? Sed maior his est agape, quia per hanc adolescentes tui cum sororibus dormiunt. Quis sanctior inter vos, nisi convivandi frequentior, nisi obsonandi pollucibilior, nisi calicibus instructior? Fateor Tertulliani stylum hyperbolicum esse, hæc, ut ipsius voces usurpem, selle potius quàm atramento scripta. Sed quàm multa laterent hominum crimina, nisi detexisset ea livor & ira sapius, quàm purus & sanctus domus Dei zelus? Utut sit, ne putemus omnibus Ecclesiis Orthodoxis infensum, in omnes Orthodoxos hæc probra jacere, manifestè distinguit Italiam à Græcia p. 779. Aguntur precepta per Græcias illas, hoc est, non tibi vicinas, in Italia sitas, sed à te remotiores certis in locis concilia ex universis Ecclesiis, per qua &*

A *altiora quæq; in commune tractantur, & ipsa representatione totius nominis Christiani magna veneratione celebratur. Et hoc quàm dignum fide auspicante congregari undiq; ad Christum. Vide quàm bonum & jucundum habitare fratres in unum: hoc tu, Zepherine, psallere non facile nosti, nisi quod tempore cum pluribus cenat. Hæc non falsò Romanis Episcopis exprobrari vel hinc liquet, quòd cum tanto plures quàm reliqui suarum laudum præcones nacti sint, tamen nullius intra tria priora secula Synodi Romanæ vestigium ullum usquam, quod sciam, extat. Non est quod Plessæo V. Cl. Gretserus exprobrat c. 4. mysterium iniquitatis eum in Zepherino videre, in Tertulliano non videre. Videt ille, videmus & nos ac lugemus errores Tertulliani; sed Babylonix, sed Romanæ, non cuiusvis iniquitatis mysterium sibi proposuerat Plessæus, describendum: quo modo nos quoque non omnium (quorum enim id?) sed Romanorum (quod errare se posse negent) Episcoporum errores saltem in transcurso describendos nobis proposuimus.*

CORNELIUS A. D. 250.

C *Yprianus I. 1. 3. p. 10. Satis miratus sum, cum animadvertissem te, Corneli, minis ac terroribus eorum, qui venerant, ex Africa, aliquantum esse commotum, cum te, secundum quod scripsisti) aggressi essent cum summa desperatione comminantes, quod si literas quas attulissent, non accepisses, publicè eas recitarent, & multa turpia & probrosa, & ore suo digna proferrent. Quod si ita res est, frater, ut nequisimorum timeatur audacia, ut quod mali iure atq; equitate non possunt, temeritate atq; desperatione perficiant, actum est de episcopatus vigore & de ecclesia gubernanda sublimi ac divina potestate, hoc est, quam accepimus ab ipso Deo, nec Christiani ultra aut durare aut esse possumus, si ad hoc ventum est, ut perditorum minas atq; insidias pertimescamus. Et mox: Manere debet apud nos, frater, fidei robur immobile,*

& sta-

& stabilis atq; inconcussa virtus contra omnes incurfus atq; impetus oblaterantium fluctuante velut petra obiacentis fortitudine & mole debet obistere, q. d. non petram, nec Petri successorem, ut parerat, te præbuiti. Cum igitur p. 2 r. ait Romanos eos esse, quorum fides Apostolo predicante laudata est, ad quos perfidia habere non possit accessum, *μὴ ἔλασας* loquitur, & docet, quales se dicerent, quales fuissent, ac esse debuissent, non quales tum essent Romani.

STEPHANUS I. A. D. 255.

A. D. 228.

Cyprianus Pompeio to. 2. p. 109. Frater noster Stephanus hæreticorum causam contra Christianos & contra Ecclesiam Dei asserere conatur. Nam inter cætera vel supervacua, vel ad rem non pertinentia, vel sibi ipsi contraria, que imperite atq; improvidè scripsit, etiam illud adiunxit, ut diceret: Si quis ergo à quacung; hæresi venerit ad nos, nihil innovetur, nisi quod traditum est, ut manus illi imponatur in penitentiam, cum ipsi hæretici prope alterutrum ad se venientes non baptizent, sed communicent tantum. A quacung; hæresi venientem baptizari in Ecclesia vetuit, hoc est: omnium hæreticorum baptismata iusta esse & legitime iudicavit. Hæc Cyprianus, quem *ἀμαρτίας τῶν ἀποστόλων* in alteram extremum rapuit.

Incidit in Scyllam cupiens vitare charybdim. Sed vitiosam fuisse tam Stephani charybdim, quam Cypriani Scyllam, nemo prudens negaverit. Ut Stephanum excuset Gretserus c. 5. ait eum præsupponere baptismi materiam & formam à Domino præscriptam ab hæreticis fuisse servatam. Sed falsò præsupponit Gretserus Stephanum hoc præsupposuisse. Stephanus enim nullos hæreticos excipit. Plerique verò trium priorum seculorum hæretici vel in materia, vel in forma baptismi, vel in utroque peccabant. Quod igitur de omnibus censebat Cyprianus, id de plerisque saltem dici poterat, illorum baptismum esse nullum. Secunda Synodus Occu-

menica c. 7. multò plures hæreticos rebaptizari, quam non rebaptizari jubet. Basilii cap. 1. simpliciter Cypriani canonem laudat. Matthæus Blastares M. S. *τὸ τοῦ εὐαγγελίου τὸ τε σωτηρίας καὶ τῶν περὶ ἀγίας*, h. e. Cypriani sententia conveniebat illius seculo, ac verum statui.

MARCELLINUS A. D. 296.

B Acta Sinveffanæ Synodi: In sinu tre- A. D. 297.
centorum Episcoporum caput cinere involutum habens Marcellinus Episcopus urbis Romæ, voce clara clamans, dicebat: Peccavi coram vobis, & non possum in ordine esse sacerdotum, quoniam avarus corrupit me auro. Subscriperunt igitur in eius damnationem. Damnatum autem non tantum ut idolis thurificatum, sed ut inficiatorem, quod crimen manifestum diu pernegasset.

LIBERIUS A. D. 351.

C Aronius A. D. 357. §. 42. Non alia Dalila Liberio detrimento fuit, quam invidia humana laudis gloriâ corrupta: quippe qui agro ferebat animo intrusum ab Arianis Felicem agere Romæ Pontificem, se verò exulem atq; à sede procul extorrem, quam ut reciperet & ex ea Felicem eiceret, oblatas sordidas conditiones accepit tandem. Conditiones autem fuerunt, ut impio Synodi Sirmiënsis Symbolo, quod ab Arianis conditum fuerat, & Athanasii damnationi subscriberet. Sic enim Arianos affatur apud Baronium §. 43. Pro deifico timore sancta fides vestra Deo, cognita est hominibus bonæ voluntatis, sicut lex loquitur, iuste iudicate, filii hominum. Ego Athanasium non defendo.

Sozomenus l. 4. c. 5. crimen, quod obicitur p. 51. Liberio, solvit his verbis: Episcopi, qui Sirmij erant, scribunt ad Felicem Pont. Romæ & clerum Rom. ut ambo thronum Apostolicum regerent, &c. Sed cum Felix brevi mortuus esset, solus Liberius Ecclesiam rexit Deo disponente, ne thronus Petri dedecraretur à duobus pastoribus administra-

nistratus, quod diffensionis est Symbolum, & ab Ecclesia lege alienum.

Obiter hinc nota non Dei, sed Ecclesie legem vocari, quæ vetat unius civitatis duos Episcopos esse. Sed huiusmodi quantum brevius est tuum emplastrum vulneri? Quis nisi perfrectæ frontis dixerit sedem Rom. immaculatam, etiam extra omnem erroris aleam positam, cum eam videat A. D. 355. ab Arianis Episcopum Felicem accipere: Felicem, ut clero suo gratificaretur, in eos, à quibus Episcopatum emendicatus suffragiis acceperat, anathematotquere: Liberium, ut sedem suam recuperet, Arianorum Symbolo subscribere, fœdissimis adulationibus gratiam eorum aucupari, sedem suam armis Arianorum recuperare, strages in urbe fœdas, ac horrendas edere, Felicem ipsum per vim opprimere, post Constantii demum mortem chamalæxonem illum Arianis, quos nuper adoraverat, iniquitate cœpisse?

Per vim coactus à Constantio Liberius cum Arianis communicaverat, in Athanasii damnationem subscripserat, quam subscriptionem, ut vi & necessitate extortam excusat Athanasius epistola ad solitariam vitam agentes

Videlicet imposuerat Athanasio Liberius facinus suum excusans. Revera nullus Arianus Liberio, sed Liberius Felici vim fecit, quam ob causam etiam inter Martyres relatus. Liberio prævaricationes suas extorsit non metus, sed ambitio, quam unam Liberii Dalilam vocat ipse Baronius A. D. 357. §. 42. Neque verò dici potest extra erroris aleam positus, quem sive mortis metus, sive male suada fames, & honoris vel opum furiosa libido potest ad hæreseos & tyrannidis patrocinium suscipiendum adigere.

Ambrosius lib. 3. de virginitate sanctitatem Liberij commendat.

In Synodis passim Nestorius, Eutyches, Dioscorus etiam tum cum hæreseos accusantur, sancti vocantur, nec ante da-

mnationem Synodalem cessabat huius nuncupationis usus. Quantum iustius sanctum vocare potuit Ambrosius Liberium, qui saltem post Constantii mortem professus fuerat pœnitentiam? Johannes Constantiopolis Patriarcha Gregorii monentis, ut Oecumenici titulo abstineret, minas insuper habuerat. Et tamen illum etiam defunctum sanctissimum vocat Gregorius.

DAMASUS A. D. 367.

A Mmianus l. 27. *Damasus & Ursicinus supra humanum modum ad rapiendam episcopalem sedem ardentes scissis studiis asperissime consuebantur ad usq. mortis vulnerumq. discrimina adjumentis utriusq. progressu, quæ nec corrigere sufficiens Viventius, Præfectus Urbis, nec mollire, vi magnâ coactus secessit in suburbanum, & in concertatione superaverat Damasus parte, quæ ei favorebat, instante, constatq. in basilica Sicinni, ubi ritus Christiani est conventiculum, uno die centum triginta septem reperta cadavera peremptorum, efferatamq. diu plebem agrè postea deliniram.*

Hinc est quod Damasus metuens ne Valens Ursicino faveret, Valentis Ariani persecutionem in Orthodoxos orientales excitatam insuper habuit, ut supra docuimus.

SIRICIUS A. D. 383.

Q Vam indignè de matrimonio senerit Siricius, docent ipsius ad Himerium Tarraconensem literæ A. D. 385. scriptæ cap. 7. *Plurimos, inquit, Sacerdotes Christi atq. Levitas post longa consecrationis sua tempora, tam de coniugibus propriis, quam etiam de turpi coitu (Utrumque Siricius eodem habet loco) sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac præscriptione defendere, quia in veteri Testamento Sacerdotibus ac ministris generandi facultas legitur attributa, videlicet ex legitimo conju-*

gio, quod in Sacerdotibus non minus improbat Siricius, quam concubinatum. *Dicat mihi nunc, quisquis ille est sectator libidinum* (videlicet sic quemlibet conjugii sacerdotalis patronum vocat Siricius) *preceptorq; vitiorum, si aestimat, quod in lege Moyfi passim sacris ordinibus à Deo nostro sunt frena laxata luxuria* (sic vocat Siricius quod Apostolus *καὶ τὸν ἀμύλατον* Hebr. 13.) *Cur eos quibus committebantur sancta sanctorum, prae-monet dicens: Sancti estote, quia & ego sanctus sum Dominus Deus vester.* Ita sanctitatem cum usu conjugii pugnare contendit Siricius. *Cur procul à suis domibus, anno visis sua in templo habitare iussi sunt Sacerdotes?* At hæ vices erant hebdomodariæ, non annuæ: *Quis autem eum neget turpissimum esse, qui ne septimanam quidem unam potest abnocitare?* Pauld post ait: *Qui in carne sunt, Deo placere non possunt.* Ita conjuges omnes carnales & exosos Deo eum faciat Siricius, quis neget hunc affinem esse culpæ quam damnat Apostolus 1. Tim. 4. 1. Tamen doctrinam hanc canonum pontificiorum compilatores decretis suis inferuerunt. Juo p. 6. c. 30. Pol. l. 4. t. 31. Gratianus D. 82. c. plurimos.

INNOCENTIUS I. A. D. 402.

IS Exuperio Tolofano scribens eisdem propemodum omnes blasphemias repetit & confirmat, quas Siricius in matrimonii sanctitatem evomuerat. D. 82. c. **D** *proposuisti.* Neque posthac ullus in hac fede comparet, quem huius diabolicæ doctrinæ puduerit aut pœnituerit.

ZOSIMUS A. D. 417.

Pelagius in Africa damnatus more Vitiligatorum ad Sedem Rom. provocat. Literas illius ad Innocentium scriptas, à Zosimo susceptas Baronius refert & laudat A. D. 417. §. 31. & seqq. Inter cætera sic Pelagius §. 36. *Liberum arbitrium*

A *sic esse, confitemur, ut dicamus, nos semper Dei ege-re auxilio, & tam illos errare, qui cum Manichæis dicunt, hominem nō posse peccatum vitare, quàm illos, qui cum Ioviniano asserunt hominem non posse peccare; uterq; enim tollit libertatem arbitrii.* Nos verò dicimus hominem semper & peccare & non peccare posse, ut semper nos liberi consisteamur esse arbitrii. Has literas ut Orthodoxas suscepit Zosimus. De his Baronius §. 37. Pelagius, inquit, *non potuit non recipi ut Catholicus.* At enim Africanis displicuit & merito quidem hæc Pelagii sententia hominem semper posse tam non peccare, quàm peccare. Quamobrem Zosimus excusationis instar scripsit ad Africanos A. D. 418. monens se rem totam illis committere, cum, inquit, *tantum nobis esset auctoritatis, ut nullus de nostra possit retractare sententiã* (his verbis innuit Zosimus sententiam suam ab Africanis retractatam, sed temerè retractatam) *nihil egimus, quod non ad vestram notitiam nostris ultrò literis referremus, dantes hæc fraternitati.* Fraternitati se dare fingit Zosimus, quod Africanis Ecclesiis eripere non poterat.

BONIFACIUS I. A. D. 419.

Platina: *Orta tum in Clero seditio. Nam dum Bonifacius in Basilica Iulij urbis Romæ episcopus creatur, in Constantiniana Eulalius electus huic statim objicitur. Ambo ab urbe pelluntur, revocatur tamen septimo mense post Bonifacius.*

Quàm turpiter patribus Africanis imponere conatus sit, alibi docuimus.

ANASTASIUS II. A. D. 497.

Anastasius Ecclesiæ Rom. Bibliothecarius: *Multi clerici & presbyteri se à communione ipsius, Anastasii, retraxerunt, eod quod communicasset sine consilio Episcoporum, vel presbyterorum, vel cleri cuncta Ecclesiæ Catholice, diacono Thessalonicensi nomine Photino, qui communionis erat Acacii, & quia voluit occultè*

cultè revocare Acacium, hoc est, sententiam in Acacium latam, sed non potuit, qui divino nutu percussus est. Hæc Anastasii Bibliothecarii verba suis Decretis inseruerunt Julo Carnotensis part. 14. c. 40. & Gratianus D. 19. c. Anastasius. Confirmat id ipsum Beno Cardinalis. Nec quisquam veterum eam relationem falsi damnavit. Sed quia mortuus erat Acacius, antequam Pontificatum adipisceretur Anastasius, hinc occasionem lubenter arripuerunt Baronius & Sixtus Fabri totam hanc relationem, ut commentitiam rejiciendi, quasi non possit unius tropi beneficio huic relationi sua constare veritas.

SYMMACHUS A. D. 497.

A Anastasius: Hic sub contentione ordinatus est uno die cum Laurentio. Bis recruduit contentio. De secunda sic Platina: *Orta ob hanc rem tanta seditio Romæ est, ut multi tum ex clero, tum ex populo passim caderentur, nec sacris virginibus parcerent.* Symmachum multorum criminum accusabat Laurentius. Ea cum diluere non posset Ennodius Symmachi patronus, rem uno verbo definit. *Hæc cathedra sanctos accipit aut facit.* Perierat Symmachi sanctitas, nisi femel occupatam Petri cathedram multo cruore retinisset. Sed imprudenter vera dicit Caiphæ. *De hac, inquit, mihi dictum videtur per Prophetam, si hæc humiliata fuerit, ad cuius confugietis auxilium, & ubi relinquetis gloriam vestram?* Videamus quàm appositè convenient hæc Esaiæ verba c. 10. *Væ qui condunt leges iniquas, &c. ad cuius confugietis auxilium.* Tamen adulationes istæ tanroperè placuerunt decretorum Pontificiorum compilatoribus, ut eas decretis suis inseruerint Anselmus l. 1. c. 24. Julo p. 5. c. 10. Pan. l. 4. Gratianus 9. q. 3. c. aliorum hominum.

BONIFACIUS II. A. D. 530.

A Anastasius: Bonifacius zelo & dolo ductus damnavit Dioscorum, reum se con-

A fessus est Maiestatis, quod Diaconum Vigilium subscriptione sui chirographi, & ante confessionem B. Petri Apostoli successorem constituisset, ac ipsum constitutum, hoc est, chirographum, in præsentia omnium Sacerdotum & Cleri & Senatus incendio consumpsit.

SYLVERIUS A. D. 535.

A Anastasius: Sylverius levatus est à Tyranno & Ariano Theodato sine deliberatione decreti, qui Theodatus corruptus pecuniâ datâ talem timorem induxit clero, ut, qui non consentiret in eius ordinationem, gladio puniretur.

VIGILIUS A. D. 537.

Vigilius, inquis, per Theodoram Augustam p. 55. Sylverium Papam oppugnavit, admitto. Idem mortuo Sylverio legitimus Pontifex fuit, admitto. Sic & S. Paulus è lupo factus est pastor.

En compendiarium, sed quinque seculis prioribus ignoratam sanctitatis adipiscendæ viam. Papatum invadito, tuum antecessorem fame perire cogito, continuo fies alter Paulus, alter Petrus. Quid? quòd etiam post Sylverii cædem multa turpissima patravit Vigilius?

GREGORIUS I. A. D. 590.

D Quid modo regnum invaserit Phocas, ex ipso Gregorii I. registro colligitur statim Initio l. 11. occiso, videlicet, Mauritio cum omnibus filiis suis masculis A. D. 602. Tamen huic parricidæ sic gratulatur Gregorius l. 11. ep. 36. *Gloria in excelsis Deo, qui juxta quod scriptum est, mutat tempora, & transfert regna, &c. per huius misericordiam viscera in cunctorum mentibus exultationis suæ gratiam infundit.* De qua exultationis abundantia roborari nos citius credimus, qui benignitatem pietatis vestræ ad imperiale fastigium pervenisse gaudemus. Letentur cæli, & exaltet ter-

ra, & de vestris benignis actibus universa Reip. A populus nunc usq; vehementer afflictus hilarescat. A pocalypsis 17. quærendum Antichristum. Hunc tamen virum sanctissimum vocat, cum Platina, tum alii multi, quod superstitionissimus quisque jam tum pro sanctissimo haberetur, & quod cum successoribus suis comparatus videri possit longè sanctissimus. Sed, ô Babel, si quid in te lumen est tam tenebrosus est, ipsa tenebræ quantæ?

SABINIANUS A. D. 604.

Platina: Cùm fame laboraretur, instarentq; pauperes, ut pietatem Gregorii elemosynis imitaretur, nihil aliud respondebat, quàm Gregorium popularem famam aucupatum patrimonium Ecclesia largitionibus dissipasse. Paululum etiam absuit, quin libri eius comburerentur, aded in Gregorium ira & invidia exarserat homo malevolus. Fortasè Sabiniano displicebat, quòd tam absolute, tam acerbè damnasset Gregorius titulum Oecumenici Pontificis. Id certè Bonifacio III. plurimùm displicuisse res ipsa docet.

BONIFACIUS III. A. D. 605.

Platina: Bonifacius à Phoca Imperatore obtinuit, magna tamen contentione, ut sedes B. Petri Apostoli, quæ caput est omnium Ecclesiarum, ita & diceretur & haberetur ab omnibus, quem quidem locum Ecclesia Constantinopolitana sibi vindicare conabatur, hoc est, obtinuit, ut Oecumenici titulus, quo Constantinopolitani centum circiter annos potiti fuerant, quod unius Satanæ vel Antichristi superbix convenire toties affirmaverant Pelagius II. & Gregorius I. de neceps tribueretur Romano potiùs quàm Constantinopolitano Patriarchæ. Dignum certè patella operculum nactus est Bonifacius, dignum ambitione suâ patronum. Ita deinceps titulum hunc sibi vindicavit Papa, ne quis dubitaret in eâ Babylone, quam ἐν Βαβυλὼν describit Johannes A-

DEUS DEDIT A. D. 615.

Conciliorum Coloniae A. D. 1606. Ceditorum to. 2. p. 9; 8. Deus dedit interrogatus ab Hispalensi Gordiano, quid acturus esset erga eos, qui pridè Paschatis imprudentes circumfluente populi turba velut oppressi suos ipsi liberos baptizandos obtulerant, respondet solvendum illud matrimonium, & anno revoluto permittendū utriq; parti, ut ad alias nuptias convolent, ita censuisse decessores suos, Julium, Innocentium, Celestinum. Ita quatuor habemus Pontifices hereseos nefandæ patronos, ut quæ disertè Christi verbis adverteretur Matthæi 5, 32.

BONIFACIUS V. A. D. 618.

Platina: Bonifacius instituit, ne qui ad Ecclesias confugerent, inde vi retraherentur. C Contra Deus de homicida loquens: Ab altari meo avelles illum.

HONORIUS A. D. 622.

Aunt Honorium Pontificem Rom. hereticum P. 57. Monothelitam fuisse, quos falsi arguit S. Maximus, Manuel Caleca, Agatho.

Scilicet testes erunt locupletiores quàm Oecumenicæ Synodi sex habitæ A. D. 681. D 691. 755. 787. 869. 879. Earum certè nulla est, quæ non sit fide dignior pauculis aliquot adulatoribus Honorii. Adde Photium, Pfellum, Zonaram, Balsamonem, Matthæum Blastarem, alios:

Agathonis ad Constantinum Imp. epistola Bul. p. 57. Concilio 6. lecta & probata palam asserit, nullum ex Pontificibus Rom. aliquando à recta fide destituisse. Hoc tibi tantoperè placuit, ut id eadem paginâ bis repetieris. Sed non est quod eo nomine glorieris. Agathonis literas probavit sexta Synodus in quæstione juris. Quæstionem facti quod attinet,

tinet, non erat Agathonis de re tanta respondere, cum extarent Honorii literæ, quas ne legati quidem Agathonis negabant ab Honorio scriptas, ex quarum lectione Synodi Patres unanimi consensu judicarunt, tam hæreticum fuisse Honorium, quam Pyrrhum, Sergium, & alios, quos simul omnes anathematismis confixerunt. Extant illæ hodieque, nullisq; strophis à Monothelismi labe possunt vindicari. Itaque concil. tom. 3. p. 116. & 118. Leo II. epist. 2. & 5. *Honorius, inquit, non extinxit, ut decebat, flammam hereseos, sed negligentia sua fovit, imò & scriptis. Itaque, quæ impolluta fuerat, Honorius impura profanaq; proditioni obnoxiam fecit. Nilus Thesalonicensis Monarchiæ Rom. to. 1. p. 35. ait Agathonem de sede sua locutum, Oeconomia tropo. h. e. hyperbolicè.*

VI. Synodo sub Martino I. quæ Monothelita, damnantur, nulla Honorio labe adspergitur, nulla eius fit mentio.

Ergo nec absolvitur. Quantò pluris est autem testis unus loquens quàm sexcenti muti? Sed nec ulla Synodus Oecumenica sub Martino I. convocata est, & quæ sub eo Romæ congregata est, valde turbulenta sint, ac lubentius Honorii pudenda texisset quàm retexisset. In Oecumenica verò sexta, quum damnarentur multi Patriarchæ, nulla fuit causa cur eiusdem culpe particeps Honorius solus immunis dimitteretur.

In epistola Synodica ad Agathonem legitur: Itaque, tibi ut prima sedis antistiti universalis Ecclesie, quid gerendum sit, permittimus stanti supra firmam fidei petram.

Hanc Synodicam suspectam habere mihi licet, cum eam non habeant editiones Colonienfes annor. 1538. & 1551. Sed, posterior 1606. & Romana 1612. his verbis: *ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὡς πρῶτον ὀνομάσοι τῆς ἀκριβοῦς ἐκκλησίας τὸ πρῶτον παρῶν θεμελίον, ἐπὶ τῷ σταθμῷ πέτρῳ ἐστῶν τῆς πίστεως.* Si Synodus ita scripsit, tanto liquidius constat, quàm bona fide damnarit Hono-

rium, quum Agathoni tantum tribuit, & quàm mala fide laudibus huiusmodi Romana sedes aburatur. Permittit aliquid Agathonis Synodus. Ergone quidvis illius fidei committit? fidei successorum Agathonis, etiam si quovis Honorio deteriores evadant?

Oecumenici titulum Episcopo Romano largitus fuerat Phocas A. D. 606. Titulum hunc admisit & ambabus ulnis suscipit Bonifacius III. eiusque successores. Titulum hunc Agathonis dederant tres ipsius legati sextæ Synodo subscribentes. Quid mirum, si Synodus quoque titulum hunc Agathonis largiatur? Credebat illa titulos istos ab Imperatorum liberalitate pendere. Quandiu Romana sedes sub Honorio Monothelitis favebat, super arenam stabat, inferorum portis militabat. Ubi sub Agathone cœpit Monothelitas damnare, tum demum cœpit super firmam fidei petram stare. Sunt hæc ad perseverantiam incitamenta, non de perpetuâ Sedis Rom. perseverantiâ gloriandi argumenta.

Agatho canonem hunc tulit apud Gratianum D. 19. Sic omnes Sanctiones Apostolica Sedis accipiende sunt, tanquam ipsius divini Petri voce firmata sint.

Hinc collige, quàm bonæ fidei sit sedes illa. Omnes, quæ dicuntur Oecumenicæ, Synodos habuerat Oriens. Ad eas Roma quidem legatos suos miserat. Reliquæ totius Occidentis Ecclesiæ paucissimos Tantò studiosius debuerat Romana sedes Synodorum illorum acta cum vicinis saltem Ecclesiis communicare. Id sedulo cavet. Semper enim occurrebat aliquid, quod Romano palato non satisfaceret, ut docuimus elogiorum Babylonis cap. 7. Sed si quid in iis occurreret, quod ambitioni suæ commodum videretur, id plenis buccis intonabat. Episcoporum erat *δέχου* gratas habere; Imperatorum autem *ἄμνησιν*, hoc est, ratas reddere Synodicas sanctiones. Utrumq;

confirmationis vocabulo designabantur. A Igitur Imp. Constantinus V. suæ jussionis, qua Synodum sextam firmabat, exemplar Romam mittens. *Similiter*, inquit, *confessi sumus, & tanquam ipsius divini Petri vocem Agathonis relationem supermirati sumus. Nemo discrepavit nisi unus*, nempe Polychronius, cuius tamen, ut enim Honorii, Pyrrhi, Sergii nominibus, &c. parcit Constantinus. Has literas lubenter Agatho disseminavit, aut certè lubens complexus est, ut ex iis hoc egregium porisma colligeret, omnes omnium Episcoporum Rom. sanctiones, totidem esse divini Petri voces, divinos apices, cum ne unam quidem Agathonis epistolam per omnia probaverit Synodus, sed in sola quæstione juris. In quæstione facti docuit ab Agathone dissentire. Docuit itidem in quæstione juris ut Honorium, sic & alios multos tam Romæ, quam cuiusvis alterius urbis præfules errare posse.

JOANNES VII. A. D. 705.

A Nastasius: *Illud ut proprium imperium adeptus est*, hoc est, recuperavit Justinianus II. *tomos 5.* Sextæ Synodo habitæ A. D. 691. quos antea sub Domino Sergio Apostolica memoria Pontifice Romam direxerat, in quibus diversa capitula Romana Ecclesie contraria scripta inerant, per duos Metropolitanos Episcopos demandavit, ac adhortatus est, ut Apostolica Ecclesie concilium aggregaret, & quæq; ei visa essent, stabiliret, & qua adversa renuendo excluderet. Suspectum hîc est adulatoris testimonium. Justiniani II. mens fuit: Si concilium A. D. 691. convocatum à sui prædecessoris Johannis VI. legatis subscriptum, tam tibi, quam Sergio displicet, age convoca Synodum, ex huius sententiâ doceas, quid in sexta Synodo tibi displiceat, & quam ob causam. At certe suspectum esse non debet in sequentibus Anastasii testimonium, cum ait: *Sed hic humana fragilitate timidus, hos nequaquam tomos*

emendans per supra fatos Metropolitanos direxit ad Principem, post qua non diu in hac vita duravit. Videlicet cum Johanni VII. deessent rationes validæ, cur sextam Synodum improbareret, non ausus est dicere, *sit pro ratione voluntas*, sed simpliciter sextam Synodum suo Synodique Romanæ testimonio comprobavit.

GREGORIUS II. A. D. 675.

C Um Imp. Leo III. idololatriæ vitandæ causâ de Synodi sententiâ jussisset imagines amoveri, Gregorius II. vetuit ne Leoni tributa solverentur, ne precibus publicis Deo commendaretur, &c. cumque Cæsar ipsi minaretur, Gregorius contendit antecessores quidem suos martyrium non detrectasse, sed se bono publico velle vivere. Recitat eius literas Baronius: *Ἀφ' ἑπιπέδων ὠφέλειαν*, inquit, *θελομένη ζήσῃ καὶ ἀπὸ ζήσῃ, ὅτι πάντες*

C ἢ ὅστις εἰς τὴν ἡμετέραν ἀποβλέπει ταπεινώσιν, εἴ τι ἔχῃ ἡμεῖς τοῖσιν, ἀλλ' ἐκείνοι μεγάλλω πόνῳ ἔχουσιν εἰς ἡμᾶς, καὶ εἰς ὃν ἐπαγγέλλεσθαι καὶ ἀλλοῦσθαι καὶ ἀφανίσθαι τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀρχῆς Πέτρος, ὃν αἱ πάντες βασιλείαι τῆς δούσεως. Ἰεθὼν ἀπὸ ζῆλον ἔχουσιν, hoc est: *Totus Occidens humilitatem nostram respicit, quamvis tales non simus, sed magnam fiduciam habent in nos, & in eam, quam abolere minaris, effigiem Petri, quem omnia Occidentis regna pro Deo terrestri habent.*

D Occidentalibus affingit Gregorius II. Sed hoc ipso docet quid velit, ut videlicet omnes suam fiduciam collocent in Papam, in Petrum, in effigiem Petri, ut Petrum eiusq; commentitium hæredem habeant pro Deo. Triplicem hanc idololatriam, & in reges hanc idololatriam improbant perduellionem deinceps pro virili promoverunt aut propugnarunt omnes Pontifices Rom. Itaque non est, quod anxie deinceps inquiramus, an hæc sedes errarit in moribus aut doctrina, cum palam sit, eâ fuisse deinceps reliquarum omnium vitiosissimam & multiplicis idololatriæ patronam.

Gre

Gregorii II. quænam in Leonem III. A lium ejectus, & oculis privatus. Et iste videtur molitiones fuerint, vel hinc collige. Ravenna, inquit Platina, tanta seditio orta est, cum alii Pontifici, alii Imperatori obtemperarent, ut in ipso tumultu Paulus Exarchus cum filio occideretur.

GREGORIUS III. A.D. 731.

Aventinus lib. 3. refert ab hoc Gregorium damnatum hærescos; Vigilium Episcopum; quòd affirmaret antipodas esse.

ZACARIAS I. A.D. 741.

Gregorius VII. lib. 7. ep. 8. & ex eo Carnutenſis Juo part. 5. cap. ult. Gratianus 15. q. 6. c. alius. Zacarias, inquit, Regem Francorum non tam pro suis iniquitatibus, quàm pro eo, quod tanta potestati erat inutilis à regno deposuit, & Pipinum Caroli magni Imperatoris patrem in eius locum substituit, omnesq; Francigenas à juramento fidelitatis, quod illi fecerant, absolvit. Quod etiam ex auctoritate frequenti fecit Ecclesia, cum milites absolvit à juramenti vinculo, quod factum est his Episcopis, qui Apostolica auctoritate à pontificali gradu deponuntur. Nondum erat ea Sedis Rom. potestas, quàm Zacariæ I. tribuit Gregorius VII. ut posset Chilpericum deponere, Pipinum illi substituere, sed rogatus à Francis Zacarias, an possent salvâ conscientiam fidem Chilperico datam violare, respondet, Zacarias eos id posse. Quam bonâ fide potuerit id respondere, judicent pii. Ut ut sit, ex illo Sedi Romanæ tralatitium fuit, ut sibi juramentorum vincula solvendi jus arrogaret, & consequenter jus regna transferendi.

CONSTANTINUS II. A.D. 768.

Fasciculus temporum. Iste fuit laicus & subito factus presbyter tyrannicè Papatum invadit, & magno scandalo præfuit, sed zelo fide-

DE Iohanna Papissa, quod objiciunt, sunt Bul p. 58. vitrea fracta, cum Victorianus gravis eadem etate scriptor post Leonem IV. nullum Iohannem, nullam meretricem, sed Benedictum proximè post Leonem & αὐτὸς sedisse in suis annalibus tradat. Sic & Lupus, Nicolaus I.

Imò tuæ, non nostræ rationes sunt vitro fragiliores, cum toties Bellarminus clamet, unum testem loquentem, pluris esse quàm mille mutos. Cur autem silentio transmiserint propudium illud aliquot Scriptores, causa manifesta est. Nullum dedecus huic comparandum tulerat tum Romana Sedes. Potuit igitur sancire, & meritissimo quidem jure, ne meretricis omnium, quas Roma viderat, impudentissimæ rationem quisquam haberet in contextenda Romanorum Pontificum serie, sed huius ἀμνημονώτης portentum nomen ex hominum, si fieri posset, memoria deleteretur. Quidni? cum etiam hæreticorum nomina solerent ex Ecclesiarum diptychis eradi. Sed ubi viros multos habuit sedes Romana nequiores, turpiores, deteriores hac Johannâ, cum tamen usque gloriaretur, & multò quidem frequentius quàm pridem, sed nec errare, nec posse, si velit, errare, quidni deinceps historici, ut tot alia Sedis Rom. portenta, sic etiam istud suo loco recenserent?

Accedit Leonis historici testimonium, qui Iohannem VIII. Adriani successorem lib. 1. hist. ait: qui octavus certè non fuit, si Iohanna illa fuit.

Imò, licet decem Johannes tulisset sedes Romana, tamen Adriani II. successor meritò vereque diceretur Johannes VIII. Nonus verè dici non potuit. Aliud enim, ni fallor, est Johannes, aliud Johanna.

Marti-

Martinus Polonus huius fabula author.

p 53.

Non potest id verè dici, cum ante Martinum Polonum id retulerint Martianus Scotus, qui definit in A. D. 1181. & Sigebertus, qui definit in A. D. 1112. cum Polonus tuus pertingat ad A. D. 1270. Sed si fabula fuit, quæ fit, ut eam falsi nemo damnanarit ante Aventinum A. D. 1533; qui fit, ut contra sive Martino, sive Mariano fidem habuerint. Rodolphus A. D. 1341. Bocacius A. D. 1350. Petrarcha defunctus A. D. 1364. Ramulphi Polychronion A. D. 1365. Antoninus Florentinus defunctus A. D. 1463. canonizatus A. D. 1523. Fasciculus temporum 1474. Platina. A. D. 1480. Matthias Palmerius A. 1481. Johannes Ballæus, Jacobus Curio, Sabellicus, Theodorus Zuingerus, Fulgofius, Sebastianus Francus, Annales Aquitanæ, Johannes Nauclerus, Nicolaus Ægidius, Johannes Stella, Raphael Volaterranus, Jacobus Philippus Bergomas, Joh. Abbas Trithemius in Hirsaugienfi Chronico, Baptista Mantuanus, Cælius Rhodiginus, Joh. Lucidus, Rodericus Sanchez, Petrus Mellias, Albertus Krantzius in Metropoli, Bartholomæus Caranza in epitome Conciliorum, In Græciam serò pervasit huius monstifama. Meminerunt tamen eius Laonicus Chalcondylas & Barlaam.

MARTINUS II. A. 882.

PLatina? Sunt qui scribunt Martini fraude, ut in Formoso dicitur, Iohannem Pontificem ita seditionibus agitatam fuisse, ut ei in vincula coniecto confugere fuerit. Martinus autem malis artibus Pontificatum adeptus brevi moritur. Annū enim & menses 5 tantummodo in Pontificatu vixit, nil dignū memoria gerens, &c.

FORMOSUS A. D. 891.

PLatina: Formosus Iohannis Pontificis severitatem veritus episcopatum suum dese-

Arens in Gallias aufugit. Verum, cum revocatus redire abnueret, anathemate notatur. Romam veniens omni ecclesiastica dignitate privatur, prophana indumenta simul cum moribus assumens. Sunt qui arbitrantur, hoc ideo Formoso accidisse, quod eius coniurationis conscius & auctor fuerit, quæ Iohannes captus & in vincula coniectus est. Hac itaq; contumelia motus Formosus ab urbe discedens iureiurando affirmavit, se nunquam postea vel Romam vel ad episcopum rediturum. At vero Martinus Pontifex Iohannis successor hominem postea iuramento solutum in patriam & pristinam dignitatem restituit, unde ad Pontificatum non ita multo post largitione potius, quam virtute contradicentibus quibusdam assumitur.

STEPHANUS VI. A. 897.

PLatina: Tanto odio persecutus est Formosi nomen, ut statim eius decreta abrogaverit, res gestas resciderit. Ego arbitror hoc odium ex ambitione ortum fuisse, cum jam eo decrevisset Ecclesiastici, ut non coacti ut antea, sed spontè & largitionibus Pontificium munus obirent, &c. Refert Martinus scriptor Stephanum tanta rabie decrevisse, ut habito concilio corpus Formosi è tumultu tractum Pontificali habitu spoliatum, indutumq; saculari sepultura laicorum mandaverit, absisis tamen dextera eius duobus digitis, illis potissimum, quibus in consecratione sacerdotes utuntur, in Tyberimq; proiectis, quod, ut ipse dicebat contra iura Sacramenti Romam & sacerdotium repetisset, quo à Iohanne VIII. iure spoliatus fuerat. Magna fuit hac controversia & pessimi exempli, cum postea fere semper servata hac consuetudo sit, ut acta priorum Pontificum sequentes aut infringere, aut omnino tollerent:

ROMANUS A. 898.

PLatina: Stephani Pontificis decreta & acta statim improbat abrogatq;. Nil enim aliud hic Pontificuli cogitabant, quam & nomen & dignitatem maiorum suorum extinguere, quo nihil potest

potest esse peius. Hi sunt qui fraude, malitia, dolo, maledicentia de humano genere bene meritos mordent, lacerant, accusant, corrodunt, tanquam ignavi canes & inutiles, ne feris sese obijcentes ob timiditatem; sed victas & caveis inclusas mordentes.

THEODORUS II. A. 898.

Platina: Vestigia seditiosorum sequitur: Nam & Formosi acta restituit, & eius sectatores in pretio habuit.

JOHANNES IX. A. 898.

Platina: Iohannes Formosi causam in integrum statim restituit, adversante magna populi Romani parte, & Stephani res gestas improbavit. Hac tum accidisse putaverim, cum quia Pontifices ipsi à Petri vestigiis discesserant, tum vel maxime, quia respub. Christiana ignavos & desides principes habebat, & c. nil de se dignum memoria reliquit, nisi quod seditiones quasdam prope extinctas revocavit.

JOHANNES X. A. 916.

Platina: Praesul Ravennas is antea fuerat, Episcopatu deiectus, populi tumultu, & c. spiritus militares magis quam religioni deditos gessit, seditione militari captus, & in vincula coniectus, cervicali in os coniecto, necatur. Fasciculus temporum. Iste Iohannes fuit filius Sergii Papae, tam natura, quam moribus; etiam rapuit Praesulatum. Post eum quidam alius Iohannes intrusus fuit, sed statim eiectus est.

STEPHANUS VIII. A. 940.

Platina: In seditione mutilatus turpiter aliquandiu vitam duxit, cum ob inhonesta vulnere prodire in publicum erubesceret.

JOHANNES XII. A. 955.

Platina: Patris Alberici potentia fretus Pontificatum adeptus est. Homo sanè ab ado-

Alescentia omnibus probris ac turpitudine conaminatus venationibus magis, siquid temporis à libidinibus supererat, quam orationi deditus, & c. Cardinales ipsos capit, & huic nasum, illi verò manum abscindit. Iudicium bene sentientium reformidans in Hemicos aufugit, in sylvisq. more ferae aliquandiu latuit. Sunt qui scribant hunc sceleratissimum hominem vel hoc monstrum potius in adulterio deprehensum & confossum interiisse, & c. vix omnium qui unquam ante se in pontificatu suere perniciosior & sceleratior, & c.

B Fascicul. temp. venator fuit ac totus lubricus, faminas publicè tenebat, quapropter depositus fuit per Otthonem, sed non curavit. Tandem cum uxore cuiusdam se oblectans à diabolo in tepore percutitur, & sine poenitentia subitò moritur.

JOHANNES XIII. A. D. 965.

Platina: Iohannem Romani, accersito Iofredo Campaniae Comite, in Campaniam exulatum mittunt, verum interfecto Iofredo eiusq. unico filio à Iohanne Campano Principe Pontifex Romam rediit. Ottho cognis à Pontificis calamitate, & c. consules in Germaniam mittit Decaribones laqueo suspendi jubet. Sunt qui scribant, Petrum (orbis praefectum) excarnificandum Pontifici traditum, abrasa barba, capillis suspensum ad caput equi Constantiniani aliquandiu sterisse. Inde autem ablutus à sfinosq. superimpositum verso ad clunes vultu & manibus sub cauda ligatis, atq. ita per urbem ductum & virgis casum fere usq. ad interitum fuisse, postea verò in Germaniam exulatum missum.

BENEDICTUS VI. A. D. 972.

Platina: A Cynthio Romano cive captus in Hadrianam molam includitur, eodemq. in loco non multò post strangulatur, vel fame moritur. De tanta iniuria nullam sumptam esse vindictam, non possum ego non admirari. Sed ve reor ne talia fuerint Benedicti merita, quale premium à Cynthio consequutus est. Fasciculus temporum. Sanctitas Papae dimisit, & ad Imperatores accessit hoc tempore, ut apparet.

BONIFACIUS VII. A. 974.

A

GREGORIUS V. A. 995.

PLatina: Pontificatum malis artibus adeptus, malè etiam amisit. Nam inuito magistratu conspirantibus simul bonis civibus urbem relinquere coactus, preciosissima quæq; è basilica Petri subtrahens, Constantinopolim aufugit, ubi tandiu subsistit, donec divenditis qua sacrilegio abstulerat, magnam vim pecuniarum comparasset, quibus tanquam adminiculis occupanda Tyrannidis fetus urbem repetit, cives Rom. largitione corrupturus. Obstabant conatibus suis viri boni, maxime verò Iohannes diaconus Cardinalis, quem captum, adjuvantibus quibusdam perniciosis hominibus oculis statim privavit. Atq; ipse turpiter vitam finivit. Hoc autem contingere in quavis repub. consuevit, quando plus malorum ambitio & avaritia valet, quàm bonorum virtus & gravitas. Fasciculus temporum. Iste Bonifacius per Romanos strangulato Benedicto in Papam erigitur, & depradata Ecclesia fugit in Constantinopolim. Post reversus Iohanni diacono oculos eruit. Ipse deinde subito extinctus est.

JOHANNES XIV. A. 984.

PLatina: Post adeptum Pontificatum mense 6. à Romanis capitur, & in mole Hadriani ut in publicâ custodiâ inclusus: ibi tandiu factore carceris, inedia & molestia animi maceratur, quoad vitam turpiter finivit.

JOHANNES XV. A. 985.

PLatina: Miro odio in clericos exarsit, unde merito & ab ipsis clericis odio habitus est: maxime verò quod divina humanaq; somnia cognatis & affinis suis elargiebatur, posthabito Dei honore, quem certe errorem ita posteris tradidit, ut ad nostram quoq; ætatem pervenerit. Apparuisse cometam tum ferunt, eaq; mala ob superbiam & rapacitatem Pontificis contemptumq; Dei & hominum accidisse putatum est. Arnulphus Aurelianensis in concilio Remensi A. D. 991. Roma vix quisquam est, qui liceras didicgit.

PLatina: Sanctionem retulit, videlicet solis Germanis licere principem deligere, qui Casar & Romanorum Rex appellatus, tum demum Imperator & Augustus haberetur, si eum Romanus Pontifex confirmasset.

JOHANNES XVII. A. 995.

PLatina: Is potentia Crescentii Romani Consulis fretus, pecunia corruptisse creditum est, tempore Gregorii quinti per factionem Pontificatum occupat; effosis prius oculis pontificatu simul & vitâ privatur.

SYLVESTER II. A. 998.

PLatina: Malis artibus Pontificatum adeptus est. Relicto monasterio diabolus sequutus, cui se totum tradiderat. Pontificatû postremo maiore conatu, adjuvante diabolo, consequutus est, hac tamen lege, ut post mortem totus illius esset, cuius fraudibus tantam dignitatem adeptus erat. Fasciculus temporum. Sylvester secundus factus est Papa auxilio diaboli, cui homagium fecit, ut cuncta ad votum ei succederent. Dictus fuit Hilbertus, & in gratiam regis Francie inimicus ei procuravit, unde factus est Archiepiscopus Remensis, tamen eiectus statim fuit per concilium, jubente Benedicto primo. Deinde gratiam Imperatoris acquisivit, & fit Episcopus Ravenna, postea Papa. Sed finem solitum cito **D**habuit: ut puta qui spem suam fallacibus demonibus commisit. Speratur tamen de eius salvatione propter certa iudicia sepulchri ipsius & penitentiam, quam in fine fecit, gravissimam, membris abscessis & avib. datis.

JOHANNES XX. A. 1024.

PLatina: Nullis sacris initiatus Pontificium munus suscepit.

BENEDICTUS IX. A. D. 1032.

PLatina: Romani Benedictum hominem ignavum, & nullius precii perosi è sede deiciunt,

ciunt, in eiusq; locum sufficiunt Sylvestrum 3. A quo post 49. dies pulso denuo Benedictus restituitur. Is autem cum cereretur se iterum subiturum eadem discrimina, Iohanni Archidiacono S. Iohannis ad portam Latinam, qui postea Gregorius VI. est appellatus, pontificium munus libenter cesit, vel (ut quidam affirmant) vendidit. Hanc ob rem merito ab omnibus est accusatus, & iudicio Divino damnatus. Constat enim simulachrum eius admodum monstrosum post mortem euidã apparuisse, interrogatunq; quid illa horrida imago pra se ferret: cum antea Pontifex fuisset? Quia, inquit, in vitã sine lege & sine ratione vixi, ideo volente Deo & Petro, cuius sedem omnibus probris scdavi, simulachrum meum plus feritatis quam humanitatis in se habet. Fasciculus temporum. Benedictus nepos Benedicti 8. totus lubricus damnatus apparuit cuidam in specie monstrosa & horribili. Caput & cauda erant asinina, reliquum corpus sicut ursus & ait: Noli expavescere: Scito me hominem fuisse sicut tu es: sed sic me reputo, sicut olim existens Papa bestialiter vixi. Tempore eius schisma scandalosum nimis fuit, quippe ipse ejectus erat, & iterum restitutus, & iterum e. ectus. Tempus effeminatum incepit circa annos Domini mille, in quo fides Christiana valde cepit desicere & declinare, &c.

SYLVESTER III. A.

PLatina: Edum Pontificatus devenerat, ut qui plus largitione & ambitione, non dico sanctitate vita & doctrina valeret, is, &c. Ad Sylvestrum redeo Pontificem creatum, non dico a collegio patrum, quod tolerabilius fuisset, sed largitione. Fasciculus temporum. Iste Sylvester electus fuit expulso Benedicto, sed è contra eicitur, & Benedictus restituitur, quo iterum ejecto, Gregorius substituitur, qui cum esset rudis literarum alterum Papam ad Ecclesiastica officia exequenda secum consecrari iussit.

GREGORIUS VI. A. D. 1045.

PLatina: Henricus secundus in Italiam cum magno exercitu veniens, habita Synodo cum

Benedictum 9. Sylvestrum 3. Gregorium 6. tanquam tria terribia monstra abdicare se magistratu coëgisset, Synderum Pontificem creat. Ferunt vulgò homicidam, Symoniacum, & sanguinis humani appetentissimum habitum à perniciosis hominibus, idq; à Cardinalibus quibusdam praedicari solitum.

CLEMENS II. A. 1046.

PLatina: Romani Pontificem in iussu suo creatum, veneno è medio susulere, pontificatus sui mense nono. Scribunt authores venenum ipsum in hos usus à Stephano paratum, qui & in Pontificatu successit, & Damasus secundus appellatus est.

DAMASUS II. A. 1047.

Pontificatum per vim occupat, nullo cleri populiq; consensu, &c. Sed obstirrit Deus justus vindex. Fuit invasor Ecclesiae, & subito defunctus est. Inquit Fasciculus temporum.

LEO IX. A. 1049.

PLatina: Huic (ab Imperatore misso) Roman Pontificio habitu petenti Abbas Cluniacensis, & Hildebrandus persuasere, ut deposito Pontificali ornatu Romam privatus ingrederetur, quod dicerent, Henricum nullam creandi Pontificis potestatem à Deo habere, & ad clerum populumq; Romanum id pertinere. Motus his verbis Leo, &c. Fasciculus temporum. De pluralitate beneficiorum, quae circa hac tempora nimis invaluisse videtur, & deinceps continuata multumq; dolenda ambitione prelatorum, & Simoniacae labe quam plurima scripta sanctorum patrum habentur. Ibi pluribus in avaritiam invenitur.

STEPHANUS IX. A. 1057.

PLatina: Curavit Mediolanensis Ecclesiae, quae à Romana ducentis fere annis se subtraxerat, nunc demum eidem obtemperaret, &c.

Sunt qui dicant eum in Henricum Imperatorem A
hæresicos nomine investum esse, quod summorum
Pontificum auctoritatem diminueret contempta
religione, spretoq; immortalis Deo.

BENEDICTUS X.

PLatina: Factione quorundam nobilium
Pontifex creatur, &c. Ab Hildebrando Pon-
tificatumpulsus est. Fasc. temp. Hildebran-
do instante Gerasius Pontifex creatur. Benedi-
ctus, cum per vim papatum rapuisset, & novem
mensibus sedisset, cessit.

NICOLAUS II. A. D. 1059.

IS in Synodo, quam habuit A. D. 1059.
quamque laudat Gratianus D. 23. c. in
nomine, sic ait: Impii non resurgent in ju-
dicio. Petitus est error ex vitiosa veteris
interpretis versione, Psal. 1. Sed error ta-
men est.

BENNO DE PONTIFICIBUS
SUI TEMPORIS.

Anno
Domini
1012. aut
1018.

ANNO igitur post Gerbertum vige-
simo quinto, Theophylactus disci-
pulus eius sedem violenter obtinuit, &
condiscipulum suum, Laurentium, & ar-
chipresbyterum Johannem Gratianum
intimos & secretorum conscios habuit.
Eodem tempore Hildebrandus derelicto
monasterio, prædicto archipresbytero ad-
hæsit, & archiepiscopi Laurentii magiste-
rium secutus, brevi factus est utriusque
magistri imitator egregius. Qui cum vel-
let, manicas suas discentiebat, & in modum
scintillarum ignis distillabat: & iis mira-
culis oculos simplicium velut signo san-
ctitatis ludificabat. Et quia diabolus per
paganos Christum publicè persequi non
poterat, per falsum monachum, sub habi-
tu monastico, sub specie religionis, no-
men Christi fraudulenter subvertere dis-
ponebat. Sed quamvis peccatis exigenti-

bus talia fieri permetteret dispensatio di-
vina, tamen tempus retributionis propin-
quabat. In diebus illis, defuncto Con-
rado legis, & religionis cultore fidelissimo Romanorum Imperatore Augusto,
Theophylactus, qui & Benedictus nonus, A. D. 1039
habito consilio cum familiari suo Laurentio, & aliis suis complicibus, molitus est
filium Imperatoris Conradi Henricum
Imperatorem successionem Imperii extur-
bare, & in ecclesia schismata diversa semina-
re. Hoc enim est, quod amplius exi-
gitur à mundi principio, à tenebrarum
principe. Misit igitur coronam Romani
Imperii Petro Regi Ungarico. Sed ad Pe-
trum expugnandum direxit Imperator
Henricus Ducem Lotharingæ, Gotfre-
dum, virum fidelem, & bello strenuum,
& inter regni principes clarissimum. Qui
primo conflictu, Petrum bello captum, &
omnes vicinas nationes, ne in eum ali-
quid præsumerent, deterruit, & ut digna
factis tanti schismatis auctori Theophy-
lacto redderet, Romam venire disposuit.
Quo audito, Theophylactus timore per-
territus, vendidit Papatum complici suo,
prædicto Archipresbytero ecclesiæ sancti
Johannis, de porta Latina, magistro Hil-
debrandi, acceptis ab eo libris mille quin-
gentis. Qui ascendens sacram sedem tan-
tæ iniquitatis gradibus, nomine mutato,
dictus est sextus Gregorius. Igitur Hilde-
brandus in Schola tam profundæ perversi-
tatis, usu & arte edoctus, erat tantorum
fidus minister maleficiorum, & pessimus
magistris peior discipulus. Quod ex fru-
ctibus perfidiæ ipsius postea percepit ec-
clesia, per eum sub obtentu Catholici no-
minis gravi schismate lacerata: percepit
& mundus bellis feralibus, & immensis
cæditibus ipso auctore laniatus, & sub co-
lore mellis veneno propinato hæresibus
nefandissimis propè suffocatus. Eisdem
diebus superpositus est in Papatum præ-
dicto archipresbytero Sabinensis Episco-
pus, qui mutato nomine dictus est Syl-
vester

vester tertius : & factum est, ut Romana ecclesia in partes diversas scindi videretur. Cùm autem tanta perversitas Romanam ludificaret, divino nutu affuit Imperator Henricus, & (ut multa breviter concludam) religiosorum Cardinalium precibus efflagitatus; ipsis autoribus, Romanam Ecclesiam pro loco officii sui, pro officio imperiali, pro potestate sibi à sacris canonibus concessa, ad purgandam Ecclesiam, ad exturbandum & ulciscendum vi sacrilegos devotum se præbuit. Theophylactum in fugam coëgit, sextum Gregorium in custodiam recluserit, quem postea in exilium misit. Sabinensem Episcopum, quem non ambitio, sed vis ad Papatum coëgerat, ad sedem propriam redire compulit. Romana verò Ecclesia, eius respirans auxiliis secundùm Clementem Papam elegit, sub quo unitas ecclesiæ resposuit, à quo & subsequenter Romanorum Imperator Augustus, venerandæ memoriæ Henricus coronatus est : & pro tantis meritis unice glorificatus triumpho singulari, unici amoris privilegium pellendo idololatrias, Simoniacos, & unitatem Ecclesiæ defendendo promeruit. Quibus strenuè peractis, sextum Gregorium (ut supra dictum est) eum Hildebrando discipulo suo in Teutonicas partes deportatione damnavit. Nimia tamen pietate deceptus, nec Ecclesiæ Romanæ, nec sibi, nec generi humano prospiciens, novos idololatrias nimis laxè habuit, quorum memoriam æterno carcere à contagione hominum remove debuit. Defuncto autem in exilio sexto illo Gregorio, Hildebrandus perfidiæ simul & pecuniæ eius hæres exitit. Eodem tempore

A & per literas discipuli sui Hildebrandi, ea quæ in Palatio Imperatoris gerebantur, resciebat. Eo igitur immaniter vexante, iterum Romana ecclesia Legatum ad Imperatorem dirigit, ut consilio Cardinalium Papam eligendum Romam mittat, exposcit. Bruno igitur, qui & Leo, ex consilio Cardinalium Romam invitus & coactus dirigitur. In cuius comitatu nimia Imperatoris indulgentia permissus est reverti Hildebrandus, hac permissione sacerdotium pariter, & regnum sub specie religionis everfurus, & juramenta Imperatori præstita non diu servaturus. Bruno igitur multa loquendo in itinere se supposuit. Er, ut Romam venit, ab eo obtrinit, ut fieret unus de custodibus altaris beati Petri. Et in brevi loculos implevit, & cui pecuniam illam committeret, filium cuiusdam Judæi noviter quidem baptizatum, sed mores nummulariorum adhuc retinentem, familiarem sibi fecit. Et jamdiu conciliaverat sibi quendam alium incomparabilibus maleficiis assuetum Gerhardum nomine, qui cognominabatur Brazutus, amicum Theophylacti, qui subdola familiaritate dicitur sex Romanos Pontifices intra spacium tredecim annorum veneno suffocasse, quorum nomina hæc sunt : Clemens ^a qui sexto ^a Gregorio damnato, & Theophylacto expulso sedit mensibus novem, & diebus septem : Post Clementem ^b Damasus, qui sedit dies viginti tres. Post Damasum ^c Leo, qui sedit annis quinque. Post Leonem ^a Victor, qui sedit annis duobus, mensibus tribus, diebus septem. Post Victorem ^b Stephanus, qui sedit mentes septem, dies viginti octo, post Stephanum ^c Benedictus, qui sedit menses septem, dies viginti. Hic non veneno, sed vi & dolis Hildebrandi fuit eiectus. Post Benedictum Nicolaus, ^d qui sedit annis duobus, mensibus sex, diebus viginti quinque. Huius tempore Hildebrandus prædictis duobus familiaribus suis pecuniam suam,

a A D.
1040.
b A D.
1047.

& consilia sua communicavit, & per eos venales linguas multorum sibi comparavit. Et posthæc Theophylactum antiquum dominum suum & magistrum simulantem pœnitentiam Leoni Papæ in dolo reconciliavit, & Theophylacti consilio, & factione ipsum Papam Leonem contra Normannos animavit. Igitur Leo Papa, eorum dolos minus intelligens, & Romam deferens, alpes transivit, & multis Teutonicis sibi aggregatis, ad expugnandos Normannos, Romam rediit, & Hildebrando & Theophylacto instigantibus in Apuliam contra Normannos transivit. Et quia Theophylactus manifestè eum lædere non audebat, simulato obsequio cum eo manens, & ingressus & egressus eius explorans, singula per secretos nuncios intimabat Normannis, & in manus eorum, Hildebrando dictante, ipsum Papam tradidit. De quorum manibus, vix Papa, (interfectis per proditionem Teutonicis) desolatus evasit. Leone post modicum defuncto, Theophylactus de parentum potentia presumens, Romanam Ecclesiam, quam prius toties vexaverat, iterum vexare non destitit. Interim Hildebrandus novus Proteus, novis presumens tergiversationibus, de Roma ad Imperatorem, de Imperatore ad Romam absque consilio Romanæ ecclesiæ discurrebat. Et si quis alius in Papatum eligeretur quam ipse, prædictus Gerhardus cognomine Brazutus familiaris ejus in brevi illum veneno suffocabat. Postquam autem sedit Nicolaus Papa, Hildebrandus, quia Papatum adipisci non potuit, ad Archidiaconatum quoquo modo invadendum se convertit. Et Mancium tunc Archidiaconum Romanæ ecclesiæ multis injuriis afflixit, & circumvenit. Qui victus contumeliis & dolis, & pecunia deceptus Hildebrandi, ad ultimum concessit, ut Hildebrandus vice ejus Archidiaconatu fungeretur. Hac concessione Hildebrandus arrepta, Nicolaum Papam ex

A improvise aggressus, coëgit inverecundis precibus, & minis militum, quos pecunia collegerat, metum etiam mortis quibusdam terribilibus significationibus incutiend, ut eum Archidiaconum ordinaret, & constitueret. Et post paucos dies ipse Nicolaus defunctus est, veneno, (ut dicitur) suffocatus. Cardinales autem ambitionem Hildebrandi non ignorantes, Imperatorem multis precibus coegerunt, ut eis in electo suo Parmensi episcopo Cadolo favorem & auxilium præstaret. Quod factum cor Hildebrandi, altius percussit. Et manifestè factus est Imperatoris inimicus. Omnia jurata fidelitatis vincula dirupit: & facta conspiratione cum inimicis Imperatoris, & cum Normannis, quem Parmensi Episcopo Cadolo à Cardinalibus electo, opponeret, Anselmum Lucensem Episcopum decepit, & eum in Papam eligi à quibusdam Romanis fecit. Et ipsum Anselmum mutato nomine, Alexandrum vocaverunt. Igitur Anselmum, quem in dolo elegerant, pariter & Parmensem Episcopum, quibus poterat artibus vexabat, quia utriusque succedere anhelabat. Igitur ubi Alexander intellexit se dolis & arte ab Hildebrando & inimicis Imperatoris electum & inthronizatum, die quodam, cum intra missarum solennia sermonem haberet ad populum, prædicavit se nolle sedere in sede Apostolica absque licentia & gratia Imperatoris. Et publicè dixit: se literas huius rei gratia missurum ipsi Imperatori. Quo audito, Hildebrandus vix manus, multa murmurando, donec missa completeretur, abstinuit. Missa expleta ipsum Alexandrum, cum militari manu ab altari duxit in cameram, & nondum exatum pontificalibus indumentis, pugnis durè colaphizavit, increpans & improperans, quod vellet inquirere gratiam Imperatoris. Et statuit, ut ex eo die non daretur ei amplius, quam quinque solidi Lucensium denariorum. Et extunc ipse Hilde-

Hildebrandus omnes reditus Romanæ Ecclesiæ sibi retinuit, & immensam pecuniam congregavit. Alexandro igitur sub miserabili iugo Hildebrandi quodam vespere defuncto, eadem hora Hildebrandus à suis militibus sine assensu cleri & populi est inthronizatus, timens ne alius per moram eligeretur. In cuius electione nullus Cardinalium subscripsit. Ad quam cum veniret Abbas Cassinensis, ait ipse Hildebrandus: Frater nimium tardasti: Respondit Abbas: Et tu Hildebrande nimium festinasti, qui nondum sepulto domino tuo Papa, sedem Apostolicam contra Canones usurpasti. Hoc modo inthronizatus Hildebrandus, qualiter vixerit, qualiter à se Cardinales, qui testes vitæ & doctrinæ eius esse debuerant, removerit, quam miserabiliter vexaverit, quantis hæresibus mundum corruerit, quanta perjuria, quam immensas perditiones commiserit, vix à multis describi potest. Clamat tamen altius sanguis Christianorum eo autote, & incensore miserabiliter effusus.

BONIFACIUS VIII. A. 1294.

PLatina: Per omnes dignitatis gradus ad Pontificatum non sine ambitionis crimine pervenerat. Nam dum esset S. Martini Cardinalis, adeo dignitatem Pontificatus exoptavit, ut nil ambitione & fraude prætermiserit, quod ad eam rem consequendam pertinere arbitraretur. **D** Tanta præterea arrogantia fuit, ut omnes fere contemneret, & gratias à Nicolao 4. & Celestino 5. factas revocaret. Gibellinos quoque mirisimè persecutus est. Unde tantum repente bellum exortum est, ut tota fere Italia tumultuaret. Fiebant hæc in Italia cum magno provincia detrimento, Pontifice nullibi ad pacem conficiendam auctoritatem suam interponente.

Imperatoribus, regibus, principibus, nationibus populis terrorem potius, quam religionem injicere conabatur, quique dare regna & conferre, pellere homines ac reducere pro arbitrio animi conaba-

A tur. Aurum undique conquestum plus quam dici potest, stitens: Fascic. temp. In tantam arrogantiam erexit seipsum, ut dominum totius mundi se diceret, tam in temporalibus, quam in spiritualibus. Hic est de quo dicitur, quod intravit ut vulpes, vixit ut leo, moritur ut canis.

JOHANNES XXII. A. D. 1316.

Petrarcha epistolarum sine titulo ep. 1. Ille vadit pro meritis accepturus, & canibus **B**esca maritimis. Si ad clavum similis Nauclerus accesserit, salus nos ipsa, si velit, servare vix poterit.

BENEDICTUS XII. A. D. 1334.

Hieronymus Squarzaſichus in Fr. Petrarchæ vita. Erat Soror Fr. Petrarche, qua jam duodeviginti habebat annos, qua Avimone, ubi orta, cum Ghirardo fratre morabatur, eleganti forma, insignis moribus, & virtutibus **C**pradita, cuius pulchritudinem & formam deperibat Pontifex Benedictus XII. ut illa potiretur, multa fecit experimenta. Cogitavit premiis & honoribus Fr. Petrarcham in suam trahi opinionem, Cardinalem se facturum promittit, dummodo illa suo concederetur arbitrio. Franciscus, qui in omni re Deum præ oculis habebat, respondit, tam foetidum galerum capiti non esse ponendum. Nihilominus Pontifex furori impatiens, alterum fratrem Ghirardum tentare cepit, qui paucis muneribus corruptus, &c.

JOHANNES XXIII. A. D. 1410.

PLatina: Synodus Constantiensis iudices gravissimos & doctissimos delegit, qui crimina Iohanni objecta discuterent, eademque ex ordine referrent. Ad 40. capitula, & eo amplius contra hominem probata sunt, quorum aliqua, cum in eo minime immutari possent, adederant inveterata, contra fidem iudicata sunt, aliqua vero Christianis omnibus (si non damnarentur) scandalum paritura. Veniens itaque, omnibus in eandem sententiam, Iohannes merito è Pontifi-

catu dejectus, sententiam in se latam comprobata. **A** mentia eos perpulit, ut abrogato Eugenio Amadeum Sabaudia ducem, socerum suum, Pontificem crearent, & Felicem appellarent. Hinc magna in Ecclesia Dei orta sunt seditiones.

P A V L U S II. A. 1464.

E U G E N I U S IV. A. D. 1431.

PLatina: Eugenius Romani lapidibus & sagittis incessunt. Is ad tollendum Basiliense concilium versus, illud quidem primo ex Basilea Bononiæ transiit, Cardinalium omnium, qui secum aderant, consensu. Sed Imperator aliq, Principes, &c. non modo Pontifici non obtemperarunt, verum etiam cum his terq, monuerunt, ut Basileam idoneum à Martino celebrandi concilii locum delectum una cum Cardinalibus proficisceretur, aliter se in eum acturos, ut in pravaricatorem & contumacem.

Iohannes Vitelleschus à Pontifice missus, captum Antonium Pontaderam hostem Ecclesie apud Frasimonem ad olivam turpi laqueo suspendit, &c. Pulcellum forcipibus ignitis in curru excruciatum, in campo flore suspendit. Paulum absiit, quin Alphonsum caperet, fraude potius quam vi, cum induci inter eos essent, & pax prope certa.

A. 1436. publico Consistorio Eugenius Basiliense Consistorium, quod ante approbaverat, Ferrariam transfert.

Harum vere trivemiam (Gallicarum scilicet, qua Imperatori Constantinopol. Iohanne Paleologo obviam ibant) prefectum ita largitionibus corruptit Eugenius, ut relicto concilio partes suas deinceps sequutus sit. Vitelleschus publico Consistorio cum magna laude in numerum Cardinalium recipitur. Florentiam transferre conciliū placuit. Extorsere (Florentini) ab Eugenio literas Apostolicas, quibus declarabat Franciscum agri Piceni Marchionem & dominum. His tamen veris accipiat, quod Petrus & Paulus ei male vertunt. Philippus agrè ferens Florentines, adiuvante Eugenio, atq, adhortante, &c. cum his agit, qui in Basiliense Concilio erant, ut Eugenium citarent. Fecere id illi quidem bis terve, verum cum id ex sententia ei non cederet, eo de-

PLatina in vita Hadriani primi. Idem quoq, accidisse nostra ætate, Paulo secundo putaverim, qui adeo his muliebribus delinimentis delectatus est, conquisitis undiq, magno pretio gemmis, & exhausto penè Ecclesie Romana erario, ut quotiescunq, in publicum prodiret, Cybeles quadam Phrygia ac turrata, non mitrata, videretur. Hinc ego ortam tum sudore prapinguis corporis, tumq, gemmarum pondere apoplexiam illam puto, qua correptus subito morbo interiit. In vita Stephani V I. Paulum certè absiit, quin nostra tempestate Paulus secundus, Venetus, Formosi nomen (ut sit) sibi inderet, quod id nomen ei maxime convenire videretur, propter proceritatem corporis & maiestatem. Nil ei præter hoc nomen ad felicitatem summam deesse videbatur. In ipsius Pauli II. vita. Eo indignitatu plerumq, deveniebat, ut, cū precando quod vellet, consequi non posset, ad faciendam fidem precibus lachrymas adderet. Hanc ob rem Pius Pontifex hominem Mariam pientissimam appellare solebat. Curabat ut uni sibi magis quam alteri egrotantium testamenta committerentur, qua postea ex arbitrio suo partiebatur.

Abbreviatores omnes, quos Pius in ordinem redegerat, tanquam inutiles & indoctos (ut ipse dicebat) exauctoravit. Eos bonis & dignitate indicta causa spoliavit, quos etiam propter eruditionem & doctrinam ex toto orbe terrarum conquisitos magnis pollicitationibus & præmiis vocare ad se debuerat.

Canoniorum secularium nomen aboliturus, si quis moriebatur, in demortui locum neminem sufficiebat. Neq, hoc contentus, Paulus seorsim canonicos quosdam allocutus, eos minis etiam adhibitis abdicare se illis canonicatibus impellebat. Paulum urgebat regis Boëmiæ perfidia, qui se paulatim à toto corpore Christiani nominis subducebat. In hanc itaq, mittere Hungaria regem cum exercitu constitueret.

Paulus

Paulus comitis Aciersi filios incautos, & nil tale opinantes oppressit, reductis in potestate Ecclesia novem castellis. Franciscus eorum alter cum filio capitur, & quinquennio in arce Hadriani retentus, demum, creato Sixto, liberatur.

Paulus ad otium conversus, populo Rom. ad imitationem veterū ludos quam magnificentissimos, & epulum lautissimum instituit. Cum audisset Lucam, Romanū civem in se conjurasse & adventare, multos, in urbe suspectos capi jubet, tum ex aulicis, tum ex Romanis. Torquentur multi, quorum pars magna in cruciatibus ipsis moritur. Quos tanto tumultu concitato cepisset ac torssisset, statim velut innoxios dimittere noluit.

Imò quos paulo ante conjugationis & majestatis reos accerserat, eosdem mutata sententia ob divulgatam fabulam hæreseos accusat.

Præterea verò numismata propè infinita ex auro, argento, aereve suâ imagine signata sine ullo S.C.to. in fundamentis adificiorum suorum, more veterum, collocabat, veteres potius hac in re, quam Petrum, Anacletum, & Linum imitatus.

Volebat in omnibus videri acutus, doctus, facetus; deridebat ferè omnes & contemnebat.

Fuere etiam qui dicerent, eum, dum in publicum prodiret, faciem sibi fucis concinnare. In mitra multas opes contulit coemptis, undiq; ac magnis precijs, Adamantibus, saphiris, smaragdjs, &c. Inspici tum ab omnibus volebat, & admirari. Hanc ob rem peregrinos nonnunquam in orbe retinuit.

Cardinalib. primo Pontificatus sui anno pannum coccineum dedit, quo equos sternerent, dum equitant. Voluit in decretum referre, ut Galeri Cardinalium serico coccineo fierent. In colligendis pecunijs ita diligens fuit, ut ferè semper beneficia & episcopatus his committeret, qui officium aliquod venale haberent, unde elici nianar posset. Omnia eum officia suo tempore venalia erant, quam ob rem factum est, ut, qui episcopatum aut beneficium vellet, officium aliquod emeret.

Venationem miro apparatu edidit duci Ferrariensi. Adire hominem die dormientem, ac

noctu vigilantem, atrectantem gemmas & margaritas difficile erat, nec nisi post multas vigilias. Sæpe quod promiserat, mutata sententia invertebat. Humanitatis studia ita oderat & contemnebat, ut eius studiosos uno nomine hereticos appellaret.

Hactenus Platina, qui suum, de vitis Pontificum opus, Nurembergæ typis edendum curavit A. D. 1481. Nos eam editionem, ut minus suspectam, secuti sumus. Sequentium Pontificum septem quænam fuerit sanctitas, testem locupletem habemus ac syncerum, Sannazarium Neapolitanum, qui poemata sua Romæ dicavit, Papæ Clementi VII. qui sedere cœpit A. D. 1527.

SANNAZARIUS DE PONTIFICIBUS SUI SEculi.

IN SIXTUM IV. A. D. 1484.

Dic, unde, A lecto, pax hæc effulsit & unde Sannaz. Tam subito reticet prælia? Sixtus obit. epigr. l. r. p. 156.

IN INNOCENTIUM VIII. A. D. 1484.

Innocuo præcos æquum est debere, Qui p. 155. rites.

Progenie exhaustam restituit patriam.

IN ALEXANDRUM VI. A. D. 1492.

Visurâ se iterū Sixtū, cum Roma putaret, p. 161.

Pro Sixto Sextum vidit & ingenuit.

Ergo te semper cupiet, Lucretia, Sextus? p. 162.

O fatum diri nominis! hic pater est?

Piscatorem hominum, ne te non, Sexte, p. 159. putemus.

Piscaris natum retibus ecce tuum.

IN EIUSDEM JUBILÆUM A. D. 1500.

Pollicitus cœlū Roman⁹ & astra sacerdos p. 163.

Per scelera & cœdeis ad Strygā pādicitur.

IN EUNDEM A. D. 1503.

- p. 176. Mirum, si vomuit nigrū post fata cruorē,
Borgia, quē biberat, concoquere haud
potuit.
Nomen Alexandrine te fortasse moretur.
Hospes abi, jacet hīc & scelus & vitiū.
- p. 193. Borgia cur summa nihili sacra fecerit hora,
Cūq; sua dominos spreverit arce Deos.
Parcite mirari, qui talia poscitis, ac me
Credite Apollineo verius ore loqui.
Hoc, q̄ vos cœlū, quæ numina dicitis, ille B
Esse apinas longo tempore crediderat.
- p. 176. Bello, inimicitis, furtis & cædibus haustā
Italiam cernis, Sexte, & obire potes?
- p. 175. Fortasse nescis, hic tumulus cuius fiet
Adsta, viator, ni piget.
Titulum, quē Alexandri vides, haud illius
Magni est, sed illius, qui modo
Libidinosa sanguinis captus siti
Tot civitates inclytas,
Tot regna vertit, tot duces letho dedit,
Natos ut impleat suos.
Orbem rapinis, ferro & igne funditus
Vastavit, hausit, eruit.
Ut scilicet liceret (heu scelus) patri
Natae sinum permingere.
Nec execrandis abstinere nuptiis
Timore sublato semel.
Et tamen in urbe Romuli vel undecim
Præfedit annis Pontifex.
Inunc, Nerones, Caligulas nomina,
Turpeis vel Heliogabalos.
Hoc fat, viator: reliqua non sinit pudor.
Tu suspicare & ambulare.

IN LEONEM X. A. D. 1522.

Sacra sub extremâ, si fortè requiritis, hora
Cur Leo nō potuit fumere? vendiderat.

IN ADRIANUM VI. A. D. 1523.

Classe virisq; potens, domitoque Oriente
superbus (mos.
Barbarus in Latias dux quatit arma do-

A In Vaticano noster later: hunc tamen alto,
Christe, vides cœlo (proh dolor!) & pa-
teris?

Distichon Sannazarij in Leonem, ut à San- Bnl. p. 66.
nione, & Mimico Poeta est accipiendum.

Quid? an unum Sannazarij distichon
tibi displicet? aut cur hoc unum tibi ma-
gis displicet, quàm tot alia, quæ recensui-
mus, ejusdem authoris disticha? At in li-
bris de partu Virginis, quàm non semper
Sannio fuerit, prodidit. Et tu forsàn Eliam
ipsum Sannionem dixeris, quod Baalita-
rum vesanos clamores Sannis exceperit.
At cùm vividioribus coloribus Ethnica
Romæ vitia nulli Scriptores expresserint,
quàm Poetæ, quidni Poetas audiamus
vitia Babylonis, utut ipsi quoque vitiosi
fuerint, graphicè depingentes? Quàm
syncerum sit Synceri Sannazarij de sui se-
culi Pontificibus testimonium, abundè
colliges, si legas ea, quæ gravissimus scri-
ptor Fr. Guicciardinus passim de rebus
C. Italiae scripsit.

EX JAC. AVG. THUANI HI-
storiarum libris excerpta.

Ex Lib. I.

JULIUS II. A. D. 1503.

Qvo effectum est, ut Iulius 2. immoderato
astu omnia bellis miscendi, etiam in decre-
pitâ etate ardens, muneris pastoralis oblitus, &
tot beneficiorum nuper in Gallia acceptorum
immemor, cùm jam sibi videretur de injuriis Ve-
netorum satis graves pœnas sumpsisse, in nos o-
dium & acerbiteriam convertere decreverit.

P. 8. Cum Iulio 2. non eandem amicitiam
coluit Ludovicus, quippè eum infestissimum ho-
stem semper expertus, quem gratissimum amicum
habere debuit.

Et paulò post addit: Regem Iulium Lug-
duni Synoda convocatâ in jus vocasse, postea Pisis
concilium indixisse, in quo in caput & membra
anquireretur, cuso etiam Neapoli aureo nummo,
qui effigiem suam ex una parte, & insignia Nea-
polis

polis ac Sicilia ex alterâ referbat, cum hoc elogio: A
PERDAM BABYLONIS NOMEN.

CLEMENS VII. A. D. 1523.

PAg. 14. Cæsar ut injuriam sibi à Clementi illatam ulcisceretur nominis Pontificii auctoritatem per omnem Hispaniam abolet, exemplo ab Hispania ipsis posteritati relicto posse Ecclesiasticam disciplinam citra nominis Pontificii auctoritatem ad tempus conservari.

PAVLUS III. A. D. 1534.

SUB exitum sequentis anni VII. Cal. VIII. br. Clemens decessit, cuius in locum Alexander Farnesius, Petri Lodoici F. qui Onufius V. primum, mox Paulus III. dici voluit, Eid. Decemb. ereatur. sobrietate, vultus gravitate, doctrinâ, ac postremò corpusculi adfectatâ imbecillitate profundam ambitionem diu celaverat, quam mox adeptâ dignitate manifestam omnibus fecit.

P. 16. Mortuo plurima editis libris & per Italiam Sparsis vitio criminose data, inter alia, quod bona pauperû dilapidasset, in nepotes & Sororum filios omnem Ecclesiæ substantiam absumpisset, Mutinam & Regium Lepidi, quæ ad imperium pertinent, Ferrariensium duci vendidisset, Parmam & Placentiam quas Ecclesiæ minime quæsisset, alienasset, Ascanium Columnam & Baleonos injustè profigasset, calumniosè Cæsarem & Gallicæ Regem incusasset, quod hic cum Protestantibus, ille cum Anglo amicitiam coluisset, cum ipse cum Turco Alexandri 6. exemplo occultum commercium habuisset, quod deniq; in consiliis capiendis, ac cæteris rebus suis semper Astrologos, atq; adeò Lucam Gauricum, quem & mensæ adhibebat, consuluisse.

JULIUS III. A. D. 1550.

PAg. 164. Igitur 6. Eid. Feb. III. vacantis sedis mense jam penè transacto præter omnium expectationem Pontifex renunciatur, & VIII. Kalend. Mart.

ab Innocentio Cibo susceptis insignibus inauguratur. Is soluti ad omnem licentiâ animi homo, statim adeptâ dignitate, qualis esset, omnibus manifestum fecit. Nam cum antiquæ consuetudinis sit, ut novus Pontifex galerum, cui velit, suum largiatur, eum juveni cuidam, cui Innocentii nomen, quique quod in familiâ Simiæ curam gereret, Simiæ etiam post adeptam dignitatem nomen retinuit, cognomine etiam suo atq; insignibus attributis donavit. Querentibus verò Cardinalibus, quod hominem indignum ad tantum fastigium evexisset, non inurbanè respondit, & vos, quid tandem in me meritorum comperistis, quem Christianæ Reipub. Principem constitueretis?

Sub id tempus Julius III. intemperantiæ vitæ magis quam senio effectus fato concessit, qui Johanne Baptista, Balduini fratris filio mortuo, uti diximus, cum non ita à Fabiano juniore Baptista fratre sollicitaretur totum se voluptatibus mancipaverat, parato ad delicias nobili illo secessu structurâ & operibus antiquis admirando, in quo ferè reliquam vitam à negotiis vacuus cum amicis sui similibus inter ludos, aleâ, comœdias, & quæ talia comitari amant, sacro fastigio indigna oblectamenta continuatis nocti diebus transegit, ac tandem IX. Kalend. April. decessit.

Capus IV.

D **SEDIS ROM. SCHISMATA.**

Anticitatis Pontificû Rom. specimen vidimus. Videntum jam an sedis quàm seclorum eius potior fuerit cõditio. Quam turpiter falli possit sedes Rom. luculentum testimoniû perhibent schismata, quibus ipsa se, totumq; quod in ipsa fuit, orbem Christianû miserè laceravit Eorû seriè hîc contexere nobis sufficet. Quæ Panyinius omisit, nos aliunde supplevimus. Tam illius tamen, q̄ nostram seriem hic proponere visum est.

S E R I E S A n n i

Panvinii.	Nostra.	Christi.		
I.	1.	252.	Cornelius	Novatianus.
II.	2.	355.	Liberius	Felix.
III.	3.	366.	Damasus	Ursicinus.
IV.	4.	419.	Bonifacius	Eulalius.
V.	5.	498.	Symmachus	Laurentius.
VI.	6.	530.	Bonifacius	Dioscorus.
VII.	7.	537.	Vigilius.	Sylvester.
	8.	586.	Conon	Petrus Theodorus.
	9.	587.	Sergius	Paschalis Theodorus.
VII.	10.	757.	Paulus	Theophylactus.
VIII.	11.	767.	Constantinus	Philippus.
	12.	824.	Eugenius	Zinzimus.
	13.	855.	Benedictus	Anastasius.
IX.	14.	891.	Formosus	Sergius.
	15.	905.	Leo	Christophorus Sergius.
X.	16.	964.	Johannes XII.	Leo VIII. Benedictus V.
XI.	17.	985.	Johannes XIV.	Bonifacius VI.
XII.	18.	995.	Gregorius V.	Johannes XVII.
XIII.	19.	1012.	Benedictus VIII.	Gregorius VI.
	20.	1045.	Benedictus IX.	Sylvester III.
	21.	1045.	Johannes XV.	Gregorius VI.
XIV.	22.	1058.	Benedictus X.	Nicolaus I.
XV.	23.	1061.	Alexander II.	Honorius II.
XVI.	24.	1080.	Gregorius VII.	1080. Clemens III. an. 21.
		1086.	Victor III.	1101. Albertus.
		1088.	Urbanus II.	1102. Theodorus.
		1099.	Paschalis II.	1102. Sylvester IV.
Vix tandem abdicante Sylvestro finitum hoc Schisma A. D. 1102.				
cùm durasset annos 42.				
XVII.	25.	1118.	Gelasius II.	} Gregorius VIII.
		1119.	Calixtus II.	
XVIII.	26.	1124.	Honorius II.	Celestinus II.
XIX.	27.	1130.	Anacletus II.	Innocentius II.
XX.	28.	1159.	Victor IV.	} Alexander III. his tribus Serpenti- bus devoratis evasit Draco ab- dicante Callixto A. D. 1175.
		1164.	Paschalis III.	
		1169.	Calixtus III.	
XXI.	29.	1378.	Urbanus VI.	} 1378. Clemens VII. 1394. Benedictus XII. 1424. Clemens VIII paulò post abdicavit, actum demum finitù hoc Schisma, cùm durasset años 46. Hi duo Clementes in Pon- tificum seriè non numerantur.
		1389.	Bonifacius IX.	
		1404.	Innocentius VII.	
		1406.	Gregorius XII.	
		1409.	Alexander V.	
		1410.	Johannes XXIII.	
		1417.	Martinus V.	

Capitulum V.

DE ROMÆ SANCTITATE
VETERUM TESTIMONIA.

I Romanæ Sedis Episcopi possunt errare, si toties & tam sædè lapsi sunt, quidnibi possit sedes ipsa, clericus, inquam, & populus Rom. ecclesia Romana? Romanæ quidem Ecclesiæ fidem laudat Paulus, ut orbe toto celebrem, sed iisdem elogiis ornata Thessalonicensem Ecclesiam: in posterum Thessalonicæ nihil, Romæ nihil spondet, quin potius quasi Romani cleri fastum jam prælagiens, eum ita comprimit Rom. II. Dices: *Defracti sunt rami, ut ego inserer. Rectè, per infidelitatem defracti sunt, tu verò fide stas, ne effertor animo, sed time. Nam si Deus naturalibus ramis non pepercit, vide ne tibi quoque non parcat.* Hac, inquis, *Gentilibus omnibus dicuntur.* Ad omnes certè pertinet hæc monitio, hæc non de nihilo Romanis nominatim hæc dicuntur, ne quid in posterum sibi promissum prætulerent. Ex his verbis: *ἐν οἷς ἔστε καὶ ὑμεῖς, Rom. I. 6.* quomodo Actorum quoque 19, 21. *δεῖ μὲ καὶ Ρωμαίους ἰδεῖν*, quid colligat Chrysostomus, vide: *σκοπέει μοι κακίαι, πῶς κολλακείας πείσας ἀπὸ ἀγμύλης ἐστίν, ἢ Παύλου ψυχῆ. Ρωμαίοις γὰρ ἀφελερόμενοι τῆς ὡσπερ κερυφῆ πνι τῆς ἀκακίης ἀπίστας καὶ ἡμιθέους, εἶδεν πῶς ἔον αὐτοῖς διδασκί τῶν λοιπῶν ἔθνων. εἰδὲ ἐπέδῃ ἐκράτισον καὶ ἑκασίλοβον, καὶ ἐν τῆς πινδολομακίαις φησι πῶς ἔον αὐτοῖς ἐχθρῶν. ἀλλ' ὡσπερ φησι πῶς ἔθνεσι πᾶσι κερυφίμενοι, ἔτω καὶ ὑμῖν, καὶ Σκυθῶν καὶ Θρακῶν αὐτῶν ἀριθμῶν. Ἐπει, εἰ μὴ τὸ ἑβλέπετε δηλώσαι, περὶ τὸν ἑνὸς τοῦ εἰπῆν ἐν οἷς ἔστε καὶ ὑμεῖς. Ταῦτα γὰρ ποιεῖ, καθαιρέων αὐτῶν τὸ φρόνημα, καὶ κενῶν τὸ φύσημα τῆς ἀλαοίας, καὶ διδασκῶν αὐτοὺς τὴν πρὸς τὴν ἀπὸ καὶ ἰουδαίαν.* hoc est: *Illud mihi confidetur ut adulatione omnivacetur anima Pauli. Cum Romanis verba faciens in universa terra fastigio quodam constitutus, nihil tamen amplius illis cri-*

A buit, quàm reliquis gentibus. Et mox: *Hac autem facit illorum fastum, dejiciens inanem mentis turgiditatem evacuan, eosque docens equalitatem erga alios servare.* Et in Rom. II, 22. Homil. 19. *Πάσιν αὐτῶν κατὰ τὴν τὸ φύσημα. Iterum ipsorum fastum contrahit, subiungens & dicens: Ne esseraris animo, sed timeas.* *ἀξίως ὅτι τὸ πᾶν ἔχει καὶ τὸ εἶναι ἕν ὡς ἕν καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι ὡς ἕν ὡς ἕν.*

Quin & Baronius A. D. 58. §. 54. *Redarguit, inquit, Romanos Paulus facilitatis atque superbia, quod, ut notat Hieronymus, in præfat. lib. 2. in epist. ad Rom. hæc fuerint peculiaria Romanorum vitia, quæ etiam Bernardus exprobrat ad Eugenium lib. 4. Quid sibi velit Baronius facilitatis nomine, non satis video. Sed unum superbiæ crimen Luciferum, Adamum, totum genus humanum cum perdidit, quidni potuit etiam Sedem Rom. perdere, & ex verè Christianâ tandem Antichristianam efficere?*

Baronius eam Sedem affirmat, non tantum inculpatè, sanctam, sed & sanctitatis tam indubitata, ut Ecclesia nulla, fidelis nullus pro sancto sit unquam habitus, nisi per communionem cum Ecclesiâ Rom. Hac, inquit, A. D. 45. §. 9. *una tessera, hoc uno Symbolo, qui catholici essent, quive heretici semper innotescere cœperunt.* Certè, quoties Sedes Romana suam cum aliis operam sociavit, ad hæreses oppugnandas, optimi quique Doctores, & eius potestati libenter faverunt, & communionem ejus D magni fecerunt; at hoc perpetuum, hoc unum illis γῶς/σµα, Symbolum, hanc illis perpetuam unamque tesseram fuisse, quæ catholicos ab hæreticis discernent, vide quàm sit alienum à vero. De Victore, Zepherino, Cornelio, &c. nominatim egimus, nunc videamus, quid veteres in genere dicant de Sedis Rom. sanctitate. A. D. 90. B. Johannes in Apocalypsi Sedem Rom. sub typo Babylonis, ἐπιπέφθασ describit. Tertullianus de corona militis A. D. 209. *Novi pastores illorum, Romanorum, in pace leones, in pralio cervos.*

Cyprianus, inquit Baronius A. D. 58. §. A
50. ad Cornelium Papam scribens ep. 57. id quod
Paulus ait: fides vestra annuntiatur in univer-
so mundo: existimat prophetice dictum esse.

Nec Pauli, nec Cypriani mens hæc fuit:
utriusque mens fuit, non spondere, quid
in posterum esset eventurum, sed hortari Ro-
manos ad fidei inculpatæ perpetuam &
invariantam professionem. Quoties Epi-
scopi Rom. majorum suorum pietatem
sunt imitati, toties illis lubenter tribue-
runt Patres, quod pridem usurpaverat
Paulus. Hanc, inquit Cyprianus, laudem
virtutis & roboris firmitatem jam tunc in spi-
ritu praevidebat Paulus, & praconio futurorum
merita vestra contestans, dum parentes laudat,
filios provocabat. Rectè, provocabat Pau-
lus, provocabat Cyprianus. Sed huic
provocationi, quam secus sæpè responde-
runt, ex ipso Cypriano jam supra demon-
stravimus.

Basilii de Sedis Romanæ sanctitate,
quæ fuerit sententia, satis docent ejus
querimoniam, quas recensuimus, cum de
Sedis ejusdem potestate verba faceremus.
Hic extrema tantum ejus verba refere-
mus ad Eusebium ep. 10. *Mihi subit illud
Dioemedis, Noli precari: nam nimis super-
bus est. Revera enim superbi mores si colantur,
indies insolentiores fieri solent. Enimverò si no-
bis propitius sit Dominus, quid opus habemus alio
subsidio? Sin ira Dei perseveret, quodnam an-
xilium nanciscemur ab Occidentali supercilio?
Hi verum neg, sciunt, neg, discere sustinent, sed
falsis suspicionibus praecipitati nunc circiter A.
D. 372. ea faciunt, quæ prius A. D. 347. in
Marcello, contentiosi adversus eos, qui veritatem
illis nuntiant, haeresim autem per se firmantes.
Ego quidem sine communi sententia, hoc est,
privatim volebam eorum coryphæo, Damaso
scribere, de rebus quidem ecclesiasticis nihil, nisi ut
subinnuerem eos neg, scire rerum, quæ apud nos
sunt, veritatem, neg, suscipere viam, quæ eam
discant. In genere verò non esse afflictis insultan-
dum, nec superbiam pro dignitate habendam, cum
vel hoc solum peccatum possit nos Deo exosos reddere.*

Notum, inquis, est illud Hieronymi ad Da-
masum. Ego nullum primum, nisi Christum,
sequens Beatitudini tue, id est, Cathedra Petri
communione consocior, super illam Petram ædi-
ficatam Ecclesiam esse scio.

Hunc locum passim inculcas, inculcat
Baronius, Rosweydu tabula V. Quod
Hieronymus ait: *inde nunc anima mea postu-
lo cibum, unde olim Christi vestimenta suscepi.*
Cafaubonus de Presbyteratu intelligit,
Rosweydu de baptismo. Utrumvis iu-
mas, patet causa, cur homo Latinæ linguæ,
Romæ baptizatus, Romæ diu versatus,
Romam potius consulat, quàm Cartha-
ginem. At certè, si nullus est primus, multò
magis nullus est Dominus, nisi Christus.
Quid autem intelligit Hieronymus per
cathedram Petri? idem certè quod Chri-
stus per cathedram Moysi, ὁ θεὸς ὁ ἐκείνου scilicet
& sanam doctrinam, quàm cum à Da-
maso propugnari crederet, dubitaret au-
tem tam de Melèti, quàm de Paulini fi-
de, maluit Damaso, quàm horum alterutri
communione consociari. Ignorabat Hie-
ronymus, quantumvis Euphrati propin-
quus, statum Ecclesiarum trans Euphra-
tem sitarum. Quantò magis illæ Dama-
masum ignorabant? Nunquid has om-
nes æternæ salutis exortes esse, voluit
Hieronymus? Cum igitur addit: *Qui-
cunq; extra hanc domum agnium comederit, pro-
fanus est, ὁ θεὸς ὁ ἐκείνου* intelligit.

Verè sentis, inquis hoc ipsum affirmanti
Dafaubono: *In Cathedra Romana fides ve-
ra, nec extra eam esse potest.* Non hæc fuit
Hieronymi mens, ut æternis flammis ad-
diceret nationes omnes, quæ Romam
ignorabant, quantumvis piè Christum
colerent. Mens igitur illius est, ibi Petri
cathedram esse, ubi reperitur Orthodo-
xia. Cum Liberius Arianis favebat, pe-
nes Athanasium, penes Hilarium erat Pe-
tri cathedra, non penes Liberium. Cum
Tertullianus, Cyprianus, Hieronymus,
Basilii, alii multi, quovis Seculo, fastum
cleri Rom. damnent, eidem quæ clero nul-
lum

lum planè jus tribuat Scriptura, hinc luce clarius constat, torum illud jus, quod obtinet, per factum & fraudem usurpatum, non divinitus ipsi traditum, & ad iniquitatis, non ad pietatis mysterium pertinere. Denique, quærimus nunc, non quæ potestas, sed quæ sanctitas sit sedis Rom.

Cleri Romani sanctitatem, quanti faceret Hieronymus, satis docet, cum nono tomo librum Didymi de Spiritu Sancto Latinitate donans Paulinianum ita compellat: *Cum in Babylone versarer, & purpurata meretricis essem colonus, & iure Quiritium viderem, volui garrere aliquid de Spiritu sancto, & ceptum opusculum eiusdem urbis Pontifici dedicare: Et ecce illa, quæ in Hieremia post baculum cernitur, à facie Aquilonis, cepti ardere, & pharisæorum conclamantium, Senatus, & nullus scriba vel factus, sed omnis quasi indicto sibi prelio doctrinarum adversum me imperitia factio conjuravit. Illico ego velut postliminio Hierosolymam sum reversus, videlicet A. D. 385. cum illa piora, non cleri Romani, sed Damasi, quem colebat, elogia scriberet A. D. 372.*

Vitia si quæ in clero sunt, ea Pontifici Rom. jus suum non detrahunt.

Cum Valentiniano I. successissent duo filii, Valentinianus II. & Gratianus A. D. 375. cum Gothorum incurfus, & Valentis ab ipsis occisi cædes imperio Romano multum terroris intulisset A. D. 378. Gratianus è Rep futurum censuit, si confortem imperii Theodosium assumeret, quæ jam Valentinianus I. generum elegerat. Factum id A. D. 379. Is pridem quidem imbutus orthodoxa fide, nondum tamen baptizatus erat. Continuo post baptismum ab Ascholio Thessalonicensi susceptum pro more tum suo, tum collegarum nomine promulgavit hoc edictum. Gratianus erat tantum annorum XXI. Valentinianus annorum XIV. *Cunctos, inquit A. D. 380. populos, quos Clementia nostra regit temperamentum, in tali volumus religione versari, quam divinum Petrum Apostolum tradidisse Romanis religio usq; nunc ab ipso insinua-*

A *ta declarat, quamq; Pontificem Damasum sequi claret, & Petrum Alexandria Episcopum Apostolica Sanctitatis, ut secundum Apostolicam disciplinam Evangelicamq; doctrinam Patris & Filii & S. S. unam Deitatem sub parili majestate, & sub pia Trinitate credamus. Piam vocat, hoc est, misericordem, benignam, quo modo passim Imperatoribus cum pietas tribuebatur, benignitas potissimum designabatur: Sequitur: Hanc legem sequentes Christianorum Catholicorum nomen jubemus amplecti.* Hic est essentialis, tum Catholicismi, tum Christianismi character, & æternus, vera scilicet in Deum unum ac trinum fides. Non vetaret autem Theodosius, ne Catholici dicerentur Ariani, nisi vidisset eos hoc titulo superbientes, nec potest Ecclesiæ veræ, veræ fidei titulus esse character, quem dare, quem eripere potest homo mortalis.

Quod additur de communione cum Damaso, id Damaso quidem est illustre, *C* sed accidentale, temporale & personale, quod ex Petro patet Athanasii successore, cui Theodosius in hoc edicto non minus, imò plus quam Damaso tribuit. Patet id imprimis ex edicto, quod anno sequente promulgavit, in quo multorum Episcoporum fit mentio, Damasi nulla. *Episcopis, inquit, tradi omnes Ecclesias mox jubemus, qui unius majestatis atq; virtutis Patrem & Filium & S. S. confitentur, eiusdem gloria, charitatis unius, nihil dissonum profana divisione facientes, sed Trinitatis ordinem, personarum adsertionem & divinitatis unitatem, quos constabit communione Nectarii Episcopi Constantinopolitana Ecclesiæ, Timothei, nec non intra Ægyptum Alexandrina urbis Episcopo esse sociatos, quos etiam constabit in Orientis partibus Pelagio Episcopo Laodicensi, &c.* Hinc colligis, tam esse personalia, quæ Damasi, quam quæ Nectarii Timotheivè communioni tribuuntur. Idem sentiendum de verbis illis Ambrosii, de fratre suo Satyro, scribentis. *Advocavit, inquit, ad se Episcopum, nec ullam veram putavit, nisi vera fidei gratiam, percontractusq; est*

Ex eo, utrum cum Episcopis, Catholicis, hoc est, cum Romana Ecclesia sentiret. Quid si voces hæc, hoc est, cum Romana Ecclesia sint adjectivæ? Demus tamen ita locutum Ambrosium. Romanam Ecclesiam tum multis aliis puriorem, videbat Satyrus, Ambrosii frater: idè ejus, quàm aliarum multarum, communionem pluri faciebat.

Generosus Donatista, cum suorum Episcoporum seriem cum ostentatione recensuisset, huic Augustinus ep. 165. *Si ordo episcoporum sibi succedentium considerandus est, quanto certius & verè salubriter ab ipso Petro numeramus?* Tum enarratis Romanæ Sedis Episcopis. *In hoc*, inquit, *ordine nullus Donatista Episcopus invenitur: Sed ex transverso ex Africa ordinatum miserunt, qui paucis presidens Afris in urbe Roma Montensium vel Cuzupitarum vocabulum propagavit. q. d. Quos habetis Romæ vestræ partis Episcopos, ii non sunt à clero Romano electi, sed à vobis ex Africa missi, subornati. Hæc sanè non parum valebant ad retundendam Donatistarum jaçantiam. Ad asserendam Sedis Rom. sanctitatem infallibilem non valent, nec ad asserendam communionis cum Ecclesia Rom. necessitatem. Quin potiùs utrinq; satis negarunt Afri, cum suæ communionis expertes esse iusserunt eos omnes, qui voluerint ad transmarina judicia provocare.*

Sedis Romanæ, quantus adulator fuerit Pelagius, colliges ex eius epistolis, quas habes apud Baronium A. D. 417. Bellarminus autem de amissione gratiæ l. 4. c. 2. *Autorem, inquit, commentariorum brevium in omnes epistolas Pauli, qua falsò tribuuntur S. Hieronymo, fuisse Pelagium aut Pelagianum aliquem, extra controversiam est.* Igitur temerè gloriatur Baronius A. D. 58. §. 48. Pelagii falsum Hieronymi nomen præferentis testimonio, dicentisque: *Vbi aliquando tanto studio & frequentia ad Ecclesias & ad Martyrum sepulchra concurritur? Vbi sic ad similitudinem cælestis tonitruu reboat Amen, & vacua idolorum templa quatuntur? Non quod aliam fidem ha-*

A beant Romani, nisi quam omnes Christi Ecclesia; sed quod devotio in eis major est, & simplicitas ad credendum. Quam devotionem vocat Pelagius, hanc nos meritò superstitionem vocare possumus, cuius obstetricem jam quarto, quintoque seculo fuisse Romam, ac reliquis exemplo suo prævisse, lubens assentior.

Fides Catholica, inquit Baronius A. D. 58. §. 49. Romana pariter dicebatur. Docet id imprimis testimonium Theodosii junioris Imp. sic scribentis ad Acacium Episcopum Beroënsis: Vos probatos Romanæ religionis sacerdotes esse, manifesto argumento declarate.

Nihil mirum, si Theodosius Imperator Romanus cum esset, tam impietatem & hæresim, quàm improbitatem, aut quamvis aliam impuritatem homine, nomineque Romano indignam pronuntiet, ac eos demum pro ver Romanis habeat, qui suo munere ritè funguntur in quovis ordine; sed hæc pertinent ad urbis, non ad *C* sedis Rom. dignitatem; quatenus urbs à sede, populus à clero distinguitur.

Cum Arianismum Gothi fuissent amplexi, Orthodoxos vocabant Romanos respicientes, non tantum quid Episcopus Rom. sed quid reliqui Romani imperii sentirent Episcopi. Huc spectat, quod apud Victorem de persecutione Vandalicâ lib. 2. Jocundus Arianus Theodorico Gotthorum Regi scribit: *Si gladio peremeris, incipient Romani martyrem predicare.* *D* Tum Episcopos Romanos instituebant & destituebant Gotthi. Igitur Romanorum nomine quosvis alios potiùs quàm Episcopos Rom. intelligit. Eòdem pertinent, quæ Baronius ibidem citat ex Gregorio Turonensi de gloria martyrum, cap. 25. 30. & 79. quibus locis Arian! Gotthi diversa sentientes vocant Romanos, non honoris, sed gentis nomen hoc vocabulo designantes. Alioqui tam confidenter Catholicos se dicebant, quàm eos Romani dicebant hæreticos. Salvianus Massiliensis de Dei gubernatione lib. 5. *Apud nos, p. 130. inquit,*

inquit, heretici sunt, apud se non sunt. Nam in tantum se catholicos esse iudicant, ut nos ipsos heretica appellationis titulo infament. Quod ergo illi nobis sunt, hoc & nos illis. Nos eos injuriam divina generationi facere certi sumus, quod minorem Patre Filium dicant. Illi nos iniuriosos Patri existimant, quia aequales esse credamus.

Omnes autem hi sunt Vandali, vel Gothi. Nam de Romanis hereticis, quorum innumera est multitudo, nihil dicimus, quia & infidelitate Romanis sunt deteriores, & fœditate vite barbaris turpiores. p. 197. Vitiositas & impuritas, quasi germanitas quadam est Romanorum hominum, & quasi mens atq; natura, quia ibi præcipue vitia, ubicunq; Romani. Sed gravis forsitan est hec & iniqua congestio: gravis profectò, si falsa. lib. 7. p. 237. Putamus nos salvos esse posse, quando omne impuritatis scelus, omnis impudicitia turpitudine à Romanis admittitur, & à barbaris vindicatur? Hæ quæritimoniam non solum sanè Romam, sed & Romam tangunt, inò Romam potissimum, Italiam & Galliam culpant.

Cujuslibet, inquit l. 6. p. 201. civitatis incola Ravennam aut Romam venerint, pars sunt Romana plebis in circo, pars sunt populi Ravennatis in theatro.

Circi theatrique turpitudines abolerat alibi, si non disciplinæ sanctitas, certè provinciarum egestas. Ut sit, Romæ saltem & Ravennæ regnabat adhuc hæc abominatio post A. D. 440. Factum id invito clero Romano tum demum credemus, cum probatum fuerit, vel unum Episcopum Rom. saltem, semel tantum nefas detestatum à Constantini temporibus, ad A. D. 440. circa quem scripsit Salvianus. De tanto crimine vide plura sequenti capite.

Gregorius I. circa sexcentimum annum Christi lib. 4. ep. 44. laudatus à Gratiano D. 92. can. 3. In sancta Romana ecclesia dudum consuetudo est valde reprehensibilis exorta, &c. Et consuetudinem hanc sustulit vel auferre conatus est Gregorius. Sed quod maculari non potest, emaculatione

A non indiget. Quam multæ verò consuetudines aliæ sunt sedis Roman. quibus aptari potest Gregorianum istud elogium?

Fasciculus temporum ad annum Christi 867. Charitas refriguit valde circa ista tempora in omni statu, & iniquitas plus solito cepit abundare, jam enim gladius & hæreses magna ex parte cessarant, sed ambitio & avaritia & cætera vitia fræna laxantes amplius, quàm illa hæresum persecutiones Christianam fidem persequabantur. Hoc ipsam innuere voluit Carolus Sigonius, cum ad A. D. 1047. libr. VIII. sic ait: Ecclesia Dei graviter jam propè per ducentos annos egrotans, & multa & ea valida remedia quesivit. Ita Sigonius gravem istum Ecclesiæ morbum ab A. D. 850. vel circiter inchoat. Genebrardus. A Iohanne VIII. ad Leonem IX. hoc est, ab A. D. 882 ad A. D. 1055. quinquaginta circa Papa planè degenerarunt apotactici, apostaticive potius quàm Apostolici. Qui Leonem IX. secuti sunt

C Pontifices post A. D. 855. Genebrardo videntur minus degeneres, quia fuerunt audaciores, potentiores, &, si non castiores, saltem cautiore.

Fasciculus temporum ad A. D. 885. Heu! heu! Domine Deus, quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, qualia contigisse circa hæc tempora, etiam in Sancta Sede Apostolica, quam huc usq; tanto zelo custodisti, legimus scandala? Quales contentiones scilicet emulationes, sectæ, invidia, ambitiones, intrusiones, persecutiones! O tempus pessimum, in quo defecit sanctus, & divinita sunt veritates à filiis hominum! Nesciebat hic author quàm multæ, quàm impuræ sordes sedem Rom. etiam octo prioribus seculis infecissent; sed sciebat nonum certè seculum impurissimum fuisse, & hanc impuritatem ad sequentia secula propagatam. Platina in Formoso: Nescio quo fato accidisse dicam, ut cum industria Imperatorum simul etiam Pontificum virtus & integritas defecerit.

A

BENEDICTUS IV. A. 900.

PLatina: Vbi cum ipsis opibus lascivire cepit Ecclesia Dei, versis eius cultoribus a severitate ad lasciviam, peperit nobis tanta licetia peccandi, nullo principe flagitia hominum tum coercente, hęc monstra, hęc portenta, à quibus ambitione & largitione sanctissima Petri sedes occupata est, potiusq; possessa. Baronius A. D. 900. §. I. Novum inchoatur seculum, quod sui asperitate ac boni sterilitate ferreum, malig, exundantis deformitate plumbeum, atq; inopiã scriptorum appellari consuevit obscurum.

CHRISTOPHORUS A. 905.

PLatina: Is sedem occupat, Leone famulari suo in vincula coniecto, quod quidem fieri non sine magna seditione & multorum interitu potuit. Septimo mense dignitate, ac merito quidem, eiectus, monasticam vitam, unicum calamitosorum refugium, obire cogitur, &c. Pontifices, qui ante fuere, tanquam monstra quedam, è medio Deus brevi sustulit. Fascic. tempor. Isti octo Pontifices (proximè præcedentes) brevi tempore sederunt. Nescio aliquid de his notabile dicere, quod non nisi scandalosa de his reperi, propter inauditam in sede Apostolica contentionem: unus contra alium, & simul inter se mutuo.

SERGIUS III. A. 906.

PLatina: Christophorum è monasterio tractum in vincula coniecit, & arctiore custodia revinxit, & Formosi acta ita improbavit, ut denuò ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit, quos Formosus antea sacerdotali ordine dignos censuerat. Neq; hanc quidem ignominiam mortuo intulisse contentus, eius cadaver è sepulchro tractum, ac si viveret capitali supplicio afficit, corpusq; ipsum in Tyberim proicit, tanquam sepultura & honore humano indignum.

Vide, queso, quantum illi degeneraverint à majoribus suis.

LANDO A. D. 912.

Baronius A. D. 912. §. 8. Quæ tunc facies sancta Ecclesia Romana? quam sedissima, cum dominaretur Roma potentissima, æquè ac sordidissima meretrices? quarum arbitrio mutarentur sedes, darentur Episcopi, & quod dictu horrendum & infandum est, intruderentur in sedem Petri earum amasii Pseudopontifices, qui non nisi ad consignanda tanta tempora in catalogo Romanorum Pontificum scripti. Arnulphus Aurelianensis apud Baronium A. D. 992. §. 8. O lugenda Roma! quæ nostris majoribus clarorū Patrum lumina prabuisisti, nostris temporibus monstrosas tenebras, ac futuro saculo famosas ostendisti!

A. D. 1152. S. Bernardus Eugenium III. cum familiariter nosset & amaret, eum subinde laudat, ut laudabilem reddat; sed sedis Rom. vitia tantò liberius describit quinque libris de consideratione. Is ergo Lugdunensis editionis A. D. 1515. lib. 1. fol. 64. Longius, inquit, à salute absistit membrum, quod obstupuit, & agrum sese non sentiens, periculosius laborat. Absit autem, ut de te id suspicer. Dies diei eructat lites, & nox nocti indicat malitiam. fol. 65. Tempora periculosa non instant iam, sed extant. lib. 3. fol. 69. Omiseram sponsam talibus creditam paranympbis, qui assignata cultui eius proprio retinere questui non verentur. Non amici profectò sponsi, sed emuli sunt. lib. 4. fol. 70. Pauci ad os legislatoris, ad manus omnes respiciunt. Omne papale negotium illa agunt. Quem dabis mihi de tota maxima urbe, qui te in Papam receperit, precio, seu spe precii non interveniente? Subesse non sustinent, præesse non norunt, blandissimi adultores, mordacissimi detractores. Demonum magis quam ovium pascua hæc.

Ipse Baronius A. D. 58. §. 54. Bernardum laudat hæc lib. 4. dicentem: Populus Romanus est. Nec brevius potui, nec expressius tam aperire de tuis paracianis, quod sentio. Quid tam notum seculis, quam protervia & fastus Romanorum? Gens insueta paci, tumultui assueta,

gens

gens immitis & intractabilis, & usq; adhuc sub-
di nescia, nisi cum non valet resistere.

Fr. Petrarca A. D. 1344. Vna nobis in
tantis terroribus spes salutis tale nusquam esse
portentum, hoc est, comparandum Johan-
ni XXII. Sed deceptum Petrarcam ac
deteriores Johanne XXII. Pontifices
nactum, docent sequentes eius literæ sine
titulo, quarum hæc est prima. Avenione
tum erat curiæ Pontificiæ maxima pars,
eoque duas Babylones cum describit, O-
rientalem vocat Romam, Avenionem
Occidentalem ep. 2. O verè Durentia, du-
rities gentium, ð Rhodanus rodens omnia. ep. 5.
Nunc me Gallicus orbis habet, & Occidentalis
Babylon, qua nihil informius Sol videt, & ferox
Rhodanus astuanti Cocyto, vel tartareo similli-
mus Acheronti. ep. 6. Sentio, redit ab inferis
Iulianus, eoq; funestior, quod novum nomen as-
sumpsit, animum servat antiquum, & hostile
propositum amicitie velo tegit, signa nostra se-
quentes prodimur, nostrig; ducis auspiciis inuis in
perniciem, & nisi se Christus iterum vindicet, a-
ctum est. ep. 11. Incredibilis quadam mulie-
brium criminum procella, pudicitiaq; fœdissimū,
sine exceptione, naufragium. Ab annis teneris di-
scat, hoc infandum specus, hunc vere tartareum
carcerem horrere. ep. 12. Vapopulo tuo, Chri-
ste, patere nos, misericordiarum fons, nostras te-
cum flere miserias. ep. 13. Illa olim arx divini
cultus eximia immanium spelunca latronum sa-
cta est. ep. 14. Quis usquam vero locus, ubi
omnia mendacis plena sunt? aer, terra, &c. Ne
quando tibi posthac in cor veniat illud ire, unde
D nemo unquam exemplo melior factus, pessimi au-
tem innumerabiles rediere. ep. 15. cuncta visco
atq; uncis & laqueis plena sunt. ep. 16. O si
nosset, &c. obsœnissimam sentinam flagitiorum
omnium spontè desereres, & illos meracissimo
sanguine impingatos, & in Dominum calci-
trantes, non hominum, sed voluptatum & pecu-
nie piscatores. ep. 17. pag. 803. Euphratem
Rhodanus vincit. Quidquid usquam perfidiæ &
doli, quidquid inclementiæ superbiæq;, quidquid
impuditiæ effrenatæq; libidinis audisti aut le-
gisti, quidquid deniq; impietatis & morum pesti-

A morum sparsim habet, aut habuit orbis terra, to-
tum istuc cumulatim videas, acervatimq; repe-
rias. Si Christum colis, quod semper religiosissi-
mè fecisti, conspecta hostium eius impietas ma-
gnam pietati & fidei tua calcas ad ierret. Vides
enim populum, non modo Christi adversarium,
sed quod est gravius, sub Christi vexillo rebellan-
tem Christo, militantem Satana & Christi san-
guine tumidum. pag. 805. ad extrema dede-
corum atq; nequitia prolapsa reseat, ex quo sancta
& potens tunc Romana, nunc Avenionensis Eccle-
sia tangit vertice sydera. pag. 806. Duo Cle-
menti nostri, hoc est, Galli V. & VI. plus at-
triverunt ecclesiam paucis annis, quam septem
Gregorii vestri. Itali multi saculis restaurare
possent. ep. 18. Illa te Babylon traxit, ubi bo-
num omne perditur. Vbi resurrectio carnis &
mundi finis, & Christus ad iudicium venturus,
inter narias habentur. Veritas ibi dementia est.
p. 807. Bonorum hostis, malorum hospes, atq;
asylum pessimarum rerum Babylon seris Rhodani
ripis imposita, famosa dicam an infamis meretrix
cum regibus terre fornicata. Illa equidem ipsa
C es, quam in spiritu sacer vidit Evangelista. ep. 19.
celestis agni sanguine saginati calcitrant ac re-
bellant. Videbis liberos lupos, agnos in vinculis,
Christum exulem, Antichristum Dominum, Be-
elzebub iudicem. De Romæ paucula hac eiusdem
sufficiant.

Fontana di dolore, albergo d'ira,
Schola d'errori, e tempio d'heresia
Gia Roma, hor Babylonia falsa e ria.

Caput VI.

SANCTITATIS DOCTRINÆ PON- TIFICIÆ SPECIMEN.

Vidimus quàm multa dixe-
rint, scripserint, fecerint
Pontifices Rom. cum san-
ctitate, quam sibi tribuunt,
pugnancia; quid celeberrimi
quique doctores de Romæ sanctitate
fenserint. Nunc videre juvat specimen
aliquod sanctitatis doctrinæ, quæ non

potest nominatim huic aut illi Pontifici tribui, sed quæ jure merito tribui potest Sedi Romanæ. Igitur causa XII. Quæst. 1. §. 2. sic scribens inducitur Clemens Epist. 4. *Dilectissimis fratribus & condiscipulis Hierosolymis, cum dilectissimo fratre Iacobo Coepiscopo habitantibus, Clemens Episcopus: Communis vita, fratres, omnibus necessaria est, & maxime his, qui Deo irreprehensibiliter militare cupiunt, & vitam Apostolorum, eorumque, discipulorum imitari volunt. Communis enim usus omnium, qua sunt in hoc mundo, omnibus esse hominibus debuit, sed per iniquitatem alius hoc suum esse dixit, & alius illud, & sic inter mortales facta divisio est. Denique Græcorum quidam sapientissimus hæc ita sciens esse, ait: Communia debere esse amicorum omnia. In omnibus autem sunt sine dubio & conjuges. Videlicet fuit hæc Socratis, Platonis, Catonis Philolophia: Vitæ tamen Socrates, inquit Salvianus l. 7. qui de hac re & libros condidit, & memoria hæc pudenda mandavit. Plus habet unde gloriari præceptis suis possit. Quantum ad doctrinam suam pertinet, lupanar fecit mundo. Quanto justius idem exprobrare possumus Sedi Romanæ? Cæterum pro mundo videtur legendum mundum, hoc est, fecit ut totus orbis unum esset lupanar. Quis, cum in jure canonico, quo Romana sedes utitur, hæc legerit, succensere nobis poterit vocantibus Romam adulteram? Quisquam ne studio partium ita dementatus esse poterit, ut non videat hunc esse partum adulterinum, ex Platonicorum, Gnosticorumque lacunis ortum, propugnandis adulteriis natum? Sixtus Fabri, cui Gregorius XIII. recognoscendum dedit jus canonicum, non ausus est eradere præclarum hoc lemma: *In omnibus autem sunt sine dubio & conjuges. Sed verba hæc, inquit, absunt in originali, in recentioribus conciliorum editionibus, impresso, & duobus ipsius manuscriptis codicibus, uno Vaticano, altero Bibliothecæ S. Marci Florentiæ, & ab Anselmo. Nihil mirum, si Anselmum Cantuariensem Archiepiscopum puduerit tantæ spurcitiæ, ut hæc ver-**

Aba non alibi, quàm sub ipsis libidinum titulis scribenda expungeret ipse, & post eum quidam alii. Sed series orationis evidenter docet, hæc verba esse non adsciticia, sed ab illo ipso scripta, qui Clementem mentitur. Utur sit, dignum erat elogium hoc, quod omnibus sui juris Canonici exemplaribus inscriberet sedes Romana, ne quis dubitaret de eæ agi, Apoc. 17.

Statim initio Decreti proponuntur canones pœnitentiales, quorum primus presbytero, si fornicationem fecerit, indicit annorum decem pœnitentiam: duodevicesimus annorum duodecim ei, qui presbyterum occiderit, & ramentum decimus septennii tantum pœnitentiam injungit ei, qui cum brutis coierit, aut incestum commiserit, & tricesimus ei, qui Deum publicè blasphemaverit, quinquaginta dierum pœnitentiam, & triginta solidorum multam, si dives fuerit.

D. 17. c. Nec licuit. laudatur Gregorius, **C** dicens: clericum contumacem per secularem opprimendum potestatem. In eum canonem Glossa: *Possunt, inquit, laici coercere clericos etiam non depositos, ut no. XXIII. q. V. principes. Aliàs autem etiam depositum non potest laicus punire, nisi incorrigibilis sit, ut extra. de judi. cum non ab homine. Nunquam enim clericus, quantumcumque sit criminofusus, tradendus est curiæ seculari, dummodo possit corrigi per ecclesiasticam potestatem. Ut si. dist. dictum. extra. de judi. At si clerici, nisi in crimine falsi litterarum Apostolicarum.*

Ita si literas regias crimine falsi temerariint clerici, si conjurarint in regis caput & regni perniciem, aut quidvis aliud quantumvis horrendum scelus perpetrarint, dummodo meliora in posterum polliceantur, non licebit magistratui in eos animadvertere.

D. 35. c. ab exordio laudatur Hieronymus dicens: *Postquam Christus venit in plenitudine temporum, nec repudium nobis dare permittitur, nec circumcidimur, nec comedimus carnes dicente Apostolo: Bonum est vinum non bibere, &*

carnes non comedere. At nec Apostolus simpliciter id bonum esse dicit, nec inde sequitur malum esse vinum bibere, carnes comedere, tam id hodie vetitum esse, quam circumcidere filios, aut uxores repudiare. Errorem Hieronymi, dum decretis suis inserit, sedes Rom. facit suum.

D. 73. c. *in nomine*, cum veteres suas formatas, *ουσιαστικας*, commendatitias literas ita finirent, & inchoarent *εὐ εὐβουαλι π. υ. α. π. h. c. πατρὸς, υἱῶ, ἀγίω πνεύματι*. Gratianus interpretatur in nomine Patris, Filii, Spiritus Sancti & Petri, quasi Petrus ipsi Trinitati sit æquandus, aut interpretamentum istud admittant voces Græcæ, quod figmentum etiam Baronio placet.

Cum Sedes Rom. sit omnium maxima, foedissimaque nundinatrix, tamen D. 88. c. *efficiens* laudat Gratianus Pseudo-Chrylostomum in Matth. 21. c. hom. 38. dicentem: *efficiens Dominus vendentes & ementes de templo significavit, quia mercator nunquam potest Deo placere, & ideo nullus Christianus debet esse mercator, aut si voluerit esse, projiciatur de ecclesia. Mercator sine perjurio & mendacio esse non potest.* Pudit aliquem huius falsitatis, eoque præfixit *Palea*. Sed quanto consultius paleam hanc eliminasset canonistæ, quam suis decretis inseruissent?

Cresconianæ collectionis §. 178. sic legimus: *Quod clericis non liceat pœnitentiam agere, & quod post pœnitentiam nullus possit ad clerum admitti ex decret. PP. Siricii tit. 14. ex decret. PP. Innocentii tit. 34.*

Atqui vel Ethnicus nos doceat, quam iniqua sit prior huius canonis pars, cum ait:

Omne animi vitium tanto conspectius in se Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.

Ibidem §. 287. *Quod pœnitenti nulla lura negotiationis exercere conveniat ex decret. PP. Leonis tit. 23. & §. 288. quod ad militiam secularem post pœnitentiam redire non debeat ex decret. eiusd. tit. 24. Ibidem §. 344. Ut præter Pascha & Pentecosten baptisma non cele-*

breitur ex decret. PP. Siricii tit. 2. ex decret. PP. Leonis tit. 7. 8. 9. 10. 11. 12. ex decret. PP. Gelasii tit. 10.

Roma lupanaria publicè fovet, tamen in speciem laudat patres adversus Scorta declamantes D. 34. & c. 32. q. 4. Sed vide quam licenter has patrum sententias eludat. D. 34. c. *Vidua*, laudatur Hieronymus, dicens: *Meretrix est, quæ multorum libidini patet.* In hunc canonem Glossa typis edita Parisiis A. D. 1521. *quæ multorum*, inquit, hoc est, *quæ admisit plures quam XXIII. millia hominum, ut 45. d. q. disciplina, vel quæ admisit XL. ut extra. de cler. excom. c. latores.*

Rubrica Gratiani D. 34. c. 4. sic habet: *Qui non habet uxorem, illius loco debet habere concubinam.* Sic habet editio Parisiensis A. D. 1521. Demus typographi mendum esse, legendumque *potest pro debet.* Tamen turpis esse non desinet hic canon.

Dixeris non esse Pontificis cujusquam hæc verba. Sed cum sint verba Decreti, quod à tot Pontificibus cum suis glossis est comprobatum, quo Pontificum Rota, Scholæ, Canonistæ tanquam authentico canonici juris instrumento utuntur, sordes istas suas esse negare non potest sedes Romana. Eidem jure merito possunt imputari sordes, quas celeberrimi Papatu Doctorum cum aliquot aliorum Doctorum approbatione tumentur, ut, quod Fr. Toletus Cardinalis & Jesuita quatuor Doctorum suffragiis instructus, docet de Sacerdotum instructione lib. 5. c. 13. *Si quis desideret deliberatè habere pollutionem ob delectationem carnalem, mortaliter peccat. Dixi autem ob delectationem. Nam si quis desideraret ob finem bonum, scilicet sanitatem, vel ad levandas carnis tentationes, quibus interdum affligitur, non esset peccatum secundum Navarrum cap. 16. §. 6. His pollutionibus complacere ob sanitatem, vel, ut tentationes carnales non sint ita vehementes, non est peccatum, ut habet Navarrus.*

Confessarius, si fortè, dum audit confessiones,

in tales incidit pollutiones, non ob id tenetur non audire alios, nisi sit periculum complacentiæ in pollutione, tunc enim tenetur relinquere confessiones, & auferre peccati occasionem, secus, non. Hi sunt fructus tyrannidis, quam in vexit apparatus, tum in exigenda delictorum arcuatorum confessione, tum in exigendo à tot myriadibus hominum perpetuo cõsultatu, in quâ tamen tyrannide tantoperè sibi placent, ut disertè contendant minus peccare clericum, qui plures concubinas, quàm qui conjugem unam habet: & hanc esse totius Sedis Romanæ sententiã, docet continua multorum seculorum praxis.

Ioh. Mariana, Jesuita, Principem à vitis gravibus, hoc est, fibularis Patribus tyrannidis insimulatum ferro, veneno, qualibet viâ tollere jus fasque esse contendit. Parricidalem hanc doctrinam decreto publico damnavit Senatus Patiensis A. D. 1610. Sed ut à Jesuitarum saltem in Gallia viventium societate, aliquòve collegio damnaretur, obtinerè non potuit; ut non dubites, hanc esse sententiã, non unius Mariana, sed totius societatis, in Papæ gratiam, Regum Papæ displicentium, parricidia propugnantis. Idem cum multis invehatur in spectaculorum licentiam, & taurorum agitationem, lupanarium quidem turpitudinem improbari sibi contestatur de spectaculis c. 16. Sed ita, ut ea mox addat, quæ lupanarium tolerantiam foveant potius quàm evertant. Subit, inquit, animum admirari à Patribus, qui tam multa adversus spectacula dixerunt, paucissima dicta esse adversus lupanaria. Sed nimirum majus exitium imminere à spectaculis existimabant, quoniam ad ea omnis ætas, conditio, sexus concurrebat; ad lupanaria infima plebs, cuius ex virtute neq; laus magna ex intemperantiã præter animas haud magna jactura existit, pueri nobiles, virgines, senes si corrumpantur, magna calamitate involvatur Resp. necesse est. Deinde lupanaris ob notam turpitudinem nulli fautores dabant, spectaculis multi patrocinabantur.

A Mirabar etiam, nullis conciliis lupanarium turpitudinem fuisse supplicio sancitam. Sed nimirum Patres, quæ tempore induruerant, movere ausi non sunt, præsertim ancipiti sententiã, & semper, ut arbitror, nonnullis defendentibus cautionis specie.

Vide, quàm parum tibi constes, Mariana. Si nonnullos semper lupanaria cautionis specie defendisse putas, quâ potest verum esse, quod a ebas, lupanarium ob notam turpitudinem nulli fautores existebant. Vis scire, cur B spectacula toties damnent Patres? Audi Salvianum de gubernat. DE I lib. 6. pag. 182. Nihil, inquit, ferè vel criminum, vel flagitiorum est, quod in spectaculis non sit, ubi summum deliciarum genus est, mori homines, aut quod est morte gravius, acerbiusq; lacerari, expleri ferarum alvos humanis carnibus, comedi homines cum circumstantium lætitiã, conspicientium voluptate, hoc est: non minus penè hominum aspectibus, quàm bestiarum dentibus devorari. Atq; ut hoc fiat, orbis impendium C est. Ut devorari possint à feris viscera hominum, non licet naturam rerum aliquid habere secretum. pag. 185. In theatris & concupiscentiis animus, & auditu aures, & aspectu oculi polluuntur. Quæ quidem omnia tam flagitiosa sunt, ut explicare ea quispiam atq; eloqui salvo pudore non valeat. Sole theatrum impuritates sunt, quæ honestè non possunt vel accusari. pag. 187. In illis imaginibus fornicationum omnis omnino plebs animo fornicatur. Photii κειμήλιον tit. 13. cap. 18. pag. 153. αὐτὸν οὐκ ἀποστρέφει καὶ οὐδὲν ὡς τὸν δόξασαντες τῶν πορνείας, &c. unde liquet scenicas fuisse totidem meretrices.

Præterea totus hic apparatus erat Gentilitiæ superstitionis appendix. Itaque p. 193. In spectaculis, inquit, est quedam apostasia fidei, & à Symbolis illius & cælestibus Sacramentis lethalis pravariatio. Quamobrem in baptismo disertè jubebantur his, ut dæmoniorum sacrificiis, renuntiare. Abrenuntio, inquis, diabolo, pompis, spectaculis & operibus eius. Quamobrem Constantinus Beryti, cum esset A. D. 326. le-

gem hanc tulit, quam Justinianus inferens codici suo lib. XI. tit. XLVII. restatur, eam sibi probari: *Cruenta spectacula in otio civili & domestica quiete non placent. Quapropter omnino gladiatores esse prohibemus.* Monuerat fortè Constantinum Episcopus Beryti, quàm indigna nomine Christiano esset hæc immanitas, mox legem suam irritam fieri passus est. Sic & Telemachus quidam monachus apud Theodoretum & Nicephorum Honorium eò compulit, ut Monomachos abolendos curarit, qui tamen mox restituti sunt. Arcadius & Honorius Imp. A. D. 396. C. de Majuma. *Clementia nostra placuit, ut Maiuma provincialibus latitia reddatur, ita tamen, ut seruetur honestas, & verecundia castis moribus perseveret.* Sed ex Salviano liquet posteriorem huius legis partem nullo modo fuisse servatam. Quin & Justinianus I. inferendo codici suo l. 11. T. 41. confirmavit Diocletiani legem, dicentis: *Cùm præsidem provincie impensas, qua in certaminis editione erogabantur, ad refectorem murorum transfuisse dicas, & quod salubriter derivatum est, non revocabitur, & solenne certaminis spectaculum post restitutam murorum fabricam iuxta veteris consuetudinis legem celebrabitur.* Idem A. D. 534. codicis l. 1. tit. 4. lege 33. Diaconos, Presbyteros, Episcopos, quos his ludis interesse non pudebat, graviter reprehendit. *Scenicorum, inquit, vel thymelicorum spectatores sunt ludorum, aut earum, qua in theatris certantium ferarum pugna sunt, neq; cogitant quemadmodum ipsi vel his, qui modo & recens initiati sunt, & adorandis mysteriis dignati, ipsi prædicunt, ut abrenuntient adversarii demonis cultui & omnibus pompis eius, quarum non minima pars talia spectacula sunt.* His abominationibus, qui se opposuerit Rom Episcopus, videmus neminem: Sed iis opposuerunt se tum Africani can. 15. 60. 61. tum Trullani patres A. D. 691. can. 51. 52. 62. 65. 71. 96. 100. tum imprimis Salvianus nostras.

A Lupanaria verò, quod à nulla Synodo damnata contendis, falsum. Verum fortè diceres; si diceres, ab Imperatore nullo, à nullo Papa, à nullâ Romanâ Romanæque diceceleos propinquâ Synodo damnata. Photii vetus Scholiastes tit. 13. cap. 5. pag 148. ait: scortationem politicis legibus non laudari quidem, sed non prohiberi. Prohibuissent, ni fallor, si suavisset id aliquis Episcopus Romanus. Quò longius à Româ discesseris, eò plures videbis & severiores adversus promiscuam venerem constitutiones. *Concilium Elibertinum* ei, qui vel semel lenocinium exercuerit, communionem, ne in exitu quidem dandam censet. *Basilus* ad Amphilochium can. 58. & 59. adultero decennalem, scortatori septennalem pœnitentiam injungit, quid facturus lenoni publico, si lupanarium propriè dictorum usum apud Christianos vidisset? *Sexta Synodus* A. D. 691. lenones τῶν ἡνι ψυχῶν ἀλιθῶν πορνῶν ἠπιστωμένων καὶ ἐν τῆς πορνῆς, si clerici fuerint, deponi, si laici fuerint, excommunicari jubet, c. 87.

Romæ video quidem Zepherinum A. D. 216. dicentem apud Tertullianum initio libri de pudicitia: *Ego & mæchie & fornicationis delicta pœnitentia sanctis dimitto.* Video Syricium A. D. 385. declamantem in patronos conjugii clericorum, non secus ac in libidinum sectatores ac luxuriæ patronos, video proximas Italiæ provincias exemplo Romanæ Sedis in hanc tyrannidem abreptas, in iisdem nullas adversus lupanaria, nullas adversus scorta constitutiones video, cùm tamen lupanaribus, meretricibus, & exoletis jam scaterent omnia quinto Seculo. *Salvianus* paulò post Carthaginem à Vandalis captam A. D. 440. Penè unus gurgis, inquit de gubernatione Dei lib. 7. *omnium gula, penè unum lupanar, omnium vita.* *Apud Aquitanicas, qua civitas in locupletissimâ ac nobilissima sui parte non quasi lupanar fuit?* *Carthagine, qua pars civitatis non plena sordibus,*

qua

quæ intra urbem platea aut semita non lupanar? Omnes deniq; civitates, nunquid non lustris plena sunt, ac lupanaribus sxtant? Pudeat nos Romani ubiq; populi, hoc est, Latinarum Ecclesiarum, pudeat vite nostra, nulla penè urbes lustris, nulla omnind impuritatibus vacant, nisi illa tantum, in quibus barbari esse coperunt.

At enim, si serid lupanarium usum putas non esse tolerandum, quî potes c. 17. sanctissimam vocare legem, Philippi II. Hispaniarum regis, qui A. D. 1571. lupanaria non sustulit, sed autoritate publicâ confirmavit, modo cautiones quædam adhibeantur, puta, ut singulis octo diebus diligenter & attentè lustrentur, ut quæ labe aliquâ fuerint infecta, continuè ad nosocomia curanda deferantur. Ita videris lupanaria quidem damnate, lustra verò probare. Tum demum autem lustra tibi erunt, si sedulò perlustrentur.

cap. 12.

Sed & miror æquitatem tuam, qui contendis, non licere meretricibus multò carius quàm cæteris domum locare, ne ex lucri participatione commune crimen evadat. Sed quid opus erat te nobis, qui Romam non lubenter invisimus, aperire urbis mysteria? Scimus, inquis, Roma meretrices sæpè nullis certis sedibus tota urbe vagari, tametsi ea licentia aliquando restricta sit, certâ aliquâ regione urbis ad habitandum illis designata: & paulò ante: Roma passim & impune fit in ipsis Pontificum oculis, ubi caput & forma est sanctitatis, eoq; majori spe questus confluunt maiori numero mulieres perditæ. Vide, ne ob hæc, & quod ex lupanari publicè vestigal exigi veras, damnatus sit Romæ liber tuus potius, quàm ob ea, quæ de Monetæ mutatione scripsisti.

Caput VII.

BABEL ΑΥΤΟΚΑΤΑΚΡΙΤΟΣ.

Abel confusionem cum significet, certum est, proprium eius characterem esse, ut passim ipsa sibi con-

A tradicat, suo ipsius ore condemnetur. Ut sciamus, an id Sedi Rom. possit aptari, paucula saltem ad specimen notasse sufficiet. D. 93. can. 14. laudatur Concilii Laodicensis canon 25. Non oportet diaconos panem dare, nec calicem benedicere. Omittito, quod idem sequenti canone 18. permittens laudatur Concilii Carthaginensis quarti canon. 18. Sed meminerint saltem, quàm iniquè negent id, quod à presbytero datur panem esse. D. 95. can. ultim. laudatur Neocæsariensis concilii can. 13. & ita vertitur: Presbyteri ruris in ecclesia civitatis episcopo presente vel presbyteris ipsius urbis offerre non possunt, nec panem sacrificatum, (alii legunt sanctificatum) dare, calicemq; porrigere. Quàm multa huiusmodi, vel hanc unam controversiam spectantia, ac veritati faventia, transubstantiationem evertentia, colligi possunt ex tertia Decreti Gratiani parte, de consecratione: Sed hæc integrum volumen

C conficere possunt. D. 93. can. 20. laudatur Concilii Toletani quarti canon 38. Nonnulli diaconi in tantam prorumpunt superbiam, ut sese presbyteris anteponan. Laudatur & can. 24. Hieronymus ad Evagrium epist. 85. dicens: Legimus in Esaia. Fatuus fatua loquitur. Audio quendam in tantam erupisse vecordiam, ut diaconos Presbyteris & Episcopis anteferat. Nam cum Apostolus perspicue doceat eosdem esse Episcopos, quos Presbyteros, quid patitur mensarum

D & viduarum minister, ut super eos tumidus se efferat, ad quorum preces Christi corpus & sanguis conficitur? Id copiose solideque demonstrat: dein, quod sciret hoc, quod damnabat, vitium Romæ regnare, addit. Si auctoritas queritur, orbis maior est urbe. In eum canonem Glossa: Ante prelationem ista nomina, Presbyter, Episcopus, erant prorsus Synonyma, & etiam administratio communis erat, quia communi consilio sacerdotum regerantur ecclesia. Ibidem D. 95. can. 5. laudatur Hieronymus in Tit. cap. 1. idem disertè contendens.

Decreti parte 2. causa 1. q. 1. can. 1. Leo laudatur, dicens: *Gratia si non gratis datur vel accipitur, gratia non est. Simoniaci autem non gratis accipiunt.* can. 6. *Dantem pariter & accipientem,* inquit Gelasius, *damnatio Simonis involvit.* can. 12. *Anathema danti, anathema accipienti.* can. 16. *Simoniaci non nisi spiritum mendacii accipiunt.* can. 21. *Tolerabilior est Macedonij & eorum, qui circa ipsum sunt Spiritus sancti impugnantorum impia heresis. Illi enim creaturam & servum Dei Patris & Filij Spiritum sanctum delirando fatentur. Isti verò Spiritum sanctum efficiunt servum suum.* can. 104. laudatur Concilium Triburiense, dicens: *De cetero nec pro ordinatione, nec pro chrismate vel baptismo, vel pro balsamo, nec pro sepultura, vel pro communione quidquam exigatur. Sed gratis dona Christi gratuita dispensatione donentur.* can. 109. *Erga Simoniacos,* inquit Nicolaus II. A. D. 1059. *nullam misericordiam in dignitate servanda habendam esse decernimus. Hujusmodi denuntiationibus plena est hæc quaestio 1. tom 3. 7.*

Cum hodie tam obfirmatè consequentiarum legitimarum vim pernegent tum Jesuitæ, tum etiam alij Doctores Pontifi-

A cii, sciant illorum sophisticæ vitiligationi damnandæ, vel unum Gratianum sufficere, c. 1. q. 1. can. 64. *Ne putemus,* inquit, *in verbis Scripturarum esse Evangelium, sed in sensu: non in superficie, sed in medulla: non in sermonum foliis, sed in medulla rationis.*

Subinde nos negant ad Ecclesiam pertinere, & tamen cum eos, qui à nobis deficiant, muneribus Ecclesiasticis, Felix III. ep. 1. c. 5. Gratianus jubet eos fateri nos esse catholicæ ecclesiæ membra. Sic enim B ajunt 1. q. 7. can. 10. *qui in qualibet etate alibi, quam in ecclesia catholica aut baptizati, aut rebaptizati sunt, ad ecclesiasticam militiam profus non permittantur accedere.*

Confessionem auricularem ab omnibus flagitant, & tamen de pœnit. dist. 2. c quidam, laudatur Theodorus Cantuariensis Archiepiscopus, dicens: *quidam Deo solummodo confiteri debere peccata dicunt, ut Graci: quidam verò Sacerdotibus confitenda esse percensent, ut tota serè sancta Ecclesia, hoc est, Romana, quod utrumq; non sine magno fructu intra sacram fit Ecclesiam. Hujusmodi multa passim congesimus duobus his libris, & non pauca suppetabit etiam tertius?*

SEDIS RO-
MANÆ

FIDES,
SIVE
STELLIONATUS.

IACOBVS CAPPELLVS

JUL. CÆS. BULENGERO S.

Riores duos de Sedis Rom. potestate, sanctitateque libros adversus te potius, Bulengere, quam ad te scripsisse dici possunt, si modo quidquam adversarium habent tam amicæ dissertationes non lædendæ famæ tuæ, sed propugnandæ veritatis ergò institutæ. Sed quantumvis moderatè, *Ἀποφθάλω*, tamen adversantur diatribis tuis. Hunc certè librum ad te tantùm scribo, non adversus te. Nam sicubi te sententiæ meæ repugnantem offendi, obiter respondi, prout id postulabant ea, quæ duobus prioribus libris enarrabamus. Sed quia videbam, vix tibi satisfacturas breves illas responsiones, in hunc librum distuli pleniorē disquisitionem de crimine stellionatus, cuius à nostris passim accusatur Sedes Rom. Quò gravius est illud crimen, eò solidiores debent esse rationes, quibus tanti sceleris arguitur. Contra, si quæ falsa suspicamur instrumenta, tu vera probaveris, ruent pleraq; omnia, quæ de potestate, sanctitateq; Romanæ sedis hætenus disseruimus. Quorsum enim hæc instrumenta cōfinxit, nisi ut ea statuminares, quæ nos eversa volumus? Eadē operâ videbimus nō tantū, quàm bonā fide causam suam agat, sed & quàm multis nominibus inficiat, tum fidei, tum ecclesiasticæ disciplinæ puritatē. Si dixeris, seram esse tot instrumentorū jam multorum seculorū præscriptione firmatorū accusationem, memineris quàm multi jam hæc scripta vocaverint in falsi suspensionem. Imprimis memineris *accusationem suppositi partus nulla temporis præscriptione depelli, ut docet Paulus J. C. ad legem Corneliam de falsis §. 19. nec interesse, decesserit nec ne, qui partum subdidisse contenditur.* Sed ut eò minus mira videatur accusatio nostra, vide quàm multa scripta Doctorum tuorum celeberrimi quique quotidie falsi damnent.

Caput I.

PSEUDEPIGRAPHA à SIXTO
SENESSI AGNITA.

Ixtum ipsum audiamus in sua præfatione: Typographi, inquit, & Bibliopola quidam, nihil præter questum arte sua quærentes, novos quotidie librorum fœtus emittunt adulterinos, suppositivos, pseudepigraphos, & nothos, præpositis absq; ullo iudicio & pudore in frontispiciis operum, quo ipsa & charius & citius vendant, falsis illustrium autorum inscriptionibus. Hoc sanè artificio supposuerunt nobis, inter multos spurios partus, *Quæstiones in Genesin Philonis Iudæi, Quæstiones Iustini Philosophi & martyris ad gentes, Quæstiones D. Athanasii ad Antiochum, Origenis Paraphrasin in Iob, eiusdemq; in eundem librum Commentarios, item Arnobij Rhetoris in Psalmos Commentaria, Eusebij Emeseni Homilias in Evangelia, Ambrosii in Apocalypsin Explanaciones, Hieronymi in Proverbia libros tres, & in lamentationes Ieremie libros tres, Eucherij in Genesios, & Regum historias libros octo, & cum his alia plurima, sub nomine præsertim veterum patrum ascititia opera; quorum dogmata, stylus, ac tempora magis ab ipsorum titulis & inscriptionibus distant, quàm cælum à terra.*

Nec dissimili, sed impudentiori fūco iudem ipsi, ut adagio fertur, duos sibi generos ex unica filia parantes; quod unius tantum erat autoris opus, sæpenumero, & in eadem quoq; officina excuderunt sub diversis duorum, vel trium autorum titulis, exhibentes nobis (ut interim ex tam multis paucula quadam in exemplum adducam, Homilias in Leviticum, semel Origenis nomine, & iterum easdem Cyrilli nomine, separatim voluminibus impressas; præferentes item commentaria eadem in epistolas Pauli, in aliis quidem codicibus Athanasio, in aliis vero Theophylacto inscripta; similiter eandem in Ecclesiasten Paraphrasin publicantes, primùm Gregorij Neocesariensis, deinde sequenti anno Gregorij Nazianzeni inscriptione prænotatam; vendentes commentarios eosdem

A in Proverbia, inprimis Bedæ & mox Hieronymo assertos; evulgantes quoq; easdem commentationes in Iob, in multis voluminibus, Philippi Presbyteri nomine, in plerisq; vero prænotatas Bedæ Presbyteri titulo; sub quo etiam emiserunt Collectanea eiusdem Bedæ in Hexameron, eodem tempore sub Iunilij Afrî appellatione excusa; & easdem Psalmorum explanaciones, in priori editione Hugonis Carenfis inscriptionem habentes, in posteriore verò Alexandri Halensis. Hæc Sixtus, cuius querimonia non est à ratione aliena: Sed pleraque falsi crimina, quæ Typographis adscribit Sixtus, multò iustius tribui possunt fautoribus errorum curiæ Rom. Sed Roma, cum videat spurios suos mutuis vulneribus cornuere, quod Babylonis certissimum est *πρωτοτυπία*, plerisque cogitur abnegare, suosque partus tam crudeliter exponere, quam turpiter edidit. His cum nigrum Theta præfixisset Erasimus, iniquissimè exceptus est, & quo nomine de Rep. Christiana comprimè meritum est, plurimum odii sibi conciliavit apud lucifugas scripturarum & veritatis hostes. Tandem inventi patrones inter ipsos Pontificios, postquam agnoverunt in illis scriptis adulterinis esse multa, quæ ne Roma quidem probare possit, ad eò verum est illud: *Non est solium filia Chaldaorum.*

Caput II.

PSEUDEPIGRAPHA à BARONIO AGNITA.

Abbenù hakkadofsch revelatio Secretorum, ad Antoninum Cos. Appar. art. 39.
Liber de natali S. Mariæ Hieronymo adscriptus, operum eius to. 9. ad Chromatium & Heliodorum. Appar. art. 39. & 44.

Recognitiones Clementis A. D. 34. art. 280. & 291. & A. D. 41. §. 10. & A. D. 44. §. 36. & A. D. 51. §. 57.

Doro-

Dorotheus in sua Synopsi complurima A
 consarcinavit mendacia. A. D. 45. §. 44.
 Item A. D. 58. §. 56. *Dorothei fides improba-*
tur in multis.

Huius tamen autoritate passim abu-
 titur Turrianus Jesuita, cui optimè olent
 fœtidissima quæque.

In libro de transitu Mariæ virginis, qui
 Melitoni Sardensi adscribitur à Trithe-
 mio & aliis, quemque Gelasius damnat
 d. 15. c. Sancta Romana, multa habentur,
 tanto viro indignissima, & quamvis in e-
 dito recenter volumine aliqua ad censu-
 ram Bedæ sint emendata, multa adhuc
 habet fatua, delira, atq; auribus Christia-
 nis indigna. A. D. 48. §. 12.

Scriptum de assumptione B. Mariæ ad
 Paulum & Eustochium, non est Hierony-
 mi, neque Sophronii, sed auctoris Nesto-
 rio multo recentioris. A. D. 48. §. 13.

Sermo XXXIV. & XXXV. de san-
 ctis falsò hæctenus Augustini nomine
 latuit. A. D. 48. §. 17. ibidemque ait C
 idem Scholæ Lovaniensis autoritate fan-
 citum.

Athanasii liber de B. virgine multus
 est in refutando Nestorii errore, ac proin-
 de non est Athanasii A. D. 48. §. 19. idemq;
 solidis argumentis probat Antonius A-
 gellius ibidem §. 23.

Acta Barnabæ nomine Johannis ab
 aliquo, ut apparet, nebulone scripta, ab
 imperitis magno applausu excipiuntur ea
 multis & apertissimis sunt coagmentata D
 mendaciis, &c. A. D. 51. §. 51.

Metaphrastes quoque sæpe à Baronio
 mendacii insimulatur, ut A. D. 5. §. 53.

Senecæ Epistolæ ad Paulum multo-
 rum mendaciorum convincuntur A. D.
 66. §. 11. licet ab Hieronymo & Augu-
 stino cum laude citentur de Script. eccles.
 & ep. 14.

Acta passionis Pauli nomine Lini A. D.
 66. §. 14. falsa esse agnoscit Baronius.

Librum lamentationum, sive de pœni-
 tentia Origenis Baronius autoritate Ge-

lasi, qui librum hunc inter Apocrypha
 recenset, contendit esse *Ἰσθμίου*
 A. D. 25. §. 118. atque adeò dubitat, an
 sint Epiphani, quæ in eodem lapsu Ori-
 genis leguntur apud Epiphanium hæ-
 64.

Acta Sylvestri, licet à Gelasio probata,
 tamen à Baronio multis additamentis in-
 quinata dicuntur A. D. 314. §. 10. 11. 12.
 13. 14. 15. 16.

Sermones ad fratres in Eremo Augu-
 stino tribuuntur. Baronius A. D. 382. §.
 25. agnoscit totum illud corpus esse sup-
 positivum.

Antonii vitam Athanasii nomine in-
 scriptam falsam agnoscit Baronius A.
 D. 343.

Caput III.

PSEUDEPIGRAPHA à BELLAR-
 MINO AGNITA.

De amiss. grat. & stat. peccati.
lib. 4. cap. II.

Vctorem commentariorū 194. B.
 brevium in omnes episto-
 las Pauli, quæ falsò tribu-
 untur sancto Hieronymo,
 fuisse Pelagium aut Pela-
 gianum aliquem, extra controversiam est.

Idem lib. 4. cap. IX.

Hic vero auctor quicumque sit, certè 220. B.
 non est Arnobius ille præceptor Lactan-
 tii, qui scripsit libros septem adversus gen-
 tes, sed aliquis multò recentior, ut aliqui
 ante nos observarunt.

Idem lib. 4. cap. XI.

Eandem sententiam tradit Gregorius 230. C.
 Nyssenus in libro de anima cap. 6. Si ta-
 men is liber est eius, & nō potius Nemesii,

aut alicuius alterius, cum Gregorius Nyf- A
senus in libro de officio hominis. c. 28.
& 29. ex instituto hanc sententiam re-
fellat.

De Missa lib. 1. cap. VI.

732. D. Liber de quæstionibus veteris ac novi
733. A. Testamenti, non est Augustini.

De amiss. gratiæ & statu peccati
lib. 4. cap. III.

398. B. Si quis objiciat Ambrosium, in com-
mentario exposuisse, per unum homi-
nem, id est, per Hevam: Respondebimus,
commentaria illa non censi à viris do-
ctis, esse Ambrosii.

Idem lib. 6. cap. V.

357. E. S. Ambrosius, vel quisquis auctor fuit
352. A. commentariorum in epistolas S. Pauli,
quæ Ambrosii nomen ferunt.

Plura huiusmodi scripta videbis apud
Sixtum Senensem, Baronium, Bellarmi-
num, & alios Pontificios *Ad demerzæ Piac*
damnari, qualia multa collegit eruditissi-
mus Rivetus in Critico suo. Plura colligere
studiosis facillè quidem erit, sed non
inutile. Nam ante annos quinquaginta
passim pro genuinis obtrudebantur; &
quoties vitiosa libido fecerit auspiciam,
etiam posthac obtrudenter à Pontificiis,
quibus satis est, si testium undecunque
petitorum nube nos obruant. Pridem
de Româ dictum est:

*Quod petiit, spernit: repetit, quod nuper omisit.
Æstuat & vite disconvenit ordine toto.*

De Româ Ethnicâ dixit hoc Venusi-
nus: Sed multò graviora dixit de sede
Pontificia Fr. Petrarcha in epistolis sine
ep. 6. titulo: *Sentio, inquit, rediit ab inferis Iulianus.
Nisi se Christus iterum vindicet, actum
ep. 18. est; Omne bonum ibi perditur. Veritas ibidem
etiam, &c.*

Caput IV.

VARIII CANONUM
CODICES.

T peritiùs de literis aliquot
supposititiis, quæ præci-
pua hodie juris canonici
partem constituunt, judi-
cium faciamus, de veteri
codice canonum aliquid nobis est dicen-
B dum. Eruditè quidem ea de re scripse-
runt Baronius A. D. 341. §. 34. A. D. 527.
§. 72. & seqq. Leschæserius in sua con-
sultatione, Justellus in præfatione libri,
quem inscripsit codicem canonum Eccle-
siæ universæ. Sed non pauca supersunt
indaganda. Imprimis notatu dignum,
quod ante trecentimum, vel CCLX.
Christi annum Ecclesia sacra scripturæ
canone contenta, nullum habebat codi-
cem canonum. Synodum obortas con-
C troversias sopiebant, sed neque *πιστος ἐν-
θεός*, hoc est, fidei symbola nova, neque
canones novos condebant, Apostolico
Symbolo, canonibus Paulinis contentæ.

Post sexagesimum & ducentimum
annum Christi non Synodi quidem, sed
doctores aliquot Gregorius Thaumatur-
gus, & Dionysius ac Petrus Alexandrinus
Canones aliquot pœnitentiales suis Ec-
clesiis præscripserunt, quorum exemplo
post CCC. annum Synodi cœperunt hoc
D operam dare, ut canones aliquot singulæ
scribebant, ut quartum seculum à cano-
num & symbolorum multitudine cano-
nicum ac symbolicum dici non immeritò
possit. Sed unum auctoritatem obtinuit
Symbolum Nicenum. Reliquarum quo-
que Synodorum plerique canones obso-
leverunt. Solæ sex quarti seculi concilia
canones condiderunt, quæ tam apud Oc-
cidentis, quàm apud Orientis, in quo fue-
rant habita, provincias auctoritatem ob-
tinerent.

Harum Synodorum canones aliter
distrib-

distribuit Dionysius Exiguus, aliter Tilius, aliter Justellus; sed discrimine per exiguo, quod tamen hic oculis subjicere non pigebit

Numerus canonum secundum

Concilium.	Dionysii.	Tilium.	Justellu.
Nicenum	20.	20.	20
Ancyramum	24.	25.	25
Neocesariense	14.	15.	14
Gangrense	20.	20.	20
Antiochenum	25.	25.	25
Laodicenum	58.	59.	59
Summa	161.	164.	163.

Tili feriem confirmat, quod ait Dionysius Exiguus: *Regulas Nicena Synodi, & deinceps omnium conciliorum sive qua ante eam, sive qua postmodum facta sunt, usq; ad Synodum CL. pontificum, qui apud Constantinopolim convenerunt sub ordine numerorum, id est, à primo usq; ad centesimum sexagesimum quintum sicut habetur in Græca auctoritate, digestimus.* Atqui Dionysius aliud promisit, aliud præstitit. Nam in Dionysii ferie primus Constantinopolitanæ Synodi canon est centesimus sexagesimus secundus, apud Græcos, quos laudat Dionysius, quosque secutus est Tilius, est centesimus sexagesimus quintus. Idem autem est centesimus sexagesimus quartus in Justelli ferie, quam confirmat Synodus Chalcedonenfis A. D. 451. cum Antiocheni concilii canones XVI. & XVII. vocat nonagesimum quintum, & XCVI. codicis. Ut sit A. D. 380. codex canonum constabat ad summum canonibus 164.

Huic intra LXX. annos habitæ tres Oecumenicæ Synodi canones non amplius quadraginta quatuor adjecerunt, secunda quidem septem A. D. 381. tertia octo A. D. 430. quarta XXIX. A. D. 451. ut tum septem & ducentis admodum canonibus constaret totus canonum codex, quo Græcæ tum utebantur Ecclesiæ. Sed Romana diu nec secundæ, nec tertiæ, nec

quartæ Synodi canones admisit, & cum eos admisit, fecit id dicis tantum causâ.

Quamobrem etiam post quingentesimum tricesimum annu Christi Dionysius Exiguus Abbas Romanus secundæ Synodo tres tantum canones tribuit, tertiæ nullos, quartæ 27. demptis duobus posterioribus, quod penultimus Ecclesiæ Romanæ displiceret. Sed iis, quos reiciebat Dionysius, substituit Sardicenses 21. Carthaginenses 138. Apostolis affectos 50.

Romanos nullos, quod Roma tum paucas admodum Synodos habuisset, & quas habuerat, eque nullos canones condiderant. Nulla verò decreta pro canonibus habebantur, nisi quæ Synodorum auctoritate fuissent confirmata. Contra provinciarum omnium nulla fuit canonum feracior, quam Africa, nulla civitas, quam Carthago. Conciliorum Colonix editorum A. D. 1538. tom. 1. f. 176. habemus quatuordecim canones Synodi Carthaginensis habitæ sub Grato, qui Sardicensi concilio interfuit A. D. 347. fol. 207. habemus tredecim canones Synodi Carthaginensis A. D. 390. habitæ sub Genedio, qui Grato successit. Genedio successit Aurelius, qui federe cœpit A. D. 391. & post A. D. 420. obiit. Et canonum quidem sub Grato, sub Genethlio, (legendum fortasse Genedio, ut in conciliorum collectionibus Colonienfisibus) non semel meminit Fulgentius Ferrandus. Africanos tamen vel Carthaginenses canones cum absolutè memorat, designat eos, qui sub Aurelio conditi sunt, & in unum codicem compacti, synodali quæ auctoritate confirmati A. D. 459. quorum indicem habes apud Dionysium, feriem apud Tilium, apud Colonienfes conciliorum compilatores, & nuper apud Justellum nostrum.

Fulgentius Ferrandus, Carthaginensis Ecclesiæ Diaconus, Fulgentii Ruspenfis, qui decessit A. D. 529. meminerit, ut nuper defuncti. Victor Tununenfis in

Chronico docet eum claruisse sexto post Basili Consulatam anno, hoc est, A. D. 346.

Tum Africa nondum admiserat canones, qui dicuntur Apostolorum: Hos enim nusquam laudat Ferrandus. Ephesinorum non magis meminit Ferrandus, quàm Dionysius. Sed Africanos multos laudat, quorum Dionysius rationem nullam habet. Synodi, quarum passim canones citat Ferrandus, hæ sunt: *Antiochena, Anquiritana*, hoc est, Ancyrana, *Carthaginensis* sub Grato, sub Genethlio, sub Aurelio, *Constantinopolitana, Cellensi*, uæ videtur eadem esse cum Zellentii, *Gangrensis, Hyponiensis* (Hyponiam dicere videtur quam plures Hipponem dicunt) *Iucensis, Laodicensis, Milevitana, Marazianensis, Marazensis, Marizanensis, Mazaranensis, & Macriannensis*, quæ fortè non sunt quinque diversæ Synodi, sed una, vel duæ. *Nicena, Nova Casarea*, hoc est, Neocæsariensis, *Sardicensis, Septimunicensis, Suffetulensis, Tusduritana, Thenitana vel Tenitana, Zellensis* ex epistola Siricii. Sic enim loquitur Ferrandus, ut qui Zellentenses canones non aliunde quàm ex epistola quadam Siricii nosset. Alioqui nec Siricii, nec cuiusquam alterius responsa pro canonibus adhuc habebantur. Sed quamvis tot Africanos canones laudet Ferrandus in sua canonum breviatiõne, tamen codex canonum proprie dictus, tam in Africâ, quàm in Italia, non plures quadringentis, vel circiter canonibus complectebatur usque ad A. D. 773, quo Adrianus I. P. R. Carolo magno dedit codicem canonum. Quemnam? eum præcudubò, quo tum utebatur Roma. At huius epitomen H. Canisius evulgavit, ex qua colligitur, Romanum sub Adriano I. codicem canonum eundem plane fuisse, qualem exhibuit Dionysius Exiguus. Poterat tamen ut Afris, sic Italis esse quidam alius codex canonum Dionysiano paulò locupletior, ex quo suum Nomocanonem collegit Crisconius.

A Quo tempore vixerit Crisconius, quive sit Liberinus Pontifex, cui collectionem suam dedicat, mihi non constat, nisi quod Fulgentio Ferrando, cum eius brevium laudet, posterior sit necesse est. Primus hic non tantum Synodica, sed & Præfulum aliquot Romanorù decreta pro canonibus habet. Collectioni suæ titulù hunc fecit: *Concordia canonum Apostolorum, Nicenorum, Ancyranorù, Neocæsariensium, Gangrensiùm, Antiocheniùm, Laodicensiùm, Chalcedonensiùm, Sardicensiùm, Carthagenensiùm.* B *Item Præfulum Siricii, Innocentii, Zosimi, Celestini, Leonis & Gelasii.* Huic titulo paucula quædam defunt. Nam præter hos canones laudantur §. 10. canones concil. episcoporum Aratenseorum §. 199. canones Agathensis concilii tit. 8. & §. 146. 148. 149. 313. 314. 315. 325. 339. antiqua ecclesiæ statuta tit. 57. 58. 59. 60. 61. 91. 92. 94. 95. &c. & §. 41. 55. 56. 76. 271. 278. 292. 293. 294. 295. 296. laudantur statuta conciliorum, quâ voce designantur canones Africani sive Carthaginenses, saltem *ὡς ἦν τὸ πάλαι.* Forfan & ubi numeri non conveniunt, scribarum error est, vel varietas hinc nata, quod Africani canones aliter atque aliter ordinati leguntur. Aliter, inquam, in editione Græcæ Tili, quem secutus est Justellus, aliter in editionibus Latinis Colonienfium, cui conformes sunt pleræque Crisconii citationes. Is denique laudat capitula Clementis, concilia C Clementis, ut plurimum non adscripto numero canonis. Ea voce designare videtur eos canones, quos alibi vocat Apostolicos. Hæc Crisconius M. S. Bibliothecæ Jac. Aug. Thuani plurimùm discrepans à Crescenii Breviario, quod Lutetiæ typis editum est A. D. 1609.

Cum in Occidente numerosior esset codex canonum, quàm in Oriente, tandem etiam Oriens plurimùm auxit codicem canonum A. D. 691. quo Synodus sexta codici canonum adjecit 85. canones, qui dicuntur Apostolorù, Sardicenses 20.

Carthaginenses 138. quibus & ipsi suos 103. adjecerunt. Ita cum A. D. 451. codex canonum Orientis constaret tantum canonibus 207. tum constare cœpit canonibus 554. quibus A. D. 787. Synodus Nicena II. 22. canones adjecit, & illic substitit, ut codex canonum Orientis constans in universum canonibus 576. nisi quod secundus sextæ sive Trullanæ Synodi canon profiteretur admittere se præterea scripta Nestarii & Gennadii Constantinopolitanorum, Theophili, Dionysii, Athanasii, Timothei Alexandrinorum, Gregorii Thaumaturgi, Basilii Cæsariensis, Gregorii Nysseni, Gregorii Theologi sive Nazianzeni, & Amphiloohii Iconiensis. Occidentaliura scripta nulla præterquam Cypriani, Roma contra nullius Doctoris scripta conciliorum canonibus æquavit præter suorum Præsulum aliquot responsa, quod jam inchoaverat sub Crisconio, qui sex, ut vidimus, Episcoporum Rom. decreta canonibus Synodicis admiscuerat, quibus aliquantò post sextam Synodum alii sex Episcopi Romani sunt adjuncti, nempe Sylvester, Hilarius, vel Hilarus, Symmachus, Hormisdas, Simplicius, Gregorius II. qui cum obierit A. D. 741. tamen plus quam centum post eius obitum annis nullius alterius Papæ responsa codici canonum Occidentis sunt adjecta, sed Romæ sufficiebat, si duodecim suorum præsulum decretales, ut vocabat, epistolas videret Synodicarum constitutionum autoritatem æquare, saltem in quibusdam Occidentis Ecclesiis utentibus eo codice, quem Gregorianum, vel Leoninum voces licet à Gregorio II. vel Leone IV. qui decessit A. D. 855.

Quis fuerit ille codex, non est obscurum. Nam & typis excusus est Moguntiz A. D. 1525. & Lutetiz A. D. 1609. & indiculum eius refert Leo IV. D. 20 §. 1. *De libellis*, inquit, & commentariis aliorum non convenis aliquem judicare, & sanctorum conciliorum

canones relinquere, vel decretalium regulas, i. quæ habentur apud nos simul cum canonibus. Quemvis honorem canonibus deferret Sedes Romana, modò eos non aliunde quàm ab eius manu accipias, ut illi liceat canones probos interpolare, veteres antiquare, recentibus commutare. Pergit Leo: *Quibus autem in omnibus Ecclesiasticis utimur iudiciis, sunt canones Apostolorum (Gregorianæ notæ, aliàs, qui dicuntur Apostolorum) Nicenorum, Ancyranorum, Neocasariensium, Gangrensiùm, Antiochensium, Laodicensium, Constantinopolitanorum, Chalcedonensium, Sardicensium, Africanensium, Carthaginensium, & cum illis regula Præsulum Romanorum, Sylvestri, Siricii, Innocentii, Zozimi, Celestini, Leonis, Gelasii, Hilarii, Symmachi, Hormisdæ, Simplicii, & Gregorii junioris. Isti omnino sunt, & per quos Episcopi simul judicantur & clerici.* Postea addita sunt aliquot concilia Cisalpina, ac tandem commentitiæ præscorum Pontificum epistolæ, ante Sylvestrum, & inter Sylvestrum ac Siricium.

Caput V.

EPISTOLÆ VETERIBUS ROMÆ EPISCOPIS AFFECTÆ.

Irca millesimum annum Christi Burchardus ait, se viginti Decretorum libros collegisse ex canonibus, qui vocantur corpus Canonum. Hi sunt Niceni, Ancyrami, &c. usque ad Chalcedonenses. Ex Apostolorum canone, ex transmarinis conciliis, hoc est, Sardicensi, Carthaginensi, & Africanis. Ex conciliis in Germania, Gallia, Hispaniâ celebratis. Ex Romanorum Pontificum decretis tam genuinis scilicet, quàm spuris, quibus, ut autoritatem facilius conciliarent Pontifices Romani, curarunt delendam ex canone Leonis IV. enumerationem Pontificum, quos recenset Leo IV. Itaque Grego-

rianae juris Canonici notae Apud Anselmum, inquit, & Polycarpum desunt omnia Pontificum nomina. Florebat Anselmus Cantuariensis A. D. 1080. Deus tamen pro sua providentiâ voluit Gratianum integrum codicem nancisci, & illa, quae deleta cupiebant callidiores, recensere, ut esset id vestigiû antiquitatis. Quippe veritas instar caprifisci, vel ipsa saxa petrum puit. Obiter notes, licet, ante millesimum Christi annum nullam in Italiâ Synodum habitam, quae canones condiderit, vel certè, cuius canones ab Ecclesiis recepti fuerint, nullius quoque Romani praesulis tantam auctoritatem fuisse, ut eius scripta, literae, responsivæ codici canonum infererentur ante Seculum octavum aut sextum; denique literarum, quas spiritus esse contendimus, vestigium extare nullum ante seculum nonum; neminem eas, ut legitimas, propugnasse ante Nicolau I.

Nicolai verba sunt scribentis A. D.

865. *Si Romanorum Pontificum decreto ceterorum opuscula Tractatorum approbantur, vel reprobantur, ut, quod Sedes Apostolica probavit, hodie teneatur acceptum, & quod illa repulit, haecenus inefficax habeatur; quanto potius, quae ipsa pro Catholica fide, pro sanis dogmatibus, pro variis & multifariis Ecclesia necessitatibus & fidelium moribus diverso tempore scripsit, omni debent honore preferri? Hoc est, principium sine fine petere, tyrannidem tyrannidi superstruere, & tam sophisticè argutari, ac si quis Praetor dicat, si causas aliorum debeo D* iudicare, quanto magis meas? *Quaquam quidam vestri scripserunt, haud illa decretalia Pontificum praesorum in toto canonum codicis corpore contineri descripta, cum ipsi, ubi hac sua intentioni suffragari conspiciunt, illis indifferenter utantur, & solum nunc ad imminutionem Sedis Apostolicae potestatis, & ad suorum augmentum privilegiorum minus accepta esse prohibeant. Si ideo non esse decretales Epistolae praesorum Pontificum Rom. admittendas, dicunt, quia in codice canonum non habentur adscriptae, ergo nec S. Gregorii, nec ullius alterius, qui ante*

vel post ipsum fuit, est aliquid institutum vel scriptum recipiendum, eo quod in codice canonum non habeatur inscriptum. Vide, quam bene Nicolaus argumentetur. Ecclesiae Gallicanae negabant epistolas, quas praesorum Pontificum nomine videbant obtrudi, pro genuinis admittendas, cum illis in codice canonum nullus unquam locus fuisset: Quibus autem locum dedisset antiquitas potius quam illis, si fuissent probae notae? Codicem canonum intelligebant illum ipsum, quem praedicat & commendat Leo IV. D. 20. c. de libellis, cui ante annos centum viginti nihil adjectum fuerat, cum haec Leo IV. In eo canone multae quidem Pontificum Rom. habebantur Epistolae, nullae praesorum illorum, unde merito colligebant Gallicani Praesules commentitias eas, eoque reiectitias esse. Quid hic noster Stellio? Fingit Gallos loqui de corpore Canonum, proprie dicto, quo solo Ecclesia usa fuerat ab A. D. 451. usque ad A. D. 691. cui corpori soli Synodorum, & quidem paucorum canones inserti fuerant. Sed Nicolaus ipse suo se gladio jugulat: Sed quare multum immoramur, inquit, cum nec ipsas divinas Scripturas veteris & novi Testamenti jam recipimus, si istos dixerimus audiendos? Etenim neutrum horum in codice canonum Ecclesiasticorum habetur insertum. Sed responsuri sunt isti, quod inter canones inveniatur capitulum S. Innocentii Papae, cuius auctoritate doceatur à nobis utrumque testamentum esse recipiendum. Quid hoc est, Nicolae? modo dicebas in codice canonum nullius Pontificis haberi rescripta; Nunc fateris in eo extare rescriptum Innocentii. Ad eum memorem decet esse mendacem & stellionem. Apage verò tuum commentum; ideo recipiendos libros Canonicos, quia docet id auctoritas Innocentii. Ergone ante Innocentium nulla Canonicorum scriptorum erat auctoritas? Quin imò non alios canones scriptos habuit Ecclesia trecentos circiter annos praeter libros canonicos. Postea

visum est aliquot canones, ad disciplinam pertinentes, condere. Ex his conflatum Syntagma minus & vetustius dicebatur *Corpus*; ubi auferere cœpit, *Codex* dictus est. In neutro locum obtinuerunt spurie priscorum Pontificum epistolæ, teste ipso Leone IV.

Hic Turrianus lib. 5. c. 20. *Quid, inquit, Leoni propositum fuit? Nempe hoc tantum, ut meminisset de Pontificum decretalium regulis, quæ unâ cum canonibus ad iudicandas causas coniuncti essent.* Nempe, quia Leo IV. non meminit Gregorii I. quem constat epistolâ multas decretales scripsisse, fingit Turrianus eâdem ratione omittas omnes epistolâs 37. Episcoporum, qui Siricium antecesserunt; sed planè dispar est ratio. Nam Gregorii I. epistolæ volumem conficiunt grandius, quàm omnes epistolæ simul, de quibus disputamus, ideoque merito iudicantur veteres, non esse tot canonibus obruendam Ecclesiam. At si quorum Episcoporum responsis honos deferendus erat, quibus potius, quàm vetustissimis? 1. Epistolæ Gregorii I. statim post eius obitum celebres fuerunt, & historiis pleræque plenissimæ sunt, quæ præferunt certos characterísticos. Hæ contra nec à Leone IV. nec ab ullo ante eum memorantur, & certissimis falsi iudiciis undique circumfluunt.

Instat Turrianus tam cæco impetu, ut causam ipse suam evertat. *Fuisse scriptas, inquit, ante interpretationem Hieronymi veteris Testamenti, testimonio clarissimo est, quod nullo ingenio eludi queat, quod, qui has epistolâs post Hieronymi tempora reperit, & in publicum emisit, pro interpretatione LXX. quæ Zepherinus usus est, interpretationem Hieronymi posuit, & substituit. Quis quidem, sive fictas reperisset, sive ipse eas finxisset, profectò necesse erat, ut interpretatione LXX. usus fuisset, non Hieronymi, quem nosse non potuerunt. Quis hoc dubitet, nisi qui omni prorsus iudicio & ratione careat? Imò vel hinc constat, non tantum post Hieronymi, sed post Gregorii I. tempora con-*

fictas has epistolâs. Nam Hieronymi versio diu fuit improbara, vix tandem, idque circa sexcentelimum Christi annum extorqueri potuit; ut pro vetero versione LXX. interpretum, cui populus assueverat, substitueretur nova, quæ dicebatur quidem Hieronymi, sed jam multis in locis erat interpolata. Hac semel admitta, paulatim obsolescere cœpit usus veteris versionis, ut deinceps eius exemplaria vix usquam comparerent, præterquam in Psalmis, qui licet à LXX. interpretibus negligentissimè & infelicissimè versi sint, tamen cantores obtinuerunt, ut vetera novis anteponerentur. Cùm igitur harum epistolârum confictor, unam in historiæ Pontificale Damasi, unam Scripturæ versionem vulgatam nosset, fecit, ut nobis difficile non sit falsitatem eius & stuporem agnoscere. Turrianus verò, ut hæc falsi crimina tueatur, tragelaphos pingit Morphei regno dignos. Veræ probæque notæ Pontificum acta nec multa, nec admodum antiqua habet Roma. Suedet id ipse Turrianus Vaticanæ Bibliothecæ ruspator & præco maximus pro epist. Pont. l. 2. c. 20. *Sunt, inquit, hodie Romæ in Bibliotheca Vaticana multa volumina epistolârum Pontificum superiorum, quæ Pontificalis cuiusq. eorum acta, ac res gestas continent, unde vulgò Registra vocantur, Gregorii VII. Innocentii III. Honorii III. &c.* Cur ipse Turrianus incipit à Gregorio VII. qui obiit A. D. 1086. nisi quia superiorum Pontificum actu authentica vix ulla jam supersunt in illa ipsa tam celebri Bibliotheca Vaticana? Atqui sera in fundo parsimonia. Tum demum autographa & genuina Pontificum acta, scriptaque cœperunt asservari, cùm jam in fundo nihil superesset præter scorias aut fæcas.

Nicolaus de Cusa Cardinalis concordantiæ Cathol. l. 3. c. 2. *Vidi, inquit, decretum Leonis Papa in Synodo Romana cum subscriptione Episcoporum & clericorum, & civium Romanorum. Vbi Leo Papa Othoni primo re-*

fitur omnia tota per Pipinum, & Carolum, & Robertum regia sancto Petro data, & nominatur in eodem decreto omnia loca & nullam facit de donatione Constantini mentionem. Sunt meo iudicio illa de Constantino apocrypha: sicut fortassis etiam quadam alia longa & magna scripta sancti Clementi & Anacleto Papa attributa. In quibus, volentes Romanam sedem omni laude dignam plus quam ecclesia sancta expedit & decet exaltare: Is penitus jam quasi fundant. Si quis illas omnes scripturas illi sanctis attributas diligenter perlegeret, & eorum tempora ad illa scripta applicaret, ac deinde in opusculo omnium sanctorum patrum, qui usque ad Augustinum, Hieronymum, & Ambrosium fuere, ac etiam de gestis conciliorum, ubi authentica scripta allegantur, usum & memoriam haberet: Hoc inveniret verum, quia nec illis omnibus scripturis, de illis prefatis epistolis mentio habetur: & etiam ipsa epistola applicata ad tempus eorum sanctorum se ipsas producit. Hæc Cardinalis Cusanus ante ducentos circiter annos, aliqui Huffitarum hostis infensissimus, cui si Pontifices subscribere voluissent, fecissent, quod viros ingenuos decet. Sed cum fraudem à majoribus suis factam mordicus tueri, quam culpam Sedis suæ confiteri malint, faciunt, ut nobis necesse sit eadem mendacia sæpius detegere, impugnare, falsi convincere. De his igitur fictitiis veterum Romæ Pontificum epistolis in genere locuti, speciatim etiam aliquid de singulis aut plerisque dicturi sumus, imprimis de iis, quibus abusi sunt Decretorum Pontificiorum compilatores, Isidorus Mercator, Ivo, Gratianus.

Caput VI.

LITERÆ CLEMENTI
AD FICTÆ.

D. LXXX. c. 2.

CLEMENS PAPA AD JACOBUM
ep. 1.

N illis verò civitatibus, in quibus olim primi flamines (vel archi flamines) eorum & primi legis doctores erant, episcoporum primates poni, vel Patriarchas,

B. Petrus præcepit.

Clementi cum alia multa, tum maxime duæ epistolæ ad Jacobum fratrem Domini tribuuntur vegrandes, ex quibus passim longos centenos contexunt Burchardus, Anselmus, Gratianus, & alii juris canonici, quò Romana sedes utitur, compilatores, interpolatores, glossatores.

1. Pseudoclemens fingit hæc scripta ad Jacobum Domini fratrem, idque post Petri mortem. Atqui ex Eusebio constat, Jacobum hunc eo anno obiisse, quo celebrata est Olympias ducentesima decima. Ex eodem & Martyrologiis constat factum id Maii primo, festi Paschalis ultimo Nisan XXI. Conveniunt hæc A. D. 61. V. C. 814. Neronis VII. triennio minimum antequam Nero Romæ persecutionem excitasset. Aliter verò Jacobus Joannis frater obierat A. D. 44.

2. Passim usurpat vocabula multis post Clementem annis nata.

3. In 2. epistolâ ex Apostolo Episcopum Jacobum tacit, in 1. episcopum episcoporum vocat.

4. Hunc magistrum, non secus ac elementarium, infantem, aut repuerascentem senem, jam que sui oblitum rudimenta pietatis docet. Quoniam, inquit, sicut à B. Petro Apostolo accepimus omnium Apostolorum patre, qui claves regni cælestis accepit, qualiter tenere debemus sacramenta, que geruntur in sanctis, te ex ordine nos decet instruere. Turria-Tur 1. 2. ante Petrum, quin & ultro contendit Clementem à Petro mortuo mandatam accepisse, ut ad Jacobum mortuum scriberet. Qui sic nobis, Apostolis, rebus sacris illudit, hunc tu memineras Jesuitam esse. Supposititias igitur esse agnovit etiam Johannes à turre Cremata l. 2. c. 110. summæ Ec-

max Ecclesiasticæ presbyter Cardinalis A
laudatus hoc nomine à Sixto Senensi Bi-
bliorheca l. 2. p. 92.

D. XCIII. c. 1. & *Causâ XI.*

Q. III. c. 15.

B. PETRUS IN ORDINATIONE
CLEMENTIS.

SI inimicus est iste Clemens alicui pro actibus
suis, vos nolite expectare, ut ipse vobis dicat, B
cum illo nolite amici esse.

En præceptum dignum, quod B. Petro,
Clementi, Anacleto, Alexandro, Fabiano
affingatur, quasi verò homines, non vitia
odisse debeamus, aut simultatibus alio-
rum famulari. Melius ille *Συνομιλονεῖν*
Φίλοις με δεῖ, ἢ συννοσέειν. Ut demus li-
cere nobis aliquem morum causâ odisse,
tamen non ideò Simonem Magum odo-
ro, quia Clemens illum osus est, sed quia
magus est, & Christianæ veritatis hostis. C

Caput VII.

AFFICTA ANACLETO.

Dist. XXI. c. 2.

ANACLETUS ep. 2.

IN novo Testamento post
Christum Dominum à
Petro sacerdotalis caput D
ordo, &c.

Anacleto tres affin-
guntur grandes Epi-
stolæ, quæ in concilio-
rum tomis habentur, ex quibus Ansel-
mus, Iuò, Polycarpus, Gratianus passim
testimonia mutuuntur. Has autem ficti-
tias esse nemini cordato dubium esse po-
test. 1. Docent id stolidæ, falsæ, & *δεσο-
λόνο* Ecclesiæ Rom. encomia. 2. Ea
tribuit Anacleto, quæ multis post Ana-
cletum seculis instituta sunt.

Causâ II. Quæst. VI. c. 1.

ANACLETUS ep. 1.

Omnis oppressus liberè sacerdotum si volue-
rit, appellet iudicium: & à nullo prohi-
beatur, sed ab his fulciatur & liberetur & audia-
tur. Si autem difficiles causæ, aut maiora nego-
cia orta fuerint, ad maiorem sedem referantur:
& si illic facile discerni non potuerint, aut iustè
terminari: ubi fuerit summorum congregatio
sub metropolitano congregata, quæ per singulos
annos fieri solet & debet: iustè & Deo placitè
coram Patriarcha negocia secularia iudicentur
in communi.

Quis tam hospes est in historia Eccle-
siasticâ, ut non agnoscat hæc convenire
non posse seculo Anacleti? Videlicet
sub Anacleto licebat à Magistratibus ad
Episcopos provocare.

Tam per vestros quàm per aliorum apocri-
sarios tribulationes vestras audivimus. 3.

Ne Romana quidem Ecclesia, nedum
aliæ Apocrisarios ullos habebat, cum hoc
vocabulum Constantinopolitanum sic
post Constantini tempora.

Dist. XCIX. c. 1.

ANACLETUS ep. 2.

Qui ad aulam Imperatoris vel regum con-
fugere non poterant. 4.

Hinc liquidò patet, hæc eo seculo con-
ficta, quo præter Imperatorem in Occi-
dente reges aliquot Christiani erant, puta
in Italia, Gallia, Hispania, &c.

Ejectionem summorum Sacerdotum sibi Do-
minus reservavit. Falsum. & Ecclesiæ pri-
mitivæ praxi contrarium. 5.

Dist. XXII. c. 2.

ANACLETUS ep. 3. c. 3.

Licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à
Domino est concessum, & ipsi inter se id
X 3

6.

ipsum voluerunt, ut reliquis omnibus præset Apostolis, & Cephæ i. caput & principium teneret Apostolatûs.

GREGORIANÆ NOTÆ.

Non est credendum Anacletum ignorasse vocem esse Syriacam & significare Petram. Sed voluisse eam dictionem ad linguam Græcam eo tempore notissimam referre. Quod fecit Cyrillus Hierosolymitanus catechesi X. in nomine Iesus.

Resp.

Certè non ignoravit id Anacletus, sed ignoravit is, qui has epistolas Anacleto affinxit. Alioqui, quid opus erat mendacio, quo se ridendum doctis atque adeò indoctis, qui modo Evangelium legissent, propinaret?

Ioh. 7, 43.

D. LXXXII. c. 3.

ANACLETUS ep. 3. c. 3.

6.

Episcopi non in castellis aut modicis civitatibus debent constitui.

Quàm hæc aliena sint ab Anacleti seculo, docent Ostia, Eugubium, & aliæ civitates permodicæ, quæ cum jam inde ab initio Episcopos obtinuissent, nunc quoque etiam habent. Videlicet gloriosum sibi putavit Episcopus Rom. habere circa se Episcoporum aliquot mendicabula culinæ suæ nidore capta, quorum obtentu posset conciliabulis suis magnarum Synodorum nomen & authoritatem dare. At in remotis ab urbis suæ pomærio provinciis paulatim invaluit hic mos, quem Anacleti nomine confirmare Sedi Romanæ placuit.

Tit. 7, 5.

Atqui Apostolus Tito: *Huius rei gratiâ, inquit, reliqui te in Creta, ut quæ reliqua sunt, pergas corrigere & constituas oppidatim Presbyteros. Si quis est inculpatus, &c. Oportet enim Episcopum inculpatum esse.* Vides hîc Apostolum versu 7. Episcopos vocare, quos versu 5. Presbyteros vocaverat, & jubere,

A ut Episcopi constituantur κατὰ πόλιν, in singulis urbibus. 2. q. 7. can. 14.

Laici in accusatione episcoporum non sunt audiendi, quia oppidò eis quidam infesti sunt, & indignum est, ut ab eis accusentur, qui eorum gravitatem nolunt imitari. & can. 27. Infames sunt eo ipso, quod suorum doctorum vitam reprehendere conantur.

7.

Ita nec clericum ullam laicus, nec clericum clericus, nec laicum laicus poterit accusare, quia quidam laici quibusdam B laicis, quidam clerici quibusdam clericis oppidò sunt infesti. Quàm multos verò laicos videas tam graves & honestos quàm multi clerici, quin & episcopi multi sunt leves & vitiosi? Commentitiis istis Pseudoanacletis canonibus opponimus veros Hieronymi & Bedæ canones ibidem can. 29. 31. 41. *Non omnes episcopi sunt episcopi. Sal infatuatum à porcis conculcatur. Presbyteri à Daniele puero iudicantur: Balaam ab asina.*

C His quinque, quæ Clementi, & tribus, quæ Anacleto affinguntur, epistolis hoc commune est, quòd sine die & Consule scriptæ fingantur. Quæ sequentibus Episcopis ad Sylvestrum usque tribuuntur, prioribus quidem nihilo meliores sunt. Par stupor ingenii, par audacia, par impudentia in omnibus conspicitur. Videtur tamen alius octo priores, alius sequentes conscripsisse, qui dum curatior videri voluit adscribendo Consulium nomina, D quæ ex Damasi Pontificali didicerat, eò ridiculosius albas prælongasque aures passim redegit.

Historiales aliquando voluit adspere, sed cum unum in historiâ Damasum nosset, statim illi hæret aqua.

Vt pueram credas sevi dictata magistri

Reddere, vel partes minimum recitare secundas.

Tamen, ne sic quidem vitare potuit, quin pueriliter etiam in historicis cespitaret, idque statim in ipso limine. Turrianus contendit, epistolas, quæ Clementi tribuuntur, Græcè scriptas fuisse, Latine verò,

verò, quæ Anacleto dantur. Certè, quæ Are, per recriminationem in accusatores Evaristo ac sequentibus adscribuntur, Latine scriptas fuisse, non est dubium.

Caput VIII.

AFFICTA EVARISTO.

Causa II. Quest. VII. c. 1.

EVARISTUS I. ep. 2. Electus A. D. 79.

On est à plebe aut vulgaribus hominibus arguendus episcopus, licet sit inordinatus, quia pro meritis subditorum disponitur a Deo vita rectorum.

Num tibi, ô scelerum episcopatum patrone, tam facile est mortuos ab inferis revocare, quàm pravis monitionibus vivos ad Tartara dejicere? Ecce Evaristus obiit Gallo & Bradicâ Coss. VI. Kal. Nov. Tu sexto demum post die Kal. Novembris jubes cum Ægyptiis literas scribere. Sed age fingamus mendum hoc esse codicum, legendumque XVI. Kal. Novembris, ut pauculis ante obitum diebus dicatur Evaristus hoc decretum cygneæ cantionis instar emisisse. Quis tam stupet, ut non agnoscat hanc esse non oloris, sed olentis hirci, sed rapacis lupi vocem? Irané laici omnes sunt Episcoporum subditi? Laici omnes in plebis ac vulgarij hominum classem relegandi? Laicorum nulli licebit Episcopum arguere, quantumvis criminofum, sceleratum, impium? Atque adeò, Si qui sunt, inquis, vituperatores aut accusatores Episcoporum, vel reliquorum sacerdotum, non oportet eos à iudicibus Ecclesie audiri, antequam eorum discutiatur astimationis suspicio, vel opinio, qua intentione, quâ fide, &c. ista sumpserint. Ita nullus potest esse tam maculosus, tam turpis, qui non cuiusvis accusationis vim facile possit eludere, declina-

2. q. 7. c. si qui sunt.

Caput IX.

AFFICTA ALEXANDRO.

De Consecrat. D. 2.

ALEXANDER I. ep. 1. Electus A. D. 106.

B

Quam sale conspersam populis benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificentur.

Alexander obiit sub Trajano, Aliano, & Vetere Coss. V. nonas Mai. Nunquam ne illi licuit toto episcopatus sui decennio literas scribere, ut tertio demum sextovè post obitum mense literas in sepulchro scribens induceretur IX. Kal. Aug. & VII. vel XVII. Kal. Novembris Trajano & Aliano Coss. Sed age, vapulet Damasus, vapulent librarii. Non te pudet Eth-

Ovidius.

nicismi, cuius Ethnicos quoque puduit? O nimium faciles, qui tristia crimina cadis, Tolle flumineâ posse pu. aris aqua!

Sed leve erat supra Ethnicos insanire, nisi ea adderentur, quorum Satanam pudeat. Si cinis virula aspersus sanguine populum sanctificabat, &c. Si sale asperso per Euseum sterilitas aqua sanata est. &c. quanto magis. &c. quid hoc alud est, quàm si dicas: Si quod fieri iussit Deus, est efficax, quanto magis hominum paganismum in Ecclesiam Christi invehentium somnia sunt efficacia? Atque adeò, Si tactu, inquis, simbriae vestimenti Salvatoris infirmos salvatos esse legitimus, quanto magis? &c. Has blasphemias quinquam sanus Alexandro martyri imputer? Tene, propudium hominis aquam lustralem, quam lymphata superstitiò benedictam vocat, contactui simbriae Christi antepone! Turriano tamen hæc stercore bene olent.

Caput

Caput X.

AFFICTA SIXTO I.

Causa II. Quest. 6. t. 4.

SIXTUS I. ep. 2. Electus A.D. 117.

Siquis vestrum pulsatus fuerit in aliqua adversitate, licenter hanc sanctam & Apostolicam sedem appellet, & ad eam, quasi ad caput, suffugium habeat, ne innocens ipse damnetur, aut ecclesia sua detrimentum patiarur.

Tartareum hoc celeusma, quo consecratis quibusque toto quaqua versus orbe impunitatis spes & licentiæ janua aperitur, tam stolidè, quàm impudenter Sixto sive Xystol. affingitur. Scripserat Damasus, Sixtum sedisse temporibus Adriani usque ad Verum & Anniculum Coss. obiisse Aprilis sexto. Hic mastigia, modò scelera nuper reperta Scripturæ verbis, & speciosis veterum nominibus obtegit, reliquæ susque deque habens, continuò prodire jubet epistolas duas, quasi à Sixto scriptas Adriano & Vero Coss. IX. Kal. April. & XVI. Kal. Mai.

Post septingentesimum Christi annum paularim Episcopi Romani cœperunt arrogare sibi jus ordinandi vel confirmandi Episcopos in provinciis, quæ Caroli Martelli successoribus parebant. Hic Pseudo-Sixtus ita agit, ac si Sedes Romana semper hoc jure fuisset usa, non tantum in Occidente, sed in orbe toto: *Ab hac, inquit, sanctæ sedis à sanctis Apostolis tueri, defendi, & liberari jussi sunt Episcopi, ut sicut eorum dispositione (ordinante Domino) primitus sunt constituti, sic huius sanctæ sedis (cuius dispositioni eorum causas & judicia servaverunt) protectione, futuris temporibus sint ab omnibus perveritatibus semper liberi. Vis te sanctam ac veracem*

A credam, ô facerrima sedes, vis credam hæc non à te ficta, sed ab ipso Sixto scripta, profer vel unum Episcopum, quem tu ordinaveris extra Italiam, ante Sixti mortem, atque ad eò centum post eius obitum annis.

Caput XI.

AFFICTA TELESPHORO.

Dist. IV. C. 4.

TELESPHORUS A.D. 117.

Statuimus, ut septem hebdomadas plenas ante pascha omnes clerici in sortem Domini vocati à carne jejument.

DE CONSECRAT. D. I. C. 48.

C Nocte sanctæ Nativitatis Domini Salvatoris missas celebrent presbyteri, &c.

Reliquis verò temporibus ante horam diei tertiam missarum celebrationes minime sunt celebranda.

Argumenta falsi perspicua sunt: 1. Damasus imprudens scripsit Telesphorum sedisse temporibus Antonini & Marci, pro Adriani & Antonini. Noster nebulo Telesphorum inducit scribentem Antonii & Marco Coss. 2. Missæ nomen & sententia, quæ statuit Christum Decembris XXV. natum, ante Constantini tempora erat inaudita. 3. Ante eundem perfectionum metu sacræ Synaxes, quas Missas voces licet, multò sæpius fiebant ante lucem, quàm post tertiam diei horam.

Caput XII.

AFFICTA HIGINO.

Causa IX. Quæst. III. c. 4.

HIGINUS PAPA ep. I. c. 3.
Electus A. D. 139.

Salvo in omnibus Ecclesia Romana privilegio, nullus metropolitanus absq; cæterorum omnium comprovincialium episcoporum, aliquorum audiat causas, quia irrita erunt aliter acta, quàm in conspectu eorum omnium ventilata, & ipse, si fecerit, coerceatur à fratribus.

Hæc epistola dicitur scripta XVIII Kal. Octobris, Magno & Camerino Coss. Baronius autem hanc & reliquas ejusdem notæ epistolas tam floccificet, ut quatuordecim post Magni & Camerini consulatum annis Higinii episcopatum inchoare non dubitarit. Atque ad eone semel quidem harum epistolarum rationem habuit in serie Pontificum ordinanda.

Et est sanè canon hic non iniquus modo, sed & ridiculus, eoq; facti manifestus. Siquidem non patitur Metropolitanum ullam causam audire, nisi in præsentia omnium episcoporum totius provinciæ, cum tamen nullus sit vel infimæ sedis episcopus, qui non possit causas multas audire & finire, si non solus, saltem ex presbyterii sui sententiâ. Atque adeò, quidni & solus nova nunquam, si res leviculæ sint, si partes consentiant? Num statim erit à fratribus coercendus? Episcopus Romanus unus omnia solus audire & definire poterit impunè? Hæc scilicet erat Higinii potentia & ambitio. Credant hoc Mar-
Lucini.

Caput XIII.

AFFICTA PIO I.

Causa VI. Quæst. I. c. 9.

PIUS PAPA ep. I. Electus
A. D. 146.

Ves pastorem suum non reprehendant, plebs vero episcopum non accuset, vulgus eum non arguat, quia non est discipulus super magistrum, neq; servus supra Dominum. Episcopi autem à Deo sunt iudicandi, qui eos oculos sibi elegit.

Hæc epistola dicitur scripta Claro & Severo Coss. hoc est, A. D. 146. Baronius fictitiam esse, ut ut taceat, satis clamat, cum Pii episcopatum inchoat duodecimo demum post hos Coss. anno Christi 158.

Impostoris autem mens tam perspicua est, quàm tyrannica. Plebem enim & vulgus vocat laicos omnes. Hos omnes vult esse, ut discipulos, sic & servos Episcopi, quod certè iniquissimum est. At etiam servus licet non nunquam herum accusare. Quid si episcopus incestus, parricida, tyrannus, hæreticus sit, & clerus aut nesciat, aut conniveat, An reliquis quoque omnibus tacendum erit? Aut credemus tantam fuisse Pii impietatem, ut id exigeret? Saltem opponatur huic commentitio canoni verus Triburiensis concilii canon XXI. laudatus à Burchardo, Juone, Pannorm. Gratiano 2. q. 5. can. 4. *Si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum aliquam habet querimoniam controversiam, episcopo præcipiente sine personarum acceptione finiatur.* Certe pastor est non tantum episcopus, sed & presbyter, imò presbyter multò sæpius, quàm episcopus pastoris munere fungitur.

Deinde stellionis supinitatem vide. Legerat apud Damasum. *Sub huius Pii episco-*

patu Hermes librum scripsit, in quo mandato continetur, quod ei praecepit Angelus Domini, cum veniret ad eum in habitu Pastoris, & praecepit ei, ut sanctum Pascha die Dominico celebraret. Nesciebat impostor Hermetem esse Pii fratrem, librum eius à Gelasio damnatum, utpote fictitias revelationes obtulerentem. Sic igitur loquentem inducit Pium.

DE CONSECR. D. 3. C. 21.

Nosse vos volumus, quod Pascha Domini die Dominica annuis sollemnitatibus sit celebrandum. Istis ergo temporibus Hermes doctor fidei & scripturarum effulsit inter nos, &c. Pius de suo fratre loquens, inducitur, tanquam de peregrino quodam vix de nomine noto, nuper in Italiam pedibus qui venerat albis Advectus Romam, qua pruna & coctona vento.

Ejusdem farinae est decretum, quod Pio I. affingitur, & à Gratiano refertur De conse. D. 2. c. 27. Si per negligentiam aliquid de sanguine Domini stillaverit in terram, lingua lambetur, & tabula radetur, &c. Si hujusmodi cautela, quibus hodie Missalia circumfluunt, ante centesimum Christi annum originem coeperunt, quid sit, ut in genuinis veterum scriptis altum sit de his rebus silentium? Objicies canonem Arelatensis concilii tertii, habiti A. D. 453. qui canon laudatur à Gratiano de Conse. D. 2. c. 94. Sed hic canon in actis tertii nedum primi concilii Arelatensis non habetur, & habet ineptias suas *ἡ δὲ δόμνηα φλας* judices. Cur enim duorum peccatorum aequalium alteri triginta tantum dierum, alteri quadraginta annorum poenitentiam injungit?

Caput XIV.

AFFICTA ANICETO.

D. XCIX. c. 2.

ANICETUS AD EPISCOPOS GALLIÆ.

Electus A. D. 154.

Nlli Archiepiscopi primates vocantur, nisi illi, qui primas sedes tenent: quarum Episcopus Apostoli, eorumque successores regulariter patriarchas vel primates esse constituerunt: nisi aliqua gens deinceps ad fidem convertatur: cui necesse sit pro multitudine primatem constitui. Reliqui metropolitani nominentur, qui alias metropoles tenent.

Ἰπσολδς apud Damasum legerat Anicetum sedisse à Consularu Gallicani & Veteris usque ad Praesentem & Rufinum. Et forte vel mendosum codicem nactus est, vel properantius hæc percurrit. Continuo igitur inducet Anicetum scribentem Gallicano & Rufino Coss. idque octavo Kal. Junii, cum sub Julii demum finem episcopatum inierit. Neque verò huic satis fuit Archiepiscopus vix ducentis post Anicetum annis natos nobis obtrudere, nisi etiam his suffraganeos suos daret, quæ vox alterâ multo recentior est. Anicetus autem Damasus teste vetuerat, ne clerici comam nutrirent. Hoc non tam Aniceti, quàm Apostoli præceptum auctario inquinatum est.

D. XXIII. c. 21.

ANICETUS PAPA EPISCOPI GALLIÆ.

Prohibite, fratres, per universas regionum vestrarum Ecclesias, ut clerici juxta Apostolum comam non nutriant, sed desuper caput in modum sphaera radant.

BELLARMINUS DE MONACHIS, c. 40.

Observandum, olim non tam rasuram, quàm tonsuram fuisse in usu, tondebantur enim demisse quidem, sed ita tamen, ut cutis tecta maneret. Id apparet ex Clemente Alexandrino lib. 3. Pedagogi, cap. 11. sed pili, inquit, tondendi sunt, non novacula, sed tonsorum forficibus. Idem ex Optato Milevitano, qui lib.

contra

contra Parmenianum arguit Donatistas, quod A Catholicis sacerdotibus, per vim capita raserint: Docere, inquit, ubi vobis mandatum sit, radere capita sacerdotibus, cum è contrario tot sint exempla proposita, fieri non debere. Item ex Hieronymo in cap. 44. Ezechielis, ubi dicit: Sacerdotes non debere comam alere, nec tamen radi; sed ita tonderi, ut cutis tecta maneat. Deniq; Dionysius, Epiphanius, Hieronymus, Athanasius, Palladius, Augustinus, Isidorus, Beda, & Concilia Carthaginense & Toletanum, nusquam nominant rasuram, sed solam tonsuram. Vnus est B Anicetus Papa, qui, ut dixi, rasura meminit, sed non est ea epistola prorsus indubitata, forte enim falsum titulum pra se fert. Nunquam ita locutus fuisset Bellarminus, nisi credidisset ipse & vidisset à plerisque etiam Jesuitis, jam credi & agnosci hanc epistolam & hanc gemellas praecis Pontificibus falso adscribi.

Caput XV.

AFFICTA SOTERI.

D. XXIII. c. 25.

SOTER PAPA EPISCOPIS ITALIÆ
ep. 2. Electus A. D. 162.

Acratas Deo feminas vel monachas sacra vasa, vel sacratas pallas penes vos D contingere, & incensum circa altaria deferre perlatum est ad Apostolicam sedem: que omnia reprehensione plena esse & vituperatione, nulli rectè sapientum dubium est.

1. Hæc epistola fingitur scripta X. Kal. Iunii Cethego & Claro Coss. A. D. 170. cum triginta ante diebus obiisset Soter. 2. Nec monachi, nec altaria tum ullo in usu erant. Si fallor, proferatur vel unius Mo-

nachi Christiani nomen ante A. D. 170. quo Soter obiit, proferatur vel unius urbis, unius Basilicæ nomen, in quâ consistet aliquod altare fuisse antequam mortem oppeteret Soter.

Caput XVI.

AFFICTA ELEUTHERIO.

Causa III. Quest. VI. c. 7.

ELEUTHERIUS PAPA GALLIÆ
Provinciis. Electus A. D. 170.

Vamvis liceat apud comprovinciales, & metropolitanos atq; primates episcoporum ventilare accusationes & criminationes, non tamen licet definire sine huius sanctæ sedis auctoritate, sicut ab Apostolis eorumq; successoribus multorum consensu Episcoporum jam definitum est.

Ne hîc quidem decorum servare potuit ^{procolis} Eleutherius obiit Martino & Bradua Coss. VII. Kal. Iunii. A. D. 185. teste Damaso & Martyrologio Romano. Hæc epistola XLVI. diebus post scripta fingitur V. Idus Julii.

At enim, si Apostolorum decreto, si Episcoporum consensu, tantumvis Ecclesiæ Romanæ triburum est, quî sit, ut in genuinis veterum scriptis nullum tantæ prærogativæ vestigium extet, nullus eius usus ante Eleutherii mortem, atque adeo centum post eius obitum annis. Imprimis, quî sit ut huic assertioni tam contraria sit priorum seculorum praxis?

Caput XVII.

AFFICTA VICTORI.

De Consec. D. 3. t. 22.

VICTOR PAPA THEOPHILO
ALEXANDRINO. Electus
A. D. 170.

Elebritatem sancti Pascha die Domi-
nico agi debere, & praedecessores no-
stri jam statuerunt, & nos illud vo-
bis eadem die solemniter celebrari
mandamus: quia non decet ut membra à ca-
pite discedant.

Victorem huiusmodi fere decretum
sanxisse, certum est ex Eusebio & Damaso.
Hanc tamen epistolam falsi insinuat
ipse Baronius. 1. quia scripta fingitur
annis tredecim ante eum annum, quo ex
Baronii sententiâ obiit Eleutherius, cui
successit Victor. 2. quia Theophilus is,
qui de Paschate quaestionem movit, erat
Caesariensis, non Alexandrinus Episco-
pus. Nos fatemur Victorem sedere cœ-
pisse, Commodus & Glabione Coss. quibus
scripta dicitur hæc epistola A. D. 187. Sed
I. quaestio de Paschate tredecim demum
aut septemdecim post hos Coss. annis
moveri cœpit. Victoris autem temerita-
tem, nobis tacentibus satis confutant Po-
lycrates & Irenæus apud Eusebium hist.
l. 5. c. 22. Turrianus, ut ea quæ de Theo-
philo diximus, eludat, fingit in aliqua A-
siae urbe Alexandria di&ta fuisse Theophi-
lum aliquem, quem haecenus natum ne-
mo scivit.

Tur. l. 3.
c. 10.

Dist. XC. t. 12.

VICTOR ROMANÆ URBIS
Archiepiscopus.

Perlatum est ad sedem Apostolicam aliquos
vestrum nocere fratres velle, &c.

A 1. Hæc epistola scripta fingitur Kal.
Sept. Laterano & Rufino Coss. cum antecede-
nte Julio obiisset Victor. 2. Nec E-
piscopus Rom. nec quisquam tunc se Ar-
chiepiscopum nuncupabant. 3. Styli
barbaries seculo Victoris non conve-
nit, quidquid obstrepat Turrianus, qui
tam squalentis ac rubiginosæ orationis
nullum exemplum proferre potuit ante
Constantinum.

Caput XVIII.

AFFICTA ZEPHERINO.

Causâ III. Quaest. VIII. & Causâ V.
Quaest. IV. can. 2.

ZEPHERINUS epist. I.

Decem iudices quilibet Episcopus
accusatus, si necesse fuerit, eligat, à
quibus causa iuste iudicetur. Finis
verò eius causa ad Apostolicam sedem
deferatur, ut ibidem terminetur. Nec antea de-
finiatur (sicut ab Apostolis vel successoribus eorum
olim statutum est) quam eius auctoritate ful-
ciatur.

Quinti circiter seculi tempore & dein-
ceps VEL cœpit usurpari pro ET. Nec
dubium est, quin hæc fuerit mens eius,
qui nomine Zepherini epistolam hanc
confinxit. Itaque suum, non Zepherini
D seculum respiciens, dixit: OLIM, quâ
vocolâ, tanquam forex indicio suo perit.
Enimverò, si Zepherini, qui centum circi-
ter annis post B. Johannis Apostoli mor-
tem sedere cœpit, tempore jam antiqua
erat hæc constitutio, quâ fit, ut ducentis
post annis nullus constitutionis huius u-
sus appareat? Tentarunt Episcopi Rom.
tyrannidem illam invehere, sed post Sar-
dicensem demum Synodum, cuius
canones pro Nicenis ob-
trudebant.

CAPUT

Capus XIX.

AFFICTA URBANO.

De Consec. D. V. c. 1.

URBANUS PAPA ep. I. c. 7.
Electus A. D. 222.

Mnes fideles per manus impositionem Episcoporum, Spiritum Sanctum post baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inveniuntur.

1. Urbanus hæc scribere fingitur Non. Sept. Antonino & Alexandro Coss. cum sequentis demum Octobris XIV. obierit Callistus teste Damaso & Martyrologio.
2. Apostoli per manus impositionem Sp. Sanctum dabant, hoc est, donum aliquod miraculosum. Quid simile præstant Episcopi nostri temporis?

Causa II. Quest. IV. c. 13.

URBANUS PAPA ep. I. c. 2.

Attendendum est omnibus, ne prædica usibus secretorum cælestium dedicata, à quibusdam irruentibus vexentur. Quod si quis fecerit, post debita ultionis acrimoniæ perpetua damnentur infamia, carceri tradatur, aut exilio perpetua deportationis uratur vel feriatur.

Quis non videt, quam aliena sint hæc ab Urbani I. seculo, quo Episcopi Rom. subinde in carceribus detinebantur, aut in cryptis latitabant? Num in carceribus, cryptis, tuguriolis suis poterant jubere, efficere, ut hic vel ille prædiorum Ecclesiasticorum, quæ tum perexigua erant, expilator peculatus damnaretur, & carcere vel deportatione puniretur?

A

Capus XX.

AFFICTA FABIANO.

Causa XI. Quest. III. c. 16.

FABIANUS ep. I. Electus
A. D. 237.

Sicut Apostoli statuerunt, dicentes: Cùm excommunicatis non est communicandum, &c.

Spuriam esse hæc epistolam perspicuum facit impostoris recordia, qui historiã Novati, quam ex Damaso didicerat, à Fabiano narrari fingit, cùm tamen post Fabiani demum obitum contigerit, ut ex ipso Damaso & Cypriano liquet, adeò supinè suum Damasum legerat, quem unum in Ecclesiasticã historiã scriptorem noverat.

Causa II. Quest. VII. c. 6.

FABIANUS ep. 2.

Sicut sacerdotes vel reliqui clerici à secularium laicorum excluduntur accusatione, ita illi ab istorum sunt excludendi & alienandi criminatione.

Hic Histrio totus in eo est, ut Episcopis omnibus, & maximè Romanis, omnem impunitatem largiatur. Ut igitur æqua suadere videatur, fingit æquam hac in parte futuram laicorum & clericorum conditionem. Sed utrinque iniquus est canon. Quid enim, si duo clerici sciant patricidium admissum, aut intentatum à laico, vel duo laici à clerico, quo jure illis omnibus indicetur silentium? Hæc, si valeant, actum est de regibus & de regnis.

A
Caput XXI.

AFFICTA CORNELIO.

Causa II. Quæst. V. c. 1.

CORNELIUS RUFUS EPISCOPO
Orientali ep. 2.

*S*acramentum hactenus à summis Sacerdotibus vel Dei ministris exigi, nisi pro fide recta, minime cognovimus, nec sponte eos jurare reperimus.

Si nec exigi debet ab iis jurandum, nec ii unquam sponte jurare debent. Nunquam igitur jurare illis licebit: quod tamen ab ipso Gratiano multis impugnatur. Sed nos morari non debet Cercopithecus, qui Cornelium episcopum in theatrum inducit, decem circiter mensibus antequam episcopatum iniret, eumque qui in Centumcellis Decii metu latitare cogebatur, fingit sepelire corpora Martyrum in templo Apollinis, atque adeo in monte aureo, in Vaticano palatii Neroniani: cum auream Neronis domum, à Vaticano, temploque Apollinis separaret Tiberis. Dicit aliquis: Ergo conficta sunt hæc ab aliquo, qui Romam non viderat. Quid refert, ubinam cufus sit nummus, cum constet adulterinum esse, in gratiam Rom. Sedis confictam, & à Rom. Sede pro genuino obtrudi? Sed &, quo seculo conficta sunt hæc, densæ tenebræ Sedem Rom. occupabant. Et stelliones plerisque omnes tanquam syderatos videre est in mediâ luce palpantes, quod est insigne Nemeſis ac providentiæ divinæ documentum.

Caput XXII.

AFFICTA STEPHANO.

Dist. LXXX. c. 1.

STEPHANUS VEL LUCIUS
PAPA.

*V*rbes vel loca, quibus primates præfiderere debent, non à modernis, sed etiam multis ante adventu Christi sunt statuta temporibus, quarum primates etiam gentiles pro maioribus etiam negotiis appellabant. In ipsis vero urbibus post Christi adventum Apostoli & successores eorum patriarchas vel primates posuerunt.

Verum imprudens vaticinatur Criphas. Quippe ipse Papa primatum suum debet Romulo, non Christi verbo. Supposititium tamen esse hunc canonem vel hinc liquet, quod per hæc tempora penes Judæos quidem erant Patriarchæ, penes Christianos nulli.

Caput XXIII.

AFFICTA SIXTO II.

Causa II. Quæst. VI. c. 5. & 15.

SIXTUS II. GRATO EPISCOPO
ep. 1. Electus A. D. 258.

*M*nes episcopi, qui in quibusdam gravioribus pulsantur, vel criminantur, quoties necesse fuerit, liberè Apostolicam sedem, atque ad eam quasi ad matrem confugiant.

At, ô Babylon, si non castè, saltem cautè. Tui lenonis, qui Sixtum II. mentitur, asinitatem vide. Damasus dixerat eum sedisse temporibus Valeriani & Decii Imperatorum videlicet. Extemplo prodit epistola, quasi Valeriano & Desio Coss. scripta.

Præ

Præterea canonis huius *ἀνομία* vide. A Quisquis appellat, is contendit sibi necesse esse appellare, seque ad eod jure merito facere. Aut igitur vanus & irritus erit canon, aut quisquis in ultimâ Indiâ quantumvis justè damnatus fuerit, huic licebit actorem & judicem suum iniquissimâ provocatione vexare, & ad incitas adigere.

Caput XXIV.

AFFICTA EUTYCHIANO.

Causa III. Quest. IV.

EUTYCHIANUS I. ep. 2.

Electus A. D. 274.

Nulli unquam infami atq; sacrilego de quocunq; negotio liceat adversus religiosum Christianum, quamvis humilis servilisq; persona sit, testimonium dicere, nec de qualibet re, actione vel inscriptione Christianum impetere.

Vide quàm ridiculus sit hic canon : 1. Si quis Sacrilegus, Ethnicus, impius Christianum odisset, quid illi opus erat apud Episcopum eum accusare? Quod si apud Imperatorem, quid opus erat Euty-chiani fulminibus, quæ fumo viliora habebantur?

Neque verò putes religiosum hîc vocari pium, Monachum intelligit Pseudolus, quod phræseologiæ genus multis post D Euty-chianum annis natum est.

Caput XXV.

AFFICTA CAIO.

Causa II. Quest. VII. c. 25.

CAIUS PAPA FELICI EPISCOPO.

Agani vel heretici sive Iudei non possunt Christianos accusare, aut vocem eis infamationis inferre.

Hic canon superiori consimilis est, & plânè gemellus stupor, nisi quod huic accessit novum locordix specimen, quod paganos vocat eos, qui Constantii demum tempore hoc nomen acceperunt post annos amplius quinquaginta. Pergit PseudoCajus: Inobedientibus inobedientes accusare licet, unde generaliter colligitur, quod in accusatione aequalitas fidei & conversationis inter accusantem & accusatum semper consideranda est, ut is qui accusat, vel par vel superior inveniatur. In hunc canonem Glossa: Falsum dicit. Sufficit enim quod accusator sit bona fama, licet accusatus sit melioris, ut i. ea. latr. Item in aliis falsum dicit: quia nec infamis infamem, nec criminofus criminofum accusat, ut VI. q. 1. qui crimen: nisi prius eum toleravit sciens eum talem. extra. de accusatio. nulli. Sed potest dici hoc quod extravagans ait: esse speciale in episcopo, ut non possit removere ab accusatione illos, quos prius toleravit. Item fallit in arenario qui potest accusare arenarium. ut c. de inofficioso testa. in arenam. Item fallit in casibus, in quibus socius criminis non repellit socium. Vides quàm multis nominibus PseudoCajus falsi damnet glossa, quod certè non faceret, nisi vidisset hæc falsò Cajo tribui.

Caput XXVI.

AFFICTA EUSEBIO.

Causa II. Quest. VII. c. 5.

EUSEBIUS I. ep. 1.

Electus A. D. 309.

Laicos non accusare Episcopos, hæcenus observatum est & constitutum: quia eiusdem non sunt conversationis.

Omninò & Episcopus erat & laicos metuebat male sibi conscius is, qui has epistolas adornavit. Alioqui cantilenam hanc non tam frequenter nobis occineret: & quidem tam intempestivè, ut ea Euse-

Eusebium dicentem inducat, quæ adversantur historiæ de damnatione Marcellini, quam ipse suis oculis viderat Eusebius.

De Consec. D. 3. c. 13.

EUSEBIUS I. ep. 2.

CRUCI Domini nostri Iesu Christi, qua nuper nobis gubernacula sancta Rom. Ecclesia tenentibus quinto Non. Maij inventa est, in prædicto Kalendarum die inventionis festum celebrare solenniter mandamus.

Eusebius obiit A. D. 311. quàm Constantius adhuc in Occidente ageret, & Ethnicus esset. Huius mater Helena crucem Domini invenit post Niceni Concilii tempora, hoc est, post A. D. 326. Itaque quod in Damasi Pontificali dicitur, Crucem sub Eusebio inventam, id Damasi non est, sed adjectitium est, & impostori nostro imposuit. Huius vecordix Baronium quoque puduit.

Caput XXVII.

AFFICTA MARCELLO.

Causa II. Quest. VI. §. 6.

MARCELLUS ANTIOCHENIS
Episcopis. Ep. I.

SI vestra Antiochena, qua olim prima erat, Romana cedit Sedi, nulla est, qua eius non sit subiecta ditioni, ad quam omnes, quasi ad caput, juxta Apostolorum, eorumq; successorum sanctiones, qui voluerint, vel quibus necesse fuerit, suffugere, eamq; appellare debent, ut inde accipiant tuitionem & liberationem, unde acceperunt informationem atq; consecrationem.

Hæc verba paulò aliter citantur à Gratiano, quàm leguntur in epistolâ, quæ dicitur à Marcello scripta Maxentio & Ma-

ximo V. Cl. Coss. Kal. Aprilis, eum antecedente XVI. Kal. Febr. sepultus sit Marcellus teste Damaso. Adeò supinè Pontificale suum confusit hic stellio. Idem vult Antiochiam haberi pro secunda sede. At tempore Marcelli & ducentis post Marcellum annis secundum locum obtinebat Alexandria, ut docent subscriptiones concilii Niceni, Constantinopolitani, Chalcedonensis. Atque adeò, ne tum quidem, cum confictæ sunt hæ epistolæ unquam Antiochiæ, vel circumjacentem I. corum Episcopi, nedum longius versus Orientem distiti suam informationem atque consecrationem acceperant à Sede Romanâ.

Dist. XVII.

MARCELLUS PAPA MAXENTIO
ep. 2. Electus est A. D. 311.

Synodum episcoporum absq; huius Sedis Rom. S. authoritate, quanquam quosdam Episcopos positis congregare, non potestis regulariter facere. Neg; ullum Episcopum, qui hanc appellaverit Sedem Apostolicam, damnare, antequam hinc sententia diffinitiva procedat. Nam si seculares in publicis judiciis libellis utuntur appellatoriis, quanto magis Sacerdotibus hæc eadem agere licet, qui super illos sunt, de quibus dictum est: Ego dixi, dii estis. & 2. q. 7. can. 4. Marcellus fingitur dixisse, Laico non liceat quemlibet clericum accusare.

1. Hæc epistola secunda dicitur scripta XVI. Kal. Febr. Maxentio & Maximo Coss. cum pridie sepultus esset Marcellus post longi carceris squallorem, cuius mentionem nullam facit hæc epistola.

2. Quorsum Maxentius Ethnicus monetur, à quibus congregari debeant Synodi, qui sunt appellationum gradus, qui ne Synaxes quidem fieri patiebatur?

3. Quid insulsius, quàm feram belluam, portentum hominis ita affari, Magistra

gistra bonorum omnium charitas, si in te perfecte habitaret, &c.

4. Scriptura non Sacerdotes, sed Magistratus vocat Elohim, i. e. deos.

5. Si in politicis negotiis vix ullum est municipium tam exile, cuius Prætor non possit quasdam causas sine provocatione definire, etiamsi non procul absit Senatus, ad quem provocatur, quid? ultra Sauromatas, ultra Indos, & glaciale Oceanum, non licebit patriciam, incestum, hæreticum, atheum Episcopum damnare, antequam à Sede Rom. sententia definitiva procedat? Quisquam ne cerebro tam plumbeo, ore tam ferreo reperiri potest, qui dicat sive ante, sive post Marcellum Sedem Rom. unquam hoc jure toto orbe potitam?

6. Si licet Antiocheno Episcopo quosdam Episcopos congregare, quidni & Synodum? Quotannis semel vel bis in singulis provinciis habebantur Synodi. Num harum ullam extra Italiam convocavit aut indixit Sedes Romana ante Marcellum, atque adeò trecentis amplius post Marcellum annis?

Capus XXVIII.

AFFICTA CONSTANTINO.

Dist. XCVI. §. 14.

P A L E A.

Constantinus Imp. quarta die sui baptismi privilegium Rom. Ecclesie Pontifici contulit, ut in toto orbe Romano Sacerdotes ita hunc caput habeant, sicut Iudices Regem, &c. Datum Romæ tertio Kal. April. Domino nostro Fl. Constantino Aug. quater, & Gallicano V. Cl. Coss.

In hac subscriptione conveniunt omnes codices excusi, & manuscripti, quos

A mihi videre licuit, quam tamen vitiosam esse, nemo prudens negaverit. Nam Constantinus quartum consulatum inivit cum Licinio A. D. 315. Gallicanus cum Basso A. D. 317. Causa erroris est, quod author huius instrumenti, non Damasum, ut is, qui præcedentes epistolas confinxit, sed mendosos Fastos consuluit. Idem fingit Constantinum pridie Paschatis baptisatum, quarto post die Martii XXX. feriâ tertiâ donationem hanc fecisse. Et sanè A. D. 315. Constantino quartum Cos. Martii tricesimus in feriam tertiam incidit. Itaque videri potest, Pseudolus hunc annum voluisse designare, vel A. D. 313. quo non quidem Christianum, sed Judaicum Pascha, sive Luna XV. incidit in Martii XXVIII. Ita legendum erit *Dat. III. Kal. April. Constantino ter. & Licinio Aug. Coss.* qui leviculus error censeri potest, si temporis, quo prodit hoc instrumentum, barbariem spectes. Sed neutrum convenit auctoris instituto, qui se legit annum, quo Pascha non Judaicum, sed Christianum incidit in Martii XXVIII. Id imperante Constantino semel tantum contigit, nempe A. D. 308. V. C. 1061. Diocletiano Aug. X. Maximiano Aug. VII. Coss. quadriennio ante, quam Constantinus Christi fidem susciperet. Causa erroris histrioni fuit, quod Fastos Consulares cum Cyclis Paschalibus componere nesciebat. Hanc connexionem nemo potest peritè facere, nisi qui diligenter versatus fuerit in historiâ Ecclesie & Imperii Rom. saltem ab Augusto ad Constantinum usque. Sed, si mihi non credis, confer Panvinium, Soltzium, Nonconem, Baronium cum Joh. Marianæ Tabulis Paschalibus. Comperies, me nihil studio partium comminisci. Cùm *aliqui* multa continerent hæc acta Sylvestri, visum est quibusdam ea interpolare. Itaque donationem hanc à Constantino factam prima die post Baptisatum vult author instrumenti, quod refertur Conciliorum

tomo primo, & ab Isidoro Mercatore M. S. Bibliothecæ Sedanensis.

Hoc instrumentum plurimum differt ab eo, quod refert Gratianus. Ab utroque discrepat tertium, quod habetur apud Theodorum Balsamonem, sed non prorsus integrum. Qui confinxit secundum ab Isidoro Mercatore relatum, videtur id voluisse conferre in A. D. 313. *Constantino III. Aug. Licinio III. Coss.* Uterque codices mendosos nactus legit *Constantino quater & Gallicano Coss.* Sanè vero propiùs dixeris Constantinum, si non baptizatum, saltè in lepra spirituali curatum A. D. 313. quàm A. D. 315. cùm tertium, potiùs quàm cùm quartum Consulatum gereret. Sed sic quoque unius anni error est. Fidem enim Christianam suscepit Constantinus secundum non tertium Consul, idque antequam Romam pervenisset, in quâ Christianos persequeretur Maxentius, non Constantinus, qui nunquam persecutor fuit. Quid? quod anno demum 321. factus fuit Orientis potens, & anno demum 337. baptizatus est? Constantino differendi baptismi causa fuit aliqua peculiaris, cupido videlicet baptismi suscipiendi ad Jordani fluentia. Dum indies morantur illum publica negotia, deprehendit illum morbus in Anicyrone Nicomediæ suburbio. Ibi baptizatum veteres omnes tradunt, alii quidem ab Eusebio Nicomediensi Ariano quidem, sed orthodoxum mentiente, Gelasius Cyricenus ab Orthodoxo aliquo. Tempus ita notant veteres, ut erroris ne suspicio quidem ulla esse possit. Quippe baptizatum & mox mortuum dicunt. De obitu Theodosii, Eusebius, Gelasius *Feliciano & Titiano Coss. Maij XXI.* Socrates l. 1. c. 39. Theodoretus l. 1. c. 32. Sozomenus l. 2. c. ult. *Anno XXXI. regni sui, ætatis LXVI.* Hieronymus in *Chronico XXI. Maij, die Pentecostes.* Eusebius. Cùm hæc inter se conveniant, nec quisquam veterum probæ notæ dissentiat, quid in historiâ certum

A potest esse, si hoc certum non est? Etiam Olympiadem CCLXXVIII. addit Socrates: Id quoque convenit. Annis duobus & viginti post Constantini mortem filius eius Constantius Arimini Synodum convocat, A. D. 359. cui quadringenti Episcopi præter alios innumeros interfuerunt. Hi pro more scribunt ad Imperatorem: Literas eorum referunt Socrates l. 2. c. 37. Theodoretus l. 2. c. 18. Sozomenus l. 3. c. 18. Athanasius, Hilarius in fragmentis in Fabro editis, & Cassiodorus in hæc verba: *ὀρθόδοξοις Κωνσταντῖνον μετὰ πάσης ἀκρίβειας καὶ ἐξετάσιως τῶν συλλεγεσθῆσαν πρὶν ἐκπιθῆσαι.* Scientes Constantinum illum etiam post obitum memoriâ dignum accuratâ diligentia ac disquisitione conscriptum fidei Symbolum edidisse. Notum est *πρὶν ἐκπιθῆναι* quid sit, nempe Symbolum fidei condere, ut apud Theodoretum l. 5. c. 9. Unde illa *Ἐξετάθη πρὶς ἐν Σερμῶν* ab Athanasio toties vexata. Pergit Synodus: *Ἐπίδωκε δὲ ὡς ἐξ ἀνθρώπων ἐγενετο βαπτισθεῖς, καὶ πρὸς τῶν ὀφθαλμῶν εἰρήνῃ αὐχρῶρησεν, ἅρπυν ἐνομισάμεν εἶναι μετ' ἐκείνον πικρῶτα μὲν.* Vox *ἅρπυν* non tantum absurdum, sed & illicitum ac impium quid significat.

*Ἀνθρώπους μὲν ἴσως λήσεις ἅρπυν π ποιήσας
Ὁὐ λήσεις ἢ θεός ἐδὲ λογίζεσθαι.*

Absurdum igitur, vel potius nefas existimavimus, inquit Ariminenses, eo jam sub ipsum baptismi tempus defuncto, & ad pacem illi debitam profecto quidquam innovare, & tot Sanctos confessores ac martyres dogmatis illius auctores & inventores despiciere. Hæc non de Mediolanensi Synodo, quæ nullum fidei Symbolum edidit, sed de Nicæna, non de Constante, quem cùm fratri Constantio bellum interminatus esset, Synodus tam profusè nunquam laudasset, sed de Constantino patre diceres ipsa loquitur. Itaq; constanter de Constantino hæc pronuntiant Socrates, Sozomenus, Theodoretus, Hilarius, Athanasius Græcus, Cassiodorus. Sed quia unum codicem Athanasii Latinum invenit Baronius, in quo legi-

Euseb de
vita Con-
stantini l. 4
f. 155 Græ-
cz ed. tio-
nis.

legitur *Constans*, unius huius autoritate non dubitat reliquis omnibus falsi crimen impingere A. D. 324. §. 53. Mendi causa perspicua est. Nam quia paulò ante Mediolanensis Synodi mentio facta fuerat, ideò putavit aliquis hæc de Constante dici. Nihil minus. Ariminensium mens est Constantium urgere primum Synodorum Nicenæ ac Mediolanensis, tum patris ipsius Constantini autoritate. Constantem enim, quem Constantium odio habuerat, cuius mors gratissima, memoria invisâ Constantio erat, nominare, id bonæ causæ plus nocuisset, quàm profuisset. Igitur, ut Ambrosius, Hieronymus, Eusebius, alii: sic sexcenti circiter Ariminenses contestantur, Constantium proximè ante mortem baptisatum. Sed quia Romæ visebatur Basilica Constantiniana & magnificum Baptistrium Constantini dictum, quia Constantini sumptibus fuerat extructum, facile fuit credere in eo baptisatum fuisse Constantium. Neque tamen quisquam ab huius fabulæ propugnatoribus pertinacissimis citatur probæ notæ scriptor antiquior Gregorio Turonensi. Is narrans quomodo Clodoveus à Remigio baptisatus sit. Rex, inquit l. 2. *poscit se à Pontifice baptisari: procedit novus Constantinus ad lavacrum, deleturus lepræ veteris morbum sordentesq; maculas gestorum antiquorum recenti latice deleturus.* Hæc Turonensis, qui perduxit historiam suam usque ad A. D. 595. Ex cuius allegoricis verbis cœpit aliquis occasionem confingendæ fabulæ de leprâ Constantini, cuius assertorem antiquissimum laudat Coccius Adhelmum quendam, quem vult scripsisse A. D. 680. Adhelmus ne Baronio quidem innovit. Beda suam historiam continuat usque ad A. D. 731. Tamen ne is quidem satis disertè lepræ meminit. Qui disertè meminerit Baronius antiquiorem non habet Hadriano I. A. D. 787. Sed huius commenti vanitatem liquidius demonstrabunt sequentia duo capita.

Caput XXIX.

AFFICTA LIBERIO.

Via leprosa Constantini fabulæ autor videbat, suo instituto plurimum obstare veterum testimonia, qui constanter docent, Constantium Nicomedie baptisatum, impostor aliquis putavit, se posteris facile persuasurum, mendum hoc esse codicum, nec Constantino, sed filio eius Constanti, vel Constantio id accidisse. Itaque fabulam aliam adornavit, cui titulum fecit *Acta Liberii*. Extat putidum hoc figmentum in Conciliorum tomis.

De eo sic Baronius: *Hæc quidem habent veterrima illa, antiquitate corrosa, in multis depravata, atq; admixtione & additione aliqua labefactata Liberii acta.* Atenim, Baroni, neque hæc, quæ probare conaris, vera sunt, & indignissimus erat hic testis, cuius fidem appellares, cum acta illa non tam mendis librariorum, quàm mendaciis autoris scateant.

Is, ut fidem inveniat, & lectorem allucinet, præmittit Symbolum fidei, quasi complectens summam doctrinæ, quam Liberius annunciare solebat.

ACTA.

Hoc cum legisset Constans ex libro antiquo, edoctus est à libro Sylvestri episcopi Romanorum, quod & publicè predicaret, quia in nomine Iesu Christi crucifixi à lepra mundatus fuisset per Sylvestrum Constantinum patrum Constantis.

Hic in ipso limine stoliditatem tuam, ò impostor, turpiter prodis. 1. Sylvester tui quidem respectu antiquus erat. At Liberio comparatus antiquus esse non potuit, cum Marcus, cuius Diaconum fuisse narras Liberium, paucis mensibus post Sylvestrum obierit, & ipse Liberius

quindecim tantum annis post Sylvestri A
mortem sedere cœperit. 2. Constanti-
nus est Constantis pater, non patruus.

A C T A.

*Erat enim Constans non integrè Christia-
nus, sed quasi tentator. Baptizatus tamen in
trinitate, non tamen integrè confitebatur trini-
tatem.*

℞. Hæc planè redolent stylum eius, qui
Donationem Constantini finxit, ut ab eâ B
dem incude utrumque hunc nummum
prodiisse non sit dubium. Cæterum ex
tribus hor. actorum editionibus media est
concinnata nostro tempore ex conjectu-
râ. In eâ legitur semper *Constantius*; in
reliquis duabus quæ manuscriptis respon-
dent, semel tantum legitur *Constantius*,
aliàs *Constans*, quem tamen Orthodoxum
fuisse constat.

A C T A.

*Baptizatus est ab Eusebio Nicomediensi in
Nicomediâ in Aquilone villa.*

Hæc prolepticè dicuntur, & rursus in-
fra repetuntur. Ubique constanter legi-
tur *Aquilone*. Cùm tamèn villa Nicome-
diæ proxima diceretur *Ancyro*, non *Aquilo*.

A C T A.

Hic verò dicebat, alios filios de Maria habuisse D
*Ioseph. Quod cum audisset Liberinus Episcopus ur-
bis Romæ, cœpit deridere eum.*

℞. Non erat ea Liberii potentia, nec pro-
tervia, ut Imperatorem deridere auderet.

A C T A.

*Quod cùm multi referrent regi Constantio,
iratus est vehementer, & iussit eum extra civita-
tem habitare.*

℞. Videris hîc *σλομικίζω*, ac si *Constans* in

dativo faceret *Constantio*. Quippe aliàs
in manuscriptis tuis habetur *Constans*.
Deinde cùm barbarorum excursionem
in imperii Rom. ditiones audisset Con-
stans, huius cladis causam Liberio impu-
tare fingitur his verbis:

A C T A.

*Verè pœna hac est propter hunc sacrilegum,
quia, quod nunquam factum est, fecit superstitio-
ne vanitatis. Idèò hac plaga multitudinis Bar-
barorum ingens venit super Romaniam.*

Saltem dixisses, quodnam sit illud *αγος* ℞.
inauditum, cuius Liberium insimulat
Constans. Sed forsan illud est, quod
addis:

A C T A.

*Et dicebat dum exiret portam civitatis: Sa-
crilegum Liberium, qui dixit patrem meum fuisse
C leprosum, & baptizatum à Sylvestro Episcopo, &
mundatum, dum abiero super quadrupedes Da-
nubij, rediens ad urbem volucris cœli & bestiis
terra carnes eius immolabo. Ipsum solum Libe-
rium. Non enim alios, ne dicant & affirmant
me esse persecutorem.*

Hem nebulo, si leprosa tua fabula quid ℞.
veri haberet, quî posset Constans negare
rem nuper gestam, cuius totus orbis con-
scius erat? Non poteras turpiùs animæ
tuæ lepram & fabulæ tuæ vanitatem tra-
ducere, quàm eum ita ineptis:

A C T A.

*Eodem loco. i. e. Nicomediæ mortuus est
Constans & sepultus est Constante III. &
Constantio Augustis & Basso Consule XIV.
Kal. Mai. Et sedit eadem sede Petri Apostoli
annos XVII. menses III. dies VIII.*

Quot verba, tot portenta.

Caput XXX.

AFFICTA DAMASO.

Ontificale Damasi, sive is Romanus, sive Portnenfis fuerit Episcopus, tam flocci fecit Baronius, ut in serie Pontificum Romanorum à Clemente ad Sylvestrum usque nullam rationem habuerit Consulum, sub quibus ordinaros aut defunctos Episcopos Rom. refert Pontificale, cum tamen in eo Pontificali nihil minus sit suspectum, nihil minus mendosum notatione Consulum. Quamò minus nos urgeri par est huius Pontificalis autoritate in iis, quæ pridem & merito controversa sunt? Igitur, quisquis huius Pontificalis author sit, ut alia multa, sic hoc quoque adjectitium est: Sylvester fuit in montem Soractem persecutione Constantini concussus, & postmodum rediens cum gloria, baptizavit Constantinum Augustum, quem curavit Dominus per baptismum à lepra. Et infra: Fontem sanctum, ubi baptizatus est Augustus Constantinus à Sylvestro. Baronius vult hæc esse verba Anastasii. Nos id non inviti largimur. Facile enim fuit Anastasio quingentis amplius annis post Constantinum in his falli vel fallere, cum jam tum in eo insudarent Romani Pontifices ac Pontificii, ut abusus nuper repertos prisca nominibus infererent. Itaque prælongam Paronii, qui tum Bibliothecarius erat, in alterum Bibliothecarium Anastasium emarginationem omittimus, non modò, quia in iis quædam suspecta sunt, multa palàm mendosissima, sed quia non est nostri instituti inquirere, quot & quas, quibus locis ac temporibus Constantinus aut quivis alius extruxerit, basilicas, quot anathematis adornarit, quot proventus annuos assignarit, & alia id genus. Huius diligentia gloriàm Baronio non invidemus. Postquam basili-

A carum (quas sub Sylvestro structas opinatur) descriptioni XXII. prægrandes columnas dedit Baronius, paulò brevius *πελοθεύλα ητοι* illam Constantini donationem examinat: *parcimus*, inquit, quòd nihil præter illa, quæ ab aliis dicta sint, asserre possumus. At enim, Baroni, cum de eâ re variæ sint sententiæ, tuum erat, docere, quos potissimum auctores sequaris & probes. Nemo pius negabit Constantinum Ecclesiam Romanam cunctis, quibus valuit, officiis coluisse, & muneribus frequentasse. Quid, Baroni, non illud tibi satis est, si ea omnia Ecclesiæ Rom. donavit, quibus tu paragraphos circiter sexaginta, paginas undecim implevisti, nisi etiam totum Occidentem ad egerit, *ως εν Πρωατερε λ'γω;*

Augustus Senatui tredecim provincias attribuit, licet eisdem posteriores Imperatores pro arbitrio usi sint. Quidni idem credamus de provinciis à Constantino Ecclesiæ Rom. donatis, licet earum aliquibus modestia Romanorum Pontificum non sit usa? Baronius §. 117.

Hæc genere toto diversa sunt. De Augusto rectè illud Martialis usurpes. B.

Qui donat, quamvis plurima, plura negat.

Non dabat Senatui Augustus 13. provincias, sed reliquas eripiebat, cumque S. P. Q. R. princeps esset, erant hæc donationum figmenta & ludibria, potiùs quàm veræ donationes. De tuorum pontificum modestiâ, non est quod multis agam, cum ea ab hinc mille anni toti orbi sit notissima. D.

Iustam hanc possessionem, etiam sic areret humano, divino saltem iure, quo subordinata sunt divinis terrena rerum dominia, Romana Ecclesia legitime sibi vindicat, ac posteriores Reges & Imperatores amplissimis privilegiis ratam habuere, eamq; illibatam stabilemq; servatam voluerunt. Baronius §. 1. 8.

Hic quoque tui Pontificis, qui sibi tanquam summo in terris Deo terrena omnia subicit, modestiâ agnoscimus, sed tuâ desideramus, qui calidissimè mendaciù pro concessu & ab omnib. confesso assumis. B.

Obsecro enim, quinam sunt illi posteriores Reges aut Imperatores, qui totum Occidentem Episcopo Rom. donarunt, aut donationem, quæ Constantino affingitur, veram ac sibi gratam & ratam esse testati sunt? Hoc certè in Lunæ epicyclo quæras licet. Sub Lunâ enim nusquam gentium eos invenies. Sed enim, prohdolor! verissimam donationem, possessionem continuam suspectam reddiderunt Græculi stelliones.

Baronius
§. 118.

Iusta illa possessio à Ioanne diacono ex depravato illo, à Græcis mutuato donationis, edicto, ambigua redditur, potius quam probetur.

R.

Væ illi diacono, qui tam perspicuum Ecclesiæ Rom. jus in dubium revocavit. Sed, qui malum! fit, ut tam certa, tam iusta possessio ante diaconum illum natum, aut, nî fallor, annis amplius sexcentis post Christum, ne in somnis quidem cuiquam mortalium in mentem venerit, cum tamen jam pridem somniorum feracissima sint monasteria? non illud dixeris, milies ad ravim decantatum: *Tibi, ô Petre, dabo claves regni cælorum.* Sed illud, quod quæritur, *Tibi, ô Romane episcopo, do totum Occidentem.*

Baronius
§. 118.

Sic Græci donant, ut surripiant potiora: Quidquid id est, timeo Danaos & dona ferentes.

R.

Eia, Baroni, time, & cave, *later anguis in herba.* Nisi caves, Græculus aliquis, ea, quæ tibi longè charissima sunt, surripiet.

Baronius
§. 119.

Quis non credat à Græcis eo edicto maiestatem Romana Ecclesiæ prædicari, cum ex eo hæc, quæ sequuntur, proferant à Constantino verbis illis fuisse statuta? Decernentes statuimus, ut Romana Ecclesiæ habeat principalem potestatem, & sit caput quatuor sedium, sedis Alexandrina, Antiochena, Hierosolymitana, & Constantinopolitana, & (ut semel dicam) omnium totius orbis Ecclesiarum.

Abstulit vero à Romana Ecclesiæ amplitudine & dignitate, ut ab homine eiusmodi sibi vindicet potestatem, & non potius à Christo per Petrum, ut sapius demonstratum est secundo tomo.

R.

Sæpe quidem, Baroni, gloriaris hoc à te

A demonstratum, sed ne tropicis quidem, nedum apodicticis argumentis unquam à te tuorumvè ullo probatum est à Christo, vel à Petro, vel minimam jurisdictionem in alias Ecclesias datam Ecclesiæ, sedivè Romanæ, nedum supremam in omnes, eamque perpetuam, *αὐτῷ τῷ Ἀδελφῷ, αὐτῷ τῷ Θεῷ*, quidquid dicat, faciatve.

Cum ergo nec à Christo, nec à Petro privilegium ullum sedi suæ datum videret Romanus aliquis Pontifex, subornavit hominem, qui præclarum hoc instrumentum cuderet, cuius beneficio, si nō Christi, saltem Constantini autoritate sibi vindicaret jus domini saltem in regna Occidentis, jurisdictionem verò Ecclesiasticam in omnes quaqua versus Ecclesias.

Sed nec illud ipsum eidem à Constantino gratis donatum voluit; Græci verum, ut id totum in Ecclesiæ Constantinopolitana convertatur emolumentum, nempe, ut hac technâ inter sedes antiquas Patriarchales enumeretur Constantinopolitana Ecclesiæ sedes. Testis Græcus vetus est, paramia, satis est.

Baronius
§. 120.

Vide Græci impostoris astutiam. Quia Ecclesiæ Constantinopolitana nullo loco neque numero erat, invenit artem, quâ obtineret, non esse eam prorsus ab antiquarum sedium numero excludendam. Fruatur Romanus Episcopus totius Occidentis imperio, in omnes omninò Episcopos dominationem obtineat, modò saltem aliquis locus Ecclesiæ Constantinopolitanæ, vel in extremâ spondâ detur, hoc illi satis est, ita enim illius emolumento cedit tota Ecclesiæ Rom. potestas.

R.

Hæc est illa vasitities, quam Græcis hominibus affingis. Hæc ineluctabilia argumenta, quibus probas, falsum quidem esse illud, quod circumfertur Constantinianæ donationis instrumentum, sed à Græcis, non à Romanis confictum, à Constantinopolitanæ, non Romanæ Ecclesiæ parasito. At Deo sit laus, quod & tu, Baroni, agnoscere cogeres falsum illud esse

esse instrumentum, pro cuius propugnatione tot Pontifices, tot Pontificii homines tanquam pro aris & focis decertarunt: Jam à quibus primùm hoc confictum sit, parum nostrâ refert. Scimus huius præclari Edicti extare etiam Græcam aliquam editionem & Græciam olim mendacis infamem esse. Sed ut in aliis, ita in hoc quoque primatum pridem occupavit Roma, neque unquam illi defuerunt ab hinc annis circiter mille etiam in ipsâ Græciâ gnationes, qui in eius gratiam quidlibet dicerent, scriberent, fingerent. Tamen, qui Græcos codices cum Latinis comparabit, is agnoscat, Græca à latinis esse propagata, non contra. Et quisquis fabulam de leprâ Constantini, idem & hanc donationem commentus est. Nam & unius operis partes connexæ sunt, & alterum alterius ergo confictum est, cui & appendicis iustar additum figmentum de imaginum sacrarum tempore Constantini usu & cultu: Patet id etiam ex eo, quod Leo IX. vix ducentis quinquaginta annis Hadriano recentior ad Michaelem Imp. tribens totum fere instrumentum donationis huius recitat. Cùm autem hîc & sæpe aliàs multa falsi insinules Baroni, quæ in Gratiani Decreto habentur, viderit Sixtus & alii Pontifices Rom. qui duos annales suis diplomatibus confirmarunt, quàm pulchrè consuluerint suæ & aliorum Pontificum famæ, qui olim hoc opus *Aureum Divi Gratiani Decretum* nuncupari patiebantur. Quod Gregorius XIII? *Is ex certa scientiâ & de Apostolicæ potestatis plenitudine contestatus est se providisse, ut ius canonicum jam totum emendatum, correctum, expurgatum ad omnes ubiq; Christi fideles factum tectum perveniat.* Cùm tamen in eo Baronius non modò paleas, sed & stercora videat, notet, damnet. Hem! Augiæ stabulum! huic repurgando tot Cardinales adhibuit Gregorius XIII. & tamen adhuc merum iter-

A quilinium est! Væ stercorariæ sedi, & huiusmodi libris.

Baronius Constantini donationem multis nominibus falsi manifestam agnoscere coactus, putavit Pontificiæ majestatis interesse omnem lapidem movere potius, quàm ut fateretur Hadrianum I. in Synodo Nicena II. magnum cultum fœdis mendacis propugnasse. Ut igitur hanc *novitiam* non efferret, sed inferret, Herculeus labor illi fuit exantlandus.

B Postquam omnia pensulatè excussit, sic rationes suas instituit, Anno Domini 324. Constantinum Crispi, Licinii, Faustæ nobilium aliquot cædibus inquinatum, ac suppliciis irritatum ex clementissimo Principe Neronem factum, etiam in Christianos sæviisse, eamque ob causam à Deo leprâ percussum contra stimulos calcitrasse, adeò ut ex infantium cruore balnea sibi compararet, donec frustra tentatis barbaricis istis remediis à Petro & Paulo monitus est ad Sylvestrum adire, &c. Huic fabulæ statuminandæ commodum se obtulit altera Zosimi fabula. Zosimus Christianis, & maximè Constantino infensissimus ac mendacissimus scriptor narrat, Constantinum hætenus patriis legibus usum, *horum 1. parriciorum sibi conscium, & præterea contemptæ Sacramentorum religionis in Licinii nece ad Flamines alii Sopatrum dicebant atcedisse, admissorum lustrationes petiturum. Illis respondentibus, non esse traditum lustrationis modum, qui tam fœda piacula posset eluere, quendam Hispanum genere, cui nomen esset Ægyptius, Romam delatum, Palatinusq; mulierculis familiarum factum sententiam doctrina Christianorum habere vim abolendi quodcumq; peccatum confirmasse.* &c. Hispanum hunc Baronius vult esse Hosium. Sed quidni dicamus esse Abulabium Ægyptium quæst. D. 331. Consul fuit, quemque Eunapius ait, fuisse causam mortis Sopatri? Ut sit, vult Zosimus hanc fuisse occasionem, eum Constantinus
relict

- relictis patriis legibus Christianismum A
 amplexus sit, quod calidissimum esse
 mendaciū, nemo, qui Constantini vitam
 legerit, dubitabit, & ipse Baronius multis
 hanc calumniam refutat, mox tamen qua-
 si palinodiam canens hæc Zosimi verba,
 quasi ex tripode dicta, laudat, ut ex iis col-
 ligat Constantinum A. D. 324. baptifa-
 tum. Melius Sozomenus, qui hoc, quod
 tamen alii quidam paulò aliter interpola-
 bant, purum purum mendacium esse con-
 tendit, & validis argumentis id probat. B
 Baronius tamen hîc acrius Sozomenum,
 quam Zosimum increpat: *incredibilis est,*
inquit, Sozomeni stupiditas, qui, ut neget Cri-
spum occisum à patre, &c. Imò stuporem
tuum miror, Baroni. Nam Sozomenus
non negat Crispum à patre occisum, sed
hoc tantum negat, Constantinum post
Crispi demum cædem, & eâ, quam finge-
bant Ethnici, occasione Christianum fa-
ctum: cum tamen tu hîc Ethnicis, quam
Christianis scriptoribus accedere malis. C
 Sozomenus ita argumentatur: Constan-
 tinus septimo circiter sui imperii anno
 Christianismum amplexus est, Crispus vi-
 cesimo demum aut circiter eius anno ob-
 iit. Item Constantinus Crispo Cæsare
 & Consule multas leges pro Christianis
 edidit. Non igitur post Crispi demum
 cædem Christi fidem amplexus est. Rur-
 sus: Constantinus adversus Maxentium
 proficiscens factus est Christianus. Tum
 autem Sopatrum Syrum nondum vide-
 rat. Non igitur post Sopatrum demum
 visum Christo Sacramento dixit. Hæc
 tam peritè à Sozomeno dicuntur, quam
 iniquè Sozomenus à Baronio vexatur,
 quasi neget unquam Sopatrum cum
 Constantino locutum. At ne diutius con-
 tentiosum funem reciprocem, ipsius cau-
 sæ jugulum petamus. Aetæ concilii Ni-
 ceni A. D. 325. habitu, Licinium adhuc in
 vivis fuisse testantur. Faustam occisam
 Ablabio Cos. A. D. 331. colligimus ex Si-
 donio Apollinari l. 5. ep. 8. Crispum &
- Licinium anno Constantini vicefimo oc-
 cisos refert Sozomenus l. 1. Eusebius se-
 cundo olympiadis CCLXXVI anno.
 Id convenit A. D. 326. Igitur, quod Lici-
 nium, Crispum ac Faustam A. D. 324. oc-
 cisos vult Baronius, falsum est. Itaque pu-
 trido filo appensa machina mole ruit suâ.
 Deinde specta Baronii æstuantis am-
 bages: Modò ait, à populo furente po-
 tuisse Sylvestrum in fugam agi: modò, po-
 tuit, inquit, *Constantini mens his temporibus*
parum constans ab instituto de Christianâ reli-
gione suscipienda facile deflecti. modò disertè
ait, persecutionem ab eo adversus Ecclesiam Dei
concitaram, quam ut Sylvester evitaret, una cum
suis montis Soractis secreta petiisse.
 At quorsum hæc strophæ, cum fateri te
 cogat Hadrianus I. non à populo, sed ab
 ipso Constantino, non unam, sed multas
 persecutiones excitatas à dversus non unū
 Sylvestrum, sed totū clerum Romanū in
 cavernistam miserè latitantem, quam un-
 quam sub Decio? atque aded, quidquid
 arguteris, jacuisse tum toto orbe Eccle-
 sias, ut nuper sub Diocletiano. Constan-
 tinum, cum duodecim annos Christianus
 fuisset, adhuc percontari, quinam dii es-
 sent Petrus & Paulus, cumque, si Hadria-
 no credimus, frequentissimus esset ima-
 ginum in Ecclesiis usus. Constantinum
 tamen in iis duodecim annos versatum
 nullas adhuc Petri & Pauli imagines vi-
 disse.
- A. D. 323. Constantinus dira supplicia
 comminatur VIII. Kal. Junias iis, qui
 Christianos vexaverint. Sequentè Mar-
 tio baptizari dicitur & Ecclesiæ *πλεῖστα δὲ* quam pl
 donare. Intra novem menses vir fit em-
 bryo, & mox virilem recuperat staturam.
 Ecclesiæ propugnator eam atrocissimè
 oppugnat, & mox amplissimis donis eam
 locupletat. Demus nihil esse tam prodigi-
 osum, quod non admittere possint
 Constantini mores, quò fit, ut portentosa
 istæ metamorphoses ab omnibus, qui us-
 quam extant, scriptoribus genuinis vel
 igno-

Bar A. D.
321. § 21.A. D. 324.
§ 18. & 27.
Sozo. q. 1.
c. 5.

§ 7. & 19.

§ 23.

A. D. 32

§ 2.

A. D. 32

§ 33.

quam pl

uma.

ignoratz vel dissimulatz sint annos amplius quadringentos?

Nam tua illa Constantiz, Johannis, cuiusdam ac Pauli acta eiusdem farinae sunt cum Liberianis. At, cum vix ullus princeps tot præcones, tot etiam obtrectatores nactus sit, ac Constantinus, quum intra quadringentos illos, quos dixi, annos, sexcenti scriptores Constantini meminerint toto orbe notissimi, qui sit, ut tu, Baroni, qui forulos omnes excussisti, Hadriano antiquiorem nullum inveneris, qui disertè doceat Constantinum ob excitatam in Christianos persecutionem leprâ percussum?

S. 49.

Si anno demum 337. inquis, baptizatus est Constantinus, quo iure potuit Nicenz Synodo interessè A. D. 325. Nempe eo iure, quo Synodo Arelatenâ interfuerat A. D. 314. decennio ante eum annum, quo baptizatum eum fingis.

Baronius

S. 49.

Et.

Baronius

Et.

Ne precibus quidem Catechumenis interessè licebat, sed audito Dei verbo erat illis abeundum. C
Falsum id esse, discas ex Niceni Concilii can. 14. *At qua potuit esse tam diuturna dilationis ratio? Cur usque ad A. D. 324. distulerit, tu ipse videris. Cur post Crispum, Licinium Faustam, & nobiles aliquot occisos distulerit, in promptu ratio est, quia etiam à catechumenis, vel ob unum homicidium triennalis exigebatur pœnitentia Neocæsariensis concilii c. 6. & Niceni cap. 14.*

Quid igitur flagitari poterat ab eo, qui homicidiis parricidia cumulaverat? Sed vitiosum hunc etiam sine causâ differendi baptismi morem tum tralatitium fuisse vel ex eo constat, quod Gratianus Imp. dum diem ex die ducit, sine baptismo mortuus est.

Contra rogo te, Baroni, si duodecim ante suum obitum annis baptizatus est Constantinus, qui passus est filios suos jam grandes baptismum suum sine causâ differre? adeò, ut omnes post patris demum obitum baptizati sint?

A Sixtus Fabri & ante illum Paulus Constabilis in notis, quibus Gratiani Decretum iussu Gregorii XIII. illustrarunt, longè aliter agunt, quàm Baronius. Nam Baronio satis est, si eam actorum Sylvestri partem propugnet, quam laudat Hadrianus I. Constabilis, ut legitimum esse probet Constantinianæ donationis instrumentum, totum actorum Sylvestri Syntagma tuetur, nec quicquam in iis falsi suspicatur.

B Ad eam rem locupletissimum testem profert hominem, cuius neque nomen neque seculum fingere ausus est. *Invenitur, inquit, etiam hodie pervetustis literis descripta in bibliothecâ Vaticanâ & Abbatia Nonantula: quorum interpres in præmio hæc ait: Eusebius, &c. Et mox: Quicumq; sit author istius præmii, eadem Sylvestri gesta ab Eusebio Gracè scripta fuisse, clarè profiteretur.* At quisquis ille est, non à se lecta ait in ullis Eusebii scriptis hæc Sylvestri scripta, sed eum pridem interciderint multa Eusebii scripta, etiam hæc Sylvestri acta in iis, qui perierunt, Eusebii libris fuisse, ex conjecturâ hariolatur, vel ea, quæ in manibus habebat, & Latinitate donabat, Sylvestri acta, quia sunt auctoris incerti, ab ipso Eusebio scripta esse suspicabatur. Expende, Paule, illa ipsa, quæ laudas verba, nihil aliud ex iis exculpes.

D At quàm toto cælo tu tuusque ille interpres erretis, constat ex eo, quod Eusebius non modo Nicomediæ baptizatum ait Constantinum ipso die sui obitus, non Romæ à Sylvestro. Sed & quod tum addit, conditum à Constantino testamentum, quo ne obulum quidem Episcopo Rom. legabat. Sed *Romanos, inquit, urbem regiam incolentes, donis annuis honoravit. Suis autem liberis, tanquam paternam substantiam, regni sortem tradidit.* Nempe confirmans ea, quæ jam antea tricenariis suis statuerat, Occidentè Constantino datum, Orientè Constantio, intermedia Constanti, q̄ & reliqui historici confirmât & fusiùs explicât.

Euf. de vita
Const. l. 4.
f. 155.

At illa Sylvestri acta, quæ tuus ^{ad hoc} interpret Eusebio affingit, ita Constantinum loquentem inducunt: Vt pontificalis apex non vilescat, sed magis, quàm terreni imperii dignitas, gloriâ & potentia decoretur, ecce tam palatium nostrum, ut prædictum est, quàm Romanam urbem & omnes Italia, seu Occidentalium regionum provincias, loca, & civitates, præfato beatissimo Pontifici nostro, Sylvestro, universali papæ contradimus atq; relinquimus, & ab eo & à successoribus eius per hanc divalẽ nostrã & constitutũ nostrũ decernimus disponenda, & c. Quod si quis temerator extiterit, in inferno inferiori concrematus cum diabolo & omnibus deficiat impius. Utri fœdiorem oblivionem adscriberes, si Constantinus sanxisset, & Eusebius descripsisset tam diversa, tam frontibus adversis pugnancia?

Quantò candidiùs Nicolaus de Cusa Cardinalis, qui obiit A. D. 1464. fatetur, atque ad eò contendit, & donationem & acta Sylvestri, quæ Constabilis & Baroni-
 Cusan de
 Concor
 dantia Ca-
 tholica l. 3.
 c. 2.

nius tuentur esse supposititia? Relegi, inquit, omnia, quæ potui, gesta imperialia ac Romanorum Pontificum, historias S. Hieronymi, Augustini, Ambrosii & aliorum, & nullam invenio concordantiam ad ea, quæ de illa donatione leguntur. Et mox: Nec unquam legi aliquem Romanorum Pontificum, usq; ad tempora Stephani II. in illis locis nomine S. Petri aliquid juris præsumpsisse habere. Hac credo vera esse, non obstante famigerã opinione de contrario, quæ in palea habetur Dist. XCVI. c. Constantinus.

Quoniam absq; dubio, si non fuisset dictamen illud apocryphum, Gratianus in veteribus codicibus & canonum collectionibus invenisset, & quia non invenit, non posuit. Vnde, quæ postea addidit, pro palea ita confictam illam Scripturam posuit, sicuti multa alia inveniuntur ex apocryphis libris nostris inscripta. Et post: Etiam advertendum est, quod textus c. Constantinus Dist. XCVI. est ex Legenda S. Sylvestri extractus, & fundat ille, qui imposuit decreto auctoritatem ipsius textus in approbatione Gelasii in Synodo. Rogo videatur XV. Dist. c. sancta Romana, illa approbatio, & invenietur pauci roboris, quia

A dicit autorem ignorari, & tamen per Catholicos legi, & ea propter legi posse. Qualis sit approbatio, quisq; considerare potest. Multa enim sunt historia S. Sylvestri; una, in quâ hoc non invenitur, quam S. Damasus ponit; alia, cuius autor ignoratur, quam textus non dicit veram, sed legi posse, neq; dicit in illa hoc contineri. Etiam antiqua decreta non habent textum, nisi usq; ad paragraphum. Item decreta Romanorum Pontificum inclusivè, & sic non invenitur in illis libris iste paragraphus de historia Sylvestri. Quinta etiam Synodus universalis, quæ de approbatis doctorum omnium, & Scripturarum approbatarum libris mentionem facit, ac etiam ipsa Synodus Martini Papæ, quæ fuit contra Monorhelitas renovans approbatas Scripturas, ut egomet vidi, nullam de istis historiis faciunt mentionem, nec quisquam approbatus aut nominatus inter veridicos, quem unquam vidi. Et paulò antè. Hanc historiam diligenter examinans reperi ex ipsamet Scriptura argumenta manifesta confessionis & falsitatis. Quem hodie dabis Cardinalem, qui ita ingenuè agat? Nempe indies magis ac magis frontem perficere discit meretrix.

Constantinus morti proximus presbytero, quem soror Constantiæ moriens ipsi commendaverat, tradit testamenti tabulas, veratque, ne cuiquam nisi Constantio eas det. Presbyter in juncto munere probè functus magnam apud Constantium iniiit gratiam, atque ita aditum invenit, quo Constantium Arianæ hæreseos veneno inficeret. Itaque ex Constantini præscripto Constantio cessit A-
 Zonaras
 tom. 3.

Constantio cessit Asia & Thracia, Constanti Macedonia & reliqua usque ad Alpes Cottias. Constantino, quæ sequuntur Occidentem versus, quæ omnia leprosam Constantini donationem jugulant.

Capus XXXI.

AFFICTA SYLVESTRO.

Ni mendacio confirmando multis aliis opus fuit. Inter cætera etiam acta Synodi Romanæ sub Sylvestro habitæ turpiter depravata sunt.

Causa II. Quest. VI. c. 2.

SYLVESTER PAPA IN GENERALI SYNODO.

Non damnabitur Presul nisi in LXXII. testibus. Neq. Presul summus à quoquam judicabitur. Presbyter Cardinalis nisi in XLIV. testibus.

1. Quid tibi opus erat hoc canone, cum paulò ante prospexeris, ne quis laicus clericum, ne quis clericus Episcopum accusare possit? 2. q. 7. can. 3. Nullus laicus audeat clerico crimen inferre.

2. Saltem decorum servares, nec à Sylvestro & Synodo Nicena damnatum Photinum bis diceres, qui multò post Sylvestri obitum exortus est A. D. 357.

3. Cum Dei lex in ore duorum triumvè testium firmum velit esse omne verbum, cum plures in clericorum accusatione testes non exigat Synodus Nicena, quo jure quadraginta, septuaginta exiges? Ne secundo quidem Sixto affictæ literæ laudatæ 2. q. 7. can. 19. plures tribus testibus flagrant in accusatione Presbyteri. Ecquis unquam sceleratus, incestus, parricida, perduellis puniri poterit, si tot testibus opus est ad convincendum aliquem clericum, & iis quidem testibus, qualem vix unum è multis millibus reperire licet? Hæc tamen non Sylvestri, sed impostorum, qui eius & antecedentium

A episcoporum nomine abutuntur, tyrannus Leoni quarto placuit, circa A. D. 850, Nullam, inquit 4. q. 4. can. 3. damnationem episcoporum unquam esse censemus, nisi ante legitimum numerum episcoporum (qui fit per duodecim episcopos) aut certe probata sententia per LXXII. testes idoneos. Et certè D. 20. c. de libellis. Leo IV. satis docet, sibi cognita quæ Sylvestro jam tum afficta legebantur. Sed ibidem in huius Synodi commentitium canonem glossa joculariter agit. Presul,

B inquit, hoc est Cardinalis episcopus. Sed nunquid contra Pepam duplicabuntur testes? Non: imò duo sufficiunt, & in hoc est deterioris conditionis, quia ipse sine comparatione aliorum creatus est maior, & ided sine spe veniæ condemnandus est, ut diabolus. de pe. dist. 2. principium.

Causa II. Quest. VII. c. 10.

SYLVESTER PAPA IN EPILOGO CONCILII ROM.

Clericus adversus exorcistam, exorcista adversus acolythum, acolythus adversus subdiaconum, subdiaconus adversus diaconum, diaconus adversus presbyterum, presbyter adversus episcopum accusationem dare aut testimonium ferre non valet. Adde: Nullus laicus crimen clerico audeat inferre. Hic exclamare libet: Vos, ô patricius sanguis, quibus amplior est res, Custodite animas, & nulli credite raso.

D Quid enim vobis tutum esse potest, si facerrimis illis capitibus quidvis adversus vos licet, vobis adversus illos nihil licet?

Compendiosius jugulum vestrum petit & clericali licentiæ valvas omnes aperit canon, qui Zepherino affingitur causa II. Quest. VII. c. XI. & XIV. Maiorum, inquit, quispiam minorum accusationibus non impetatur. Vos Reges, Principes, Magistratus minorum gentium dii estis. Illi majorum. Tantò tonforis corolla Imperatorum diadematis præstat. At vos, ô Reges, intelligite, erudimini iudices terra. Hic

Gratiano Gratianum opponere piget. Nam passim in eo exultat, ut specie concilianda concordia canones canonibus, frontibus adversis pugnantes componat, adhibitâ modò ridiculâ distinctiunculâ, modo nullâ. Quid igitur, an Synodum illam nullam fuisse dicemus? Minimè: Sed eius acta dicimus falsissimis additamentis conspurcata. Rem paulò altiùs repetamus. Antequam ad Synodi Romanæ enarrationem aggredior, solvendus est scrupulus, nempe quî sit, ut eius tam obscura supersint vestigia, cum fuerit Nicenâ numerosior, & illustriore loco habita? Huius duæ causæ fuisse videntur.

Prima, quod plerique Constantinianæ conversionis miraculo attoniti, *ex* *clac* *ivexco* ultrò accurrebant potiùs quàm ad Synodum missi, vel arcessiti veniebant, forsân & quidam famis ac pestis contagia fugiebant, quæ Orientem potissimum vexabant.

Secunda, quod neque de tam diversis provinciis, ne tam illustres, tam notos adversarios confectura cogebatur hæc Synodus, ad eò ut hereticorù illorum, qui tandem fuerint, nomen cum ipsa Synodo intermortuum sit. Eusebii silentium hîc non est culpandum. Nam eius de Constantinî vitâ libri quattuor non tam historici sunt; quàm panegyrici, & ea potissimum describunt, quæ ipsi notiora erant, quæ videlicet in Oriente gesta sunt. Sylvestri creationem commodum proximè consecuta est Synodus, quam dixi, cuius acta hodieque extant, sed tam mendosa ut Colonienfes coacti fuerint eorum triplicem editionem simul cadere, quarum quæ media est, veluti conciliatrix est reliquarum, multis tamen ex ipsâ mendis scatenis, atque ad eò mendacibus additamentis, malitiâ an inscitâ eorum, qui notas marginales in textum inserendo optimos quosque libros corruperunt; ut quotidie querantur critici. Jam primum aliquid

A ab initio deest. Itaque actorum hoc est initium. Eodem tempore, &c. Qui primus hæc acta digessit, ita fere videtur scripsisse. Eodem tempore, cum multi nobiles gauderent, quoniam mater Ecclesia genuerat filium charissimum Constantinum Sylvester Episcopus Urbis Roma cum suis eam ordinare desideravit, & filios eius frequenter lactare, & gradus eius ordinisq; ac consuetudines constituere, collegit universam Synodum episcoporum cum consilio Augusti vel matris eius, & fecit parari in urbe Roma intra thermas Domitianas, quæ nunc cognominantur Traiana. Collegit autem in gremio sedis suæ CCLXXXIV. Episcopos, quibus Constantinus vehicula & annonas præstari præcepit: Venere & alii LVII. episcopi partu Rhinocoruræ, quorum chirographus in eo concilio declaratur, XLII. presbyteri urbis Roma, & diacones sex, & subdiacones sex, acolythi eius concilii facti XLV. exorcista XXII. lectores urbis Roma XC. notarij XIV. qui diversorum sententias suscipientes ordine enarrarent. Hos annos cum in unum ad **C** examen articulorum sanctæ veritatis colligeret in thermas prædictas, ita, ut nullus laicorum præsens videretur

Sequuntur CXXXIX. Episcopi ex urbe Roma vel non longe ab illâ Castus, Cyprus, &c. Ex Græciâ autem CXIII. Petrus Anastasius, &c.

Cum, inquam, hi omnes venissent in Synodum, & illi quorum chirographus cucurrit & opinio sanctitatis, h. e. illi p. 57. Rhinocoruritano navigio advecti, qui non arcessiti, sed ultrò venerant, & propter sanctitatis famam ad Synodum admissi sunt, & sederunt in eodem confessu thermarum prædictarum. Presbyteri autem Romani omnes, diaconi, clericiq; vel gradus sequentes à tergo episcoporum steterunt. Erant etiam ibi & Calpurnius, qui primò gentilis, & postea Christianus & Præfectus urbis fuit.

Dicit autem Sylvester episcopus urbis Roma orationem hanc: Audite me fratres & Episcopi & universus ordo. Ecclesia Romana: Quoniam bonum est, ut fides continua (vel continuatio) habeat Ecclesia, ut regia Ecclesia non vacillet, sed sit fr-

fit firma, & claudat ostium propter persecutorem & habeat firmum murum, unde expugnet adversarios, Cognitos loquor & improbos Callistum, & Hippolytum Iovianum, qui pro arbitrio suo fecerunt Christum creaturam, & Victorinum, qui in extollentiâ suâ dicebat, non venire pascha die suo, nec mense, sed XIV. Kal. Mai custodiendum. Ego autem sicut lex commemorat in vestro iudicio commendo sermonem, ut introducantur hi tres, & corroboretur examen. Primo quidem arbitror, Callistum damnandum, quia docuit Sabellianismum, & arbitrio suo submit unam personâ esse trinitatis. Non enim confundere oportet, sed coquare patrē & filiū & S. sanctum. Victorinus quoque, præsul præcipua regionis antistes, qui in suâ ferocitate, quidquid velles, hominibus persuadebat, & cyclos Pascha pronuntiabat esse fallaces, ut hoc, quod constituit, persuadeas, XIV. Kal. Mai custodiri oportere, vestro sermone, sicut veritas habet, cassetur, & vestro iudicio condemnetur, & filiorū nostrorū præcurreret auctoritas ad condemnandum Victorinum Episcopum. Victorini error hic erat: Denuntiatur fuerat Pascha sequens Martii XXI. putabat Victorinus Æquinoctium fieri Martii XXII. ac proinde Pascha non debere fieri ante Æquinoctium, sed Aprilis XVIII. quæ omninò conveniunt A. D. 314. Mariana in Tabulis Paschalibus Victorinum sequitur. Hactenus acta Synodi prout à notariis excepta fuerant. Sed quia reliqua videbantur prolixiora, labori suo parcens exscriptor, ea, quæ consecuta sunt, paucis in epitomen contraxit, his fere verbis: Et introierunt omnes, ut suo sermone damnarentur in iudicio. Damnavit ergo Synodus Hippolytum diaconum Valentinianistam, & Callistum, qui in sua extollentiâ non separabat trinitatem (hoc est, qui non distinguebat personas, sed non confundebat) & Victorinum Episcopum, qui ignorans lunationem sub arbitrii sui tenacitate disrumpebat unitatem. Et Sylvester in presentia episcoporum supra dictorum & presbyterorum, aliorumque graduum damnavit Hippolytum, Victorinum, & Callistum, & dedit eis anathema,

A & damnavit eos extra suas urbes. Quæ sequuntur, non pertinent ad hanc, sed ad aliquam aliam multò recentiorum Synodum. Ita ex duarum Synodorum actis mutilatis, ac mendosissimis conflatum est monstrum bicorporum. Pannosum autem illud & aliunde assutum porrigitur usque ad hæc verba: *Neg, ab Augusto, neg, ab omni clero, neg, à regibus, neg, à populo iudex judicabitur.* Vel ex hac voce, *neg, à regibus* perspicuum est, canonem hunc conditum aut confictum, eo tempore, quo Roma non Imperatorem tantum, sed & reges Christianos noverat. Postremò habes subscriptionem pertinentem ad eam, quam descripsimus, Synodum. Et subscripserunt CCLXXIV. Episcopi, XLII. presbyteri, VI. diacones, & gradus sequentes & Augustus Constantinus & mater eius Helena. Et fixit canonem hunc Sylvester Episcopus in Vrbe Roma, & omnibus Episcopis adscripsit. i. e. distribuit omnib⁹ exemplaria actor. eius Synodi.

C Actum intra Traianæ thermas tertio Kalend. Iunii (legendum Januarii) Domino Constantino Augusto tertio & Prisca Consule. Priscus hic potuit esse suffectus consul. Baronius verò legit Actum in Trajanis thermis tertio Kal. Iunii Constantino Cæs. III. & Crispo III. Coss. hoc est, A. D. 324. Sed præterquam quod dura est hæc correctio, ut pro Domino Constantino Augusto substituatur eius filius Constantinus Cæsar, si A. D. 324. Romæ præsentibus Constantino &

D Helenâ congregati fuissent Episcopi 241. quorum in numero erant LVII. Episcopi ex Ægypto Rhinocoruritano navigio Romam advecti, omninò Arii causa, quæ tum maximè fervebat discussa fuisset ac definita, cum tamen Arii ne minima quidem fiat mentio, sed trium hominum, quos, absque hac Synodo foret, natos nesciremus. *Differebatur*, inquit Baronius, hac questio in sequentem annum. Saltem dilationis huius fieret aliqua mentio. Sed quorsum *es autem ad advecti?* Res erat, inquit, *majori apparatu disjudicanda.* Atqui

Bar. A. D.
324. §. 127.

numerofior Nicenâ fuit hæc Synodus. *In Oriente erat res agenda, ubi immortalis odio & obſtinatâ pertinaciâ ab Arianis digladiatum erat.* Imò, cum jam Oriens in partes diftractus eſſet, Occidens vero factionibus iſtis nondum infectus, in quaſtione juris, non facti commodior videri poterat huius cauſæ diſceptationi Roma quàm Nicea.

Præterea, cum Calliſtus idem fere docens, quod Arius, Sabellianus tamen, non etiam Arianus dicatur, Hinc certè colligitur Calliſtum Sabellio quidem poſteriori, Ario verò priorem fuiſſe, Calliſti cauſam Romæ diſcuſſam antequàm Arius ſuum virus evomiſſet, aut eius error innotuiſſet. Innotuit autem Arius & turbas ciere cœpit A. D. 315. Milriades obiit A. D. 313. IV. Idus Decembris Conſtantio III. & Licino III. Augg. Coſſ. ut docent Pontificale Damasi, Panvinius, Baronius. Idem docent, ſedem vacaſſe dies ſeptemdecim. Commodam igitur in feriam primam, Decembris XXVII. incidit electio Sylveſtri. Tri duo poſt III. Kalendas, non Junias, ſed Januarias inchoata eſt Synodus Romana, cuius acta, quantum in nobis fuit, à mendis expurgavimus. Canones autem decem, qui tribuuntur huic Synodo, ſunt plane fictitii.

Non opus eſt multis, una litura ſatis.

Can. 11. Verbi cauſa. Nullus ex laicâ perſonâ ab honore Acolythi uſq; ad Episcopatum ſublevetur, niſi prius fuerit Lector, annos XXX. Acolythus annos X. Subdiaconus annos V. Diaconus annos VII. &c.

Can. 12. Nemo det pœnitentiam niſi quadraginta annorum petenti.

c. 14. Teſtimonium clerici adverſus laicum nemo recipiat.

c. 15. Nemo clericum quemlibet in publico examinet, niſi in Eccleſia.

Quid ſi clericus laicum, aut laicus clericum ſciat parricidium in Principem, proditionem in patriam moliri, uterque tacebit, aut arcanum à quo ſalus publica pendet, non alibi quàm in Eccleſiâ reve-

labit? Longe aliter Eccleſia primitiva. Africanus can. 129. ſolos excommunicatos ἐν αὐτῷ ἐπὶ τῷ ἀφορισμῷ ἐπαρχόντας admitteri vetat. & c. 130. Servos, libertos, infames, ut mimos, hiſtriones, hæreticos. Concilium Chalcedonenſe can. 21. vetat clericos laicosve clericorum aut Episcoporum accuſatores admitti ſimpliciter ἀπλῶς καὶ ἀδοκιμαίως ad accuſationem, εἰ μὴ πρῶτον ἐξετάσῃ αὐτῶν ἡ ἐπίσκοπος, niſi prius inquiratur an ſit aliqua juſta ſuſpicionis cauſa. Conſtantinus A. D. 334. Cod. l. 4. tit. 20. lege 9. *Honeſtioribus, inquit, teſtibus potiùs fides adhibeatur: Vnius omnino teſtis reſponſio non audiatur.* An Phœtium Nomocanone tit. 9. cap. 2. p. 79. *Adverſus orthodoxum hæreticus omninò non auditur, εἰ μὴ ἐκ τῆς βυβλικῆς καὶ ἱερατικῆς ὁ ὁρθόδοξος ἐλάτῃ, niſi propter curialem ſtatum orthodoxus in ius vocetur.*

Nemo clericus propter ſuam cauſam quamlibet intret in curiam, quoniam omnis curia à cruore dicitur, & immolatio ſimulacrorum eſt. Hæc tam putida ſunt, ut facile agnoſcas ſcotomate percuſſum huius Synodi interpolatorem. Quorſum vero hæc? Nempe, ut omnem omnibus clericis peccandi licentiam & impunitatem largiatur, imprimis verò Sedis Romanæ præſulibus, in quorum gratiam hæc omnia finguntur. Nam reliquos Episcopos, Presbyteros, clericos, quò acriùs Principum ferulæ ſubducit Episcopus Rom. eò ſervilius Tyrannidi ſuâ mancipat ipſe ſolus futurus πάντων καὶ πάντως αὐτοκράτωρ ἐν ἐκκλησίᾳ. Huc tendunt omnia hæc figmenta, tam ſtolidè quàm impudenter concinnata. Igitur non tam immunitati clericorum, quàm ſupremæ Sedis Rom. dominationi velificantur hæc portenta, quorum hæc eſt clauſula. Nemo dijudicet primam ſedem: quoniam omnes Sedes à primâ ſede juſtitiam deſiderant temperari. Neq; quoq; ab Auguſto, neq; ab omni clero, neq; à Regibus, neq; à populo iudex iudicabitur. Vel vocula hæc neq; à regibus ſatis indicat, hæc ficta,

ficta, quo tempore Papa non minus re- A
gum, quàm Imperatorum iram aut cen-
suram metuebat.

Caput XXXII.

AFFICTA JULIO I.

Dist. XVII. c. 2.

JULIUS I. PRO ATHA-
NASIO C. 29.

Regula vestra nullas habet vires, nec habere poterit, quoniam nec ab ortu hodoxi Episcopi hoc concilium actum est, nec Romana Ecclesie legatus interfuit, cano- nibus precipientibus sine huius autoritate concilia fieri non debere.

1. Hæ literæ scriptæ finguntur Felicia-
no & Maximiano Coss. Kal. Novemb. A.D. 337.
cum tamen argumentum literarum con-
veniat quarto postanno.

2. Extant Julii pro Athanasio literæ
veræ his longe dissimiles. Scopus im-
postoris fuit, ut pleraque omnia Ecclesie
Rom. elogia, quæ in fictitiis anteceden-
tium episcoporum epistolis animadvert-
erat, convasaret, & Julii autoritate firma-
ret. Et Julius quidem aliquando mode-
stiz fines excessit, sed ab eâ, quæ illi hic
affingitur, immodestia plurimum abfuit.

Caput XXXIII.

AFFICTA FELICI II.

Causâ II. Quest. VI. c. 16.

FELIX II. ATHANASIO ET ALIIS
Episcopis in Alexandrinâ Synodo
congregatis c. 19.

*Voties episcopi se à suis comprovin-
cialibus vel metropolitanis putaverint
pragrarari, aut eos suspectos habue-*

*rint, mox Romanam appellent sedem, ad quam
eos absq; ulla detentione, aut suarum rerum ab-
latione liberè ire liceat.*

Hic Felix absque festivo Dramate fo-
ret, jam è martyrologio, cœloque Pontifi-
cio Baronii, iussu avullus inter Schismati-
cos, hæreticos, intrusos exularet. Sed de
suâ felicitate periclitantem bearunt τὸ μ-
εγροχοῖ productâ capsâ, in quâ scriptum
erat CORPUS FELICIS PAPÆ ET
MARTYRIS: Idque, nequid fabulæ op-
portunitatis deesser, pridie natalem eius.
His effossoribus, quid ultra responderet
Baronius, nihil habuit. Itaque vivant
λωποδυται, qui sanctos cœlo asserunt. Ut-
ut sit, commentitiam esse hanc epistolam
docet.

1. Subscriptio Consulum, qui un-
quam fuerunt. Data Idus Februarii Agario
& Iuliano V. C. Coss. Sane Julianus duos
consulatus gessit, quo tempore sedebat
Felix, sed collegam habebat Constan-
tium VIII. & IX. non Agarium, quinun-
quam natus est.

2. Idibus Februarii fingit Athana-
sium cum Ægypti Episcopis in Synodo
congregatum Juliano Cos, qui eodem
anno & mense Februarii nono, feriâ sextâ
Alexandriâ pulsus fuit A.D. 356. ut ex ve-
ris ipsius Athanasii epistolis constat.

Causa III. Quest. I. c. 12.

D FELIX II. EPISCOPIS IN ALEXANDRINA SYNODO CONGREGATIS.

Q Viescite (inquit sancta & magna Nicena
Synodus) & nolite persequi eos, qui rectè
Deo famulantur, quia nec decet, nec ordo pati-
tur, ut iniqui & carnales spirituales perse-
quantur.

1. Ubinam gentium extant illa ver-
ba, quæ Nicenæ Synodo affinguntur?

2. Quinam sunt illi, quibus hæc de-
nuntiare opus habuit Synodus Nicena?

3. Quibus iusti & pietatis cura nulla
est,

est, num eos ordinis & decori rationem habituros sperare potest vir nondum mente captus?

4. Eiusdem notæ est sequens epistola, quæ fingitur scripta Philemone & Attico *Coss.* de quibus non sunt sermones neq; loquela.

Capit. XXXIV.

AFFICTA ATHANASIO.

Eiusdem commatis sunt, quæ tribuuntur Athanasio ad Felicem. Videlicet, cum ab Arianis ordinatum Felicem referat, vocaret eum *sanctissimum patrem patrum*. Præterea Indictione XIII. Felix sedere cœpit: Indictione XIV. sub Februarii finem Alexandria fugere coactus est Athanasius. Indictione XV. Felix obiit. Tamen inducitur Athanasius, dicens: se pallium à Felice XVII. Kal. Augustas accepisse Indictione quartâ.

Eiusdem farinae esse librum de *sanctissima Dominâ nostrâ* deiparâ Athanasio inscriptû, quàm falsò, vel hinc collige: *ἰσότης*, inquit, *ἴσῳ*. i. e. *æqualitas, conversione* *ἰσῳ* in *ἰσῳ*, deinde adjecto *ἰσῳ*, ut sit *quædam substantia effectrix plurium, quæ in eandem unitatem, unde sunt, quasi in suâ summâ conferuntur*. Cui hæc non putent, is nasum non habet. Longè fabulosior est libellus Athanasio perperam adscriptus, de *passione imaginis Christi*, cuius tres extant editiones planè diversæ, Græcæ duæ, ex bibliotheca Palatina, & una Latina ex versione Synodi secundæ Nicenæ, Actione quartâ, tomo tertio. Summa est: Quidam Christianus in cellam divertit Beryti sitam. Aliquanto post mutato domicilio reliqua quidem sua transfert, imaginem verò Christi per oblivionem relinquit. Eò se confert Judæus quidam, & imaginem non animadvertit. Cum illum inviseret

A alter Judæus, animadversâ imagine suam hospitem convitiis onerat, Archysynagogum adit. Conveniunt Judæi omnes, imaginem contumeliosè crucifigunt, verberant, acetum ingerunt, lanceâ transfodiunt. Tum demum sanguis è latere imaginis profluit. Eò collecto admoventur ægroti, paralytici, cæci, dæmoniaci innumeri. Sanantur omnes. Ingens concursus fit ad Archiepiscopum Berytensem. Baptismum Judæi postulant, impetrant. B Festum indicitur V. Idus Novemb. Hæc si verè ab Athanasio narrantur, quî sit, ut nec Christiani, nec Archiepiscopi, nec ullius Judæi nomen adscribatur? Quî sit, ut tantæ rei post quadringentos annos historicorum nullus meminerit? Quî sit, ut Sigebertus rem quasi sub Constantino VII. non primo gestam narret ad A. D. 765. Omnia hæc conficta sub Irene, forsan & Irenes vel Adriani I. Papæ fraude ad confirmandum imaginum cultum.

Dist. XCVI. c. 12.

ATHANASIVS ALEXANDRINUS 336.
Episcopus Marco Papæ.

S Eptuaginta Nicani concilii capitula, quæ de præfata Synodo, iubente domino meo Alexandro, decreto omnium Episcoporum attuli, quæ sunt igne combusta, optamus, ut à vestra sancta sedis auctoritate percipere per presentes legatos mereamur. Presentibus nobis octoginta capitula in memorata Synodo tractata sunt, quadraginta à Græcis, Græca edita Lingua; & quadraginta à Latinis, similiter Latina edita Lingua. Sed visum est CCCXVIII. episcopis spiritu sancto repletis, & maxime jam dicto Alexandro, & Apostolica sedis Apocryfariis, ut decem capitula adunarentur aliis, atq; congruis locis infererentur, & ad formam LXX. discipulorum, vel totius orbis terre Linguarum, septuaginta tanti & tam excellentis concilij fierent capitula, quæ omnem Christianorum informarent orbem.

Huius epistolæ & responsi, quod Marco tribui-

tribuitur, falsitatem agnoscit ipse Baronius A. D. 363. §. 59. Sed ne quis dicat, nos id quod cupimus. libenter & temerè credere, age sententiam sive Baronii, sive nostram rationibus communiamus. I. Epistola, quæ ab Athanasio ad Marcum scripta fingitur, nec Consulem, nec diem habet adscriptum: Epistola, quam Marcus Athanasio rescriptisse dicitur, hanc habet subscriptionem: *Datum XX. (vel X. Kal. Novembris Nepotiano & secundo Viris Cl. Coss.* Error est manifestus ex mendoso Damasi codice petitus, cum pro *Secundo* scribendum esset *Facundo*. His Coss. obiit quidem Marcus teste Damaso, sed septendecim diebus ante eam diem, quâ scribere fingitur. II. Athanasius ita Marcum compellens inducitur: *Nos, inquit, juxta præceptum Domini, qui ait: Si vos persecuti fuerint in unam civitatem, fugite in aliam, fugientes propter cladem populi eos declinantes, nos comprehendere non valuerunt. Quæ de Athanasii fuga & latebris hîc narratur, contigerunt quinto Liberii anno, Christi 356. Sub Marco verò, qui unicum tantum annum sedit A. D. 336. Athanasius Alexandriâ non fugerat, sed à Constantino relegatus fuerat in Gallias,*

Caput XXXV.

AFFICTA SYNODO NICENÆ I.

Afficta Synodo non plures viginti canonibus scriptos testantur Theodoretus lib. I. c. 8. Gelasius Cyricenus, concilium Carthaginense sextum, & omnes conciliorum collectores tam Latini, quàm Græci. Quod autem Sedes Rom. comminiscitur LXX. vel LXXX. canones Nicenæ scriptos, hinc ortum videtur. Humbertus adversus Nicetam scribens canones, qui dicuntur, Apostolorum, numerat tan-

Atum quinquaginta: Epistolæ, quæ Zepherino tribuitur, numerat sexaginta. His adde Nicenos: Colliguntur canones LXX. vel LXXX.

B Rursus, antequam prodissent in lucem canones, qui dicuntur Apostolorum, corporis canonum hæc erat series. Erant Niceni canones XX. Ancyrani XXV. Neocæsarienses XIV. Colliguntur canones LIX. quibus Zozimus pro Gangrensis XX. & Antiochenis XXV. maluit addere Sardicenses XXI. Ita conficiantur canones LXXX. cum hoc titulo: **CANONES NICENI**. Ita Zozimus per Faustinum legatum A. D. 418. obtrudebat Africanis canonem quartum & quintum Sardicensem, quasi essent LXIII. & LXIV. canones concilii Niceni.

C His fraudibus sic succinit Stephanus II. circa A. D. 752. Liuthobio Episcopo Moguntino scribens: *Viginti, inquit, tantum capitula Nicenæ synodi in sanctâ Romanâ Ecclesiâ habentur, sed quo neglectu alia desecerint, ambiguum est. Plurimi arbitrantur ea Antiocheno concilio fuisse inserta. Sed quia nec sic quidem satis firmabatur impostura, manum porrigens aliquis apud Joannem Carnutensem parte quarta, c. 232. Stephani verba sic interpolavit: Capitula Niceni concilii testimonio Athanasii 70. in figuram 70. discipulorum scripta non dubitamus, à quibus viginti tantum, &c. Quod si quis malit*

Dintegrum mendacium Stephano Papæ adscribere, eiusque verba à Gratiano mutilata affirmare, per me licet. Epistola, quæ Athanasio tribuitur, fingit in Ægypto periisse canones Nicenos, ex Itali recuperandos. Contra, cum Stephanus II. fateatur Romæ tantum viginti canones Nicenos extare, Turrianus fingit Alexandriæ recuperatos canones Nicenos LXXX. Arabicâ linguâ scriptos, quæ, inquit, erat Ægyptiorum vernacula, non Græca. Atqui Arabicæ linguæ nullus in Ægypto extat usus ante A. D. 640. circa quem

Omar Mahometanus Ægyptum in-
valit.

Quantquam autem meritò nobis sus-
pectum sit, quidquid recens ex sinu Je-
suitarum obruditur, ego tamen nolim
affirmare, canones illos octoginta planè
fictitios esse, sed crediderim esse canones
ex diversis conciliis compilatos, maximè
verò ex Synodo Nicenâ, quibus eam ob
causam Jesuitæ titulum illum præfixe-
runt. Non esse verò simpliciter & propriè
Nicenos canones illos, vel hinc patet,
quod multa vocabula usurpat, quæ mul-
to post concilium Nicenum nata sunt.

Canon Alexandrinus XXX. verat, ne
quis alia, quàm quæ in Scriptura haben-
tur, nomina filiis suis imponat, sin minus,
vocari jubet eos *Ioanium, Memarium, Su-
rianium*. Hæc nomina Niceno seculo tam
erant ignota, quàm ipsa constitutio, cuius
mens hæc fuit: si qui liberis suis dent no-
mina ab Ethnicis petita, ii dicantur *Io-
anium*, hoc est, Ἰωάννης, Græci: Si qui ab
Mahometanis, ii dicantur Omaritæ vel
Suriani. Tertius Bagded & Damasci
Chalipha nomine Ben-Omar regnare
cœpit anno Hegiræ XIII. qui initium du-
xit A.D. 634. Martii sexto, usque ad an-
num Hegiræ XXIII, qui initium duxit
A.D. 643. Novembris XVIII. Hoc de-
cennio plurimùm crevit Mahometano-
rum potentia. Quippe Damascum occu-
pavit Abu Abira, Ægyptum Omar, Persi-
dem Abdalla. Mahometani Damascum
& Syriam obtinentes, dicti sunt Suriani.
Mahometani verò, sive Arabes Ægy-
ptienses *Memarium*, hoc est, Omaritæ ab
Omar Ægypti domitore. Ridiculum est
igitur nuperum glossema, quod eo cano-
ne additur in hæc verba, *que nomina Ara-
bicè significant homines secundùm carnem, &
non secundùm Deum viventes.*

Sed & can. XXXIII. sic legitur. *Pa-
triarcha sit in civitate regis, ut sit honori ipsi &
Regi, & aliis simul Presbyteris. Honoretur etiam
Episcopus Ælia plus quàm alii Episcopi, quia ipse*

A *residet in sancta civitate, unde crux Domini no-
stri cepit, & ubi est locus iudicii.* Ante conci-
lium Nicenum sub Imperio Rom. nulla
vel sola Roma dicebatur urbs Regiæ. Post
A. D. 330. duæ civitates dictæ sunt *Βασι-
λίδες, Βασιλευσσι* Regiæ, Roma videlicet
& Constantinopolis. Postquam Maho-
metani magnam imperii Rom. partem u-
surparunt, tum urbes aliquot dictæ sunt
Regiæ. In iis jubentur Patriarchæ resi-
dere, ut id sit illis & Regibus ipsis glorio-
sum. Nam etiam si Christiani non essent
Reges illi, tamen Christianos fovebant,
& Patriarchis favebant. Inter hos Ælien-
sis, sive Hierosolymitanus quasi medius
erat. Quamobrem Hierosolymis potius
quàm alibi Synodos majores habebant
Christiani sub Mahometanorum imperio
videntes. Hinc est quod Ælia dicitur *lo-
cus iudicii.*

Can. XXXIV. *Si necesse sit, convenire
Episcopus Græciæ, & præfens fuerit Prælatu
Seleuciæ, qua Seleucia est in provincia Baby-
lonia in regno Zabur, & hodie est Civitatu-
la, oportet eum honorare multum, & magni-
facere, atq; extollere supra omnes Episcopos Græ-
ciæ. Siquidem ipse tenet locum Patriarchæ in
Oriente, & sedes eius in Concilio debet esse sexta
post Episcopum Hierosolymitanum.* Ut olim
bona pars Italiæ dicebatur magna Græcia.
Sic sub Mahometanorum imperio pro-
vincia quædam dicta est Græcia, cuius Ep-
iscopi olim suberant Antiocheno Pa-
triarchæ, sed postea iussi sunt parère Se-
leucienti Episcopo, qui & Patriarchæ ti-
tulo cohonestatus est. Quia autem olim
Ælia parebat Cæsareæ, ideo Cæsariensis
Episcopus ita subduci sibi passus est Æ-
liam, ut proxima posteam loca obtineret.
Itaque in Synodis generalibus Orienta-
lium Christianorum sub Mahometanis
viventium hæc fuisse videtur series se-
dium Patriarchalium. Ælia, Antiochia,
Alexãdria, Cæsarea, Damascus, Seleucia.
Ita Ælia primum, Seleucia sextum locum
obtinebat. Reliquæ intermediæ erant,
sive

sive hoc quem posuimus ordine, sive quovis alio: Seleuciense sequebatur Abyssinus Alexandrino subiectus can. XXXVI.

Can. XXXVII. *Si Episcopus Cypri diem suum in hyeme obierit, & non potuerint populi propter tempestatem maris mittere Antiochiam, ut Patriarcha Antiochenus constituat ipsis Archiepiscopum loco mortui, debent scribere ad Patriarcham, &c.* Atqui A. D. 430. Cyprii contenderunt in Ephesina Synodo, hoc jus non competere Antiocheno Episcopo. Antiochenus sentiens usurpationem suam Synodo non posse probari, non comparuit. Synodus Cypriorum libertatem tutata est adversus usurpationes sedis Antiochenæ, quæ tamen tandem Phylacteria sua etiam in Petridem usque extendit, & ut præscriptionis jure confirmaretur, Alexandrino cano. XXXV. obtinuit.

Can. XXXIX. *Patriarcha est pater omnium, qui sub potestate eius sunt, sicut ille, qui sedem Romæ tenet, caput est, & princeps omnium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus, sicut Petrus, cui data est potestas in omnes principes Christianos & omnes populos eorum, &c.* Hic articulus nec Nicææ, nec usquam gentium est constitutus, sed à sedis Romæ manibus confectus, aut additamento turpissimo adulteratus. Nam & Nicenus can. 6. & Alexandrinus can. 8. non ultra quàm in suburbicariis urbes Romæ vicinas, & circumjacentes potestatem ullam dederunt Episcopo Romæ. Roma quidem Tyrannicum hoc jus sibi arrogat, sed nec Christus, nec Apostolus ullus, nec Synodus ulla jus hoc Romæ concessit, nec Roma, utut lapidem omnem moverit, potuit in omnes Episcopos, nedum in omnes Principes Christianos tyrannidem suam exercere, atque adeo ex can. XLV. falsi convinci potest can. XXXIX. Nam canon XLV. vetat, ne quis Archiepiscopus Patriarcham accuset, nisi adhibito altero Patriarcha. Romam statim currendum sit, si Romæ, si canoni XXXIX. cre-

dimus. Nihil tale exigunt Alexandrini. Sufficit illis, ut Patriarcha non nisi apud alterum Patriarcham vicinum videlicet accusetur, quomodo & can. XLVI. vetat, ne Patriarcha Archiepiscopi causam iudicet, nisi adhibitis aliis Patriarchis, quæ certè sedis Romæ moribus non conveniunt. Turrianus turdo se consimilem prodit, qui sibi ipsi malum cacat. Nam ex his canonibus, quos Nicenos esse contendit, saltem aliquid bonæ frugis colligere possumus, quo confutentur perverse interpretationes canonis sexti Niceni, quas Baronius, Bellarminus, & maxime Turrianus ingenti animi contentione propugnant. Certe non potuit canonis sexti Niceni melior paraphrasis dari, quàm quæ habetur in canonibus illis Alexandrinis can. 8. *Constitutum est, ut Episcopus Egypti, id est, Patriarcha Alexandria præsideat, & habeat potestatem totius Egypti & omnium locorum, civitatum & oppidorum, quæ sunt circa eam, quia sic convenit, & quia similiter Episcopus Romæ, id est, successor Petri, potestatem habet omnium civitatum ac locorum, quæ sunt circa eam, ac similiter Episcopus Antiochie, id est, Patriarcha, potestatem habeat illius provincie totius, quæ est circa eam, & in aliis item locis servari debet, quod in præterito constitutum est.* Patriarcharum inter Christianos orthodoxos usus nondum inoleverat. Post Synodum non ita multò post primùm Archiepiscoporum, dein Exarchorum & Patriarcharum mentio frequens esse cepit. Quia igitur in hoc canone sedis Alexandrinæ, Romanæ, Antiochenæ & Hierosolymitanæ fit mentio, idque *ὡς ἐν τῷ πρῶ*, harum sedium episcopi vel parasiti persuasum hominibus voluerunt, quatuor patriarchatus à Nicenis institutos, cum nihil minus cogitarent Niceni, neque primatum Romano Episcopo negabant Orientales Patriarchæ, modò & ipsi superbo titulo Patriarchatus supra cæteros se extollerent.

Res Episcopo Romæ, eò gratior erat,

quod in Occidente nullum videbat, cui tum tribueretur hic titulus. Itaque persuasum id etiam Theodoro Balsamoni, qui de Episcopo Rom. ita liberaliter loquitur, ut non Italiae, sed Occidentis Patriarcham vocet. Sed quia id Baronio non sufficit, non dubitat Baronius A. D. 325. §. 130. & 137. affirmare Balsamonem, cum hæc effutiret, tetrà odii nube excacatum in meridie palpare. Hæc suis gnatonibus præmia rependit Romanus asturco.

Cui male si palpère recalcitrat, undiq; tutis. Itaq; Nicolaus Papa ad Michaelem Imp. scribens & Baronius contendunt: *Romanam Ecclesiam à Niceno concilio nihil accepisse,* quo nihil verius est. Nam illa ementito Petri nomine omnia usurpavit.

Caput XXXVI.

DEPRAVATIONES APUD GRATIANUM.

Edi Romanæ satis non fuit statuminandæ suæ potentia vel superstitionis ergo falsa Patribus ad fingere scripta, nisi genuina quoq; Patrum scripta multis modis depravaret. Eas omnes depravationes convasare non est necesse. Nobis ad specimen sufficiet aliquot indicare in iis potissimum argumentis, quæ spectant illam, de qua hætenus egimus, Sedis Rom. potestatem & sanctitatem.

Dist. XVI. c. 1.

ISIDORUS.

Canones, qui dicuntur Apostolorum, seu quia eosdem nec sedes Apostolica recepit, nec sancti Patres illis assensum præbuerunt, pro eo quod ab hereticis sub nomine Apostolorum compositi dignoscuntur, quamvis in eis utilia inveniantur, tamen ab auctoritate canonica atq; Apostolica

A eorum gesta constat esse remota, atq; inter Apocrypha deputata.

GREGORIANÆ NOTÆ.

C Aput hoc est in præfatione Isidori ad collectionem conciliorum, quæ ex Bibliotheca Ecclesie Toletana descripta Roman missa est. Isidorum ita scripsisse, docet res ipsa, & canon Gelasii, qui habetur Dist. XV. Adde quod cum Isidorus Hispalensis fuerit, hoc exemplar Toletanum potest esse ipsum Isidori *αὐτογράφον*, aut ei antiquitate quàm proximam: obiit A. D. 635. Sed Juo Carnutenis Episcopus insignis Berengarii, hostis alterius Isidori Mercatoris, qui post A. D. M L. scripsit, verba suæ collectioni præmisit. Gratianus verò pro sua prudentia utramque sententiam Decreto inseruit, ne monito quidem lectore, utram magis probet, cum sint planè contrariæ, & sintne unius Isidori, an duorum.

Dist. XIX. c. 6.

AVGUSTINUS DE DOCTRINA Christiana l. 2. cap. 8.

I N *Canonicis scripturis Ecclesiarum Catholicarum quam plurimum divinarum scripturarum solertissimus indagator auctoritatem sequatur, inter quas sane illa sint, quas Apostolica sedes habere, & ab ea alii meruerunt accipere epistolas.*

IN HUNC CANONEM NOTÆ Gregorianæ.

C Aput hoc apud B. Augustinum loco indicato sic habet: *In canonicis autem scripturis Ecclesiarum Catholicarum quamplurimum auctoritatem sequatur: inter quas sanè illæ sunt, quæ Apostolicas sedes habere, & epistolas accipere meruerunt.*

Dist.

Dist. XXXVII. c. 5.

EX DICTIS AUGUSTINI.

Qua ipsi sacerdotibus necessaria sunt ad discendum, id est, liber Sacramentorum, lectionarius, antiphonarius, baptisterium, computus, psalterium, homilia per circulum anni, &c.

Hæc Augustini non esse, patet ex eo, quod quadringentis fere post Augustinum annis in Synodo septimâ exigitur, tantum ut Sacerdos sacram scripturam calleat, & sacros canones. Confieta sunt igitur hæc eo fere seculo, quo triplicis coronæ loco triplex etymon Sacerdoti affectum est.

Sacra docens, sacra dans, & dux sacer esto Sacerdos.

Dist. XCIII. c. 3.

CYPRIANUS DE UNITATE
Ecclesiæ.

Qui cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse non confidat.

Vera Cypriani verba sunt: Hanc Ecclesia unitatem, qui non tenet, tenere se fidem credit? Qui Ecclesia renititur & resistit, in Ecclesia se esse confidit?

GREGORIANÆ NOTÆ.

In codice M. S. Vaticano, itemq, in altero Monasterii S. Salvatoris Bononiæ sunt verba hæc, quæ à Gratiano & Iuone afferuntur. Ac sanè paulò ante Cyprianus hanc ipsam Petri cathedram esse ostenderat, unde unitas Ecclesiæ penderet.

In hoc libro, qui de unitate Ecclesiæ, vel de simplicitate prælatorum inscribitur, ut & passim in epistolis suis Cyprianus invehitur in eos, qui Cornelio legi-

A timè ordinato alium iniquè substituerant, nempe Novatianum: docetque unitatis & concordia causa in unaquaque Ecclesia unicum debere Episcopum constitui. Nihil igitur hæc ad primatum, qualem cathedrae suæ Pontifices affingunt.

B Et Cypriani quidem mentem aliò trahi, nihil miramur. Illud excusari non potest, quod etiam eius verba violavit corruptor stylus Vaticanæ codicis, unde vitium Bononiæ & Carnutum usque propagatum. Hinc Iuon Carnutensis, hinc Gratianus sive scientes sive imprudentes adulteratum Cypriani textum nobis obtulerunt.

Hadrianus Papa I. Imperatorum Orientis & regum Franciæ gratiam aucupans ex Vaticanæ sui tripode oraculum hoc emiserat in capitulis can. ult.

C Generali decreto statuimus, ut execrandum anathema sit, & veluti pravaricator Catholicae fidei semper apud Deum reus existat, quicumq, regum vel potentum deinceps canonum censuram in quocunq, crediderit vel permiserit violandam.

Postquam Francorum opibus aucti Romæ episcopi Mæcenates suos ac patronos despiciere cœperunt, tum canonem hunc ita interpolaverunt: quicumq, regum seu episcoporum vel potentum deinceps Romanorum Pontificum decretorum censuram, &c. Sic Anselmus l. 2. c. 2. & l. 4. c. 40. annis trecentis post Adrianum I. & in Polycarpò l. 4. c. ult. ac denique Gratianus Causa XXV. Quæst. I. c. 11.

D Huic depravationi occasionem præbuisse videtur Nicolaus I. in Synodo Rom. cuius verba refert Gratianus eadem quæst. c. 18.

Causa II. Quæst. VI. c. 35.

AD transmarina qui putaverit appellandū à nullo intra Africam in communionem

suscipiatur, nisi forte Romanam sedem appellarint.

GREGORIANÆ NOTÆ.

Nisi forte, &c.

Hæc in antiquis codicibus scribuntur tanquam Gratiani verba.

Sanè ita est in quibusdam codicibus, sed discrimine tam exiguo, ut fraude manifestâ parato suffugio dicere posset Gratianus.

Equiti sedere, Lectioq; se stare.

Dist. XXII. §. 6.

CONCIL. 6. CAN. 36.

Renovantes sancti Constantinopolitani decreta Concilii petimus, ut Constantinopolitana sedes similia privilegia, qua superior Roma habet, accipiat, nec non in Ecclesiasticis rebus magnificetur ut illa, sed hæc secunda post illam existens prius quam Alexandrina sedes numeretur, deinde Antiochena, & post eam Hierosolymitana. Hic notæ Gregorianæ in hæc verba **NEC NON**. Sic emendatum est ex aliquot manuscriptis & Græcis. Antea enim legebatur **NON TAMEN**.

Virtutem quisquis amat, eam etiam in hoste amat. Notarum Gregorianarum authores Paulus, Constabilis & Sixtus Fabri non tantum sedulitatis, sed etiam ingenui candoris, quantum per Sedis Romanæ mores licuit, nomine laudem non vulgarem merentur. Ex multis adulteriis, quibus scatebat jus Canonicum, quædam castigarunt, plura procul dubio præstituri, si licuisset impunè. Ex tribus huius canonis depravationibus saltem unam agnoverunt. Reliquas vel non animadverterunt, vel putarunt à paucis animadversum iri. Pro *petimus* in Græco est *ὁρῶμεν*, id est, definimus, statuimus: pro *similia*, in Græco est *ἴσα*, id est, æqualia. Decreti depravationibus an-

numerare possumus, quod passim huic aut illi concilio, Patrivè tribuuntur, quæ sunt alterius Patris, alterius concilii, verbi gratiâ.

Causa XXX. Quest. IV. c. 2.

Proferuntur hæc verba tanquam ex concilio Chalcedon. *Si pater & filius, aut duo fratres cum una muliere, aut si cum matre & filia, aut cum duabus sororibus, aut cum duabus commatribus aliquis concubuerit, secundum antiquam & humanorem definitionem octo annis peniteat.*

Hunc canonem Chalcedonensi Concilio falsò adscribi constat. 1. Quia nihil tale extat in legitimis Synodi eius actis. 2. Quia tum nondum in Ecclesiam irreperat hæc superstitio, quæ vetat mulierem compatri suo nubere, & vicissim. 3. Quia hominum commenta hoc canone præceptis divinis æquantur aut etiam anteponuntur

Causa XXXI. Quest. I. c. 2.

A pud Gratianum & apud Lombardum I. 4. Sent. Dist. 35. inducitur sic loquens Augustinus de nuptiis l. 1. cap. 10.

Deniq; mortuo viro, cum quo verum fuit connubium, fieri potest Conjugium, cum quo præcessit adulterium.

D Ita Gratianum & Lombardum scripsisse, patet ex eo, quod Augustinum opponunt Leoni dicenti: *Nullus ducat in matrimonium, quam prius polluit adulterio.* Augustinum tamen cum Leone sensisse ac scripsisse: *fieri non potest verum connubium*, docent non modo codices excusi & manuscripti, sed & series sermonis eius.

Sic Causa XXVII. Quest. 2. §. 16. Augustino hæc affingitur sententia: *Non est dubium, illam mulierem non pertinere ad matrimonium, cum qua commistio sexus non docetur fuisse.* Gratianus opponit hanc sententiam,

tiam, quam Augustino, & alteram, quam A Leoni I. tribuit, sententiæ Julii I. cum tamen & Augustinus de nuptiis l. i. c. 11. & Leo I. Rustico ep. 90. vel 92. planè sentiant idem quod Julius I. nempe matrimonium etiam sine concubitu verum ac integrum esse, ut in Josepho & B. Virgine. Sed ideò depravata sunt hæc Augustini, Leonisque verba, ut Benedicti ad Gradensem Patriarcham rescriptum videretur niti, si non Scripturæ, saltè Patrum aliquot testimoniiis.

Sic Causa XXXII. Quæst. II. c. 12. Ambrosio tribuuntur hæc verba: *Nuptie terram replent, virginitas paradysum, &c.* At hunc canonem in Ambrosii operibus non reperiri, farentur notæ Gregorianæ, & est Ambrosio indignissimus. Nam & virgines sæpe replent infernum, & si nuptiæ cælum non replent, nunquid cælum implebunt lupanaria? Et sanctissimæ quæque virgines nonne nuptiis suum ortum debent?

Ex pauculis his exemplis collige, quàm mentè nobis sint suspecti libri, qui ex Sedis Rom. Bibliothecis procedunt, maxime si propiùs attendas. Sixti Senensis verba Pium V. sic compellantis A. D. 1566. *Primum, inquit, toto Christianorum orbe conqueri nefaria doctrina libros & publicè exuri iussisti. Deinde expurgari & emaculati curasti omnia Catholicorum & præcipuè veterum patrum scripta, hereticorum ætatis nostræ sæcibus contaminata, & venenis infecta.*

Huc pertinent Indices, quos vocant expurgatorios, excusi primum in Belgio A. D. 1571. Antuerpiæ apud Christophorum Plantinum, deinde Madriti apud Alphonsum Gomezium, Regium Typographum A. D.

1584.

Capus XXXVII.

AFFICTA GREGORIO I.

On solas decretorum suorum collectiones stello-natibus suis inquinavit sedes Romana, sed & passim huius fraudum monimenta spatit. Harum specimen aliquod edamus. Gregorius I. plura suorum lucubrationum documenta transmissit ad posteros, quàm omnes ipsius antecessores, plura quam omnes decem seculorum Romani Pontifices simul conjuncti. Tantò facilius fuit genuinis ipsius operibus spuria quædam admiscere. Conciliorum Colonensium A. D. 1606. tom. 2. pag. 951. Binius Sorbonista falsi damnat literas, quæ Gregorio I. tribuuntur ad Marinianum Ravennatem Episcopum. Multò iustius falsi damnare possumus tum Sueffionense, tum Augustodunense privilegia, quæ Gregorianis operibus inserta sunt. De Sueffionensi primùm agamus: Gregorianorum operum Parisiis editorum A. D. 1521. & Antuerpiæ 1572. Sueffionense S. Medardi privilegium ponitur sub finem duodecimi Gregorianarum epistolarum libri.

D Conciliorum autem collectio Colonensis A. D. 1606. secundo Gregorianarum epistolarum libro post epistolam 38. privilegium illud inserit, & affingit Indictioni XI. A. D. DXCIV. Videlicet, ne, si semper jaberetur in extrema sponda stare, pro rejectio spurioque faciliùs agnosceretur. Sed huius nuperæ fraudis architecti prudentiùs saltè debuerant rationibus suis consulere, & Indictioni XI. non D XCIV. sed D XCIII. ut vetustiores editiones habent, Christi annum assignare. Hoc privilegium solidè falsi

falsi convicerunt Serenissimus magnæ Britannæ Rex Jacobus I. & D. Plestæus Vir Cl. Sed ut eò liquidius constet, quàm id non temerè sit à tantis viris factum, eorum rationibus etiã has adjungamus.

I. A. D. 593. vel 594. Brunechildis eiusque nepos Theodoricus ita loquentes inducuntur, ac si pridem esset mortuus Childebertus Brunechildis maritus, Theodorici pater, cum tamen sexto demum post anno, Christi sexcentesimo mortuus sit Childebertus.

II. Solus inducitur loquens Theodoricus Aureliani Rex, nulla patruelis ipsius Clotharii II. Mentione factâ, cum tamen eius potissimum esset habenda ratio. Nam Sueffionum Rex erat, non Theodoricus, sed Clotharius.

III. Quorsum sive Clotharius Sueffionum, sive Theodoricus Aurelianensium Rex inducitur conventus Sueffionensis proventus Alpinis potiùs quàm vicinis agris assignans?

IV. Cum ante Gregorium I. nullum Imperatorem, nullum Regem, Principem nullum regno spoliare, deponere tentarit ullus Episcopus, quâ fronte potuit induci Gregorius I. omnes Episcopos, Reges, Principes deponens, qui sive fraude, sive negligentia, vel minimum huius constitutionis apicem temerant? Interim, ut huic imposturæ fides fieret, concilii Romani, quod A. D. 595. convocatum est, plerasque subscriptiones mutuatus est

quosdam, quosdam etiam commentus est. Augustodunense verò privilegium, quod Gregorianarum epistoliarum lib. XI. ep. 10. insertum est, brevius cum sit, paucioribus argumentis falsi potest impugnari, quàm Sueffionense, sed falsum tamen esse colligo I. ex his verbis, quæ sunt illi cum Sueffionensi communia. *Si quis verò Regum, Sacerdotum, Iudicum ac personarum secularium hanc constitutionis no-*

stra paginam agnosens, contra eam venire tentaverint, potestatis honorisq. sui dignitate careat. Ita videlicet loqueretur Gregorius, qui toties Mauritium, Phocam, eorum uxores & liberos, ut clementissimos suos Dominos honorat, ac tantum non adorat, & omnibus eorum mandatis etiam injustis dicto audientem se præbet. II. Galliæ, cum quatuor tum essent Reges, eorum regna fluvii determinabant, ut Mentensis obtineret ea quæ sunt inter Mosam & Rhenum, Sueffionensis ea quæ sunt inter Mosam & Sequanam, Parisiensis ea, quæ sunt inter Sequanam & Ligerim. Aurelianensis ea quæ sunt trans Ligerim. Augustodunum igitur erat in ditione Clotharii II. Parisiensium & Sueffionum, Regis, non Theodorici II. Regis Aurelianensis, cuius unius ac Brunechildis meminit privilegium illud.

Caput XXXVIII.

AFFICTA WICLEFO.

Aucis monere juvat, quâ fide Wiclephi hostes sententiam eius explicarint. Ea illi affinxerunt, quæ ne phrenetico quidem somniantanti in mentem venire possunt. Wiclephus forte per interrogandi notam dixerat: *Deus debet obedire Diabolo.* Constantiensis sessione VIII. volunt id affirmativè enuntiasse. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus Londini A. D. 1396. damnaverat XVIII. articulos Wiclephi, quorum ultimus hic esse dicitur: *Quidquid Papa, vel Cardinales sui sciunt ex sacra Scripturâ deducere clarè, illud duntaxat est credendum, vel ad sua monita faciendum. Et quidquid ultra præsumperint, est tanquam hereticum contemnendum.* Hunc articulum multis exagitat Wiclfordus q. 250. quàm rectè, non hîc quæro. Sic in articulis Wiclephi fufius enarratis p. 2574. Omnes,

inquit Wiclephus, humana traditiones, quas lex Evangelica non docet facere, sunt iniqua & superflua. Et pag. 275. Videtur mihi, quod omnes adinventiones hominum præter fidem Scripturæ, sunt secundum plus vel minus culpabiles. Ex tribus his Wiclefi propositionibus, quas ipsi hostes eius referunt, plus satis liquet, quænam fuerit eius hac in parte sententia. Itaque procul dubio Wicleph. his consentanea alibi scripserat. Sciamus orationem dominicam, decalogum, & symbolum, cum medijs facientibus ad eorum notitiam: At quæcumq; alia notitia deviantium, nedum est superflua, sed nociva. Sed verborum Wiclephi adulterator p. 265. At qua c. &c. ac si Wiclephus contenderet ipsum symbolum, decalogum, & orationem Dominicam esse superflua & noxia. Hoc specimen, ex quo, tanquam ex ungue leonem, sic ex caudâ vulpêculam agnoscas, quæ Wiclepho, quod libuit, affinxit.

Ignatius apud Theodoretum dial. 3. Eucharistias, inquit, & oblationes non admittunt Simoniani, eò quod non confiteantur Eucharistiam esse corpus Salvatoris. Wilhelmus Widefordus adversus Joh. Wiclephum disputans hunc locum tam pueriliter, quàm inverecundè depravat. Wiclephus sic argumentabatur: Scriptura multis locis hoc Sacramentum vocat panem, ergo est verè panis. Contra Widefordus propter hoc, inquit, argumentum Wiclephus dici debuit Anthropomorphus, id est, quia discipulus Iohannis Apostoli in unâ epistolâ loquens in hac materiâ sic scribit: Considerate, inquit, qualiter Anthopomorphi à communione & oratione sanctorum recedunt, propter quod non habent confiteri Eucharistiam carnem esse Salvatoris: quia posuerunt Eucharistiam esse panem pro eo quod Scriptura vocat eam panem. Vnde secundum Isidorum, &c. Certè Gnaviter impudentem esse oportet, qui semel verecundia fines transfilierit. Widefordi vestigijs Sycophanticis insistens Cardinalis Alanus de Wiclephi discipulis loquens: Eò impie-

tatis deventum est, inquit de Euchl. l. i. c. 21, ut summum Sacramentum muri, bufoni, araneæ, blasphemio ore conferrent. Contra reverenter ac religiose loquitur Wiclephus de sanctissimo hoc Sacramento. Sed inter Mirificos, quidam convicti sunt bufones aliquandiu non alio cibo aluisse, quàm Eucharistico pane.

Caput XXXIX.

AFFICTA HESHUSIO.

Ujufmodi Sycophanticis πρεσβυτερισμασιν factionis Lojolitica princeps Bellarminus non raro Doctoribus nostris illudit. Exemplum proferam jocularè. Tilmannus Heshusius in libro de sexcentis erroribus Pontificiorum loco XV. art. 3. fol. 87. Catechismum Romanum damnat, quod dicat: Virtutem, quæ ex passione Christi manat, per Sacramenta, quasi per alveum quendam in nos derivare oportet Typographo excidit, ut pro alveum scriberet al-
13. A.
vum. Typographi errorem satis revincebat vox sequens quendam. Bellarminus, ut Heshusium calumniæ insimularet, fingit Heshusium scripsisse, quasi per alvum quendam.

Caput XL.

CONCLUSIO OPERIS.

Um sanctissimus quisq; Patrum errare, falli, decipi potuerit, cum in Scriptis, quæ nomina Patrum præferunt, multa sint διολογημενως νοδδενιγεαθε, prorsus adulterina, multa sublestæ fidei, cum inter ea, quæ pro genuinis habentur, multa sint suspecta, non pauca fraude stellionum adulterata, nemo potest, nisi iniquissimè nobis succen-

fere, quod solos veteris & novi Testa-
menti canonicos libros admittamus pro
fidei nostræ canone, quod solum Deum
in Scripturâ loquentem controversiarum
judicem amplectamur. Cùmque nulla
Sedes compareat, ex quâ plures quàm ex
Romanâ prodierint stelliones & falsarii,
nullâ ratione potest illi convenire τ, *κα-*
μαρτυριαν, quod sibi arrogat. Quisquis
fallere, idem & falli potest. Atque adeò
eùm veritas mendacii patrociniò opus
non habeat, & Sedes Romana primatûs
sui statuminandi causâ multos libros ad-
ulterinos ediderit, multos genuinos ad-

A ulterarit, primatus ille non potest non
commentitius & Tyrannicus esse. Faxit
Deus, ut suam ipsa turpitudinem agno-
sca, & ad meliorem frugem redeat,
Quod si præfracto animo pergat medi-
cos ac monitores suos hostilibus animis
excipere, tandem pro sua quisque virili
parte veterum suum & jugum Babylonis
excutiat, ut hac sarcinâ liberatus eò ala-
crius salutare Christi jugum subeat, ut
exitio Babelis ereptus, sanctuario Sionis
B admittus æternæ salutis particeps fiat
in Domino nostro Jesu
Christo. Amen.

ΕΙΝΑΙ ΤΑΥΤΑ ΟΙ.

I N D E X

TAM PONTIFICVM RO-
MANORVM, EPISCOPORVM VARIO-
RVM, CONCILIORVM ET AVTHORVM,
QVAM VERBORVM ET RERVM IN HIS TRI-
BUS LIBRIS COMPREENSORVM.

A.

Aron eiusq; posterii Iudeorum summi
Sacerdotes, unius Christi typi fue-
runt, non autem Petri, multo minus Pa-
pe 35. D. 36. A
Abiathar 183. A. per Abiatharem Deus ali-
quando futura predicavit 183. B
Abiatharis potentia maior fuit potentia Na-
thani *ibid.* a folio dejecit 184. B
Abdalla 397. D. Persidem occupavit *ibid.*
Abu-Abira Egyptum occupavit. 397. D.
Damascum oppugnavit *ibid.*
Acacius Antiochenus antistes 135. D
Acciersi comitis filios incautos opprimit Pau-
lus II. Papa 267. A
Achilles 200. B. eius elogium optime com-
petit Papa *ibid.*
Acoluthus fugitivus 159. D
Adaboaldus 188. D. insanit. *ibid.* de regno eji-
citur *ibid.*
Adelphaldus 189. A.
Adrianus VI. Papa 269. D. domuit Orien-
tem, *ibid.* superbit *ibid.*
Aegyptus 397. D. occupatur ab Omar *ibid.*
Aelia quare locus iudicii dicitur 380. B. in
Synodi generalibus sive alexumenicis pri-
mum locum occupavit 380. D
Adgeniculatio 200. C. apud Ethnios quidem
reperitur, non autem totius corporis de-

jectio, qualis Papa hodie fit *ibid.*
Afri & Romani in se mutuum dominatum
sibi vindicarunt 68. D
Africani Papam Romanum iudicem non a-
gnoverunt 64. D
Archiepiscopatum sibi non tribuere. 99. D
urbis Archiepiscopus sese nominaverunt,
non concilii aut provincia. *ibid.* alii E-
piscopis nec imperare, nec sibi ab aliis impe-
rari voluerunt Episcopis 104. C
Africani primates semper fuerunt illustriores
quam primates Numidie 109. A
Africani Evangelii propagationem debent Ro-
manis 115. C
Africani quomodo libertati suae consuluerint
118. C. damnant Pelagium secundum.
147. D
Agape in cacabis fervet Bulengero 231. C
Agato Episcopus 220. B
Agilulphus rex Longobardorum 188. D
Agapetus Theodati Gottorum regis Ariani le-
gatus damnatur, & sede pellitur 145. C
Alexander Halensis 304. A
Alexander Pontifex non vult sedere in sede a-
postolica absq; imperatoris licentia. 262. B
pugnis dure colaphizatur ab Hildebran-
do *ibid.*
Alexander I. Pontifex singitur aquam sale
conspersam populis benedixisse, ut cuncti ea
adpersi, sanctificarentur. 326. B

INDEX VERBORUM

- Alexander VI. Pontifex** 268. D. pollicetur
 cælum aliis, ipsemet ad inferos pandit iter.
 ibid. dicitur virium & scelus 269. A. oc-
 cultum commercium habuit cum Turcico
 Imperatore 271. D
- Alexandrina Ecclesia** fundator 45. A
- Alexandrini** vetant, ne quis alia, quam qua
 in scripturis habentur nomina filii impo-
 nat 379. B. quid illis Ioanium significet.
 ibid. quid Omaritæ. ibid. quid Suriani. ib.
- Alexandrina Ecclesia** una est ex potentissimis
 tribus Ecclesiis 109. B
- Alexandrini Episcopi** summum sibi domina-
 tum, ut hodie Romani Pontifices, non ar-
 rogaverunt 382. B
- Albericus** 251. B
- Alegansius** 377. ipsi Epistola ad Marcum af-
 fingitur, ibid. non fugit Alexandria. ibid.
 relegatur Alexandria. ibid.
- Alexius Comneus** 188. A
- Allobrogum dux** interpellat Galliarum regem
 182. D
- Amadeus Sabaudia dux** Pontifex creatur, &
 Felix appellatur 266. A
- Ambrosius** 26. C. quid intelligat per tradi-
 tionem clavium, ibid. Petri eiusq. successo-
 rum potestatem aequalem cuiusvis fidi pa-
 storis potestati affirmat 50. D. omnes pa-
 stores totidem Christi vicarios, totidemq.
 Apostolorum & Petri successores 51. A. di-
 ctum: nuptias terram replere, virgi-
 nitatem Paradysum: ipsi falso annu-
 meratur 389. B. quo anno obierit 123. A
- Ambitiosorum genius** 197. D
- Anastasius Patriarcha Antiochenus** 16. A. B
- Zenonis in Patriarchatu successor** 138. C.
- quando obierit 110. D
- Anacletus Papa** secundum Bulengerum Ro-
 mana Monarchia initium fecit 52. C. cur
 eius litera nauici faciendæ sint 52. D
- Anastasius Papa Bibliothecarius** 205. A. per-
 petuus adulator. ibid.
- Anatolus rex, vir mortis** 184. B
- Anatolius vice-dominus** 156. D
- Andreas Schottus Iesuita**. 96. D. specimensi-
 dei Iesuitarum edidit. ibid.
- Anglia rex excusit** Papa Romani jugum 199.
 A. sibi competere illud, quod in veteri Te-
 stamento regibus in Iudaâ, contendit, ibid.
 non facit injuriam Papa Romano 199.
 B. jus suum contra Papam publicis scriptis
 defendit. ibid.
- Anicetus Papa** 332. prohibuit Cleris in Gallia
 ne comas alerent. ibid.
- Antiochia** 109. C
- Antiochia** potius quam Roma principatus in
 ecclesias tribuendus. ibid.
- Antiochia injuriam** fecit Meletio 102. D
- Antiocheno Patriarcha** jus esse Cypri episcopo
 mortuo alium substituere, falsum est
 381. A
- Antiochena Ecclesia** una est ex tribus poten-
 tissimis Ecclesiis 109. B
- Anshelmus Lucensis Episcopus** 262. B. creatur
 Papa. ibid. aliâs dicitur Alexander. ibid.
- Anthemius Constantinopolitanus Episcopus**
 seu Patriarcha 145. B. fit inspector Sur-
 rentina Diœceseos monachorum 156. A
- Antoninus Florentinus** 249. B. quando mor-
 tuus sit. ibid.
- Apollinaris** 95. A. damnatur. ibid.
- Appellare ad Synodos, ex pluribus diœcesibus**
 constantes, non cuius licet 118. C
- Apostolorum alter alterum mutuo punit**
 32. B
- Apostoli** non tantum sunt oves, sed etiam
 pastores 29. C. omnes dici possunt Ecclesie
 fundamenti lapides 13. D. omnes in po-
 testate cum Petro aequales esse ex Cardina-
 le Cusano probatur 24. D
- Apostolorum congregatorum potestas maior**
 est, quàm singulorum 25. C
- Apostolos proprie, uel uos, univocè dictos,**
 Papa se facere perhibet 47. B
- Aquitania** 249. B. eius annales. ibid.
- Arabs** quare non distinguat intra Petrum
 & Petram 7. C
- Arcadius Imperator** C. 173
- Archiepiscopus patriarcham, nisi adhibito**
 altero patriarchâ, nõ accusare potest 381. D
- Arianorum symbolum Sirmii conscriptum**
 omnium Arianorum longe pessimum est 88. B
- Ariani

E T R E R U M

Ariani multo tempore sub Valente tenuere
Ecclesias 174. B
Ariobaldus Rex Longobardorum 188. D
Aristobulus quando iusto Dei iudicio subla-
tus sit 185. C
Aristocratia praefertur Monarchia 34. D
Arragonia 195. D. in ea Ennicus Arista
princeps eligitur ibid.
Athanasius Thessalonicensis 279. D
Athanasius in ius vocatus Alexandria pellit-
tur 82. A. B. C. ab Imperatore Constante
sedi suae restituitur 178. D
Attributa divina Deo primario competere,
Papa vero secundario contendit Baronius,
206. C
Augustinus 15. B. eius sententia de dicto: Tu
es Petrus: 15. ibid.
Aventinus 247. A
Aurelius Africanorum potentissimus 117. C
Auxentius Arianus impedit, quo minus
Valens apud Valentinianum pro Ecclesiis
intercederet 97. C

B.

Ballinus Rosellanus 157. A
Balconius Episcopus Gallicia 135. B
Babel quid significet. 297. D
Baptista Mantuanus. 249. C
Barlaam 249. C
Baronii opinio de derivatione vocabuli Ce-
phas 2. B
Baronius damnat non modo Latinas, sed et-
iam Graecas Ecclesias. 7. B. C. Petrum
parem equalemq; potentia Christo esse, Ec-
clesiam credere subet. 2. A. B. Cacitate
laborat, dum Papa summum in Ecclesias
dominatum attribuit 59. B. falso asserit,
Africanam a Petro & Romanis accepisse Ev-
angelium 68. A. sciens mentitur, menda-
cium convincitur 74. B. C. non intelligit
Patres Nicanos. 75. B. pessime interpreta-
tur phrasin *καυοιζι εν κληρονομια* 86. D
Baruch est nomen Dei 8. A
Bartholomaeus Caranza 249. C

Basilius Episcopus Caesariensis 91. D. Patrum
per concessionem appellat Petram. 15. A.
Athanasium Ecclesiarum parentem qua-
tenus veneretur 87. B. Occidentalium o-
pem cur imploravit 89. D. Orientis totius
calamitatem luget. 97. D. 98. A. curator
fuit universae Ecclesiae 97. D. in exilium
pellitur ibid.
Basilii sententia de Sedis Romana sanctitate,
277. C
Bocacius 249. A
Bellarminus de Tonsura Monachorum,
332. D
Ben-Omar quando regnare coeperit 379. C
Beno Cardinalis 339. A
Bernhardus quomodo & quamobrem papalem
primatum singulare Petri pontificium vo-
caverit 41. D
Bibliopolarum natura 303. A. nil nisi qua-
stum querunt, ibid. falsis inscriptionibus
libros illustrant 303. A. B
Benedictus secundus Pontifex dolo a Constan-
tino V. impetrat, ut ad pontificatum ele-
ctus sit 189. C. electio eius fuit turbulen-
tissima ibid.
Benedictus IV. Pontifex 285. A
Benedictus VI. Pontifex 252. D. a Cynthio
Romano cive captus aut strangulatus aut
fame mortuus est ibid.
Benedictus IX. pontifex 254. D. dictus et-
iam fuit Theophilactus 258. A. propter
ignaviam a sede pellitur 255. A. sedi suae
restituitur, ibid. Iohanni Archidiacono
pontificatum graves ob causas aut vendi-
dit, aut libenter cessit ibid. iudicio divino
damnatur, simulacrum eius monstruosum
post mortem apparet, ibid.
Benedictus X. Pontifex 257. A. factione quorundam
Nobilium Pontifex creatur ib. ab
Hildebrando Pontificatu pellitur, ib. Pa-
patu per vim repetito sessionis nono mense
obit, ibid.
Benedictus XII. Pontifex 264. B. muneribus
corruptus Chirardum, ut sororem formae &
moribus insignem concubina loco adduce-
ret 264. B. C.

INDEX VERBORUM

- Bernhardus Episcopo non sceptrum sed sarcu-
lum tribuit** 176. B
- Benhadad** 220. D
- Blandus Episcopus Hortensis** 158. B
- Blasphemi pœna** 290. B
- Bonifacii irritus conatus** 117. C. *damna-
tur ab Africanis* 142. C
- Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus à Fri-
sius occiditur** 179. B. *martyr dicitur,
ibid.*
- Bonifacius I. Pontifex urbe Romanâ pellitur**
238. C. *sedi suæ restituitur* *ibid.*
- Bonifacius II. Pontifex zelo & dolo damna-
vit Dioscorum** 239. D. *reum se Maie-
statis confitetur, quod Vigilium B. Petri
successorem constituerat* 240. A
- Bonifacius III. Pontifex magna contentione
à Phoca imperatore obtinuit, ut sedes B.
Petri Apostoli caput omnium Ecclesiarum
diceretur** 241. C
- Bonifacius V. Pontifex** 242. B. *instituit,
ne qui ad Ecclesiam confugerint, inde vi re-
traherentur,* 242. C
- Bonifacius VII. Pontifex** 253. A. *Ponti-
ficatum malis artibus adipiscitur, ibid.
Ioannem Diaconum Cardinalem oculis
privat* 253. B. *in Papam, Benedicto
strangulato, erigitur, ibid. depredati Ec-
clesia Romana bonis Constantinopoli im-
pugnat, ibid. turpiter vitam finivit* *ibid.*
- Bonifacius VIII. Pontifex** 207. D. *inter duo
magna luminaria, maius Papam nomi-
nat, minus verò Imperatorem* *ibid. aurum
sitens potius terrorem populis, quam reli-
gionem injecit* 263. D. *ad Pontifica-
tum non sine ambitionis crimine pervenit*
263. C. *Gibbillos odio persequitur* 263. D. *dominus totius mundi tam in tempo-
ralibus quam in spiritualibus haberi vo-
luit,* 294. A. *intravit ut vulpes, vixit
ut Leo, moritur ut canis* *ibid.*
- Brunehilda Francorum Regina** 153. A
- Brunehildis Hispana** 153. C. *huius im-
potentia studet Bulengerus Romana sedis
in Galliam usurpationibus viam aperire,
ibid*
- Bulengerus Cypriano ut & Athanasio qua-
dam vocabula affingit,** 62. D. 70. A. *Ire-
meo voces, quibus nunquam usus est, at-
tribuit* 57. C. *unde Monarchia Româ-
na initium deducendum doceat?* 52. C. *Mar-
cionis Heretici perditissimi, Roma-
num Episcopum caput Ecclesie agnoscentis,
nititur autoritate,* 56. D
- Bulengero Agape in cacabo fervet** 231. C
- Bulengerus tantum hodiè fastigium Pontifici
Romano tribuit, quantum ipsi Pontifices
olim nunquam sibi arrogaverunt** 62. C. *Cy-
prianium Erronum iudicio statuit esse
Antichristum* 68. D. 69. A

C.

- Cæcilianus Episcopus Carthaginensis,**
221. B. 71. C. *quare Secundi factiones
non potuerit curare* 108. A
- Cæciliano omnes faverunt Ecclesiarum pri-
mates** 109. A
- Caius Pontifex Romanus** 341. D. *non con-
cedit paganis accusare Christianos, aut vo-
cem infamationis inferre* 342. A
- Caligula imperator pessimus pedum osculum
exegit** 200. D
- Caligula autoritate nixus Papa Romanus,
sibi quoque osculum pedum exigit** 200. D
- Canones plus ne possint quam leges** 187. A. B. *leges
canonibus sunt indigniores, minusque
valent* *ibid.*
- Canonis ^{ἑνὸς ἐκκλησιαστικῆς} quid significet** 87. A
- Carolus Malatesta pontificatu abdicat Gre-
gorium** 265. A
- Carolus quare dictus sit imperator** 191. C. *a-
quavit potentiam Orientalis imperatoris
ibid. multa Leoni II. pontifici summo do-
navit, cum tamen nil deberet* *ibid. vixit
Longobardos Italarum hostes* 193. A
- Carolus Sigonius** 284. B
- Cardinales quoque Petri, multo maius Ponti-
ficis Rom. primatum negant** 18. D
- Causidicorum natura** 175. B. *alieni eris
sunt profugi, sui vero parci.* *ibid.*
- Capria-

ET RERUM.

- Capriana insula monachi ex mandato Gregorij I. castigantur 154. A
 Cathedra primaria olim fuerunt tres, cum tamen Papa Romanus hodie unicam, & sibi soli competentem, credere jubeat 45. D
 Cachiar ut sumatur Hebraeu 4. A
 Cathedra Petri quare primaria dicta sit? 45. D
 Celestinus Bonifacii Zostimij, successor 117. C. à Carthaginensi & Milevitanà Synodo damnatur 111. D
 Cerularius coronavit Michaelem VI. & Isaacium Comnenum 79. B
 Cephas 1. A
 Cepha quid significet 3. D
 Chilpericus rex Francorum 247. C
 Childebertus Francorum rex 147
 Chindasvundus rex 154. B. Synodum convocavit ibid.
 Christophorus Pontifex 285. B. dignitatem sedis Romana adipiscitur Leone familiari suo in vincula coniecto ib. Sessionis suae septimo mense pontificatu pulsus monasticam vitam ingreditur ibid. à Sergio Pontifice è monasterio tractus in vincula conicitur ibid.
 Christus est Rex regum, & Episcopus Episcoporum 34. A. B. qua de causa ter interroget eum: Me ne diligis: 28. C. est terra extra quam nemo potest stabilem domum edificare 16. A. B. omnium respectu est terra: non sic Petrus 20. B
 Christo nō Petro superstructa est Ecclesia, 11. D
 Christum orthodoxi agnoscunt Petram, cui reliqui fundamenti lapides inniruntur 11. C
 Christus à papa dominatum uno verbo destruit 55. C. an à Petro, & consequenter per Papam, visibile Ecclesia caput, in membra visibilia influat 127. B. C. D
 Christus est unicum Ecclesia caput, non à papa Rom aut ulla creatura 127. D. 128. A. Lux illuminans omnem hominem in mundum venientem ibid.
 Christianum esse magis est, quàm esse regem 20. D
 Chrysestomus ex Paulo colligit, Romanis ipse
 universa terra fastigio constitutus, nihil amplius tribus, quàm reliquis gentibus, 276. A. eius dictum: Petrum à Domino nobis relictum quasi vicarium amoris sui, non dominatum in universam Ecclesiam, sed Apostolorum indicat 26. D
 Chrysof. an juridicè damnatus sit 114. D
 Claudij Scisselij Taurinensis Episcopi iudicium de dicto: Tu es Petrus 19. B
 Clavium traditio nec solis Apostolis, nec soli Petro competit 21. A
 Claves reliquis Apostolis à Petro data non sunt 21. D
 Claves & retia equipollent 22. D
 Claves Petri, Iohannis, Matthaei & reliquorum Apostolorum sunt aequales 23. C
 Claves Apostolis per Petrum datas esse, non ulla Synodus primitiva Ecclesia sancivit 24. A
 Clerus iubente Iustiniano prius ad Episcopum quam ad magistratum debet appellare 175 B. quantumvis sit criminofus, non tamen est tradendus curia seculari, dummodo per Ecclesiasticā potestatem corrigi possit 299. C
 Clemens II. Pontifex Rom. 256. A. B. ad Pontificatum in sacris invitus, Romanus electus, ab isdem veneno è medio tollitur, ib. quandiu sederit ib. Hildebrandum & Iohannem Gratianum in reusonicas partes deportatione damnavit 259. C. nimia pietate deceptus idololatras nimis laxè habuit ibid.
 Clemens VII. Pontifex 268. B. quando sedere coeperit ibid. Injuriam facit Casari, qui, ut iniuriam ulcisceretur, Pontificij nominis auctoritatem per totam Hispaniam abiecit 271. A
 Clementis recognitiones 304. D
 Clementis litera cur nauci faciendae, 52. C. D
 Cleti cur? ibid.
 Clodoveus rex Francorum, quo titulo Aurelianense concilium indigitavit 45. B
 Cluniacensis Abbas 256. C
 Coelius Rodiginus 249. C
 Columbus Episcopus Numidia 160. A
 Consentire videtur qui tacet 117. B
 Canon

INDEX VERBORUM

- Conon 189. D. à Iustiniano II. mancipatur**
carceri ibid.
Consul est hominum creatura 186. D
Cornelius Ecclesie Romana Episcopus 62. B
Cornelius Episcopus Africa 113. A
Cornelius Papa 339. A. fingitur statuisse, ne
sacramentum à summis Pontificibus vel
Dei ministris exigeretur ib.
Constabilis 387. C. notarum Gregoriana-
rum inter alios author ibid.
Constans Imperator 189. A. quando impe-
rium adeptus sit ibid. *fuit Monothelita*
ibid. Theodosium Diaconum fratrem suum
occidit. ib. in exilium misit Papam Marti-
num V. ib. suscepit Eugenium Papam ibid.
septiduo Roma plus deperadatus est. Eccle-
siam, quam Barbari ducentis & quinquaginta
circiter annis ib.
Constantinus Pontifex 78. A. obstetisse di-
citur Ario 100. D. dira supplicia minatus
est iis, qui Christianos vexaverint,
360. D
Constantini donatio fabulis scater 7. A. B
Constantini donationis fictor addicit aternis
flammis illum, qui vel bilum donationi sua
subtraxerit 78. C. D
Constantini donatio in quem finem conficta
fit. 78. D. quomodo definiatur, ibid. à di-
versitate exemplorum penitus tollitur, nul-
lo modo colitur 80. A. B
Constantinus idem à Iustiniano II. Impera-
tore osculo pedum excipitur 190. A
Constantinus Magnus Imperator 215. D. om-
nes Episcopos vocavit Deos ib.
Constantius Episcopus Mediolanensis 148. A.
eius consecratio improbat ib. *cum plu-*
ribus aliis Episcopis Hilarium quoq; in ex-
ilium mittit 204. D
Constantius Imperator Arianus 99. A. Li-
berium Pontificem statuentem, prater
Christum quod B. Maria etiam alios li-
beros habuisset, extra urbem habitare jus-
sit 351. D
Constantinopolis 119. A. dicitur nova Roma,
ibid. Roma aequatur 133. A. Imperii Ro-
mani sedem communem habuit cum ur-
be Româ 138. A
Constantinopolitanus Episcopus habet honoris
& dignitatis primatum post Romanum,
108. A. *maiolem habet jurisdictionem*
quam Romanus, 134. B. tribus fungitur
diocæsis, ib. eadem dignitate, iisdem ho-
norum premiis, quibus Episcopus Roma-
nus, afficiendus est ib. & 177. A
Constantinopolitano Episcopo seu Patriarcha
inspectio in alias Ecclesias commissa fuit,
non absq; Synodorum suffragiis 165. A. B
Constantinopolitana ecclesia una est tribus
potentissimis Ecclesiis 109. B
Crescentius Romana civitatis consul 254. B
Crisconius 311. D. post Ferrandum Fulgen-
tium vixit 312. A
Cynthius civis Romanus Benedictum VI.
Pontificem in Hadriana mola strangula-
vit 252. A
Cyprianus Episcopus Africa 113. A. nulli Epi-
scopo extra suam Diocæsin ullam potesta-
tem, ullum dominatum tribuit 63. C. D.
à Bulengero Erronum iudicio pro Anti-
christo habetur 68. D. 69. A
Cypriani quid cathedrâ Petri deferre, &
in eandem insurgere significet? 61. D.
quid vocet: coherentem ecclesie con-
cordiam collidere? 64. D
Cyprianus Pontificem Romanus summum
iudicem nunquam agnovit 64. D. Papa
dominatum non immeritò represit 65. A
quomodo Pontificem Romanum Episco-
pum Episcoporum faciat? 65. C. eos, qui
ab hæreticis baptizati erant, rebaptiza-
ri noluit 66. A. damnavit Stephanum
Pontificem 142. C. dominatum in Eccle-
sias sibi nullum vindicare conatus est
66. B.
Cypriani tempore omnium Ecclesiarum fuit
eadem fides 65. D
Cypriani sanctitas 152. B. fuit Episcopus seu
Patriarcha Constantinopolitanus, ibid.
successit Iohanni, ibid. Patriarcha ibid.
Cyrillus Patriarcha Alexandrinus 120. C.
non minus iuri sibi vindicavit in Eccle-
siis, quam Papa Romanus 123. D
Dalila

ET R E R U M.

D.

DAbila detrimento fuit Liberio Romano Pontifici 234. D
 Damascus occupatur ab Abu-Abira 397. D
 Damascus proditor Ecclesie 97. D. sententiam de damnatione Macedonij & Eunomij confirmari precipit 100. B. obstitit presertim Macedonio 100. D. non praefuit concilio secundo oecumenico seu generali 102. B. supra humanum modum Episcopalem sedem sibi arripere studuit, 236. B
 Damasus II. Pontifex 256. B. paravit venenum quo Clemens II. Pontifex e medio sublatus est ibid. Pontificatum per vim occupavit ibid. ut fallax Ecclesiam invasit; sic falsus ab aliis veneno propinato subitanea morte extinguitur ibid. quandiu sederit 259. D
 Demetrius Alexandriae Episcopus 46. B
 Demetrius Neopolitanus 156. D
 Deus unus est Ecclesie Sol. 207. A. unus Deus est Ecclesie Petra 207. D
 Deus Iacobo Patriarcha dicitur pater luminum 207. D
 Dignioribus indigniora natura serviunt, 180. C
 Dictis: Non est potestas nisi à Deo: Item: quæ à Deo sunt, ordinata sunt, qui resistit, resistit ordinationi Dei, quam abutatur Pontifex Romanus 33. C. D
 Dionysius Exiguus Abbas Romanus 310. A
 Dioscorus Alexandrini concilii Praeses constituitur à Theodosio II. Imperatore 131. D. fuit Alexandrinus Patriarcha 132. D. Flavianum juvat per vim opprimere, & fidem adulterare 222. B. damnatur quod de Leone Pontifice sententiam tolerat 222. B. C
 Discrimen inter Petrum & Petram ipsimet Pontificii admittunt 19. C. D
 Discrimen Apostolorum, quod vel aequivoce vel univoce dicantur, nullum prater Romanensium testimonium afferri potest, 47. A

Doctrina Prophetarum & Apostolorum est fundamentum Ecclesie 17. B
 Dominatus in Ecclesiis Petro quidem concessus est, sed non uni Petro 29. C. D
 Dominatus, quem sibi Pontifex Romanus arrogare conatur, non divino, sed duntaxat humano jure nititur 126. D. unde hic dominatus originem suam duxerit 127. A
 Dorotheus 93. A. in synopsi sua complurima confarcinat mendacia 305. A

E.

EBen Hebrais quid significet 3. B
 Ecclesia omnium conversarum disceptatrix constituta est 170. C. super uno Petro non fundatur 150. post Evangelij promulgationem nulli unquam visibilis fuit 35. B. nunquam peiori in loco fuit, quam Papa Romani tyrannide in eam grassante 33. B. quamobrem nullo indigeat capite aspectabili 35. B. C
 Ecclesia quævis tenetur propagande Dei gloria, propagandog, Christi regno incumbere 46. D
 Ecclesia antiqua nunquam Pontificem Romanum universa Ecclesia caput agnovit, 46. D. 47. A
 Ecclesia statuas colens execranda est 59. B
 Ecclesie qui non paret, an pro Ethnico sit habendus 171. A. B. nunquam Ecclesie status peior fuit, quam cum ministerii humilitas in dominatus sublimitatem versa est 171. C
 Ecclesia cuilibet quare primatus tribuendus, 61. C
 Ecclesia Suburbicaria quid sint 75. B. C. D
 Ecclesia Romana an ab omnibus honoranda sit 82. C
 Ecclesia sol est unus Deus 207. A
 Ecclesia non est digama 212. A
 Eduardus Rex Anglia 199. A. Papa Romani jugum excussit 199. A. sibi idem competere, quod olim in veteri Testamento Regibus in Iudæa, contendit ibid. Ius suum contra Papam Romanum scriptis

INDEX VERBORUM

- publicis defendit 199. B. non fecit injuriam Papa ibid.
 Egredi in sacris literis de quibus dicitur 183. D
 Eleazar 183. A. eius potestas minor fuit, quam Iosua potestas ibid.
 Electoribus Romani Imperii solis competit Imperatores eligendi 194. B
 Eleutherius Papa Romanus 334. A. B. eius obitus ibid. C
 Elkana est nomen Dei 8. A
 Ennecus Arista primus Navarra Rex 195. D. magnas Maurorum copias delevit, ibid.
 Arragonia princeps eligitur ibid.
 Ennodius Symmachi diaconus 177. B. quare ornarit laudibus Symmachum pontificem Romanum 224. C. D
 Epiphanius Cypria Episcopus 110. B.
 Episcopus 325. B. an à laicis sit arguendus? ibid.
 Episcopus & presbyter sunt nomina synonyma 298. D
 Episcopus sarculum sibi non sceptrum vindicare debet 176. B
 Episcopum unum omnium Episcoporum Episcopum esse, Deus nunquam precepit 34. B
 Episcoporum variorum variati tituli 39. A. B. C. D. 40. 41. 42. A. B. C. D
 Episcopi Papa nomine olim peculiariter fuerunt salutati 40. C
 Episcopi Orientales damnarunt Paulum Samosatenum non expectata praesulis Romani sententia 69. D
 Episcopos sanctos haberi propter sanctitatem loci consuetudo est 77. C
 Episcopus quivis potest intra suam dioecesim quosdam canones condere 87. A
 Episcopus Romanus in suburbicarias duntaxat urbes & circumiacentes potestatem habuit 381. C. jus sibi tyrannicum hodierno die arrogat, nec Christo, nec Apostolo ullo concedente ibid. Sapius Africa Episcopos sibi subjicere conatus, nihil obtinuit 113. A. dicitur Absalom ibid. C
 Astu quoties conatur Africam invaderet 113. C. D. quando phalaras dominatus sui ostendat 115. A. Afidere conciliis debet non praesidere 120. D. Revereri potius Apostolicum thronum Ierosolymorum quam ab iisdem reverentiam petere olim debuit ibid.
 Episcopi Romani quia sapius lapsi sunt fadissimè, etiam ipsa fides labi potest 275. A
 Episcopus de translatione regnorum non debet ferre sententiam 188. C
 Episcopis primarum sedium tantum licet appellare ad Synodos ex pluribus dioecesibus constantes 118. C
 Episcoporum Romanorum descriptio 286. D
 Episcopus quivis olim Papa dicebatur 213. C
C
 Erronum iudicio Cyprianus à Bulengero habetur pro Antichristo 68. D. 69. A
 Evagrius Episcopus multum vexavit Ecclesiam Antiochenam 174. B
 Eugabinus Episcopus 146. A
 Eugenius IV. Pontifex Romanus Concilium Basileam locatum improbavit 179. A. à Romanis sagittis & lapidibus incessitur, 265. A
 Eulalius 228. C
 Eulogius Episcopus Alexandrinus 152. C
 Eunomius Damasi auctoritate damnatur, 100. B
 Eusebius I. Papa 343. A. instituisse fingitur festum crucis Domini nostri Iesu Christi ibid. non concedit laicis ut Episcopum accusarent 342. D
 Eusebius Samosatenum Episcopus 96. A. universa Ecclesia curator 97. D. Exul factus à Constantino Papa ibid. turbator Ecclesiarum in plaga Orientali 98. A
A
 Eusebia Constantii Imperatoris conjux, 204. B
 Eutychius damnare juvat Vigilium Episcopum Romanum 145. C
 Eusebius Nicomediensis 351. C
 Eutichianus Papa 341. B
 Exarchus quilibet in sua dioecesi potest decretum condere 87. A. non rogata sui Sena-

Senatus sententia Exarcho judicare licet
144. D
Exuperius Tolosanus 237. C

F.

Fabianus Pontifex Romanus 338. A. B.
fingitur statuisse: cum excommunicatis
non esse communicandum 338. B
Facere, verbum, an interdum idem signi-
ficet, quod sacrificare 41. A
Fasciculus temporum 249. B. & passim.
Fatuus fatua loquitur 298. C
Faustinus Zosimi Bonifaciiq; legatus 86. B
Felix II. Papa 273. D. ab Arianis ad
Pontificatum electus Liberio substituitur
99. A
Felix Episcopus Sipontinus 157
Fides pro fidei subiecto occupato sumta an sit
pro Ecclesia fundamento habenda 17. A
Fides Thessalonicensium quam celebris fuerit
37. B
Fidei rationem qui reddit, est inferior eo, cui
redditur 147. C
Fides Romana, quia eius Episcopi sepius fe-
disime lapsi sunt, ipsa etiam labi potest
275. A
Fidelis quivis potest esse alter Petrus 128. A
Flavianus Episcopus sive Patriarcha Con-
stantinopolitanus 128. D. ecclesiam An-
tiochenam multum vexavit 174. B. con-
tempto Patriarcha Alexandrini iudicio ad
Casarem appellavit ibid.
Formosus Episcopus Romanus 250. A. Epi-
scopatum suum deserens in Gallias ausu-
git ibid. Roma omni Ecclesiastica digni-
tate privatur ibid. privata indumenta
assumit ibid. prophanos quoq; mores ib.
Formosi eiusdem acta à Theodoro II. in in-
tegrum restituuntur, & illius sectatores in
pretio habentur 231. A
Formosus idem è tumultu tractus laicorum
sepultura mandatur 250. C. absin-
duntur duo digiti, quibus in consecratione
utuntur Sacerdotes ibid. C. eius ca-
daver è sepulchro tractum, ac si viveret,

Christophoro Pontifice jubente, capitali
pena affectum est 285. D. pristina di-
gnitati restituitur 250. B. ad Pontifi-
catum largitione potius, quam virtute or-
dinatus est ibid.
Formosi nomen Stephanus VI. odio perse-
quitur 250. A. B
Franciscus comitis Acierst filius à Paulo II.
Pontifice quinquennium captivus tena-
tur 267. A. creato Sixto Pontifice li-
beratur ibid.
Francisci Petrarcha sororem & formâ &
moribus insignem Papa Bonifacius VIII.
sibi per malas artes incestuose libidinis
igitur satisfaciende causâ adduci curavit
264. B. C
Fredegondis 153. C. Huius mulieris im-
potentiâ Bulengerus Romana sedis in Gal-
liam usurpationibus viam aperire voluit
153. C
Fulgentius Ruspenis 310. D. quando obie-
rit ibid.
Fulgosius 249. B

G.

Gabinius 159. A. eius causam Iohan-
nes Ravennas precipiente Gregorio I.
iudicavit 159. A
Galla Placidia Valentiniani III. mater,
132. B
Gallia 182. in Gallia Rabula & Forenses
causidici sui aris parci, alieni vero prodigi
reperiuntur 175. B
Gallia Episcopi semper liberi fuere ab obedi-
entia Romani Pontificis 148. B
Galliarum Episcopus sepius sibi subicere
conatus est Gregorius I. 153. A
Episcopi Galliarum quando jugum Pontificis
Romani subierint 154. D
Galliarum Rex interpellatur ab Allobrogum
duce 182. D
Gallia à Romana inquisitione vexata est
198. B
Garsia Ennicus filius Ennici Arista Navarra
Arragoniaq; Principis 195. D

INDEX VERBORUM

- Gaudentius** 83. C. D
Genius ambitiosorum 197. D
Gennadius 77. D. adductus aula pontificia 98. A. Patricius & exarchus Africae 158. D
Genus flexio apud Ethnicos reperitur, non tantius corporis defectio, quam sibi fieri Papa Romanus hodie subet 200. C
Genuinus & litera'is sensus nunquam negandus est, ut allegoricus adstruatur 20. B. C
Germania à Romana inquisitione vexata est 198. B
Gerasius Pontifex 257. A
Gerhardus Brasutus maleficii assuetus 260. C. sex Romanorum Pontificum intra spatium tredecim annorum veneno suffocavit, Clementem II. Damasum II. Victorem, Stephanum IX. Nicolaum II. 260. C. D. familiaris fuit Hildebrando Pontificatum ambiens, in cuius gratiam omnes alios Pontifices veneno propinato è medio sustulit 260. C
Chirardus pecunià corruptus Benedicto XII. Pontifici sororem & forma & moribus insignem incestuosa libidinis satisfaciendi gratia adducit 264. B. C
Gibillos odio prosequitur Bonifacius VIII. Pontifex 263. D
Gratianus Valentiniani I. filius cum fratre Valentiniano II. patrum occidit 279. C
Status Carthaginensis Episcopus 84. D. quando mortuus sit ibid.
Gregorius I. 81. A. insignis fuit impostor 152. B. inflatus superbia ibid. eius dire à Iohanne apa contemnuntur ibid. Galliarum Episcopos sapissime sibi subicere molitus est 153. D. quousq; extensum fuerit imperium eius 155. 155. D. 156. A. monet Episcopos Italia, ut filios suos in Arrianâ heresi baptizatos ad catholicam fidem concilient 158. vetat Episcopis Numidia, ne Primates Donatistas constituent 158. D. irrita & verbosa eius mina 159. D. in maximo Episcoporum conventu duo saltem Episcopi Gregorianarum notarum rationem habuerunt, 162. D. Maximum, quem subigere non potuit, deniq; amicum habere cogitur, 163. D
Gregorius I. Pontifex cantat : Gloria in excelsis Deu, &c. cum Phocas per paricidia regnum invasit 240. D
Gregorius II. Pontifex 246. B. vetat, ne Leoni III. Imperatori vitandae Idololatria gratia imagines amovere molienti tributa solverentur ibi. voluit ut omnes in se tanquam summum Pontificem fiduciam collocarent 246. D
Gregorius III. Pontifex 247. A
Gregorius V. Pontifex 254. A. statuit licere Germanis eligere Casarem, ita tamen ut à Pontifice Romano confirmetur ibid.
Gregorius VI. Pontifex 255. D. ab Henrico II. Imperatore cogitur sese magistratu tanquam deterrimum monstrum abdicare 256. A
Gregorij VII infania 194. D
Guanius Tyrannus 204. D. summam cum reverentia Chrysostronum legatum excipit ibid.

H.

- H** Anc in dicto Christi: Super hanc Petram: an relativè aut demonstrativè usurpetur 9. 0. 11. 12. A. B. C
Hadrianus Episcopus Theobanus 159. B. iniquè damnatur ibid.
Hadriana mola 252. D
Hermes tii Pontificis frater 331. A
Henricus II. Romanus Imperator Benedictum, Sylvestrum III. & Gregorium tanquam tria monstra abdicare se magistratu coegit 256. A. Theophilactum, qui dictus quoq; fuit Benedictus IX. in fugam vertit 259. B. Johannem Gratianum, qui Gregorius VI. fuit nominatus, in exilium misit ibid. Syndegerum Pontificem creavit ibid.
Henricus VIII. Rex Anglia 199. A. iuste & ad

ET R E R U M.

- & admiraculose iugum tyrannidemq; Ro-
 mani Pontificis excussit *ibid.*
 Higinus Pontifex 229. A
 Hieronymus quid de Papa Romani domina-
 tu, quem sibi in universam Ecclesiam tri-
 buit, sentiat? 103. A. 102. D. quam
 ob causam Romani Pontificis sacerdo-
 tium summum appellavit 103. A. B.
 Damnavit Iovinianum 103. D. qua-
 lem & in quem finem Petro dominatum
 tribuerit 104. A
 Hieronymo liber de B. Mariae Natali falso
 ascribitur 304. D. quid per clavium
 traditionem significare voluerit 26.
 B. C
 Hierosolymis unus tantum fuit Sacerdos sum-
 mus 36. B. ecclesiastici primatus sedes
 potius Hierosolymis debetur quam Roma,
 125. D
 Hilarius Episcopus Arelatensis 124. D
 Hilarius Chartularius 158. D
 Hildebrandus Pontifex a suis militibus in-
 thronizatur 263. A. Pontificatu pul-
 sum Benedictum X. privavit 257. A.
 manicas suas discutens in modum scintil-
 larum ignis profiliit 257. B. pessimo-
 rum magistrorum fuit peior discipulus,
 258. D. a Clemente II. in exilium cum
 Gregorio VI. mittitur 259. C. Gre-
 gorio VI. in exilio moriente Hildebran-
 dus & perfidia & pecunia illius heres in-
 stituitur 259. D. mortuo Clemente II.
 imperatoris Romani nimia indulgentia
 Romam revertitur 260. A. Pontifi-
 catum dum non potuit adipisci, dolo archi-
 diaconatum ambavit 261. D. manifeste
 fuit Imperatoris inimicus 262. A. pugnis
 dure colaphizavit Alexandrum, in sede
 Apostolica absq; Caesaris licentia sedere no-
 lentem 262. D
 Himerius Terraconensis 236. D
 Hispalensis Gordiani interrogatio 242. C.
 Item: de assumptione B. Mariae ad Pau-
 lum & Eusebium 305. B
 Homines quo magis deteriores sunt, quo
 magis a maiorum suorum virtute decli-
 nant 224. D
 Hominem esse regem omnium regum Deus
 non patitur 34. A. B
 Hominum collegam se negare, est se Deum fa-
 cere 39. A. B
 Homonymia vocum universalium, seu earun-
 dem varius usus 36. A. B. C. D. 37.
 A. B. C. D. 38. A. B. C. D
 Honoratus Archidiaconus Salonitanus,
 56. D
 Honorius Pontifex 180. A. in tribus occu-
 menicis sive generalibus Synodis damna-
 tur 222. D
 Hormisdæ Pontifici Romani titulus 141.
 B. C. D

I.

- I**acobus August. Thuanus 270. C
 Iacobus Curio 249. B
 Iacobus Philippus Bergomas 249. B
 Ianuarius Episcopus 153. D
 Ianuarius Caralitanus Episcopus 157. B
 Iba 147. D
 Iba damnatio improbatur *ibid.*
 Idololatria & homicida veniam dare & mæ-
 chum damnare est personarum acceptatio
 231. A
 Illyrici controversie olim non Romam, sed
 Constantinopolim fuerunt perlata 119. A
 Imperator Bonifacio VIII. Pontifici inter
 duo magna luminaria minus habetur,
 Papa vero maius 207. D
 Imperator Bulengero per limitationem caput
 populi dicitur 185. C
 Imperator est hominum creatura 186. D
 Imperatores Christiani Romani an jure pos-
 sint convocare Synodos? 121. A. B. C
 Imperatores Christiani se suasq; imagines ad-
 orari passi sunt 214. D
 Imperatoris unius olim maior potestas fuit
 quam omnium Episcoporum 121. B
 Imperatores Christiani nemine reclamante
 jus convocandorum Synodorum habuere
 121. C. summi Pontificis fuerunt 182. A
 ratio ipsorum dominatus non constitisset,

INDEX VERBORUM

- nisi jus habuissent imperandi, tam subditis, quam magistratibus 182. B
- I**nfallibilitas Pontificia an unquam ulli mortalium contigerit 225. D
- Inferius naturâ superiori servit 18. D
- Ingressi in sacris de quibus dicatur, 183. D
- I**nnocentius Cibus 272. A. Iulium III. Pontificem summum inauguravit 272. A
- I**nnocentius Pontifex Romanus 115. A. nullo dominatum in universam ecclesiam sibi vindicavit *ibid.* non maiorem sibi potestatem in Africanas, quam Carthago in Italicas ecclesias sibi tribuit 116. B
- Innocentius Alexio 186. B. C
- Innocentius VIII. Pontifex Romanus 269. C
- I**nquisitio Romana quâ impotentia vexarit Angliam, Germaniam & Italiam 198. B
- Joanum quid denotet Alexandrinis 379. B
- Joas 219. B. Joiadam increpat, quod sibi jus dominatus in alios sacerdotes arrogaret *ibid.*
- Jobinus prepositus per Illyricum 158. C
- Jofredus Campaniâ comes 252. B. cum unico filio interficitur à Johanne Campaniâ Principe 252. C
- Jojada 219. B
- Jojada filius Smaballathi à Nehemiâ, quod dominatum in alios sibi vindicaret, excommunicatur *ibid.*
- Johanna Papissa 248. A. B: insigne fuit propudium *ibid.* quare historiographi nullam usquam de ea fecerint mentionem? 248. B
- Johannes Gratianus Archipresbyter Theophilacti, quietiam Benedictus IX. dictus fuit 258. A. emit Papatum à Benedicto IX. seu Theophilacto 255. A. 258. C. Pontificatu potitus Gregorium VI. se appellavit *ibid.*
- Johannes Vitelleschus Antoninum Pantaderam ud olivam laqueo suspendit 265. B magna laude in numerum Cardinalium eligitur *ibid.*
- Johannes Palæologus 265. C
- Johannes Episcopus prima Justineana 159. B
- J**
- Johannes Episcopus Larissæus 159. B huic Gregorius I. triginta dierum privationem communionis minatur *ibid.*
- Johannes Ravennas Episcopus Constantinopolitanus 159. C
- Johannes Episcopus seu Patriarcha Antiochenus 120. C. plurimorum ob favorem se suamq; hæresim non damnari posse accumulavit *ibid.* non minorem potestatem habuit in Ecclesiis, quam Papa Romanus 123. D
- Johannes Episcopus prima Justineana triginta dierum spatio communionem privatur 159. B
- Johannes Apostolus summum in omnes greges dominatum prohibet 56. B. C
- Johannes Baptista non fuit lux ipsa, sed de Luce prædicavit 207. A
- Johannes Mariana Jesuita 293. B. Principem tyrannidis insimulatum qualibet viâ tollendum esse, jus fasq; contendit *ibid.*
- Johannes Ballæus 249. B
- Johannes Nauclerus *ibid.*
- Johannes Stella *ibid.*
- Johannes Trithemius Abbas 249. C
- Johannes Lucidus *ibid.*
- Johannis Pontificis Romani titulus 142. A. B
- Johannes Cardinalis Diaconus 153. D. malis Bonifacii VIII. Pontificis summi conatibus & moliminibus resistens oculis privatur *ibid.*
- Johannes Pontifex VI. Romanus 245. C
- Johannes VII. Pontifex Romanus *ibid.*
- Johannes IX. Pontifex 251. B. Stephani VI. Pontificis res gestas Formosi rebus in integrum statum restitutis improbat *ibid.*
- Johannes X. Pontifex 251. C. Prius fuit præsul Ravennas seu Episcopus *ibid.* Episcopatu deicitur *ibid.* captus in vincula

ET RERUM.

- cula conijcitur, & cervicali in os convecto
 necatur *ibid.* fuit filius Sergii & natura
 & moribus *ibid.* rapuit praesulatum seu
 Episcopatum 251. D
- Johannes XII. Pontifex 251. fuit filius
 Alberici, cuius potentia fretus Pontifica-
 tum adeptus est *ibid.* homo probris &
 turpitudine contaminatus 252. A. ve-
 nationibus potius quam orationi deditus
ibid. in Hernicos fugiens *ibid.* belluarum
 more latuit, *ibid.* in adulterio aut gla-
 dio perfoffus aut a Diabolo cuffus sine po-
 nitentia moritur 252. B
- Johannes XIII. Pontifex 252. a Ro-
 manis in Campaniam exulatum mitti-
 tur *ibid.* Romam revocatus rediit,
ibid. C
- Johannes XIV. Pontifex 253. C. a
 Romanis captivus tenetur *ibid.* Carceris
 fetore, inedia & molestia maceratus vi-
 tam turpiter finivit
- Johannes XV. Pontifex 153. D. mero
 odio in clericos exarsit *ibid.*
- Johannes XVII. 254. A. per factionem
 Pontificatum occupat *ibid.* effosis prius
 oculis Pontificatu & vita privatur, *ibid.*
- Johannes XX. Pontifex 254. D. nul-
 lus sacris initiatus Pontificatum adeptus
 est
- Johannes XXII. Pontifex 264. A. esca
 factus est maritimis canibus *ibid.*
- Johannes XXIII. Pontifex 264. D.
 e Pontificatu in Synodo Constantiensi vi-
 ris gravissimis Constanti deiectus, sen-
 tentiam in se latam comprobavit 265.
 264. D
- Josue, regibus Judae utraq; legis tabula quid
 significet? 182. B
- Josua potestas maior fuit potestate Eleazaris
 185. A. 183. A
- Ireneus Pontificis Romani dominatum in
 universam Ecclesiam ambientis molimina
 impedit 58. C
- Irenaei dictum de Pontificis Romani domina-
 tu explicatur 57. D. 58. A. B
- Isaacius Comnenus quando & a quo coronam
 acceperit 79. C
- Jovinianus conjugalem castitatem nihilo mi-
 noris pretii esse contendit quam virginal-
 em 104. D. damnatur ab Hieronymo
ibid.
- Isidorus Hispalensis mercator 78. D. eius
 obitus *ibid.*
- Istri damnant Pelagium II. 147. D
- Italia a Romana inquisitione quam vexata
 sit 198. B. a Basilio restringitur ad so-
 lam Dioecesim Mediolanensem 93. D
- Judaei in veteri Testamento sine summo Pontifice
 nunquam, sine Rege saepius fuerunt 185. A
- Julius Episcopus Romanus excommunicatur
 82. D
- Julius I. Pontifex 373. B
- Julio I. falso affingitur ad Episcopum Atha-
 nasium Epistola *ibid.*
- Julius III. Pontifex 271. praeter omnium
 expectationem ab Innocentio Cibo ad
 Pontificatum inauguratur 272. A. Ga-
 lerum suum juveni cuidam simia curam
 gerenti donavit *ibid.*
- Pauli III. urbanum ad Cardinales, quare
 juveni tali galerum donasset, quarentes,
 responsum 272. B. quod sibi tribuit, et-
 iam reliquis Patriarchis commune fuit
 86. D. obtentu pietatis prerogativam
 suam auxit 87. C
- Julii minas riserunt Episcopi Orientales
 87. D
- Justellus Politia peritissimus 83. B
- Justinus Sicilia Praetor 156. A
- Justinus Patriarcha Antiochenus Anastasii
 Patriarchae successor 138. B. C
- Justinus Imperator 205. A. quod primum
 sese ad pedes Papae Johannis humiliarit,
 falsum est *ibid.*
- Justinianus magnus Imperator 205. A. quod
 ad pedes Pontificis Agapeti acciderit, fal-
 sum est *ibid.*
- Justinianus Episcopus 142. A. B
- Justinianus Imperator adulatorio animo
 scripsit 142. D. gratificatur Pontifici
 Romano & eiusdem ambitioni *ibid.*
- Justiniani Imperatoris auctoritas maior
 quam

INDEX VERBORUM

quàm authoritas Pontificis Romani 146.
 D. Constantinum V. Papam Constanti-
 nopolim advectum osculo pedum excepit
 190. A
 Iuvenalis Patriarcha Hierosolymitanus,
 120. C

L.

Laicus in accusatione Episcoporum an sit
 laudandus 324. A. an arguere possit
 Episcopum 325. A
 Laonicus Chalcondylas 249. C
 Lando Pontifex 286. A
 Lapis unus, qualis est Petrus, non potest omni-
 bus unius adificiis lapidibus firmitatem
 dare 28. C
 Laurentius Benedicti IX. Pontificis, qui et-
 iam Theophilactus dictus fuit, intimus &
 secretorum conscius 257. C
 Legislator quatenus Petrus dicatur 209. D
 Legislator unus est Christianis 20. A
 Leander Hispalensis Episcopus 150. A
 Leo Pontifex Romanus contra omnium cano-
 num fidem asserit Romanam Ecclesiam
 semper primatum habuisse 74. B. insi-
 gnis illius calliditas 126. D. 127. A.
 manifesti mendacii convincitur 74. C.
 128. C. insignis impostor deprehenditur
 126. A. B
 Leo I. Pontifex Romanus Valentianum
 III. imperatorem rogat, ut concilium con-
 vocet 121. C. vult haberi pro Petro 127.
 C. Blasphemus est 128. C. homines Ro-
 mam ignorantes, ac si Christum ignora-
 rent, flammis æternis addicit ibid. vulpe-
 cule formam inducit 129. C. damna-
 vit Entychesen 130. A. aliter sensit
 quàm scripsit 131. A. favore Viennen-
 ses prosequitur contra Arelatenses ibid.
 Leo II. Pontifex Romanus Judaicam un-
 ctionem in Christianismum invexit 191.
 D. Caesar Carolus Leoni II. multa, Leo
 Carolo nil præter unctionem donavit,
 191. D
 Leschaserius 308. B

Leo IX. Pontifex Romanus 256. C
 Leo X. Pontifex Romanus decretum concilii
 Basileensis improbat, 179. A. cur
 mortem iam cum vita mutaturus sacra
 non potuerit accipere ibid.
 Leontius Antiochenus Patriarcha seu Episco-
 pus 204. B
 Liber de S. Maria natali Hieronymo falso
 ascribitur 304. D
 Liber de transitu Mariæ Virginis 35. A.
 multa Christianis auribus indigne habet
 A. B
 Liber de S. Mariæ assumptione non est Hiero-
 nymi 305. B
 Liber de veteris & novi Testamenti quæstio-
 nibus non est Augustini 307. A
 Liberius Episcopus apud bonos in pretio habi-
 tus est 88. A. ab Arianis & constantio
 Ariano Imperatore in exilium pellitur
 204. C. 142. C. Arianos infensissimè
 damnat inprimis Ariminensem Synodum
 88. C. ab Orientalibus orthodoxis am-
 batus ulnis excipitur 88. D. damnatus
 non contendit se nulli factorum suorum
 rationem reddere teneri 220. B. Hi-
 larium, à quo damnatus esset, iniuriarum
 non accusavit ibid. imponit Athanasio
 235. C. vim fecit Felici ibid.
 Longobardi Italorum hostes à Carolo Impera-
 tore vincuntur 193. A
 Loxias ambiguus verbis utitur 178. B
 Lucas Patriarcha Constantinopolitanus,
 188. A
 Lucas Gauricus Astrologus, Pauli III. Pon-
 tificis Romani mensa adhibitus, ut in con-
 siliis capiendis pro ratione astrorum con-
 suleretur 271. D
 Lucifer Episcopus 97. D. turbavit potius Eccle-
 sias Orientales, quàm eorundem tumultus
 fecavit 98. A. quâ occasione in Orientem
 venerit 97. D. in hæreseos suspicionem
 duxit Meletium & temerè submovit,
 102. D
 Lucifer Diabolus cum totum genus huma-
 num perdidit, etiam potuit perdere se-
 dem Romanam 267. B

Luminario

M A T R I X

Luminaria duo magna posuit Bonifacius
 VIII. Pontifex: maius Papa Romanum,
 minus vero Imperatorem Romanorum,
 appellavit 207. D
 Lux est Christus, non secundum divinam
 duntaxat, sed etiam humanam naturam,
 212. B dictum Christi Matth. 5. Vos
 estis Lux mundi: quomodo intelligen-
 dum sit 207. A. B. C
 Lucis nomen Petro nusquam in literis tribui-
 tur 207. C

M.

M Acarius 77. B
 Macedonius Damasi autoritate da-
 mnatur 100. B
 Magistratus summus etiam summo Pontifici
 potest imperare 182
 Magistratus summus sunt hominum creatu-
 ra 186. D
 Mahometes contendit se missum esse à Deo
 33. C
 Mahometes titulum suum non habet à Deo
 33. D
 Mahometani Damascum & Syriam ebrin-
 nentes quomodo dicti fuerint 379. C. A-
 gyptum tenentes quomodo? ibid.
 Mahometanorum quando creverit potentia
 379. D
 Malus semel, semper presumitur malus 117.

A

Malchus Episcopus Dalmatiensis 158. B
 Mancius Archidiaconus Romanus dolis & pe-
 cunia circumvenitur, ut Archidiaconatū
 suum Hildebrando concesserit 261. D
 Manuel Comnenus 188. B
 Manuel Caleco 242. C
 Marcellus hereticus 97. A
 Marcellinus Pontifex Romanus ab omnibus
 piis in Synodo Synvesanà damnatur 142.
 C. damnatus non contendit, se nulli fa-
 ctorum suorum rationem reddere teneri
 220. B ex suo ipsius ore condemnatur
 221. D. in Synodo Synvesanà caput ci-
 nere convolutum habens voce clara cla-

mans, dicebat: peccavi coram vobis & non
 possum esse in ordine sacerdotum, &c.
 234. B

Marcion hereticorum perditissimus Pontifi-
 cem Romanum caput ecclesie agnovit
 56. D

Marcionis autoritate Bulengerus Pontifi-
 cem Romanum caput ecclesie statuens ni-
 titur 56. D

Marcus Episcopus Romanus quandiu sederit?
 377. C

Marci litera ad Athanasium sunt supposititia
 81. D

Mardocheus sui temporis sacerdotibus in ve-
 teri Testamento imperavit 185. B

Mariana Iesuita principem tyrannidis insi-
 mulatum qualibet via tollendum jus sacra
 contendit 293. B

Marianus Ravennas Episcopus 390. C

Martianus Imperator habuit jus convocandi
 Synodum 130. D

Martianus Scotus 249. A

Martinus Polonus 249. A

Masiliensis Episcopi titulus 39. C

Matrimonium sine concubitu etiam verum
 ac legitimum est 389. A

Matthias Palmerius 249. B

Mauritius Imperator parricidio jugulatur à
 Phoca imperatore 155. C. eiusdem fi-
 lij masculi interficiuntur 240. D

Maximianus Constantinopolitanus Episco-
 pus 123. C

Maximini filius Imperator pessimus pedum
 osculum sibi fieri exegit, cuius autoritate
 Pontifex Romanus nixus, hodieq, talem
 pedum exosulationem exigit 200. D

Medardus Episcopus Suesionensis 154. D

Metaphrastes mendacii arguitur 305. B

Meletius ab Antiocheno Patriarcha inju-
 riam patitur, & à Lucifero in herefeseos
 suspicionem ductus submovetur 278. B.
 de Meletij fide dubitat Hieronymus ibid.

Meliton Episcopus Sardensis non scripsit Li-
 brum de transitu B. virginis 305. C

Memarium quid significet? 379. D

Memoratus Pontifex Romanus 141. A

INDEX VERBORUM

- Menas** Episcopus Constantinopolitanus pulso Anthemio substitutus 145. C. damnat
Vigilium Pontificem Romanum *ibid.*
 praesul fuit in Synodo quinta Constantinopolitana 146. A. quatuor mensibus à **Vigilio** communionem excluditur 146. D.
Vigilium vicissim à communionem excludit *ibid.*
- Michael VI.** Imperator quando & à quo coronatus sit 79. C
- Michael VIII.** Imperator 222. C
- Miltiades** 71. C. D
- Mæchum damnare, Idolatram** verò absolute, est personarum acceptatio 231. A
- Monarcha non opus habet Ecclesia** 35. B
- Monarchiam** Christus discipulis suis interdixit 35. B
- Monarchia Romana** unde Romanenses initium petant 52. C
- Monarcham dum se Pontifex Romanus** proficitur, blasphemus est 213. D
- Moses Aaronem increpat, quod sibi** dominatum arrogaret 219. B
- N.**
- Nabuchodonosor se regem appellavit,** 212. C. illius superbia tolerabilior est **Romani Pontificis** superbia 212. D
- Naisso** urbs in Misia 84. A
- Natalis Episcopus** Constantinopolitanus à Gregorio I. Romano Pontifice increpatur 159. A
- Nathan** 183. A
- Nathanis potestas minor** fuit potestate Abiatharis *ibid.*
- Navarra regnum Galliarum regi** per summum scelus ereptum est 195. B
- Nectarius in Concilio generali seu Oecumenico** baptizatur 249. B
- Nehemias sui temporis sacerdotibus** in veteri Testamento imperavit 185. B. Io, ad filium Samaballathi, quod sibi potestatem in alios vindicaret, excommunicavit 219. B
- Nestorius Episcopus seu Patriarcha** Constantinopolitanus 120. C. fuit haresiarcha 122. B. ob plurimos fautores nec se nec suam haresim damnari posse autumavit *ibid.* fuit author libri de assumptione **B. Mariae** 305. B
- Nicolaus E. idius** 249. B
- Nicolai Fabri** fragmenta 88. B
- Nicolaus I. Pontifex Romanus** Pontifici iudicium in omnes alios committit, nemini autem in Pontificem 222. D. anathematis sententiam in Honorium Pontificem latam confirmavit *ibid.*
- Nicolaus II. Pontifex** 257. B. in Synodo statuit, impios non resurgere in iudicio ultimo *ibid.*
- O.**
- O**ccidens septem habuit Dioceses 101. C
- Occidentalis imperii** usque Pontifici Romano nunquam tributum est 191. C
- Odoacer Romanam & Italiam** invasit 138. A
- Omar Aegypti** dominator 379. D
- Optatus Milevitanus** dat puerilem derivationem Vocabuli Cephias 20. B. blanditur curiae Romani Pontificis 21. C
- Optati testimonium de** dominatu Pontificis Romani damnatur 104. B. C
- Oriens an Romano Pontifici unquam fuerit** subiecta 152. A. B. C. in Oriente omnes Oecumenicae sive generales Synodi habite fuerunt 244. C. ab Adriano VI. Pontifice Romano superatur 269. D. In Oriente licebat olim ab inferioris Exarchi sententia ad Constantinopolitanum Episcopum seu Patriarcham provocare 145. A. B
- Orientalis Episcopi** damnarunt Paulum Samosatenum non expectata Pontificis Romani sententia 69. D
- Orientalis provinciarum Orientalium causas** non Romam, sed Constantinopolim pertrulere 119. A
- Origenis sententia de dicto: Tu es Petrus:** 15. B. C. ab Anastasio damnatur 100. D
- libri ipsius à Theophilo damnantur 111. C

ET R E R U M.

● est in capite, sed non est caput: Sic Petrus
 os fuit Apostolorum in capite Christo, sed
 non ipse Christus, caput nimirum 31.
 C. D.
 Os Moſis erat Aaron, sed Aaron non erat
 Moſes 31. D
 Os Apostolorum Petrus fuit 31. C
 Oves tantum Petro, non simul Apostoli com-
 miſi sunt 33. A
 Oves an non Paſtorem suum reprehendere, &
 Episcopum suum plebs accusare poſſit,
 330. B

P.

Palatinus Elector votum habet in eligendo
 Imperatore, non Pontifex Romanus,
 194. B
 Palladia coniunx Salviani 201. A
 Papa Romanus oſtentat ſe Deum 6. C. D.
 214. A. B
 Papa peior est quam nullus Caligula aut Do-
 mitianus 128. A. perditionis est filius
 128. A.
 Papa dominatum in utriusq; Poli Eccleſias
 deberi falſum est 33. A. B. non ad Pa-
 pam. sed ad Caſarem provocavit Apoſtolus
 Paulus 130. A. B
 Papa titulus Antichriſto Luciferog; competit
 149. B
 Papa tyrannidis fructus 203. A
 Papa Chriſti (ut ſe vocat) vicarius, ſuos habet
 ſubvicarios 149. C
 Papa quando clementiſſimum ſe praebeat,
 163. B
 Papa Luciferum agit 207. D
 Papam eſſe caput fidei, blaſphemum eſt,
 178. C
 Papa quatenus politica negotia incumbant?
 181. B. C.
 Papa conditio deterior, quam Episcopi ſeu
 Patriarcha Conſtantinopolitani 191. A
 Papa conatur autoritate ſua Occidentales
 Imperatores imperio pellere 191. A. ho-
 die cum non auſit ſibi jus deſtituendi Im-

peratores Occidentales vindicare, parcano-
 niſtas id conari non deſinit 191. B. in
 Germaniam, Angliam & Italiam quin-
 gentos fere annos crudeliſſimè graſſatus eſt
 198. B. perperam ſe nominare ſolet Eccle-
 ſia univerſa ſolem 207. A
 Papa non debetur jus in Imperium Occiden-
 tale 191. C
 Papa Bonifacio VIII. inter duo magna lu-
 mina maius habetur, Imperator verò mi-
 nus 207. D
 Papa blaſphemus dum ſeſe univerſa, utriusq;
 poli Eccleſia ſponſum appellat, & ſibi mu-
 nus univerſa Eccleſia paſcenda tribuit,
 211. D
 Papa nullo jure ſibi tribuit idem jus in omnes
 Episcopos, quod Deus in veteri Testamen-
 to ſummo Sacerdoti tribuebat in reliquos
 Sacerdotes 219. A. ſummâ impudentia ſe
 Chriſtum dicit 213. A
 Papa non competit jus Petri, multo minus
 ius, quod Petrus ſibi nunquam arrogavit
 220. A
 Papam ab Orthodoxis eſſe ſuſcipiendum, &
 nullâ unquam Synodo concluſum eſt,
 223. C
 Papa eò protervia venit, ut nec aliorum ſeſe
 ſubiicere velit cenſura, nec ſeſe errare con-
 ſiteatur ibid.
 Papa an *ὡς αὐτοκράτωρ* acceperit 225. B
 Papa qualem ſibi titulum arroget 47. B
 Papa ſolus Petri ſucceſſor, ſolus Chriſti vica-
 rius vult haberi 47. D. 48. C. quare
 hominibus iniquus, Deo iniurius, ſibi vero
 diſcors ſit 47. D. Vicariatus titulum
 non ſine tyrannide, non ſine laſe maieſta-
 tis crimine ſibi arrogare poteſt, 49.
 C
 Papam Chriſti Petriq; ſucceſſorem eſſe fir-
 miſſimis argumentis negatur, 51. D.
 52. A
 Papa dominatum Chriſtus uno verbo evertit
 55. C
 Papâ dominatum in Eccleſias ſibi vindicante,
 quò ſpectarit Diabolus? 62. C

INDEX VERBORUM

- Papa** Apostolos proprie, *κυριως*, univoce dictos, se facere posse perhibet 47. B. immodestiam Benhadadis imitatur 221. A
- Papa** facta excusantur, ut homicidia Samsonis, & furta Hebræorum, & adulterium Iacob 220. A
- Papa** quanta superbia? 189. A
- Paschasinus** Episcopus Petrum appellat, & crepidinem 133. D
- Pascere** oves quid in sacris literis significet? 27. B. C
- Pastoris** fidi officium 49. D
- Pastor** quivis Ecclesia est Apostolorum & Petri successor 50. D. 128. B. 126. A
- Pastor** in quibusdam rebus potest judicare de rege, non rex de Pastore 221. A
- Patres** quare se sanctissimos vocaverint 2. A. B
- Patres** unius civitatis unicum voluerunt esse Episcopum 36. B. quomodo Apostolum Petrum vocitarint Petram 15. A
- Pater** quor modis sumatur & quibus competat 213. B. C. D
- Patrem** patrum dum se vocat Papa, blasphemum titulum sibi tribuit 213. D
- Patriarcha** definitio 381. B
- Patriarcha** apud patriarcham vicinum non est accusandus 382. A
- Patriarcha** Archiepiscopum non debet accusare, nisi adhibitis aliis Episcopis ibid.
- Patriarcha** non rogata sui Senatus sententia judicare potest 144. C
- Paulus** Samosatenus damnatus est ab Episcopis Orientalibus non expectat Pontificis Romani sententia 69. D
- Paulus** Episcopus seu Patriarcha Constantinopolitanus 178. C. sedis honore spoliatur ibid. à Maximo Trevirensi restituitur 178. D
- Paulus II.** Pontifex Romanus in emendis gemmis & pretiosis lapillis Ecclesie avarium exhaustit 266. B. à Pio Papa Maria pientissima fuit appellatus ibid. Canoniorum nomen aboliturus, si quis moriebatur, neminem in illius locum substituebat 226. D. Comitis Acciersi filios incautos opprimit 267. A. populo Romano ludos magnificentissimos epulumq; lautissimum instituit ibid. multos tam aulicorum quam Romanorum suspectos cepit & in carcere torqueri iussit ibid. in publicum prodians faciem fuscis concinnavit ibid. imposita pretiosissimis gemmis ornata mitrâ, etiam à peregrinis, quos idem in urbe Romanâ detinebat, inspicere volebat ibid. pecunia corradenda fuit studiosus diligentissimus 267. D. Humanitatis studia ita contempsit, ut eius studiosos pro hereticis habuerit 268. A
- Paulus** Apostolus è lupo factus est Pastor, 240. B
- Pauli** dictum: defracti sunt rami ut ego insereret, &c. etiam Sedi Romane dictum est 275. B
- Paulus** nihil amplius Romanis in universo terra fastigio constitutus tribuit, quam reliquis gentibus 276. A. redarguit Romanos nimia superbia 276. B. eiusdem dictum fides vestra in universo mundo annuncietur 277. A
- Pax** & corporis & anima respectu à regni & sacerdotii concordia & symphoniâ pendet 86. C
- Pedum** osculum indicat, quàm se censeat Pontifex Romanus Petro sublimiorem, 199. D
- Pedum** osculum sibi flagitat Pontifex Romanus fieri, cum Ietrus submissionem multò inferiorem respuerit ibid.
- Pedum** osculum unde originem suam trahat 200. D. 199. D. maxima est differentia inter osculum pedum & genuflexionem seu adgeniculationem 202. B
- Pelagius** damnatur in Cartaginensi & Milevitano Synodo 111. B. quando exortus sit 124. A. fuit Vigili Episcopi Romani successor 147. B. damnatur ab Istris, Venetis & Africanis 147. D. damnatus ad sedem Romanam provocat 207. D. quod Pelagius est devotio, id orthodoxis merito potest esse superstitio, 282. C

E T R E R U M.

- Pelagius fuit author Commentariorum brevium in omnes Epistolas Pauli Apostoli 306. C
- Perigines Corinthi metropoleos Episcopus, 123. A
- Petra quid proprie significet? 5. A. B. C. D
- Petrarcha defunctus 249. A
- Petrus per accidens est Petra, Christus per se 14. D
- Petro non nominatim convenit, quod nominatim dictum est 23. B
- Petri caro non vicit infernum, sed confessio, 17. A
- Petrus non est rupes, id est, Christus, sed lapis ab illa rupe excisus 19. D
- Petro non dictum est: Omnis potestas mihi data est, tam in cælo, quàm in terrâ, quanto minus Papa Romano? 28. A
- Petrus summum in universam Ecclesiam dominatum prohibet 56. B. quam ob causam primatum in Ecclesia Hierosolymitana accepit 61. C. D. an simpliciter & absolute dicendus sit universæ Ecclesie fundamentum 208. D. 209. A. perperam dicitur Cæli claviger ibid. quatenus possit dici accepisse claves 209. B
- Petri fides si in Romanam sedem transfisset, etiam morum sanctitas transfisset 226. A
- Petrus an debeat pro universa Ecclesia pastore agnosci? 211. C. an pro sponso 211. D. cum dicitur Petra, quemodo intelligendum sit, 208. B. in fide erravit: ergo magis Papa Romanus, qui se Petro nondum parem demonstravit 225. C. à sanctis patribus sæpe fundamentum Ecclesie universæ nominatur 13. C. in Christianos nullum unquam à Christo dominatum accepit 1. A. B. C. qua ratione cognomen Petri accepit 9. A. illarum duntaxat Ecclesiarum est fundator, quibus Evangelium predicavit 218. C
- Petri vocatio facta fuit non ad dominatum in universam Ecclesiam, sed ad discipulatum 1. C
- Petrus eadem ratione, quâ Christus, petram dici, impium est 7. C. D
- Petro non separatim, sed Apostolis conjunctim regimen in Ecclesiis commisit Christus 35. D
- Petri successorum, Romanorum scilicet Pontificum nec Christus, nec ullus Apostolorum mentionem fecit 35. C
- Petrus in Apostolorum congregatione nec semper primus locutus, nec semper primus nominatus est 30. A. recitator fuit, non praeceptor 31. A
- Petrus Alexandrina Ecclesie Episcopus 280. A
- Philippus I. Imperator 202. A. fingitur, quod sese ad pedes Flaviani Romani Pontificis provolverit 202. B
- Philippus presbyter 178. A. Celestini legatus fuit ibid.
- Philippus Bardenes 190. A
- Philippus II. rex Hispaniarum lupanaria seu lustra publica autoritate confirmavit 297. A
- Philo 184. C
- Phinees Eleazaris filius summus sacerdos 184. B
- Phocas Imperator parricidio iugulat Mauritium Imperatorem 155. A
- Photius Patriarcha seu Episcopus Constantinopolitanus 78. C
- Photii nomen canon quando scriptus fuerit, 97. B
- Pipinus Caroli magni Imperatoris parens, 247. B
- Pius I. Pontifex Romanus 330. A. praecepit, ne oves Pastorem aut plebs Episcopum suum reprehenderet 330. B
- Pius II. Pontifex Romanus secundâ vice impium sese prodidit 179. A
- Platina Secretarius Pauli II. Pontificis Romani, Pontificum Romanorum vitas describens, eorum fraudes dolosq. detegit passim in totis tribus libris, potissimum verò à pag. 238. ad paginam usq. 268. opus suum de Pontificum vitis Nurenberga typis edendum curavit 268. A
- Pœnitentia variatio 290. B

INDEX VERBORUM

- Polychronius** 245. A
Pompeius Episcopus obtinuit ut Orthodoxi dicerentur Catholici 141. D
Pontifex nemo creatur, nisi pretium aut spes pretii intercedat 286. D
Pontifices Benedictum IX. secuti, si non castiores, saltem cautiores fuere 284. C
Pontifices plurimi saltē ad consiguanda tempora in catalogo Pontificum scripti sunt 286. A. B
Populonium Ecclesia in Thuscia minister 157. A
Potentia divitiarum, & paupertatis humilitas, nec sublimiorem, nec inferiorem facit Episcopum 51. B
Praefectura Romana erant triplices 75. C. D
Prator est hominum creatura 186. D
Presbyter & Episcopus sunt nomina composita 198. A
Presbytero, si fornicationem fecerit, indicitur decem annorum poenitentia 290. D
Presbyterum qui occidit, duodecim annorum poenitentia iniungitur 290. B
Privatum ex officio charitatis & zelo pietatis, pastor verò ex officio charitatis & publica auctoritate hortatur, 49. B
Privilegia, qua sibi Pontifices Romani tribuunt, tacet scriptura 52. B
Priami Regis Trojani reverentia Achilli exhibita 200. C
Priamus Achilli osculum manuum, non pedum, quale hodierno die Pontifex Romanus exigit, fixit 200. B
Principes non debent esse superbia inflati, multo minus Episcopi 224. B
Principes tyrannidis insimulatos non modò Mariana Jesuita, sed etiam tota Iesuitarum societas, qualibet via tollendos jus fasque esse contendit 293. B. C
Proclus Zyricenus Episcopus, 86. A. 123. D
Procopius 184. C
Psellus 242. D
- Pulcheria Martiani Imperatoris coniux** 130. D. fuit Theodosii II. Imperatoris soror, ibid.
- ## R.
- Rabula** sui aris parci, alieni vero prodigi sunt 175. B
Ramulphi polygronion 249. B
Raphael Volaterranus 249. B
Ravenna non desinunt circi theatrique turpitudines 283. C
Rebus novis sunt indenda nova nomina, 225. D
Reccaredus rex Francorum 150. B
Recesunthus rex 154. B. duas Synodos convocavit ibid.
Reges vectigalia & quicquid Pontifici Romano olim donarunt, hodie jure possunt repetere 198. D
Regem esse minus est, quàm esse Christianum 202. D
Regnum Navarra Galliarum regi per summum scelus ereptum est 195. B. de regnorum translatione non debet Episcopus Romanus sententiam ferre 188. C
Rex pius & prudens de fidei dogmatibus an non debeat ipse judicare? 188. C
Rex in quibusdam non potest judicare de Pastore, Pastor autem de rege 221. A
Riculphus Episcopus Moguntinus 54. B
Rodericus Sancher 249. C
Rodulphus 249. A
Roma quid Petro seritur, id sibi metit 1. A. lupanaria & lustra sovet 292. A. titulo tenus tantum Petri potius cathedram quàm Ioppen habet 116. C. honorabilius sibi, us Ecclesiasticum quàm politicum vendicat 123. C. an ob Petri obitum primatum in Ecclesiam universam sibi arripere potius potuerit, quam urbs Hierosolymitana 125. D
Romanum Pontificem esse Papam, non est simpliciter affirmandum, sed confirmandum 40. D
Roma-

ET RERUM.

Romanam Ecclesiam ab aliis omnibus Ecclesiis pro matrice, pro radice Catholicæ Ecclesiæ esse agnoscendam quomodo intelligendum sit 67. B. C. D.

Romanenses commenta & figmenta hominum præceptis divinis consequenter anteponunt 338. B. qua de causâ Pontificem Romanum inceperint exquisitis honoribus afficere? 119. B. obtentu religionis & pietatis imperium suum & servare & dilatare student *ibid.*

Romano Pontifici an debeatur jus eligendi & confirmandi Imperatorem Romanorum 194. B

Romana sedes utitur jure canonico 289. C

Romanis hominibus vitiositas & impuritas est quedam germanitas 283. B

Roma non desuunt circi theatriq; turpitudines 283. C

Rosveidus 278. A

Rufus Theffalonicensis Episcopus 122. D. non minus juris in Ecclesiam universam habuit, quam Pontifex Romanus *ibid.*

Rufellas Ecclesia in Thuscia minister 265. C

S.

Sabellicus 249. B

Sabinianus 241. C

Sabinianus obicit Gregorio, quod largitionibus in pauperes Ecclesie patrimonium dissipaverit 241. B. pauperibus fame laborantibus noluit succurrere *ibid.*

Sabinianus Iadrentinus Episcopus 163. A

Sacerdotis summi authoritas in veteri Testamento fuit duplex 183. A

Sacerdotes summi suam potestatem augere ceperunt, ubi propheta defuerunt 185. B

Salomon Sadeckum quod sibi dominatum tribueret: exauthoravit 219. B

Salomon in veteri Testamento non ut Propheta imperavit, sed ut regia persona

184. C. D. ut Rex non ut Propheta sententiam Dei exequens Abiatharem & regio solio dejecit 184. B

Salvianus jugulat Papa Romani dominatum 80. C

Salviani exhortatio ad maritam suam Paladiam de reverentia parentibus exhibenda & pedum osculo figendo 201. A

Samuel quovis Apolline, quovis Lycargo fuit sapientior 34. D

Sapandus Arelatensis 148. C

Sannazarius Neapolitanus testis locupletissimus Virarum Pontificum Romanorum posteriorum 268. B

Satyrus Ambrosii frater 281. A

Saxonicus Elector votum habet in eligendo Romanorum Imperatore 194. B

Scavola unde vocabulum, Pontificem, originem suam trahere doceat 42. A

Schismata Romana sedis an à sede potius quam à sefforibus fuerint profecta 272. D

Schua quid Hebrais significet? 3. D

Schuo quid? *ibid.*

Sebastianus Episcopus Risiniensis 165. C

Sebastianus Francus 249. B

Seculum nonum fuit impurissimum, cuius impunitas ad sequentia secula propagata est 284. D

Secundus non cuius primo subiectus est, 152. A

SECUNDUS nullos fautores habuit ex primatib. 109. A

Sela quid Hebrais significet 3. B

Seleucia in Synodo generali seu œcumenico sextum locum obtinuit 380. D

Senacherib se regem regum appellavit 212. C

Sennacheribis superbia tolerabilior, quam superbia Romani Pontificis *ibid.*

Seneca Epistola ad Apostolum Paulum multorum mendaciorum convincuntur, 305. D

Senonensis Episcopi titulus 39. D

Sensus genuinus & literalis nunquam est negari-

INDEX VERBORUM

- negandus, ut allegoricus adstruatu* 20.
B. C
- Septuaginta interpretes si minorem quam
 Moyses prophetandi gratiam habuerunt,
 multo minus tandem cum Christo unus
 Petrus accepit potestatem* 26. A
- Sergius III. Pontifex Romanus* 285. D.
*antecessorem suum Christophorum è Mo-
 nasterio tractum in vincula coniecit* *ibid.*
*Formosi cadaver è sepulchro tractum, ac
 si viveret, supplicio capitali affici manda-
 vit* *ibid.* à Iustiano II. Imperatore
queritur, ut carceri mancipetur 189. D.
rebus suis bene prospicit *ibid.*
- Severus Aquilegiensis Episcopus* 158. A
- Simon, filius Iona, cum dicitur Petra, quo-
 modo intelligendum sit* 208. B
- Siricius indignè de matrimonio sensit* 236.
C. D. *omnis generis blasphemias evo-
 munit in matrimonii sanctitatem* *ibid.*
- Sixtus Fabri notarum Gregorianarum inter
 alios author* 387. D. *sedulitatis & in-
 genii candoris homo fuit* *ibid.*
- Sixtus II. Pontifex Romanus** 340. D.
*fringitur decrevisse ut Episcopi libere ad A-
 postolicam sedem tanquam ad matrem
 confugiant* *ibid.*
- Sixtus IV. Pont. Rom.** 268. B. C
- Sol Ecclesie est unus Deus* 207. A
- Sol ita competit Deo, ut nemini præter Deum
 conveniat* *ibid.*
- Sollicitudo Ecclesiarum non ex dominatu sem-
 per, sed sapius etiam ex charitate & am-
 bitione proficiscitur* 120. B
- Sophronius non est author libri de assumptione
 B. Virginis Mariae* 305. B
- Soter Pontifex Rom.** 333. C. D
- Spectacula* 294. B. *quid in spectaculis fieri
 soleat* *ibid.*
- Spectaculorum apparatus est gentilitia super-
 stitionis appendix* *ibid.*
- Sponsus totius Ecclesie est unus Christus, non
 Pontifex Romanus* 212. B
- Sponsum universa Ecclesie se nemo præter
 Christum sine blasphemia appellare potest.*
 212. D
- Stephanus Episcopus Africae** 113. A. à Cypria-
 no damnatus est 142. C
- Stephanus Scandensis Civitatis Episcopus**
 158. C. *damnatus non contendit se nulli
 factorum suorum rationem reddere teneri*
 220. B. *omnium hereticorum baptisma-
 ta & iusta iudicavit, & iusta ab aliis i-
 dicari voluit* 223. C
- Stephanus VI. Pontifex Romanus** *omni odio
 prosequitur Formosi nomen* 250. B. *ra-
 bie decrevit ut Formosus è sepulchro irra-
 ctus seculari laicorum sepultura manda-
 retur, duosq; digitos quibus in consecratio-
 ne utuntur Sacerdotes abscindi iuberet,*
 250. C
- Stephani huius acta à Iohanne VIII. Pon-
 tifice improbantur* 251. B
- Stephanus VIII. Pontifex Romanus** 251.
 D. *turpiter aliquando vitam duxit* *ibi.*
- Stephanus IX. Pontifex Romanus** 257. A.
*in Henricum Imperatorem Romanorum
 here eos nomine invehit est* *ibid.*
- Sylvester II. Pontifex Romanus** 254. B. C.
*malis artibus & Diabolo adiuvante
 Pontificatum adipiscitur* *ibid.* *relictio
 monasterio Diabolo se irradidit* *ibid.* *fuit
 Archiepiscopus Remensis & Episcopus Ra-
 vennas, ibid.* *Pontificii sperant de eius
 salvatione* *ibid.* *in fine vite sue mem-
 bris abscisis avibusq; datis gravissimam
 penitentiam egit* 254. D
- Sylvester III. Pontifex Romanus** 255. C.
largitionibus Pontificatum accepit 255.
 D. *Benedicto pulso eligitur* *ibid.* *Bene-
 dicto restituto eicitur* *ibid.* *ab Henrico II.
 Romanorum Imperatore sedi sue deniq;
 restituitur* 259. B. *Pontificem Roma-
 num non damnandum statuit, nisi septua-
 ginta & dub. testib.* 364. C
- Symmachus Pont. Romanus** passim.
- Symachus quarta Synodi Romanae** *præses,*
 138. D
- Synodi Sardicensis** *authoritas* 86. A
- Synodus Nycena** *habuit trecentos & octode-
 cim Episcopos* 98. D
- Synodus arthaginensis** *tertia vetuit, ne sedes
 ulla*

ET RERUM.

nlla primatum suum in dominatum uni-
verse Ecclesie mutaret 104. D
Synodi Taurinensis decretum 108. C
Synodus Toletana quando habita fuerit,
135. D
Synodus Occumenica quid sit 143. A

T.

Taurinensis Synodi decretum 108. C
Telesphorus statuit ut septem septima-
nas ante Pascha omnes clerici à carne ab-
stinerent 328. B
Theoctista soror Mauritiij Romanorum Imper-
atoris à Phoca Imperatore occisi 165. B
Theodatus corruptus pecunia talem timorem
incussit clero, ut, qui non consentiret in
eius ordinationem, gladio puniretur,
240. B
Theodelinda Longobardorum Regina 148. A
Theodosiana leges ius temporalis gladij Episco-
po Romano non tribuunt 293. A
Theodosius Diaconus frater à fratre Constan-
te occiditur 189. A
Theodora Iustiniiani Imperatoris Coniux
142. D. Vigilium Papam per plateas sune
raptare curavit ibid. fuit Eurychiana
143. A
Theodorus II. Pontifex Romanus 251. C.
Vestigia seditiosorum sequitur ibid. For-
mosi acta restituit, & eius sectatores in
pretio habuit ibid.
Theodorus quando mortuus sit 98. B
Theodoricus Gotthorum rex 282. C. fuit
Arrianus 139. A
Theodorus Zyvingerus 249. B
Theodori Mopsvestensis damnatio improba-
tur 147. D
Theodorus magister militum in Sardinia
157. B
Theodoretus Cypri Episcopus 128. D. da-
mnatur à Concilio Ephesino ibid. illius
damnatio improbat 147. D
Theodosius II. Imperator 118. C. fuit Mau-
ritij Imperatoris filius 166. A
Theophylactus ont. Rom. 257. C. dictus

fuit Benedictus IX. ibid. sedem Roma-
nam violenter obtinuit ibid. vendidit
Papatum 255. A. 257. C. multis ma-
lificiis sedem Pontificiam cum socio suo
Laurentio vexavit 259. D. omnia que
in palatio Imperatoris Romani gereban-
tur per literas refert Hildebrando Ponti-
ficatu in exilium pulso 260. A
Theophili Alexandrini Episcopi titulus 40. B
Thrsphat quid Hebrais significet 4. A
Thimotheum abdicant Orientales 95. A
Tigistanus Numidia primas 108. D
Titulum sibi cum collegis communem, qui ad
se solum trahit, est iniurius 38. D
Titulus Apostolatus an Papa eminentiore
modo quam Paulo Petrove tribuendus sit
47. C
Titulis sive elogiis pluribus quare pastores o-
lim cohonestati sint 50. B. 44. C
Titulus Episcopi Senonensis 39. D
Trithemius Abbas Spanhemius ascribit Me-
lioni Sardensi librum de transitu Marie
virginis 205. A. damnatur à Gelasio
ibid.
Tsur Hebrais quid significet 3. B
Turibius Asturicensis Episcopus 135. A
Turrianus turdo similis 382. A
Turriano foetidissima quæq; bene olent 305.
A. 326. D
Typographorum natura 303. A

V.

Valens Arianorum & pessimus & po-
tentissimus 84. A. à quo imperium
acceperit 92. B. Arianorum fautor 92.
A. Orientis incendiarius 93. C. à Gra-
tiano & Valentiniano occiditur 279. C
Valentinianus I. Imperator Orientis 297. C
Valentinianus II. primi filius Imp. Valen-
tem patruum occidere iuvat 179. C
Valentinianus orthodoxorum fautor 92. A
rogante Leone I. Synodum cogit 121. C
Valentiniani simplicitate motus, Leo sibi do-
minatum in ecclesias acquisivit 127. A

INDEX VERBORUM ET RERUM.

Varro unde vocabulum, Pontificem, derives

40. D

Vasionensis Episcopi titulus 39. C. 44. C
Venerius Mediolanensis Episcopus 109. D
Veneri damnant Pelagium II. 147. D
Veritas à nemine potest infirmari 88. B
Violandus 159. A
*Violandi causam Iohannes Episcopus Raven-
 nas precipiente Gregorio I. iudicavit ibid.*
*Victor Pontifex Romanus ab Asiaticis da-
 mnatur* 142. C. Pascha dominico die
 celebrandum statuit 228. C. omnes,
 quicumq; Pascha alio quam die dominico
 celebrabant, communionem Catholicam ex-
 cludit ibid. Iudaismi damnavit, qui in
 Paschatis celebratione B. Iohannem Apo-
 stolum imitabantur 219. C
Virginitas nuptiis ortum debet 389. B
*Vitalianus ex Ecclesia dyptichis avellitur ju-
 bente Constante Imperatore* 189. B. sub-
 missè obvius fit Constanti ibid.
*Vitiositas apud Romanos est quadam quasi
 germanitas* 283
Viventius praefectus 236. B

Z.

Z*acarias I. Pont. Rom. quando sedere
 coeperit* 202. C. regem Francorum
 regno expulit, & Pipinum Caroli M. pa-
 rentem substituit 247. C
*Zepherinus nimis sibi tribuit, cum tamen mi-
 nus sibi tribuerit quam hodie Papa ? 6.
 D. fuit Episcopus Romanus* 201. C. se-
 mel in scortationem aut adulterium post
 baptismum lapsis ac respicientibus ve-
 niam promisit 230. D
Zonaras impostor 84. B. Romam ad ca-
 piendum Sergium Papam Iustiniano se-
 cundo iubente, fugâ salutem querere cogi-
 tur 189. D
*Zorobabel sui temporis sacerdotibus in veteri
 Testamento imperabat* 185. B
Zozimus Papa 78. A. irritus eius cona-
 tus 117. C. damnatur ab Africanis,
 142. C

ERRATA

ERRATA SIC CORRIGANTVR: PRIOR NVMERVS

Columnam, posterior lineam notat.

<p>Col. lin.</p> <p>2 A 2. 189.</p> <p>5 D 8 βάλωντες.</p> <p>6 A 6. 7. 8. Et l. 2. &c tres illaz lineaz delendaz sunt, ut ex antecedenti columna repetitz.</p> <p>8 A 11 Baruch? Benedictos.</p> <p>10 D 8 τελετη.</p> <p>17 A 1 καθ' ἑαυτον.</p> <p>19 A 10 Sciffellius</p> <p>22 B 6 tamen non v.</p> <p>23 A 11 singulariter B 5 qui.</p> <p>27 B 5 qui est in</p> <p>28 A 7 suum D 3 coriphæus.</p> <p>33 C 10 allahi</p> <p>40 D 4 ram</p> <p>42 C 10 Neocæsaream,</p> <p>43 A 9 σὸν D 2 Iunius</p> <p>45 B 2 concilii</p> <p>46 B 1 Pantænum</p> <p>48 A 1 esse se cl. C 5 Paschali C 9 videamur</p> <p>49 D 4 ἀποστολεσ.</p> <p>52 C 10 tribuntur, nauici D 1 ullo loco, ullo</p> <p>54 D 6 Synodum</p> <p>55 D 6 Cham</p> <p>56 B 11 Clerum</p> <p>57 C 1 annia.</p> <p>61 C 2 ονειρ</p> <p>63 B 7 autem dele</p> <p>66 D 7 ψυδδώνυμον</p> <p>67 A 2 CARTHAGINENSIS</p> <p>68 B 2 habendum C 5 Liberium D 7 edet</p> <p>69 D 1 Italia & Roma</p> <p>70 C 11 Romanos constat d</p> <p>71 D 5 ARELATENSIS MARINO</p> <p>72 D 9 coavicerunt</p> <p>73 A 7 ἐπίσκοπον B 5 Cyz.</p> <p>75 C 10 VRBANUS</p> <p>77 B 9 Hofium D 3 Hierosolymitanus D 11 ἡν ἰσαρχία</p> <p>78 A 4 Zozimus A 8 Constantinianæ</p> <p>79 B 5 videbant</p>	<p>80 A 9 συγ.</p> <p>C 11 Constantino</p> <p>D 8 solo</p> <p>81 C 6 Synodo</p> <p>D 10 poterat</p> <p>82 B 1 Antiochove B 9 Quum</p> <p>85 B 9 ἐαυτῶ</p> <p>86 A 6 Cyz.</p> <p>88 A 5 Symbolo</p> <p>89 C 5 plebeis contemptui</p> <p>90 B 2 ἄν τ</p> <p>91 B 2 εἰνας</p> <p>92 D 2 εἰδότε</p> <p>93 C 7 Valentem</p> <p>94 D 11 κρῆσις</p> <p>96 C 7 νεονοιαις C 8 παρὰ τὸν ἄ π.</p> <p>97 D 11 Damasi</p> <p>98 A 8 Iuliani D 11 dissimulas</p> <p>102 A 1 fuit</p> <p>C 1 Blaffares</p> <p>104 D 7 posuit</p> <p>106 C 4 cum Sidonius toties</p> <p>110 A 9 cum B 3 præcipuum argumentum lit.</p> <p>114 C 10 ὑπερπῆσθαυ</p> <p>116 C 6 Coepiscopes</p> <p>116 D 9 tuz</p> <p>122 C 11 illi</p> <p>125 B 6 minuti D 10 fedes</p> <p>127 C 2 non</p> <p>129 D 7 419</p> <p>130 B 2 illam</p> <p>131 A 8 contra jus suum eò luculentius restatum fecerunt. C 3 suam</p> <p>134 A 6 primatum, qualem canones illi tribuunt (Nam Scripturam sciebat nihil illi tribuere)</p> <p>135 A 3 juniori B 1 tam</p> <p>136 A 6 aliorum</p> <p>137 C 9 quum</p> <p>138 B 10 custodiantur.</p> <p>139 A 4 fitis</p> <p>140 A 4 occasione A 7 cedere D 3 legibus à se lais</p>	<p>142 D 1 fune</p> <p>145 A ψήφως</p> <p>145 D 8 μάρτυς</p> <p>146 A 3 Eugubinum</p> <p>148 C 2 exemplo</p> <p>150 B 6 Synodum ab eo celebratam D 13 Si</p> <p>151 A 9 Hispalensis</p> <p>152 D 4 Roma D 10 efficit abusus li.</p> <p>155 D 6 complectebatur</p> <p>169 A 6 δὲ περιώσε A 7 documenta D 4 LXX. virale</p> <p>170 A 7 ΠΥΡΝΗΝ</p> <p>170 B 6 solos</p> <p>172 A 7 Privatus</p> <p>174 B confitentibus</p> <p>176 B 7 indicitur administratio D 9 691</p> <p>178 A 8 minus A 10 anfractuosa B 7 venerant</p> <p>183 B prædicebat</p> <p>184 C 2 Ephod</p> <p>185 B 9 ἀν ἐπιμαυῶς</p> <p>186 B 3 ἐπιμαυῶν B 4 κελδύσι D 9 fit</p> <p>188 C 5 curabit</p> <p>194 A 2 phaleratum C 1 approbatione</p> <p>196 D 4 νομῆς</p> <p>196 D 9 διορισθόντων</p> <p>197 C 3 directè</p> <p>198 B 9 sis</p> <p>199 D 3 risum</p> <p>200 D 2 ritum</p> <p>201 A 8 leniat C 9 conciliatium</p> <p>202 D 1 diademati</p> <p>203 D 11 Regis</p> <p>204 D 9 Guainas</p> <p>249 D 5 necesse fuerit</p> <p>267 D 7 munus</p> <p>302 A 5 possum</p> <p>309 A 8 Ancyranum</p> <p>314 D 3 Ancyrani</p> <p>320 C 2 Alter</p> <p>344 B 2 circumjacentius; & D. 10. qui sine.</p>
---	---	---

LECTORI.

Cum priora tredecim folia Typographus ad me misisset, præter errata typographica, quædam animadverti, quæ Typographis non possunt imputari, ut quod caput *de vocum universalium homonymiâ* septimum locum occupat, cum octavum illi primò destinassent. Hinc est, quod p. 38. l. 1. legis. *Iam aliquot exempla ad præstantium pastorum encomium pertinentia produximus antecedenti capite.* At nunc, ut sunt digesta capita, dicendum, *Mox aliquot, &c. producturi sumus sequenti capite.* Sic p. 83. quod dicimus *Synodum Sardicensem nuper edendam curavit*, verum erat, cum illa scriberem, quod addo *& eruditè notis illustravit*, propediem quidem Deo juvante fiet, sed aliquantò seriùs, quàm speraveram. Nondum enim per occupationes licuit amico nostro char. Justello V.C. suas notas in lucem edere: p. 153. D. quod dixi *Malacitanam civitatem in Hispaniâ mihi nusquam comparuisse*, verum quidem est. Sed Malacam in Hispaniâ non ignobilem urbem novimus. Forsan eam designat Gregorius I. cum civitatis Malacitanæ meminit. Ut sit, hæc ingenuè te monitum volebam. Vale. Sedani VI. Idus Quintileis cIo Io cXVIII.

F I N I S.

